

GODIŠNJE IZVJEŠĆE 2005.

HRVATSKA NARODNA BANKA

HRVATSKA NARODNA BANKA

GODIŠNJE IZVJEŠĆE ZA 2005. GODINU

IZDAVAČ

Hrvatska narodna banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
Trg hrvatskih velikana 3
10002 Zagreb
Telefon centrale: 01 / 45 64 555
Telefon: 01 / 45 65 006
Telefaks: 01 / 45 64 687

WEB ADRESA

<http://www.hnb.hr>

GLAVNI UREDNIK

mr. sc. Ljubinko Jankov

ČLANOVI UREDNIŠTVA

mr. sc. Igor Jemrić
Vanja Jelić
Ružica Vuger

UREDNIKA

mr. sc. Romana Sinković

GRAFIČKI UREDNICI

Gordana Bauk
Božidar Bengesz
Slavko Križnjak

DIZAJNER NASLOVNICE

Vjekoslav Gjerga

LEKTORICE

Marija Grigić
Dragica Platužić

SURADNICA

Ines Merkl

TISAK

Kratis d.o.o., Zagreb

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.
Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.
Tiskano u 700 primjeraka

HRVATSKA NARODNA BANKA

GODIŠNJE IZVJEŠĆE 2005.

ZAGREB, 2006.

Sadržaj

Sažetak	9
Makroekonomska kretanja	15
1.1. Međunarodno okruženje	17
1.1.1. Europska unija i zemlje eurozone	17
1.1.2. Sjedinjene Američke Države	18
1.1.3. Japan	19
1.1.4. Zemlje u razvoju	20
1.1.5. Kretanja cijene sirove nafte	20
1.2. Gospodarska aktivnost	21
1.2.1. Potražnja	21
1.2.2. Proizvodnja	24
1.2.3. Tržište rada	29
1.2.4. Cijene i tečaj	33
1.2.5. Novčana kretanja i međunarodne pričuve	42
1.2.6. Tržište novca	52
1.2.7. Tržište kapitala	58
1.2.8. Platna bilanca	65
1.2.9. Državne financije	75
Instrumenti monetarne politike i upravljanje međunarodnim pričuvama	87
2.1. Instrumenti monetarne politike	89
2.1.1. Operacije na otvorenom tržištu	89
2.1.2. Stalno raspoložive mogućnosti	91
2.1.3. Obvezna pričuva	93
2.1.4. Mjere za ograničavanje rasta inozemnog zaduživanja	94
2.1.5. Ostali instrumenti	95
2.1.6. Kamatne stope i naknade Hrvatske narodne banke	97
2.2. Upravljanje međunarodnim pričuvama	98
Bankarski sektor	103
3.1. Poslovanje banaka	105
3.1.1. Promjene u regulativi	107
3.1.2. Struktura bilance banaka	108
3.1.3. Kapital banaka	113
3.1.4. Kvaliteta aktive banaka	115
3.1.5. Kvaliteta zarade banaka	116
3.1.6. Likvidnost banaka	118
3.2. Poslovanje stambenih štedionica	120
3.2.1. Struktura bilance stambenih štedionica	120
3.2.2. Kapital stambenih štedionica	122
3.2.3. Kvaliteta aktive stambenih štedionica	123
3.2.4. Kvaliteta zarade stambenih štedionica	124
Platni promet	125
4.1. Međubankovni platni sustavi	127
4.2. Međubankovna/međuinstitucionalna suradnja u području platnog prometa	130
4.3. Statistička izvješća o podacima iz platnog prometa	131

Poslovanje trezora	135
5.1. Stanje i kretanje gotovog novca u optjecaju	137
5.2. Opskrba gotovim novcem.	138
5.3. Povlačenje i obrada dotrajalih novčanica	139
5.4. Vještačenje novčanica	140
5.5. Izdavanje prigodnoga kovanog novca.	141
5.6. Ustroj gotovinskih centara	141
Javnost rada.	143
6.1. Javnost rada	145
Međunarodni odnosi	147
7.1. Aktivnosti HNB-a u okviru odnosa Republike Hrvatske s Europskom unijom	149
7.2. Međunarodni monetarni fond (MMF).	150
7.3. Banka za međunarodne namire (BIS)	152
7.4. Suradnja s ostalim međunarodnim financijskim institucijama.	153
7.5. Devizni sustav i mjere devizne politike Republike Hrvatske	154
7.5.1. Sloboda kretanja kapitala	154
7.5.2. Mjenjačko poslovanje	155
Financijska izvješća Hrvatske narodne banke	157
Račun dobiti i gubitka	160
Bilanca.	161
Izvješće o promjenama u kapitalu	162
Izvješće o novčanom toku	163
Računovodstvene politike i bilješke uz financijska izvješća	164
Rukovodstvo i unutrašnji ustroj Hrvatske narodne banke	181
Popis banaka i stambenih štedionica	185
Statistički pregled	191
A. Monetarni i kreditni agregati	
Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati.	194
B. Monetarne institucije	
Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija	195
Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom.	196
C. Hrvatska narodna banka	
Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke.	197
D. Banke	
Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka.	199
Tablica D2: Inozemna aktiva banaka	200
Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države	201
Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora	201
Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima	202
Tablica D6: Depozitni novac kod banaka.	202

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka	203
Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka	203
Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca	204
Tablica D10: Inozemna pasiva banaka	204
Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka	205
Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka	205
E. Stambene štedionice	
Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica	206
F. Instrumenti monetarne politike i likvidnosti	
Tablica F1: Aktivne kamatne stope hrvatske narodne banke	207
Tablica F2: Pasivne kamatne stope hrvatske narodne banke	208
Tablica F3: Obvezne pričuve banaka	209
Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka	210
G. Financijska tržišta	
Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule.	211
Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima	212
Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule	213
Tablica G4a: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite	214
Tablica G4b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite	215
Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja	216
H. Gospodarski odnosi s inozemstvom	
Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica	217
Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge	218
Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi	219
Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja	220
Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja	221
Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica	222
Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka	223
Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost	224
Tablica H9: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva hrvatske narodne banke	226
Tablica H10: Srednji devizni tečajevi hrvatske narodne banke na kraju razdoblja	226
Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune	227
Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima	228
Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor.	230
Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima	231
Tablica H15: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica	232
Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja	233
Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja	233
Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja	234
I. Državne financije – izabrani podaci	
Tablica I1: Konsolidirana središnja država prema razinama državne vlasti.	235
Tablica I2: Operacije državnog proračuna	236
Tablica I3: Dug središnje države	237
J. Nefinancijske statistike – izabrani podaci	
Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima	238
Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena	239
Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće	239
Tablica J4: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača	240
Kratice i znakovi	241

Sažetak

Makroekonomska kretanja u 2005. obilježili su ubrzavanje gospodarskog rasta, rastuća, ali još uvijek niska stopa inflacije, znatno usporen nastavak rasta inozemnog duga hrvatskoga gospodarstva u cjelini i povećanje deficita na tekućem računu platne bilance. Premda je primarni cilj središnje banke, stabilnost cijena, ostvaren, HNB je nastavio davati visoki prioritet ograničavanju vanjske neravnoteže zemlje, provodeći niz mjera za ograničavanje inozemnog zaduživanja banaka i s njima povezanih trgovačkih društava. Osim toga, HNB je uveo značajna poboljšanja na području instrumentarija monetarne politike uvođenjem operacija na otvorenom tržištu. One se provode na tjednim obratnim repo aukcijama, a kao kolateral služe trezorski zapisi Ministarstva financija. Te su aukcije dio šireg skupa inovacija čiji je cilj povećati sposobnost središnje banke da kontrolira likvidnost bankarskog sustava.

Započnimo s gospodarskim rastom. Realni rast BDP-a ubrzan je s 3,8% u 2004. na 4,3% u 2005. Interesantno je spomenuti da je prema godišnjem obračunu BDP-a za 2002. i 2003., koji je Državni zavod za statistiku objavio u ožujku 2006. godine, rast BDP-a za te godine revidiran naviše, odnosno na 5,6% i 5,3%. Kako su podaci za 2004. i 2005. utvrđeni prema tromjesečnom obračunu i počivaju na djelomičnom statističkom obuhvatu pa nisu potpuno usporedivi s podacima za prethodne godine, podatak kojim sada raspolažemo upućuje na znatno smanjenje rasta u 2004. Početak 2005. također nije bio obećavajući, jer je rast BDP-a u prvom tromjesečju iznosio samo 1,8%. Međutim, zamah je u gospodarstvu zabilježen u posljednja tri tromjesečja 2005.

Osobna je potrošnja dala najveći doprinos ukupnom rastu BDP-a u 2005., s tim da je njezin doprinos od 2,1 postotnog boda bio za 0,3 postotna boda niži od onoga zabilježenog u 2004. Usporavanje rasta potrošnje može se jednim dijelom objasniti sporijim rastom plaća – realne neto plaće porasle su u 2005. za samo 1,7%, što je smanjenje u odnosu na 3,6% zabilježenih u 2004. Međutim, potrošački su krediti rasli snažnije, odnosno brže nego u prethodnoj godini.

Doprinos investicija u fiksni kapital rastu BDP-a također je bio značajan i iznosio je 1,4 postotna boda. Godišnji rast investicija usporen je u 2004. zbog dovršetka glavnih radova na autocesti Zagreb – Split sredinom 2005. godine. U 2005. smanjeni su kapitalni rashodi države, ali su zato privatne investicije snažno porasle. Dva važna pokazatelja koja upućuju na snažan godišnji rast privatnih rashoda, bili su brzi rast kredita banaka poduzećima (14,3%) i stambenih kredita (28,8%).

Neto izvoz robe i usluga dao je vrlo mali pozitivan doprinos od 0,1 postotnog boda, što je znatno niže u odnosu na 2004. Razlog tome leži u robnoj razmjeni jer se rast uvoza ubrzao, dok se godišnji rast izvoza usporio. Pozitivan ishod može se pripisati visokim prihodima od turizma.

Državna potrošnja dala je doprinos rastu BDP-a od 0,2 postotna boda, što je povećanje u odnosu na doprinos od 0,1 postotnog boda u 2004. godini.

Ako pogledamo proizvodnu stranu, vidjet ćemo da se dodana vrijednost u industriji povećala u 2005. godini za 5,5%, što je dosta veliki porast. Rast proizvodnje kapitalnih dobara bio je snažan i iznosio oko 14,9%, dok je proizvodnja energije i trajnih potrošačkih dobara smanjena. Dodana vrijednost u građevinarstvu porasla je u 2005. za 2,2%, odnosno manje nego u 2004. Međutim, ovo godišnje usporavanje zamagluje dinamiku koja je znatno kompleksnija: brzi

rast u prvoj polovini 2004., uglavnom generiran izgradnjom autocesta, pratilo je naglo smanjenje u drugoj polovini 2004. i prvoj polovini 2005. godine. U drugoj polovini 2005. građevinarstvo je ponovo oživjelo, tako da je na kraju godine zabilježeno ubrzavanje ove aktivnosti.

Dodana vrijednost u djelatnosti trgovine porasla je u 2005. godini za 4,2%, odnosno rasla je po istoj stopi kao u 2004. Sezonski prilagođen realni promet u trgovini na malo povećao se sa samo 2,2% u 2004. na 3,2% u 2005. Naposljetku, dodana vrijednost u djelatnosti hotela i restorana, koja ilustrira kretanje turizma, porasla je za 5,1% u 2005. u odnosu na 3,2% zabilježenih u 2004. godini.

Raspoloživi podaci upućuju na nastavak snažnog rasta u prvom tromjesečju 2006. Fizički obujam industrijske proizvodnje bio je viši za 6,6% u prva dva mjeseca 2006. u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Uvoz kapitalnih dobara u istom je razdoblju snažno porastao, a rast u trgovini na malo, prema sezonski prilagođenim podacima, ubrzao se na 4,6%. Iako se rast realnih neto plaća usporio na 0,6% u prva dva mjeseca 2006. u odnosu na 1,4% zabilježenih u četvrtom tromjesečju 2005., nominalni rast transfera države stanovništvu znatno se ubrzao, a krediti banaka stanovništvu također su zadržali visoki rast.

Registrirana nezaposlenost u 2005. je godini bila niža nego godinu prije te je na kraju prosinca 2005. registrirano 308 tisuća nezaposlenih osoba. To je bilo za 3,1% manje nego na kraju 2004. Prema polugodišnjim anketnim podacima stopa nezaposlenosti iznosila je u prvoj polovini 2005. godine 13,1%, što je za 0,7 postotnih bodova niže nego u prvoj polovini 2004. (podaci za drugu polovinu 2005. godine bit će dostupni tek nakon objavljivanja ovog izvješća). Prema podacima Državnog zavoda za statistiku ukupna zaposlenost u 2005. porasla je prosječno za 0,8% ili za 11 tisuća osoba. Međutim, broj osoba osiguranih kod HZMO-a, koji je dobar pokazatelj zaposlenosti, porastao je u 2005. za 1,8%, što je 0,5 postotnih bodova više nego u prethodnoj godini.

Kada je riječ o inflaciji, možemo reći da je inflacija potrošačkih cijena u 2005. porasla, i to s 2,1% u 2004. na 3,3% u 2005. godini. Snažni pritisci na strani uvoznih cijena, koji proizlaze iz porasta cijene sirove nafte na svjetskim tržištima i deprecijacije kune prema američkom dolaru, bili su jedan od glavnih pokretača rasta inflacije u 2005. Međutim, cjenovni su pritisci također proizašli iz domaćeg tržišta, prije svega iz cijena poljoprivrednih proizvoda, mesa i mesnih prerađevina, odjeće i obuće te iz porasta administrativno reguliranih cijena (električna struja, zaštićena najamnina, zdravstvene usluge).

Iako su inflacijski pritisci zabilježeni u 2005. proizašli iz više izvora i rezultirali zamjetnim rastom inflacije, određeni skup čimbenika pomogao je u zadržavanju inflacije. Nizak rast plaća, jačanje vrijednosti kune prema euru, usporavanje rasta osobne potrošnje, rast proizvodnosti rada i nastavak snažne konkurencije u sektoru maloprodaje i bankarstvu bili su najznačajniji čimbenici. Ne postoje znakovi koji pokazuju da se inflatorna očekivanja povećavaju, a sveukupno okruženje ostaje povoljno za održavanje niske inflacije.

Kretanja cijena u prva tri mjeseca 2006. idu u prilog ovoj tvrdnji. Inflacija potrošačkih cijena smanjena je s 3,6% u prosincu 2005. na 3,0% u ožujku 2006. Temeljna je inflacija također smanjena, s 3,0% na 2,6%.

Prosječni dnevni tečaj kune prema euru aprecirao je za 1,3%, odnosno sa 7,50 u 2004. na 7,40 u 2005. godini. Istodobno, tečaj od 7,38 HRK/EUR zabilježen na kraju 2005. bio je za 3,9% jači u odnosu na 7,67 HRK/EUR zabilježenih na kraju prethodne godine. Američki dolar ojačao je tijekom 2005. za oko 13,1% u odnosu na euro, tako da je kuna deprecirala za oko 10,6% u odnosu na dolar.

Kako je kuna nominalno aprecirala u odnosu na euro i deprecirala u odnosu na dolar, indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune deprecirao je za 1,2%. Me-

đutim, mjereno potrošačkim cijenama, indeks realnoga efektivnog tečaja kune deprecirao je samo za 0,1% jer je inflacija potrošačkih cijena bila viša u Hrvatskoj nego u eurozoni. Mjereno cijenama pri proizvođačima, indeks realnoga efektivnog tečaja kune deprecirao je 4,1% jer je inflacija mjerena cijenama pri proizvođačima u Hrvatskoj bila niža od inflacije zabilježene u zemljama koje su glavni trgovinski partneri Hrvatske. U načelu, ova realna deprecijacija mjerena cijenama pri proizvođačima trebala bi povećati cjenovnu konkurentnost hrvatskih poduzeća, ali ta je tvrdnja donekle dvojbeni zbog manjkavog obuhvata hrvatskog indeksa cijena pri proizvođačima.

Opća stabilnost tečaja kune u proteklm godinama bila je ključna za djelotvornost napora Hrvatske narodne banke usmjerenih na smirivanje inflatornih očekivanja, zadržavanje niske inflacije i očuvanje financijske stabilnosti. Iako je rezultat te politike bila niska inflacija, ona sama po sebi nije bila dostatna da spriječi širenje vanjske neravnoteže, posebice u 2002. kada je deficit na tekućem računu platne bilance Hrvatske snažno porastao zbog brzog rasta kredita koji su poticali rast uvoza. Središnja je banka stoga poduzela mjere za usporavanje rasta kredita kako bi se poboljšalo stanje na tekućem računu platne bilance i ublažilo ubrzavanje rasta inozemnog zaduživanja privatnog sektora, a posebice banaka, koje su sredstvima pribavljenim iz inozemstva poticale rast kredita.

Mjere koje je HNB poduzeo tijekom 2005. godine kako bi ograničio rast inozemnog zaduživanja nastavak su već spomenutih napora. Stopa za izračun granične obvezne pričuve, a to je instrument uveden 2004. godine, koja se izravno primjenjuje na novo inozemno zaduživanje banaka i s njima povezanih društava, tijekom 2005. godine povećana je s 24% na 30% i zatim na 40%. Početkom 2006. godine stopa granične obvezne pričuve još je jednom povećana, i to na 55%, a osnovica za obračun ovog instrumenta je proširena.

Nadalje, kako je rast inozemnog zaduživanja države bio jedan od glavnih razloga porasta duga u 2002. i 2003. godini, središnja je banka u suradnji s Ministarstvom financija poduzela korake za preusmjeravanje zaduživanja države s inozemnog na domaće tržište. To je preusmjeravanje rezultiralo smanjenjem udjela inozemnog duga države u ukupnom inozemnom dugu Republike Hrvatske s 33,3% u 2003. na 27,6% u 2005. godini.

Ipak, važno je zamijetiti da utjecaj države na kretanje inozemnog duga ne proizlazi isključivo iz njezina izravnoga inozemnog zaduživanja. Veliki fiskalni deficit može neizravno povećati inozemni dug stimuliranjem agregatne potražnje te stvaranjem potražnje za uvozom i kreditima. Nadalje, čak i izdavanje državnih obveznica na domaćem tržištu može stimulirati uvoz kapitala ako inozemni investitori ocijene da su te obveznice atraktivne te ako ulaganje u njih ne promatraju kao zamjenu za druge moguće oblike ulaganja u Hrvatsku. Upravo je to razlog zašto je odlučna, vjerodostojna i trajna fiskalna konsolidacija ključna za napore usmjerene na kontrolu inozemnog duga.

Tijekom 2005. godine inozemni dug Hrvatske porastao je s 22,8 mlrd. EUR na 25,5 mlrd. EUR, ili za 12,1%. Banke i ostali domaći sektori, svaki posebno, povećali su svoj dug za oko 1,3 mlrd. EUR, dok su inozemna izravna ulaganja porasla za 0,3 mlrd. EUR. Inozemni dug države smanjen je za 0,2 mlrd. EUR. Udio duga u BDP-u porastao je za 2,3 postotna boda, odnosno na 82,5% na kraju godine.

Osim usmjerenosti na usporavanje rasta inozemnog duga, monetarnu politiku tijekom 2005. godine obilježilo je i uvođenje novih i fleksibilnijih instrumenata monetarne politike. Najvažnije mjesto među njima pripalo je redovitim obratnim repo operacijama, koje se koriste za kreiranje likvidnosti u bankarskom sustavu. Odlika je ovog instrumenta da je kratkoročan i redovit, tako da se likvidnost kreirana na aukciji u jednom tjednu automatski povlači sljedećeg tjedna. Takav instrument omogućava središnjoj banci da izravniije kontrolira razinu likvidnosti u bankarskom sustavu, tako što može odabrati u kojem će omjeru prihvatiti po-

nude koje su joj dostavljene i mijenjati kamatnu stopu na aukcijama. Istodobno, taj instrument omogućava bankama da bolje upravljaju svojom likvidnošću jer se aukcije održavaju tjedno, a banke mogu davati ponude do razine raspoloživosti kolaterala (trezorski zapisi MF-a).

Prije uvođenja obratnih repo operacija, glavni instrument za kreiranje likvidnosti bile su kupovine deviza od poslovnih banaka na deviznim aukcijama. Iako je taj instrument i nadalje nužan za upravljanje tečajem, on ne omogućava finiju prilagodbu likvidnosti i nije fleksibilan kao obratne repo operacije. Središnja je banka tijekom 2005. otkupila 671 mil. EUR od poslovnih banaka, što je najveći iznos dosad otkupljen u jednoj kalendarskoj godini. Istodobno, središnja je banka državi prodala 343 mil. EUR.

U prva dva mjeseca od uvođenja obratnih repo operacija banke gotovo da nisu pokazivale interes za tu vrstu instrumenta. Banke su međutim počele obilnije koristiti navedeni instrument tijekom srpnja 2005. Na najvećoj aukciji dosegnut je iznos od oko 5,0 mlrd. kuna, dok je prosječni iznos likvidnosti koji je ostvaren na ukupno 32 aukcije na kojima se trgovalo, iznosio 2,8 mlrd. kuna.

Osim obratnih repo operacija, HNB je uveo instrument polaganja novčanog depozita, čime je bankama omogućeno prekonočno deponiranje viškova novčanih sredstava kod HNB-a, i instrument unutardnevnog kredita, koji je osmišljen s namjerom da olakša rad platnog sustava. Promatrani zajedno ovi instrumenti određuju "kamatni koridor" koji je ograničen niskom stopom na prekonočni depozit (0,5%) i visokom kamatnom stopom na lombardni kredit (7,5%), dok se granična repo stopa kreće sredinom toga koridora (3,5%). Iako kamatne stope zbog važnosti tečaja nemaju vodeću ulogu u financijskom sustavu Hrvatske, kakvu imaju u nekim drugim zemljama, uvođenje "kamatnog koridora" korak je koji vodi k usmjeravanju pažnje na kamate i udaljavanju od dominantne usmjerenosti na tečaj.

Općenito govoreći, izmjene u instrumentu obvezne pričuve, uključujući graničnu obveznu pričuvu, rezultirale su umjerenim rastom monetarnih agregata u 2005. godini. Međutim, primarni novac (M0), koji obuhvaća kunsku obveznu pričuvu, ostvario je snažan rast od 19,1%. Ono što je možda još važnije za monetarnu politiku jest to da je novčana masa (M1) porasla za 12,3%. Gotov novac u optjecaju porastao je za 11,0%, a depozitni novac za 12,9%.

Najširi monetarni agregat, M4, porastao je u 2005. godini za 10,5%. Kunski kvazinovac povećan je za 24,5%, što je nastavak brzog rasta započetog u prethodnim godinama. Međutim, potrebno je imati na umu da se velik dio porasta kvazinovca odnosi na kunske depozite s valutnom klauzulom, koji su bliska zamjena za devizne depozite, pa se njihov rast ne može smatrati povećanjem sklonosti k čistoj kunskoj štednji u poslovnim bankama.

Devizni depoziti porasli su za 6,1%, pri čemu je taj rast bio određen rastom deviznih depozita stanovništva od 6,8%. Iskazane prema stalnom tečaju, te su stope više i iznosile su 8,2% i 8,8%. Kako devizni depoziti čine najveću komponentu M4, njihov je rast ključni pokazatelj zdravlja i potencijala bankarskog sustava.

Plasmani banaka nebankarskom sektoru porasli su u 2005. godini za 17,2% (ili 19,9% mjereno prema stalnom tečaju). Tako je njihov rast znatno premašio rast depozita. Rast plasmana banaka povećao se u odnosu na 2004., kad je iznosio 14,0%. Jedno od značajnih obilježja 2005. bilo je snažno ubrzavanje rasta plasmana poduzećima, čija je godišnja stopa rasta povećana s 9,0% u 2004. godini na 14,3% u 2005. godini. Rast kredita stanovništvu ipak je bio brži i iznosio je 20,3%. U strukturi ukupnih plasmana sektoru stanovništva, najbrži rast ostvarili su stambeni krediti (28,8%). Iako je u 2005. zabilježen snažan rast domaćih depozita, njime je bio financiran samo manji dio rasta plasmana banaka. Banke su se zaduživale u inozemstvu uglavnom kod svojih matičnih banaka i ta su sredstva plasirale domaćim sektorima. Time su pove-

ćale svoje inozemne obveze za oko 6,0 mlrd. kuna.

Usprkos novim mjerama koje je poduzeo HNB, poslovne su banke u prvom tromjesečju 2006. svoje inozemne obveze povećale za još 6,3 mlrd. kuna. Iako će za ocjenu djelotvornosti novih mjera središnje banke biti potrebno više vremena, ako se pokaže da one nisu usporile zaduživanje banaka u inozemstvu, središnja banka namjerava poduzeti dodatne mjere.

Snažan rast kredita pridonio je snažnom uvozu i pogoršanju stanja na tekućem računu platne bilance Republike Hrvatske u 2005. godini. Deficit na tekućem računu porastao je s 5,1% u 2004. godini na 6,3% BDP-a u 2005. Robni uvoz rastao je brže od robnog izvoza (10,5% prema 9,7%, iskazano u eurima). Saldo faktorskih dohodaka također je pogoršan, sa -637 mil. EUR u 2004. na -974 mil. EUR u 2005., što je promjena od 52,9%. Snažan rast prihoda od turizma spriječio je veći rast deficita na tekućem računu. Neto prihodi od turizma porasli su za 11,9%.

Ako detaljnije promotrimo kretanja robne razmjene, vidjet ćemo da je godišnja stopa rasta izvoza, prema stalnom tečaju, smanjena s 21,7% u 2004. na 10,0% u 2005. Izvoz brodova smanjen je u 2005. za 9,5% nakon što je u 2004. ostvario rast od 32,7%. Nadalje, izvoz odjeće, kože i proizvoda od kože, električnih strojeva i uređaja te telekomunikacijske opreme također je smanjen. S druge strane, izvoz nafte i naftnih derivata, šećera i proizvoda od šećera, zemnoga i industrijskog plina te električne energije snažno se povećao.

Glavni doprinos ukupnom rastu robnoga uvoza dao je naglašeni godišnji rast uvoza nafte i naftnih derivata (39,4% prema tekućem tečaju). Međutim, čak i ako iz serije robnog uvoza isključimo naftu i naftne derivate, ukupni je uvoz porastao za 9,2% u 2005. u odnosu na 6,8% u 2004. Uvoz automobila je u godinama koje su prethodile 2004. uvelike pridonosio rastu uvoza. Tijekom 2004. on je smanjen, a u 2005. uvoz automobila zabilježio je tek neznatan godišnji rast. Iako se dio navedenog porasta ukupnoga robnog uvoza može pripisati porastu uvoza kapitalnih dobara, koja mogu rezultirati većom proizvodnjom i produktivnosti rada u budućnosti, rast uvoza zabilježen u 2005. zabrinjava.

Kad je riječ o računu kapitalnih i financijskih transakcija, neto inozemna izravna ulaganja u Hrvatsku porasla su za 67,1% te su u 2005. dosegla 1,2 mlrd. EUR. Premda su vlasnička ulaganja činila glavnu komponentu inozemnih izravnih ulaganja u Hrvatsku, rast zadržane dobiti također je bio snažan. Inozemna izravna ulaganja u Hrvatsku bila su usmjerena na bankarstvo, trgovinu, vađenje sirove nafte i zemnog plina te hotele, motele i restorane.

Na računu portfeljnih ulaganja ostvaren je neto odljev od 1 mlrd. EUR, pri čemu su inozemna sredstva povećana za 0,5 mlrd. EUR, a inozemne obveze smanjene za 0,6 mlrd. EUR. Smanjenje obveza uglavnom se odnosi na podmirivanje obveza države prema vjerovnicima Londonskoga kluba i otplatu dospjele euroobveznice u vrijednosti od 500 mil. EUR.

Kod ostalih ulaganja, koja obuhvaćaju trgovinske kredite, druge kredite te gotovinu i depozite, zabilježen je neto priljev od oko 3,6 mlrd. EUR, što je mnogo više u odnosu na 1,4 mlrd. EUR zabilježenih u 2004. Značajan dio neto priljeva proizlazio je iz smanjenja inozemnih sredstava, poglavito gotovine i depozita banaka u inozemstvu. Istodobno su još više povećane obveze prema inozemstvu, pri čemu se izdvaja naglašeni rast kredita koje su domaći sektori primili iz inozemstva.

Prema statistici platne bilance međunarodne pričuve središnje banke porasle su u 2005. godini za 822 mil. EUR. Oko 98,6% međunarodnih pričuva središnje banke čine devizne pričuve, koje se u gotovo podjednakim udjelima drže u dužničkim vrijednosnim papirima (48,4%) te gotovini i depozitima (50,2%). Ostatak međunarodnih pričuva središnje banke čine obratni repo poslovi.

Indeks pritiska na devizno tržište, koji kombinira promjene u međunarodnim pričuvmama središnje banke i tečaju, zadržao se u 2005. u zoni stabilnosti. Iako je u kolovozu i rujnu zabilježen rast indeksa, njegova je vrijednost i tijekom spomenutih mjeseci ostala znatno ispod kritične granice.

Manjak proračuna konsolidirane opće države, iskazan prema modificiranom obračunskom načelu, smanjen je s 4,9% BDP-a u 2004. na 4,1% vrijednosti BDP-a u 2005. godini. Iako je početkom 2005. godine ostvaren snažan godišnji rast rashoda, oporavak gospodarske aktivnosti u nastavku godine rezultirao je povoljnijim fiskalnim kretanjima, pa su na razini cijele godine prihodi rasli brže od rashoda.

Ključni fiskalni događaj u 2005. bilo je osmišljavanje mehanizma za povrat "duga umirovljenicima". Taj dug države proizlazi iz odluke Ustavnog suda o poništenju Vladinih mjera o nižem porastu mirovina tijekom 1990-ih. Radi povrata duga utemeljen je poseban Umirovljenički fond, koji se ne uključuje u statističku definiciju konsolidirane opće države. Najveći dio duga umirovljenicima trebao bi biti isplaćen u polugodišnjim obrocima tijekom 2006. i 2007. godine.

Prihodi konsolidirane opće države porasli su u 2005. za 6,9% i činili su 45,0% vrijednosti BDP-a. Porez na dodanu vrijednost ostao je najveći izvor prihoda, s udjelom u ukupnim prihodima od 31,3%. Sljedeći po veličini bili su prihodi od doprinosa za socijalno osiguranje s 30,4%, prihodi od trošarina s 10,6%, prihodi od poreza na dohodak sa 7,6% i prihodi od poreza na dobiti s 5,4%.

Rashodi konsolidirane opće države porasli su za 6,6%, te su tako premašili planirani iznos za 464,6 mil. kuna. Rashodi za socijalne naknade činili su 42,3% ukupnih rashoda, a slijede rashodi za naknade zaposlenima s 26,6%, rashodi za korištenja dobara i usluga s 10,8%, subvencije sa 6,0% i rashodi za kamate s 5,1%. Rashodi za kamate porasli su za 15,4%, i ostaju potencijalni problem u budućnosti jer bi rast kamata u inozemstvu mogao vrlo lako dovesti do porasta kamata u Hrvatskoj. Ovo je još jedan snažan motiv za daljnju fiskalnu konsolidaciju.

Potrebe za financiranjem proračuna konsolidirane opće države iznosile su 6,4 mlrd. kuna ili 2,8% BDP-a u 2005. Domaće obveze države su porasle za 11,9 mlrd. kuna, dok su inozemne obveze smanjenje za 4,1 mlrd. kuna. Država je povećala svoju domaću financijsku imovinu za 1,4 mlrd. kuna, dok je njezina inozemna imovina ostala gotovo nepromijenjena. Manjak konsolidirane opće države na gotovinskom načelu iznosio je 3,7% BDP-a, što, nakon što se isključe prihodi od koncesije za obavljanje telekomunikacijskih usluga i napravi prilagodba za rashode na osnovi ugovorenih obveza HAC-a i HC-a te za promjene stanja dospjelih neplaćenih obveza, rezultira manjkom na modificiranom obračunskom načelu od 4,1% BDP-a.

Ukupni dug opće države porastao je s 43,7% BDP-a u 2004. na 44,3% u 2005. Domaći dug opće države povećao se s 20,1% na 24,5%, dok je inozemni dug smanjen s 23,6% na 19,8%. Dug Hrvatske banke za obnovu i razvitak (HBOR) povećao se s 2,7% na 3,1% BDP-a. Nadalje, jamstva koja je izdala središnja država smanjena su s 5,7% na 5,4% BDP-a, s tim da su se domaća jamstva povećala, a inozemna jamstva smanjila. Tako je ukupni i potencijalni dug opće države, iskazan u postotku BDP-a, blago povećan s 52,1% na 52,8%.

Takva kretanja duga nastavila su se i u prva dva mjeseca 2006. Ukupni dug opće države porastao je za 443,8 mil. kuna, s time da je unutarnji dug porastao za 1.873,4 mil. kuna, a inozemni dug se smanjio za 1.429,6 mil. kuna. Dug HBOR-a smanjio se za 338,4 mil. kuna, a smanjila su se i državna jamstva, i to za 243,4 mil. kuna.

MAKROEKONOMSKA KRETANJA

1

RODNA BANKA
VJESCE 2005.

1.1. Međunarodno okruženje

Svjetsko je gospodarstvo u 2005. godini zabilježilo realni godišnji rast BDP-a od 4,8%, što je za 0,5 postotnih bodova niže od rasta ostvarenog u prethodnoj godini. Na usporavanje globalnoga ekonomskog rasta, ali i na porast inflacije, uvelike je utjecalo kretanje cijena sirove nafte, potaknuto snažnom agregatnom potražnjom, s jedne strane, i izraženom nestabilnošću ponude, s druge strane.

1.1.1. Europska unija i zemlje eurozone

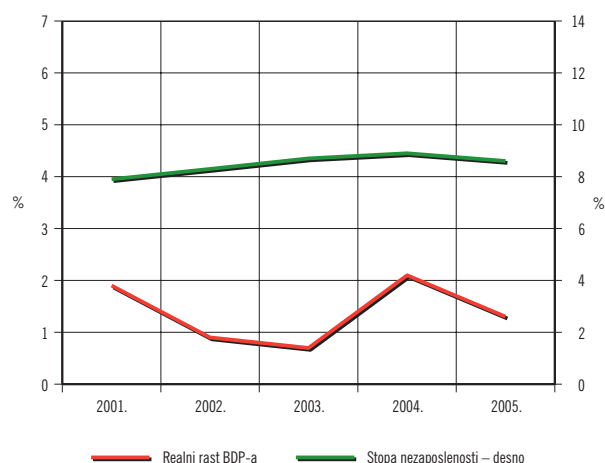
U 2005. godini u gospodarstvu eurozone zabilježeno je usporavanje gospodarske aktivnosti. Realna godišnja stopa rasta BDP-a u 2005. godini iznosila je 1,3%, u usporedbi s 2,1% u 2004. godini. Promatrano po pojedinim zemljama, najniže stope rasta pritom su ostvarile Njemačka i Portugal, dok je u Italiji zabilježena stagnacija realnog BDP-a. Među čimbenicima koji su najviše pridonijeli usporavanju gospodarskog rasta u eurozoni valja izdvojiti godišnje smanjenje pozitivnog doprinosa promjene zaliha te blago smanjenje pozitivnih doprinosa osobne potrošnje i investicija u kapital. Zbog bržeg rasta uvoza od izvoza neto izvoz robe i usluga dao je u 2005. godini negativan doprinos gospodarskom rastu eurozone. Takva kretanja mogu se objasniti visokim cijenama nafte i slabljenjem konkurentnosti proizvođača iz eurozone na svjetskom tržištu. Unatoč usporavanju gospodarskog rasta stopa nezaposlenosti snižena je s 8,9% u 2004. na 8,6% u 2005. godini.

Inflacija mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena (HIPC) u 2005. godini iznosila je 2,2%, ili 0,1 postotni bod više nego u prethodnoj godini. Na stagnaciju opće razine cijena, usprkos znatnom godišnjem porastu cijena energenata, utjecalo je smanjenje prosječne godišnje stope rasta cijena prerađenih prehrambenih proizvoda, industrijskih proizvoda bez energije i usluga. U očekivanju nastavka inflatornih pritisaka vezanih uz cijene energenata, Europska središnja banka povisila je u prosincu 2005. godine referentnu kamatnu stopu (engl. *Minimum Bid Refinance Rate*) za 0,25 postotnih bodova: s 2,00% na 2,25%, prvi put od 2000. godine.

Fiskalni pokazatelji eurozone u 2005. godini upućuju na blago poboljšanje u odnosu na prethodnu godinu.

1.1.

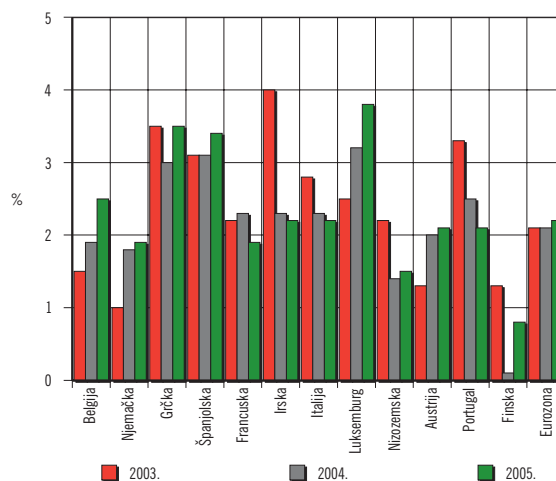
Realni rast BDP-a i stopa nezaposlenosti u eurozoni

Izvor: Eurostat

1.2.

Stopa inflacije u zemljama eurozone

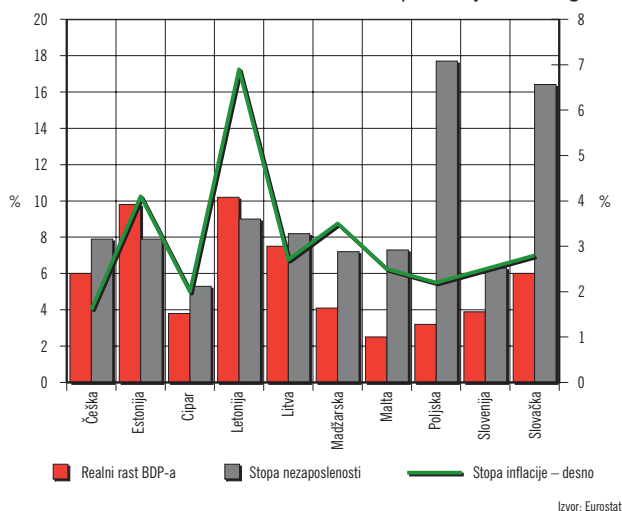

Izvor: Eurostat

Tako je manjak opće države u zemljama eurozone tijekom 2005. godine u prosjeku smanjen za 0,4 postotna boda na godišnjoj razini te iznosi 2,4% vrijednosti BDP-a. Istodobno je javni dug zemalja eurozone u 2005. godini povećan za 1 postotni bod u odnosu na prethodnu godinu, čime je dosegao 70,8% vrijednosti BDP-a. Pritom je najviša razina ovog pokazatelja zabilježena, kao i prije, u Italiji i Grčkoj (više od 100%) te Belgiji (nešto manje od 100%).

1.3.

Realni rast BDP-a, stopa inflacije i stopa nezaposlenosti u novim članicama Europske unije u 2005. godini

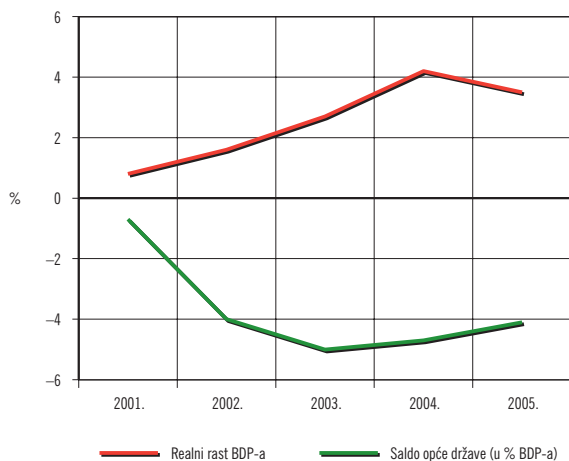
Kada je riječ o novim zemljama članicama Europske unije, natprosječno visokim realnim godišnjim rastom BDP-a u 2005. godini ističu se Litva, Letonija i Estonija, čiji rast već nekoliko godina prelazi 7%, dok je istodobno najniži rast ostvaren u Malti (2,5%). Na tržištima rada u novim državama članicama EU stopa nezaposlenosti je u 2005. godini smanjena za 0,8 postotnih bodova u odnosu na prethodnu godinu te je u 2005. iznosila 13,4%, pri čemu su najviše stope nezaposlenosti zabilježene u Poljskoj i Slovačkoj. Unatoč pritiscima visokih cijena nafte na svjetskom tržištu, u novim je državama članicama EU u 2005. godini smanjena inflacija, koja je u prosjeku iznosila 3,1%, u usporedbi s 3,9% u 2004. godini. Promatrano po pojedinim novim članicama, najznačajnije promjene zbile su se u Slovačkoj, koja je, nakon dvije godine relativno visokih stopa rasta potrošačkih cijena, u 2005. godini uspjela znatno smanjiti inflaciju (na 2,8%). Od ostalih novih članica najvišim stopama rasta indeksa potrošačkih cijena izdvajaju se Letonija i Estonija, a najnižim Češka, Cipar i Poljska.

1.1.2. Sjedinjene Američke Države

U Sjedinjenim Američkim Državama u 2005. godini realna godišnja stopa rasta BDP-a iznosila je 3,5% u usporedbi s godišnjim rastom od 4,2% u 2004. godini. Usporavanje gospodarskog rasta najvećim je dijelom posljedica znatno sporijeg rasta privatnih investicija i osobne potrošnje. Na sporiji rast privatnih investicija pritom je poglavito utjecao godišnji pad zaliha te usporavanje rasta fiksnih investicija, osobito investicija u stanogradnju. Kad je riječ o osobnoj potrošnji, zabilježen je sporiji rast i kod potrošnih i kod trajnih dobara, kao i kod usluga. Također je smanjena gospodarska aktivnost sektora države, na što je primarno djelovao nešto sporiji rast potrošnje za potrebe nacionalne obrane.

1.4.

Realni rast BDP-a i saldo opće države SAD-a

Promatrano po pojedinim tromjesečjima, najlošija kretanja zabilježena su u posljednjem tromjesečju 2005. godine kad je realni godišnji rast BDP-a iznosio samo 1,7%. To se uvelike može pripisati negativnim učincima prirodnih nepogoda, poput uragana Katrine i Rite, koji su u drugome dijelu godine zadesili SAD i pogodili naftne proizvodne pogone uzrokujući obustavu proizvodnje i nagli rast cijena nafte, a oštetili su i znatan dio infrastrukturnih i poslovnih objekata.

U 2005. godini manjak opće države u SAD-u smanjen je drugu godinu zaredom – s 5% vrijednosti BDP-a u 2003. na 4,7% u 2004. i na 4,1% u 2005. godini. Međutim, daljnje smanjenje manjka u 2006. godini bit će pod pritiskom mogućih dodatnih troškova za financiranje vojnih aktivnosti u Iraku i Afganistanu te troškova za naknade šteta i obnovu uraganima pogođenih područja. Isto tako, američko gospodarstvo i nadalje se suočava s deficitom na tekućem računu platne bilance koji je u 2005. godini iznosio 6,4% vrijednosti BDP-a, odnosno 0,7 postotnih bodova više nego u 2004. godini. Rastu deficita na računu tekućih transakcija SAD-a poglavito je pridonio naglašeniji rast robnog uvoza nego izvoza te je tako u 2005. godini negativan saldo u robnoj razmjeni SAD-a s inozemstvom iznosio oko 800 mlrd. USD.

Istodobno, indeks potrošačkih cijena u 2005. godini i nadalje je rastao (3,4% u usporedbi s 2,7% u 2004. godini) uglavnom zbog rasta cijena sirove nafte na svjetskom tržištu. U takvom je okružju američka središnja banka (engl. Federal Reserve System, Fed) nastavila provoditi restriktivnu monetarnu politiku podižući u nekoliko navrata svoju ciljanu kamatnu stopu (engl. *US Federal Funds Target Rate*), s 2,25% u prosincu 2004. godine na 4,25% u prosincu 2005. Rast kamatnih stopa rezultirao je jačanjem američkog dolara koji je tijekom 2005. godine aprecirao prema euru za više od 10%, ali i prema većini svjetskih valuta, promatra li se tečaj na kraju razdoblja.

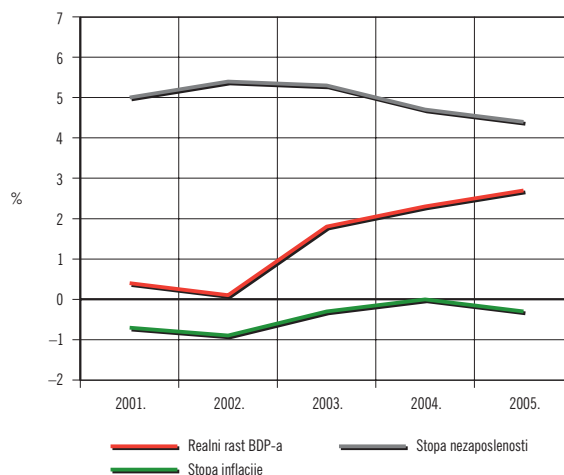
1.1.3. Japan

U 2005. godini japansko gospodarstvo nastavlja bilježiti pozitivne trendove. Tako je realna godišnja stopa rasta BDP-a u 2005. godini iznosila 2,7% u usporedbi s 2,3% u 2004. ili 1,8% u 2003. godini. Pozitivne doprinose gospodarskom rastu pritom su dali domaća potražnja, i to osobna potrošnja i privatne investicije koje isključuju stanogradnju, dok je neto izvoz robe i usluga dao blagi pozitivan doprinos realnom rastu BDP-a. S druge strane, doprinos sektora države bio je neutralan s obzirom na to da su se pozitivan doprinos državne potrošnje i negativan doprinos državnih investicija međusobno poništili.

Manjak opće države u Japanu smanjen je na godišnjoj razini za 0,8 postotnih bodova te je u 2005. godini iznosio 5,8% vrijednosti BDP-a, dok je istodobno javni dug premašio 160% vrijednosti BDP-a, što je najviša vrijednost tog pokazatelja među razvijenim zemljama. Naponi da se provede fiskalna konsolidacija odrazili su se uglavnom na smanjenje javnih investicija u kapitalna dobra, s obzirom na to da je smanjenje tekućih rashoda otežano zbog rastućih potreba stanovništva za socijalnom i zdravstvenom zaštitom. Usprkos ekspanzivnoj monetarnoj politici središnje banke, japansko je gospodarstvo i u 2005. godini bilo suočeno s deflacijom – indeks potrošačkih cijena na godišnjoj je razini smanjen za 0,3%. Za razliku od toga, u prvim mjesecima 2006. godine bilježe se pozitivne vrijednosti indeksa potrošačkih cijena (0,5% u siječnju i 0,4% u veljači, na godišnjoj razini), a takva se kretanja očekuju i u nastavku godine.

1.5.

Realni rast BDP-a, stopa inflacije
i stopa nezaposlenosti u Japanu

Izvor: Statistics Bureau of Japan

1.1.4. Zemlje u razvoju

Zemlje u razvoju su i u 2005. godini ostvarile visoke stope gospodarskog rasta, što je i stopu realnoga godišnjeg rasta svjetskoga gospodarstva podiglo na visoku razinu od 4,8%. Među njima se i dalje posebno ističe Kina s realnim godišnjim rastom BDP-a od 9,9%. Pritom su najveći doprinos rastu kineskoga gospodarstva u 2005. godini dali domaća potrošnja potaknuta rastom plaća i rast investicija privatnog sektora. Doprinos vanjskog sektora bio je pozitivan, ali manji nego u prethodnoj godini zbog blagog usporavanja izvoza robe i usluga. Unatoč dinamičnoj gospodarskoj aktivnosti inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u Kini smanjena je s 3,9% u 2004. godini na 1,8% u 2005.

Naglašeni rast investicijske i osobne potrošnje te sve intenzivnija integracija Kine u međunarodne vanjskotrgovinske tokove odražavaju se na gospodarstva drugih zemalja, pa snažan rast potražnje u uvjetima visokoga gospodarskog rasta u Kini utječe na rast cijena sirovina na svjetskom tržištu, kao i na rast uvoza robe i usluga drugih zemalja. Time su potaknuti i dobri gospodarski rezultati koje bilježe azijske i druge zemlje.

Ruska Federacija u 2005. je godini ostvarila godišnju stopu rasta BDP-a od 6,4%. Njezinu gospodarskom rastu znatno pridonose visoke cijene energenata na svjetskom tržištu, što pogoduje rastu njezina izvoza, jer energenti u njemu imaju velik udio. Osim što su znatno pridonijeli gospodarskom rastu, rastući prihodi od izvoza utjecali su i na rast međunarodnih pričuva te na formiranje i na rast viška državnog proračuna, jer su rasli i porezni prihodi. Pozitivne promjene u ruskom gospodarstvu i nadalje prate problemi visoke nezaposlenosti i visoke inflacije, koja je u 2005. godini iznosila oko 10%.

Gospodarska aktivnost zemalja Latinske Amerike i dalje je dinamična, no rezultati u 2005. godini nešto su slabiji nego u 2004. Do usporavanja gospodarskog rasta regije u cjelini uglavnom je došlo zbog usporavanja rasta dva najveća gospodarstva toga dijela svijeta, Brazila i Meksika. Niže stope rasta u te dvije zemlje dijelom su rezultat smanjene inozemne potražnje uzrokovane usporavanjem gospodarskog rasta SAD-a, njihova najznačajnijega vanjskotrgovinskog partnera. Kod većine ostalih zemalja Latinske Amerike procijenjene realne godišnje stope rasta BDP-a u 2005. godini više su nego u prethodnoj godini, zahvaljujući rastu svjetske potražnje za proizvodima poput nafte, kave i bakra, koji čine važan dio ukupnog izvoza tih zemalja.

1.1.5. Kretanja cijene sirove nafte

Visoki rast cijena sirove nafte na svjetskom tržištu u 2005. godini bio je jedan od glavnih činitelja usporavanja globalnoga gospodarskog rasta i porasta inflacije. Godišnja stopa rasta prosječne cijene sirove nafte od 30,4% u 2004. godini povećana je u 2005. godini na 44,5%. Prosječna cijena sirove nafte u pojedinim mjesecima 2005. godine prelazila je 60 USD po barelu. Na naglašeni rast cijene sirove nafte utjecao je globalni rast potražnje, praćen trajnim političkim rizicima i nesigurnostima te ograničavajućim činiteljima na strani ponude.

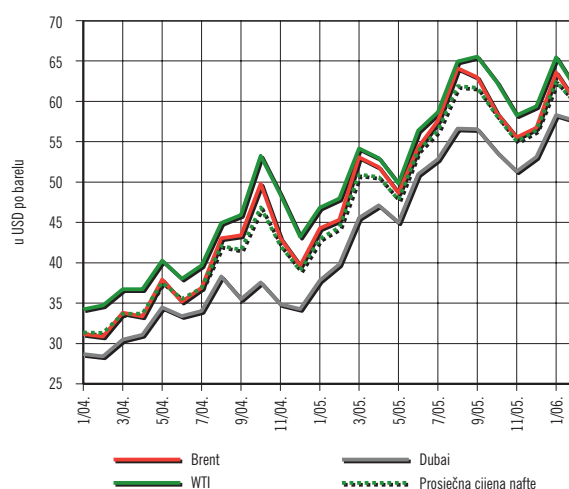
Snažan gospodarski rast u Kini, Indiji i nizu drugih zemalja u razvoju u 2005. godini pratio je porast potražnje za energentima, što je utjecalo na porast cijena i sirove nafte i drugih energenata i sirovina. Što se tiče ponude, tijekom

cijele 2005. godine bila je prisutna nesigurnost na svjetskom tržištu nafte zbog neizvjesne ponude zemalja članica OPEC-a i politički nestabilnog Iraka, Venezuele i Nigerije. Osim toga, kretanje cijene sirove nafte bilo je pod utjecajem i niza kratkotrajnih učinaka. Očekivanje usporavanja gospodarskog rasta u Kini i objava rasta naftnih rezervi SAD-a, kao najvećega svjetskog potrošača nafte, utjecali su na kratkotrajno smanjenje cijena u svibnju 2005. godine. No, s ponovnim rastom nesigurnosti oko proizvodnje i isporuka nafte na tržištu, potenciranim učincima uragana Katrina u kolovozu 2005. godine i zastojem proizvodnje i prerade nafte u Meksičkom zaljevu, prosječna cijena sirove nafte u kolovozu i rujnu 2005. godine dosegla je gotovo 62 USD po barelu.

Smirivanje vremenskih neprilika, ponovno pokretanje proizvodnje u Meksičkom zaljevu i odluka članica OPEC-a da maksimalno povećaju proizvodnju rezultirali su snižavanjem cijena sirove nafte u listopadu i studenome 2005. Izrazitije smanjenje cijene u tom je razdoblju spriječila nesigurnost izazvana učincima uragana Rita, koji je krajem rujna ponovo nakratko zaustavio proizvodnju u Meksičkom zaljevu, a nakon toga, spor između Rusije i Ukrajine vezan uz isporuku plina, što je zajedno s povećanom potražnjom za energentima zbog jake zime, utjecalo na ponovni rast cijene sirove nafte na samom kraju 2005. godine. Cijena sirove nafte na kraju prosinca iznosila je 58 USD po barelu, a njezin daljnji rast u prvom tromjesečju 2006. godine, u odnosu na posljednje tromjesečje 2005. godine, potaknule su, između ostaloga, i političke nesuglasice oko iranskog programa obogaćivanja urana te daljnja politička nesigurnost u kriznim područjima Bliskog istoka.

1.6.

Kretanje cijena sirove nafte na svjetskom tržištu

Izvor: Bloomberg

1.2. Gospodarska aktivnost

1.2.1. Potražnja

Prema godišnjem obračunu bruto domaćeg proizvoda (BDP) za 2002. i 2003. godinu realne stope rasta BDP-a prema tromjesečnom obračunu korigirane su naviše, s 5,2% na 5,6% u 2002. i s 4,3% na 5,3% u 2003. godini. Godišnjim obračunom za 2002. godinu najviše je revidiran doprinos državne potrošnje rastu BDP-a, s -0,4 postotna boda, koliko je iznosio prema tromjesečnom obračunu, na 1,1 postotni bod. Također znatno, revidiran je naviše i doprinos ukupnih bruto investicija: s 5,4 na 6,5 postotnih bodova¹. Doprinos osobne potrošnje tek je blago korigiran, s 4,5 na 4,6 postotnih bodova, dok je revidiranje obračuna vanjske neravnoteže povećalo negativan doprinos neto inozemne potražnje s -4,2 na -6,7 postotnih bodova. Godišnja stopa promjene implicitnog deflatora BDP-a revidirana je naviše, s 2,9%, prema tromjesečnoj procjeni, na 3,6%, prema godišnjem obračunu BDP-a, pri čemu

1 Ukupne bruto investicije uključuju investicije u fiksni kapital i promjenu zaliha, a kategorija promjene zaliha sadrži i statističku diskrepanciju.

je najviše korigiran deflator bruto investicija te izvoza robe i usluga. Time je nominalni BDP u 2002. godini konačnim obračunom revidiran navise za 1,84 mlrd. kuna, dosegnuvši tako 181,23 mlrd. kuna.

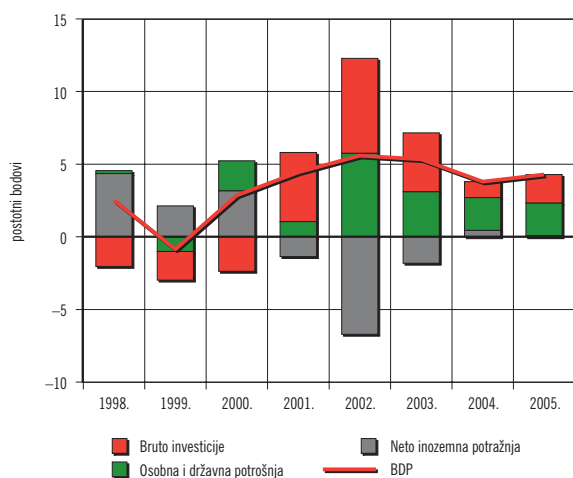
Godišnjim obračunom BDP-a za 2003. godinu najviše je korigiran doprinos investicija u fiksni kapital, za 2,0 postotna boda u odnosu na tromjesečnu procjenu, dosegnuvši tako 6,0 postotnih bodova. Doprinos osobne potrošnje rastu BDP-a u 2003. godini revidiran je s 2,5 na 2,8 postotnih bodova, dok je doprinos državne potrošnje revidiran navise za 0,4 postotna boda, dosegnuvši 0,3 postotna boda. Negativan doprinos neto izvoza i u 2003. je godini revidiran navise, s -1,5 na -1,8 postotnih bodova. Promjena zaliha je prema godišnjem obračunu dala također negativan doprinos rastu gospodarske aktivnosti, i to od -1,9 postotnih bodova. Usklađivanjem s godišnjim obračunom navise je revidirana i godišnja stopa promjene implicitnog deflatora BDP-a: na 3,9%, što je za 0,7 postotnih bodova više nego prema tromjesečnoj procjeni. Tako je ukupni BDP u tekućim cijenama u 2003. godini revidiran navise za 5,36 mlrd. kuna te sada iznosi 198,42 mlrd. kuna.

Prema procjeni tromjesečnog obračuna BDP-a godišnji rast realnog BDP-a ubrzan je s 3,8%, koliko je iznosio u 2004., na 4,3% u 2005. godini.² Nakon skromnoga gospodarskog rasta početkom 2005. godine (1,8%) u preostalom

je dijelu godine ekonomska aktivnost bila pojačana, ponajprije pod utjecajem oporavka investicijske aktivnosti, kao i jačanja osobne potrošnje. Promatrano na razini cijele godine, najznačajniji doprinos rastu gospodarske aktivnosti dala je osobna potrošnja, i to 2,1 postotni bod, što je za 0,3 postotna boda manje nego u 2004. godini. Znatna doprinos realnom rastu dale su i investicije u fiksni kapital, i to 1,4 postotna boda. Doprinos državne potrošnje ostvarenom rastu BDP-a u 2005. bio je blago pozitivan, za razliku od blago negativnog doprinosa u 2004. godini. Slična kretanja doprinosa zabilježena su i kod promjena zaliha, iako na nešto višim razinama. Doprinos neto inozemne potražnje formiranju ukupnog bruto domaćeg proizvoda u 2005. godini bio je znatno niži nego godinu ranije, čemu je pridonijelo usporavanje rasta ukupnog izvoza praćeno stabilnim rastom uvoza robe i usluga. Ipak, povoljna kretanja u međunarodnoj razmjeni tijekom trećeg tromjesečja 2005. godine kompenzirala su negativne učinke navedene uvoznio-izvozne dinamike u ostatku godine, pa je tako na razini cijele 2005. ostvaren blago pozitivan doprinos neto inozemne potražnje od 0,1 postotnog boda.

1.7.

Doprinosi domaće i inozemne potražnje rastu BDP-a

Izvor: DZS

Stopa promjene opće razine cijena, mjerena rastom implicitnog deflatora BDP-a, u 2005. je godini iznosila 3,2%, što je za 0,1 postotni bod manje od njezina rasta u 2004. godini. Uz ostvareni realni gospodarski rast i navedeno usporavanje inflacije, nominalni BDP u 2005. godini procijenjen je na 229,03 mlrd. kuna i bio je za 16,2 mlrd. kuna ili 7,6% veći nego godinu prije.

Osobna je potrošnja bila najsnažniji generator rasta BDP-a u 2005. godini, iako se njezin realni rast nastavio usporavati treću godinu zaredom. Promatrano po tromjesečjima, najniža stopa rasta zabilježena je u prvom tromjesečju, dok su u ostalom dijelu godine stope rasta bile nešto više. Navedeno usporavanje rasta osobne potrošnje s 3,9% u 2004. na 3,4% u 2005. godini umanjilo je njezin doprinos formiranju BDP-a na 2,1 postotni bod. Dinamika osobne potrošnje u 2005. godini bila je samo djelomično usklađena s kreta-

² Podaci DZS-a o BDP-u za 2004. i 2005. godinu su privremeni i zasnivaju se na procjeni tromjesečnog obračuna BDP-a te nisu usklađeni s godišnjim obračunom BDP-a.

njem glavnih izvora njezina financiranja. Rast prosječne isplaćene realne neto plaće usporen je s 3,6% u 2004. na 1,7% u 2005. godini, a istodobno je došlo i do blagog usporavanja rasta zaposlenosti prema podacima DZS-a. No, istodobno je zabilježeno blago ubrzavanje rasta broja osiguranika HZMO-a. Osim toga, pokazatelji transfera stanovništvu na razini konsolidirane opće države³, u čijoj strukturi najviše sudjeluju izdaci za mirovine, upućuju na njihov blagi nominalni rast u 2005. godini, od 3,5%. Taj je rast bio viši od rasta potrošačkih cijena zabilježenog u 2005. godini (3,3%), što znači da su transferi države i realno bili veći nego godinu prije. Polugodišnje usklađivanje mirovina s nominalnim polugodišnjim rastom bruto plaća⁴ od 2,2%, realizirano u rujnu 2005. (za mirovine od srpnja), djelomično je ublažilo negativne učinke usporavanja rasta mase plaća u toj godini i pozitivno djelovalo na dinamiku osobne potrošnje. Nešto sporiji rast u 2005. godini zabilježen je i kod neredovitih izvora financiranja potrošnje. Nominalni bankarski plasmani stanovništvu, iz kojih su isključeni stambeni krediti, bili su u 2005. godini za 16,2% veći nego u 2004., promatrano prema stanju kredita na kraju razdoblja, ali ovakav, nešto veći rast od onoga u 2004., još je znatno manji od prosjeka stopa rasta ostvarenih tijekom posljednjih nekoliko godina (prosjek stopa rasta u razdoblju od 2001. do 2004. iznosio je 31,3%).

Što se tiče državne potrošnje, nakon njezina realnog smanjenja u 2004., u 2005. godini zabilježen je njezin blagi realni rast. Kako taj rast i dalje zaostaje za rastom ostalih kategorija agregatne potražnje, njezin se udio u BDP-u nastavlja smanjivati, pa je u 2005. iznosio nešto više od 20%. Ipak, nakon negativnog doprinosa u 2004. godini od 0,1 postotnog boda, doprinos ove kategorije rastu BDP-a u 2005. bio je pozitivan te je iznosio 0,2 postotna boda.

Originalni podaci Ministarstva financija pokazuju da je realni rast državne potrošnje proizišao ponajprije iz rasta rashoda za korištenje dobara i usluga, čiji je rast u odnosu na 2004. godinu ubrzan. Istodobno je, prema podacima DZS-a, zaposlenost u javnoj upravi (uključujući školstvo i zdravstvo) blago porasla, dok su realne otpremnine smanjene.

Kod investicija u fiksni kapital⁵ zabilježeno je u 2005. godini ubrzavanje rasta po godišnjoj stopi od 4,8%. Pri tome je rast investicija u prvom tromjesečju bio izrazito nizak (0,3% godišnje), a u sljedećim se tromjesečjima ubrzao, dosegnuvši u četvrtom tromjesečju realnu godišnju stopu rasta od čak 9,9%, što je najviša stopa rasta zabilježena od četvrtog tromjesečja 2003. godine. Na važnost investicija u građevinske objekte, na koje otpada najveći dio ukupnih investicija u dugotrajnu imovinu, upućuju i usklađena kretanja investicija u fiksni kapital i dodane vrijednosti u građevinarstvu tijekom 2005. godine.

Prema nominalnim podacima Ministarstva financija, kapitalni su rashodi države (GFS 1986)⁶, koji čine nešto manje od četvrtine ukupnih kapitalnih investicija, u 2005. godini smanjeni. S druge strane, rast privatnih investicija je u 2005. godini nominalno ubrzan, te je tako kompenzirao navedeno usporavanje javnih investicija.

3 Podaci Ministarstva financija o ostvarenjima prihoda i rashoda konsolidirane opće države iskazani prema međunarodnoj metodologiji za statistiku državnih financija (GFS 2001).

4 Usklađivanje rasta mirovina provodi se od 2004. godine u skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (NN, br. 30/2004.). Prema novom Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (NN, br. 92/2005.), koji je stupio na snagu 31. prosinca 2005., polugodišnje usklađivanje mirovina vrši se prema prosječnoj polugodišnjoj stopi promjene indeksa potrošačkih cijena i prosječne bruto plaće.

5 Ukupne bruto investicije sastoje se od investicija u fiksni kapital i od promjene zaliha. Međutim, promjena zaliha uključuje i statističku diskrepanciju zbog čega nije moguće precizno procijeniti veličinu i dinamiku komponente zaliha u bruto investicijama. Kategorija promjene zaliha obuhvaća manje od 3% BDP-a i manje od desetine ukupnih investicija.

6 Kapitalni rashodi države, kao kategorija metodologije GFS 1986, preračunati su na osnovi podataka prikazanih prema metodologiji GFS 2001.

Dinamika privatnih investicija bila je u promatranom razdoblju usklađena s kretanjem bankarskih plasmana poduzećima, čiji je rast u 2005. godini snažno ubrzan, na 14,3% godišnje, promatrano prema stanju kredita na kraju razdoblja. Također, investicije u fiksni kapital tijekom prethodne godine bile su dijelom potaknute i ulaganjima stanovništva u nekretnine, uvelike financiranim stambenim kreditima, čiji je rast u promatranom razdoblju ubrzan s 26,6% u 2004. na 28,8% u 2005. godini, promatrano prema stanju kredita na kraju razdoblja.

Navedeno jačanje investicijske aktivnosti odrazilo se i na ubrzavanje rasta proizvodnje i uvoza kapitalne opreme u 2005. godini, dok se rast proizvodnje i uvoza intermedijarnih proizvoda usporio, ali je i dalje pozitivan. Kako navedene grupacije industrijskih proizvoda obuhvaćaju gotovo 2/3 robnog uvoza, ubrzavanje rasta investicijske aktivnosti znatno je pridonijelo i ubrzavanju rasta ukupnog uvoza u 2005. godini.

Rast izvoza robe i usluga u 2005. godini se usporio, dok se rast uvoza robe i usluga nastavio po jednakoj stopi kao i u prethodnoj godini. Samo je u prvom tromjesečju rast uvoza bio brži od rasta izvoza, dok je u ostalim tromjesečjima izvoz rastao brže od uvoza. Takva kretanja u međunarodnoj razmjeni dovela su do pozitivnog doprinosa neto inozemne potražnje rastu BDP-a, od 0,1 postotnog boda, što je nešto manje od doprinosa u 2004. godini. Nominalni podaci DZS-a upućuju na to da su ovakva kretanja u međunarodnoj razmjeni u 2005. godini, usprkos dinamičnijem rastu neto izvoza usluga, proizišla iz veće neravnoteže u robnoj razmjeni. Pokrivenost robnog uvoza izvozom u 2005. godini iznosila je 47,5%, što je nešto manje nego godinu prije. S druge strane, kretanja na računu usluga⁷ bila su, kao i prethodnih godina, određena dinamikom prihoda od turizma, koji su, nakon što su u 2004. godini smanjeni, u 2005. porasli.

1.2.2. Proizvodnja

Procjena tromjesečnog obračuna BDP-a prema proizvodnoj metodi pokazuje da je bruto dodana vrijednost (BDV) u 2005. godini bila realno za 4,1% veća nego godinu prije, a ista je stopa rasta zabilježena i u 2004. godini. Dodana vrijednost u svim djelatnostima gospodarstva u 2005. je godini rasla sporije od BDP-a za 0,2 postotna boda zbog znatno bržeg rasta poreza na proizvode umanjениh za subvencije od rasta BDV-a⁸. Ovakvo kretanje kategorije poreza umanjениh za subvencije rezultira iz ubrzavanja godišnjeg rasta poreza te iz istodobnog usporavanja rasta subvencija u 2005. Kretanje subvencija odraz je stagnacije subvencija danih trgovačkim društvima u javnom sektoru i ubrzanog rasta subvencija trgovačkim društvima izvan javnog sektora.

7 Razlike između ukupnog izvoza i uvoza prema obračunu BDP-a u nacionalnim računima i ukupnog izvoza i uvoza prema kompiliranim podacima u platnoj bilanci još su prisutne. Te razlike proizlaze ponajprije iz razlika u obračunu turističke potrošnje. Najveće razlike u izvozu usluga zabilježene su u 2003. godini, nakon čega se smanjuju. U 2005. godini izvoz usluga je prema nacionalnim računima rastao nešto brže nego prema platnoj bilanci.

8 Prihodi od prodaje proizvoda i usluga su, nakon isključivanja prihoda od poreza na proizvode i pribrajanja vrijednosti primljenih subvencija, izraženi u tzv. bazičnim cijenama. Obračun BDP-a prema proizvodnoj metodi vrši se zbrajanjem dodanih vrijednosti svih djelatnosti gospodarstva uvećano za poreze na proizvode i umanjeno za subvencije. DZS ne uključuje kategoriju poreza na proizvode umanjениh za subvencije u okviru obračuna BDP-a u stalnim cijenama pa se ta vrijednost može dobiti kao rezidual BDP-a i BDV-a izraženih u stalnim cijenama iz 1997. godine.

Najsnažnije usporavanje dodane vrijednosti u prethodnoj godini zabilježeno je u djelatnosti poljoprivrede, lova, šumarstva i ribarstva, u kojoj je u 2005. godini zabilježen realni rast od 0,1%, što je najniža stopa rasta zabilježena u pojedinoj djelatnosti u toj godini. S druge strane, najveći realni rast zabilježile su, uz financijsko posredovanje, djelatnosti prijevoza, industrije te hotela i restorana. Najsnažniji je doprinos rastu BDV-a u 2005. godini, kao i godinu prije, dala industrija. U odnosu na 2004., najviše su smanjeni doprinosi poljoprivrede i građevinarstva, a najviše je povećan doprinos industrije.

Industrija

Realni rast BDV-a u djelatnosti industrije, koja obuhvaća prerađivačku industriju, rudarstvo i vađenje te opskrbu energentima, ubrzan je sa 4,0% u 2004. na 5,5% u 2005. godini. Nakon niže stope rasta u prvom tromjesečju, u drugom je tromjesečju došlo do snažnog ubrzavanja rasta, ali se on u drugoj polovini godine usporio, iako se i nadalje odvijao po visokim stopama, iznad 5,5%. Kao i u 2004. godini, ova je djelatnost dala najveći doprinos rastu BDV-a u 2005. godini (1,5 postotnih bodova). Ostvarena kretanja u 2005. godini bila su usklađena s kretanjem fizičkog obujma industrijske proizvodnje. Rast fizičkog obujma industrijske proizvodnje tako je u 2005. godini iznosio 5,1%, te je u odnosu na 2004. godinu bio ubrzan, a njegove su fluktuacije unutar godine uglavnom pratile dinamiku dodane vrijednosti.

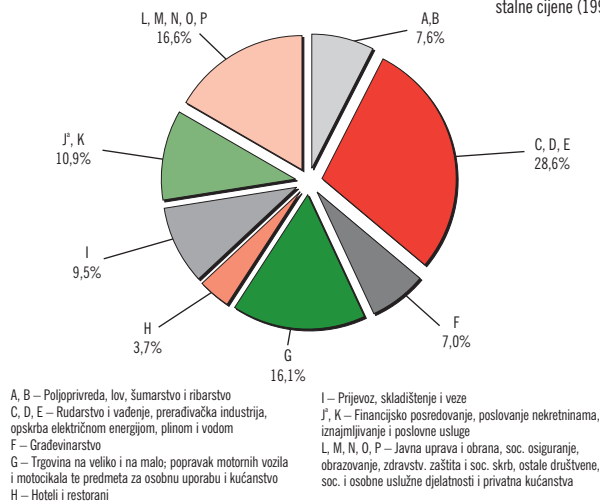
Promatrano prema glavnim industrijskim grupacijama (GIG)⁹ smanjenje proizvodnje u 2005. godini zabilježeno je kod energije i trajnih dobara za široku potrošnju, tako da je rast domaće potražnje za tim proizvodima djelomično nadoknađen uvozom. Najznačajniji rast u 2005. godini zabilježen je u proizvodnji kapitalnih proizvoda (14,9%), što je u skladu s jačanjem investicijske aktivnosti u promatranom razdoblju. Ovakav rast proizvodnje kapitalnih dobara najviši je od 2001. godine.

Promatrano prema nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD) godišnji rast prerađivačke industrije, koja čini više od 80% ukupne industrijske proizvodnje, u 2005. je ubrzan na 6,6%. Takva su kretanja rezultat visokih stopa rasta u posljednja tri tromjesečja 2005., dok je u prvom tromjesečju zabilježen tek blagi rast proizvodnje. Nasuprot tome, u opskrbi energentima (električna energija, plin i voda), kao i u rudarstvu i vađenju zabilježen je u 2005. godini pad proizvodnje. No, pad proizvodnje u području rudarstva i vađenja u 2005. bio je blaži nego godinu prije.

Jačanje domaće potražnje u 2005., ponajprije za investicijskim dobrima, nije bilo dovoljno snažno da nadomjesti slabljenje inozemne potražnje, na koje upućuju

1.8.

Struktura BDV-a po komponentama proizvodnje u 2005. stalne cijene (1997.)

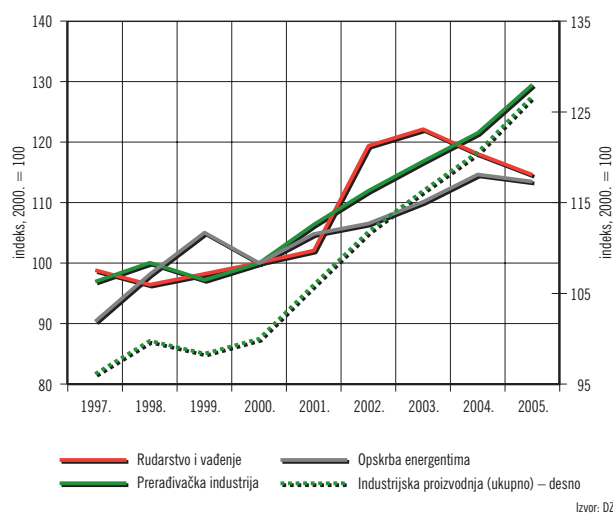

^a umanjeno za indirektno mjerene usluge financijskog posredovanja

Izvor: DZS

1.9.

Fizički obujam industrijske proizvodnje

Izvor: DZS

9 DZS je u mjesečnom statističkom izvješću od veljače 2006. objavio preračunate serije indeksa fizičkog obujma industrijske proizvodnje za agregate GIG-a, za serije mjesečnih podataka od 1997. godine, prema novoj metodologiji obračuna (GIG 2001.), koja je usklađena s preporukama Europske komisije.

nominalni podaci DZS-a o kretanju robne razmjene. Posljedica te neusklađenosti jest da su zalihe gotovih proizvoda u 2005. godini rasle brže od industrijske proizvodnje, po godišnjoj stopi od 11,0%, što je bilo posebno naglašeno u prvom i trećem tromjesečju te godine.

Građevinarstvo

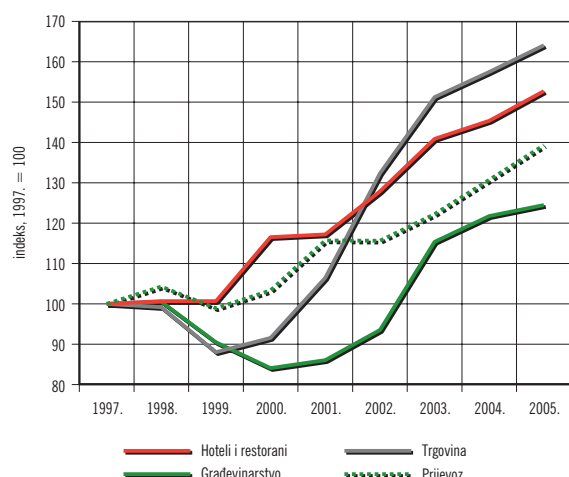
BDV u djelatnosti građevinarstva u 2005. godini bio je za 2,2% veći nego godinu prije, što je za 3,4 postotna boda manje od godišnjeg rasta zabilježenog u 2004. godini. Pri tome je u prvom tromjesečju na godišnjoj razini zabilježeno smanjenje građevinske aktivnosti, što se, između ostalog, može povezati i s nepovoljnim vremenskim utjecajima u veljači. U idućim je razdobljima došlo do oporavka građevinske aktivnosti i ponovnog ubrzanja rasta. Tako je u četvrtom tromjesečju 2005. godišnji rast dodane vrijednosti u ovoj djelatnosti gospodarstva dosegao 5,7%. Usporavanje rasta građevinske aktivnosti u prethodnoj godini smanjilo je njezin doprinos formiranju ukupnog BDV-a s 0,4 postotna boda u 2004. na 0,2 postotna boda u 2005. godini.

Navedena kretanja odgovarala su smanjenom obujmu javnih investicija u tom razdoblju.

Prema mjesečnim pokazateljima građevinske aktivnosti, kod građevinske se djelatnosti u drugoj polovici 2005. godine bilježi oporavak godišnje dinamike, potaknut oporavkom radova na ostalim građevinama. Ipak, taj oporavak u drugoj polovini godine nije bio dovoljan da nadoknadi pad u prvom dijelu godine, tako da je na razini cijele 2005. indeks fizičkog obujma građevinskih radova, mjereno odrađenim satima radnika na gradilištima, ipak opao, i to za 0,8% na godišnjoj razini. Međutim, tendencije navješćujućih pokazatelja građevinske djelatnosti (vrijednost neto narudžbi građevinskih radova i vrijednost radova prema izdanim građevnim dozvolama) krajem 2005. i početkom 2006., kao i indeks fizičkog obujma građevinskih radova u siječnju ove godine daju pozitivne signale o kretanjima u ovoj djelatnosti u idućim mjesecima. Tome u prilog govori i oporavak proizvodnje u djelatnosti rudarstva i vađenja krajem prošle i početkom ove godine.

1.10.

Bruto dodana vrijednost u odabranim djelatnostima gospodarstva

Izvor: DZS

Trgovina

Dinamika bruto dodane vrijednosti u trgovini stabilizirala se u 2005. godini na razini od 4,2%, čime je zaustavljena tendencija njezina usporavanja primjetna od 2003. godine. Njezin je doprinos rastu ukupnog BDV-a u odnosu na 2004. godinu također ostao nepromijenjen, te je iznosio 0,7 postotnih bodova.

Usporavanje rasta osobne potrošnje u 2005. godini kompenzirano je jačanjem inozemne potražnje za potrošačkim dobrima, te se nije negativno odrazilo na rast BDV-a u djelatnosti trgovine. Nominalni podaci DZS-a o distributivnoj trgovini pokazuju ubrzanje godišnjeg rasta prometa u trgovini na malo, po stopi od 7,1%, te oporavak u prodaji na veliko i njezin brzi rast (po stopi od 9,9%), nakon pada u 2004. godini. Također, maloprodaja je snažniju potražnju za potrošačkim dobrima zadovoljavala smanjujući razinu zaliha, što je dijelom posljedica gomilanja zaliha u prethodnim godinama. Istodobno ra-

stu zalihe u veleprodaji iznad apsorpcijskog kapaciteta maloprodajne mreže i ostalih naručitelja (što može upućivati i na pozitivna poslovna očekivanja).

Pozitivna kretanja u trgovini potvrđuje i rast realnog prometa u trgovini na malo, koji je u 2005. u odnosu na 2004. godinu blago ubrzan na 2,8%. Ubrzavanje rasta u 2005. godini još je istaknutije kad se promatraju desezonirani podaci, kod kojih je rast ubrzan s 2,2% u 2004. godini na 3,2% u 2005. godini.

Turizam

Prema tromjesečnoj procjeni BDP-a rast bruto dodane vrijednosti u djelatnosti hotela i restorana ubrzan je s 3,2% u 2004. godini na 5,1% u 2005. To je ubrzanje ponajprije uzrokovano visokim rastom ove djelatnosti u drugoj polovini godine – zabilježene su godišnje stope rasta od 7,6% u trećem i 7,9% u četvrtom tromjesečju 2005. Time je povećan i njezin doprinos rastu BDV-a, s 0,1 u 2004. na 0,2 postotna boda u 2005. godini. Relativno nizak doprinos ove djelatnosti rezultat je njezina malog udjela u ukupnoj dodanoj vrijednosti svih gospodarskih djelatnosti. Ipak, indirektni i direktni učinci toga segmenta gospodarstva na realna kretanja znatno su veći od onoga vidljivog u tom doprinosu.

Ostvarena kretanja bila su u skladu s tendencijom ubrzanja rasta ukupnih nominalnih prihoda od turizma, kao i neto prihoda od turizma, koje za 2005. godinu bilježi platna bilanca. Ostvarenim rezultatima odgovarali su i podaci o kretanju fizičkih pokazatelja dostupnih na mjesečnoj razini, poput noćenja i dolazaka turista. Noćenja turista tijekom 2005. godine rasla su neznatno brže od dolazaka turista pa je broj noćenja po dolasku ostao gotovo nepromijenjen u odnosu na godinu prije (5,1). Za razliku od 2004., u 2005. godini organizirani dolasci i noćenja turista rastu brže nego individualni dolasci i noćenja turista, što se povezuje s učincima promjena u strukturi gostiju prema zemlji prebivališta.

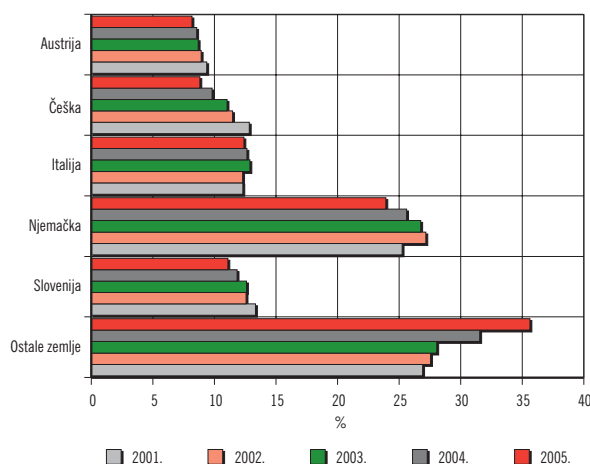
U cijeloj 2005. godini najviše noćenja ostvarili su strani turisti iz Njemačke (23,9%), zatim Italije (12,4%) i Slovenije (11,1%) te iz Češke (8,8%) i Austrije (8,2%). Iako su gosti iz navedenih zemalja u strukturi ukupnih noćenja i dalje dominantan skup, njihova se zastupljenost u usporedbi s prethodnom godinom donekle smanjila, a to se posebno odnosi na turiste iz Njemačke, Češke i Slovenije. Na promjenu strukture noćenja stranih gostiju znatno je utjecao snažniji rast dolazaka i noćenja gostiju iz Francuske, Velike Britanije i skandinavskih zemalja, a snažan je rast zabilježen i kod dolazaka i noćenja turista iz izvaneuropskih zemalja.

Prijevoz i veze

U djelatnosti prijevoza, skladištenja i veza realni se rast BDV-a, nakon ubrzanja zabilježenog u 2004., u 2005. godini usporio na 6,5%, što je i nadalje iznad prosjeka ostalih djelatnosti. Doprinos te djelatnosti realnom rastu ukupnog BDV-a zadržao se u 2005. godini na 0,6 postotnih bodova.

1.11.

Struktura noćenja stranih turista prema zemlji prebivališta

Izvor: DZS

Prema privremenim podacima DZS-a rast broja prevezenih putnika u 2005. je godini u odnosu na 2004. ubrzan, a rast je još očitiji kad se prijevoz putnika promatra u putničkim kilometrima. Rast prijevoza robe, mjerenog u tonama, također se u 2005. godini ubrzao u odnosu na 2004., dok je kod prijevoza robe mjerenog tonskim kilometrima zabilježen godišnji pad. Najznačajniji, cestovni prijevoz, u kojem se ostvaruje više od polovine ukupnog prijevoza robe i putnika, u 2005. je godini bio za 0,4% veći nego godinu prije, mjeren putničkim kilometrima, dok je mjeren tonskim kilometrima bio za 5,8% veći nego u 2004. godini. Visoke stope rasta zabilježene su i kod prijevoza putnika i robe u zračnom prijevozu, ali je on i dalje na niskim razinama, posebno prijevoz robe. Najdinamičniji rast aktivnosti već nekoliko godina zaredom bilježi se u području telekomunikacija. Tako je broj utrošenih minuta u pokretnoj telefonskoj mreži 2005. godine bio za 27,9% veći nego 2004., dok je broj utrošenih minuta u nepokretnoj mreži opao za 7,9%, na godišnjoj razini. Rast utrošenih minuta u pokretnoj mreži zasniva se na jačanju konkurencije, povećanju broja korisnika i uvođenju sve većeg broja novih usluga u području pokretne telefonske mreže.

Gospodarska aktivnost na početku 2006. godine

Prema raspoloživim mjesečnim pokazateljima gospodarske aktivnosti početak 2006. godine obilježen je pozitivnim kretanjima u realnom sektoru gospodarstva. Fizički pokazatelji rasta u industriji, trgovini, građevinarstvu i turizmu, a i podaci o robnoj razmjeni početkom ove godine upućuju na istodobno jačanje domaće i inozemne potražnje. Takva kretanja navješćuju nastavak snažnog rasta bruto domaćeg proizvoda u prvom tromjesečju, ali je u ovom trenutku teško ocijeniti njegov intenzitet¹⁰.

Industrijska proizvodnja početkom godine snažno raste, čime su nastavljene pozitivne tendencije u ovom segmentu gospodarstva iz posljednjih devet mjeseci 2005. godine. Tako je fizički obujam ukupne industrijske proizvodnje u prva dva mjeseca 2006. (kumulativno) bio za 6,6% veći u odnosu na isto razdoblje lani. Ovakav je rast prije svega uzrokovan izrazito visokom godišnjom stopom rasta u veljači (7,3%). Prema novoj metodologiji obračuna glavnih industrijskih grupacija (GIG 2001.) najveći doprinos rastu industrijske proizvodnje u veljači dala je proizvodnja kapitalnih i intermedijarnih proizvoda (desezonirano), što je u skladu s pozitivnim kretanjima u građevinarstvu zabilježenim početkom 2006. godine. Istodobno se (u siječnju i veljači) rast uvoza kapitalnih dobara također ubrzava, što govori o jačanju domaće potražnje za investicijskim dobrima. Godišnji rast zaliha gotovih proizvoda u industriji usporen je na početku 2006. godine. Njihova je struktura promijenjena u odnosu na stanje na kraju 2005., pa tako u veljači najveći doprinos rastu zaliha daje kumuliranje zaliha investicijskih dobara. Takvo kretanje zaliha, uz oporavak prometa u trgovini na malo u siječnju i veljači, pokazuje jačanje domaće potražnje za potrošačkim dobrima, što potvrđuju i podaci o ubrzanju rasta uvoza trajnih i netrajnih dobara za široku potrošnju.

Kraj prethodne i početak ove godine obilježio je oporavak razine maloprodaje, promatrano prema sezonski prilagođenim podacima. Realni promet u trgovini na malo od prosinca 2005. bilježi tako ubrzanje godišnje dinamike te je u siječnju i veljači 2006. godine (kumulativno) bio za 4,6% veći nego u istom razdoblju prethodne godine. Navedena su kretanja bila samo djelomično usklađena s kretanjem izvora financiranja osobne potrošnje na početku

10 Prema DZS-ovu kalendaru objavljivanja statističkih podataka za 2006. godinu procjena tromjesečnog obračuna BDP-a za prvo tromjesečje ove godine bit će dostupna 30. lipnja 2006.

godine, jer je godišnji rast zaposlenosti s 1,3% u četvrtom tromjesečju 2005. usporio na 0,9% kumulativno u siječnju i veljači (iako se rast broja osiguranika HZMO-a u istom razdoblju ubrzao), a godišnji se rast prosječnih realnih neto plaća usporio s 1,4% u četvrtom tromjesečju na 0,6% kumulativno u siječnju i veljači. S druge strane, nominalni državni transferi stanovništvu, na razini konsolidirane središnje države, u promatranom su razdoblju ubrzano rasli, dok je rast nominalnih bankarskih plasmana stanovništvu početkom 2006. godine bio usporen. Rezultati HNB-ova anketnog istraživanja o pouzdanju potrošača, provedenog u siječnju 2006., upućuju na značajno smanjenje optimizma potrošača, promatrano prema sezonski prilagođenim podacima.

Građevinska se aktivnost, prema sezonski prilagođenim podacima, kontinuirano oporavlja nakon pada u prvoj polovini 2005. godine. Tako je u siječnju 2006. zabilježena visoka godišnja stopa rasta fizičkog obujma građevinskih radova od 12,9%. Ovakav rast proizlazi prije svega iz porasta izgradnje zgrada, premda je relativno visoka stopa promjene u istom razdoblju zabilježena i kod izgradnje ostalih građevina. Tendencije rasta vrijednosti neto narudžbi građevinskih radova u posljednjem tromjesečju 2005. i rasta vrijednosti radova prema izdanim građevnim dozvolama krajem 2005., te u siječnju i veljači ove godine, uz istodobni oporavak proizvodnje u djelatnosti rudarstva i vađenja, daju naznaku nastavka pozitivnih kretanja u građevinarstvu i u sljedećim mjesecima¹¹.

U siječnju i veljači 2006. zabilježen je snažan godišnji rast broja noćenja i dolazaka turista u komercijalne smještajne objekte. Tako su kumulativno u prva dva mjeseca 2006., na godišnjoj razini, noćenja porasla za 13,4%, a dolasci za 14,6%. Udio domaćih gostiju u noćenjima turista, tipično za razdoblje izvan glavne sezone, znatno se povećao premašivši u siječnju i veljači 60,0%. Za ožujak i travanj, posebno u doba uskrasnih blagdana, podaci će vjerojatno pokazati da je došlo do daljnjeg porasta dolazaka i noćenja turista.

1.2.3. Tržište rada

Sezonski prilagođeni podaci o registriranoj nezaposlenosti u 2005. godini, jednako kao i originalni podaci, pokazuju da je broj registriranih nezaposlenih osoba smanjen. Tako je na kraju 2005. godine, prema originalnim podacima, u evidenciji nezaposlenih HZZ-a bilo 308 tisuća osoba, što je za približno 10 tisuća osoba ili 3,1% manje nego na kraju 2004. godine. Smanjenje je uglavnom ostvareno tijekom prve polovine godine. Prosječna stopa registrirane nezaposlenosti u 2005. iznosila je 17,9% i bila je za 0,1 postotni bod manja od prosječne stope za 2004. godinu.

Ukupna je zaposlenost u 2005. godini, prema konačnim podacima DZS-a, prosječno porasla za 0,8%, odnosno, za 11 tisuća osoba. U 2004. godišnja je stopa rasta zaposlenosti bila viša i iznosila je 1,2%. U 2005. godini usporen je rast realnih bruto i neto plaća pa je prosječna realna neto plaća rasla po godišnjoj stopi od 1,7%, a prosječna realna bruto plaća, odnosno troškovi rada rasli su po godišnjoj stopi od 1,2%.

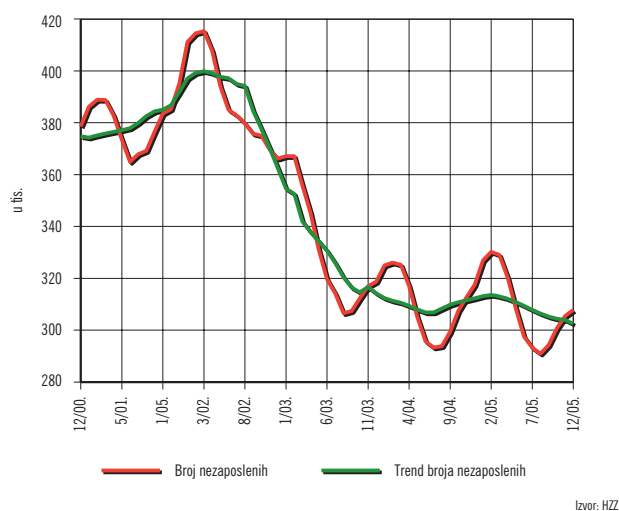
11 Tome u prilog govore i nominalni podaci o planiranim kapitalnim rashodima konsolidirane opće države za 2006. godinu, koji daju naznaku kretanja državnih investicija u prometnu infrastrukturu u ovoj godini i koji za 6,8% premašuju razinu kapitalnih rashoda države realiziranih u 2005. godini kada je zabilježeno njihovo smanjenje.

Zaposlenost i nezaposlenost

U 2005. godini zabilježeno je u prvoj polovini godine smanjenje registrirane nezaposlenosti, a od sredine te godine lagano ubrzanje. Uz uobičajene oscilacije proizišle iz pojačanoga sezonskog zapošljavanja u ljetnim mjesecima te priljeva novih osoba iz obrazovanja u evidenciju HZZ-a tijekom jesenskih mjeseci, prosječna stopa registrirane nezaposlenosti iznosila je, kako je spomenuto, 17,9%, što je bilo u skladu s dinamikom broja osoba u evidenciji HZZ-a. U odnosu na kraj 2004. godine stopa registrirane nezaposlenosti bila je na kraju 2005. godine manja za 0,7 postotnih bodova.

1.12.

Nezaposleni u evidenciji Hrvatskog
zavoda za zapošljavanje

Detaljniji uvid u strukturu priljeva u evidenciju nezaposlenih HZZ-a i odljeva iz te evidencije pokazuje da je u pozadini godišnjeg pada registrirane nezaposlenosti u 2005. godini pad broja novoprijavljenih osoba u evidenciju HZZ-a. Razina priljeva u evidenciju tijekom cijele 2004. godine bila je iznimno visoka, uglavnom pod utjecajem povratka u evidenciju ranije izbrisanih osoba s prethodnim radnim iskustvom. Povrat u evidenciju nezaposlenih počeo je slabiti još početkom 2005. godine paralelno sa smanjenjem broja novoprijavljenih osoba. Kontinuirano slabljenje priljeva u evidenciju HZZ-a tijekom cijele 2005. godine utjecalo je na godišnji kumulativni pad tih priljeva od 5,4% u odnosu na 2004. godinu. Zapošljavanje iz evidencije bilo je u drugom tromjesečju 2005. godine vrlo snažno, zbog sezonskih utjecaja, a zatim je stagniralo na razini koju je doseglo početkom 2004. godine. Broj osoba izbrisanih iz evidencije zbog drugih razloga osim zapošljavanja, zadržao se tijekom 2005. godine na niskoj razini, na koju je pao još krajem 2004. godine. Brisanje iz evidencije nezaposlenih bilo je snažno u prvoj polo-

vini godine, pa je godišnji pad broja izbrisanih iz evidencije dosegao 6,5%. Kad se usporede godišnja stopa rasta brisanja iz evidencije iz drugih razloga osim zapošljavanja i godišnja stopa rasta broja novoprijavljenih osoba, prepoznaje se da je u 2005. godini zapošljavanje iz evidencije bila jedina kategorija koja je rasla, i to po godišnjoj stopi od 1,7% u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 1.1. Priljevi u evidenciju nezaposlenih HZZ-a i odljevi iz evidencije
stopa promjene u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine, u postocima

	I. – VI. 2005. I. – VI. 2004.	VII. – XII. 2005. VII. – XII. 2004.	2005. 2004.	Udio u ukupnom toku		
				I. – VI. 2005.	VII. – XII. 2005.	2005.
Novoprijavljeni						
a) prema vrsti ulaska u nezaposlenost:	0,0	-9,7	-5,4	100,0	100,0	100,0
– izravno iz radnog odnosa	1,0	-7,2	-3,6	57,9	59,8	58,9
– iz individualne poljoprivrede ili nekoga drugog oblika rada	-13,6	-16,3	-14,9	0,9	0,8	0,9
– izravno iz redovitog školovanja	3,1	-11,6	-8,8	4,6	14,5	9,9
– iz neaktivnosti	-1,5	-14,0	-7,4	36,6	24,9	30,3
b) prema prethodnom radnom iskustvu:	0,0	-9,7	-5,4	100,0	100,0	100,0
– prvi put traže zaposlenje	-1,1	-14,1	-9,0	23,3	27,1	25,4
– bili zaposleni	0,4	-8,0	-4,2	76,7	72,9	74,6
Odljevi iz evidencije						
– zaposleni iz evidencije	-2,3	-1,5	-1,9	100,0	100,0	100,0
– brisani iz evidencije iz drugih razloga osim zaposlenja	4,3	-1,6	1,7	62,6	53,5	58,3
	-11,7	-1,3	-6,5	37,4	46,5	41,7

Izvor: HZZ

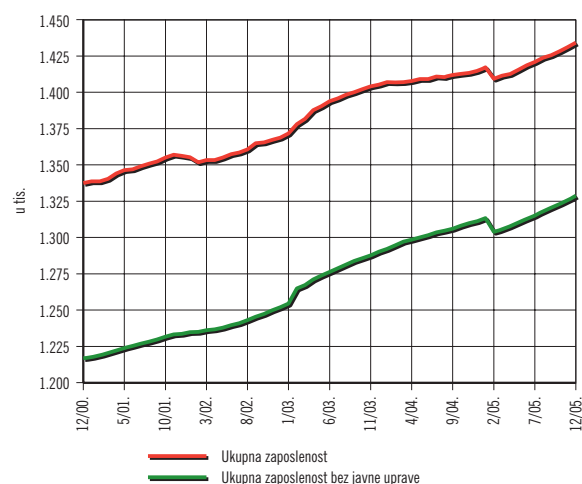
Tijekom 2005. godine zamjetno je stabiliziranje tokova u evidenciji nezaposlenih HZZ-a na razinama na kojima su oni bili prije reforme posredovanja pri zapošljavanju provedene početkom 2002. godine ili na novim, nižim razinama. Može se pretpostaviti da je prestalo djelovanje privremenih učinaka te reforme, primjerice, u slučaju pojačanog brisanja iz evidencije HZZ-a, i da su ostvareni konačni učinci. Konačni učinci reforme vidljivi su u konvergenciji pojedinih tokova prema novim, nižim razinama, što je u skladu sa slabijom posredničkom ulogom HZZ-a pri zapošljavanju. Takve niže razine priljeva u evidenciju HZZ-a i novog zapošljavanja iz evidencije proizlaze iz aktiviranja nezaposlenih osoba i ukidanja obveze prijavljivanja svih novih radnih mjesta HZZ-u. Ako ne bude značajnijih eksternih poremećaja, poput promjene pravila evidentiranja koja je "pogodila" sustav evidencije tijekom protekle tri godine, ili nekih negativnih promjena u stanju na tržištu rada, onda bi sadašnje razine tokova mogle jamčiti nastavak opadanja registrirane nezaposlenosti.

Dinamika rasta zaposlenosti u 2005. godini bila je sporija nego u prethodne dvije godine, no podaci o broju osiguranika HZMO-a, koji su dobar kratkoročni pokazatelj zaposlenosti, upućuju na ubrzavanje rasta zaposlenosti u 2005. uz prosječnu godišnju stopu rasta od 1,8%, koja je za 0,5 postotnih bodova viša od prosječne stope rasta zaposlenosti u 2004. godini. Dinamika pokazatelja broja osiguranika HZMO-a u proteklom je godinama uglavnom bila dobro usklađena s kretanjem DZS-ova pokazatelja zaposlenosti, a u 2005. godini se prvi put javlja nesklad između navedenih pokazatelja zaposlenosti. Taj je nesklad najvjerojatnije posljedica neočekivanog porasta broja osiguranika u lipnju 2005. godine kada se broj osiguranika HZMO-a znatno povećao, uz godišnju stopu rasta broja osiguranika HZMO-a u lipnju od 2,0%, a ta se viša razina zadržala do kraja godine. Neočekivani rast broja osiguranika uglavnom je bio koncentriran u pravnim osobama, ali je bio rasprostranjen po mnogim djelatnostima, pa se dinamika broja osiguranika ne može objasniti snažnijim zapošljavanjem u djelatnostima u kojima je sezonska komponenta posebno izražena (kao što su hoteli i restorani, trgovina i građevinarstvo). Doprinos usporavanju rasta zaposlenosti tijekom 2005. godine, promatrano prema podacima DZS-a, dale su uglavnom pravne osobe, kod kojih je smanjena godišnja stopa rasta s 1,4% u 2004. na 0,9%, iako je usporavanje rasta zabilježeno i u obrtu i slobodnim profesijama (s 4,2% na 2,5%). Pad broja individualnih poljoprivrednika tijekom 2005. godine bio je sporiji (pad od 9,9%) nego u 2004. (pad od 13,4%) pa ove godine broj individualnih poljoprivrednika nije pridonio usporavanju zaposlenosti.

Anketna stopa nezaposlenosti je, prema posljednjim dostupnim podacima za prvo polugodište 2005. godine, nastavila trend smanjenja započet, prema anketi, još 2001. godine. Anketna stopa nezaposlenosti iznosila je u prvoj polovini 2005. godine 13,1%, što je za 0,7 postotnih bodova manje nego u prethodnoj godini (stopa anketne nezaposlenosti u prvom i drugom polugodištu 2004. godine iznosila je 13,8%). Smanjenje anketne nezaposlenosti uglavnom je proizišlo iz pada nezaposlenosti u skupini žena srednje životne dobi (između 25 i 49 godina), gdje je zabilježen i značajan porast zaposlenosti. Pad anketne stope nezaposlenosti bio je nešto blaži nego pad stope administrativne nezaposlenosti u odnosu na drugu polovinu 2004. godine,

1.13.

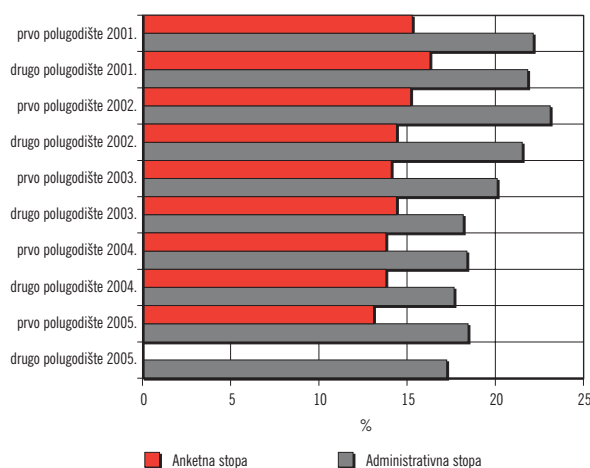
Ukupno zaposleni prema
administrativnim izvorima
desezonirano

Izvor: DZS

1.14.

Administrativna i anketna nezaposlenost

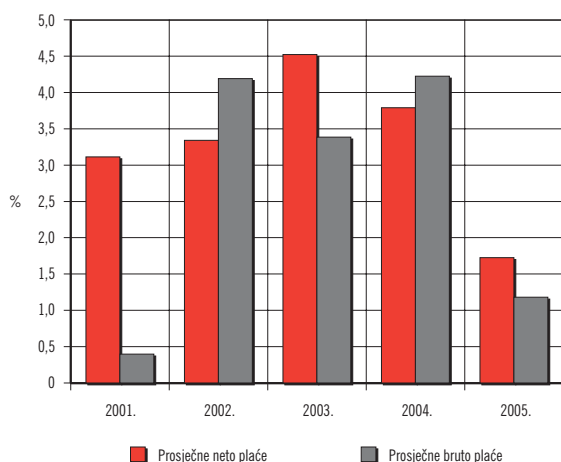
Izvor: DZS

tako da je nešto smanjen jaz koji postoji između tih dviju stopa nezaposlenosti. Međutim, stopa administrativne nezaposlenosti još je bila znatno viša od stope anketne nezaposlenosti, što upućuje na to da se u evidenciji HZZ-a i dalje nalazi velik broj osoba koje su zaposlene u neslužbenom gospodarstvu ili aktivno ne traže posao, unatoč mjerama za njihovo aktiviranje koje HZZ u posljednje vrijeme provodi. Kako anketni pokazatelji za drugo polugodište 2005. godine nisu raspoloživi jer se njihovo objavljivanje očekuje sredinom 2006. godine, nije moguće s više pouzdanosti suditi o odnosu tih dvaju pokazatelja.

1.15.

Prosječne realne plaće
godišnje stope promjene

Plaće i troškovi rada

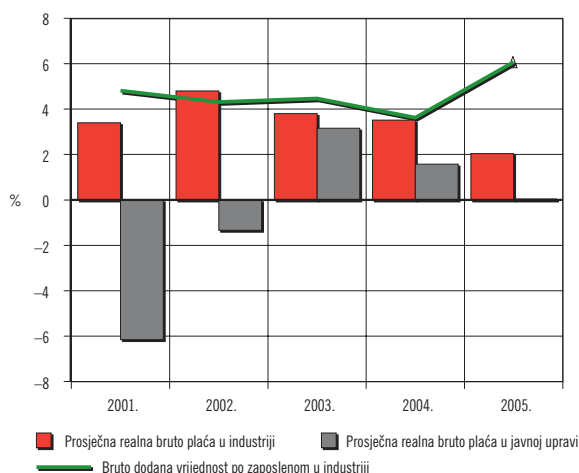
Izvor: DZS

Godišnja stopa rasta prosječne realne neto plaće u 2005. godini iznosila je 1,7%, što je smanjenje u odnosu na prethodnu godinu kada je ona rasla po godišnjoj stopi od 3,8%. Tim je smanjenjem 2005. godine ostvarena najniža godišnja stopa rasta prosječnih realnih neto plaća još od 1997. godine. Kretanje prosječne realne bruto plaće, odnosno troškova rada, u 2005. godini pokazuje snažno usporavanje – ostvarena je godišnja stopa od 1,2% u odnosu na 4,2% u 2004. godini.

Niža godišnja stopa rasta realnih bruto plaća isplaćenih u 2005. godini u odnosu na 2004. godinu posljedica je porezne reforme provedene na početku 2005. godine, kojom je uvedeno povećanje neoporezive osnovice, uz uvođenje dodatnih olakšica za uzdržavane članove obitelji, te nastavka ograničavanja rasta plaća u javnom sektoru. Tako je rast prosječne realne bruto plaće u javnoj upravi (uključujući obrazovanje te zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb) usporen s 1,6% u 2004. na 0,04% u 2005. godini, čemu su pridonijele niske stope rasta realnih bruto plaća tijekom cijele 2005. te, posebice, negativna stopa rasta u posljednjem tromjesečju 2005. godine. Plaće u industriji slijedile su opće tendencije realnih plaća pa se godišnji rast prosječne realne bruto plaće u toj djelatnosti usporio s 3,5% u 2004. na 2,0% u 2005. godini. Iznimno visok rast proizvodnosti rada u industriji, mjeren dinamikom bruto dodane vrijednosti u industriji, u stalnim cijenama, po zaposlenom dosegno je u 2005. godini čak 6,1% što je najviša stopa rasta zabilježena u posljednjih nekoliko godina. Kao što navedena dinamika realnih plaća i proizvodnosti rada upućuje, cjenovni pritisci koji su dolazili s tržišta rada nisu bili osobito snažni.

1.16.

Bruto plaća i BDV po zaposlenom
godišnje stope promjene

Izvor: Izračun na temelju podataka DZS-a

Tržište rada na početku 2006. godine

Razina registrirane nezaposlenosti, prvi put nakon pet uzastopnih mjeseci rasta, u veljači 2006. godine smanjena je za 539 osoba (ili 0,2%) u odnosu na siječanj. Tako je na kraju veljače registrirano ukupno 313,6 tisuća nezaposlenih osoba. Nakon eliminacije sezonskih učinaka, podaci o registriranoj

nezaposlenosti tijekom prva dva mjeseca 2006. godine upućuju na pad registrirane nezaposlenosti te je na kraju veljače 2006. godine bilo 5% (16,5 tisuća osoba) manje registriranih nezaposlenih osoba nego na kraju istog mjeseca 2005. godine. Ostvarenom smanjenju registrirane nezaposlenosti pridonijelo je smanjenje broja novoprijavljenih osoba u evidenciju nezaposlenih te povećanje odljeva iz evidencije nezaposlenih HZZ-a, i to ponajviše zahvaljujući novom zapošljavanju. Stopa registrirane nezaposlenosti u veljači je iznosila 18,3%, što je za 0,8 postotnih bodova manje nego u istom mjesecu 2005. godine.

Ukupna je zaposlenost u siječnju 2006. godine, prema konačnim podacima DZS-a, rasla po godišnjoj stopi od 1,4%. Lom u seriji ukupne zaposlenosti, nastao zbog privremene naravi DZS-ovih podataka počevši s veljačom ove godine, otežava tumačenje dinamike zaposlenosti na početku 2006. godine. No, podaci HZMO-a o osiguranicima jasno upućuju na nastavak rasta zaposlenosti.

Nakon negativne godišnje stope rasta u siječnju ($-0,2\%$), prosječna realna neto plaća isplaćena u veljači 2006. godine rasla je po godišnjoj stopi od 1,6%. Realna bruto plaća isplaćena u veljači rasla je po godišnjoj stopi od 2,5%, što je za 2 postotna boda više od godišnje stope rasta u siječnju ove godine, odnosno, za 1,3 postotna boda više od prosječnoga godišnjeg rasta realnih bruto plaća u cijeloj 2005. godini. Razlika u kretanju između realne bruto i neto plaće rezultat je porezne progresije.

1.2.4. Cijene i tečaj

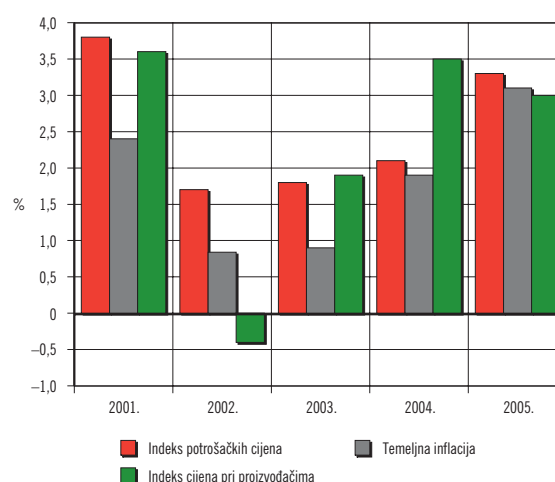
Cijene

Tijekom 2005. godine u Hrvatskoj je došlo do ubrzanja inflacije potrošačkih cijena u usporedbi s inflacijom ostvarenom u 2004. Tako je prosječna godišnja stopa promjene ukupnog indeksa potrošačkih cijena porasla za 1,2 postotna boda, s 2,1% zabilježenih u 2004. godini na 3,3% u 2005. Prosječna godišnja stopa promjene temeljne inflacije također je porasla; s 1,9% koliko je bilo ostvareno u 2004. godini na 3,1% u 2005. Nasuprot tome, tijekom 2005. godine ostvaren je pad proizvođačkih cijena, te se prosječna godišnja stopa promjene indeksa cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima snizila s 3,5% zabilježenih u 2004. na 3,0% u 2005. godini.

Godišnja stopa promjene indeksa potrošačkih cijena ostvarena na kraju razdoblja povećala se za ukupno 0,9 postotnih bodova, s 2,7% u prosincu 2004. godine na 3,6% u prosincu 2005., ali je ostala u zoni niske inflacije. Na ubrzanje inflacije potrošačkih cijena u 2005. godini uvelike su utjecali povećanje godišnje stope rasta cijena prehrane (prije svega, poljoprivrednih proizvoda i mesa i mesnih prerađevina), određenih administrativno reguliranih cijena (električna struja, najamnina, zdravstvene usluge i naftni derivati) te rast nekih cijena koje se slobodno formiraju na tržištu (prije svega, odjeće i

1.17.

Indeks potrošačkih cijena, temeljna inflacija i indeks cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima
prosječne godišnje stope promjene

Izvor: DZS

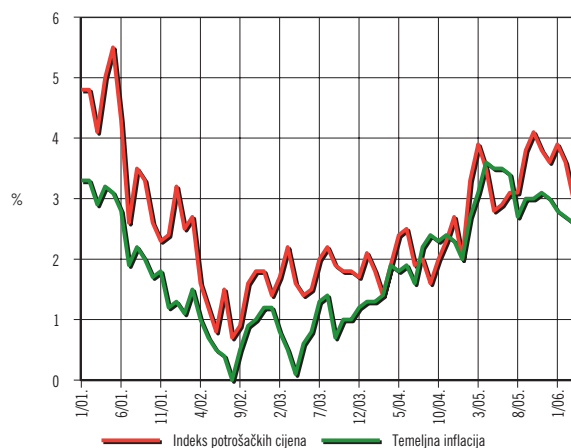
obuće). Tijekom 2005. godine uvezeni pritisci na rast domaće inflacije bili su izraziti, a ogledali su se ponajviše u porastu cijene sirove nafte i drugih sirovina na svjetskom tržištu, deprecijaciji kune prema američkom dolaru te povećanju godišnje stope promjene proizvođačkih cijena u eurozoni. Ostvarivanju niske stope inflacije u domaćem gospodarstvu pridonosilo je, s druge strane, nekoliko glavnih čimbenika – aprecijacija tečaja kune prema euru, umjereni rast domaće potražnje, blagi nominalni rast plaća, rast proizvodnosti rada, smanjenje godišnje stope rasta domaćih cijena industrijskih proizvoda za široku potrošnju (pri proizvođačima) te snažna konkurencija koja je prisutna u trgovini na malo. Osim toga, 2005. je bila završna godina postupnog snižavanja carinskih stopa za industrijske proizvode u okviru preuzetih obaveza prema Svjetskoj trgovinskoj organizaciji, tako da je još bio prisutan učinak vanjskotrgovinske liberalizacije na smanjenje inflatornih pritisa.

Najveći doprinos (0,5 postotnih bodova) porastu godišnje stope inflacije potrošačkih cijena u 2005. godini dalo je povećanje godišnje stope promjene temeljne inflacije, s 2,3% u prosincu 2004. na 3,0% u prosincu 2005. Utjecaj

kretanja cijena proizvoda koje se slobodno formiraju na tržištu, te ulaze u izračun temeljne inflacije, na kretanje ukupne inflacije potrošačkih cijena znatan je, zbog velikog pondera od 69,9% koje te cijene imaju u ukupnoj košarici dobara i usluga za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena. Rast temeljne inflacije ubrzan je tijekom 2005. godine ponajprije zbog porasta godišnje stope rasta cijena mesa i mesnih prerađevina, s 3,5% u prosincu 2004. na 6,1% u prosincu 2005., te zbog povećanja godišnje stope promjene cijena odjeće i obuće, s –1,7% u prosincu 2004. na 3,6% u prosincu 2005. godine. Osim toga, došlo je i do određenog prelijevanja poskupljenja naftnih derivata na poskupljenje onih dobara i usluga u čijoj su proizvodnji oni važan input. Tako su primjerice, u prosincu 2005. usluge u cestovnom prijevozu bile skuplje u prosjeku za 6,9%, a u zračnom prijevozu za 4,7%, oboje u odnosu na prosinac 2004. godine. Ukupno gledajući, kretanje cijena drugih grupa proizvoda koje se slobodno formiraju na tržištu, bilo je tijekom 2005. godine relativno stabilno.

1.18.

Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija^a
godišnje stope promjene

^a Temeljna inflacija izračunava se tako da se iz košarice dobara i usluga formirane za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena isključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i cijene proizvoda koje su administrativno regulirane (među ostalim, tu su svrstane cijene električne struje i naftnih derivata).

Izvor: DZS

Tablica 1.2. Indeks potrošačkih cijena
godišnje stope promjene

	Ponder 2005.	XII. 2004.	III. 2005.	VI. 2005.	IX. 2005.	XII. 2005.	III. 2006.
Ukupno	100,0	2,7	3,9	2,9	3,8	3,6	3,0
Prehrana i bezalkoholna pića	32,9	2,4	5,5	4,2	5,8	3,7	0,9
Alkoholna pića i duhan	5,8	10,2	10,6	10,2	1,0	1,1	1,3
Odjeća i obuća	8,0	–1,7	–1,2	0,4	2,0	3,6	2,9
Stanovanje, voda, energ., plin i dr.	14,8	6,0	6,0	3,1	4,3	5,4	9,1
Pokuštvo, oprema za kuću i dr.	4,7	0,2	1,6	2,6	3,0	2,9	2,4
Zdravstvo	2,8	1,0	0,8	2,0	1,9	8,6	9,4
Promet	11,2	2,6	3,3	–0,3	5,1	3,8	2,8
Komunikacije	4,3	–0,5	–0,4	–0,4	–0,4	0,2	0,1
Rekreacija i kultura	5,6	2,5	1,8	2,8	2,2	2,6	0,9
Obrazovanje	0,9	1,1	1,4	1,7	6,0	6,2	5,8
Ugostiteljske usluge	3,2	2,8	2,1	1,6	1,7	3,3	3,3
Ostala dobra i usluge	5,9	1,9	1,8	2,4	1,7	2,0	2,5
Dobra	77,1	2,5	4,1	3,1	4,5	3,5	2,1
Usluge	22,9	3,6	3,2	2,2	1,8	4,1	6,1

Izvor: DZS

Godišnja stopa promjene cijena poljoprivrednih proizvoda u promatranom je razdoblju bila niska, ali je porasla sa $-2,2\%$ zabilježenih u prosincu 2004. na $1,2\%$ u prosincu 2005., tako da se doprinos ove skupine proizvoda ukupnoj godišnjoj inflaciji potrošačkih cijena povećao za 0,2 postotna boda. Administrativno regulirane cijene u 2005. su godini rasle znatno brže od onih koje se slobodno formiraju na tržištu, prije svega zbog znatnog poskupljenju električne struje, najamnina, zdravstvenih usluga i naftnih derivata. Godišnja stopa promjene administrativno reguliranih cijena povećala se tako s $5,5\%$ u prosincu 2004. na $6,1\%$ u prosincu 2005. godine, a njihov se doprinos ukupnoj godišnjoj stopi inflacije u 2005. povećao također za 0,2 postotna boda. Vlada je HEP-u odobrila $4,9\%$ -tno poskupljenje maloprodajnih cijena električne energije u rujnu 2005., imajući u vidu da se spomenute cijene nisu mijenjale u posljednje tri godine, iako su se od tada povećali brojni troškovi u djelatnosti proizvodnje električne energije, a posebno je izraženo bilo povećanje cijena energetske goriva i električne energije na europskom tržištu. Nadalje, zbog izmjena u sustavu plaćanja participacija za medicinske usluge i lijekove u listopadu 2005. porasle su cijene medicinskih usluga za $35,2\%$ ¹² te se, ukupno gledajući, godišnja stopa promjene cijena tih usluga povećala s $-5,7\%$ u prosincu 2004. na $37,1\%$ u prosincu 2005. Osim toga, tijekom 2005. godine¹³ znatno su se povećale i administrativno regulirane cijene najamnina, s $2,8\%$ u prosincu 2004. na $26,2\%$ u prosincu 2005. Doprinos cijena naftnih derivata ukupnoj godišnjoj stopi promjene administrativno reguliranih cijena bio je značajan jer se godišnja stopa rasta cijena naftnih derivata na domaćem tržištu povećala s $12,3\%$ zabilježenih u prosincu 2004. na $15,2\%$ u prosincu 2005.

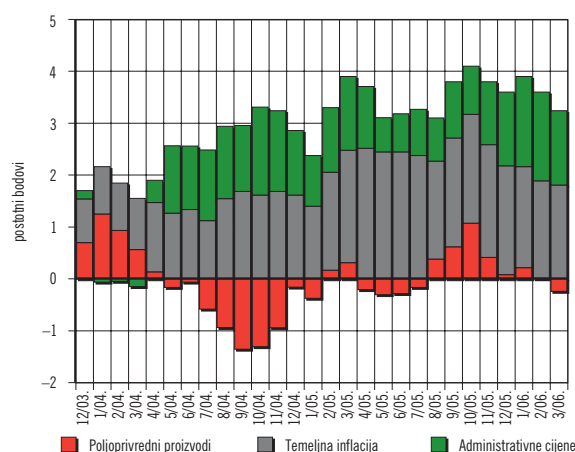
U 2005., četvrtu godinu zaredom, bili su izraženi uvozni pritisci na rast domaće inflacije, prije svega, zbog snažnog rasta cijena sirove nafte na svjetskom tržištu. Na porast cijena sirove nafte na svjetskom tržištu tijekom 2005. godine umnogome su utjecala očekivanja nerazmjera između ponude i potražnje na tržištu sirove nafte, koja su se formirala pod utjecajem prognoze o nastavku snažnoga globalnoga gospodarskog rasta, pod pretpostavkom o ograničenim dodatnim raspoloživim kapacitetima proizvođača iz zemalja OPEC-a i iz straha da bi moglo doći do dugotrajnijeg usporavanja rasta proizvodnje u zemljama koje nisu članice OPEC-a. Osim toga, kao i prošlih godina, tržišni sudionici bili su zabrinuti za sigurnost isporuka sirove nafte iz zemalja u kojima je politička situacija nestabilna (Irak, Nigerija i Venezuela). Na rast cijena sirove nafte utjecali su i kratkoročni poremećaji, među kojima je najznačajniji bio uragan Katrina, koji je nanio štetu kapacitetima za proizvodnju i preradu nafte u Meksičkom zaljevu te izazvao snažan rast cijena sirove nafte na svjetskom tržištu u kolovozu i na početku rujna 2005. godine.

Pad cijena sirove nafte zabilježen početkom četvrtog tromjesečja 2005. pripisuje se velikim dijelom blagim vremenskim prilikama, koje su pridonijele neočekivanom rastu zaliha nafte u SAD-u. Spor između Rusije i Ukrajine zbog (ne)isporuke plina nepovoljno se odrazio na kretanje cijena nafte na svjetskom tržištu, te je cijena barela sirove nafte tijekom prosinca 2005. ponovo počela rasti.

Nakon povećanja prosječne cijene barela sirove nafte na svjetskom tržištu za $30,4\%$ (izraženo u američkim dolarima) zabilježenog u 2004. godini, cijene

1.19.

Doprinosi^a komponenta indeksa potrošačkih cijena godišnjoj stopi inflacije

^a Doprinos se definira kao relativna važnost određene komponente indeksa potrošačkih cijena u ukupnoj inflaciji. Zbroj doprinosa svih komponenta izraženih u postotnim bodovima u određenom mjesecu daje iznos godišnje stope inflacije potrošačkih cijena.

Izvori: DZS; izračuni HNB-a

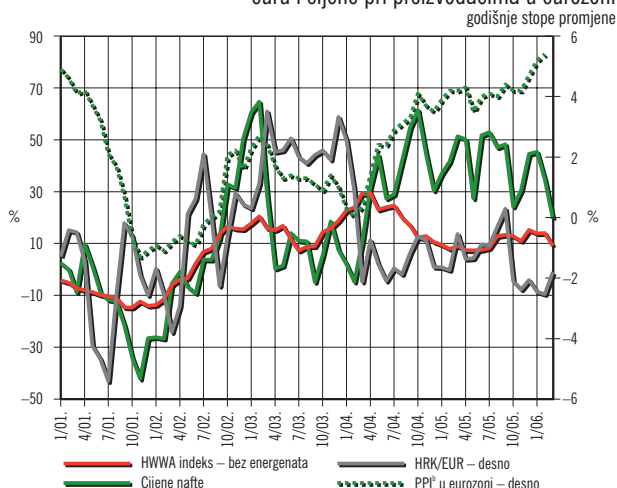
12 U odnosu na prethodni mjesec.

13 Najizraženiji mjesečni rast cijena najamnina koje se administrativno reguliraju bio je u studenome 2005. kad je iznosio $19,2\%$ te u prosincu kad je bio $5,5\%$.

sirove nafte nastavile su pojačanim intenzitetom rasti i tijekom 2005. godine te je prosječna cijena barela porasla za 44,5% (s 39,0 USD u prosincu 2004. na 56,4 USD prosincu 2005.). Za razliku od 2004. godine kad je aprecijacija tečaja kune prema američkom dolaru uvelike ublažila godišnji rast cijena sirove nafte izražen u kunama, te je on u prosincu 2004. iznosio 17,6%, u 2005. je zbog deprecijacije tečaja kune prema američkom dolaru taj rast izražen u kunama bio naglašeniji i dosegnuo je 59,7%. Unatoč primjetno višem rastu cijena sirove nafte izraženom u kunama u 2005. godini u usporedbi s 2004., godišnja stopa promjene cijena naftnih derivata na domaćem tržištu nije se znatno povećala. Ona je u prosincu 2005. godine dosegla 15,2%¹⁴, dok je prosincu 2004. iznosila 12,3%¹⁵. Spomenuta su se kretanja na svjetskom tržištu samo donekle odrazila na kretanje domaćih cijena naftnih derivata jer je Ina uvažila preporuku Vlade da, u slučajevima kada bi primjenom formule za određivanje cijena naftnih derivata na domaćem tržištu cijena bezolovnog benzina trebala prijeći granicu od 8,0 kuna, smanji svoju proizvođačku maržu¹⁶ i tako ublaži prelijevanje rasta svjetskih cijena na domaće. Valja spomenuti da je razina cijene barela sirove nafte koja se uvozi u Republiku Hrvatsku u posljednje dvije godine kontinuirano nešto niža od razine cijene sirove nafte tipa Brent na svjetskom tržištu i da su uvezene količine znatno više u pojedinim mjesecima kada je cijena niža, što Ini otvara prostor za određene uštede.

1.20.

Uvezena inflacija: cijene nafte, HWWA indeks cijena sirovina^a, prosječni tečaj kune prema euru i cijene pri proizvođačima u eurozoni

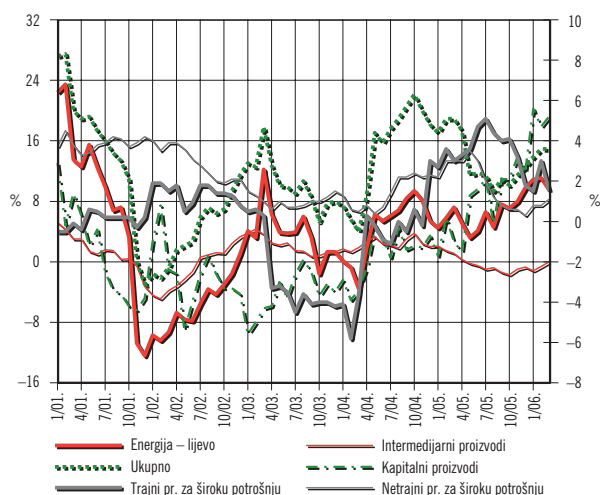
^a U Institutu za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (HWWA) konstruirani je agregatni indeks cijena sirovina na svjetskom tržištu, tzv. HWWA indeks. HWWA indeks je pokazatelj kretanja troškova za uvezene sirovine (obuhvaća ukupno 29 sirovina, a indeks bez cijena energenata 27) te se koristi u analizama utjecaja promjena cijena sirovina na svjetskom tržištu na kretanje cijena u industrijskim zemljama. Indeks se izračunava na temelju cijena sirovina izraženih u američkim dolarima.

^b Engl. PPI, Producer Price Index = indeks cijena pri proizvođačima

Izvori: Bloomberg; HWWA; Eurostat; HNB

1.21.

Indeks cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima po glavnim industrijskim grupacijama

Izvor: DZS

Osim cijena sirove nafte, tijekom 2005. godine porasle su i cijene drugih sirovina na svjetskim burzama¹⁷ – ukupno za 15,3%, što je veći rast od onoga koji je zabilježen u 2004. (10,6%). Tijekom 2005. godine posebno je bio izražen rast cijena željezne rude (za 27,7%) i obojenih metala (za 26,7%) zbog snažne potražnje, a osobito one iz Kine. Godišnja stopa promjene proizvođačkih cijena u eurozoni znatno je porasla tijekom 2005. godine (s 3,5% u prosincu 2004. na 4,7% u prosincu 2005.), prije svega kao posljedica izravnog učinka poskupljenja nafte na svjetskom tržištu, zbog čega je godišnja stopa porasta cijena energije u eurozoni u prosincu 2005. dosegla 16,9%. Godišnja stopa promjene proizvođačkih cijena finalnih proizvoda u eurozoni niska je u posljednje dvije godine, a u prosincu 2005. godine iznosila je za trajna i netrajna potrošačka dobra samo 1,3%, tako da nema naznaka da je u eurozoni došlo do znatnijeg prijenosa porasta cijena naftnih derivata na proizvođačke cijene finalnih dobara.

Nakon znatnog rasta domaćih cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima, čija je godišnja stopa promjene u prosincu 2004. iznosila 4,8%, taj se rast tijekom 2005. godine usporio, spustivši se u prosincu 2005. godine na razinu od 2,7%, premda se godišnja stopa

14 Godišnja stopa promjene cijene loživog ulja u prosincu 2005. godine iznosila je 22,7%, a goriva i maziva za osobna vozila 14,8%.

15 Godišnja stopa promjene cijene loživog ulja u prosincu 2004. godine iznosila je 35,7%, a goriva i maziva za osobna vozila 9,7%.

16 Ina ima zakonsko pravo na maržu od 60 lipa po litri derivata.

17 Mjereno agregatnim HWWA indeksom cijena sirovina na svjetskom tržištu (bez energije, izračunato iz dolarskih vrijednosti)

promjene cijena energije povećala s 5,4% u prosincu 2004. na 9,8% u prosincu 2005. Spomenuto je usporavanje ostvareno pod utjecajem smanjenja godišnje stope promjene cijena intermedijarnih proizvoda s 2,0% u prosincu 2004. na -0,7% u prosincu 2005., trajnih proizvoda za široku potrošnju s 3,0% na 1,8% te netrajnih proizvoda za široku potrošnju s 2,3% na 0,3%. Osobito je snažan bilo pad godišnje stope promjene proizvođačke cijene vode s 62,6%, koliko je zabilježeno u prosincu 2004., na samo 0,7% u prosincu 2005. Niske godišnje stope rasta cijena finalnih proizvoda pri proizvođačima upućuju na to da, slično kao u eurozoni, nije došlo do izraženijeg prelijevanja porasta cijena energije na finalne proizvode.

Kretanje cijena u prvom tromjesečju 2006. godine

Podaci Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske pokazuju da je u siječnju 2006. godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena dosegla razinu od 3,9%, nakon što se u posljednja dva mjeseca 2005. godine inflacija lagano usporila. Godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena potom se smanjila na 3,6% u veljači te na 3,0% u ožujku 2006. Uz 0,6%-tni mjesečni rast ukupnog indeksa potrošačkih cijena, povećanju godišnje stope inflacije u siječnju 2006. godine pridonio je i učinak baznog razdoblja jer je u siječnju prethodne godine ostvaren blaži mjesečni rast cijena (0,3%). Najveći doprinos mjesečnom rastu indeksa potrošačkih cijena dao je sezonski uobičajeni snažan porast cijena povrća (za 14,9% u usporedbi s prethodnim mjesecom). Osim toga, rast cijena u siječnju bio je posljedica poskupljenja određenih administrativno reguliranih cijena (u odnosu na prosinac opskrba vodom poskupjela je za 9,3%, odvoz otpada za 4,5% te naftni derivati za 2,1%). Nadalje, u siječnju 2006. stupio je na snagu Pravilnik o zbrinjavanju ambalaže i ambalažnog otpada te su neki proizvođači dodatne troškove proizišle iz primjene spomenutog pravilnika prelili na potrošače, što je rezultiralo poskupljenjem pića i mlijeka. Doprinos spomenutih poskupljenja ukupnoj stopi inflacije potrošačkih cijena na mjesečnoj razini u siječnju 2006. samo je djelomično ublažilo znatno sezonsko sniženje cijena odjeće i obuće, prosječno za 8,2% u usporedbi s prethodnim mjesecom. Temeljni indeks potrošačkih cijena, pri čijem se izračunu isključuju cijene poljoprivrednih proizvoda i administrativno regulirane cijene (kojih je rast u siječnju bio najizrazitiji), smanjio se u siječnju 2006. godine za 0,5% u odnosu na prethodni mjesec. Godišnja je stopa temeljne inflacije pala s 3,0% ostvarenih u prosincu 2005. na 2,8% u siječnju 2006. Pod utjecajem povećanja cijena energije¹⁸ i kapitalnih proizvoda u siječnju 2006. godine zabilježen je rast indeksa cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima za 0,5% u odnosu na prethodni mjesec. Do porasta cijena energije došlo je zbog povećanja proizvođačke cijene naftnih derivata od 3,9% u siječnju ove godine u odnosu na prethodni mjesec. Godišnja stopa inflacije proizvođačkih cijena povećala se sa 2,7% u prosincu 2005. na 3,2% u siječnju 2006.

Tijekom veljače 2006. ostvaren je rast indeksa potrošačkih cijena od 0,8% u usporedbi s prethodnim mjesecom, dok je u ožujku taj rast bio znatno sporiji i iznosio je 0,1%. Premda snažan, mjesečni rast potrošačkih cijena u veljači ove godine bio je blaži od onoga zabilježenog u veljači 2005. godine, tako da se zbog povoljnog učinka baznog razdoblja godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena smanjila s 3,9% u siječnju na 3,6% u veljači. Najveći utjecaj na mjeseč-

18 Za izračunavanje podindeksa ukupnog indeksa cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima od siječnja 2006. godine u Državnom se zavodu za statistiku Republike Hrvatske primjenjuju nove definicije za agregate po glavnim industrijskim grupacijama, radi usklađivanja sa standardima EU. Prema spomenutim standardima, koji će se obilježavati sa GIG 2001., voda ulazi u agregat pod nazivom "Energija", dok prije nije ulazila ni u jednu od glavnih industrijskih grupacija.

ni porast cijena u veljači imalo je očekivano sezonsko poskupljenje poljoprivrednih proizvoda, čime je doprinos te skupine proizvoda ukupnoj mjesečnoj inflaciji dosegao 0,3 postotna boda. Značajan doprinos mjesečnom rastu potrošačkih cijena u veljači, od 0,2 postotna boda, ponovo je dalo poskupljenje određenih komunalnih usluga (opskrbe vodom za 4,4% te odvoza otpada za 20,5%). Nadalje, rast cijena mlijeka, te bezalkoholnih i alkoholnih pića, koji je započet u siječnju kada je na snagu stupio Pravilnik o zbrinjavanju ambalaže i ambalažnog otpada, dao je doprinos mjesečnoj inflaciji u veljači od ukupno 0,1 postotnog boda. Najveći doprinos rastu potrošačkih cijena u ožujku u odnosu na veljaču dao je sezonski rast cijena odjeće i obuće, a manjim dijelom i rast cijena goriva i energije. Pojeftinjenje prehrambenih proizvoda i turističkih aranžmana ublažilo je intenzitet ukupnog porasta indeksa potrošačkih cijena u ožujku u odnosu na veljaču.

Temeljni indeks potrošačkih cijena u veljači i ožujku rastao je po mjesečnoj stopi od 0,3%. Godišnja stopa temeljne inflacije smanjila se pa je s 2,8% zabilježenih u siječnju pala na 2,7% u veljači te na 2,6% u ožujku. Indeks cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima u veljači zabilježio je rast od 0,7% u odnosu na prethodni mjesec. Mjesečni rast indeksa cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima u ožujku bio je niži te je iznosio 0,3%. Najizraženiji mjesečni rast od 1,6% u veljači su zabilježile cijene energije, koje od siječnja 2006. (prema novoj definiciji glavnih industrijskih grupacija) uključuju i cijenu vode, koja je u veljači poskupjela za 12,0% u odnosu na prethodni mjesec. Proizvođačke cijene naftnih derivata u veljači su smanjene za 0,2% u odnosu na prethodni mjesec, a cijene električne energije i plina ostale su nepromijenjene. U ožujku su u odnosu na prethodni mjesec najviše poskupjeli intermedijarni proizvodi (0,5%). Godišnja stopa promjene cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima povećala se s 3,2% u siječnju na 3,6% u veljači, koliko je iznosila i u ožujku.

Tečaj

Kretanje tečaja kune prema euru tijekom 2005. godine bilo je stabilno, uz nastavak trenda blage aprecijacije tečaja domaće valute iz 2004. godine. Na aprecijaciju tečaja kune prema euru utjecalo je nekoliko bitnih činitelja: povećana ponuda deviza zbog nastavka financiranja domaće kreditne aktivnosti banaka sredstvima pribavljenim u inozemstvu, rast potražnje za kunama zbog ulaganja u nova izdanja državnih obveznica na domaćem tržištu, aprecijacijska očekivanja tržišnih sudionika zbog početka pristupnih pregovora Europskoj uniji, povećani interes stranih ulagača za plasman sredstava u domaće vrijednosne papire i solidan priljev deviza od izvoza robe i usluga te doznaka iz inozemstva. Prosječni dnevni tečaj kune prema euru nominalno je aprecirao za 1,3% – sa 7,50 HRK/EUR zabilježenih u 2004. na 7,40 HRK/EUR u 2005. godini. Tečaj kune prema euru od 7,38 HRK/EUR ostvaren na kraju 2005. godine bio je za 3,9% nominalno jači nego tečaj od 7,67 HRK/EUR zabilježen na kraju 2004. godine. Budući da je tečaj kune prema euru pretežni dio godine bio izložen aprecijacijskim pritiscima, središnja je banka nastojala takve pritiske ublažiti, te je deviznim transakcijama tijekom godine od banaka otkupila 670,8 mil. EUR emitiravši pritom 5,0 mlrd. kuna. U 2005. godini održano je ukupno devet deviznih aukcija na kojima je središnja banka od poslovnih banaka kupila ukupno 570,8 mil. EUR, a ostalim deviznim transakcijama središnja je banka od poslovnih banaka otkupila još 100,0 mil. EUR. Povećane potrebe za likvidnošću banke su namirivale i redovitim obratnim repo operacijama HNB-a. Osim s bankama, HNB je provodio devizne transakcije i s državom. Znatan iznos deviza potrebnih za servisiranje inozemnih obaveza država je kupila izravno od HNB-a. Tako je središnja banka tijekom 2005. godine neto prodala Ministarstvu financija deviza u ukupnoj vrijedno-

sti od 342,6 mil. EUR, te je na taj način iz optjecaja povučeno ukupno 2,6 mlrd. kuna.

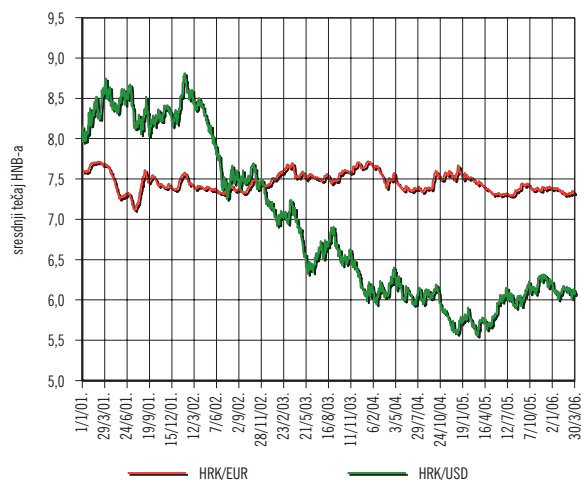
U kretanju tečaja kune prema euru tijekom prvoga tromjesečja 2005. godine, unatoč visokoj likvidnosti bankarskog sustava, bio je prisutan trend nominalne aprecijacije te je tečaj kune prema euru, ukupno gledajući, ojačao za 3,0%: sa 7,67 HRK/EUR 31. prosinca 2004. na 7,44 HRK/EUR 31. ožujka 2005. Nešto izraženiji intenzitet aprecijacije tečaja kune prema euru bio je prisutan u prvoj polovini siječnja 2005. kad je kuna ubrzano jačala te je u potpunosti vratila dio vrijednosti izgubljene tijekom deprecijacije u drugoj polovini prosinca 2004. godine. Pojačani pritisci na aprecijaciju tečaja kune ponovili su se na domaćem deviznom tržištu u ožujku 2005. kad je kuna ojačala ukupno za 0,9%, s razine od 7,51 HRK/EUR zabilježene 28. veljače na 7,44 HRK/EUR 31. ožujka. Pojačanu potražnju za kunama te pritiske na aprecijaciju tečaja u ožujku je potaknuo, između ostaloga, i plasman u državne obveznice u ukupnom iznosu od 3,0 mlrd. kuna. Središnja je banka, u nastojanju da ublaži aprecijacijske pritiske, tijekom prvog tromjesečja 2005. godine od banaka otkupila ukupno 217,0 mil. EUR (na deviznim aukcijama HNB je od banaka otkupio ukupno 117,0 mil. EUR: 19. siječnja 8,5 mil. EUR, 4. ožujka 80,4 mil. EUR te 15. ožujka 28,1 mil. EUR; ostalim deviznim transakcijama središnja je banka od banaka otkupila 100,0 mil. EUR). Na taj je način emitiran znatan iznos likvidnosti od ukupno 1.637,6 mil. kuna. Središnja je banka, prema predviđanjima, tijekom prvoga tromjesečja 2005. godine prodala Ministarstvu financija devize u ukupnoj vrijednosti od 245,6 mil. EUR, potrebnih za otplatu dospjeloga inozemnog duga.

U kretanju tečaja kune prema euru tijekom drugog tromjesečja 2005. godine nastavio se trend nominalne aprecijacije iz prvog tromjesečja, te je tečaj kune ukupno ojačao za 1,8%; s razine od 7,44 HRK/EUR 31. ožujka na 7,31 HRK/EUR 30. lipnja. Do aprecijacije je došlo u travnju (za 1,0%) i svibnju (za 0,8%), dok je tijekom lipnja tečaj ostao gotovo nepromijenjen. U nastojanju da ublaži intenzitet jačanja kune prema euru, u ovom je razdoblju središnja banka intervenirala tri puta, kupivši od banaka ukupno 176,2 mil. EUR (15. travnja 90,8 mil., 6. lipnja 56,6 mil. i 17. lipnja 28,8 mil. EUR), čime je kreirala znatan iznos kunske likvidnosti od 1.296,7 mil. kuna. Tijekom drugog tromjesečja središnja je banka Ministarstvu financija neto prodala deviza u ukupnoj protuvrijednosti od 32,4 mil. EUR, pa je na taj način iz optjecaja povučeno ukupno 240,0 mil. kuna.

Tijekom trećeg je tromjesečja, ukupno gledajući, ostvarena blaga nominalna deprecijacija kune prema euru za 1,6%. U srpnju je tečaj kune prema euru neznatno aprecirao, za 0,2%; s razine od 7,31 HRK/EUR 30. lipnja na 7,30 HRK/EUR 31. srpnja. U kolovozu se trend promijenio, te je kuna deprecirala prema euru za 1,1%; dosegnuvši razinu od 7,38 HRK/EUR 31. kolovoza. Deprecijacija kune nastavljena je i u rujnu, kada je iznosila 0,8%, pri čemu je tečaj oslabio na 7,44 HRK/EUR (30. rujna). Razlog što uobičajeni sezonski rast potražnje za kunama tijekom turističke sezone nije vršio snažnije aprecijacijske pritiske na tečaj jest u tome što su banke povećane potrebe za likvidnošću namirivale putem redovitih obratnih repo operacija HNB-a. Tijekom trećeg tromjesečja nije bilo potrebe za održavanjem deviznih aukcija HNB-a.

1.22.

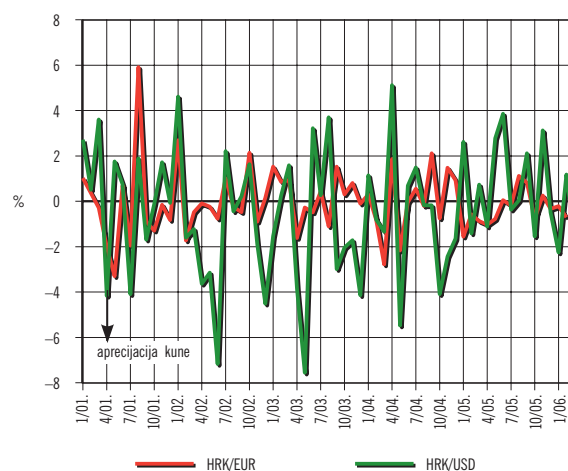
Nominalni dnevni tečaj kune prema euru i američkim dolaru

Izvor: HNB

1.23.

Stope promjene nominalnog tečaja kune prema euru i američkom dolaru kraj mjeseca u usporedbi s krajem prethodnog mjeseca, srednji tečaj HNB-a

Izvor: HNB

U srpnju je HNB provodio samo devizne transakcije s Ministarstvom financija, kojemu je neto prodao deviza u ukupnoj vrijednosti od 61,6 mil. EUR, pa je na taj način iz optjecaja povučeno 454,8 mil. kuna.

Nominalni tečaj kune prema euru ojačao je tijekom četvrtog tromjesečja 2005. za ukupno 0,8%, pri čemu je vrijednost eura smanjena sa 7,44 kuna, koliko je iznosila 30. rujna, na 7,38 kuna 31. prosinca. Središnja je banka na deviznom tržištu u tom razdoblju intervenirala tri puta u namjeri da uspori intenzitet aprecijacije tečaja te je otkupila od banaka ukupno 277,6 mil. EUR. Na taj je način emitirano ukupno 2.051,5 mil. kuna. Na dvije aukcije održane u listopadu (6. listopada i 14. listopada) otkupljeno je ukupno 115,7 mil. EUR, a na posljednjoj aukciji održanoj potkraj godine (27. prosinca) još 161,9 mil. EUR. To je ujedno po svojem obujmu bila najveća aukcija u 2005. godini. Hrvatska narodna banka prodala je u listopadu Ministarstvu financija ukupno 3,1 mil. EUR, potreban za otplatu dospjelog inozemnog duga.

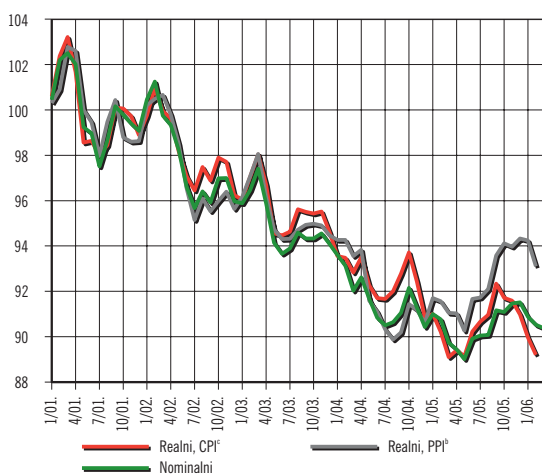
Početkom 2005. godine prekinut je trend slabljenja vrijednosti američkog dolara prema euru, koji je gotovo neprekidno trajao od početka 2002. godine. Tečaj američkog dolara nominalno je ojačao prema euru tijekom 2005. za 13,1%, pri čemu se vrijednost eura spustila s razine od 1,36 USD/EUR 31. prosinca 2004. na 1,18 USD/EUR 31. prosinca 2005. Pritisci na jačanje tečaja američkog dolara prema euru pripisuju se, prije svega, rastućem kamatnom diferencijalu između SAD-a i eurozone (zbog restriktivne monetarne politike koju provodi Fed) te neočekivano niskom gospodarskom rastu eurozone. Međutim, analitičari ocjenjuju da su ti pritisci kratkoročni, te se dugoročno, zbog strukturne neravnoteže prisutne u američkom gospodarstvu (to se posebno odnosi na deficit na tekućem računu platne bilance i proračunski manjak), očekuje nastavak trenda slabljenja tečaja američkog dolara prema euru.

Tečaj kune prema američkom dolaru tijekom 2005. godine nominalno je deprecirao za 10,6%, s razine od 5,64 HRK/USD zabilježene 31. prosinca 2004. na 6,23 HRK/USD 31. prosinca 2005. Intenzitet deprecijacije kune prema američkom dolaru ublažila je aprecijacija kune prema euru jer se nominalni tečaj kune prema američkom dolaru izračunava na osnovi odnosa između tečaja kune prema euru (bazne valute za izradu tečajnice HNB-a) i tečaja američkog dolara prema euru na međunarodnom deviznom tržištu.

Pod pretežnim utjecajem blage nominalne aprecijacije tečaja kune prema euru te snažne deprecijacije prema američkom dolaru, indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune oslabio je tijekom 2005. godine za 1,2% (prosinac 2005. u usporedbi s prosincem 2004.). Budući da su domaće potrošačke cijene tijekom 2005. godine rasle nešto brže nego što su rasle inozemne cijene, intenzitet realne efektivne deprecijacije tečaja kune bio je niži od nominalne efektivne deprecijacije tečaja kune i iznosio je 0,1%. Nasuprot tome, domaće proizvođačke cijene rasle su u 2005. sporije od inozemnih, tako da je ostvarena realna deprecijacija tečaja kune od 4,1%. Na osnovi spomenutog kretanja indeksa realnoga efektivnog tečaja kune zaključujemo da je u 2005. godini poboljšana cjenovna konkurentnost domaćih izvoznika te da su takva kretanja povoljnija nego prijašnjih godina kada je indeks realnoga efektivnog tečaja kune deprecirao.

1.24.

Indeks^a nominalnoga i realnoga efektivnog tečaja kune uz potrošačke cijene i cijene pri proizvođačima
2001.=100

^a Pad indeksa upućuje na aprecijaciju kune

^b Engl. PPI, Producer Price Index = indeks cijena pri proizvođačima

^c Engl. CPI, Consumer Price Index = indeks potrošačkih cijena

Kretanje tečaja u prvom tromjesečju 2006. godine

Tijekom prvog tromjesečja 2006. godine bio je prisutan blagi trend aprecijacije tečaja kune prema euru, koji je tijekom spomenutog razdoblja ojačao za 0,7%, s razine od 7,38 HRK/EUR zabilježene 31. prosinca 2005. na 7,32 HRK/EUR 31. ožujka 2006. Na sezonski neuobičajenu aprecijaciju tečaja kune prema euru tijekom prvog su tromjesečja ove godine utjecali, prije svega, povećana potražnja za kunama zbog novog izdanja državnih obveznica na domaćem tržištu u veljači te nastavak financiranja domaće kreditne aktivnosti banaka sredstvima pribavljenim u inozemstvu. Središnja je banka intervenirala dva puta u veljači kad su aprecijacijski pritisci bili izraženiji, te je od banaka otkupila 118,6 mil. EUR, tako da je emitirala ukupno 868,0 mil. kuna. Na deviznoj aukciji koja je održana 2. veljače otkupljeno je 35,5 mil. EUR, a na aukciji održanoj 16. veljače još 83,1 mil. EUR. Tijekom siječnja ove godine HNB nije prodavao devize državi jer je ona svoje obveze prema Pariškom i Londonskom klubu namirila sredstvima zajma primljenog od Svjetske banke za programsku prilagodbu (PAL). Hrvatska narodna banka prodala je tijekom veljače Ministarstvu financija ukupno 10,1 mil. EUR potrebnih za otplatu dospjeloga inozemnog duga, a u ožujku nije bilo većih deviznih transakcija između HNB-a i države.

Tečaj kune prema američkom dolaru je tijekom prvog tromjesečja 2006. godine izrazito oscilirao odražavajući kretanje tečaja američkog dolara prema euru na svjetskom deviznom tržištu. Tijekom siječnja tečaj kune prema američkom dolaru ojačao je za 2,3%, tijekom veljače je oslabio za 1,2%, dok je tijekom ožujka ponovo ojačao (za 1,6%). Ukupno je tečaj kune prema američkom dolaru ojačao u prvom tromjesečju 2006. za 2,7%, s razine od 6,23 HRK/USD 31. prosinca 2005. na 6,07 HRK/USD 31. ožujka. Na deprecijaciju tečaja američkog dolara prema euru tijekom siječnja ove godine utjecala su očekivanja ulagača da se američka središnja banka Fed približava svršetku ciklusa podizanja kamatnih stopa. Fed je u veljači podigao svoju referentnu kamatnu stopu za 25 baznih bodova, a do aprecijacije tečaja američkog dolara prema euru došlo je nakon što je objavljivanje povoljnih gospodarskih podataka vezanih uz kretanja na tržištu rada i jačanje osobne potrošnje u SAD-u navelo ulagače da promijene svoja očekivanja dopuštajući mogućnost da dođe do daljnjeg porasta kamatnih stopa u SAD-u. Nominalni tečaj kune aprecirao je tijekom prvog tromjesečja 2006., osim prema euru i američkom dolaru, i prema slovenskom tolaru (0,7%), švicarskom franku (2,0%) i funti sterlinga (1,9%). S obzirom na strukturu košarice za izračun indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (u kojoj ponder eura iznosi 70,6%, američkog dolara 27,2%, funte sterlinga i švicarskog franka po 1% te slovenskog tolara 0,2%), navedena tečajna kretanja rezultirala su aprecijacijom indeksa dnevnoga nominalnoga efektivnog tečaja kune od 1,3% (31. ožujka 2006. u odnosu na 31. prosinca 2005.).

Iz posljednjih dostupnih podataka vidi se da je tijekom prva dva mjeseca 2006. ostvareno pogoršanje u kretanju indikatora cjenovne konkurentnosti izvoza – indeks realnoga efektivnog tečaja kune deflaciran proizvođačkim cijenama aprecirao je za 1,3% (veljača 2006. u odnosu na prosinac 2005.), a indeks deflaciran potrošačkim cijenama aprecirao je za 2,0%. Intenzitet aprecijacije indeksa realnoga efektivnog tečaja kune bio je jače izražen od aprecijacije indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune tijekom spomenutog razdoblja zbog toga što je u siječnju i veljači ove godine rast domaćih proizvođačkih, a posebno potrošačkih cijena bio brži od rasta cijena u inozemstvu.

1.2.5. Novčana kretanja i međunarodne pričuve

Hrvatska narodna banka djelovala je u 2005. godini u uvjetima bržega gospodarskog rasta praćenog snažnim priljevom kapitala iz inozemstva, koji je stvarao aprecijacijske pritiske na tečaj domaće valute i povećavao inozemni dug te produbljivao deficit na tekućem računu platne bilance. Istodobno je bila zadržana stabilnost cijena pa je uz prosječnu godišnju stopu inflacije potrošačkih cijena od 3,3% bio ostvaren osnovni cilj Hrvatske narodne banke.

Osnovni instrument kojim središnja banka primarno utječe na cijene i dalje je tečaj domaće valute, jer kretanje tečaja snažno utječe na inflacijska očekivanja i direktno se ogleda u cijenama onih proizvoda kod kojih je još uvijek prisutna indeksacija uz euro i djeluje na kretanje cijena uvoznih dobara koja s velikim udjelom sudjeluju u domaćoj investicijskoj i osobnoj potrošnji odražavajući otvorenost hrvatskoga gospodarstva. U uvjetima visokog priljeva kapitala iz inozemstva ponajprije namijenjenog intenzivnijoj kreditnoj aktivnosti banaka u 2005. godini, središnja je banka bila usmjerena sprječavanju pretjeranog jačanja tečaja. Tako je HNB nastavio otkupljivati devize od poslovnih banaka kako bi smanjio pritisak na jačanje tečaja, pri čemu je kreirana likvidnost djelomično sterilizirana instrumentom obvezne pričuve. U travnju 2005. godine donesen je novi okvir za provođenje monetarne politike, koji središnjoj banci omogućuje lakše upravljanje domaćom likvidnošću. To je zahtijevalo određene prilagodbe u postojećim instrumentima monetarne politike i uvođenje novih instrumenata¹⁹. Tako su operacije na otvorenom tržištu, posebice obratne repo operacije, bile glavni instrument upravljanja kunskom likvidnošću u drugoj polovini 2005. godine.

Monetarnu je politiku u 2005. godini obilježila i sustavna provedba mjera za usporenje rasta inozemnog duga. Prvi skup mjera bio je usmjeren destimuliranju inozemnog zaduživanja poslovnih banaka radi domaće kreditne aktivnosti. HNB je u 2005. dva puta povećao stopu izdvajanja granične obvezne pričuve na prirast inozemne pasive poslovnih banaka, u ožujku s 24% na 30% te u lipnju na 40%, a početkom 2006. godine stopa je uz proširenje osnove za obračun porasla na 55%. No, motivirane zauzimanjem što većih tržišnih udjela, poslovne banke nastavile su s agresivnom kreditnom politikom financirajući se sredstvima iz inozemstva. Tako se inozemni dug banaka povećao u 2005. godini za 1.192 mil. EUR, što je dalo ključni doprinos rastu ukupnoga inozemnog duga Republike Hrvatske.

S druge strane, središnja je banka nizom mjera podupirala politiku nastavka financiranja države na domaćem tržištu. U veljači je smanjena stopa minimalno potrebnih deviznih potraživanja s 35% na 32%, čime je bio oslobođen dio sredstava za kreditiranje države. Istodobno s uvođenjem restriktivnih mjera za ograničavanje rasta inozemnog zaduživanja banaka u ožujku i lipnju kunska je likvidnost zadržana na zadovoljavajućoj razini, što je olakšalo domaće financiranje države. Konačno, uvođenje redovitih obratnih repo operacija povećalo je potražnju poslovnih banaka za kratkoročnim dugom središnje države jer se trezorski zapisi MF-a koriste kao kolateral na redovitim obratnim repo aukcijama HNB-a. To je omogućilo da središnja država drugu godinu zaredom ukupne potrebe za financiranjem ostvari na domaćem tržištu. Opi-sane mjere usporile su rast inozemnog duga, koji je nakon rasta od 31,6%

¹⁹ Detaljnije se o promjenama u instrumentima monetarne politike govori u poglavlju 2.1. Instrumenti monetarne politike.

(4,8 mlrd. EUR) u 2003. i 15,0% (3,0 mlrd. EUR) u 2004. godini, porastao u 2005. godini za 12,1% (2,8 mlrd. EUR). Inozemni dug je ipak vrlo visok i na kraju 2005. godine iznosio je 82,5% vrijednosti BDP-a.

Monetarna politika i tokovi formiranja i povlačenja primarnog novca

Na tokove formiranja i povlačenja primarnog novca u 2005. godini značajno se odrazilo uvođenje operacija na otvorenom tržištu, koje su središnjoj banci olakšale upravljanje domaćom kunkskom likvidnošću. Veliki priljevi kapitala iz inozemstva u 2004. godini primorali su središnju banku da otkupljuje devize od poslovnih banaka i države, čime su bili stvoreni višci kunske likvidnosti koje je trebalo sterilizirati. Primarni novac bio je kreiran gotovo isključivo putem deviznih intervencija bez mogućnosti finog upravljanja likvidnošću sustava (Slike 1.25. i 1.26.). Uvođenjem operacija na otvorenom tržištu u 2005. godini olakšano je kreiranje i povlačenje likvidnosti, pa se, osim uobičajenim otkupom deviza od poslovnih banaka, primarni novac kreirao i redovitim tjednim obratnim repo operacijama. Fleksibilnost ovog instrumenta monetarne politike omogućila je poslovnim bankama da redovitim putem svakog tjedna osiguraju likvidnost potrebnu za izvršenje svojih plaćanja, ali i da pozajmljenim sredstvima lakše i efikasnije reguliraju obvezu održavanja obvezne pričuve na računima kod središnje banke. S druge strane, diskrecijsko pravo HNB-a da odbija pristigle ponude banaka i određuje graničnu repo stopu ispod koje ne prihvaća, tj. ne odobrava prekomjerno kreiranje likvidnosti, dodalo je novu, aktivniju i dinamičniju dimenziju djelovanju HNB-a na kretanje likvidnosti u monetarnom sustavu.

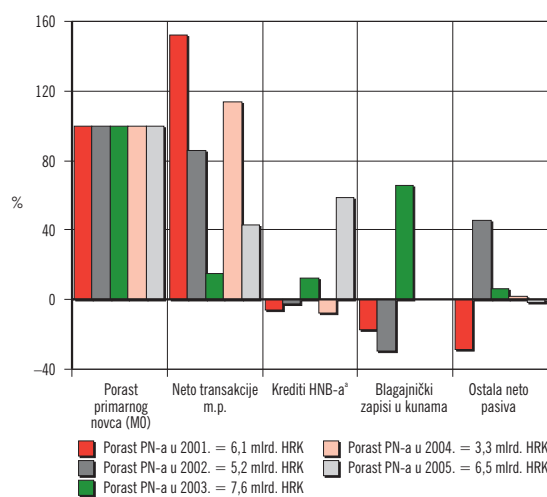
Početak 2005. godine protekao je u znaku vrlo visoke kunske likvidnosti koja je bila kreirana još krajem 2004. godine, pa je preduvjet za uvođenje obratnih repo operacija bilo stvaranje manjka likvidnosti kako bi poslovne banke započele tražiti dodatna sredstva. Lipanjsko povećanje postotka izdvajanja kuskog dijela obvezne pričuve s 42% na 50%, kojim je bio povučen dio likvidnosti iz sustava, i ljetno, sezonski uobičajeno, povećanje potražnje za kunama omogućili su uvođenje obratnih repo operacija. Znatniji prometi – veći od 1,0 mlrd. kuna bilježili su se od početka lipnja, a potražnja banaka za kuskim sredstvima nije jenjavala do kraja godine. Sredstva kreirana na obratnim repo aukcijama dosežala su vrijednost i do 5,0 mlrd. kuna, a na ukupno 39 obratnih repo aukcija u 2005. godini promet je zabilježen na njih 32 te je prosječno iznosio 2,8 mlrd. kuna.

Pojačana volatilnost kamatnih stopa na novčanom tržištu bila je prisutna kada banke nisu imale mogućnost da redovitim putem pribave potrebna kunska sredstva ili plasiraju viškove likvidnosti, pa su kamatne stope izrazito skakale pri početku razdoblja održavanja obvezne pričuve. Međutim, finije upravljanje kunkskom likvidnošću u sustavu i prilagodbe instrumenata monetarne politike donesene u studenome, kojima se poslovnim bankama olakšalo upravljanje vlastitom likvidnošću, a središnjoj banci planiranje i provođenje obratnih repo operacija, pridonijeli su stabiliziranju prekomjerne kamatne stope, posebice pri kraju 2005. godine i na početku 2006.

Iako je središnja banka uvođenjem operacija na otvorenom tržištu promijenila

1.25.

Udjeli pojedinih instrumenata monetarne politike u kreiranju i povlačenju primarnog novca
porast PN = 100%

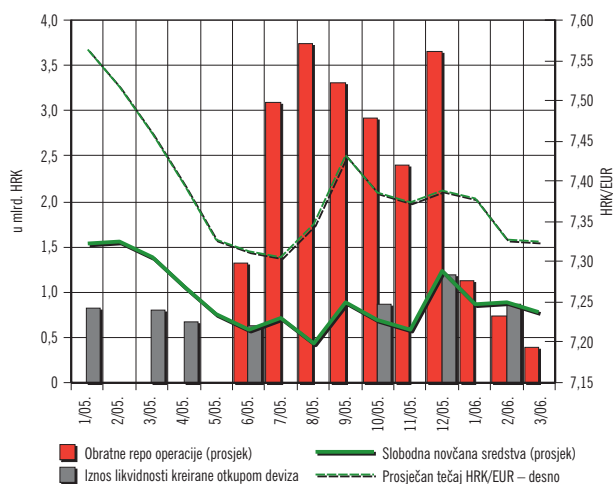

* Krediti HNB-a u 2005. godini uključuju obratne repo operacije.

Izvor: HNB

1.26.

Kreiranje kunske likvidnosti obratnim repo operacijama i otkupom deviza od poslovnih banaka

Izvor: HNB

način upravljanja likvidnošću monetarnog sustava, njezino prisustvo na deviznom tržištu putem kupnja i prodaja deviza zadržano je i u 2005. godini. Središnja je banka nastavila otkupljivati devize od poslovnih banaka kako bi ublažila aprecijacijske pritiske na tečaj domaće valute koje je uzrokovao stalni priljev kapitala iz inozemstva. HNB je na deviznom tržištu tijekom 2005. godine otkupio od banaka ukupno 671 mil. EUR, čime je kreirano gotovo 5,0 mlrd. kuna.

Istodobno je središnja banka državi prodavala devize potrebne za podmirenje obveza središnje države prema inozemstvu. Prodaje deviza državi bile su posebice prisutne u prvom tromjesečju, što je istodobno smanjivalo visoku likvidnost u tom razdoblju. Središnja je banka Ministarstvu financija neto prodala deviza u vrijednosti od 342,6 mil. EUR, čime je iz optjecaja povučeno ukupno 2,6 mlrd. kuna.

Formiranje primarnog novca u 2005. godini i osiguravanje potrebne kunske likvidnosti odvijalo se putem deviznih intervencija i obratnih repo operacija. Tijekom cijele godine nisu zabilježeni značajniji manjci likvidnosti pa drugi oblici osiguravanja sekundarne likvidnosti, kao što su lombardni kredit i kratkoročni kredit za likvidnost, nisu bili korišteni. Banke su jedino koristile beskamatno unutardnevno kreditiranje unutar limita na računu za namiru, koje je kao mogućnost također uvedeno u sklopu novog okvira monetarne politike.

Obvezna pričuva bila je najvažniji instrument automatske sterilizacije viška kunske likvidnosti i u 2005. godini. Zbog izrazito dobre likvidnosti tijekom cijele godine stopa obvezne pričuve od 18% nije se mijenjala. Ukupno je u 2005. godini kunska obvezna pričuva povećana za 5,1 mlrd. kuna ili 25,6%, čemu je najviše pridonio rast domaćih izvora sredstava poslovnih banaka, posebice kunskih depozita stanovništva. Važan čimbenik povećanja kunske te istodobnog smanjenja devizne obvezne pričuve u 2005. godini bilo je već spomenuto povećanje dijela devizne obvezne pričuve koji se izdvaja u kunama s 42% na 50%, što je rezultiralo i rastom primarnog novca. Na slabiji rast devizne obvezne pričuve izražene u kunskoj protuvrijednosti pri kraju 2005. godine djelovala je aprecijacija tečaja kune. U prosincu je devizna obvezna pričuva iznosila 12,5 mlrd. kuna što je za 1,2 mlrd. kuna manje nego godinu prije.

Kako u 2005. godini poslovne banke nisu prilagodile svoju politiku ciljevima monetarne politike o usporavanju inozemnog zaduživanja, HNB je podizanjem stope granične obvezne pričuve (u dva navrata: u ožujku s 24% na 30% te u lipnju na 40%) poskupio inozemne izvore financiranja. Stoga su se sredstva GOP-a izdvojena kod HNB-a povećala za 3,7 mlrd. kuna: s 0,5 mlrd. kuna na kraju 2004. godine na 4,2 mlrd. kuna na kraju 2005.

Primarni novac i međunarodne pričuve

U 2005. godini primarni je novac (M0) snažno porastao. Njegova godišnja stopa rasta povećana je s 10,9%, koliko je iznosila u 2004. godini, na 19,1% u 2005. godini. Prijašnjih godina ostvarene su i više stope rasta ovoga monetarnog agregata (u 2003. godini 32,8%, a u 2002. godini 29,3%). Važno je naglasiti da na kretanje primarnog novca najviše utječu strukturne promjene u instrumentima i mjerama monetarne politike, posebice u instrumentu obvezne pričuve. U proteklim godinama zabilježeno je više takvih promjena

pa godišnje stope rasta ovog monetarnog agregata nisu usporedive.

Potražnja banaka za primarnim novcem u 2005. godini bila je potaknuta autonomnim rastom osnove za obračun kunske obvezne pričuve, a dodatan poticaj rastu dalo je lipanjsko povećanje dijela devizne obvezne pričuve koji se izdvaja u kunama. Pojačano kreiranje primarnog novca uobičajeno je zabilježeno tijekom trećeg tromjesečja zbog pojačane potražnje za gotovim novcem u turističkoj sezoni. Na samome kraju godine poslovne banke raspolagale su privremenim višcima likvidnosti na računima kod HNB-a (gotovo 3,0 mlrd. kuna), što je bilo povezano s transakcijom izdanja kunske državne obveznice na domaćem tržištu. To je pak uvelike pridonijelo višoj razini primarnog novca, koji je na kraju 2005. godine dosegao 40,4 mlrd. kuna.

Promatra li se struktura primarnog novca, vidi se da su, kao i u proteklom godinama, najviše porasli depoziti banaka kod HNB-a (5,3 mlrd. kuna ili 4/5 ukupnog porasta M0). Tome je najviše pridonio rast izdvojene kunske obvezne pričuve (2,9 mlrd. kuna), dok je saldo na računima za namiru banaka povećan za 2,0 mlrd. kuna, ponajviše zbog spomenutog viška likvidnosti s kraja godine. Sredstva u blagajnama banaka, koja se također uključuju u održavanje obvezne pričuve, povećala su se u 2005. godini za 0,3 mlrd. kuna. Druga glavna komponenta primarnog novca – gotov novac u optjecaju također je ostvario solidan rast, povećavši se za 1,2 mlrd. kuna.

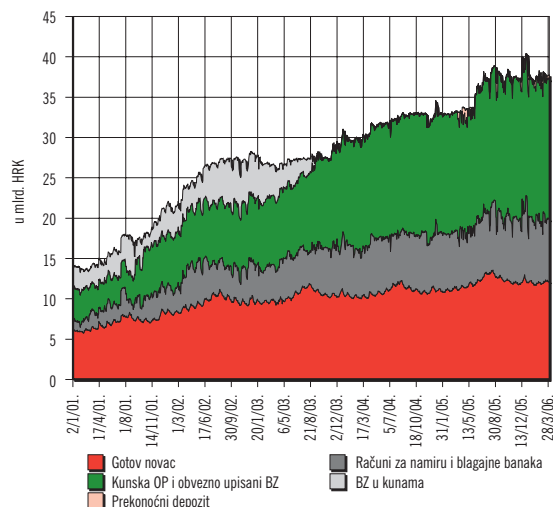
Sredstva u blagajnama banaka povećana su u 2005. godini za 18,2% ili za 340 mil. kuna. Najveći rast ove komponente primarnog novca uobičajeno je zabilježen tijekom ljetnih mjeseci zbog sezonski pojačane opskrbe banaka gotovinom. Tada su sredstva u blagajnama banaka dosegla svoj godišnji maksimum od 2.361 mil. kuna, dok je njihovo prosječno stanje u 2005. godini iznosilo 1.802 mil. kuna, što je za 162 mil. kuna ili za 10,0% više od prosječnog stanja u 2004.

Računi za namiru i u 2005. su godini najviše oscilirali od svih komponenta primarnog novca. Kako se sklonost banaka da održe obveznu pričuvu razlikuje tijekom jednog razdoblja održavanja, stanja računa za namiru u pravilu dosežu više vrijednosti pri početku razdoblja održavanja. Osim toga na tim računima banke prikupljaju sredstva prije upisa državnih obveznica što je također utjecalo na njihovu volatilnost. Prosječno stanje računa za namiru u 2005. iznosilo je 5,6 mlrd. kuna, što je za 17,0% više od prosjeka u prethodnoj godini. Na samome kraju godine višak likvidnosti poslovnih banaka ogledao se upravo na računima za namiru, koji su iznosili 8,4 mlrd. kuna i bili viši za 31,3% u odnosu na kraj 2004. godine.

Rast obračunate obvezne pričuve tijekom 2005. godine ogledao se u porastu salda računa za namiru i blagajna banaka kojima poslovne banke obveznu pričuvu održavaju, kao i u povećanju sredstava izdvojene obvezne pričuve na posebnom računu kod HNB-a. Izmjena Odluke o obveznoj pričuvi u ožujku, kojom se povećao i fiksirao postotak izdvajanja kunske obvezne pričuve s minimalno 60% na 70% obračunate obvezne pričuve, olakšala je upravljanje likvidnošću sustava. Dosadašnja praksa poslovnih banaka da prosječno izdvajaju iznose veće od 70% bila je također poticaj za donošenje ove

1.27.

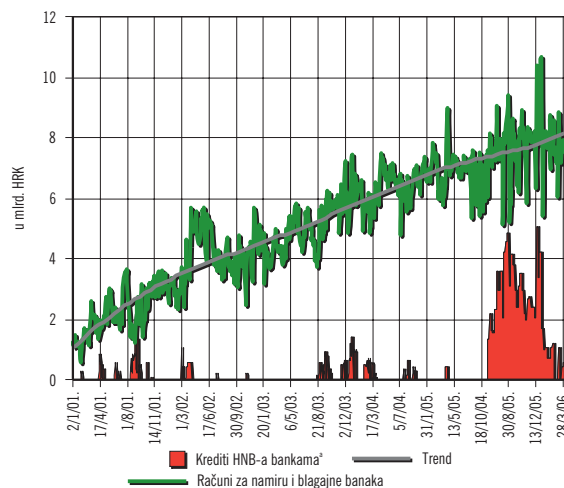
Struktura i dnevno kretanje primarnog novca i blagajničkih zapisa HNB-a

Izvor: HNB

1.28.

Računi za namiru banaka kod HNB-a i posudbe za održavanje likvidnosti

* Krediti HNB-a u 2005. godini uključuju obratne repo operacije.

Izvor: HNB

izmjene. Izdvojena obvezna pričuva u kunama na kraju 2005. godine iznosila je 17,6 mlrd. kuna, što je za 20,0% više u odnosu na kraj prethodne godine.

Uz depozite banaka kod HNB-a, druga glavna komponenta primarnog novca – gotov novac u optjecaju, ostvario je brži rast u 2005. godini u odnosu na prethodnu godinu. Na kraju 2005. gotov novac u optjecaju iznosio je 12,2 mlrd. kuna uz godišnju stopu rasta od 11,0%, dok je u 2004. godini porastao za 3,6%.

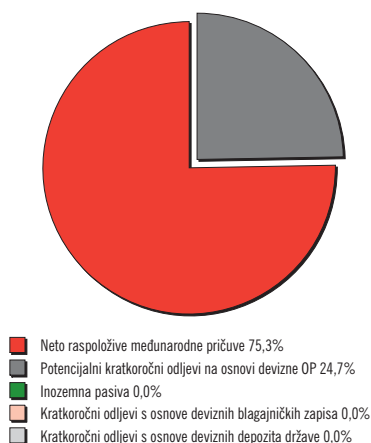
Depoziti središnje države kod HNB-a u 2005. godini prosječno su iznosili 633 mil. kuna, što je 300 mil. kuna manje od njihova prosječnog stanja u 2004. Uobičajenu volatilnost depozita države tijekom godine uzrokovali su priljevi i odljevi sredstava s računa države. Prosječno stanje kunskih depozita države (605 mil. kuna) blago je povećano u odnosu na 2004. godinu, a njihov značajan skok u prvom i četvrtom tromjesečju bio je povezan s izdavanjem državnih obveznica na domaćem tržištu, čime se povlačio dio likvidnosti iz sustava. Tako je u prvom tromjesečju država deponirala prikupljena sredstva i njima postupno kupovala devize od HNB-a za plaćanje inozemnih obveza prema Pariškom i Londonskom klubu, dok su u prosincu kunski depoziti države na dan izdanja obveznice privremeno porasli na 2,4 mlrd. kuna. U 2005. godini središnja država zanemarivo je deponirala devizna sredstva kod HNB-a, a njihovo prosječno stanje smanjilo se u odnosu na 2004. godinu s 380 mil. kuna na samo 28 mil. kuna. U srpnju je država privremeno deponirala kupljene devize od HNB-a (455 mil. kuna), dok je u prosincu zabilježen također privremeni priljev deviznih sredstava od sukcesije (290 mil. kuna). Na kraju 2005. godine kunski depoziti države kod HNB-a iznosili su 319 mil. kuna, a devizni depoziti samo 13 mil. kuna.

Na kraju 2005. godine međunarodne pričuve HNB-a iznosile su 7.438 mil. EUR, što je za 1.002 mil. EUR ili za 15,6% više nego na kraju 2004. Promatrano u kunama, međunarodne su pričuve na kraju prosinca dosegnule 54,9 mlrd. kuna, dok su na kraju 2004. godine iznosile 49,4 mlrd. kuna. Snažan rast međunarodnih pričuva u 2005. ostvaren je ponajviše zbog pojačanog otkupa deviza od poslovnih banaka te zbog povećanja izdvojene devizne obvezne pričuve uključujući graničnu obveznu pričuvenu. Tako je u 2005. godini od

poslovnih banaka ukupno otkupljeno 671 mil. EUR, što je rekordan iznos otkupljenih deviza u jednoj kalendarskoj godini. Rast osnovice za obračun granične obvezne pričuve i podizanje stope izdvajanja granične obvezne pričuve u dva navrata tijekom 2005. godine (u ožujku s 24% na 30% te u lipnju na 40%) uzrok su znatnog rasta izdvojene granične obvezne pričuve, u iznosu od 512 mil. EUR. Međunarodne pričuve rastle su i na osnovi prihoda ostvarenih od ulaganja te zbog tečajnih razlika. Naime, 15%-tno jačanje tečaja dolara prema euru u 2005. godini djelovalo je na povećanje dolarskog dijela međunarodnih pričuva iskazanih u euru (na kraju 2005. dolarski dio međunarodnih pričuva iznosio je 15%). Najveći utjecaj na smanjenje međunarodnih pričuva imale su prodaje deviza središnjoj državi. Neto raspoložive međunarodne pričuve, koje ne uključuju izdvojenu deviznu obveznu pričuvenu banaka i devizne depozite države, povećane su u 2005. godini za 578 mil. EUR (ili za 11,5%), te su na kraju prosinca iznosile 5.604 mil. EUR.

1.29.

Struktura ukupnih međunarodnih pričuva HNB-a 31. prosinca 2005.

Izvor: HNB

Monetarna politika na početku 2006. godine

Početak 2006. godine bio je u znaku primjene odluke Savjeta HNB-a iz prosinca 2005. kojom je proširena osnovica za obračun GOP-a i po treći put povećana stopa granične obvezne pričuve s ciljem destimuliranja novog zaduživanja poslovnih banaka u inozemstvu. Poticaj za donošenje takve odluke bila su kretanja u posljednjem tromjesečju 2005. godine kada su banke intenzivirale zaduživanje u inozemstvu povlačenjem sredstava od banaka majki kako bi osigurale snažan rast plasmana uz godišnju stopu rasta od gotovo 20,0%. Uz obvezu izdvajanja kod HNB-a 40% prirasta inozemnog duga u odnosu na prosječno stanje u lipnju 2004. godine, uvedeno je 15%-tno izdvajanje prirasta inozemnog duga u odnosu na prosječno stanje u studenome 2005. Osim toga u osnovicu za izračun GOP-a uključene su garancije i jamstva izdana za račun stranih osoba na osnovi kojih se domaće osobe zadužuju u inozemstvu kao i sredstva osoba koja obavljaju djelatnost financijskog najma odnosno lizinga.

Unatoč povećanju stope GOP-a na početku 2006. godine nastavljeno je inozemno zaduživanje poslovnih banaka, djelomice zbog sezonskog smanjenja depozita domaćih sektora, ali i zbog nastavka politike povećanja tržišnih udjela, čak i po cijenu negativnih prinosa na dodatne plasmane u kratkom roku. Porast osnovice za obračun GOP-a uz učinke spomenute promjene instrumenta rezultirao je snažnim povećanjem izdvojenog GOP-a, s 4,2 mlrd. kuna na kraju 2005. godine na 8,3 mlrd. kuna na kraju ožujka 2006. Ocjenjuje se da se pri povećanoj stopi izdvajanja GOP-a poslovnim bankama više ne isplati zaduživanje u inozemstvu što bi u nastavku godine trebalo rezultirati usporavanjem inozemnog zaduživanja poslovnih banaka. Ako se to ne dogodi, središnja banka može dodatno reagirati.

U sklopu mjera za usporavanje i zaustavljanje rasta inozemnog zaduživanja poslovnih banaka u veljači 2006. godine uveden je instrument posebne obvezne pričuve, kojim se poslovne banke nastoji onemogućiti da izbjegavaju postojeće mjere HNB-a. Odlukom o 55%-tnom izdvajanju posebne obvezne pričuve na sredstva banaka prikupljena izdavanjem vrijednosnih papira u zemlji isključuje se mogućnost da banke prodajom vrijednosnih papira stranim bankama na sekundarnom tržištu ili prodajom tih papira svojim klijentima koji su se za tu svrhu zadužili kod stranih banaka, izbjegnu obvezu plaćanja granične obvezne pričuve na sredstva pribavljena iz inozemstva.

Istodobno s usmjeravanjem monetarne politike prema smanjenju inozemnog zaduživanja poslovnih banaka, kako bi se usporio rast kredita i ublažila inozemna neravnoteža i ranjivost nastala brzim povećanjem inozemne zaduženosti te produbljuvanjem deficita na tekućem računu platne bilance, središnja je banka nastavila održavanjem visoke likvidnosti podupirati fiskalnu politiku kojom se proračunski manjak nastoji financirati domaćim zaduživanjem bez pribjegavanja novom inozemnom zaduživanju. Razdoblje iznimno dobre likvidnosti s kraja 2005. godine nastavilo se početkom 2006., a spuštanjem stope obvezne pričuve s 18% na 17% u siječnju bankama je oslobođena dodatna 2,1 mlrd. kuna.

Unatoč dobroj likvidnosti na početku 2006. godine ponovno su se, zbog snažne potražnje za kunama, intenzivirali aprecijacijski pritisci pa je u veljači središnja banka intervenirala na deviznom tržištu. Na dvije intervencije ukupno je otkupljeno 118,6 mil. EUR, pri čemu je kreirano 868 mil. kuna. Time je potreba za dodatnim kreiranjem primarnog novca bila smanjena, što se posebno ogleda u prometu ostvarenom na redovitim obratnim repo aukcijama, na kojima se znatno smanjila potražnja poslovnih banaka za dodatnim sredstvima, a HNB je odbijao dio pristiglih ponuda ne želeći kreirati prekomjernu likvidnost. Na ukupno 13 obratnih repo aukcija u prvom tromjesečju 2006. godine promet je zabilježen na njih 10 te je prosječno iznosio 0,9 mlrd. kuna,

što je znatno niže nego u 2005. godini (2,8 mlrd. kuna).

Na početku 2006. godine HNB je uveo i određene bonitetne mjere koje pojačavaju minimalne zahtjeve bankama pri upravljanju kreditnim rizicima vezanim uz stranu valutu. Valutno inducirani kreditni rizik uvodi se u bonitetnu regulativu ponajprije zbog visoko euroiziranoga bankarskog sektora. Tako se svim bankama propisuje obveza da utvrđuju, za svakoga klijenta odnosno za svaki plasman, izloženost banke valutno induciranom kreditnom riziku. Novim bonitetnim zahtjevima želi se smanjiti i usporiti rast plasmana u devizama i uz valutnu klauzulu, posebno plasmana stanovništvu jer upravo plasmane tom sektoru banke neće moći tretirati kao zaštićene stavke.

Kretanje monetarnih i kreditnih agregata

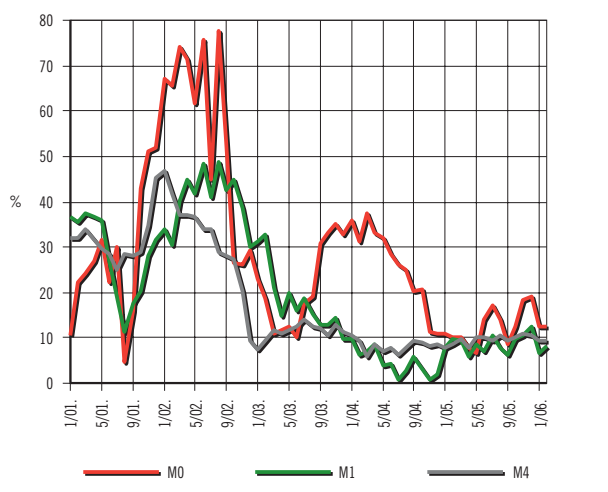
Ukupna likvidna sredstva (M4) povećana su u 2005. godini za 10,5%, što je dva postotna boda više od povećanja ostvarenog u 2004. Udio deviznih stavki u ukupnim likvidnim sredstvima bio je izrazito visok (56,1%), stoga je, ako isključimo utjecaj aprecijacije tečaja kune u 2005. godini, godišnja stopa rasta ovoga monetarnog agregata iznosila 11,7%. Ubrzanje rasta M4 u 2005. godini ostvareno je uglavnom zahvaljujući snažnom rastu novčane mase (M1). Što se tiče kretanja nemonetarnih depozita, rast kunskih depozita blago je ubrzan, dok je rast deviznih depozita bio sličnog intenziteta kao i u 2004. godini. Uz nominalno povećanje od 14,6 mlrd. kuna u 2005. godini, ukupna likvidna sredstva na kraju godine dosegla su 154,6 mlrd. kuna.

Snažno ubrzanje rasta novčane mase (M1) u 2005. ogleda se u kretanju godišnje stope rasta, koja je sa 2,0% u 2004. godini povećana na 12,3%. Ubrzanju rasta pridonijele su obje komponente novčane mase, i depozitni i gotov novac, tako da se njezina struktura nije značajnije mijenjala. Od ukupnog iznosa novčane mase na kraju godine približno dvije trećine odnosile su se na depozitni novac, dok je ostatak bio gotov novac u optjecaju. Na kraju godine M1 iznosio je 38,8 mlrd. kuna.

Godišnja stopa rasta depozitnog novca povećana je s 1,2% u 2004. na 12,9% u 2005., čime je depozitni novac na kraju godine dosegao 26,7 mlrd. kuna. Ubrzanom rastu najviše je pridonio depozitni novac sektora stanovništva, čija je godišnja stopa rasta udvostručena u odnosu na prethodnu godinu, te je na kraju 2005. dosegla 22,3%. Iskazano u apsolutnim iznosima, dvije trećine od ukupno 3,0 mlrd. kuna povećanja depozitnog novca odnosilo se na povećanje iznosa na žiroračunima i tekućim računima sektora stanovništva. Što se tiče drugoga najvažnijeg sektora, nakon smanjenja u 2004. godini, depozitni novac poduzeća znatno je povećan u 2005. godini. Najveći dio povećanja ostvaren je u drugoj polovini godine kada je rast kredita banaka odobrenih sektoru poduzeća znatno ubrzan. Uz spomenuto povećanje, obilježje kretanja depozitnog novca poduzeća tijekom prošle godine bila je njegova izrazitija volatilnost.

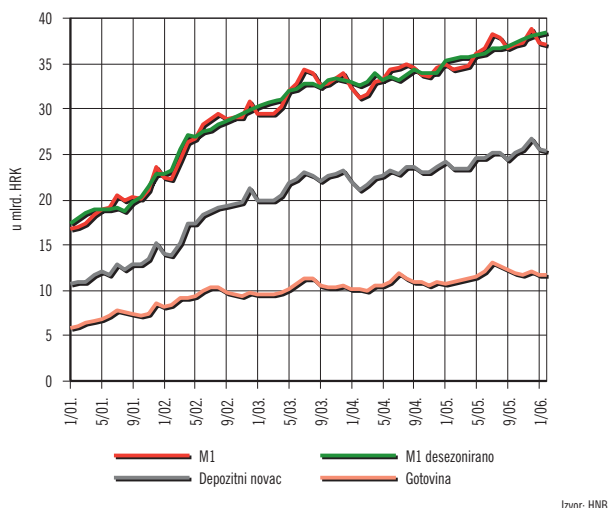
1.30.

Monetarni agregati
godišnje stope promjene

1.31.

Novčana masa

Druga komponenta novčane mase, gotov novac u optjecaju, također je tijekom 2005. godine snažno porastao. Godišnja stopa rasta povećana je sa 3,6% u 2004. godini na 11,0% u 2005. Njegovo kretanje tijekom godine bilo je uobičajenoga sezonskoga karaktera s najvišom razinom sredinom kolovoza, kada je vrhunac turističke sezone, te potkraj prosinca, kada zbog blagdanske potrošnje raste potražnja za gotovim novcem. Ukupno je u 2005. godini gotov novac u optjecaju povećan za 1,2 mlrd. kuna te je na kraju godine dosegao 12,2 mlrd. kuna.

Nemonetarni kunski i devizni depoziti

U 2005. godini snažno su povećani kunski nemonetarni depoziti (5,5 mlrd. kuna). Njihova godišnja stopa rasta povećana je na 24,5%, što je za dva postotna boda više u odnosu na prethodnu godinu. Ostvarena kretanja upućuju na trend sve znatnije zastupljenosti kunskih depozita kao oblika štednje u odnosu na štednju u stranoj valuti. Ipak, treba napomenuti da je 2005. godine u njihovoj strukturi opet bio najizrazitiji rast kunskih depozita oročenih uz valutnu klauzulu.

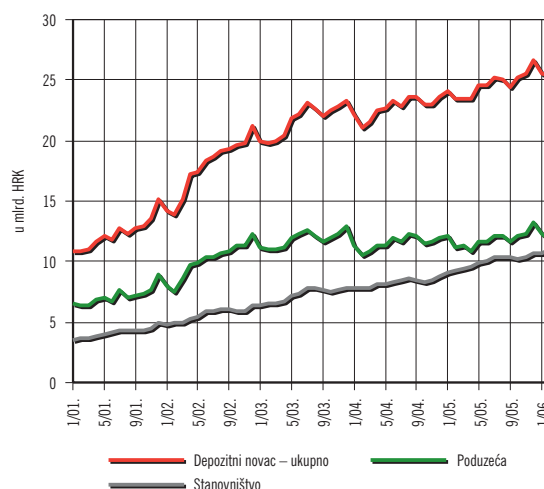
Povećanju kunskih nemonetarnih depozita najviše je pridonio sektor stanovništva, čiji su kunski depoziti u prošloj godini povećani za 4,1 mlrd. kuna (35,9%) te su time zadržali intenzitet rasta kao i u 2004. godini. Za razliku od sektora stanovništva, kunski nemonetarni depoziti poduzeća smanjeni su na godišnjoj razini za 0,5 mlrd. kuna (-5,9%). Takva kretanja odredila je, kao i godinu prije, transakcija isplate dividende dioničarima Hrvatskih telekomunikacija krajem godine, zbog čega su u prosincu kunski depoziti poduzeća neto smanjeni za 1,4 mlrd. kuna. Uz sektore stanovništva i poduzeća sve značajniji udio u ukupnim kunskim nemonetarnim depozitima imaju i ostale bankarske i nebankarske financijske institucije. Njihovi su se kunski depoziti povećanjem od 1,8 mlrd. kuna tijekom 2005. godine udvostručili, dok je njihov udio u ukupnim kunskim nemonetarnim depozitima na kraju godine iznosio 12,6%.

Ako se isključi utjecaj aprecijacije tečaja kune, godišnja stopa rasta deviznih depozita u 2005. godini iznosila je 8,2%, što je za 0,3 postotna boda niže nego u 2004. godini. Kao i u prethodnim godinama najveći dio povećanja deviznih depozita ostvaren je tijekom ljetnih mjeseci, u glavnoj turističkoj sezoni. Apsolutnim povećanjem od 5,0 mlrd. kuna ukupni devizni depoziti dosegli su na kraju godine 86,8 mlrd. kuna pa su i dalje najveća stavka ukupnih likvidnih sredstava.

Promatrano po sektorima, snažno ubrzanje rasta deviznih depozita stanovništva gotovo je u potpunosti nadoknadilo izostanak rasta deviznih depozita poduzeća, koji su u 2005. godini stagnirali. U apsolutnom iznosu devizni depoziti stanovništva povećani su za 4,6 mlrd. kuna te su na kraju godine dosegli gotovo 73,0 mlrd. kuna. Njihov se udio u ukupnim deviznim depozitima nije značajnije mijenjao (na kraju 2005. godine iznosio je 84,1%), stoga su oni nastavili određivati kretanje ukupnih deviznih depozita.

1.32.

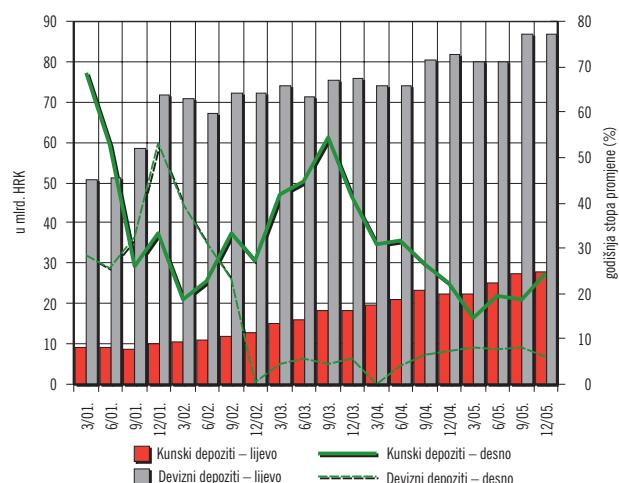
Depozitni novac

Izvor: HNB

1.33.

Kunski i devizni depoziti

Izvor: HNB

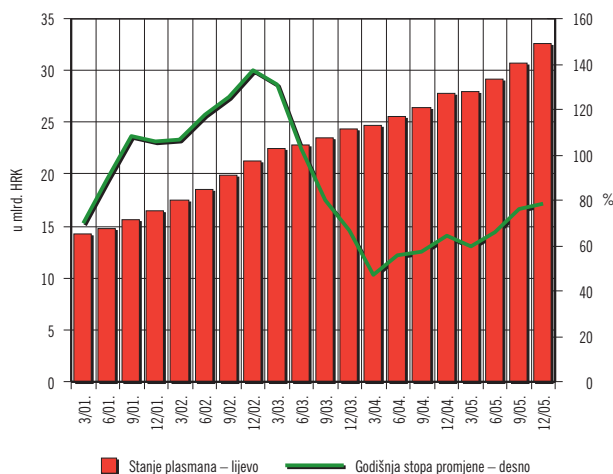
Plasmani banaka

Plasmani banaka nebankarskom sektoru porasli su u 2005. godini za 17,2% (19,9% ako se isključi utjecaj tečaja). Time je njihov rast ubrzan u odnosu na 2004. godinu, u kojoj je iznosio 14,0%. Ubrzanje je bilo osobito uočljivo u

drugoj polovini godine, kada su plasmani poslovnih banaka porasli jednako kao i u cijeloj 2004. godini (15,5 mlrd. kuna). Ukupno su se plasmani u 2005. godini povećali za 21,9 mlrd. kuna, te su na kraju prosinca iznosili 149,2 mlrd. kuna.

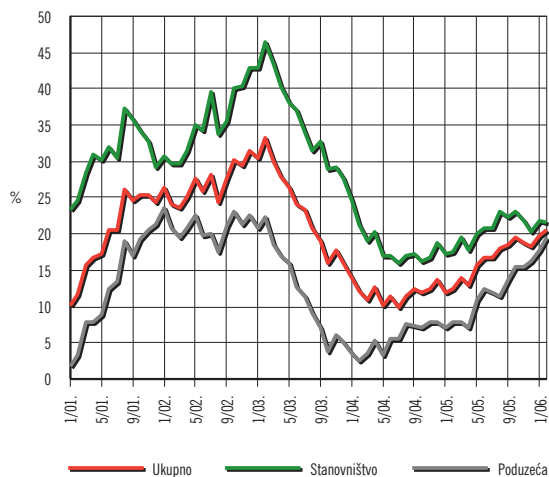
1.34.

Plasmani banaka nebankarskom sektoru

Izvor: HNB

1.35.

Krediti poslovnih banaka
godišnje stope promjene

Izvor: HNB

Ukupno povećanje plasmana banaka nebankarskom sektoru u 2005. godini odnosilo se na odobrene kredite. U strukturi odobrenih kredita 60,1% odnosilo se na stanovništvo, dok se 39,4% odnosilo na kredite poduzećima. Ostatak odobrenih kredita odnosio se na ostale bankarske i ostale financijske institucije te lokalnu državu.

U usporedbi s 2004. godinom iznos odobrenih kredita poduzećima tijekom 2005. godine više je nego udvostručen (8,7 mlrd. kuna u odnosu na 3,9 mlrd. kuna). Tako snažan rast (godišnja stopa rasta iznosila je 16,3%) naznaka je pojačanog financiranja gospodarskih subjekata od strane poslovnih banaka. Pri tome je važno spomenuti da se poduzeća za financiranje svojih poslovnih aktivnosti uz domaće poslovne banke mogu koristiti i drugim izvorima, i domaćim i inozemnim.

Ipak, poslovne su banke i u 2005. godini svoju ponudu kredita pretežno usmjeravale stanovništvu. Uz više pri-nose i manje rizike za poslovne banke, takva kretanja poticala je i snažna potražnja za kreditima od strane sektora stanovništva, omogućena sve povoljnijim uvjetima zaduživanja koje banke nude klijentima u svojoj borbi s konkurencijom na tržištu. Krediti stanovništvu povećani su u 2005. godini za 13,3 mlrd. kuna (20,3%) što je za 3,0 mlrd. kuna više nego 2004. godine. Zbog povećane potražnje na tržištu nekretnina, ali i sve povoljnijih uvjeta po kojima se ti krediti odobravaju, najbrži rast ostvarili su stambeni krediti (28,8%), koji su na kraju godine činili 35,4% ukupno odobrenih kredita stanovništvu. Međutim, najveći dio odobrenih kredita i dalje se odnosi na potrošačke kredite. Među njima su najveća stavka ostali kunske krediti (uključuju minuse po tekućim računima), koji su na kraju godine činili 45,8% ukupno odobrenih kredita.

Neto potraživanja banaka od središnje države

Tijekom 2005. ukupne potrebe središnje države za financiranjem realizirane su na domaćem tržištu čime su intenzivirani odnosi države s poslovnim bankama. Nakon stagnacije u 2004., plasmani banaka središnjoj državi u 2005. godini povećani su za 7,8 mlrd. kuna (37,2%).

Najveći dio povećanja obveza države prema poslovnim bankama u 2005. odnosio se na korištenje kredita i na kratkoročno zaduživanje na osnovi izda-

nih trezorskih zapisa MF-a. Povećanje potraživanja banaka prema državi na osnovi odobrenih kredita u prošloj godini iznosilo je 4,1 mlrd. kuna i ostvareno je najvećim dijelom u prvoj polovini godine, i to ponajviše u ožujku kada je država s bankama ugovorila devizni kredit u iznosu od 500 mil. EUR. U uvjetima dobre likvidnosti na domaćem tržištu država je pojačanim izdavanjem trezorskih zapisa MF-a osiguravala potrebna kratkoročna sredstva, a potraživanje poslovnih banaka na toj osnovi povećano je u prošloj godini za 3,4 mlrd. kuna. Osim pomoću spomenutih oblika zaduživanja, država je u 2005. znatan dio potrebnih sredstava pribavila i izdavanjem obveznica na domaćem tržištu, u čijem su upisu sudjelovale i poslovne banke. Neto potraživanja poslovnih banaka od središnje države na osnovi izdanih obveznica tijekom 2005. povećana su za 0,3 mlrd. kuna.

Velike oscilacije u kretanjima depozita države tijekom godine bile su određene priljevima sredstava od zaduživanja i odljevima zbog dospjelih obveza. Promatrano na godišnjoj razini depoziti središnje države kod poslovnih banaka stagnerali su tijekom 2005. godine, dok su depoziti kod središnje banke povećani za 0,3 mlrd. kuna.

Kretanje inozemne aktive i inozemne pasive

U 2005. godini inozemna aktiva poslovnih banaka smanjena je za 8,0 mlrd. kuna jer su poslovne banke utrošile više devizne likvidnosti iz 2004. za financiranje rasta domaćih plasmana. Pritom je središnja banka dodatnim smanjenjem stope minimalno potrebnih deviznih potraživanja s 35% na 32% u prvom tromjesečju oslobodila dio sredstava poslovnih banaka za financiranje središnje države kako se ona ne bi morala zaduživati u inozemstvu.

S druge strane, snažan rast plasmana banaka financiran je iz inozemnih izvora, pa je u 2005. inozemna pasiva poslovnih banaka povećana za 6,0 mlrd. kuna. Ipak, to je bilo gotovo upola manje od povećanja ostvarenog u 2004. godini (11,2 mlrd. kuna). Kako bi se usporilo daljnje zaduživanje poslovnih banaka u inozemstvu, stopa granične obvezne pričuve bila je nekoliko puta povećavana.

Monetarna kretanja u prvom tromjesečju 2006. godine

Monetarna kretanja u prvom tromjesečju 2006. godine obilježio je ubrzani rast plasmana banaka nebankarskom sektoru i pojačano zaduživanje poslovnih banaka u inozemstvu.

Na početku 2006. godine zabilježeno je uobičajeno sezonsko smanjenje novčane mase. Značajno smanjenje deviznih depozita u potpunosti je nadoknadio snažan rast kunskih depozita, čija je godišnja stopa rasta na kraju ožujka dosegla čak 40,0%. Takva kretanja rezultirala su blagim ubrzanjem rasta ukupnih likvidnih sredstava na godišnjoj razini. Na kraju ožujka ukupna likvidna sredstva iznosila su 153,6 mlrd. kuna, a njihova godišnja stopa rasta 11,3%.

Ostvareni rast plasmana banaka nebankarskom sektoru u prva tri mjeseca, ako se isključi utjecaj aprecijacije kune prema euru, bio je dvostruko veći od onoga zabilježenog u istom razdoblju prošle godine. Godišnja stopa njihova rasta na kraju ožujka bila je visoka i dosegla je 23,3%. Plasmani banaka sektoru poduzeća nastavili su trend ubrzanog rasta iz 2005., čime se godišnja

stopa rasta plasmana poduzećima izjednačila s onom stanovništvu. U istom razdoblju, točnije u ožujku, država se zbog otplate inozemnih obveza kratkoročno zadužila kod poslovnih banaka tako da su plasmani banaka središnjoj državi u prvom tromjesečju povećani za 2,2 mlrd. kuna.

Politika poslovnih banaka da sredstvima iz inozemstva financiraju domaći rast plasmana nastavila se i u prvom tromjesečju 2006. godine. U tom razdoblju inozemna pasiva banaka povećana je za 6,3 mlrd. kuna. Ako se uzmu u obzir postojeće mjere središnje banke koje se tiču zaduživanja poslovnih banaka u inozemstvu te očekivani rast domaćih izvora sredstava u nastavku godine, intenzitet rasta inozemnog zaduživanja poslovnih banaka trebao bi se usporiti.

1.2.6. Tržište novca

Tržište novca u 2005. godini obilježila je visoka likvidnost bankarskog sustava, osobito u prvoj polovini godine, uzrokovana velikim iznosom otkupljenih deviza od strane središnje banke krajem 2004. i početkom 2005. godine. Pod utjecajem bolje likvidnosti bankarskog sustava ukupan promet i kamatne stope na novčanom tržištu smanjeni su u 2005. u odnosu na prethodnu godinu. Tomu su pridonijele i obratne repo aukcije HNB-a koje su se počele provoditi u travnju s ciljem formiranja referentne kamatne stope u trgovanju depozitnim novcem i ublažavanja kolebljivosti kamatnih stopa na novčanom tržištu uzrokovane naglim promjenama likvidnosti bankarskog sustava. Iako obratne repo aukcije HNB-a u početku nisu izazvale veliko zanimanje banaka zbog općenito visoke likvidnosti na novčanom tržištu, to se promijenilo lipanjskom izmjenom odluke o obveznoj pričuvi (odjeljak Monetarna politika i tokovi formiranja i povlačenja primarnog novca) i dolaskom turističke sezone kada se pojačala potražnja za kunama. No, već u rujnu ponovo nastupa razdoblje visoke likvidnosti, koje se održalo do kraja godine. U tom razdoblju emisija likvidnosti putem redovitih obratnih repo aukcija HNB-a bila je relativno mala, osim u prosincu kada je došlo do ponovnog sezonskog porasta potražnje za kunama. Unatoč tome, nakon što je u studenome 2005. HNB unaprijedio tehnologiju procesa obračuna, izdvajanja i održavanja obvezne pričuve banaka, došlo je do naglog smanjenja kolebljivosti kamatnih stopa na novčanom tržištu. Prva opažanja glede kamatnih stopa na novčanom tržištu nakon ovih promjena upućuju na to da će njihova nova, znatno niža, razina kolebljivosti imati trajni karakter. Ona bi trebala pridonijeti i osnaživanju uloge kamatne stope na obratne repo operacije HNB-a tijekom 2006. godine.

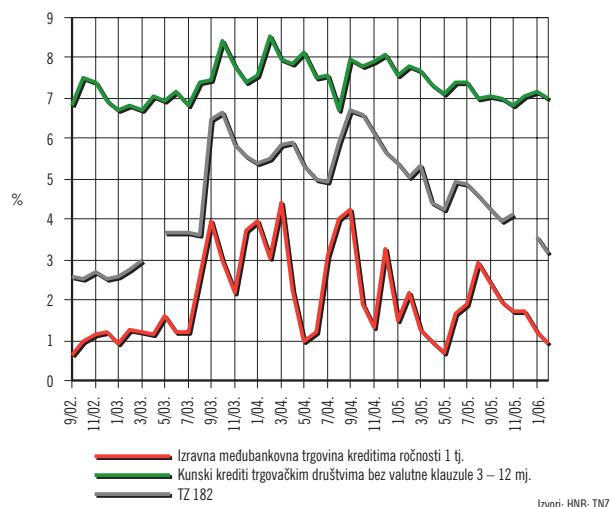
Zbog visoke likvidnosti i s njom povezanoga velikog zanimanja ulagača za trezorske zapise MF-a, aukcije ovih vrijednosnih papira tijekom 2005. godine bile su vrlo uspješne. Porast njihova upisanog iznosa ostvaren je u iznosu od 18,5 mlrd. kuna što je za 45,6% više od planiranog. Velika potražnja dovela je i do značajnog pada prinosa ovih papira, a to je pridonijelo jeftinijem kratkoročnom financiranju države. Naime, prinos na trezorske zapise određuje se na osnovi dostavljenih ponuda potencijalnih ulagača u kojima se navode nominalni iznos koji se želi upisati i zahtijevani prinosi. Nakon toga utvrđuje se najviši prihvatljivi prinos i na osnovi njega određuje se jedinstveni prinos za cijelu seriju trezorskih zapisa te se upućuje poziv za uplatu svim ulagačima čije su ponude prihvaćene. Međutim, kamatne stope na aukcijama trezorskih zapisa MF-a i dalje su više od kamatnih stopa na novčanom tržištu za podjednake rokove dospeljeća. To bi moglo značiti da je premija rizika na hrvatskom novčanom tržištu i dalje negativna. S druge strane, moguće je da

zbog malog obujma trgovine novcem na rokove dulje od tjedan dana i zbog malog zanimanja ulagača za trezorske zapise s kraćim dospijećem, kamatne stope na aukcijama tih vrijednosnih papira i kamatne stope u trgovini novcem na rokove dulje od jednog tjedna nisu izravno usporedive.

Dobra likvidnost na novčanom tržištu tijekom 2005. godine pridonijela je nastavku postupnoga, ali upornog smanjenja aktivnih kamatnih stopa poslovnih banaka na kratkoročne kredite. Istodobno je nastavljen i trend smanjenja aktivnih kamatnih stopa na dugoročne kredite banaka. Kod pasivnih kamatnih stopa na oročene devizne depozite tijekom 2005. nastavljen je blagi trend rasta jer su takvi depoziti bankama jeftiniji izvor financiranja od inozemne pasive, koja je podložna restriktivnim mjerama monetarne politike u svrhu smanjenja zaduživanja banaka u inozemstvu. Kod pasivnih kamatnih stopa na oročene kunske depozite, koje uglavnom prate kretanje kamatnih stopa na novčanom tržištu, zabilježeno je smanjenje u odnosu na kraj 2004. godine.

1.36.

Glavne kratkoročne kamatne stope

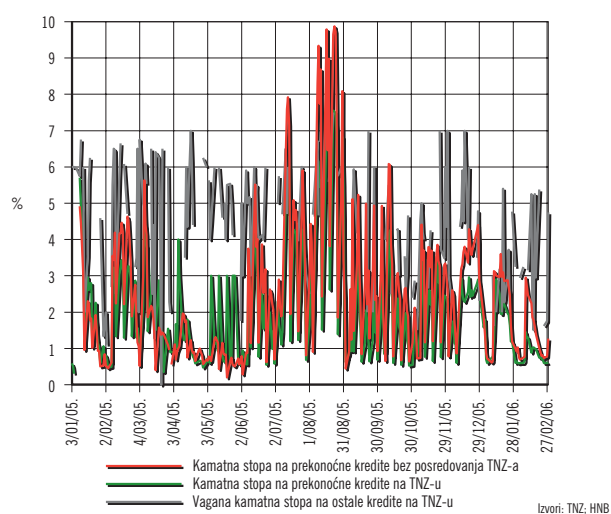

Kamatne stope na tržištu novca

Prvi dio 2005. godine obilježila je visoka likvidnost bankarskog sustava što je rezultiralo relativno niskim prometima i niskim kamatnim stopama na novčanom tržištu. Takvo stanje, dodatno pospješeno učincima deviznih intervencija središnje banke u travnju i lipnju, održalo se sve do početka turističke sezone kada započinje razdoblje smanjene likvidnosti bankarskog sustava i rasta prometa i kamatnih stopa na novčanom tržištu. Taj je rast bio potaknut izdavanjem nove državne obveznice u srpnju u protuvrijednosti 350 mil. EUR, ali i lipanjskom odlukom savjeta HNB-a o povećanju postotka kunskog dijela izdvajanja obvezne pričuve na devizne izvore sredstava banaka s 42% na 50%. Međutim, već u rujnu ponovo dolazi do rasta likvidnosti banaka, a takvo stanje, koje je bilo pojačano deviznim intervencijama središnje banke u listopadu i prosincu, održalo se do kraja godine.

1.37.

Kamatne stope na tržištu novca

Prema podacima Tržišta novca Zagreb vagana kamatna stopa na prekonoćne kredite uz posredovanje Tržišta novca u 2005. se godini sve do vrhunca turističke sezone zadržavala na relativno niskim razinama (od 2,26% u siječnju do 3,38% u srpnju), a u skladu sa svojim sezonskim obilježjem u kolovozu je porasla do najviše razine u 2005. godini – 5,55%. Ta se stopa u nastavku godine smanjila, te je u prosincu 2005. iznosila 2,29%, što znači da se smanjila u odnosu na prosinac 2004. godine kada je iznosila 3,55%.

Kamatne stope na ostale kredite uz posredovanje Tržišta novca Zagreb u 2005. gotovo su se kontinuirano smanjivale tijekom cijele godine. Vagana kamatna stopa na ostale kredite svoju je najvišu razinu, od 5,60%, dosegla u ožujku, a zatim se smanjivala sve do prosinca, kada je iznosila 3,75%, što je osjetno smanjenje u odnosu na razinu iz prosinca 2004. godine od 6,02%.

Ukupni promet ostvaren na Tržištu novca Zagreb (dnevni i prekonoćni) tijekom 2005. godine iznosio je 31,9 mlrd. kuna, što čini smanjenje od 6,3 mlrd. kuna u usporedbi s 2004. godinom. Ukupni promet prekonoćnih kredita uz posredovanje Tržišta novca u 2005. iznosio je 23,1 mlrd. kuna (72% ukupnog prometa u 2005.) što znači da se smanjio u odnosu na 2004. kada je ukupni promet prekonoćnim kreditima na Tržištu novca Zagreb iznosio 28,6 mlrd.

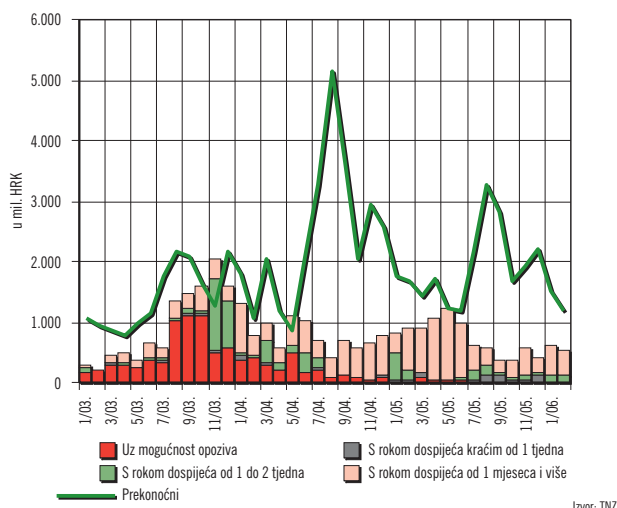
kuna (75% ukupnog prometa u 2004. godini). Smanjenje ukupnog prometa, kao i smanjenje udjela prekonoćnih kredita na Tržištu novca Zagreb, posljedica su nešto bolje likvidnosti banaka u usporedbi s 2004. godinom. Zbog toga su likvidni sudionici na novčanom tržištu bili skloni kreditiranju i na nešto duže rokove, a među tim kreditima s udjelom od gotovo 70% prevladavali su oni s rokom dospeljeća od mjesec dana. Prosječni dnevni promet prekonoćnih kredita u prvom dijelu 2005. godine kretao se na razini od oko 70 mil. kuna, a udvostručio se tijekom turističke sezone te se nakon toga ponovo vratio na prvobitnu razinu. Prosječni dnevni promet ostalih kredita u prvom se dijelu 2005. kretao na razini od oko 40 mil. kuna, a u drugom dijelu godine smanjio se na oko 20 mil. kuna.

Među ostalim kreditima, uz spomenute kredite s rokom dospeljeća od mjesec dana, porastao je i udjel kredita s rokom dospeljeća od jednog tjedna, s 4% u 2004. na 10% u 2005. godini.

Visoka likvidnost bankarskog sustava u 2005. godini utjecala je i na izravnu međubankovnu trgovinu depozitnim novcem, u kojoj prekonoćni promet i dalje višestruko nadvisuje ukupni promet ostvaren na Tržištu novca Zagreb. Ukupni promet ostvaren izravnom prekonoćnom trgovinom među bankama u 2005. godini iznosio je 123,6 mlrd. kuna, što je za 12% manje nego u 2004. godini. Prosječni dnevni promet izravnih međubankovnih prekonoćnih kredita u 2005. godini kretao se oko 500 mil. kuna, a vrhunac je dosegnuo u kolovozu, kada je iznosio 827,8 mil. kuna. Kamatne stope na ove kredite bile su uglavnom nešto više od kamatnih stopa na prekonoćne kredite uz posredovanje Tržišta novca Zagreb. Vagana kamatna stopa na izravne međubankovne prekonoćne kredite u prvom dijelu godine bila je izrazito niska (u svibnju je iznosila 0,80%), a zatim je pod utjecajem rasta sezone potražnje za kunama porasla na 6,75% u kolovozu. Nakon toga opet se smanjila, te je u prosincu 2005. iznosila 3,14%, što je smanjenje u odnosu na prosinac 2004. kada je iznosila 4,46%.

1.38.

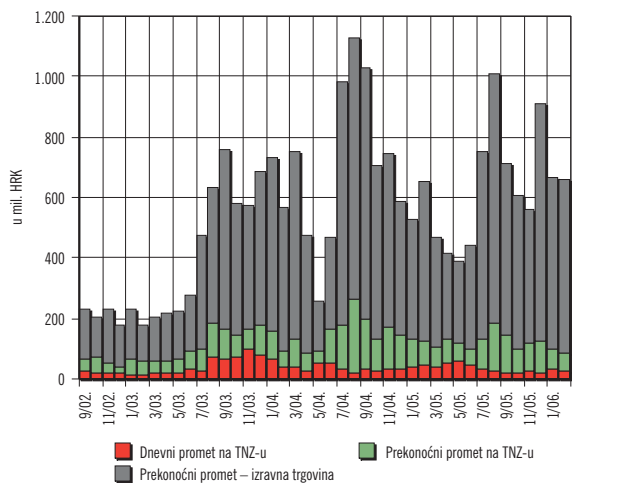
Promet na Tržištu novca Zagreb
prema ročnosti kredita, mjesečni podaci

Izvor: TNZ

1.39.

Promet na tržištu novca
dnevni prosjek, mjesečni podaci

Izvori: TNZ i HNB

Kamatne stope na tržištu kratkoročnih vrijednosnih papira

Kamatne stope na trezorske zapise MF-a tijekom 2005. godine uglavnom su se postupno smanjivale, uz povremeno povisivanje u razdobljima smanjenja likvidnosti bankarskog sustava. Od siječnja do studenoga 2005. (u prosincu nije bilo aukcija trezorskih zapisa) vagane kamatne stope ostvarene na aukcijama trezorskih zapisa s rokom dospeljeća od 91, 182 i 364 dana smanjene su s 4,00%, 5,41% i 5,58% na 3,70%, 4,15% i 4,40%.

Stanje upisanih trezorskih zapisa MF-a tijekom 2005. godine poraslo je za 3,46 mlrd. kuna u odnosu na kraj 2004., te je na kraju prosinca 2005. iznosilo 11,72 mlrd. kuna. Stanje upisanih trezorskih zapisa raslo je u prvom dijelu godine, međutim, pred početak turističke sezone počelo se smanjivati zbog visoke potražnje za gotovim novcem. Potkraj godine njihovo se stanje ponovo smanjilo radi preraspoređivanja dijela sredstava ulagača u novo izdanje državne obveznice.

U strukturi upisanih trezorskih zapisa prevladavali su jednogodišnji zapisi, čiji se udio tijekom 2005. godine kretao u rasponu od 50% do 90%. Iza njih su slijedili zapisi s rokom dospeljeća od 182 dana, dok je udio zapisa s najkraćim rokom dospeljeća uglavnom bio ispod 5%. Na kraju 2005. godine od ukupno 11,72 mlrd. kuna upisanih trezorskih zapisa MF-a 10,50 mlrd. kuna (90%) odnosilo se na jednogodišnje zapise, 1,03 mlrd. kuna (9%) na trezorske zapise s rokom dospeljeća od 182 dana, a 180 mil. kuna (1%) na trezorske zapise s rokom dospeljeća od 91 dan.

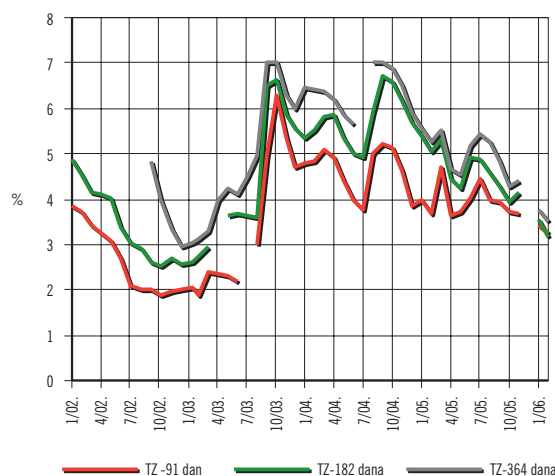
Kamatne stope poslovnih banaka

Aktivne kamatne stope poslovnih banaka smanjile su se tijekom 2005. godine. Vagana kamatna stopa na kratkoročne kredite stanovništvu bez valutne klauzule smanjena je s 14,19% u prosincu 2004. godine na 11,26% u prosincu 2005. što je njezina najniža razina zabilježena do sada. Vagana kamatna stopa na kratkoročne kredite poduzećima bez valutne klauzule smanjila se s 8,33% u prosincu 2004. godine na 7,71% u prosincu 2005. godine.

Kamatne stope na dugoročne kredite stanovništvu s valutnom klauzulom tijekom 2005. godine nastavile su se smanjivati, s iznimkom ožujka kada je došlo do njihova porasta uzrokovanog rastom kamatnih stopa na kredite za kupnju automobila i kamatnih stopa na ostale dugoročne kredite stanovništvu. Udio ovih dviju skupina kredita u ukupnim novoodobrenim dugoročnim kreditima stanovništvu s valutnom klauzulom u tom mjesecu iznosio je 84% što je za 20 postotnih bodova više od prosječnog udjela tih kredita u ukupnim novoodobrenim dugoročnim kreditima stanovništvu s valutnom klauzulom u cijeloj 2005. godini. U odnosu na prosinac 2004. godine, kada je iznosila 7,73%, vagana kamatna stopa na dugoročne kredite stanovništvu s valutnom klauzulom u prosincu 2005. godine iznosila je 6,95%.

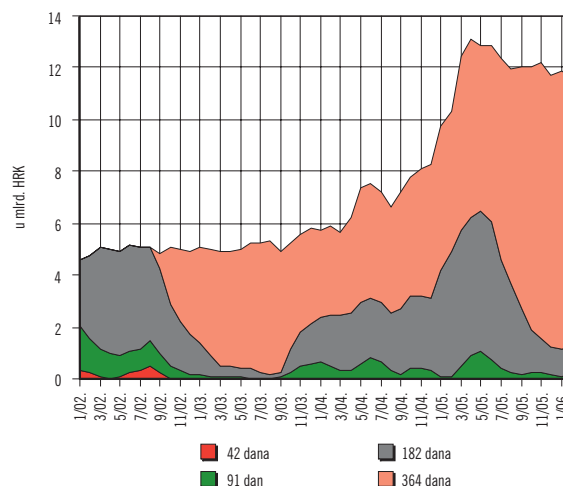
Već je uobičajeno da kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima s valutnom klauzulom imaju najveće oscilacije među promatranim aktivnim kamatnim stopama banaka. Tako se vagana kamatna stopa na te kredite tijekom 2005. kotala oko razine od 5,40% ne

1.40.

Kamatne stope na trezorske zapise MF-a
ročna struktura

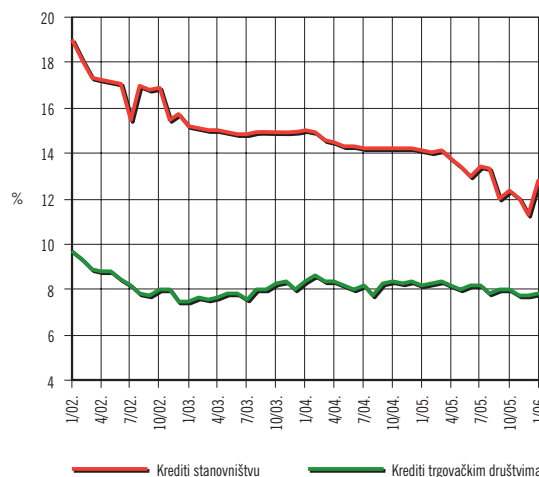
Izvori: HNB; MF

1.41.

Stanje upisanih trezorskih zapisa MF-a
po rokovima dospeljeća
na kraju razdoblja

Izvor: MF

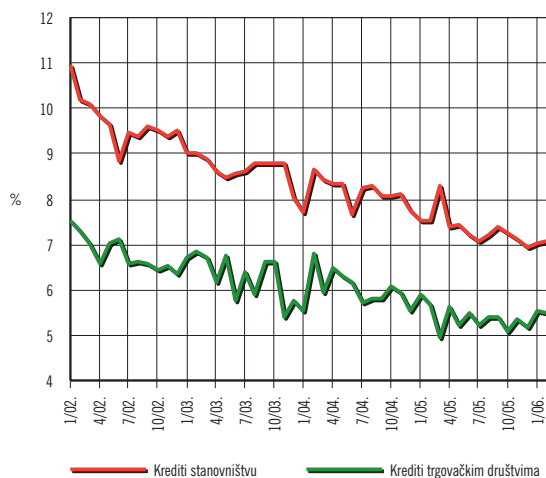
1.42.

Prosječne aktivne kamatne stope poslovnih banaka
na kratkoročne kredite bez valutne klauzule

Izvor: HNB

1.43.

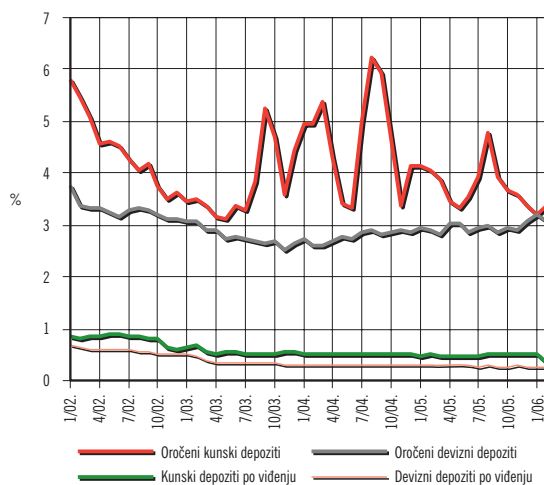
Prosječne aktivne kamatne stope poslovnih banaka na dugoročne kredite s valutnom klauzulom

Izvor: HNB

1.44.

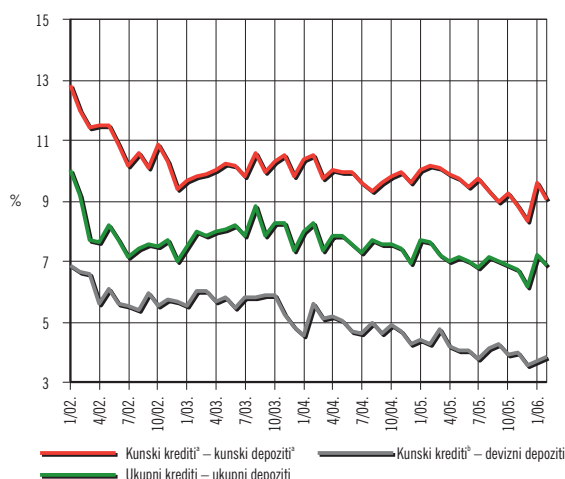
Prosječne pasivne kamatne stope poslovnih banaka

Izvor: HNB

1.45.

Razlike između prosječnih kamatnih stopa poslovnih banaka na kredite i na depozite

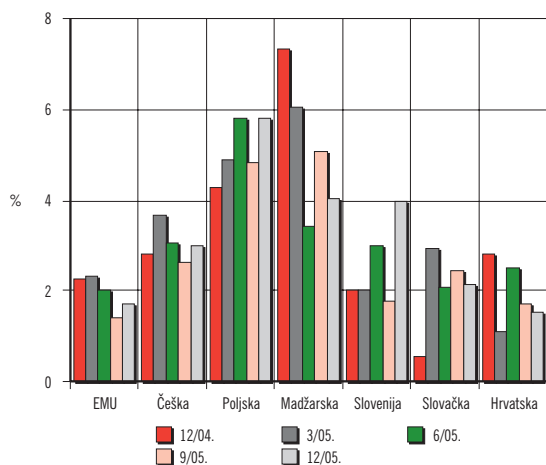

* Bez valutne klauzule; *S valutnom klauzulom

Izvor: HNB

1.46.

Realne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima u odabranim zemljama

Napomena: Zbog različitog statističkog obuhvata u pojedinim zemljama, kamatne stope nisu izravno usporedive, ali može se analizirati njihov razvoj u vremenu.

Izvori: Web-stranice središnjih banaka

pokazujući jasno trend pada ili rasta. Ipak, u prosincu je iznosila 5,18% što je značajno smanjenje u odnosu na prosinac 2004. kada je iznosila 5,55%.

Pod utjecajem kretanja na novčanom tržištu vagana kamatna stopa na oročene kunske depozite bila je vrlo kolebljiva tijekom 2005. godine. Najniža je njezina razina u 2005. godini bila u svibnju, kada je iznosila 3,34%, a najviša u kolovozu, kada je iznosila 4,79%. U prosincu 2005. vagana kamatna stopa na oročene kunske depozite iznosila je 3,37% što je smanjenje u odnosu na prosinac 2004., kada je iznosila 4,12%. Vagana kamatna stopa na kunske depozite po viđenju u 2005. godini kretala se u rasponu od 0,47% do 0,52% te je u prosincu iznosila 0,50% što je samo za jedan bazni bod manje nego u prosincu 2004.

Kamatne stope na oročene devizne depozite nastavile su svoj polagani rast, koji je započeo još početkom 2004. godine. Vagana kamatna stopa na oročene devizne depozite, koja je u prosincu 2004. iznosila 2,85%, u prosincu 2005. godine iznosila je 3,08%, što je njezina najviša razina u posljednje dvije godine. S druge strane, kamatne stope na devizne depozite po viđenju tijekom cijele 2005. godine kretale su se oko prosječne vrijednosti od 0,28% s neznatnim odstupanjima. Tako je vagana kamatna stopa na devizne depozite u prosincu 2004. iznosila 0,30%, a u prosincu 2005. godine 0,27%.

Pod utjecajem opisanoga kretanja aktivnih i pasivnih kamatnih stopa banaka razlika između kamatne stope na ukupne kredite i kamatne stope na ukupne depozite smanjila se sa 6,92 postotna boda u prosincu 2004. na 6,17 postotnih bodova u prosincu 2005. godine. U istom se razdoblju razlika između kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule i kamatne stope na kunske depozite smanjila s 9,61 postotnog boda na 8,33 postotna boda. I razlika između kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom i kamatne stope na devizne depozite tijekom 2005. također se smanjila,

te je u prosincu 2005. bila do sada najniža i iznosila je 3,56 postotnih bodova (u prosincu 2004. iznosila je 4,24 postotna boda).

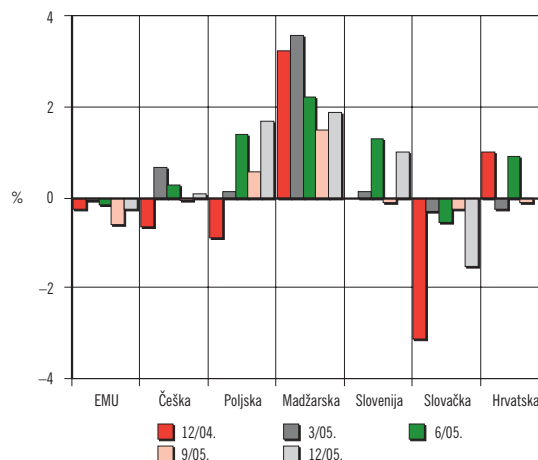
Trend smanjenja nominalnih kamatnih stopa banaka na kredite prisutan je i u drugim zemljama srednje i istočne Europe, kao i u zemljama članicama EMU. Tijekom 2005. godine nominalne kamatne stope na kredite smanjene su u EMU, Mađarskoj, Poljskoj, Slovačkoj, Češkoj i Hrvatskoj, dok je porast zabilježen jedino u Sloveniji. Realne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima na kraju 2005. godine u odnosu na kraj 2004. smanjene su u EMU, Mađarskoj i Hrvatskoj, dok je kod drugih promatranih zemalja zabilježen porast.

Što se tiče nominalnih kamatnih stopa na kratkoročne depozite stanovništva, one su u 2005., u odnosu na kraj 2004., porasle samo u EMU i Češkoj, dok su u drugim promatranim zemljama smanjene. Realne su kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva, jednako kao i realne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima, porasle u svim promatranim zemljama osim u Hrvatskoj, Mađarskoj i u EMU.

Ovim je kretanjima najviše pridonijelo to što je stopa inflacije porasla samo u EMU i u Hrvatskoj, dok je u svim drugim promatranim zemljama smanjena.

1.47.

Realne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva u odabranim zemljama

Napomena: Zbog različitog statističkog obuhvata u pojedinim zemljama, kamatne stope nisu izravno usporedive, ali može se analizirati njihov razvoj u vremenu.

Izvori: Web-stranice središnjih banaka

Kretanja u 2006. godini

Dobra kunska likvidnost bankarskog sustava nastavila se i u prva dva mjeseca 2006. godine, čemu je pridonijela promjena odluke HNB-a o stopi obvezne pričuve, koja je smanjena s 18% na 17%. Zbog visoke likvidnosti bankarskog sustava HNB je sredinom siječnja, prvi put nakon svibnja 2005., odbio dio ponuda banaka na svojoj obratnoj repo aukciji trezorskih zapisa MF-a kako bi spriječio spekulativnu potražnju za kunama. To se ponovilo još na nekoliko obratnih repo aukcija tijekom siječnja i veljače.

U skladu s takvim kretanjima smanjio se promet kredita, a kamatne stope na kunskom novčanom tržištu dodatno su se smanjile u odnosu na kraj 2005. godine, dok se iznos upisanih trezorskih zapisa MF-a zadržao na razini s kraja 2005. Vagana kamatna stopa na prekonoćne kredite uz posredovanje Tržišta novca Zagreb u veljači 2006. iznosila je 0,88%, dok je prosječni dnevni promet tih kredita u istom mjesecu iznosio 58,3 mil. kuna.

Kamatne stope na aukcijama trezorskih zapisa Ministarstva financija u prva dva mjeseca 2006. nastavile su se smanjivati. Vagana mjesečna kamatna stopa ostvarena na aukcijama trezorskih zapisa u veljači iznosila je 3,23%, 3,18% i 3,49% za rokove dospjeća od 91, 182 i 364 dana. Stanje upisanih trezorskih zapisa MF-a na kraju veljače 2006. iznosilo je 11,67 mlrd. kuna.

Aktivne kamatne stope poslovnih banaka u siječnju i veljači 2006. porasle su u odnosu na kraj 2005. godine, a pasivne kamatne stope na devizne depozite zadržale su se na razini s kraja 2005. kao i kamatne stope na oročene kunske depozite. Ova su kretanja potpuno u skladu s tržišnim očekivanjem početka rasta europskih kamatnih stopa, nakon što je Europska središnja banka prvi put nakon 2000. godine povisila svoju ključnu kamatnu stopu, i to u prosincu 2005. i drugi put u ožujku 2006., što je podiglo ovu stopu s 2% na kraju studenoga 2005. na 2,5% na kraju ožujka 2006. godine.

1.2.7. Tržište kapitala

U usporedbi s 2004. godinom promet obveznica u 2005. godini povećan je gotovo za 40%, promet dionica na objema hrvatskim burzama povećan je gotovo za 75%, broj trgovinskih transakcija gotovo je udvostručen, a burzovni su indeksi stalno rasli tijekom cijele godine, čemu je znatno pridonio i rast likvidnosti institucionalnih ulagača, osobito obveznih mirovinskih fondova. Njihova se imovina u 2005. godini povećala za 3,9 mlrd. kuna (48,3%), od čega se na ulaganja u dionice i obveznice na domaćem tržištu kapitala odnosilo 2,5 mlrd. kuna. Ostvarenom porastu prometa i tržišne kapitalizacije dionica u 2005. važan doprinos dala je i akcija prodaje domaćih dionica dvama skandinavskim fondovima početkom godine.

Unatoč ovim kretanjima udio tržišne kapitalizacije obveznica u BDP-u na Zagrebačkoj burzi i dalje je najmanji među glavnim burzama usporedivih zemalja srednje i istočne Europe. No, udio prometa obveznica u BDP-u veći je samo na Bratislavskoj burzi, što potvrđuje spremnost tržišta da apsorbira nova izdanja obveznica. Kad je o dionicama riječ, relativna pozicija Zagrebačke burze bitno je drugačija. Naime, za razliku od obveznica, kod dionica je primjetan vrlo slab promet (mjereno udjelom prometa u BDP-u), a slabiji promet zabilježen je jedino na Bratislavskoj burzi. Što se tiče udjela tržišne kapitalizacije dionica u BDP-u, Zagrebačka burza nalazi se na sličnoj poziciji kao i Budimpeštanska i Ljubljanska burza, a ispred njih su Varšavska i Praška burza.

Na tržištima dionica u većini odabranih zemalja srednje i istočne Europe (osim Slovačke i Slovenije) zabilježen je porast prosječnoga dnevnog prometa u trgovini dionicama u prosincu 2005., u odnosu na prosinac 2004. godine. Što se tiče trgovine obveznicama, na burzama u promatranim zemljama porast prosječnoga dnevnog prometa u prosincu 2005., u odnosu na prosinac 2004. godine, zabilježen je jedino u Slovačkoj i u Poljskoj, a u svim je drugim zemljama došlo do njegova smanjenja. Tržišna kapitalizacija dionica na kraju prosinca 2005., u odnosu na kraj prosinca 2004., povećana je na svim promatranim burzama osim na Ljubljanskoj, dok je tržišna kapitalizacija obveznica u istom razdoblju povećana na svim promatranim burzama, osim na Budimpeštanskoj.

Tablica 1.3. Usporedba pokazatelja tržišta kapitala

Prosinac 2005.	Bratislava	Budimpešta	Ljubljana	Prag	Varšava	Zagreb
Prosječni dnevni promet, dionice (u mil. EUR)	0,2	99,8	1,6	92,0	825,1	2,3
Prosječni dnevni promet, obveznice (u mil. EUR)	60,3	2,3	0,5	65,4	16,4	24,4
Promet dionica/BDP ^a , godišnja razina (%)	0,1	31,3	1,6	26,9	106,6	2,0
Promet obveznica/BDP ^a , godišnja razina (%)	37,2	0,7	0,5	19,1	2,1	21,7
Brzina prometa ^b	0,8	91,2	6,1	50,7	188,9	5,3
Tržišna kapitalizacija dionica (u mil. EUR), na kraju mjeseca	4.067	27.586	6.699	45.745	110.083	10.954
Tržišna kapitalizacija obveznica (u mil. EUR), na kraju mjeseca	11.138	31.300	6.052	22.533	n.a.	4.668
Tržišna kapitalizacija dionica/BDP ^a , na kraju mjeseca (%)	12,3	34,3	25,8	53,1	56,4	38,6
Tržišna kapitalizacija obveznica/BDP ^a , na kraju mjeseca (%)	33,7	39,0	23,4	26,1	n.a.	16,4
Kretanje indeksa dionica od početka godine (%)	26,5	41,0	-5,7	42,7	33,7	27,6
Kretanje indeksa dionica od početka mjeseca (%)	0,8	-1,8	0,1	5,0	4,9	-1,4

^a 2004., zbog usporedivosti s drugim zemljama

^b Anualizirani mjesečni promet dionica $\times 100$ /tržišna kapitalizacija dionica

Izvori: Bloomberg; izvješća sa BSSE, BSE, PSE, LJSE, WSE i Zagrebačke burze

U 2005. godini na domaćem tržištu dužničkih vrijednosnih papira izdano je pet novih obveznica, tri državne i dvije korporacijske, čija je ukupna nominalna vrijednost iznosila oko 1,25 mlrd. EUR. To je blago smanjenje u odnosu na 2004. godinu kada je izdano 9 obveznica, ukupne nominalne vrijednosti od oko 1,4 mlrd. EUR. Na kraju 2005. na domaćem tržištu kapitala kotiralo je ukupno 20 obveznica, tri više nego na kraju 2004. godine. Na tržištu i dalje dominiraju državne obveznice, čemu je pridonio i plan Vlade RH da u 2005. godini ograniči svoje inozemno zaduživanje. Korporacijske su obveznice u 2005. zadržale nizak udio u ukupnom prometu i tržišnoj kapitalizaciji obveznica na domaćem tržištu pa takav način financiranja poduzeća i dalje ima podređenu ulogu u odnosu na bankovno kreditiranje. Zanimljivo ulogu tržišta kapitala u financiranju poduzeća još pojačava i činjenica da je tijekom 2005. godine realizirana samo jedna emisija dionica javnom ponudom, ukupne vrijednosti 9,5 mil. kuna. Prema tržišnoj kapitalizaciji dionica hrvatsko tržište kapitala ne doseže ni 20% imovine bankarskog sektora, a likvidnost hrvatskih dionica, mjerena udjelom ostvarenog prometa dionica u BDP-u, i dalje je među najnižima u regiji.

Tablica 1.4. Emisija dionica javnom ponudom
u milijunima kuna

Godina	Broj uspješnih emisija	Ukupna vrijednost emisija
1997.	17	839,4
1998.	6	247,1
1999.	3	29,0
2000.	1	20,0
2001.	1	13,0
2002.	1	11,8
2003.	1	1,2
2004.	2	11,0
2005.	1	9,5

Izvor: CROSEC

Jačem razvoju tržišta kapitala za sada nije pridonio ni sve bolji rejting RH na međunarodnom tržištu kapitala: razlika prinosa hrvatskih euroobveznica i referentnih njemačkih obveznica tijekom 2005. godine varirala je pod utjecajem vijesti o početku procesa pridruživanja Hrvatske Europskoj uniji i pod utjecajem izbornih rezultata u Njemačkoj, ali razlike prinosa hrvatskih euroobveznica svih promatranih rokova dospjeća ustalile su se, nedugo nakon službenog početka pristupnih pregovora za ulazak RH u EU, na niskoj razini od oko 40 baznih bodova, koliko su iznosile i krajem godine.

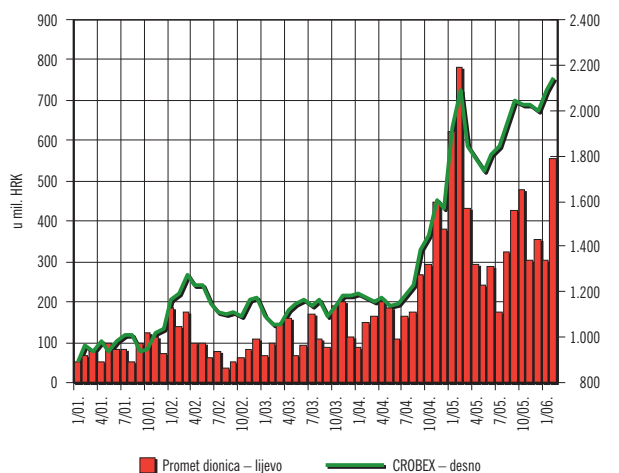
Tržište vlasničkih vrijednosnih papira

Ukupni promet dionica na Zagrebačkoj burzi u 2005. iznosio je 4.729,9 mil. kuna, odnosno za 80,58% više nego u 2004. godini, a broj uvrštenih dionica porastao je tijekom godine sa 183 na 194. Po obujmu prometa prevladavala je dionica Adris grupe, kojom je ostvaren promet od 957,4 mil. kuna, odnosno 20,2% ukupnog prometa dionica. Prema udjelu u ostvarenom prometu slijede dionica Plive (13,7% ukupnog prometa), dionica Podravke (9,8%), dionica Atlantske plovidbe (8,8%) i dionica Tankerske plovidbe (4,1%).

Na Zagrebačkoj burzi u 2005. godini dionicama se trgovalo u sklopu triju tržišta: službenog tržišta (nekadašnja prva kotacija), tržišta javnih dioničkih društava te usporednog tržišta. Tijekom godine na službeno su tržište, uz redovne dionice Plive i Podravke te uz redovnu i povlaštenu dionicu Croa-

1.48.

Mjesečni promet dionica na Zagrebačkoj burzi i vrijednost indeksa CROBEX na kraju mjeseca

Izvor: Zagrebačka burza

Nakon redovite revizije indeksa Zagrebačke burze u rujnu 2005. sastav indeksa CROBEX čine dionice Adris grupe, Arenaturista, Atlantske plovibde, Belišća, Croatia osiguranja, Dalekovoda, Francka, Instituta građevinarstva Hrvatske, Istraturista, Jadroplova, Kraša, Končara – elektroindustrije, Plave lagune, Plive, Podravke, Riviera holdinga, Ericssona Nikole Tesle, Dom holdinga, Privredne banke Zagreb, Tankerske plovibde te Uljanik plovibde. Najveći utjecaj na vrijednost CROBEX-a imaju dionice s najvišom tržišnom kapitalizacijom: dionice Privredne banke Zagreb i Plive.

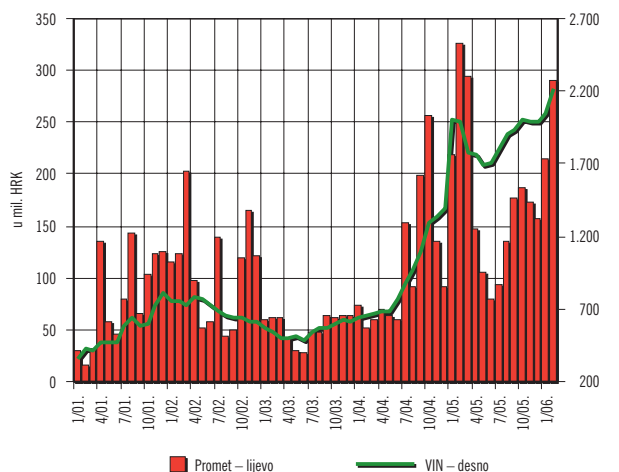
tia osiguranja, uvrštene i redovne dionice Istraturista i Medike.

Tržišna kapitalizacija dionica na Zagrebačkoj burzi na kraju prosinca 2005. godine iznosila je 80,72 mlrd. kuna, odnosno 35,2% BDP-a za 2005. godinu. U usporedbi s krajem prosinca 2004. godine tržišna kapitalizacija povećana je za 19 mlrd. kuna, što je posljedica i porasta cijena dionica²⁰ i njihove likvidnosti. Najveću tržišnu kapitalizaciju na kraju prosinca 2005. godine od likvidnih dionica imale su dionice Privredne banke Zagreb (9,7 mlrd. kuna, odnosno 12% ukupne tržišne kapitalizacije dionica) i dionice Plive (7,7 mlrd. kuna, odnosno 9,6% ukupne tržišne kapitalizacije dionica).

Vrijednost dioničkog indeksa Zagrebačke burze, CROBEX-a, u 2005. porasla je u odnosu na prethodnu godinu, te je na kraju prosinca iznosila 1997,5 bodova, što je za 27,6% više nego na kraju prosinca 2004. godine.

1.49.

Mjesečni promet dionica na Varaždinskoj burzi i vrijednost indeksa VIN na kraju mjeseca

Izvor: Varaždinska burza

Pozitivna kretanja u trgovini dionicama zabilježena su i na Varaždinskoj burzi, gdje je obujam trgovanja dionicama u 2005. godini porastao za 60% u odnosu na 2004. godinu. Ukupan promet dionica u 2005. godini tako je iznosio 2.093,3 mil. kuna.

Na Varaždinskoj burzi dionicama se trguje u četiri segmenta tržišta: u prvoj kotaciji, drugoj kotaciji, kotaciji javnih dioničkih društava i u kotaciji slobodnog tržišta. U petom segmentu, kotaciji prava, trguje se pravima²¹ Ministarstva financija i nekadašnjeg Ministarstva javnih radova, obnove i graditeljstva.

Gotovo polovina prometa na Varaždinskoj burzi u 2005. godini odvijala se u kotaciji slobodnog tržišta, za razliku od 2004. godine kada je dominirala kotacija javnih dioničkih društava. U Prvoj kotaciji Varaždinske burze, uz obveznice Republike Hrvatske i Grada Koprivnice, trguje se jedino dionicom Varteksa. U drugu kotaciju uvrštena je samo jedna dionica.

20 Pri izračunu tržišne kapitalizacije Zagrebačke burze za svaku se dionicu računa umnožak njezine posljednje cijene i broja izdanih dionica. Međutim, u izračun se uključuje i likvidnost dionice pa se dobivena tržišna kapitalizacija dionica s kojima se u prethodnom mjesecu nije trgovalo prepolovljuje. Ako se nekom dionicom nije trgovalo u prethodna tri mjeseca, u zbroj tržišne kapitalizacije ulazi samo jedna četvrtina tržišne kapitalizacije te dionice.

21 Prava su vrijednosni papiri koji imateljima daju pravo na dodjelu određenih dionica iz portfelja Hrvatskog fonda za privatizaciju. Osim što se mogu zamijeniti za dionice na javnim dražbama koje se održavaju uz posredovanje Varaždinske burze, pravima se može trgovati na Varaždinskoj burzi.

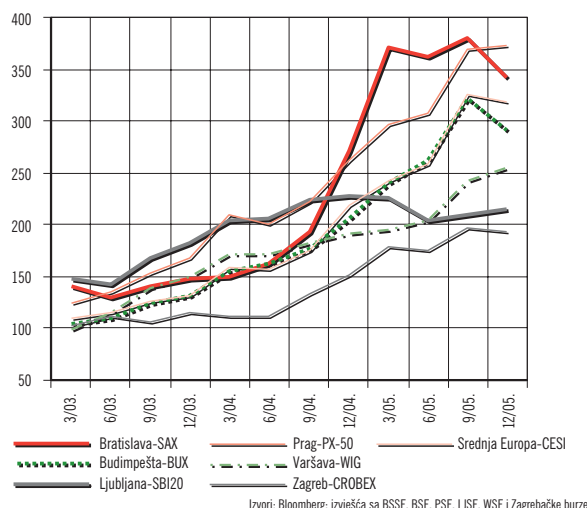
Tržišna kapitalizacija dionica na Varaždinskoj burzi na kraju prosinca 2005. godine iznosila je 32,68 mlrd. kuna, što je gotovo 41% više nego na kraju prosinca 2004. godine. Vrijednost indeksa Varaždinske burze (indeksa VIN) porasla je u 2005. godini za 42,4% u odnosu na kraj 2004. godine, a na kraju prosinca iznosila je 1993,5 bodova.

Tijekom 2005. godine indeks VIN revidiran je dva puta redovno te dva puta izvanredno. Prva izvanredna revizija izvršena je u ožujku kada je društvo Anita Vrsar isključeno iz indeksa zbog spajanja s društvom Jadran turist Rovinj, a druga izvanredna revizija izvršena je u travnju kada je društvo SN holding isključeno iz indeksa zbog toga što je započeo postupak podjele društva. Već u sljedećoj redovnoj reviziji indeksa VIN, koja je izvršena u svibnju, u taj je indeks ponovo uključeno društvo SN holding, kao i sljedeća društva: Chromos Agro, Zagreb, Imperial, Rab, Lošinjska plovidba – holding i Maistra, Rovinj, dok je iz indeksa isključeno društvo Petrokemija, Kutina. Posljednja revizija ovog indeksa u 2005. godini bila je redovna revizija izvršena u studenome prilikom koje je iz indeksa isključeno društvo Rabac iz istoimenog mjesta, a uključena su društva: Belje, Darda, Jadranka, Mali Lošinj, Luka Rijeka, Valamar holding, Viadukt, Zagreb te redovna dionica Podravske banke. Nakon ove revizije u izračun indeksa VIN ulaze dionice 19 dioničkih društava, od kojih najveću težinu imaju dionice Ericssona Nikole Tesle, Maistre, Rovinj, Dom holdinga i SN holdinga.

Dionički indeksi na glavnim burzama zemalja srednje Europe u 2005. nastavili su rasti, iako na koncu godine dolazi do usporavanja rasta ili do smanjenja njihovih vrijednosti. Takvo kretanje zabilježeno je i kod indeksa Zagrebačke burze, CROBEX-a. Najveći je na kraju prosinca 2005., u odnosu na kraj prosinca 2004., bio rast indeksa Praške burze, PX-50, koji je povećan za 43%, dok je rast ostalih indeksa u istom razdoblju iznosio između 27% i 41%. Smanjenje u promatranom razdoblju zabilježeno je jedino za indeks Ljubljanske burze, SBI20, koji je smanjen 6%. Vrijednost kombiniranog indeksa srednjoeuropskih burza, CESI-ja²², tijekom 2005. godine porasla je za 46%, te je na kraju prosinca 2005. iznosila 3212,0 bodova.

1.50.

Kretanje indeksa odabranih burza
na kraju razdoblja, prosinac 2001. = 100

Tržište dužničkih vrijednosnih papira

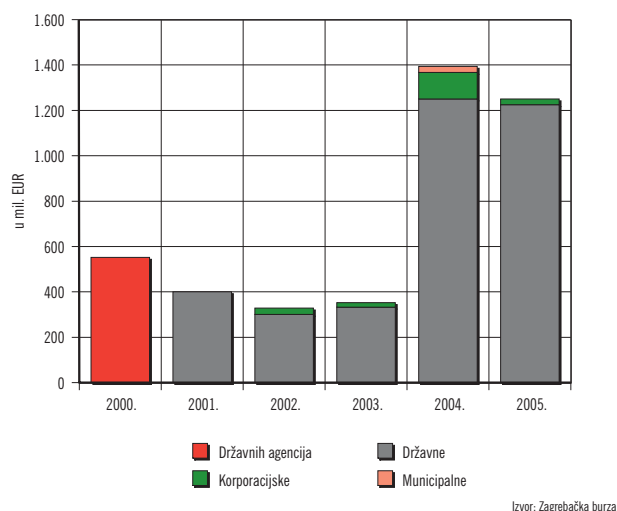
Na domaćem tržištu dužničkih vrijednosnih papira u 2005. godini izdano je pet novih obveznica – tri državne i dvije korporacijske.

U ožujku 2005. izdana je kunska državna obveznica s rokom dospelja 2010. godine, čija je nominalna vrijednost 3 mlrd. kuna. Prinos do dospelja pri izdavanju za ovu obveznicu iznosio je 6,750%. Kako je gotovo istodobno u ožujku dospjela državna euroobveznica u iznosu od 500 mil. EUR, za njezinu isplatu upotrijebljen je, između ostaloga, dio prihoda od izdanja nove obveznice. U srpnju 2005. godine Republika Hrvatska izdala je desetogodišnju deviznu obveznicu u iznosu od 350 mil. EUR, čiji je prinos do dospelja pri izdavanju iznosio 4,394%. Posljednja državna obveznica izdana u 2005. godini bila je kunska obveznica izdana u prosincu u iznosu od 3,5 mlrd. kuna, uz

22 U izračun CESI-ja ulaze cijene dionica odabranih prvorazrednih kompanija koje su uvrštene na Budimpeštansku (ponder 22%), Bratislavsku (1%), Ljubljansku (6%), Prašku (29%) i Varšavsku burzu (42%).

1.51.

Izdavanje obveznica na domaćem tržištu

prinos do dospelja pri izdavanju od 5,250% i s dospjećem 2015. godine, a integralna nominalna vrijednost ove obveznice iznosi 5,5 mlrd. kuna jer je druga tranša u nominalnom iznosu od 2 mlrd. kuna izdana u veljači 2006. Prihodi od prve tranše ove obveznice bili su najvećim dijelom namijenjeni za otplatu u prosincu dospjele obveznice Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka izdane 2000. godine. Ova obveznica inače ima i veliko značenje za produljivanje kunske krivulje prinosa jer je riječ o prvoj ikada izdanoj desetogodišnjoj obveznici nominiranoj u kunama.

Tijekom 2005. godine izdane su i dvije nove korporacijske obveznice nominirane u eurima (obveznica Belišća u iznosu od 8 mil. EUR s dospjećem 2009. godine i s prinosom do dospelja pri izdavanju od 5,546% i obveznica Medike u iznosu od 16,5 mil. EUR s dospjećem 2008. i s prinosom do dospelja pri izdavanju od 4,580%).

Na domaćem tržištu dužničkih vrijednosnih papira na kraju prosinca 2005. godine kotiralo je 20 izdanja obveznica: devet državnih obveznica, jedna obveznica HBOR-a, dvije municipalne i osam korporacijskih obveznica, dok je na kraju prosinca prethodne godine na domaćem tržištu kotiralo 17 izdanja obveznica.

Tablica 1.5. Izdanja obveznica na domaćem tržištu na kraju veljače 2006.

Simbol	Izdavatelj	Datum izdavanja	Dospjeće	Valuta	Nominalna vrijednost izdanja	Nominalna kamatna stopa	Posljednja cijena ^a	Tekući prinos 28.2.2006.
RHMF-O-08CA	Republika Hrvatska	14.12.2001.	14.12.2008.	EUR	200.000.000	6,875%	109,40	6,284%
RHMF-O-125A	Republika Hrvatska	23.5.2002.	23.5.2012.	EUR	500.000.000	6,875%	117,50	5,851%
RHMF-O-085A	Republika Hrvatska	28.05.2003	28.5.2008.	HRK	1.000.000.000	6,125%	105,61	5,800%
RHMF-O-142A	Republika Hrvatska	10.2.2004.	10.2.2014.	EUR	650.000.000	5,500%	111,00	4,955%
RHMF-O-077A	Republika Hrvatska	7.7.2004.	7.7.2007.	EUR	400.000.000	3,875%	100,50	3,856%
RHMF-O-19BA	Republika Hrvatska	29.11.2004.	29.11.2019.	EUR	200.000.000	5,375%	117,15	4,588%
RHMF-O-103A	Republika Hrvatska	8.3.2005.	8.3.2010.	HRK	3.000.000.000	6,750%	111,40	6,059%
RHMF-O-157A	Republika Hrvatska	14.7.2005.	14.7.2015.	EUR	350.000.000	4,250%	103,25	4,116%
RHMF-O-15CA	Republika Hrvatska	15.12.2005.	15.12.2015.	HRK	5.500.000.000	5,250%	111,05	4,728%
HBOR-O-112A	Hrvatska banka za obnovu i razvitak	11.2.2004.	11.2.2011.	EUR	300.000.000	4,875%	—	—
GDKC-O-116A	Grad Koprivnica	29.6.2004.	29.6.2011.	HRK	60.000.000	6,500%	101,35	6,413%
GDZD-O-119A	Grad Zadar	1.9.2004.	1.9.2011.	EUR	18.500.000	5,500%	—	—
BLSC-O-091A	Belišće d.d.	14.1.2005.	14.1.2009.	EUR	8.000.000	5,500%	101,60	5,413%
HYBA-O-086A	Hypo Alpe-Adria-Bank d.d.	6.6.2003.	6.6.2008.	HRK	150.000.000	6,500%	104,50	6,220%
BNAI-O-22CA	Bina Istra d.d.	15.12.2002.	15.12.2022.	EUR	210.000.000	8,000%	—	—
PODR-O-072A	Podravka d.d.	20.2.2004.	20.2.2007.	EUR	27.000.000	5,000%	100,80	4,960%
AGKR-O-074A	Agrokor d.d.	3.4.2002.	3.4.2007.	EUR	230.000.000	11,000%	104,45	10,531%
PLVA-O-115A	Pliva d.d.	12.5.2004.	12.5.2011.	EUR	75.000.000	5,750%	107,10	5,369%
ATGR-O-077A	Atlantic Grupa d.o.o.	15.7.2004.	15.7.2007.	EUR	15.000.000	5,750%	102,30	5,621%
MDKA-O-087A	Medika d.d.	11.7.2005.	11.7.2008.	EUR	16.500.000	4,500%	101,35	4,440%
RBA-O-112A	Raiffeisenbank Austria d.d.	10.2.2006.	10.2.2011.	HRK	600.000.000	4,125%	101,00	4,084%

^a U redovnom prometu

Izvor: Zagrebačka burza, mjesečno izvješće za veljaču 2006.

Promet obveznica u 2005. godini dosegnuo je 29,5 mlrd. kuna, što je gotovo 40% više nego u 2004. godini. Najlikvidnija je bila kunska obveznica Republike Hrvatske s dospeljećem 2010., kojom je ostvareno 19% ukupnog prometa (5,46 mlrd. kuna). Visok promet ostvaren je i u trgovanju obveznicama Republike Hrvatske koje dospijevaju 2014. (4,54 mlrd. kuna), 2019. (3,89 mlrd. kuna), 2012. (3,01 mlrd. kuna) te 2015. godine (3,00 mlrd. kuna). Zbog relativno niskih vrijednosti izdanja korporacijske obveznice nisu osobito likvidne pa je promet tih obveznica u 2005. godini iznosio samo 807,9 mil. kuna, odnosno 2,74% ukupnog prometa obveznica na Zagrebačkoj burzi.

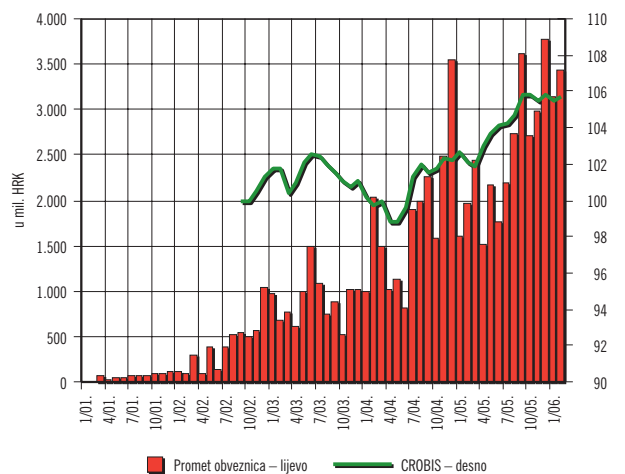
Tržišna kapitalizacija svih obveznica na domaćem tržištu na kraju prosinca 2005. iznosila je 31,9 mlrd. kuna (4,3 mlrd. EUR), odnosno 13,9% BDP-a za 2005. godinu. Od toga je tržišna kapitalizacija osam korporacijskih obveznica na kraju prosinca 2005. iznosila 4,5 mlrd. kuna (608 mil. EUR), što čini 2% BDP-a za 2005. godinu.

Velika potražnja pogodovala je cijenama obveznica na domaćem tržištu tijekom 2005. godine, a to se ogledalo i u vrijednosti obvezničkog indeksa Zagrebačke burze, CROBIS-a²³. Na kraju prosinca 2005. u sastav indeksa ulazilo je devet obveznica Republike Hrvatske (s rokovima dospeljeca 2007., 2008., 2010., 2012., 2014., 2015. i 2019. godine) i obveznica Hrvatske banke za obnovu i razvitak s dospeljećem 2011. godine. Vrijednost CROBIS-a kontinuirano je rasla tijekom cijele 2005. godine, te je na kraju prosinca 2005. iznosila 105,82 boda, odnosno za 3,65 postotnih bodova više nego na kraju prosinca 2004. godine.

Krajem prosinca 2005. godine na inozemnim je tržištima kapitala kotiralo ukupno jedanaest hrvatskih državnih obveznica, jedna manje nego na kraju prosinca 2004. godine. U ožujku 2005. dospjela je euroobveznica iz 2000. godine u vrijednosti 500 mil. EUR, a tijekom cijele 2005. godine Republika Hrvatska nije izdavala nove obveznice na inozemnim tržištima. Nominalna vrijednost svih jedanaest izdanja hrvatskih obveznica na inozemnim tržištima na kraju prosinca 2005. iznosila je 33,63 mlrd. kuna (odnosno 4,57 mlrd. EUR) i bila je manja u odnosu na vrijednost od 37,88 mlrd. kuna (4,94 mlrd. EUR) s kraja prosinca 2004. godine.

1.52.

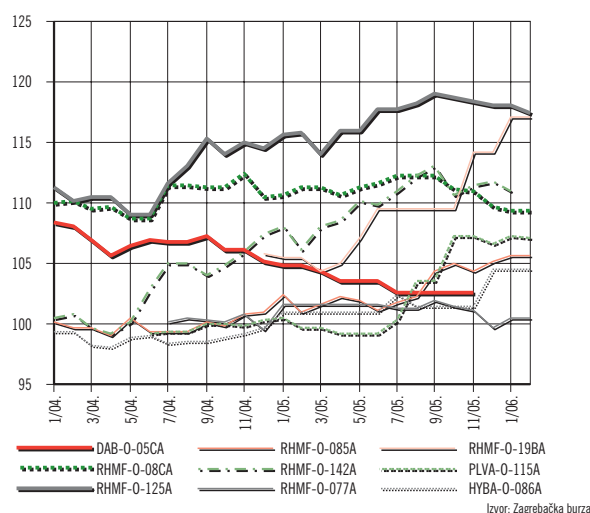
Mjesečni promet obveznica na Zagrebačkoj burzi i vrijednost indeksa CROBIS krajem mjeseca

Izvor: Zagrebačka burza

1.53.

Kretanje cijena hrvatskih obveznica na domaćem tržištu

Izvor: Zagrebačka burza

23 CROBIS se izračunava od kraja rujna 2002. godine, a u njegov sastav ulaze sve državne obveznice i obveznice državnih agencija koje su uvrštene na Zagrebačku burzu pod uvjetom da im je nominalna vrijednost izdanja veća ili jednaka 75 mil. EUR, da je dospeljeca obveznica dulje od 18 mjeseci i da su izdane uz fiksnu kamatnu stopu. Osim promjena tržišnih kamatnih stopa na vrijednost indeksa CROBIS utječe i trajanje portfelja obveznica koje u njega ulaze (engl. *duration*).

Tablica 1.6. Izdanja međunarodnih obveznica RH

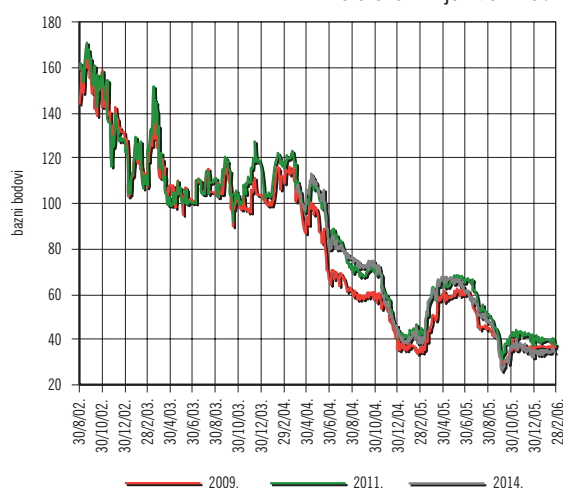
Obveznica	Datum izdavanja	Valuta	Iznos	Nominalna kamatna stopa	Prinos pri izdavanju	Razlika prinosa pri izdavanju	Razlika prinosa ^a 31.III.2005.	Razlika prinosa ^a 30.VI.2005.	Razlika prinosa ^a 30.IX.2005.	Razlika prinosa ^a 31.XII.2005.
Londonski klub, serija A, 2006.	31.7.1996.	USD	604.426.000	6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.			91	79	26	17
Londonski klub, serija B, 2010.	31.7.1996.	USD	857.796.000	6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.			117	111	96	105
Euroobveznice, 2006.	10.3.1999.	EUR	300.000.000	7,375%	7,45%	375	30	17	7	-8
Euroobveznice, 2011.	14.3.2001.	EUR	750.000.000	6,75%	6,90%	215	59	67	38	37
Euroobveznice, 2009.	11.2.2002.	EUR	500.000.000	6,25%	6,45%	158	46	61	35	34
Euroobveznice, 2010.	14.2.2003.	EUR	500.000.000	4,625%	4,65%	102	53	62	36	34
Euroobveznice, 2014.	15.4.2004.	EUR	500.000.000	5,000%	5,11%	101	59	61	32	33
Samurajske obveznice, 2007.	11.7.2000.	JPY	40.000.000.000	3,00%	3,00%	135	29	33	33	32
Samurajske obveznice, 2006.	23.2.2001.	JPY	25.000.000.000	2,50%	2,50%	152	25	25	25	24
Samurajske obveznice, 2008.	26.6.2002.	JPY	25.000.000.000	2,15%	2,15%	144	43	42	35	36
Samurajske obveznice, 2009.	26.6.2003.	JPY	25.000.000.000	1,23%	1,23%	99	46	49	54	53

^a U odnosu na usporedivu obveznicu

Izvor: Bloomberg

1.54.

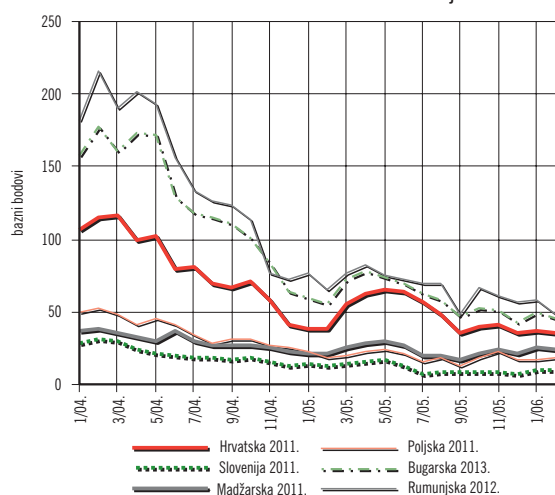
Razlika prinosa između hrvatskih euroobveznica s dospeljem 2009., 2011. i 2014. godine i referentnih njemačkih obveznica

Izvor: Bloomberg

1.55.

Usporedba razlike prinosa hrvatske euroobveznice i sličnih obveznica odabranih tranzicijskih zemalja nominiranih u eurima u odnosu na referentnu njemačku obveznicu

Izvor: Bloomberg

Prinosi na hrvatske euroobveznice tijekom 2005. godine mijenjali su se u skladu s napredovanjem procesa približavanja Republike Hrvatske Europskoj uniji pa su se nakon početka pristupnih pregovora razlike prinosa između hrvatskih euroobveznica i referentnih njemačkih obveznica smanjile i zabilježena je najniža razina do sada. Na kraju prosinca 2005. godine razlike prinosa hrvatskih euroobveznica s rokovima dospelja 2009., 2011. i 2014. iznosile su 34, 37 i 33 bazna boda što je smanjenje u odnosu na kraj prosinca 2004. godine kada su razlike prinosa za iste rokove dospelja iznosile 37, 43 i 42 bazna boda.

U usporedbi s razlikama prinosa novih članica Europske unije razlika prinosa između hrvatskih euroobveznica i referentnih njemačkih obveznica u 2005. godini bila je visoka. Međutim, s približavanjem kraja godine ona se smanjila i približila usporedivoj razlici prinosa za nove članice EU. Slična su kretanja zabilježena i kod razlike prinosa obveznica zemalja kandidata za prijem u EU. Tako je navedena razlika prinosa za hrvatsku euroobveznicu s dospeljem 2011. godine i dalje manja od usporedive razlike prinosa za rumunjske i bugarske euroobveznice s dospeljem 2012. odnosno 2013. godine.

Kretanja u 2006. godini

Pozitivna kretanja na tržištu kapitala prenijela su se i u prva dva mjeseca 2006. godine. Promet dionica je porastao, a istodobno su rasle i cijene dionica pa su vrijednosti burzovnih indeksa obiju hrvatskih burza na kraju veljače dosegly najveće zabilježene razine. Promet dionica na Zagrebačkoj burzi u prva dva mjeseca 2006. dosegao je 855 mil. kuna, što čini 18% ukupnog prometa dionica ostvarenog u 2005. godini. Mjesečni promet dionica u veljači od 554 mil. kuna

najveći je promet zabilježen u posljednjih 12 mjeseci. Indeks Zagrebačke burze, CROBEX, na kraju veljače iznosio je 2147,9 bodova, što je 8% više nego na kraju prosinca 2005. godine. Tržišna kapitalizacija dionica na Zagrebačkoj burzi na kraju veljače iznosila je 87,9 mlrd. kuna, odnosno za 7,2 mlrd. kuna više nego na kraju prosinca 2005. godine. Na Varaždinskoj burzi u siječnju i u veljači trgovanjem dionicama ostvaren je promet od 504,9 mil. kuna, a indeks VIN na kraju veljače vrijedio je 2210,8 bodova, što je 11% više nego na kraju prosinca 2005. godine.

Početak 2006. godine na tržištu dužničkih vrijednosnih papira obilježilo je sredinom veljače izdanje druge tranše (u iznosu od 2,0 mlrd. kuna) deseto-godišnje kunske državne obveznice, izdane u prosincu 2005., integralne nominalne vrijednosti od 5,5 mlrd. kuna. U veljači je 2006. dospjela samurajska obveznica izdana 2001. godine, nominalne vrijednosti 25 mlrd. JPY (oko 1,3 mlrd. kuna), a u ožujku euroobveznica izdana 1999. godine, nominalne vrijednosti 300 mil. EUR. To je naposljetku rezultiralo novim smanjenjem udjela inozemnog duga u ukupnom dugu države. Početkom veljače 2006. izdana je na domaćem tržištu kapitala i jedna petogodišnja korporacijska obveznica čiji je izdavatelj Raiffeisenbank Austria, u vrijednosti 600 mil. kuna uz prinos do dospijeca pri izdavanju od 4,125%.

1.2.8. Platna bilanca

Prema preliminarnim podacima o platnoj bilanci deficit na tekućem računu u 2005. godini iznosio je 2 mlrd. EUR, što čini 6,3% vrijednosti bruto domaćeg proizvoda ili 1,2 postotna boda više nego u 2004. godini. Pogoršanje vanjske neravnoteže pritom je u najvećoj mjeri pridonio naglašeni rast deficita na računu robe, kao posljedica usporavanja rasta robnog izvoza, odnosno ubrzanja rasta robnog uvoza u odnosu na ostvarenja u 2004. godini. Istodobno je povećan i negativan saldo na računu faktorskih dohodaka, što je najvećim dijelom rezultat godišnjeg rasta zadržane dobiti koja je pripala stranim vlasnicima domaćih poduzeća te rasta izdataka rezidenata za plaćanje kamata na osnovi akumuliranih inozemnih obveza. Za razliku od toga, na računu usluga zabilježeni su izrazito povoljni rezultati, na što je ponajviše utjecao godišnji rast neto prihoda od pruženih usluga u turizmu.

Aktivnosti i marketinški snažno praćena ponuda financijskih instrumenata domaćih poslovnih banaka rezultirali su daljnjim rastom plasmana banaka i izraženim porastom njihova inozemnog duga. Rast inozemnoga duga banaka i poduzeća poništio je pozitivne doprinose u kretanju inozemne zaduženosti sektora država pa je ukupan inozemni dug RH i tijekom 2005. godine nastavio rasti te je na kraju 2005. dosegao 25,5 mlrd. EUR ili 82,5% BDP-a. Međunarodna likvidnost Hrvatske, mjerena indeksom pritiska na devizno tržište, ne upućuje na moguće probleme u servisiranju dospjelih inozemnih obveza domaćih dužnika.

Račun tekućih transakcija

Tijekom 2005. godine negativan saldo na računu robe iznosio je 7,5 mlrd. EUR ili 11,2% više nego u prethodnoj godini. Pritom su na rast deficita u robnoj razmjeni s inozemstvom poglavito utjecali godišnji rast deficita u razmjeni naftom i naftnim derivatima i smanjenje neto izvoza brodova.

Tablica 1.7. Račun tekućih transakcija
u milijunima EUR i postocima

	2003.	2004.	2005.	Stopa promjene 2005./2004.
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE	-1.866	-1.458	-1.964	34,7
1. Roba	-6.974	-6.728	-7.483	11,2
1.1. Prihodi (fob)	5.572	6.603	7.244	9,7
1.2. Rashodi (fob)	-12.546	-13.331	-14.727	10,5
2. Usluge	4.933	4.715	5.317	12,8
2.1. Prihodi	7.566	7.637	8.052	5,4
2.2. Rashodi	-2.633	-2.922	-2.735	-6,4
3. Dohodak	-1.070	-637	-974	52,9
3.1. Prihodi	451	657	651	-0,9
3.2. Rashodi	-1.520	-1.294	-1.626	25,6
4. Tekući transferi	1.245	1.192	1.176	-1,3
4.1. Prihodi	1.539	1.585	1.625	2,5
4.2. Rashodi	-294	-393	-448	14,1

Izvor: HNB

Za razliku od robnog izvoza i uvoza, na računu usluga u 2005. godini ostvareni su znatno bolji rezultati nego u prethodnoj godini. Tako je suficit na računu usluga u 2005. godini iznosio 5,3 mlrd. EUR, što je za 12,8% više nego u prethodnoj godini. Rastu pozitivnog salda na računu usluga najvećim je dijelom pridonio snažan rast prihoda od turizma, koji su uz godišnji rast od 9% dosegli 6 mlrd. EUR, dok su smanjeni izdaci za turističku potrošnju hrvatskih građana u inozemstvu. Rast prihoda od pruženih usluga u turizmu treba povezati s boljim fizičkim pokazateljima. Tako je u 2005. godišnja stopa rasta dolazaka stranih gostiju iznosila 7% (za usporedbu, u 2004. godini zabilježen je godišnji rast od 6,8%), a noćenja stranih gostiju u komercijalnim smještajnim kapacitetima 8,2% (u 2004. godini iznosila je 2,9%). Najviše je pritom povećan broj noćenja koje su ostvarili gosti iz Francuske, Velike Britanije, Italije i Mađarske.

Osim u turizmu naglašeni rast neto prihoda u 2005. godini ostvaren je i kod usluga prijevoza. Pritom se može izdvojiti značajan rast neto prihoda na osnovi pomorskog prijevoza (gotovo 100 mil. EUR), i to poglavito zbog izrazitog smanjenja rashoda. Na podračunu ostalih usluga u 2005. godini povećan je negativan saldo, čemu je najviše pridonio godišnji pad neto prihoda od građevinskih usluga, kao i rast neto rashoda na osnovi usluga istraživanja i razvoja te poljoprivrednih, rudarskih i prerađivačkih usluga.

Na računu faktorskih dohodaka u 2005. godini zabilježen je snažan godišnji rast deficita (52,9%), koji je uglavnom posljedica povećanja neto rashoda na osnovi vlasničkih ulaganja, odnosno rasta zadržane dobiti. Tako je zadržana dobit koja je pripala inozemnim vlasnicima domaćih poduzeća u 2005. godini iznosila 0,6 mlrd. EUR ili gotovo dvostruko više od iznosa zabilježenog u 2004. godini, dok je istodobno na godišnjoj razini smanjen iznos dividenda koji je isplaćen inozemnim vlasnicima. Također valja spomenuti godišnji rast rashoda za plaćanja kamata po inozemnim obvezama, koja su u 2005. godini iznosila oko 0,8 mlrd. EUR. S druge strane, zamjetan je rast prihoda koje središnja banka ostvaruje na temelju ulaganja međunarodnih pričuva – ostvareni prihodi na ovoj osnovi u 2005. godini dosegli su 192 mil. EUR, što odgovara godišnjem rastu od 50,3 mil. EUR ili 35,6%. Na računu tekućih transfera u 2005. godini ostvaren je suficit u visini 1,2 mlrd. EUR, pri čemu nisu zabilježene značajnije promjene na osnovi neto prihoda u usporedbi s ostvarenjima za 2004. godinu.

Opisana kretanja na pojedinim podračunima tekućih transakcija rezultirala su ukupnim deficitom od 2 mlrd. EUR ili 6,3% vrijednosti BDP-a za 2005. godinu (izvedenog po tromjesečnom obračunu) čime je vanjska neravnoteža Hrvatske, na godišnjoj razini, pogoršana za 0,5 mlrd. EUR ili 1,2 postotna boda više nego u 2004. godini.

Robna razmjena

Prema privremenim podacima DZS-a vrijednost ukupnoga hrvatskoga robnog izvoza u 2005. godini iznosila je 8,8 mlrd. USD, dok je vrijednost ukupnoga robnog uvoza dosegla 18,5 mlrd. USD. Brži godišnji rast robnog uvoza (11,8%) nego izvoza (9,8%) utjecao je na rast vanjskotrgovinskog deficita za 13,7% u odnosu na 2004. godinu te pogoršanje pokazatelja pokriivenosti uvoza izvozom, koji je u 2005. godini iznosio 47,5% ili za 0,9 postotnih bodova manje nego u prethodnoj godini.

Imajući u vidu valutnu strukturu robne razmjene s inozemstvom, u kojoj euro sudjeluje približno s tri četvrtine, a američki dolar s jednom četvrtinom, ostvarenja u međunarodnoj razmjeni prikladnije je promatrati izražena po stalnom tečaju, čime se isključuje utjecaj međuvalutnih promjena. Tako je hrvatski robni izvoz u 2005. godini, izražen po stalnome tečaju, zabilježio godišnju stopu rasta od 10%, što je upola manje nego u prethodnoj godini (21,7%).

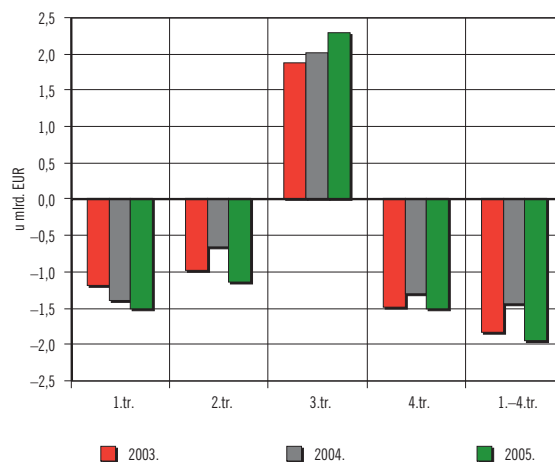
Naglašeno usporavanje rasta ukupnoga robnog izvoza najvećim je dijelom posljedica slabijih rezultata u izvozu brodova, pri čemu je izvezena vrijednost u 2005. godini smanjena za 9,5%, dok je u 2004. godini zabilježen porast od 32,7%, na godišnjoj razini. Smanjenje izvoza brodova u 2005. godini može se, između ostaloga, objasniti visokom stopom rasta u baznom razdoblju, zatim učincima metodologije praćenja izvoza i uvoza brodova (knjiženje dodane vrijednosti u poslovima dorade na bruto, a ne na neto načelu), kao i vjerojatnim odgađanjem dijela isporuka brodova s kraja 2005. godine na početak sljedeće godine (što pogoduje naručiteljima jer dobivaju brod "mlađi" za jednu kalendarsku godinu) te rastom udjela isporuka za domaće naručitelje.

Osim slabijih rezultata u izvozu brodova, usporavanju rasta ukupnoga hrvatskoga robnog izvoza u 2005. godini pridonijeli su i ostali odsjeci SMTK, u čemu se posebno izdvajaju: odjeća (godišnje smanjenje izvezena vrijednosti, izraženo po tekućem tečaju, iznosi 9,6%), koža, proizvodi od kože, krzna (27,3%), električni strojevi, aparati i uređaji (4,5%) te telekomunikacijski aparati (19,7%).

S druge strane, glavni doprinos rastu ukupnoga robnog izvoza u 2005. godini dao je snažan rast vrijednosti izvoza nafte i naftnih derivata (17,9%), koji čini oko 15% ukupnog porasta robnog izvoza u 2005. godini. Pritom se navedeni porast vrijednosti izvezena nafte i naftnih derivata u cijelosti odnosi na rast cijene, dok je količina izvoza smanjena za 10,6% u odnosu na 2004. godinu. Osim nafte i naftnih derivata, znatan doprinos rastu ukupnoga robnog izvoza u 2005. godini dali su

1.56.

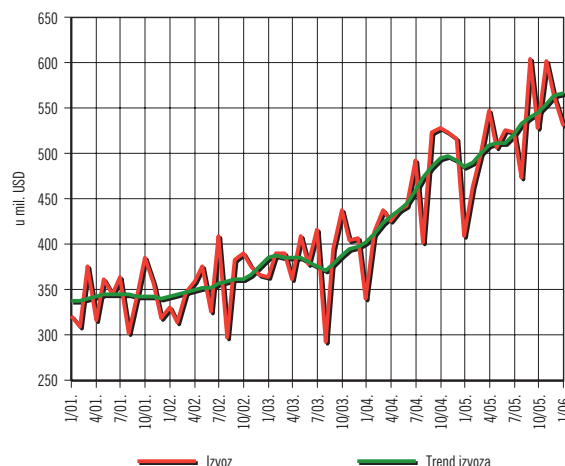
Saldo na tekućem računu platne bilance

Izvor: HNB

1.57.

Robni izvoz (fob) i trend izvoza bez ostale transportne opreme po stalnom tečaju iz 2002.

Izvori: DZS, HNB

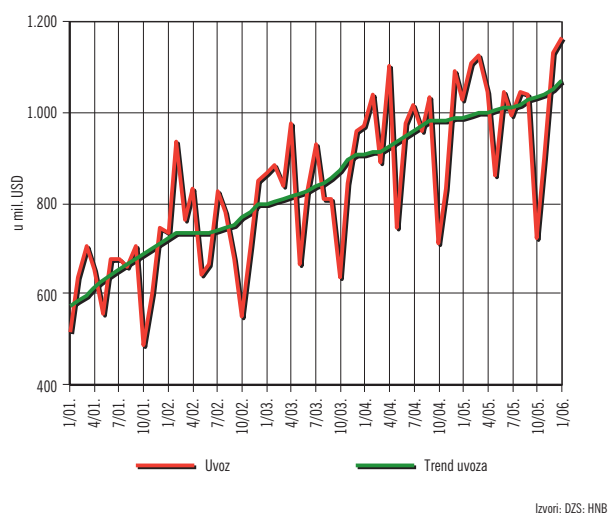
rast izvoza: šećera, proizvoda od šećera i meda (godišnja stopa rasta izražena po tekućem tečaju iznosi 202,3%), zemnog i industrijskog plina (49,1%) te električne energije (145%).

Za razliku od robnog izvoza, u 2005. godini ubrzan je godišnji rast ukupnoga robnog uvoza koji je, izražen prema stalnom tečaju, iznosio 12,5% ili za 3,8 postotnih bodova više nego u 2004. godini. Glavni doprinos ubrzanju rasta robnog uvoza dao je naglašeni rast vrijednosti uvezena nafte i naftnih derivata (39,4%, izraženo po tekućem tečaju), koji čini oko trećine apsolutnog porasta ukupnoga robnog uvoza. Slično vrijednosti izvezena nafte i naftnih derivata, porast uvezena vrijednosti u cijelosti se odnosi na porast cijene, dok je uvezena količina blago smanjena.

Isključi li se uvoz nafte i naftnih derivata iz serije podataka o ukupnome robnom uvozu, vidi se da i preostali odsjeci SMTK u 2005. godini imaju ubrzan godišnji rast uvoza. Naime, godišnja stopa rasta robnog uvoza koji isključuje naftu i naftne derivate iznosila je u 2005. godini 9,2%, izraženo prema stalnom tečaju, što je za 2,4 postotna boda više nego u 2004. Tom su ubrzanju najviše pridonijeli ostali energenti, odnosno rast uvezena vrijednosti električne energije (godišnja stopa rasta izražena po tekućem tečaju iznosi 72,4%) te zemnog i industrijskog plina (43,4%).

1.58.

Robni uvoz (cif) i trend uvoza bez nafte i naftnih derivata po stalnom tečaju iz 2002.

Također treba spomenuti da je uvoz cestovnih vozila u 2005. godini samo blago porastao (1,2%, izraženo po stalnome tečaju), nakon smanjenja u 2004. godini (3,4%), dok je u nekoliko godina koje su prethodile 2004. bio jedan od glavnih generatora visokih stopa rasta ukupnoga robnog uvoza. Osim toga može se istaknuti i intenziviranje rasta uvoza kapitalnih dobara (pojednostavnjeno, strojevi i transportni uređaji iz kojih su isključeni ostala transportna oprema i cestovna vozila) kod kojeg je u 2005. zabilježen godišnji rast od 9% ili za 4,4 postotna boda viši nego u prethodnoj godini. S druge strane, godišnje smanjenje robnog uvoza zabilježeno je samo za nekoliko odsjeka SMTK, pri čemu se mogu izdvojiti: električni strojevi, aparati i uređaji (godišnji pad izražen po tekućem tečaju iznosi 5,1%), žitarice i proizvodi (10%), zatim gnojiva (19,2%) i stočna hrana (7,2%).

U strukturi robnog izvoza prema ekonomskim grupacijama zemalja u 2005. godini zamjetno je blago smanjenje udjela razvijenih zemalja uz istodobno povećanje udjela zemalja u razvoju. Što se tiče razvijenih zemalja, primjetan je značajniji pad udjela 25 država članica Europske unije, i to poglavito zbog izraženog usporavanja rasta robnog izvoza u "stare" članice, na koje se odnosi oko polovine ukupnoga robnog izvoza RH. Blago je, pak, povećan udio "novih" država članica, ponajviše kao rezultat snažnog rasta izvoza u Sloveniju, Maltu i Mađarsku. Kada je riječ o zemljama u razvoju, rastu njihova udjela posebno je pridonio naglašeni rast izvoza u Bosnu i Hercegovinu te Srbiju i Crnu Goru, kamo se najviše izvoze naftni derivati, cigarete, električna energija te razni proizvodi široke potrošnje.

Tablica 1.8. Robni izvoz i uvoz RH prema ekonomskim grupacijama zemalja udjeli u postocima

Izvoz			Ekonomske grupacije	Uvoz		
2003.	2004.	2005. ^a		2003.	2004.	2005. ^a
74,6	71,7	69,2	Razvijene zemlje	80,8	77,4	73,8
67,6	64,6	62,1	EU-25	72,0	69,5	65,6
8,3	7,5	8,1	Slovenija	7,4	7,1	6,8
1,3	1,3	1,6	Mađarska	3,0	3,1	3,1
54,7	51,4	48,1	EU-15	56,6	54,2	50,6
7,7	9,4	7,1	Austrija	6,6	6,8	5,7
26,7	22,9	21,4	Italija	18,2	17,0	16,0
11,9	11,2	10,6	Njemačka	15,6	15,5	14,8
0,8	1,0	1,1	Efta	1,8	1,6	1,7
25,4	28,3	30,8	Zemlje u razvoju	19,2	22,6	26,2
0,7	1,2	1,4	Cefta	1,2	1,5	2,4
14,4	14,4	14,3	Bosna i Hercegovina	1,6	2,1	2,4
3,1	3,7	4,5	Srbija i Crna Gora	0,5	0,8	0,9
1,2	1,4	1,3	Rusija	4,8	7,3	9,1

^a Privremeni podaci

Izvor: DZS

Geografska struktura robnog uvoza u 2005. godini također upućuje na smanjenje udjela uvoza iz razvijenih zemalja, poglavito iz država članica Europske unije, dok se istodobno udio zemalja u razvoju povećao. Smanjenje udjela članica Europske unije najvećim je dijelom posljedica sporijeg rasta uvoza iz Italije i Njemačke te godišnjeg pada uvoza iz Austrije. U istom je razdoblju znatnije ubrzan rast uvoza iz Francuske, Nizozemske i Grčke. Kad je riječ o zemljama u razvoju, njihov je udio u strukturi hrvatskoga robnog uvoza povećan ponajprije zbog snažnog rasta uvoza iz Rusije, koji se pretežno odnosi na rast vrijednosti uvezene nafte i naftnih derivata te drugih energenata, kao i zbog rasta uvoza iz Kine, iz koje je ponajviše povećan uvoz električnih strojeva, aparata i uređaja, telekomunikacijskih aparata te tekstila i robe široke potrošnje. U kategoriji zemalja u razvoju treba spomenuti i naglašeni godišnji rast uvoza iz Bugarske, zatim Bosne i Hercegovine, uglavnom vezan uz povećani uvoz sirovina poput aluminija, drva, željeza i čelika, te rast uvoza iz Rumunjske.

Ostvarenja robne razmjene s inozemstvom u prva dva mjeseca 2006. godine pokazuju da je ukupan robni izvoz iznosio 1,4 mlrd. USD, a ukupan robni uvoz 2,9 mlrd. USD. Izražen po stalnome tečaju, robni je izvoz ostvario godišnji rast od 19,1%, a robni je uvoz znatno više porastao, za 31,2%. Vanjsko-trgovinski deficit povećan je za 45,6% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, a pokazatelj pokrivenosti uvoza izvozom u prva dva mjeseca 2006. godine iznosio je 49% ili za 3,8 postotnih bodova manje nego u istom razdoblju 2005. godine.

Glavni doprinos rastu ukupnoga robnog izvoza i uvoza u prva dva mjeseca 2006. godine daje odsjek SMTK nafta i naftni derivati, na koji se odnosi više od trećine porasta ukupnoga robnog izvoza te nešto manje od polovine porasta ukupnoga robnog uvoza. Osim nafte i naftnih derivata rastu robnog izvoza najviše je pridonio rast izvoza ostale transportne opreme, odnosno brodova, zatim ribe i preradevina, zemnog i industrijskog plina te električne energije. Što se tiče robnog uvoza, naglašeni rast bilježe i ostala transportna oprema, cestovna vozila, zemni i industrijski plin te telekomunikacijski aparati.

Račun kapitalnih i financijskih transakcija

Neto inozemna izravna ulaganja u Hrvatsku u 2005. godini iznosila su 1,2 mlrd. EUR ili za 67,1% više nego u 2004. godini. Pritom je porast neto ulaganja poglavito posljedica značajnoga godišnjeg rasta inozemnih izravnih ulaganja u Hrvatsku (34,2%), ali i smanjenja izravnih ulaganja hrvatskih rezidenata u inozemstvo (u 2005. ostvareno je gotovo upola manje ulaganja u inozemstvo u odnosu na 2004. godinu). Godišnji porast inozemnih izravnih ulaganja u Hrvatsku u 2005. godini najvećim se dijelom odnosi na izražen rast vlasničkih ulaganja. Istodobno je zabilježen gotovo upola veći iznos zadržane dobiti u odnosu na 2004., dok su ulaganja u ostali kapital smanjena na godišnjoj razini. Promatrano po zemljama najviše inozemnih izravnih ulaganja u 2005. ostvarili su ulagači iz Austrije, Mađarske, Italije i Nizozemske, na koje se odnosi oko dvije trećine ukupnih izravnih ulaganja u Hrvatsku.

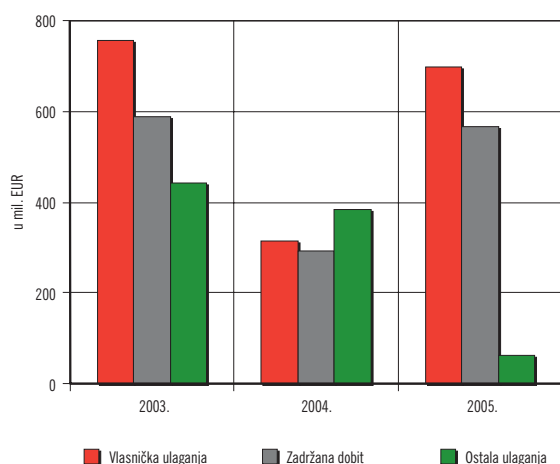
U strukturi izravnih vlasničkih ulaganja u 2005. godini najveći dio (41,8%) odnosi se na djelatnost ostaloga novčarskog posredovanja, odnosno na dokapitalizaciju pojedinih banaka u inozemnom vlasništvu i preuzimanje Nove banke d.d. od strane mađarske Državne štedionice i trgovačke banke (OTP banka). Nakon toga slijede izravna vlasnička ulaganja u različite oblike trgovačke djelatnosti (ostala trgovina na malo u nespecijaliziranim prodavaonicama, trgovina na malo motornim gorivima i mazivima te trgovina na malo živim namirnicama u nespecijaliziranim prodavaonicama), koja čine oko petine ukupnih vlasničkih ulaganja. Nadalje, relativno veliki udio u izravnim vlasničkim ulaganjima odnosi se i na djelatnost vađenja sirove nafte i zemnog plina te ulaganja u hotele i motive s restoranima.

Na računu portfeljnih ulaganja u 2005. godini ostvaren je neto odljev financijskih sredstava u vrijednosti 1 mlrd. EUR, pri čemu je zabilježeno povećanje inozemnih sredstava u iznosu od 0,5 mlrd. EUR te smanjenje obveza za 0,6 mlrd. EUR. Rast inozemnih sredstava domaćih sektora u 2005. godini rezultat je portfeljnih ulaganja banaka u inozemne obveznice te ulaganja ostalih domaćih sektora (poduzeća) u vlasničke vrijednosne papire. S druge strane, smanjenje obveza najvećim je dijelom posljedica otplate dospjelih obveza države na osnovi izdanih obveznica u inozemstvu u iznosu od 0,6 mlrd. EUR. Navedene se otplate glavnica odnose na redovite polugodišnje otplate prema Londonskom klubu u siječnju i srpnju te otplatu euroobveznica u vrijednosti 500 mil. EUR, koja je dospjela u ožujku 2005. godine.

Na osnovi ostalih ulaganja kojima su obuhvaćeni trgovinski krediti, krediti te gotovina i depoziti, u 2005. je godini ostvaren neto priljev financijskih sredstava iz inozemstva, odnosno rast neto obveza u vrijednosti 3,6 mlrd. EUR, što je znatno više nego u prethodnoj godini (1,4 mlrd. EUR). Pritom je na rast neto obveza u 2005. godini uglavnom utjecao rast obveza domaćih sektora prema inozemstvu (2,6 mlrd. EUR), ali i smanjenje njihovih inozemnih sredstava (1 mlrd. EUR). Padu inozemnih sredstava najviše je pridonijelo smanjenje inozemne aktive banaka na osnovi gotovine i depozita,

1.59.

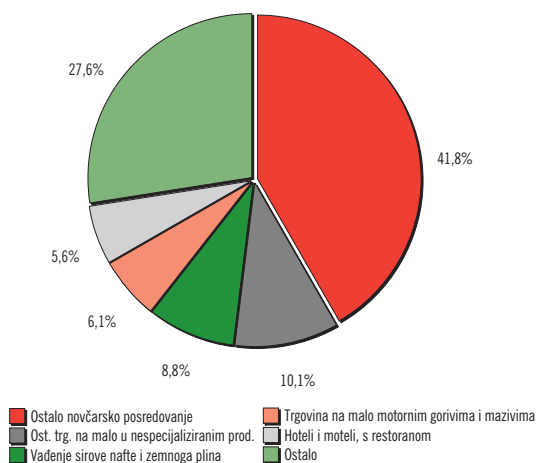
Inozemna izravna ulaganja u RH

Izvor: HNB

1.60.

Struktura izravnih vlasničkih ulaganja u RH u 2005. godini

Izvor: HNB

dok je, s druge strane, zabilježeno povećanje sredstava na osnovi trgovinskih kredita i kredita koje su ostali domaći sektori (poduzeća) odobrili nerezidentima. Što se tiče obveza po ostalim ulaganjima, ističe se snažan rast neto korištenja kredita iz inozemstva, a istodobno su, u znatno manjoj mjeri, povećane i obveze po gotovini i depozitima. Promatrano po domaćim sektorima, glavnina ukupnog rasta obveza po ostalim ulaganjima odnosi se na poslovne banke i poduzeća (oko 90%), dok je doprinos države znatno manji. Više riječi o kretanjima ukupnoga inozemnog duga i doprinosima pojedinih sektora bit će u zasebnom dijelu pod naslovom Inozemni dug.

Prema podacima platne bilance (isključuju međualutne promjene) međunarodne su pričuve u 2005. godini povećane za 822 mil. EUR. Najveći doprinos spomenutome rastu odnosi se na rast s osnove pojačanog otkupa deviza od poslovnih banaka u ukupnoj vrijednosti od 671 mil. EUR, dok je državi neto prodano deviza u vrijednosti od 343 mil. EUR. Osim toga, snažan doprinos rastu pričuva dalo je povećano izdvajanje poslovnih banaka na osnovi granične obvezne pričuve. Tokovi međunarodnih pričuva u 2005. godini rezultirali su njihovim stanjem na kraju godine u visini od 7.438 mil. EUR²⁴ što je za 15,6% više nego na kraju 2004. godine.

U strukturi međunarodnih pričuva na kraju 2005. godine prevladavaju gotovina i depoziti (50,2%), od čega je većina deponirana kod banaka sa sjedištem izvan Hrvatske, a manji dio kod središnjih banaka drugih zemalja, Banke za međunarodne namire te Međunarodnoga monetarnog fonda. Ostatak međunarodnih pričuva čine dužnički vrijednosni papiri (48,4%), dok se vrlo malen dio u ukupnoj strukturi odnosi na obratne repo poslove (1,3%).

Tablica 1.9. Struktura međunarodnih pričuva HNB-a

na kraju razdoblja, u milijunima EUR i postocima

	2003.	2004.	2005.
Stanje	6.554,1	6.436,2	7.438,4
Udjeli			
1. Devizne pričuve	87,6	96,9	98,6
1.1. Dužnički vrijednosni papiri	48,9	50,7	48,4
1.2. Ukupno gotovina i depoziti	38,6	46,2	50,2
– kod ostalih središnjih banaka, BIS-a i MMF-a	4,1	3,6	5,5
– kod banaka sa sjedištem izvan Hrvatske	34,5	42,6	44,7
2. Pričuvna pozicija u MMF-u	0,0	0,0	0,0
3. Posebna prava vučenja (SDR)	0,0	0,0	0,0
4. Zlato	0,0	0,0	0,0
5. Obratni repo poslovi	12,4	3,1	1,3

Napomena: Izraženo prema približnoj tržišnoj vrijednosti

Izvor: HNB

Inozemni dug

Na kraju 2005. godine bruto inozemni dug Republike Hrvatske dosegnuo je 25,5 mlrd. EUR, što je za 2,8 mlrd. EUR ili 12,1% više nego na kraju 2004. godine. Ostvareno povećanje duga u najvećoj mjeri odražava snažan rast inozemnog duga ostalih domaćih sektora (poduzeća) i banaka, dok je inozemni dug sektora države smanjen.

24 Za razliku od platnobilančnih podataka, kojima se evidentiraju tokovi međunarodnih pričuva, podaci monetarne statistike, kojima se evidentira stanje, uključuju međualutne promjene.

Struktura inozemnog duga prema sektoru dužnika na kraju 2005. godine pokazuje kako se najveći dio inozemnog duga RH odnosi na poduzeća (uključujući izravna ulaganja u poduzeća), čiji je inozemni dug na kraju 2005. godine iznosio 9,3 mlrd. EUR, što čini 36,3% ukupnoga inozemnog duga RH. U odnosu na kraj prethodne godine dug poduzeća uvećan je za 1,8 mlrd. EUR, pri čemu je snažno porastao dug ostalih trgovačkih društava, zatim nebankarskih financijskih institucija i javnih poduzeća, a inozemni dug mješovitih poduzeća istodobno je smanjen.

Tablica 1.10. Inozemni dug prema domaćim sektorima
na kraju razdoblja, u milijunima EUR i postocima

Sektor dužnika	2003.	2004.	2005.	Struktura			Indeksi	
				2003.	2004.	2005.	2004./03.	2005./04.
1. Država	6.601	7.252	7.047	33,3	31,8	27,6	109,9	97,2
2. Središnja banka (HNB)	366	2	3	1,8	0,0	0,0	0,6	111,8
3. Banke	6.121	7.702	8.993	30,9	33,8	35,2	125,8	116,8
4. Ostali domaći sektori	4.878	5.809	7.156	24,6	25,5	28,0	119,1	123,2
5. Izravna ulaganja	1.845	2.016	2.341	9,3	8,8	9,2	109,3	116,1
Ukupno	19.811	22.781	25.541	100,0	100,0	100,0	115,0	112,1

Izvor: HNB

Inozemni dug banaka, uključujući hibridne i podređene instrumente banaka (dio izravnih ulaganja), dosegnuo je na kraju 2005. godine 9,2 mlrd. EUR ili 36% ukupnoga inozemnog duga RH. Iako je HNB povećanjem stope granične obvezne pričuve nastojao destimirati daljnje zaduživanje banaka u inozemstvu, njihov je inozemni dug i u 2005. godini nastavio rasti relativno brzo. Nastavak inozemnog zaduživanja banaka može se objasniti snažnom domaćom potražnjom i nedovoljnom domaćom štednjom te još uvijek pozitivnom razlikom između kamatnih stopa na kredite koje banke odobravaju u zemlji i kamatnih stopa (uvećanih za troškove granične obvezne pričuve) koje banke plaćaju na zaduživanje u inozemstvu. Ipak, godišnji rast inozemnog duga banaka bio je znatno sporiji nego prethodnih godina pa je tako u 2005. zabilježen rast od 14,9%, nakon što je bio iznimno visok u 2003. (56,1%) te u 2004. godini (23,1%). Promatrano po instrumentima, porast duga banaka u 2005. najvećim se dijelom odnosi na dugoročne kredite te gotovinu i depozite (ukupno 0,7 mlrd. EUR) uglavnom realizirane posredovanjem banaka matica iz inozemstva, dok se daljnjih 0,6 mlrd. EUR odnosi na povećanje na osnovi kratkoročnih kredita.

Za razliku od inozemnog duga banaka i poduzeća, inozemni dug sektora država u 2005. godini je smanjen, što je u skladu s nastojanjem države da se za potrebe financiranja proračunskog manjka i druge financijske potrebe zadužuje na domaćem tržištu kapitala. Na kraju 2005. inozemni dug države iznosio je 7 mlrd. EUR što je za 2,8% manje nego na kraju 2004. godine. Navedeno je smanjenje najvećim dijelom rezultat otplata dospjelih obveznica na razini zaduživanja Republike Hrvatske (tijela državne uprave), dok istodobno nisu zabilježena nova korištenja na toj osnovi. S druge strane, zabilježeno je povećanje inozemnog duga HBOR-a i republičkih fondova, što odražava nastavak zaduživanja putem dugoročnih kredita.

Na razini cijelog javnog sektora, koji uz sektor država čine Hrvatska narodna banka te javna i mješovita poduzeća, zabilježeno je smanjenje inozemnog duga od 1,5%, a nastavljen je i pad potencijalnoga inozemnog duga države. Naime, potencijalni inozemni dug države, odnosno inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor, iznosio je na kraju 2005. godine 0,3 mlrd. EUR što je za 4,4% manje nego na kraju prethodne godine.

Tablica 1.11. Inozemni dug javnog sektora
na kraju razdoblja, u milijunima EUR i postocima

	2003.	2004.	2005.	Struktura			Indeksi	
				2003.	2004.	2005.	2004./03.	2005./04.
1. Republika Hrvatska	5.368	5.487	4.940	64,4	64,1	58,6	102,2	90,0
2. Republički fondovi	584	1.033	1.183	7,0	12,1	14,0	177,0	114,5
3. HBOR	605	699	895	7,3	8,2	10,6	115,6	128,0
4. Lokalna država	42	32	30	0,5	0,4	0,4	76,3	92,5
5. Središnja banka (HNB)	366	2	3	4,4	0,0	0,0	0,6	111,8
6. Javna poduzeća	992	959	1.080	11,9	11,2	12,8	96,6	112,6
7. Mješovita poduzeća	377	347	298	4,5	4,1	3,5	92,1	85,9
Ukupno	8.334	8.560	8.428	100,0	100,0	100,0	102,7	98,5

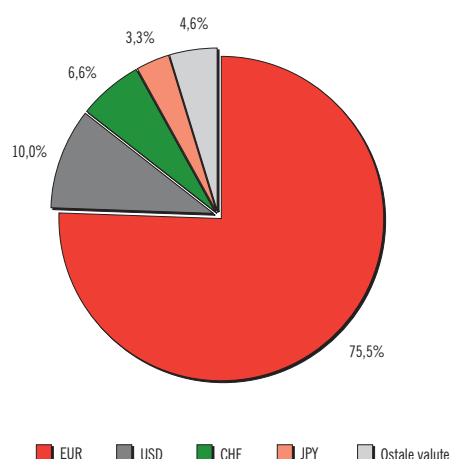
Izvor: HNB

Valutna struktura ukupnoga inozemnog duga pokazuje da je na kraju prosinca 2005. godine 75,5% duga bilo nominirano u eurima. Po veličini udjela slijedi američki dolar s 10%, zatim švicarski franak sa 6,6% te japanski jen s 3,3%. U usporedbi s krajem 2004. zabilježen je rast udjela švicarskog franka i kune, a istovremeno je smanjen udio eura, američkog dolara i japanskog jena. Promatramo li po sektoru dužnika, valutna struktura inozemnog duga države pokazuje kako je udio eura nešto manji od prosjeka za cijeli inozemni dug, dok natprosječne udjele imaju američki dolar i japanski jen, što je odraz izdanja državnih obveznica za Londonski klub, serije A i B, koje su nominirane u dolarima, kao i izdanja četiriju serija obveznica nominiranih u japanskim jenima. Struktura inozemnog duga banaka upućuje na značajan porast duga nominiranog u švicarskim francima, čiji je udio udvostručen, dok je udio eura za isti iznos smanjen. Slična su kretanja zabilježena kod ostalih domaćih sektora, pa je udio eurskog duga, iako viši od prosjeka za cijeli inozemni dug, u odnosu na kraj 2004. godine blago smanjen, a uvećan je dug iskazan u švicarskim francima i kunama.

S porastom bruto inozemnog duga u 2005. došlo je do pogoršanja relativnih pokazatelja zaduženosti. Tako omjer inozemnog duga i BDP-a za 2005. godinu iznosi 82,5% što je za 2,3 postotna boda više nego na kraju 2004. Pogoršao se i drugi relativni pokazatelj – omjer inozemnog duga i izvoza robe i usluga (povećan je sa 160% na kraju 2004. godine na 167% na kraju 2005.), a to je posljedica izrazitijeg rasta inozemnog duga od rasta izvoza robe i usluga. Unatoč visokom rastu međunarodnih pričuva (ostvaren je godišnji rast od 15,6%) povećanje bruto inozemnog duga te snažno smanjenje inozemne aktive banaka rezultirali su rastom neto inozemnog duga²⁵ i pogoršanjem relativnih pokazatelja neto inozemne zaduženosti. Tako je neto inozemni dug izražen u postotku vrijednosti BDP-a povećan s 37,6% na kraju 2004. godine na 42,9% na kraju 2005., dok je istodobno omjer neto inozemnog duga i izvoza robe i usluga na kraju 2005. dosegao 86,8% što je za 11,9 postotnih bodova više nego na kraju prethodne godine.

1.61.

Valutna struktura inozemnog duga RH
31. prosinca 2005.

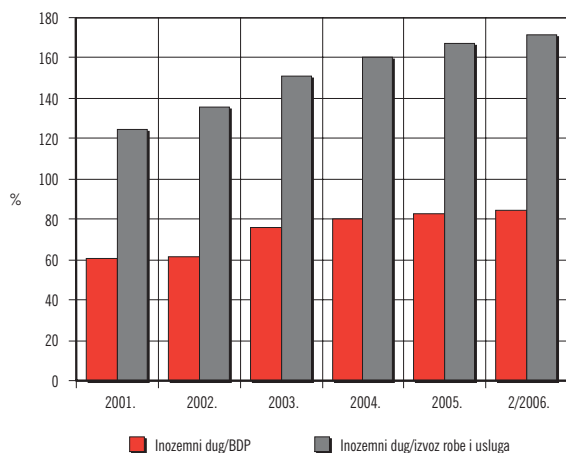

Izvor: HNB

25 Neto inozemni dug jednak je bruto inozemnom dugu umanjenom za iznos bruto međunarodnih pričuva i inozemne aktive banaka.

1.62.

Pokazatelji inozemne zaduženosti RH

Napomena: Relativni pokazatelji za 2006. godinu iskazani su prema ostvarenom BDP-u i izvozu robe i usluga u 2005. godini.

Izvor: HNB

Kretanja na početku 2006. godine upućuju na daljnji rast inozemnog duga. Tako je u prva dva mjeseca 2006. godine inozemni dug RH uvećan za dodatnih 679 mil. EUR te je na kraju veljače dosegao 26,2 mlrd. EUR. Nastavljeno je i pogoršanje relativnih pokazatelja inozemne zaduženosti pa je tako omjer inozemnog duga i BDP-a ostvarenog u 2005. godini dosegao 84,7%, dok je omjer inozemnog duga i izvoza robe i usluga ostvarenog u 2005. na kraju veljače 2006. iznosio 171,4%.

Promatrano prema sektorima dužnika, najveći doprinos rastu inozemnog duga u prva dva mjeseca 2006. godine dale su banke (uključujući izravna ulaganja u banke) čiji je dug u promatranom razdoblju povećan za 708 mil. EUR. Navedeno povećanje obveza banaka prema inozemstvu najvećim je dijelom posljedica porasta obveza na osnovi dugoročnih kredita te dugoročne gotovine i depozita, dok se oko četvrtine porasta odnosi na kratkoročne kredite. U istom je razdoblju zabilježen rast inozemnog duga ostalih domaćih sektora (uključujući izravna ulaganja u poduzeća) od 136 mil. EUR, što je u najvećoj mjeri rezultat rasta obveza po primljenim kreditima. Za razliku od banaka i ostalih domaćih sektora (poduzeća), inozemni dug sektora država i u prva je dva mjeseca 2006. godine nastavio padati te je u odnosu na kraj 2005. smanjen za 165 mil. EUR. Navedeno smanjenje uglavnom je rezultat značajnih otplate dospjelih inozemnih obveznica (redovite polugodišnje otplate obveza prema Londonskom klubu te otplate samurajske obveznice u vrijednosti 25 mlrd. JPY), dok su zabilježena korištenja bila znatno manja.

Likvidnost u međunarodnim plaćanjima

Kretanje indeksa pritiska na devizno tržište (IPDT)²⁶ tijekom 2005. godine nije upozoravalo na moguće poteškoće u međunarodnim plaćanjima. Povoljna kretanja indeksa rezultat su snažnog rasta međunarodnih pričuva (zabilježen je rast od 15,6% u odnosu na kraj prethodne godine) i istodobne aprecijacije tečaja kune prema euru od 3,9%. Pritom je rast međunarodnih pričuva najvećim dijelom posljedica otkupa deviza od poslovnih banaka kao i rasta izdvojene devizne obvezne pričuve, uključujući graničnu obveznu pričuvu. Aprecijacijski su pritisci pak posljedica visoke ponude deviza na domaćem deviznom tržištu zbog značajnog financiranja domaće kreditne aktivnosti banaka sredstvima iz inozemstva, visoke potražnje za domaćom valutom radi kupnje novih izdanja državnih obveznica na domaćem tržištu te aprecijacijskih očekivanja zbog početka pregovora o pristupanju Hrvatske Europskoj uniji.

Posebno povoljna kretanja indeksa ostvarena su u prvoj polovini godine i tijekom ljetnih mjeseci kada su istodobno zabilježeni aprecijacija tečaja kune prema euru i izraziti rast međunarodnih pričuva. U kolovozu i rujnu, s deprecijacijom tečaja kune prema euru i bez značajnijeg rasta međunarodnih pričuva, vrijednost IPDT-a blago se uvećala, ali se i dalje kretala na razinama znatno nižim od kritične granice koja bi mogla upućivati na eventualne po-

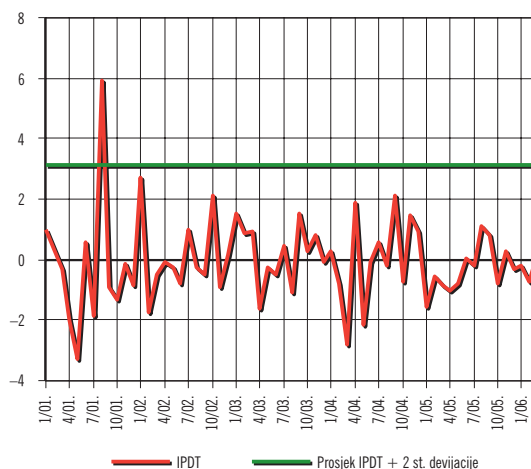
26 Indeks pritiska na devizno tržište računa se kao ponderirani prosjek mjesečne stope promjene tečaja kune prema euru na kraju razdoblja i bruto međunarodnih pričuva izraženih u eurima, uz standardne devijacije kao pondere.

teškoće u međunarodnim plaćanjima. U posljednjem tromjesečju 2005. godine ponovno je zabilježena aprecijacija tečaja kune prema euru, što je, uz ostvareni rast međunarodnih pričuva, rezultiralo vrlo povoljnim kretanjem indeksa.

U prvom tromjesečju 2006. godine kretanje IPDT-a i dalje ne upućuje na moguće probleme u međunarodnim plaćanjima. Tomu je pridonijela blaga aprecijacija tečaja kune prema euru u siječnju i veljači, ali i snažan rast međunarodnih pričuva tijekom cijelog prvog tromjesečja. Posebno povoljna kretanja IPDT-a ostvarena su u veljači, kada je zabilježen visok mjesečni porast međunarodnih pričuva (4%), uz mjesečnu aprecijaciju kune prema euru, djelomično potaknutu izdanjem državnih obveznica na domaćem tržištu.

1.63.

Indeks pritiska na devizno tržište

Izvori: HNB

1.2.9. Državne financije

Ostvarenje proračuna

Fiskalna prilagodba započeta u 2004. godini bila je nastavljena i u 2005. godini. Manjak konsolidirane opće države, utvrđen na modificiranome obračunskom načelu, smanjen je s 4,9% vrijednosti BDP-a u 2004. na 4,1% vrijednosti BDP-a u 2005. godini. Na početku 2005. godine bio je prisutan iznimno snažan rast rashoda, no u nastavku godine ostvarena su znatno povoljnija kretanja, pa su na razini cijele godine prihodi konsolidirane opće države rasli brže od rashoda. Zabilježeni su i niži izdaci za nabavu dugotrajne imovine, kao posljedica završetka pojedinih kapitalnih projekata u cestogradnji. Pad proračunskog manjka rezultirao je manjom potrebom za zaduživanjem pa je povećanje duga opće države, od 8,4 mlrd. kuna u 2005., bilo manje nego u 2004. godini.

Početak fiskalne 2005. godine obilježila je primjena novog zakona o porezu na dohodak²⁷ i novog zakona o porezu na dobit.²⁸ Novim zakonom o porezu na dohodak povećani su, među ostalim, osobni odbici, a smanjen je kumulativni iznos poreznih olakšica. Fiskalni učinci tih promjena, koji uglavnom proizlaze iz spomenutog povećanja osnovnoga osobnog odbitka i povećanja osobnih odbitaka za uzdržavane članove obitelji, negativno su se odrazili na ostvarenje prihoda od poreza na dohodak u 2005. godini, a pozitivni učinci od smanjenja kumulativnog iznosa poreznih olakšica realizirat će se u 2006. godini, nakon godišnjeg obračuna poreza na dohodak. Novi zakon o porezu na dobit smanjio je pak, među ostalim, stope poreza za obveznike na područjima od posebne državne skrbi, ukinuo je porez na dividende koje se isplaćuju inozemnim osobama, što bi trebalo privući strane ulagače, te je ukinuo mogućnost jednokratnog otpisa imovine.

27 NN, br. 177/2004.

28 NN, br. 177/2004. i 95/2005.

U srpnju 2005. Hrvatski sabor prihvatio je prijedlog izmjena i dopuna Zakona o izvršenju državnog proračuna za 2005. godinu. Glavni razlozi izmjena i dopuna državnog proračuna Republike Hrvatske bili su privremeno, ali snažno usporavanje ekonomske aktivnosti u prvom tromjesečju 2005. u odnosu na očekivanja, što je utjecalo na podbačaj pojedinih stavki prihoda (osobito prihoda od PDV-a), te rizik da će se prekoračiti planirani iznosi kod pojedinih stavki proračunskih rashoda. Podbačaj prihoda i prekoračenje planiranih rashoda za 2005. godinu bili bi ugrozili i ostvarivanje proračunskih ciljeva zacrtanih Memorandumom o ekonomskoj i financijskoj politici iz srpnja 2004. godine, pa su rebalansom bile poduzete i određene korektivne mjere kojima se ograničilo odstupanje manjka od onog iz spomenutog dokumenta. Osim toga, u srpnju je Vlada donijela Smjernice ekonomske i fiskalne politike, u kojima je kao glavni cilj fiskalne politike istaknuto jačanje gospodarskog razvoja i održavanje makroekonomske stabilnosti, čemu bi trebalo pridonijeti i najavljeno smanjenje manjka konsolidirane opće države na razinu od 2,8% BDP-a, a javnog duga na razinu od 46,7% do 2008. godine.

Drugu polovinu 2005. obilježilo je donošenje Zakona o umirovljeničkom fondu. Preko tog fonda vratit će se dug umirovljenicima i u cijelosti izvršiti odluka Ustavnog suda iz 1998. godine. Povrat duga znatno će povećati transfere stanovništvu tijekom 2006. i 2007. godine i bitno će utjecati na fiskalne i druge makroekonomske varijable u tim godinama. Izvršenje povrata duga stvara potrebu za dodatnom fiskalnom prilagodbom pa je Vlada početkom studenoga prošle godine izradila prijedlog proračuna za 2006. godinu u kojemu ciljani manjak konsolidirane opće države iznosi 3,3% projicirane nominalne vrijednosti BDP-a za 2006. godinu, što je za 0,2 postotna boda manje nego u spomenutim Smjernicama.

Proračunski prihodi

Prema preliminarnim podacima Ministarstva financija prihodi konsolidirane opće države u 2005. godini iznosili su 103,1 mlrd. kuna, čime je plan prihoda premašen za 375,3 mil. kuna. U odnosu na 2004. godinu prihodi konsolidirane opće države uvećani su za 6,9%, a kako je istodobno ostvaren nešto brži nominalni rast BDP-a, udio prihoda u BDP-u smanjen je s 45,3% u 2004. na 45,0% u 2005. godini. Struktura prihoda opće države ostala je u usporedbi s 2004. godinom gotovo neizmijenjena. Tako je udio poreznih prihoda zadržan na razini od 59% ukupnih prihoda, udio socijalnih doprinosa neznatno je smanjen, na 30,4%, dok se ostatak odnosi na ostale prihode (administrativne takse, dividende, zakupnine i sl.) i pomoći.

Tablica 1.12. Najvažniji izvori prihoda konsolidirane opće države
u milijunima kuna i postocima

Prihodi	2003.	2004.	2005.	Struktura			Indeksi	
				2003.	2004.	2005.	2004./03.	2005./04.
1. Porezi	53.835	56.426	60.522	60,3	58,5	58,7	104,8	107,3
1.1. Porez na dodanu vrijednost	28.129	29.865	32.243	31,5	31,0	31,3	106,2	108,0
1.2. Trošarine	10.482	10.625	10.939	11,7	11,0	10,6	101,4	103,0
1.3. Porez na dohodak	7.198	7.765	7.825	8,1	8,1	7,6	107,9	100,8
1.4. Porez na dobit	4.319	4.396	5.572	4,8	4,6	5,4	101,8	126,8
2. Doprinosi za socijalno osiguranje	27.425	29.478	31.301	30,7	30,6	30,4	107,5	106,2
3. Pomoći	12	14	28	0,0	0,0	0,0	116,3	201,1
4. Ostali prihodi	8.043	10.510	11.253	9,0	10,9	10,9	130,7	107,1
4.1. Administrativne takse	1.986	3.476	4.094	2,2	3,6	4,0	175,0	117,8
4.2. Dividende	109	1.994	1.200	0,1	2,1	1,2	1.822,5	60,2
Ukupni prihodi	89.315	96.427	103.104	100,0	100,0	100,0	108,0	106,9

Izvor: MF

Porezni su prihodi, kao najvažniji izvor prihoda konsolidirane opće države, u 2005. godini ostvarili godišnji rast od 7,3%. Tome je najviše pridonio rast prihoda od poreza na dodanu vrijednost, prihoda od poreza na dobit, prihoda od trošarina te rast prihoda od poreza na dohodak. Prihodi od PDV-a, koji čine više od polovine svih poreznih prihoda konsolidirane opće države, u 2005. su godini iznosili 32,2 mlrd. kuna što je za 8% više nego godinu prije te za 537,2 mil. kuna više nego što je planirano rebalansom proračuna za 2005. godinu. Pri tome je najviša godišnja stopa rasta ostvarena tijekom trećeg tromjesečja, odnosno turističke sezone, a kako je kraj godine donio usporavanje prometa u trgovini na malo, to se odrazilo i na niži rast prihoda od PDV-a u četvrtom tromjesečju.

Naplatom poreza na dobit u 2005. je godini ukupno prikupljeno 5,6 mlrd. kuna, odnosno 26,8% više nego godinu dana prije. Visoka stopa rasta može se djelomično objasniti činjenicom da su u 2004. godini hrvatski poduzetnici iskazali znatno višu dobit prije oporezivanja nego u 2003.²⁹, a u skladu s odredbama Zakona o porezu na dobit porezni obveznici plaćaju predujam poreza na dobit na osnovi porezne prijave za prethodnu godinu. Osim toga, u prvom tromjesečju 2005. godine zabilježena je uplata poreza na isplaćene zadržane dobiti iz prethodnih godina inozemnom vlasniku jednoga hrvatskoga trgovačkog društva u iznosu od oko 270 mil. kuna, što je također povisilo godišnji rast prihoda na ovoj osnovi.

Prihodi od poreza na dohodak u 2005. su godini iznosili 7,8 mlrd. kuna što je za 0,8% više nego godinu dana prije, ali za 425 mil. kuna manje od planiranih prihoda na ovoj osnovi. Nizak rast prihoda od ovog poreza može se djelomično objasniti primjenom novog zakona o porezu na dohodak.

Prema podacima Ministarstva financija u 2005. godini naplatom trošarina ukupno je prikupljeno 10,9 mlrd. kuna. U usporedbi s planiranim prihodima jedino su trošarine na pivo i luksuzne proizvode ostvarene iznad plana, dok su ostale trošarine u odnosu na plan podbacile u ukupnom iznosu za 241,3 mil. kuna. Najsnažniji doprinos rastu ukupnih prihoda od trošarina dali su prihodi od trošarina na osobne automobile, koji su u 2005. godini uvećani za 14,4%. Takvo je kretanje, s jedne strane, rezultat rasta broja novoregistriranih automobila (1,7%), a s druge strane, učinka izmjena Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove³⁰, kojim su trošarine na osobne automobile u prosjeku uvećane za 25%. Prihodi od trošarina na duhanske proizvode u 2005. su godini iznosili 2,5 mlrd. kuna, što je za 3,6% više nego u 2004. godini. Ostvareni rast uglavnom je posljedica zakonskih izmjena posebnog poreza na duhanske proizvode³¹ te godišnjeg rasta prometa od trgovine na malo duhanskim proizvodima u 2005. godini. Iznosom najveći prihodi od trošarina bili su prihodi od trošarina na naftne derivate i u promatranom su razdoblju iznosili 6,1 mlrd. kuna što je za 1,5% više nego u prethodnoj godini, ali i značajnih 180,3 mil. kuna manje od plana. Što se tiče ostalih trošarina, godišnji rast prihoda ostvaren je kod trošarina na kavu, bezalkoholna pića i luksuzne proizvode, dok su istodobno smanjeni prihodi od trošarina na pivo i alkohol.

Prihodi od doprinosa za socijalno osiguranje, kojima se financiraju izdaci za mirovinsko i zdravstveno osiguranje te zapošljavanje, u strukturi prihoda konsolidirane opće države čine gotovo jednu trećinu. U 2005. godini navedeni su prihodi dosegli iznos od 31,3 mlrd. kuna, što je za 184 mil. kuna manje od planiranog iznosa. U odnosu na 2004. godinu ostvaren je rast socijalnih doprinosa od 6,2%, što je ponajprije rezultat rasta prosječne mjesečne

29 Fina, Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika Republike Hrvatske u 2004. godini, lipanj 2005.

30 NN, br. 95/2004.

31 NN, br. 95/2004.

bruto plaće. Struktura socijalnih doprinosa ostala je gotovo identična onoj iz 2004. pa se tako 44,3% socijalnih doprinosa odnosi na doprinose zaposlenika (doprinosi za mirovinsko osiguranje), 53,3% na doprinose poslodavaca (doprinos za zdravstveno osiguranje, poseban doprinos za zdravstveno osiguranje za prava u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti te doprinos za osiguranje u slučaju nezaposlenosti odnosno doprinos za zapošljavanje), dok se preostalo odnosi na doprinose samozaposlenih ili nezaposlenih koji su registrirani pri Hrvatskom zavodu za zapošljavanje.

Ostali prihodi, koji čine oko desetinu prihoda konsolidirane opće države, u 2005. su godini iznosili 11,3 mlrd. kuna pri čemu je plan premašen za čak 788,1 mil. kuna. U odnosu na 2004. godinu najveći su rast ostvarili prihodi od prodaje robe i usluga, u čemu se ponajprije ogleda rast prihoda od administrativnih taksa (prikupljeno je 4,1 mlrd. kuna ili 17,8% više nego godinu prije). S druge strane, značajno su podbacili prihodi od dividenda. Tako je u 2005. ostvareno 1,2 mlrd. kuna prihoda od dividenda, od čega se oko 1 mlrd. kuna odnosi na dividende HT – Hrvatskih telekomunikacija d.d.³². Za usporedbu, u 2004. godini prihodi od dividenda iznosili su 2 mlrd. kuna, od čega se najveći dio odnosio na isplatu zadržanih dobiti spomenutoga trgovačkog društva za 2001., 2002. i 2003. godinu.

Prema preliminarnim podacima Ministarstva financija na razini lokalne države³³ u 2005. godini ukupno su prikupljene 12,2 mlrd. kuna ili 211,5 mil. kuna više nego je planirano. Prihodi od poreza na dohodak i dobit koji se prema Zakonu o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave³⁴ raspodjeljuju između države, općina, gradova i županija, najznačajniji su izvor prihoda jedinica lokalne države i u strukturi ukupnih prihoda ove razine državne vlasti čine oko 50%. U odnosu na 2004. godinu najsnažnije su povećanje ostvarili prihodi od administrativnih taksa (432,8 mil. kuna), zatim prihodi od poreza na dobit (356,9 mil. kuna) te prihodi od pomoći unutar opće države (282,4 mil. kuna).

Proračunski rashodi

Prema podacima Ministarstva financija tijekom 2005. godine na razini konsolidirane opće države ukupno je utrošeno 100,5 mlrd. kuna ili za 6,6% više nego godinu prije, pri čemu je plan premašen za 464,6 mil. kuna. Kao i kod prihoda, struktura rashoda nije značajnije izmijenjena u odnosu na 2004. godinu.

32 U prosincu 2005. isplaćena je izvanredna dividenda za 2004. godinu, a u skladu s vlasničkom strukturom državi je pripalo 688 mil. kuna, dok je krajem siječnja 2006. isplaćen predujam dividende za 2005. godinu, pri čemu je državi pripalo 341,5 mil. kuna (ovaj je iznos uključen u gotovinske podatke za 2005. godinu).

33 Nekonsolidirano

34 NN, br. 117/1993., 33/2000., 73/2000., 59/2001., 107/2001., 117/2001., 150/2002. i 147/2003.

Tablica 1.13. Najveći rashodi konsolidirane opće države
u milijunima kuna i postocima

Rashodi	2003.	2004.	2005.	Struktura			Indeksi	
				2003.	2004.	2005.	2004./03.	2005./04.
1. Socijalne naknade	38.254	41.022	42.468	43,8	43,5	42,3	107,2	103,5
2. Naknade zaposlenima	24.065	25.505	26.686	27,6	27,1	26,6	106,0	104,6
3. Korištenje dobara i usluga	9.494	9.679	10.863	10,9	10,3	10,8	101,9	112,2
4. Subvencije	4.916	5.694	5.999	5,6	6,0	6,0	115,8	105,3
5. Kamate	4.039	4.423	5.102	4,6	4,7	5,1	109,5	115,4
6. Ostalo	6.527	7.963	9.391	7,5	8,4	9,3	122,0	117,9
Ukupni rashodi	87.296	94.287	100.510	100,0	100,0	100,0	108,0	106,6

Izvor: MF

Najveći doprinos ostvarenom povećanju rashoda konsolidirane opće države u 2005. godini dali su rashodi za socijalne naknade, što je uvelike posljedica njihova velikog udjela u ukupnim rashodima. Tako su u 2005. godini rashodi za socijalne naknade zabilježeni u iznosu od 42,5 mlrd. kuna, pri čemu su naknade za socijalnu pomoć rasle gotovo tri puta brže od socijalnih naknada iz osiguranja. Ostvareni godišnji rast naknada za socijalnu pomoć među ostalim je prouzročen rastom izdataka za dodatni rodiljni dopust i rastom izdataka za trajna prava hrvatskih branitelja. S druge strane, kretanje socijalnih naknada iz osiguranja djelomično je posljedica blagog rasta prosječnog broja korisnika mirovine (1,2%) te rasta prosječne isplaćene mirovine (5,0%). Prema podacima HZMO-a za mirovine je u 2005. godini ukupno isplaćeno 27 mlrd. kuna odnosno 4,4% više nego godinu prije.

Svojim doprinosom godišnjem rastu ukupnih rashoda konsolidirane opće države u 2005. godini ističu se i rashodi za korištenje dobara i usluga (uključuju korištenje telefona, pošte, prijevoza, energije te intelektualnih i osobnih usluga) čiji je rast u 2005. godini znatno ubrzan. Prema podacima Ministarstva financija na korištenje dobara i usluga država je utrošila 10,9 mlrd. kuna, što je 12,2% više nego u prethodnoj godini, dok je u 2004. godini zabilježen blagi godišnji rast od 1,9%.

Rashodi za naknade zaposlenima u 2005. su godini dosegli 26,7 mlrd. kuna, tj. 4,6% više nego u 2004., što je odraz blagog povećanja broja državnih službenika i namještenika (0,5%) te godišnjeg rasta bruto plaće zaposlenika u javnoj upravi (3,3%). U strukturi rashoda za naknade zaposlenima u 2005. godini 85,2% čine rashodi za plaće i nadnice, dok se ostatak odnosi na socijalne doprinose koje podmiruje država.

Rashodi za subvencije u 2005. su godini dosegli iznos od 6 mlrd. kuna, pri čemu je njihov rast u odnosu na prethodnu godinu značajno usporen. U strukturi subvencija još uvijek se više od 50% iznosa odnosi na subvencije dane trgovačkim društvima u javnom sektoru, koje su u 2005. godini iznosile 3,4 mlrd. kuna, a prema podacima Ministarstva financija 1,8 mlrd. kuna se odnosi na subvencije dane Hrvatskim željeznicama. Subvencije dane trgovačkim društvima izvan javnog sektora, koje uključuju subvencije dane poljoprivrednicima, obrtnicima te malim i srednjim poduzetnicima, iznosile su u 2005. godini 2,6 mlrd. kuna i na godišnjoj su razini prilično uvećane, za 12,6%.

Ukupni rashodi za kamate u 2005. godini iznosili su 5,1 mlrd. kuna, što je za 166,8 mil. kuna više nego što je planirano. U odnosu na 2004. rashodi za kamate uvećani su za 15,4%, pri čemu su znatno brže rasle kamate po tuzemnim (21,6%) nego po inozemnim obvezama (9,1%). Ovakva kretanja, među ostalim, pokazuju intenzivnije zaduživanje države na domaćem nego na inozemnom tržištu, što se očitovalo i u strukturi rashoda za kamate. Tako je udio inozemnih kamata smanjen s 49,8% u 2004. na 47,1% u 2005. godini, dok je udio tuzemnih kamata u skladu s time uvećan.

Prema podacima Ministarstva financija na razini lokalne države³⁵ u 2005. godini ukupno je utrošeno 9,9 mlrd. kuna, što je za 282,4 mil. kuna više nego što je planirano te za 12,7% više nego u 2004. U strukturi rashoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave najveći se dio odnosi na rashode za korištenja dobara i usluga (38,2% ukupnih rashoda ove razine državne vlasti), zatim na naknade za zaposlene (24,1%) te na ostale rashode (20,8%).

Operativni saldo i transakcije u nefinancijskoj imovini te financijskoj imovini i obvezama

Neto operativni saldo, definiran kao razlika između ostvarenih prihoda i rashoda, u 2005. je godini na razini konsolidirane opće države iznosio 2,6 mlrd. kuna. Oduzme li se od navedenog iznosa zabilježeni trošak neto povećanja nefinancijske imovine od 9 mlrd. kuna, neto zaduživanje iznosi 6,4 mlrd. kuna. U odnosu na 2004. godinu neto zaduživanje je smanjeno za visokih 23,1%, čemu je najviše pridonijelo značajno smanjenje nabave dugotrajne imovine i povećanje neto operativnog viška zbog toga što je rast prihoda promatrane razine državne vlasti bio brži od rasta rashoda. Kako je u 2005. godini bilo ostvareno i povećanje financijske imovine konsolidirane opće države i smanjenje obveza prema inozemstvu, država je potrebna financijska sredstva u cijelosti namaknula zaduživanjem u zemlji.

Nefinancijska imovina konsolidirane opće države uvećana je tijekom 2005. godine za 9 mlrd. kuna ili za 1,5 mlrd. kuna manje nego godinu dana prije. Prodaja nefinancijske imovine u 2005. je godini ostala na gotovo identičnoj razini kao i u 2004., ali je istodobno zabilježeno snažno godišnje smanjenje nabave, što je ponajprije posljedica slabije, no i dalje znatne aktivnosti države u cestogradnji. Hrvatske autoceste i Hrvatske ceste izdvojile su u 2005. za nabavu zgrada i građevina³⁶ ukupno 4,6 mlrd. kuna, odnosno za 1,7 mlrd. kuna manje nego prethodne godine. Ipak, HAC i HC uložili su značajna sredstva (202,2 mil. kuna) za nabavu zemljišta, koja je dio pripremnih radnja za građevinske projekte u idućim godinama. Nabava nefinancijske imovine HAC-a i HC-a čini gotovo polovinu ukupne nabave nefinancijske imovine konsolidirane opće države, dok se ostatak odnosi na jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te korisnike državnog proračuna.

Financijska imovina konsolidirane opće države u 2005. se godini povećala za 1,3 mlrd. kuna, pri čemu se povećala domaća financijska imovina i istodobno blago smanjila inozemna financijska imovina. Rast domaće financijske imovine rezultat je neto povećanja odobrenih zajmova te povećanja novca i depozita. U 2005. godini ukupno je prodano dionica u vrijednosti od 0,5 mlrd. kuna, što se gotovo u potpunosti odnosi na dionice iz portfelja Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (DAB) i Hrvatskog fonda za privatizaciju (HFP). U istom su razdoblju izdaci za dionice i ostale udjele iznosili 0,3 mlrd. kuna, od čega se više od dvije trećine odnosi na uplatu osnivačkoga kapitala Hrvatske banke za obnovu i razvitak (HBOR).

35 Nekonsolidirano

36 Stavka zgrade i građevine prema metodologiji GFS 2001 među ostalim uključuje: stambene zgrade, uredske zgrade, škole, bolnice, autoceste, ceste, mostove, tunele, željezničke pruge, kanale, luke i brane.

Tablica 1.14. Operativni saldo, transakcije u nefinancijskoj imovini te financijskoj imovini i obvezama
prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna

	Konsolidirana opća država		
	2004.	2005.	2005./04.
1. Promjena neto vrijednosti (neto operativni saldo)	2.140	2.594	
1.1. Prihodi	96.427	103.104	106,9
1.2. Rashodi	94.287	100.510	106,6
2. Promjena neto nefinancijske imovine	10.495	9.017	
2.1. Nabava nefinancijske imovine	11.360	9.881	87,0
2.2. Prodaja nefinancijske imovine	865	864	99,9
3. Neto posuđivanje (+) / zaduživanje (-) (1-2)	-8.354	-6.423	
3. Financiranje (5-4)	8.354	6.423	
(% BDP-a)	(3,93%)	(2,80%)	
4. Promjena financijske imovine	104	1.350	
5.1. Domaće	96	1.355	
5.2. Inozemne	8	-5	
5. Promjena obveza	8.459	7.773	
6.1. Domaćih	4.339	11.911	
6.2. Inozemnih	4.119	-4.138	

Napomena: Na gotovinskom načelu
Izvor: MF

Iako su u 2005. godini prihodi konsolidirane opće države bili viši od rashoda, država je velika sredstva uložila u nabavu nefinancijske imovine i nastavak kreditiranja³⁷ trgovačkih društava u javnom sektoru, obrtnika te malih i srednjih poduzetnika pa je potrebna financijska sredstva namaknula zaduživanjem. Tako su obveze konsolidirane opće države tijekom 2005. godine uvećane za 7,8 mlrd. kuna, što je za 0,7 mlrd. kuna manje od povećanja obveza u 2004. godini. Domaće obveze uvećane su za 11,9 mlrd. kuna, i to ponajviše zbog rasta neto obveza po izdanim vrijednosnim papirima (obveznicama i trezorskim zapisima) i zbog rasta neto obveza po primljenim zajmovima. Iako se zaduživanje na inozemnom financijskom tržištu nastavilo i tijekom 2005. godine na osnovi 1,1 mlrd. kuna novog zaduživanja HAC-a, HC-a i Hrvatskih voda te 0,8 mlrd. kuna koje se odnose na korisnike državnog proračuna, ta su nova korištenja inozemnih sredstava bila ipak manja od otplata dospjelih obveza pa su ukupne inozemne obveze konsolidirane opće države smanjene za 4,1 mlrd. kuna.

Saldo konsolidirane opće države na gotovinskom načelu i na modificiranome obračunskom načelu

Prema preliminarnim podacima Ministarstva financija manjak konsolidirane opće države bez kapitalnih prihoda, prikazan na gotovinskom načelu, u 2005. godini iznosio je 8,4 mlrd. kuna ili 3,7% BDP-a za 2005. godinu. Promatrano po razinama državne vlasti, glavnina manjka generirana je na razini državnog proračuna (5,1 mlrd. kuna) i izvanproračunskih korisnika (2,6 mlrd. kuna), što zajedno daje manjak konsolidirane središnje države od 7,7 mlrd. kuna ili 3,4% vrijednosti BDP-a za 2005. godinu. Ostatak manjka od 0,7 mlrd. kuna odnosi se na jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

37 Nabava nefinancijske imovine i izdaci za dane zajmove prema metodologiji GFS 2001 nisu uključeni u rashode.

Ukupan manjak konsolidirane opće države, u usporedbi s prethodnom godinom, smanjen je za 2,2 mlrd. kuna. Najveća fiskalna prilagodba ostvarena je na razini izvanproračunskih fondova, čiji se manjak smanjio za značajnih 1,5 mlrd. kuna, uglavnom zbog smanjenja nabave nefinancijske imovine HAC-a. Manjak je smanjen i na razini državnog proračuna što je posljedica bržeg rasta prihoda nego rashoda, zatim smanjenja izdataka za zajmove i izdataka za dionice i ostale udjele.

Za potrebe *stand-by* aranžmana koji je Vlada RH u kolovozu 2004. godine sklopila s MMF-om, manjak proračuna konsolidirane opće države bio je definiran na modificiranome obračunskom načelu, pri čemu se gotovinski podaci korigiraju za podatke o rashodima prema obračunskom načelu odnosno na osnovi ugovorenih obveza HAC-a i HC-a te za promjene stanja dospjelih neplaćenih obveza središnje i lokalne države. Prema preliminarnim podacima Ministarstva financija manjak konsolidirane opće države izražen prema modificiranome obračunskom načelu u 2005. je godini iznosio 9,3 mlrd. kuna ili 4,1% BDP-a za 2005. Ovako definiran manjak smanjen je u odnosu na prethodnu godinu za 1 mlrd. kuna, no ponovo je došlo do ubrzavanja rasta dospjelih neplaćenih obveza, koje su tijekom 2005. uvećane za 455,8 mil. kuna.

Tablica 1.15. Saldo konsolidirane opće države
prema modificiranome obračunskom načelu, u milijunima kuna i postocima

	2004.		2005.	
	Iznos	U % BDP-a	Iznos	U % BDP-a
1. Neto posuđivanje (+) / zaduživanje (–) GFS 2001	–8.354	–3,93	–6.423	–2,80
2. Prodaja nefinancijske imovine	865	0,41	864	0,38
3. Posudbe umanjene za otplate ^a	1.331	0,63	1.098	0,48
4. Saldo bez kapitalnih prihoda, na gotovinskom načelu (1–2–3)	–10.551	–4,96	–8.386	–3,66
5. Saldo bez kapitalnih prihoda, na gotovinskom načelu (HAC i HC iskazani na obračunskom načelu)	–10.138	–4,76	–8.671	–3,79
6. Koncesijska naknada za obavljanje telekomunikacijskih usluga – uplaćena u veljači 2005.	197	0,09	–197	–0,09
7. Promjena neplaćenih i neevidentiranih obveza (negativna promjena označava povećanje)	–384	–0,18	–456	–0,20
5. Saldo bez kapitalnih prihoda, na modificiranome obračunskom načelu (5 + 6 + 7)	–10.325	–4,85	–9.324	–4,07
Bilješka: Bruto domaći proizvod	212.827		229.031	

^a Kategorija prema GFS 1986, izračun iz podataka GFS 2001

Izvor: MF

Državni dug

Prema podacima HNB-a na kraju prosinca 2005. dug opće države s dugom HBOR-a dosegao je 108,6 mlrd. kuna ili 47,4% vrijednosti nominalnog BDP-a za 2005. godinu. U odnosu na stanje zabilježeno na kraju 2004. godine dug opće države s dugom HBOR-a uvećan je u 2005. za 9,8 mlrd. kuna ili za 2,8 mlrd. kuna manje nego u 2004. godini. Cjelokupno povećanje duga u 2005. godini odnosi se na rast unutarnjeg duga, koji se povećao za 13,5 mlrd. kuna, dok se inozemni dug smanjio za 3,7 mlrd. kuna. Pridoda li se dugu zabilježenom na kraju 2005. godine iznos od 12,4 mlrd. kuna izdanih državnih jamstava, koja čine potencijalni dug jer bi se, teoretski, mogla i aktivirati, ukupni dug na kraju 2005. godine dosegao bi 120,9 mlrd. kuna ili 52,8% vrijednosti nominalnog BDP-a.

Zaduživanje države, koje je radi smanjenja vanjske ranjivosti, smanjenja tečajnog rizika te poticanja razvoja domaćeg tržišta kapitala bilo intenzivnije na domaćem nego na inozemnom tržištu, u protekle se dvije godine odrazilo i na

strukturu ukupnog duga opće države (s dugom HBOR-a). Tako je udio unutarnjeg duga države u ukupnom dugu opće države povećan s 41,4%, koliko je iznosio na kraju 2003., na 52,1% na kraju 2005. godine. Istodobno je udio inozemnog duga opće države (s dugom HBOR-a) razmjerno smanjen.

Tablica 1.16. Dug opće države
na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2004.		2005.		2005./04.
	Iznos	U % BDP-a	Iznos	U % BDP-a	
A. Ukupno dug opće države (1+2)	92.988	43,7	101.424	44,3	9,1
1. Unutarnji dug opće države	42.721	20,1	56.046	24,5	31,2
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	37.224	17,5	50.560	22,1	35,8
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	3.911	1,8	3.935	1,7	0,6
1.3. Unutarnji dug lokalne države	1.586	0,7	1.552	0,7	-2,2
2. Inozemni dug opće države	50.267	23,6	45.378	19,8	-9,7
2.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	42.096	19,8	36.434	15,9	-13,5
2.2. Inozemni dug republičkih fondova	7.925	3,7	8.726	3,8	10,1
2.3. Inozemni dug lokalne države	246	0,1	218	0,1	-11,1
B. Ukupni dug HBOR-a (1+2)	5.746	2,7	7.135	3,1	24,2
1. Unutarnji dug HBOR-a	382	0,2	534	0,2	39,8
2. Inozemni dug HBOR-a	5.363	2,5	6.601	2,9	23,1
Dodatak:					
C. Ukupno izdana jamstva Republike Hrvatske	12.135	5,7	12.384	5,4	2,1
1. Domaća	4.542	2,1	5.268	2,3	16,0
2. Inozemna	7.592	3,6	7.115	3,1	-6,3

Izvor: HNB

Unutarnji dug opće države

Unutarnji je dug opće države na kraju prosinca 2005. godine, prema podacima HNB-a, iznosio 56 mlrd. kuna, što je za 13,3 mlrd. kuna više od stanja duga zabilježenog na kraju prethodne godine. Cjelokupno povećanje duga opće države rezultat je zaduživanja ostvarenog na razini Republike Hrvatske, i to u iznosu od 13,3 mlrd. kuna. Najveći dio spomenutog povećanja odnosi se na rast duga po izdanim obveznicama. Država je u ožujku 2005. godine izdala obveznice u vrijednosti od 3 mlrd. kuna s dospeljećem od 5 godina. Riječ je o drugom izdanju kunskih obveznica, a prva kunska obveznica bila je izdana u svibnju 2003. godine. U mjesecu srpnju izdane su državne obveznice na domaćem tržištu vrijedne 350 mil. EUR s rokom dospeljeća 2015. godine. Naposljetku, Ministarstvo financija izdalo je početkom prosinca na domaćem tržištu desetogodišnje obveznice u iznosu od 3,5 mlrd. kuna s dospeljećem 2015. godine. Sredstva namaknuta spomenutim izdanjima iskorištena su za financiranje dijela proračunskog manjka i otplatu dospjelih obveza.

Ostatak zabilježenog povećanja duga na razini Republike Hrvatske odnosi se na izdane trezorske zapise te na kredite primljene od domaćih banaka. Tako je u ožujku država sa sindikatom sedam hrvatskih banaka potpisala Ugovor o sindiciranom deviznom kreditu u iznosu od 500 mil. EUR, a sredstva su iskorištena za otplatu dospjele petogodišnje euroobveznice. Odluku države da navedena obveznica bude refinancirana zaduživanjem na domaćem tržištu podržao je i HNB te je u veljači donio izmjenu Odluke o minimalno potrebnim deviznim potraživanjima. Tom izmjenom bio je smanjen postotak minimalno potrebne pokrivenosti deviznih obveza banaka njihovim deviznim

potraživanjima, s 35% na 32%, pa je na razini bankarskog sustava bankama tada oslobođeno približno 4 mlrd. kuna.

Iako je tijekom 2005. godine HNB u dva navrata povisio stopu granične obvezne pričuve kako bi se ograničio rast inozemnog zaduživanja banaka, ekonomska likvidnost bankarskog sustava ostala je na visokoj razini, što je omogućilo daljnji nastavak zaduživanja države na domaćem tržištu. Tako je na aukcijama trezorskih zapisa Ministarstva financija zabilježena velika potražnja, a što je, među ostalim, rezultat uvođenja redovitih obratnih repo operacija jer se upravo trezorski zapisi MF-a koriste kao kolateral.

Značajno mjesečno smanjenje duga republičkih fondova zabilježeno je u prosincu kada je otplaćena dospelja petogodišnja obveznica DAB-a u iznosu od 1,7 mlrd. kuna. Međutim, kako je tijekom cijele godine dug na osnovi primljenih bankovnih kredita narastao zbog novih zaduživanja HAC-a i HC-a, unutarnji dug republičkih fondova naposljetku je neznatno uvećan.

Na kraju 2005. godine unutarnji dug HBOR-a dosegnuo je 534,2 mil. kuna, što je relativno malo i čini 7,5% ukupnog duga HBOR-a. U odnosu na kraj 2004. godine unutarnji je dug HBOR-a uvećan za 152,1 mil. kuna, a to je rezultat rasta duga po primljenim bankovnim kreditima i otplata dospjelih obveza po izdanim obveznicama.

Inozemni dug opće države

Prema podacima HNB-a inozemni je dug opće države na kraju 2005. dosegnuo 45,4 mlrd. kuna što je za 4,9 mlrd. kuna manje nego na kraju 2004. godine. Smanjenje inozemnog duga opće države rezultat je snažnog pada inozemnog duga Republike Hrvatske te neznatnog smanjenja inozemnog duga lokalne države. S druge strane, inozemni dug republičkih fondova nastavio je rasti.

Inozemni dug na razini zaduživanja Republike Hrvatske na kraju 2005. godine iznosio je 36,43 mlrd. kuna. Iako su tijekom 2005. godine zabilježena nova zaduživanja na inozemnom financijskom tržištu, otplate dospjelih obveza bile su puno veće tako da je na razini godine ostvareno smanjenje od 5,66 mlrd. kuna. Naime, u ožujku 2005. na naplatu su dospjele petogodišnje euro-obveznice u iznosu od 500 mil. EUR. Uz to, u siječnju i srpnju na naplatu su dospjele dvije redovne otplatne rate Londonskome klubu u ukupnom iznosu od 161,2 mil. USD. Godišnji rast inozemnog duga po primljenim kreditima u 2005. godini iznosio je 124,8 mil. kuna, a rezultat je ponajprije novih zaduživanja kod međunarodnih financijskih institucija³⁸. Smanjenju inozemnog duga također je pridonijelo kretanje tečaja, jer je oko 65% ukupnog inozemnog duga Republike Hrvatske nominirano u eurima, a kako je tijekom 2005. tečaj eura prema kuni oslabio za 3,9%, to se stanje duga, izraženo u kunama, statistički gledano smanjilo.

Inozemni dug republičkih fondova dosegnuo je na kraju 2005. godine 8,7 mlrd. kuna, što je za 0,8 mlrd. kuna više nego na kraju prethodne godine. Povećanje inozemnog duga republičkih fondova u potpunosti odražava nova zaduživanja HAC-a, HC-a te Hrvatskih voda u ukupnom iznosu od 1,1 mlrd. kuna i izvršene otplate ranije primljenih bankovnih kredita Hrvatskih voda.

Hrvatska banka za obnovu i razvitak obično se zadužuje na inozemnome financijskom tržištu gdje su kamatne stope niže kako bi svojim klijentima u

38 Međunarodna banka za obnovu i razvitak i Razvojna banka Vijeća Europe

zemlji mogla ponuditi povoljnije uvjete kreditiranja. Tako je inozemni dug HBOR-a na kraju 2005. godine iznosio 6,6 mlrd. kuna ili 1,2 mlrd. kuna više od stanja zabilježenog godinu prije. Najveći porast zabilježen je u travnju kada je HBOR sa sindikatom inozemnih banaka potpisao Ugovor o sindiciranom kreditu u iznosu od 160 mil. EUR. Kredit je odobren na rok od tri godine uz mogućnost produljenja za dodatne dvije godine, a pribavljena sredstva bila su namijenjena financiranju programa kreditiranja HBOR-a. U prosincu 2005. godine HBOR je s konzorcijem od pet banaka sklopio ugovor o kreditu u iznosu od 100 mil. EUR, a najveći dio spomenutog iznosa evidentiran je kao inozemni dug. Kako je u konzorciju sudjelovala i jedna banka sa sjedištem u Hrvatskoj, manji dio spomenutog iznosa zaveden je kao unutarnji dug HBOR-a.

Kretanja u 2006. godini³⁹

Najnoviji podaci Ministarstva financija pokazuju da su tijekom siječnja i veljače 2006. godine prihodi konsolidirane središnje države iznosili 14,4 mlrd. kuna, a njihov godišnji rast bio visok i iznosio je 13,5%. Ostvareni rast prihoda posljedica je iznimno snažnog rasta prihoda od poreza na dodanu vrijednost (zabilježena je godišnja stopa rasta od 31,5%), prihoda od doprinosa za socijalno osiguranje (6,1%) te prihoda od trošarina (7,5%). Naplatom poreza na dohodak u prva dva mjeseca 2006. ukupno je prikupljeno 626,6 mil. kuna što je 8,4% više nego u istom razdoblju 2005. godine. Ostvarenje prihoda od poreza na dohodak posljedica je relativno visokog rasta prosječne mjesečne bruto plaće (5,3%) i istodobnog povećanja prosječnog broja osiguranika HZMO-a (2,9%).

Ukupni rashodi konsolidirane središnje države u prva dva mjeseca 2006. godine dosegli su iznos od 15,4 mlrd. kuna što je za 0,3% više nego u istom razdoblju 2005. godine. Najveći doprinos godišnjem povećanju rashoda konsolidirane središnje države dali su rashodi za socijalne naknade, koji su u promatranom razdoblju iznosili 7 mlrd. kuna, tj. 4,7% više nego u prva dva mjeseca 2005. godine. Snažan doprinos dali su i rashodi za plaće i nadnice na koje je u promatranom razdoblju ukupno utrošeno 3,6 mlrd. kuna. S druge strane, najveće smanjenje zabilježeno je kod ostalih rashoda, zatim pomoći unutar opće države te rashoda za korištenje dobara i usluga.

U prva dva mjeseca 2006. godine nefinancijska je imovina na razini konsolidirane središnje države uvećana za 512,2 mil. kuna. Nabava nefinancijske imovine iznosila je 566,5 mil. kuna, što se uglavnom odnosi na nabavu zgrada i građevina HAC-a i HC-a. S druge strane, prodaja nefinancijske imovine iznosila je 54,2 mil. kuna i rezultat je prodaje dugotrajne imovine te manjim dijelom prodaje strateških zaliha. Kako su u promatranom razdoblju prihodi bili manji od rashoda, a istodobno je ostvareno spomenuto povećanje nefinancijske imovine, država je potrebna sredstva u najvećoj mjeri namaknula zaduživanjem. Tako su obveze konsolidirane središnje države u siječnju i veljači ove godine uvećane za 1,4 mlrd. kuna što je posljedica nastavka zaduživanja države na domaćem tržištu uz istodobno smanjenje obveza prema inozemstvu. Preostali dio potrebnih sredstava država je osigurala smanjenjem financijske imovine.

Manjak konsolidirane središnje države prikazan na gotovinskom načelu i prema metodologiji GFS 1986 dosegnuo je kumulativno u siječnju i veljači

39 Budući da su podaci o državnim financijama na razini konsolidirane opće države raspoloživi na tromjesečnoj razini, ostvarenja u siječnju i veljači 2006. godine analiziraju se na razini konsolidirane središnje države.

2006. godine 1,8 mlrd. kuna, što je za 1,7 mlrd. kuna ili značajnih 48,1% manje nego u istom razdoblju prethodne godine (3,5 mlrd. kuna). Takva, znatna promjena manjka konsolidirane središnje države ponajprije je rezultat brzog rasta prihoda i istodobnog smanjenja rashoda te nižih izdataka za nabavu nefinancijske imovine.

Prema podacima HNB-a dug opće države (s dugom HBOR-a) iznosio je na kraju veljače 108,7 mlrd. kuna. U odnosu na kraj 2005. dug opće države s dugom HBOR-a uvećan je za 105,4 mil. kuna, dok je povećanje duga zabilježeno u istom razdoblju prethodne godine iznosilo 2,3 mlrd. kuna. Pribrojimo li dugu zabilježenom na kraju veljače 2006. izdana državna jamstva, ukupan dug doseže 120,8 mlrd. kuna ili 138 mil. kuna manje od stanja zabilježenog na kraju 2005. godine.

Tablica 1.17. Recentna kretanja duga opće države
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	Stanje		Promjena	
	2005. II.	2006. II.	2005. I. – II.	2006. I. – II.
A. Ukupno dug opće države (1 + 2)	95.357	101.868	2.369	444
1. Unutarnji dug opće države	46.428	57.920	3.707	1.873
2. Inozemni dug opće države	48.929	43.948	-1.338	-1.430
B. Ukupni dug HBOR-a	5.669	6.797	-77	-338
Dodatak:				
C. Ukupno izdana jamstva Republike Hrvatske	12.229	12.140	95	-243

Izvor: HNB

Unutarnji dug opće države na kraju veljače 2006. iznosio je 57,9 mlrd. kuna što je za 3,3% više nego na kraju protekle godine. Cjelokupno povećanje duga rezultat je zaduživanja na razini Republike Hrvatske, dok je unutarnji dug republičkih fondova i lokalne države u promatranom razdoblju smanjen. Tako je unutarnji dug Republike Hrvatske u siječnju i veljači uvećan za 2 mlrd. kuna, od čega se 1,6 mlrd. kuna odnosi na porast duga po izdanim obveznicama. Država se početkom veljače na domaćem tržištu kapitala, izdavanjem obveznica, zadužila za iznos od 2 mlrd. kuna. Obveznice su izdane na rok od 10 godina uz fiksnu godišnju kamatnu stopu od 5,25 posto, a sredstva pribavljena ovim izdanjem bit će iskorištena za vraćanje obveza koje dospijevaju u 2006. godini. U promatranom razdoblju država se zaduživala i putem bankovnih kredita pa je dug na toj osnovi uvećan za 0,4 mlrd. kuna.

Prema najnovijim podacima HNB-a na kraju veljače inozemni dug opće države dosegao je 43,9 mlrd. kuna te je u odnosu na kraj 2005. godine smanjen za 3,2%. Unatoč porastu duga po primljenim kreditima od inozemnih banaka veće otplate dospjelih obveznica rezultirale su neto smanjenjem duga na razini Republike Hrvatske (1,4 mlrd. kuna). Naime, u siječnju je zabilježena redovna otplata prve ovogodišnje otplatne rate Londonskome klubu, a krajem veljače na naplatu su dospjele samurajske obveznice u vrijednosti od 25 mlrd. JPY. S druge strane, povećanje duga po primljenim kreditima (u iznosu od 859,8 mil. kuna) jednim je dijelom rezultat povlačenja Programskog zajma za prilagodbu (PAL1) koji je u 2005. godini Svjetska banka odobrila Hrvatskoj. Inozemni dug republičkih fondova i lokalne države ukupno je smanjen za 48,2 mil. kuna. Isto tako, u promatranom je razdoblju inozemni dug HBOR-a smanjen za 252,5 mil. kuna zbog smanjenja duga po izdanim obveznicama i primljenim kreditima iz inozemstva.

INSTRUMENTI MONETARNE POLITIKE I UPRAVLJANJE MEĐUNARODNIM PRIČUVAMA

2

RODNA BANKA
VJESCE 2005.

2.1. Instrumenti monetarne politike

Instrumentarij monetarne politike Hrvatske narodne banke u 2005. godini bio je u funkciji dvaju ciljeva monetarne politike:

- daljnjeg usporavanja i zaustavljanja rasta inozemnog zaduživanja radi održavanja makroekonomske stabilnosti i
- unapređenja monetarnog upravljanja uvođenjem operacija na otvorenom tržištu radi smanjivanja volatilnosti prekonoćne kamatne stope na novčanom tržištu i stvaranja preduvjeta za jačanje kamatnoga kanala monetarne politike.

Mjera ograničavanja inozemnog zaduživanja, uvedena tijekom 2004. u obliku granične obvezne pričuve, dodatno je pooštrena tijekom 2005., i to povećanjem stope granične obvezne pričuve u dva navrata. Naime, unatoč opredjeljenju države da se ponajprije okrene zaduživanju u zemlji i tako smanji pritisak na porast inozemnog duga, zaduživanje u inozemstvu nastavio je bankarski sustav. Zbog tog je razloga povećavanjem stope granične obvezne pričuve upućen signal o spremnosti središnje banke na daljnje pooštavanje mjere u cilju usporavanja i održavanja razine inozemne zaduženosti u onim okvirima koji neće ugrožavati održavanje makroekonomske stabilnosti zemlje.

Operacije na otvorenom tržištu uvedene su radi unapređenja monetarnog upravljanja i uspostavljanja aktivnije uloge Hrvatske narodne banke u upravljanju likvidnošću bankarskog sustava. Kratkoročni cilj uvođenja operacija na otvorenom tržištu bilo je stabiliziranje prekonoćne kamatne stope i stvaranje referentne kamatne stope na novčanom tržištu. Dugoročni je cilj monetarne politike uspostava transmisijskog mehanizma koji uključuje djelovanje kamatnoga kanala. Uvođenjem operacija na otvorenom tržištu redefinirani su postojeći instrumenti monetarne politike i uvedeni su novi.

2.1.1. Operacije na otvorenom tržištu

Operacije na otvorenom tržištu novi su instrument za upravljanje likvidnošću, koji je uveden s namjerom da se smanje oscilacije kamatnih stopa na tržištu novca i da se stope stabiliziraju. Uz novi provedbeni okvir monetarne politike Hrvatska narodna banka nastavila je voditi politiku stabilnog tečaja domaće valute.

U tehničkom smislu provedbeni okvir operacija na otvorenom tržištu uključuje tri vrste operacija:

1. redovite obratne repo operacije
2. operacije fine prilagodbe
3. strukturne operacije.

Mehanizam operacija na otvorenom tržištu zahtijeva i usklađenost svih osta-

lih instrumenata monetarne politike koji utječu na monetarno upravljanje pa je postojeći instrumentarij monetarne politike bio prilagođen povećanju efikasnosti operacija na otvorenom tržištu. Instrumentom obvezne pričuve bilo je osigurano povlačenje slobodnih sredstava i stvaranje manjka likvidnosti koji je potreban za provođenje operacija na otvorenom tržištu uz središnju banku kao neto kreditora sustava. Istodobno je bila uvedena i mjera stalno raspoloživih mogućnosti.

Stalno raspoložive mogućnosti za banke su ograničene samo iznosom raspoloživoga kolaterala pa kamatne stope na ta sredstva ograničavaju koridor kretanja prekonoćne kamatne stope, a pozicija neto kreditora sustava središnjoj banci omogućava veću kontrolu nad kretanjem prekonoćne kamatne stope.

Redovite obratne repo operacije

Redovite operacije na otvorenom tržištu financijskom sektoru osiguravaju najznačajniji dio sredstava. Njima se povećava likvidnost u sustavu, a provode se obratnim repo transakcijama. Redovite obratne repo operacije provode se svake srijede na aukcijama s rokom dospelja od jednog tjedna. Na aukcijama sudjeluju domaće banke, a kao kolateral koriste se kunski trezorski zapisi Ministarstva financija. Kako se tim operacijama kreira likvidnost u sustavu, preduvjet za njihovo aktivno korištenje i njihovu djelotvornost jest stvaranje i održavanje manjka likvidnosti u sustavu. Redovite obratne repo operacije na taj način omogućavaju da se na domaćem financijskom tržištu određuje referentna kamatna stopa.

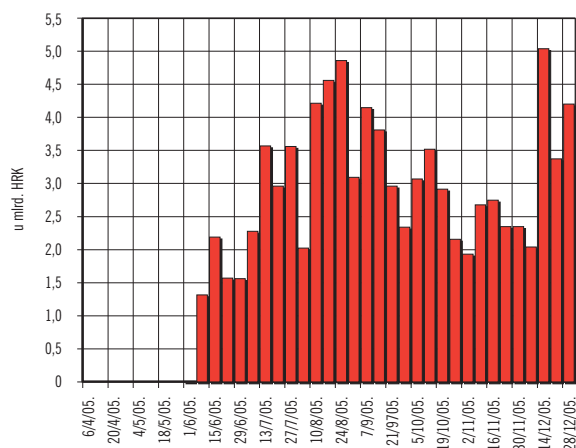
Povećanje postotka deviznog dijela obvezne pričuve koji se izvršava u kunama i povećanje sezonske potražnje za kunama u ljetnim mjesecima stvorili su manjak likvidnosti, a operacije na otvorenom tržištu postale su glavni izvor likvidnosti za banke. U skladu s time banke su od lipnja redovito sudjelovale na obratnim repo aukcijama, za razliku od prvih pet mjeseci 2005. kada se

nisu koristile sekundarnim izvorima likvidnosti središnje banke. Kreiranje likvidnosti na redovitim aukcijama osobito je bilo prisutno u danima neposredno prije datuma izdvajanja i početka novog razdoblja održavanja obvezne pričuve, odnosno na početku razdoblja održavanja.

Ukupan iznos sredstava koji je plasiran bankama na toj osnovi u 2005. godini iznosio je 89,4 mlrd. kuna. Izuzmu li se simbolični iznosi na dvjema aukcijama u travnju i lipnju, iznos sredstava plasiranih na aukcijama u 2005. godini kretao se od 1,3 mlrd. kuna u lipnju do 5,0 mlrd. kuna u prosincu. Prosječno dnevno stanje sredstava kreiranih na obratnim repo aukcijama u istom razdoblju iznosilo je 3,0 mlrd. kuna. Najviše prosječno dnevno stanje sredstava kreiranih na obratnim repo aukcijama zabilježeno je u razdoblju održavanja od 8. kolovoza do 7. rujna 2005. u iznosu od 4,0 mlrd. kuna, kada su se pojedinačni iznosi sredstava plasiranih na pet aukcija kretali između 3,1 mlrd. i 4,9 mlrd. kuna.

2.1.

Pregled obratnih repo aukcija

Izvor: HNB

Ostale vrste operacija na otvorenom tržištu

Osim redovitih operacija novi provedbeni okvir predvidio je i operacije fine prilagodbe, koje služe za privremeno smanjenje ili povećanje likvidnosti u sustavu. One se provode *ad hoc* radi upravljanja likvidnošću na tržištu i upravljanja kamatnim stopama, i to u situacijama kada treba neutralizirati efekte kamatnih stopa uzrokovane neočekivanim fluktuacijama na tržištu. Ove operacije moguće je provoditi putem repo i obratnih repo operacija, izravnim prodajama i kupnjama vrijednosnih papira i deviza te putem deviznih swapova. Zbog potencijalne potrebe za brzom akcijom u slučaju nepredviđenih tržišnih fluktuacija zadržan je visok stupanj fleksibilnosti pa učestalost i dospijeće operacija fine prilagodbe nisu standardizirani, a provode se na aukcijama putem nestandardnih ponuda ili bilateralnim putem s ograničenim brojem sudionika. Kao prihvatljiv kolateral služe trezorski zapisi MF-a u kunama.

Treći su oblik operacija na otvorenom tržištu strukturne operacije, koje se koriste u slučaju potrebe za dugoročnijom prilagodbom strukturne pozicije likvidnosti. Provode se izravnim prodajama i kupnjama vrijednosnih papira te putem repo i obratnih repo operacija. Služe za povećanje ili smanjenje likvidnosti u sustavu, a mogu se provoditi u redovitim vremenskim intervalima ili povremeno te njihovo dospijeće nije standardizirano. Provode se na aukcijama putem standardnih ponuda na kojima sudjeluju poslovne banke, a prihvatljiv kolateral za ovaj je oblik operacija je širi i obuhvaća veći broj državnih vrijednosnih papira.

Tijekom 2005. korištene su samo redovite operacije na otvorenom tržištu, dok operacija fine prilagodbe te strukturnih operacija nije bilo.

2.1.2. Stalno raspoložive mogućnosti

Stalno raspoložive mogućnosti obuhvaćaju instrumente kojima se banke koriste na svoju inicijativu, neograničen broj dana u mjesecu, a služe za stabiliziranje neočekivanih promjena u kretanju likvidnosti banaka. Stalno raspoložive mogućnosti imaju prekonoćno dospijeće i mogu se koristiti u obliku lombardnoga kredita, u slučaju manjka sredstava, i u obliku novčanog depozita, u slučaju viška sredstava. Njima su postavljene granice raspona kamatnih stopa na tržištu novca, pri čemu je kamatna stopa na lombardni kredit gornja granica kamatnog raspona, a kamatna stopa na prekonoćni depozit kod HNB-a donja granica kamatnog raspona. Kamatne stope na tržištu novca trebale bi se kretati unutar tog raspona, a u situaciji redovite prisutnosti HNB-a na tržištu banke bi se trebale koristiti stalno raspoloživim mogućnostima samo u izvanrednim okolnostima jer svoje probleme viška ili manjka likvidnosti redovito mogu riješiti na tržištu i na aukcijama HNB-a.

Lombardni kredit

Kamatnom stopom na korištenje lombardnoga kredita utvrđuje se gornja granica kamatnog raspona, a ona iznosi 7,5%. U travnju 2005. povećana je mogućnost njegova korištenja do iznosa 90% nominalne vrijednosti trezorskih zapisa MF-a koje će banke založiti, umjesto dotadašnjih 50%, pri čemu je ukinuto i ograničenje korištenja ovog instrumenta do maksimalno 5 dana tijekom mjeseca za svaku banku. Lombardni kredit koristi se na zahtjev banke ili automatski zbog nevraćanja unutar dnevnoga kredita, i to isključivo na kraju radnog dana. Banke su obvezne lombardni kredit vratiti sljedećega radnog dana. HNB ima diskrecijsko pravo privremenoga ili trajnog uskraćivanja mogućnosti korištenja lombardnoga kredita. Do 13. prosinca 2005. kamatna stopa na lombardni kredit iznosila je 9,5%, a od 14. prosinca 2005. smanjena je na 7,5%.

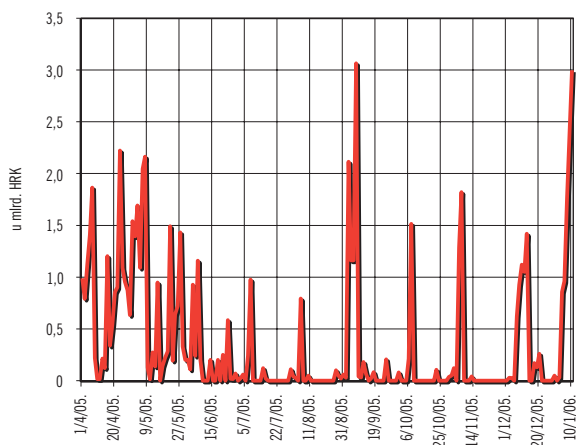
Novčani depozit

Od travnja 2005. bankama je na raspolaganju i mogućnost prekonoćnog polaganja viška kunske likvidnosti u obliku novčanog depozita na koji HNB bankama plaća kamate na osnovi kamatne stope od 0,5%, koja je ujedno donja granica kamatnog raspona na novčanom tržištu. Pristup ovom instrumentu omogućen je samo bankama na kraju radnog dana, nakon završetka međubankovne trgovine. Položeni novčani depozit, poput lombardnoga kredita, ima prekonoćno dospijee, a HNB ga bankama vraća odmah po otvaranju Hrvatskog sustava velikih plaćanja (HSVP). Položeni depozit ne uključuje se u obvezu održavanja obvezne pričuve. HNB također ima mogućnost privremenoga ili trajnog uskraćivanja pristupa nekoj od banaka ovom instrumentu.

Tijekom 2005. banke su se koristile mogućnošću prekonoćnog deponiranja novčanih sredstava kod HNB-a, osobito do mjeseca lipnja. U tom razdoblju

2.2.

Pregled korištenih prekonoćnih depozita

Izvor: HNB

prosječni dnevni iznos prekonoćnog depozita iznosio je 852,8 mil. kuna, pri čemu su na pojedine dane krajem razdoblja održavanja iznosi prekonoćnih depozita prelazili 2,0 mlrd. kuna. U istom se razdoblju banke samo jedan dan nisu koristile instrumentom prekonoćnog depozita. Nakon donošenja izmjena u instrumentu obvezne pričuve i prelaska bankarskog sustava iz pozicije viška likvidnosti u manjak likvidnosti, banke su smanjile korištenje prekonoćnog depozita u idućim mjesecima. U pravilu, banke su pri kraju obračunskog razdoblja, kada je postalo izvjesno da će održati obveznu pričuvu, povećavale prekonoćni depozit. U razdoblju od 8. lipnja 2005. do 31. prosinca 2005. banke su prekonoćni depozit koristile između 6 i 12 radnih dana u razdoblju održavanja, a iznosi su se posljednjih dana razdoblja održavanja kretali uglavnom između 1,0 mlrd. i 2,0 mlrd. kuna. Maksimalan iznos prekonoćnih depozita od 3,1 mlrd. kuna zabilježen je posljednjeg dana u razdoblju održavanja od 8. kolovoza 2005. do 7. rujna 2005.

2.1.3. Obvezna pričuva

Obvezna pričuva i nadalje je glavni instrument sterilizacije viška likvidnosti u sustavu. Obvezna se pričuva tijekom 2005. obračunavala po stopi od 18% na osnovicu koja se sastojala od kuskoga i deviznog dijela. Stopa obvezne pričuve smanjena je u prosincu na 17%, ali je primjena niže stope počela tek u siječnju 2006. Tijekom 2005. većina promjena u instrumentu obvezne pričuve bila je povezana s provođenjem operacija na otvorenom tržištu. S povećanjem dijela devizne obvezne pričuve koji se izdvaja i održava u kunama s 42% na 50% u lipnju 2005. došlo je do manjka likvidnosti u sustavu. U istom razdoblju radi preciznijeg prognoziranja likvidnosti odnos održavanja i izdvajanja obvezne pričuve fiksiran je u omjerima koji su minimizirali utjecaj na postojeću likvidnost. Postotak izdvajanja kunske obvezne pričuve na posebne račune kod HNB-a određen je na razini od 70% obračunate obvezne pričuve, dok je postotak izdvajanja deviznog dijela obvezne pričuve određen na razini od 60% obračunate obvezne pričuve. Preostali dio obvezne pričuve potrebno je održavati u prosjeku na računima likvidnih potraživanja, tijekom razdoblja održavanja od mjesec dana, pri čemu se preostala kunska obvezna pričuva održava na računima za namiru kod HNB-a, a devizna obvezna pričuva na računima likvidnih deviznih potraživanja kod poslovnih banaka.

U studenome 2005. ponovo je izmijenjen instrumentarij monetarne politike kako bi se povećala efikasnost operacija na otvorenom tržištu, lakše upravljalo likvidnošću te ujednačenije kretale prekonoćne kamatne stope na novčanom tržištu. Promjene u instrumentu obvezne pričuve odnosile su se na datum obračuna, razdoblje održavanja te uključivanje neradnih dana u održavanje obvezne pričuve. Naime, u razdoblje za obračun osnovice i u razdoblje održavanja obvezne pričuve, počevši od obračuna za prosinac, počeli su se uključivati i neradni dani, odnosno subote, nedjelje i praznici. Ta je prilagodba provedena radi daljnjeg stabiliziranja kamatnih stopa na prekonoćnom tržištu, a posebice radi eliminiranja velikih oscilacija do kojih je dolazilo petkom ili neposredno prije praznika. Naime, kako do tada ti dani nisu ulazili u razdoblje održavanja obvezne pričuve, bankama nije bilo potrebno kod HNB-a ili na novčanom tržištu osiguravati slobodna novčana sredstva za održavanje obvezne pričuve u neradne dane. Stoga su kamatne stope na tržištu novca pred vikend (petkom) ili dan prije praznika padale ispod prosječnih kamatnih stopa, a višak likvidnosti polagao se u prekonoćni depozit.

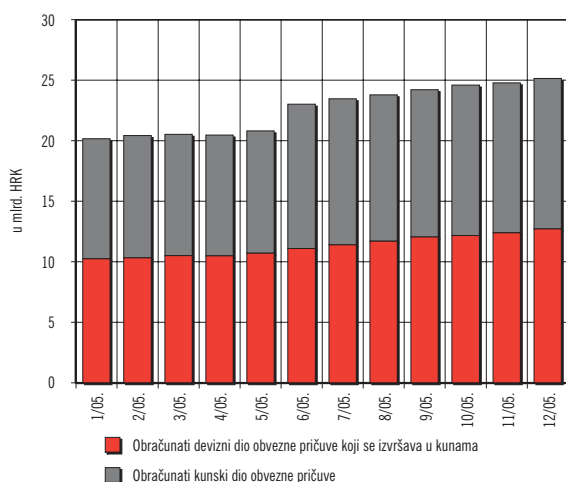
Obračun obvezne pričuve od prosinca se obavlja druge srijede u mjesecu, a ne više osmog dana u kalendarskom mjesecu. Time se početak razdoblja održavanja obvezne pričuve povezao s danom održavanja redovite obratne repo aukcije te se smanjio pritisak na povećanje kamatnih stopa na novčanom tržištu do kojeg je dolazilo zbog povećane potražnje za slobodnim sredstvima u dane izdvajanja obvezne pričuve. Na taj su način izbjegnute situacije u kojima jedna obratna repo aukcija utječe na dva razdoblja održavanja, bankama je olakšano upravljanje likvidnošću, a središnjoj banci planiranje i provođenje operacija na otvorenom tržištu.

Kunski i devizni dio obvezne pričuve

Kunski dio obvezne pričuve rastao je u 2005. godini zbog povećanja obračunske osnovice, odnosno rasta kunskih i deviznih depozita u bankama i zbog porasta obračunatoga deviznog dijela obvezne pričuve koji se izvršava u kunama s 42% na 50%. Kunski dio osnovice kretao se od 56,9 mlrd. kuna, koliko je zabilježeno u obračunskom razdoblju u prosincu 2004., do 70,6 mlrd. kuna

2.3.

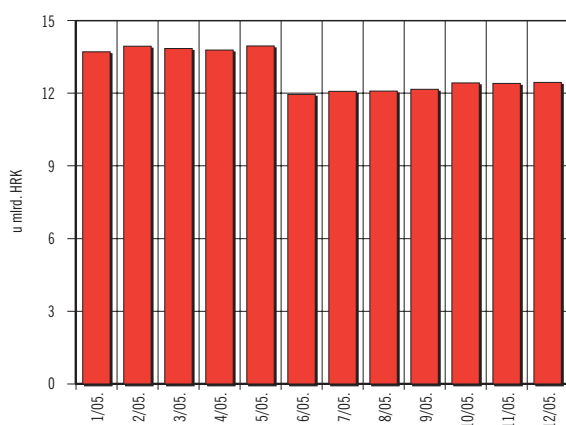
Pregled ukupnoga kunskog dijela
obvezne pričuve
stanje u razdoblju održavanja

Izvor: HNB

2.4.

Pregled ukupnoga deviznog dijela
obvezne pričuve
stanje u razdoblju održavanja

Izvor: HNB

u obračunskom razdoblju iz studenoga 2005. godine što je porast od 24,1%. Devizni dio osnovice kretao se u istom razdoblju od 131,3 mlrd. kuna do 138,3 mlrd. kuna te se povećao za 5,3%. Stoga se tijekom 2005. bilježi rast ukupne kunske obvezne pričuve s 20,2 mlrd. kuna u siječnju na 25,2 mlrd. kuna u prosincu, što je povećanje od 24,7%. Dio obračunatoga deviznog dijela obvezne pričuve koji se izdvaja u kunama, povećan je tijekom 2005. za 25,4%.

Iako je devizni dio osnovice rastao tijekom cijele 2005. godine, devizni dio obvezne pričuve smanjio se s 13,7 mlrd. kuna zabilježenih u siječnju na 12,4 mlrd. kuna u prosincu što je pad od 9,2%. Tijekom prvih pet mjeseci devizna je obvezna pričuva oscilirala između siječanj-ske razine od 13,7 mlrd. kuna i 13,9 mlrd. kuna zabilježenih u svibnju. U lipnju je devizna obvezna pričuva smanjena za više od 2 mlrd. kuna što je posljedica već spomenute promjene postotka obračunatoga deviznog dijela obvezne pričuve koji se izvršava u kunama. U idućem je razdoblju devizna obvezna pričuva porasla s razine od 11,9 mlrd. kuna u lipnju na 12,4 mlrd. kuna u prosincu što čini porast od 4,2%.

Hrvatska narodna banka je do ožujka 2005. remunerirala sredstva obračunate obvezne pričuve koja se izdvajaju na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke i sredstva obračunate obvezne pričuve koja se u prosjeku održavaju na računima za namiru i u blagajnama banaka. Međutim od travnja 2005. godine HNB remunerira samo izdvojeni dio obvezne pričuve, dok se dio obvezne pričuve koji se održava na računima za namiru i u blagajnama banaka, ne remunerira. Naknada na sredstva izdvojenoga kunskog dijela obvezne pričuve smanjila se u lipnju 2005. s 1,25% na 0,75%. Remuneracija deviznog dijela obvezne pričuve također je smanjena, tako da naknada za sredstva izdvojena u američkim dolarima iznosi 50% *U.S. Federal Funds Target Rate*, dok za sredstva izdvojena u eurima naknada iznosi 50% *ECB Minimum Bid Refinance Rate*, umjesto dotadašnjih 75% referentne kamatne stope Fed-a i ESB-a.

2.1.4. Mjere za ograničavanje rasta inozemnog zaduživanja

Granična obvezna pričuva

Hrvatska narodna banka bila je u 2005. usmjerena na smanjenje deficita na tekućem računu platne bilance te na zaustavljanje porasta inozemnog duga. Stoga je tijekom godine i dalje korišten instrument granične obvezne pričuve kako bi se destimulirao daljnji rast zaduživanja banaka u inozemstvu.

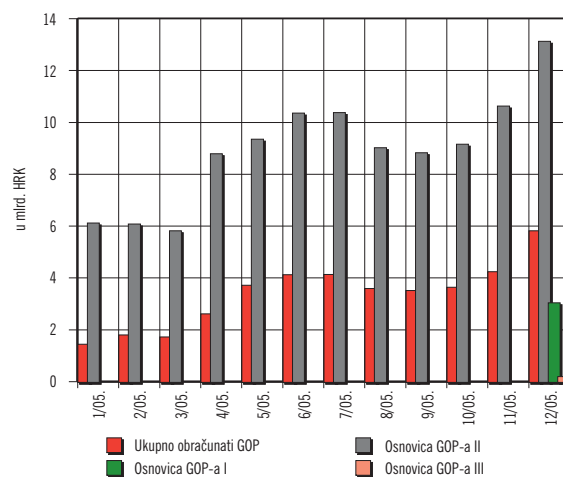
Stopa granične obvezne pričuve, koju su banke dužne obračunavati na prirast svoga inozemnog zaduživanja, povećana je u dva navrata: u ožujku s 24% na 30% te u lipnju s 30% na 40%.

Osnovicu za obračun granične obvezne pričuve većim dijelom godine činila je pozitivna razlika između prosječnoga dnevnog stanja izvora sredstava od nerezidenata i pravnih osoba u posebnom odnosu s bankom iz obračunskoga i iz početnog razdoblja, pri čemu je početno razdoblje ono od 1. lipnja do 30. lipnja 2004. Banke su na prirast inozemne pasive tijekom siječnja i veljače obračunavale graničnu obveznu priču po stopi od 24%. Stopa granične obvezne pričuve u ožujku je povećana na 30% i u lipnju na 40%. U prosincu 2005., s primjenom od siječnja 2006., proširena je osnovica za obračun granične obvezne pričuve te je uvedeno dodatno početno obračunsko razdoblje. U osnovicu za obračun granične obvezne pričuve uključene su garancije i jamstva za račun stranih osoba na osnovi kojih se domaće osobe zadužuju u inozemstvu te sredstva primljena od društava za lizing koja nisu u posebnom odnosu s bankom. U skladu s time banke su na porast prosječnoga dnevnog stanja sredstava primljenih od društava za lizing koja nisu u posebnom odnosu s bankom te potencijalnih obveza koje proizlaze iz garancija i jamstava u korist stranih osoba u kunama i u stranoj valuti na osnovi kojih se domaće osobe zadužuju u inozemstvu, obračunavale graničnu obveznu priču po stopi od 55%. Dodatno početno obračunsko razdoblje od kojeg se mjerio porast prosječnoga dnevnog stanja navedenih izvora sredstava i potencijalnih obveza jest razdoblje od 1. do 30. studenoga 2005. Istodobno su banke, uz redoviti obračun granične obvezne priču po stopi od 40%, na porast prosječnoga dnevnog stanja izvora sredstava od nerezidenata i pravnih osoba u posebnom odnosu s bankom u odnosu na njihovo prosječno stanje u početnom razdoblju od 1. do 30. studenoga 2005. dodatno obračunavale graničnu obveznu priču po stopi od 15%.

Ukupni izvori sredstava od nerezidenata i pravnih osoba u posebnom odnosu s bankom u siječnju su iznosili 60,7 mlrd. kuna, a u prosincu su, zbog velikog rasta sredstava nerezidenata, dosegili razinu od 68,0 mlrd. kuna što je porast od 12% u odnosu na početak godine. Zbog porasta sredstava nerezidenata te višekratnog povećanja stope granične obvezne pričuve porast je zabilježen i za ukupnu obračunatu graničnu obveznu priču, koja je porasla s 1,5 mlrd. kuna u siječnju na 5,8 mlrd. kuna u prosincu.

2.5.

Pregled granične obvezne pričuve
stanje na dan obračuna

Napomena: Osnovicu GOP-a I čini pozitivna razlika između prosječnoga dnevnog stanja izvora sredstava od nerezidenata i pravnih osoba u posebnom odnosu s bankom u tekućem i početnom obračunskom razdoblju od 1. do 30. lipnja 2004. Osnovicu GOP-a II čini pozitivna razlika između prosječnoga dnevnog stanja izvora sredstava od nerezidenata i pravnih osoba u posebnom odnosu s bankom u tekućem i početnom obračunskom razdoblju od 1. do 30. studenoga 2005. Osnovicu GOP-a III čini pozitivna razlika između prosječnoga dnevnog stanja sredstava prikupljenih od osoba koje obavljaju djelatnost financijskog najma (lizinga) i pojedinih pasivnih izvanbilančnih zapisa koji podrazumijevaju garancije i jamstva za račun stranih osoba u kunama i u stranoj valuti na osnovi kojih se domaće osobe zadužuju u inozemstvu u tekućem i početnom obračunskom razdoblju od 1. do 30. studenoga 2005.

Izvor: HNB

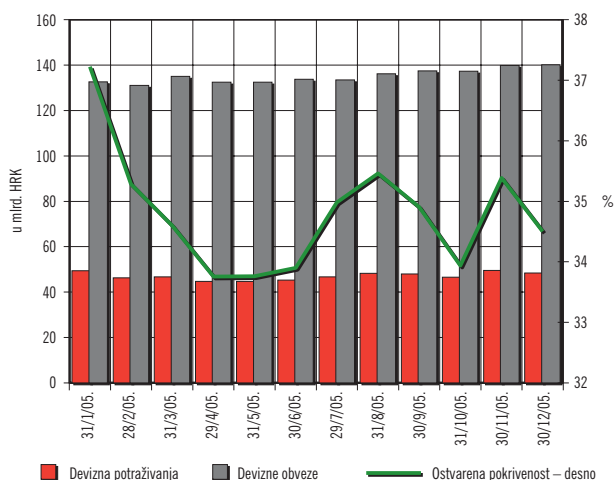
2.1.5. Ostali instrumenti

Minimalno potrebna devizna potraživanja

Postotak minimalno potrebnih deviznih potraživanja koja su banke obvezne održavati u odnosu na svoje devizne obveze promijenjen je u veljači s 35% na 32%. Na taj su se način oslobodila likvidna devizna sredstva, čime se bez dodatnoga inozemnog zaduženja povećala likvidnost i omogućilo financiranje države na domaćem tržištu.

2.6.

Pregled pokrivenosti deviznih obveza deviznim potraživanjima

Izvor: HNB

Postotak pokrivenosti deviznih obveza deviznim potraživanjima u prvoj polovini godine kretao se od 37,22% na dan 31. siječnja do 33,76% koliko je iznosio 31. svibnja. Nakon toga došlo je do povećanja pokrivenosti deviznih obveza likvidnim deviznim potraživanjima banaka na 35,46% na dan 31. kolovoza. Međutim, povećanje deviznih obveza banaka i smanjenje njihovih potraživanja nakon ljetnih mjeseci utjecali su na pad pokrivenosti deviznih obveza likvidnim deviznim potraživanjima te je pokrivenost na dan 30. prosinca 2005. iznosila 34,50%.

Blagajnički zapisi HNB-a u kunama

Blagajnički zapisi HNB-a u kunama dio su operativnog okvira monetarne politike, ali se u 2005. nisu koristili, za razliku od 2004. kada je ukupno na dvije aukcije izdano 106,0 mil. kuna.

Prema odluci nematerijalizirani se prenosivi blagajnički zapisi HNB-a nominirani u kunama s rokom dospelja od 35 dana prodaju preko aukcija uz diskont i uz namiru istoga dana. HNB utvrđuje datum aukcije, a pristup primarnom tržištu imaju domaće banke, podružnice stranih banaka i HBOR. Poslove depozitorija blagajničkih zapisa obavlja Središnja depozitarna agencija.

Kratkoročni kredit za likvidnost

Tijekom 2005. godine nije bilo potrebe za korištenjem kratkoročnog kredita za likvidnost. Kamatna stopa za korištenje kratkoročnog kredita za likvidnost nije se mijenjala te je bila jednaka kamatnoj stopi na lombardni kredit uvećanoj za 0,5 postotnih bodova za razdoblje korištenja kredita do tri mjeseca, odnosno uvećanoj za 1 postotni bod za razdoblje korištenja kredita preko tri mjeseca.

Unutardnevni kredit

Unutardnevni kredit uveden je u srpnju 2005. godine kako bi se poboljšala protočnost platnih transakcija tijekom radnog dana. Banke se unutardnevnim kreditom mogu koristiti svakodnevno u obliku limita na računu za namiru, pri čemu je limit visina dopuštenoga negativnog stanja na računu za namiru. Nevraćeni unutardnevni kredit na kraju radnog dana automatski se smatra zahtjevom za odobrenje lombardnoga kredita, i to u iznosu negativnog stanja na računu za namiru. Također, uskraćivanje mogućnosti korištenja, odnosno ograničenje iznosa lombardnoga kredita, automatski podrazumijeva identična ograničenja u mogućnosti korištenja unutardnevnoga kredita. Na sredstva korištenoga unutardnevnoga kredita HNB ne zaračunava kamate.

U razdoblju od 1. srpnja, kada je unutardnevni kredit uveden, do 31. prosinca 2005. prosjek dnevnih odobrenih iznosa unutardnevnoga kredita iznosio je 401,1 mil. kuna. Ukupno je korišten 60 radnih dana, a pojedinačni dnevni odobreni iznosi kretali su se od 30,6 mil. do 1,4 mlrd. kuna.

2.1.6. Kamatne stope i naknade Hrvatske narodne banke

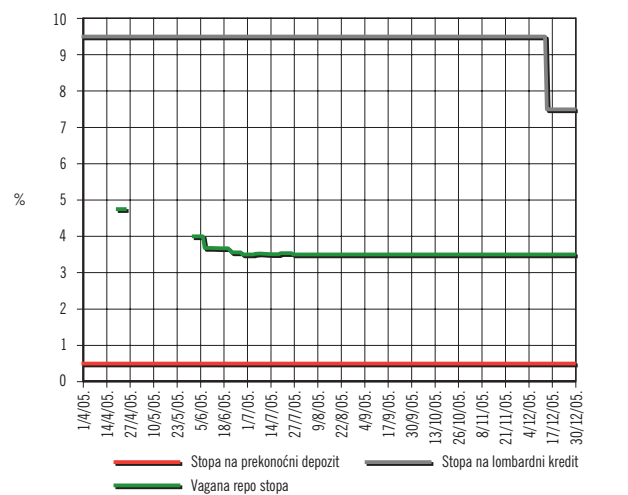
S operacijama na otvorenom tržištu uvedena je repo stopa po kojoj banke HNB-u plaćaju kamate na posuđena sredstva na obratnim repo aukcijama. Iako je na obratnoj repo aukciji u travnju, kada su prvi put prihvaćene ponude, granična repo stopa iznosila 4,5%, od 8. lipnja 2005., kada su banke aktivnije i s većim iznosima počele sudjelovati na obratnim repo aukcijama, granična repo stopa nije se mijenjala do kraja godine, a iznosila je 3,5%. Na spomenutoj prvoj održanoj aukciji vagana repo stopa iznosila je 4,75%, a potom se smanjivala sve do razine od 3,5% početkom kolovoza te se do kraja godine više nije mijenjala. U cijelom promatranom razdoblju najniže ponuđene repo stope kretale su se između 3,2% i 4,0%, a najviše ponuđene repo stope kretale su se između 3,5% i 5,0%.

Uvođenjem novoga provedbenog okvira početkom travnja 2005. godine kreiran je tzv. kamatni raspon, unutar kojeg bi se trebala kretati prekonoćna kamatna stopa na novčanom tržištu. Gornju granicu kamatnog raspona čini kamatna stopa na lombardni kredit, koja je u trenutku donošenja novoga provedbenog okvira iznosila 9,5% godišnje, a donja je granica kamatna stopa na prekonoćni depozit kod HNB-a, koja iznosi 0,5% godišnje. Odlukom iz studenoga kamatna stopa na korištenje sredstava lombardnoga kredita smanjena je na 7,5% kako bi se povećala simetričnost kamatnog raspona, pri čemu se repo stopa kreće sredinom tog raspona.

Stopa remuneracije na kunski dio obvezne pričuve smanjena je u lipnju 2005. s 1,25% na 0,75%. Tada je smanjena i stopa remuneracije deviznog dijela obvezne pričuve tako da ona za sredstva izdvojena u američkim dolarima, umjesto dotadašnjih 75%, iznosi 50% *U.S. Federal Funds Target Rate*, te za sredstva izdvojena u eurima, umjesto dotadašnjih 75%, iznosi 50% *ECB Minimum Bid Refinance Rate*.

2.7.

Kamatni raspon i repo stopa

Izvor: HNB

2.2. Upravljanje međunarodnim pričuvama

Ukupne međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke, iskazane prema nabavnoj vrijednosti, tijekom 2005. godine povećane su za 1.008,47 mil. EUR ili 15,7%. Posljednjeg dana prosinca 2005. godine ukupne međunarodne pričuve HNB-a iznosile su 7.418,08¹ mil. EUR, dok su na kraju 2004. godine one iznosile 6.409,61 mil. EUR.

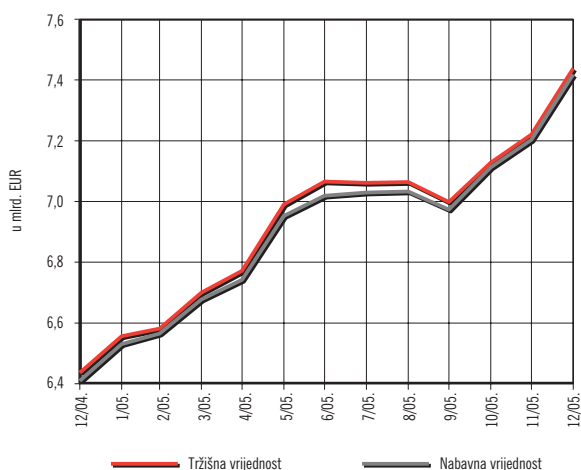
Tablica 2.1. Međunarodne pričuve HNB-a
na kraju razdoblja, u milijunima EUR

Godina	Mjesec	Ukupne pričuve	
		Tržišna vrijednost	Nabavna vrijednost
2004.	prosinac	6.435,99	6.409,61
2005.	siječanj	6.556,26	6.530,91
	veljača	6.581,35	6.565,05
	ožujak	6.700,28	6.677,63
	travanj	6.771,79	6.742,13
	svibanj	6.990,44	6.952,72
	lipanj	7.065,48	7.018,82
	srpanj	7.061,40	7.029,36
	kolovoz	7.064,07	7.033,06
	rujan	6.998,51	6.972,96
	listopad	7.128,28	7.112,74
	studen	7.220,18	7.203,43
	prosinac	7.438,16	7.418,08
Razlika 12/05. – 12/04.		1.002,17	1.008,47

Izvor: HNB, operativni podaci

2.8.

Međunarodne pričuve HNB-a
na kraju razdoblja

Izvor: HNB, operativni podaci

Glavni čimbenici promjene razine ukupnih međunarodnih pričuva (iskazanih prema nabavnoj vrijednosti i po tečaju na dan valute) tijekom 2005. godine bili su

- na priljevnoj strani:
 1. kupnja deviza od banaka na aukcijama na deviznom tržištu u iznosu od 670,80 mil. EUR
 2. neto povećanje ukupne izdvojene devizne obvezne pričuve u iznosu od 395,91 mil. EUR (uključene su i devizna obvezna pričuva i granična obvezna pričuva)
 3. prihodovana sredstva na osnovi ulaganja deviznih pričuva HNB-a u iznosu od 144,29 mil. EUR
 4. pozitivne tečajne razlike u iznosu od 195,46 mil. EUR proizašle iz 15%-tnog jačanja tečaja dolara prema euru,

1 Prema tržišnoj vrijednosti međunarodne pričuve HNB-a povećale su se u 2005. godini za 1.002,17 mil. EUR: s razine od 6.435,99 mil. EUR na razinu od 7.438,16 mil. EUR.

○ a na odljevnoj strani:

1. prodaja deviza Ministarstvu financija u iznosu od 342,67 mil. EUR.

Hrvatska narodna banka intervenirala je na tržištu tijekom 2005. godine kupujući i prodajući devize. Trgovala je:

1. s domaćim bankama
2. s Ministarstvom financija RH i
3. sa stranim bankama.

Tablica 2.2. Ukupni promet HNB-a na deviznom tržištu od 1. siječnja do 31. prosinca 2005.

prema tečaju na dan intervencije, u milijunima

	Kupnja (1)		Prodaja (2)		Razlika (1 – 2)	
	EUR	HRK	EUR	HRK	EUR	HRK
Domaće banke	670,80	4.985,76	0,00	0,00	670,80	4.985,76
Ministarstvo financija	0,02	0,13	342,67	2.561,94	-342,65	-2.561,81
Strane banke	0,00	0,00	0,13	0,99	-0,13	-0,99
Ukupno	670,82	4.985,89	342,80	2.562,93	328,02	2.422,96

Izvor: HNB

HNB je u izvještajnom razdoblju putem intervencija otkupio ukupno 670,82 mil. EUR, dok je istodobno prodao 342,80 mil. EUR. Cjelokupnim prometom na deviznom tržištu ukupne međunarodne pričuve uvećane su za 328,02 mil. EUR. Neto kupnjom deviza na hrvatsko je tržište emitirano 2.422,96 mil. kuna.

U 2005. zabilježen je trend kupnje deviza od domaćih banaka sličan onome iz 2004. godine, a prodaje deviza bankama nije bilo. HNB je intervencijama u siječnju, ožujku, travnju, lipnju, listopadu i prosincu (ukupno na devet aukcija) otkupio od komercijalnih banaka 670,80 mil. EUR, što je za 267,60 mil. EUR više nego u 2004. godini. Na taj je način središnja banka emitirala ukupno 4.985,76 mil. kuna. HNB-ova kupnja deviznih sredstava od domaćih banaka na deviznom tržištu posljedica je aprecijacijskih pritisaka.

U izvještajnom razdoblju od Ministarstva financija RH otkupljeno je 0,02 mil. EUR, a prodano mu je 342,67 mil. EUR, čime je neto prodano 342,65 mil. EUR. Najznačajnije transakcije s Ministarstvom financija u izvještajnom razdoblju bile su:

- 1) prodaja deviza u protuvrijednosti 132,62 mil. EUR (najveće stavke bile su 85,09 mil. USD u siječnju te 75 mil. USD u srpnju) za plaćanje obveza Pariškom i Londonskom klubu
- 2) prodaja deviza u veljači, ožujku i travnju 2005. u ukupnom iznosu od 152,13 mil. EUR za plaćanje kamata na euroobveznice.

Ostale transakcije s Ministarstvom financija manjih su pojedinačnih iznosa i bile su namijenjene plaćanju ostalih inozemnih obveza.

Ulaganja međunarodnih pričuva analiziraju se prema pojedinim instrumentima, kreditnom riziku te prema valutnoj strukturi. Na promjenu strukture ulaganja u 2005. godini utjecale su promjene vezane uz graničnu obveznu pričuvu te djelomično skraćivanje taktičkoga prosječnog vremena vezivanja (engl. *duration*) dolarskog portfelja HNB-a.

Hrvatska narodna banka ulaže međunarodne pričuve u sljedeće instrumente:

1. dužničke vrijednosne papire s fiksnom i varijabilnom kamatnom stopom
2. instrumente središnjih banaka i međunarodnih financijskih institucija

3. ugovore o reotkupu (repo i obratne repo ugovore)
4. depozite komercijalnih banaka dugoročnoga investicijskog ranga barem A+ odnosno A1
5. potvrde o depozitu banaka dugoročnoga investicijskog ranga barem A+ odnosno A1 te
6. efektivni strani novac.

Prema stupnju izloženosti kreditnom riziku ukupne međunarodne pričuve dijelimo na sredstva uložena u državne obveznice, u komercijalne banke, međunarodne financijske institucije i u središnje banke. Na kraju 2005. godine u usporedbi s krajem 2004. godine zabilježen je blagi pad udjela ukupnih međunarodnih pričuva koji je bio uložen u državne obveznice i središnje banke, dok je udio pričuva uložених u komercijalne banke i međunarodne financijske institucije blago uvećan. Najveći udio, 49,60%, u strukturi ukupnih međunarodnih pričuva na dan 31. prosinca 2005. i nadalje imaju ulaganja u državne obveznice, koja su, promatramo li apsolutni iznos, porasla s 3.399,85 mil. EUR, koliko su iznosila 31. prosinca 2004., na 3.679,35 mil. EUR na dan 31. prosinca 2005. Spomenuta ulaganja izložena su najmanjem kreditnom riziku jer obuhvaćaju ulaganja u državne obveznice zemalja najvišega rejtinga (zemalja eurozone, SAD-a i Velike Britanije). Udio ukupnih međunarodnih pričuva uložених u nekolateralizirane instrumente kod komercijalnih banaka (koji obuhvaća oročene devizne depozite i potvrde o depozitu) povećan je s 43,32% na kraju 2004. godine na 44,79% na dan 31. prosinca 2005. Udio ulaganja u međunarodne financijske institucije, koja obuhvaćaju instrumente BIS-a, Europske investicijske banke te Svjetske banke, povećan je, tako da je na kraju 2005. iznosio 4,92%, dok je na kraju 2004. godine iznosio 2,60%.

Nešto manje od polovine ukupnih međunarodnih pričuva (3.441,83 mil. EUR odnosno 46%) bilo je investirano u vrijednosne papire država i u banke rejtinga Aaa (prema agenciji za dodjelu kreditnih rejtinga Moody's), dok je kod država i banaka rejtinga Aa2 bilo uloženo 17%, a kod banaka s rejtingom A1 16%.

Valutna struktura međunarodnih pričuva kojima Hrvatska narodna banka aktivno upravlja (neto međunarodne pričuve) usklađuje se dva puta godišnje s valutnom strukturom projiciranih iznosa otplate inozemnog duga Republike Hrvatske za godinu unaprijed te s valutnom strukturom uvoza robe i usluga ostvarenog u proteklih godinu dana. Na kraju izvještajnog razdoblja udio pričuva u eurima u neto međunarodnim pričuvama HNB-a iznosio je 80,70%, a udio pričuva u američkim dolarima 19,28%, dok je na kraju 2004. godine taj odnos bio 79,98% naprama 20,01%.

Tablica 2.3. Valutna struktura ukupnih međunarodnih pričuva, 31. prosinca 2005.

prema nabavnoj vrijednosti, u milijunima EUR i postocima

Valuta	Međunarodne pričuve				Udio	
	Ukupno	Od toga			31. XII. 2005.	31. XII. 2004.
		OP	GOP	MF		
EUR	6.313,65	1.234,61	568,78	1,43	85,11	74,86
USD	1.103,29	21,21	4,68	0,08	14,87	25,13
XDR	0,85	–	–	–	0,01	0,01
Ostale valute	0,29	–	–	0,28	0,00	0,00
Ukupno	7.418,08	1.255,82	573,46	1,79	100,00	100,00

Izvor: HNB, operativni podaci

Tablica 2.4. Ostvareni prihodi^a i prosječne stope povrata na devizne portfelje HNB-a kojima se aktivno upravljalo u 2005.

na osnovi tržišne vrijednosti, u milijunima originalne valute i postocima

Portfelj	Ostvareni prihod	Prosječan uloženi iznos	Godišnja stopa povrata					
	2005.		2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Eurski	89,86	4.181,34	4,38	4,63	3,79	2,58	2,66	2,15
Dolarski	35,59	1.300,35	6,56	4,72	2,38	1,40	1,27	2,74

^aOstvareni prihodi uključuju realizirane i nerealizirane, ali obračunate kamate po depozitima, potvrđama o depozitu, obratnim repo ugovorima i obveznicama te realiziranu i nerealiziranu dobit (gubitak) po promjeni cijena obveznica neto deviznog portfelja HNB-a u 2005. godini. U analizu nisu uključeni efektivni strani novac, sredstva uložena na osnovi izdvojene devizne obvezne pričuve te sredstva Ministarstva financija.

Izvor: HNB

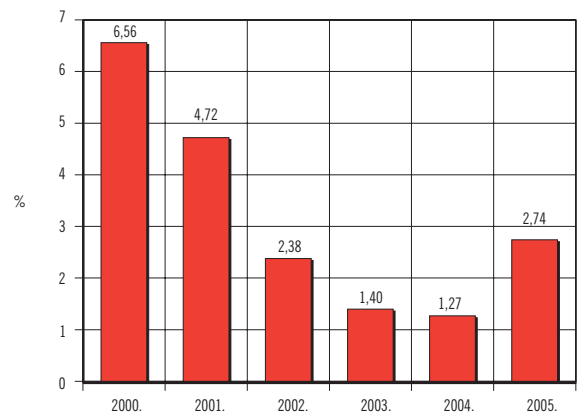
Prosječna stopa povrata neto eurskog portfelja HNB-a za cijelu 2005. iznosila je 2,15%, dok je prosječna stopa povrata neto dolarskog portfelja HNB-a u istom razdoblju iznosila 2,74%. Veći povrat dolarskog portfelja HNB-a u 2005. godini u odnosu na prethodne tri godine rezultat je više razine kamatnih stopa na dolarском tržištu te relativno kratkoga prosječnog vremena vezivanja (engl. *duration*) dolarskog portfelja HNB-a. Stopa povrata eurskog portfelja HNB-a u 2005. godine odraz je niskih kamatnih stopa na eurskom tržištu te laganog pada cijena obveznica.

Središnja američka banka nastavila je i u 2005. godini povišivati svoju ključnu prekonoćnu kamatnu stopu. Fed je podizao svoju mjerodavnu stopu u osam navrata, čime je ona u 2005. godini ukupno porasla za 2 postotna boda, s razine od 2,25% na 4,25%. Ukupno je bilo trinaest povećanja kamatnih stopa u SAD-u zaredom, od lipnja 2004. godine.

Europska središnja banka povišila je svoju mjerodavnu repo stopu u prosincu 2005. godine, za 0,25 postotnih bodova. Posljednji je put ESB mijenjao kamatne stope u lipnju 2003. godine, a posljednji ih je put povišio u travnju 2000.

2.9.

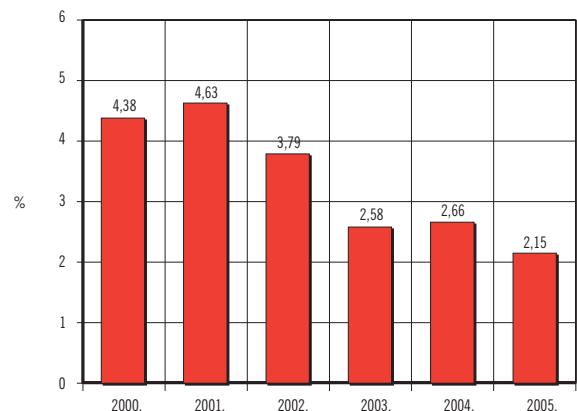
Stopa povrata dolarskog portfelja HNB-a

Izvor: HNB

2.10.

Stopa povrata eurskog portfelja HNB-a

Izvor: HNB

BANKARSKI SEKTOR

3

RODNA BANKA
VJESCE 2005.

3.1. Poslovanje banaka

Na kraju 2005. godine bankarski sustav Republike Hrvatske činile su 34 banke. Konsolidacija bankarskog sustava, koja je obilježila proteklih nekoliko godina, nastavila se i u 2005. godini. Iako se udio aktive poslovnih banaka u ukupnoj aktivni bankarskog sustava neznatno smanjio, njihova je aktiva i nadalje činila izrazitu većinu od 97,7% aktive bankarskog sektora u cjelini, dok se preostalih 2,3% aktive sektora odnosilo na aktivu stambenih štedionica. Razlog smanjenja broja banaka vidi se iz Tablice 3.1. Dvije su banke pripojene drugim bankama¹, dok je jedna banka pokrenula postupak redovne likvidacije².

Tablica 3.1. Broj bankarskih institucija
na kraju razdoblja

Banke	2003.	2004.	2005.
Broj banaka na početku godine	46	41	37
Banke pripojene drugim bankama	-4	-3	-2
Banke koje su pokrenule postupak redovne likvidacije	-1	-	-1
Banke kojima je oduzeto odobrenje za rad	-	-1	-
Broj banaka na kraju godine	41	37	34
Stambene štedionice	2003.	2004.	2005.
Broj stambenih štedionica na početku godine	3	4	4
Stambene štedionice koje su dobile odobrenje za rad	1	-	-
Broj stambenih štedionica (i štedionica) na kraju godine	4	4	4

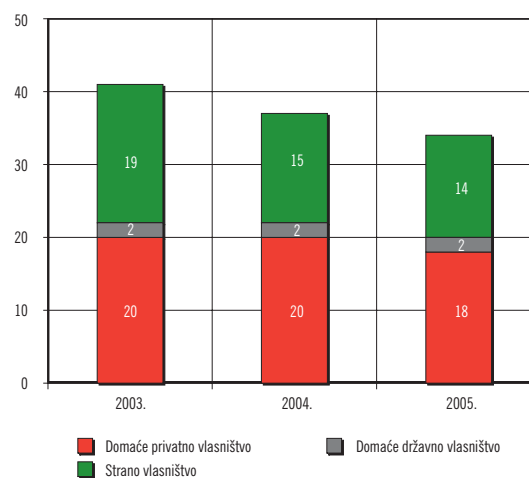
Izvor: HNB

Na smanjenje broja banaka u 2005. godini odrazilo se i smanjenje broja banaka u domaćem privatnom vlasništvu (za dvije banke) i smanjenje broja banaka u stranom vlasništvu (za jednu banku). Iako su dvije banke koje su pripojene drugim bankama bile u stranom vlasništvu, broj se stranih banaka smanjio samo za jedan. Naime, jedna je banka u stranom vlasništvu postala tijekom 2005. godine većinski vlasnik domaće privatne banke, koja je na taj način neizravno također postala banka u većinskom stranom vlasništvu³. Broj banaka u domaćem državnom vlasništvu ostao je nepromijenjen (Slika 3.1.).

Zahvaljujući rastu od 24,4%, što je gotovo dvostruko više od rasta aktive svih banaka u cjelini (13,6%), udio aktive banaka u većinskom vlasništvu države u ukupnoj aktivni svih banaka porastao je za 0,3 postotna boda, dok se udio aktive banaka u većinskom vlasništvu domaćih dioničara smanjio za isti postotak (Tablica 3.2.). Udio aktive banaka u većinskom vlasništvu stranih dioničara ostao je nepromijenjen.

3.1.

Broj banaka prema sjedištu vlasnika
i vrsti vlasništva
na kraju razdoblja

Izvor: HNB

1 Privredna banka – Laguna banka d.d., Poreč pripojena je Privrednoj banci Zagreb d.d., Zagreb, Dresdner banka Croatia d.d., Zagreb pripojena je Zagrebačkoj banci d.d., Zagreb
2 Križevačka banka d.d., Križevci
3 Podravska banka d.d., Koprivnica postala je vlasnik Požeške banke d.d., Požega

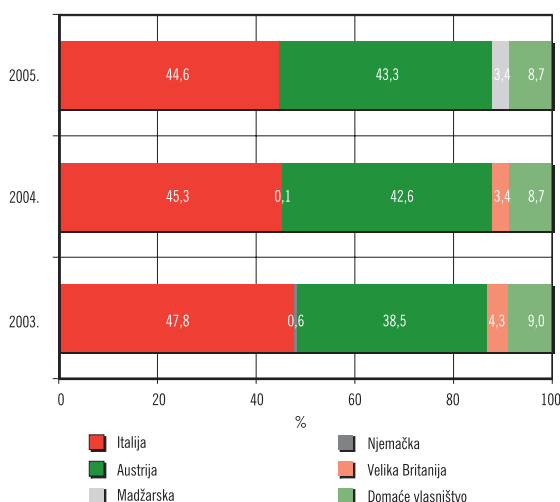
Tablica 3.2. Aktiva banaka prema sjedištu vlasnika i vrsti vlasništva u postocima

Banke prema sjedištu vlasnika i vrsti vlasništva	Udio aktive pojedine grupe banaka u ukupnoj aktivi banaka		
	2003.	2004.	2005.
Banke u većinskom vlasništvu domaćih dioničara	5,6	5,6	5,3
Banke u većinskom vlasništvu države	3,4	3,1	3,4
Banke u većinskom vlasništvu stranih dioničara	91,0	91,3	91,3
Ukupno	100,0	100,0	100,0

Izvor: HNB

3.2.

Aktiva banaka prema domicilu dioničara na kraju razdoblja

Napomena: Pod domicilom dioničara u ovom se prikazu podrazumijeva sjedište dioničkog društva ili prebivalište vlasnika (fizičke osobe).

Izvor: HNB

Gotovo 90% aktive svih banaka u vlasništvu je dioničara iz Italije (ukupno 6 banaka koje raspolažu s 44,6% aktive svih banaka) i Austrije (ukupno 6 banaka s 43,3% aktive svih banaka). Tijekom 2005. godine mađarski dioničari preuzeli su jednu banku, čija aktiva u ukupnoj aktivi bankarskog sustava sudjeluje s udjelom od 3,4% (Slika 3.2.).

Broj banaka usporedivih značajki u pojedinoj od ukupno četiri grupe banaka koje se razlikuju prema veličini aktive, kao i udio aktive pojedine grupe banaka usporedivih značajki u ukupnoj aktivi sustava prikazan je u Tablici 3.3. Grupa najvećih banaka, odnosno I. grupa (banke s aktivom većom od 5 mlrd. kuna), nastavila je rasti i sve više svojim rezultatima određuje rezultate bankarskog sustava u cjelini. Na kraju 2005. godine aktiva grupe najvećih banaka činila je 90,7% aktive bankarskog sustava, dok je preostalih manje od deset posto ukupne aktive pripadalo bankama iz ostale tri grupe.

Na kraju 2005. godine udio aktive dviju najvećih banaka u ukupnoj aktivi bio je neznatno manji, na godišnjoj razini, iako je i nadalje bio vrlo velik i iznosio je 42,8% (43,2% na kraju 2004. godine). Pet najvećih banaka čini tri četvrtine sustava u cjelini, odnosno 74,4%.

Tablica 3.3. Grupe banaka prema veličini aktive na kraju razdoblja, u milijardama kuna i postocima

Aktiva		Broj banaka			Udio aktive grupe u ukupnoj aktivi banaka		
		2003.	2004.	2005.	2003.	2004.	2005.
I. grupa	Aktiva veća od 5 mlrd. HRK	8	9	9	82,9	90,0	90,7
II. grupa	Aktiva od 1 do 5 mlrd. HRK	11	7	9	12,5	5,7	6,1
III. grupa	Aktiva od 0,5 do 1 mlrd. HRK	8	10	7	2,7	3,2	2,2
IV. grupa	Aktiva manja od 0,5 mlrd. HRK	14	11	9	1,9	1,1	1,0
Ukupno		41	37	34	100,0	100,0	100,0

Izvor: HNB

U odnosu na stanje na kraju 2004. godine, u bankarskom je sustavu u 2005. broj grupa banaka koje su prema odredbama Odluke o konsolidiranim financijskim izvješćima grupe banaka⁴ imale obvezu, putem nadređene banke, izvješćivati Hrvatsku narodnu banku o svom poslovanju, povećan s četiri na šest. Nadređene banke navedenih grupa su: Centar banka d.d., Zagreb, Hypo Alpe-Adria-Bank d.d., Zagreb, Podravska banka d.d., Koprivnica, Privredna

4 NN, br. 17/2003. i 149/2005.

banka Zagreb d.d., Zagreb, Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb i Zagrebačka banka d.d., Zagreb.

Hrvatska narodna banka je tijekom 2005. godine nastavila aktivnosti na uspostavljanju suradnje sa supervizorima stranih banaka koje su dioničari hrvatskih banaka, odnosno banaka čiji su dioničari hrvatske banke. Potpisani su memorandumi o razumijevanju i suradnji na polju nadzora poslovanja banaka s nadležnim institucijama Austrije i Mađarske (uz već prije potpisani memorandum sklopljen s nadležnom agencijom iz Bosne i Hercegovine), a u završnoj je fazi i postupak zaključivanja takvog sporazuma s nadležnom institucijom iz Italije.

3.1.1. Promjene u regulativi

Kvalitetu aktive banaka u financijskim izvješćima u 2005. godini definiraju izmijenjeni i revidirani Međunarodni računovodstveni standardi (MRS) i Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI). Zbog toga su banke za potrebe financijskog izvješćivanja počevši od 30. lipnja 2005. promijenile način iskazivanja financijske imovine, osobito portfelja vrijednosnih papira. Portfelj "vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti kupljeni prilikom emisije izravno od izdavatelja" više se ne iskazuje, a postojeća su stanja uknjižena u druge kategorije financijske imovine. Uveden je i novi portfelj: "vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti kojima se aktivno ne trguje", a koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

Tijekom 2005. godine regulativa je nekoliko puta mijenjana što je utjecalo na promjenu strukture i dinamike stavki bilanca banaka već u tekućoj godini, dok će se učinci dijela odredaba o valutno indiciranom kreditnom riziku i promjenama u odobravanju i ponderiranju plasmana osjetiti tek u idućem razdoblju.

Promjene u izvještajnoj godini odnose se na smanjenje potrebne pokrivenosti deviznih obveza minimalno potrebnim deviznim potraživanjima⁵ s 35% na 32%, povećanje granične obvezne pričuve⁶ u veljači 2005. godine s 24% na 30%, potom u svibnju na 40% te naposljetku u prosincu na 55%. Odluka o obveznoj pričuvi⁷ također je tri puta mijenjana: najprije u ožujku 2005. povećanjem postotka izdvajanja kunskog dijela obvezne pričuve sa 60% na 70%, potom u svibnju povećanjem obračunatoga deviznog dijela obvezne pričuve koja se izvršava u kunama s 42% na 50% i, na koncu, u prosincu snižavanjem stope izdvajanja s 18% na 17%.

Na poslovanje banaka utjecalo je i uvođenje dva nova instrumenta monetarne politike usmjerena na održavanje likvidnosti bankarskog sustava: redovite obratne repo operacije⁸ i mogućnost prekonoćnog deponiranja sredstava kod Hrvatske narodne banke⁹.

5 Odluka o minimalno potrebnim deviznim potraživanjima (NN, br. 22/2005.)

6 Odluka o graničnoj obveznoj pričuvi (NN, br. 22/2005.)

7 NN, br. 203/2003., 145/2004., 34/2005., 64/2005. i 136/2005. i 146/05.

8 Odluka o uvjetima za odobrenje kratkoročnoga kredita na osnovi zaloga vrijednosnih papira (lombardni kredit) (NN, br. 34/2005.)

9 Odluka o polaganju novčanog depozita kod Hrvatske narodne banke (NN, br. 34/2005.)

Tijekom 2005. godine izmijenjena je i dopunjena bonitetna regulativa radi usklađivanja s Međunarodnim računovodstvenim standardima, odnosno Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja. Počevši od izvještajnog razdoblja koje završava 30. lipnja 2006., produljuje se razdoblje tzv. priznavanja urednosti u podmirenju obveza s dosadašnjih 60 na 90 dana uz ukidanje računanja obroka kašnjenja. Banke će biti obvezne, u skladu s novom odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o klasifikaciji plasmana i potencijalnih obveza banaka¹⁰, prilikom odobravanja plasmana dodatno procjenjivati valutni rizik, odnosno (usklađenost) prilagodljivost novčanih tokova pojedinačnih ili srodnih grupa dužnika potencijalno promjenljivoj razini njihovih ukupnih obveza, do čega bi moglo doći zbog promjene tečaja kune prema stranim valutama u kojima su nominirani ti plasmani. Na valutno neusklađene plasmane banke će morati primijeniti pondere rizika veće za 25 postotnih bodova, što će izravno utjecati na povećanje kapitalnih zahtjeva.

Također, počevši od izvještajnog razdoblja koje završava 30. lipnja 2006., ukidaju se rezervacije za neidentificirane gubitke, a, u skladu s odredbama izmijenjenog MRS-a 39 (točke 63. i 64.), uvodi se mogućnost procjene i formiranja rezervacija za identificirane gubitke na skupnoj osnovi. Istodobno, s izmjenama Odluke o adekvatnosti kapitala¹¹, postupno se iz obračuna dopunskoga kapitala I isključuju rezervacije za neidentificirane gubitke.

Nešto kasniju primjenu (počevši od izvještajnog razdoblja koje završava 30. rujna 2006.) imaju odredbe Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o klasifikaciji plasmana i potencijalnih obveza banaka kojima se propisuje obveza uvođenja procedura u vezi s praćenjem i izvješćivanjem o sudskim sporovima koji se vode protiv banke, s procjenom rizika i odgovarajućim rezerviranjem, u skladu s odredbama MRS-a 37.

Osim podzakonskih propisa, Hrvatska narodna banka je radi daljnjeg razvoja supervizije bazirane na rizicima krajem 2004. godine objavila Smjernice za adekvatno upravljanje rizikom eksternalizacije, a tijekom 2005. godine pripremljene su i početkom 2006. godine objavljene Smjernice za upravljanje informacijskim sustavom u cilju smanjenja operativnog rizika te Smjernice za upravljanje valutno induciranim kreditnim rizikom.

3.1.2. Struktura bilance banaka

Struktura aktive banaka

Ukupna aktiva bankarskog sustava bila je na kraju 2005. godine za 13,6% veća nego na kraju 2004. i iznosila je 260,6 mlrd. kuna¹². Tri banke iskazale su pad aktive, dok su sve ostale banke iskazale njezin rast.

10 NN, br. 149/2005.

11 NN, br. 17/2003., 120/2003. i 149/2005.

12 Svi financijski podaci za 2005. godinu zasnivaju se na privremenim nerevidiranim izvješćima banaka za kraj godine.

Tablica 3.4. Struktura aktive banaka, na kraju razdoblja u milijunima kuna i postocima

	2003.			2004.			2005.		
	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
1. Gotovina i depoziti kod HNB-a	28.002,6	13,7	30,9	34.891,3	15,2	24,6	42.901,1	16,5	23,0
1.1. Gotovina	2.955,6	1,4	32,1	3.062,1	1,3	3,6	3.347,3	1,3	9,3
1.2. Depoziti kod HNB-a	25.047,0	12,3	30,8	31.829,2	13,9	27,1	39.553,8	15,2	24,3
2. Depoziti kod bankarskih institucija	31.186,6	15,3	54,8	33.351,2	14,5	6,9	23.155,0	8,9	-30,6
3. Trezorski zapisi MF-a i blagajnički zapisi HNB-a	7.820,7	3,8	-22,7	3.580,6	1,6	-54,2	7.007,2	2,7	95,7
4. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se drže radi trgovanja	7.784,9	3,8	0,0	6.566,1	2,9	-15,7	8.284,9	3,2	26,2
5. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti raspoloživi za prodaju	0,0	0,0	0,0	9.918,6	4,3	-	11.879,4	4,6	19,8
6. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se drže do dospeljeća	10.773,3	5,3	0,0	6.557,3	2,9	-39,1	5.046,0	1,9	-23,0
6.1. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti kupljeni prilikom emisije izravno od izdavatelja	-	0,0	0,0	994,3	0,4	-	-	-	-
7. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti kojima se aktivno ne trguje, a koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz RDG	-	-	-	-	-	-	1.101,4	0,4	-
8. Derivatna financijska imovina	0,0	0,0	0,0	152,0	0,1	-	173,1	0,1	13,9
9. Krediti financijskim institucijama	3.057,0	1,5	41,7	3.289,5	1,4	7,6	3.867,3	1,5	17,6
10. Krediti ostalim komitentima	106.730,6	52,3	19,0	121.912,6	53,2	14,2	148.090,4	56,8	21,5
11. Ulaganja u podružnice i pridružena društva	2.456,0	1,2	0,3	1.687,5	0,7	-31,3	1.603,5	0,6	-5,0
12. Preuzeta imovina	355,4	0,2	-5,3	358,1	0,2	0,7	356,7	0,1	-0,4
13. Materijalna imovina (minus amortizacija)	4.094,6	2,0	9,0	3.786,9	1,7	-7,5	4.188,0	1,6	10,6
14. Kamate, naknade i ostala imovina	3.603,6	1,8	-10,9	4.255,4	1,9	18,1	5.154,5	2,0	21,1
15. Manje: Posebne rezerve za neidentificirane gubitke	1.750,2	0,9	15,2	1.996,1	0,9	14,0	2.214,9	0,8	11,0
Ukupno imovina	204.115,0	100,0	17,2	229.305,2	100,0	12,3	260.593,7	100,0	13,6

Izvor: HNB

Nominalno najveća stavka ukupne aktive banaka – krediti ostalim komitentima – rasla je u 2005. godini brže nego što je rasla cjelokupna aktiva, odnosno za 21,5%, i time se udio te stavke u ukupnoj aktivi povećao na 56,8%. Sljedeća stavka po veličini – gotovina i depoziti kod HNB-a – rasla je također višom stopom od imovine u cjelini, za 23,0%, prije svega zahvaljujući porastu depozita za 24,3%. Ova je promjena odraz strožih mjera Hrvatske narodne banke donesenih tijekom 2005. godine s ciljem smanjenja inozemnog zaduživanja banaka. Najveći godišnji porast (95,7%) zabilježila je stavka trezorski zapisi MF-a, što je posredno rezultat uvođenja operacija na otvorenom tržištu.

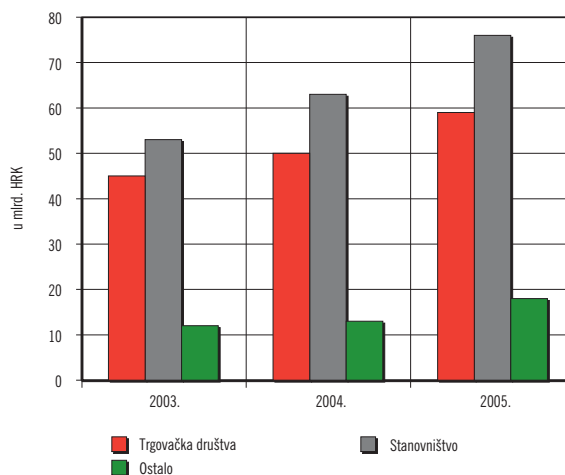
Vrijednosni papiri u cjelini, porasli su neznatno više od aktive, za 14,0%, i na taj su način zadržali udio u aktivi od 10,1%.

S druge strane, uočljivo je značajno smanjenje depozita kod bankarskih institucija, za 30,6%, čime se njihov udio u ukupnoj aktivi smanjio na 8,9%. To je jednim dijelom posljedica smanjenja potrebne pokrivenosti deviznih obveza potrebnim deviznim potraživanjima s 35% na 32%.

U okviru ukupnih neto odobrenih kredita na kraju 2005. godine, koji su činili 58,3% ukupne aktive banaka, i nadalje najveći udio imali su krediti stanovništvu i krediti trgovačkim društvima. Međutim, budući da su

3.3.

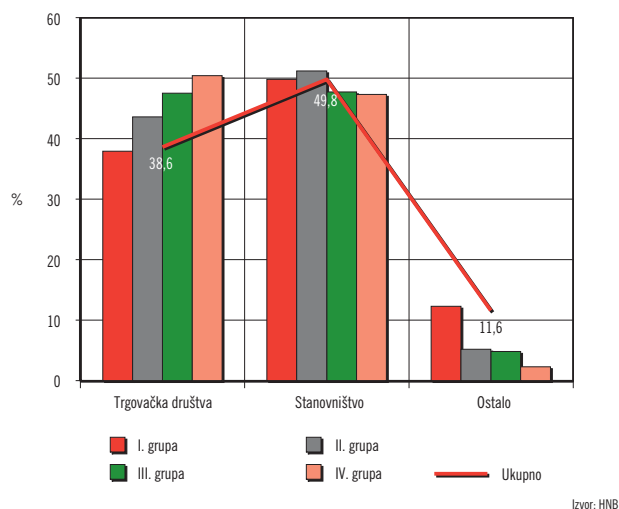
Stanje neto bankovnih kredita prema vrsti korisnika na kraju razdoblja

Izvor: HNB

3.4.

Sektorska struktura neto kredita,
po grupama banaka usporedivih značajki
na kraju 2005.

obje stavke rastle sporije od rasta ukupnih kredita, odnosno po stopama od 20,9% i 18,4%, na kraju 2005. godine u odnosu prema 2004. godini došlo je do smanjenja njihova udjela u ukupnim kreditima. Tako se udio kredita stanovništvu smanjio s 50,0% na 49,8%, dok je kod kredita trgovačkim društvima zabilježen pad udjela u ukupnim kreditima za jedan postotni bod, odnosno s 39,6% na 38,6%.

Znatno viši rast od rasta aktive sustava u cjelini (41,3%) zabilježili su krediti državnim jedinicama (u okviru kojih su krediti Republici Hrvatskoj porasli za 42,8%, a krediti republičkim fondovima čak za 73,1%), čime je njihov udio dosegnuo 8,4% ukupnih kredita.

Valutna struktura odobrenih neto kredita na kraju 2005. godine nije bila bitno drukčija u odnosu na strukturu na kraju 2004. godine. Od ukupnog iznosa neto kredita 81,5% činili su krediti odobreni uz valutnu klauzulu. Značajnija promjena udjela u neto kreditima odobrenim uz valutnu klauzulu bilježi se samo kod kredita odobrenih u švicarskim francima (CHF), s 3,1%, koliko su iznosili na kraju 2004. godine, na 9,6% na kraju 2005. godine. Najveći udio još zauzimaju krediti odobreni u eurima, koji čine 68,2% ukupnih neto kredita.

Struktura pasive banaka

Primljeni depoziti i nadalje su najveća stavka ukupnih obveza i kapitala banaka te su na kraju 2005. godine činili 65,9% pasive. S obzirom na to da je dinamika njihova rasta (10,6%) bila sporija od rasta ukupne pasive, njihov je udio u ukupnoj pasivi smanjen u odnosu na kraj 2004. godine za 1,8 postotnih bodova. Prema visini udjela slijedi stavka ostalih kredita (13,9%), dok su krediti od financijskih institucija činili 5,3% ukupne pasive. Ukupni primljeni krediti činili su 19,2% ukupne pasive, što je porast za 1,8 postotnih bodova u usporedbi s krajem 2004. godine i porast za 3,4 postotna boda u usporedbi s krajem 2003. godine. Suprotnih je obilježja kretanje trenda udjela depozita u ukupnoj pasivi (smanjenje udjela sa 70,4% na kraju 2003. godine na 67,7% na kraju 2004. godine i, naposljetku, na spomenutih 65,9% na kraju 2005. godine). Udio kapitala u ukupnoj pasivi iznosio je na kraju 2005. godine 9,0% zahvaljujući njegovu godišnjem rastu od 19,7% (Tablica 3.5.).

Promatrajući grupe banaka usporedivih značajki, može se uočiti da se udio depozita u ukupnim obvezama i kapitalu kod sve četiri grupe kreće oko prosjeka cijelog sustava, dok udio kapitala u ukupnoj pasivi postupno raste od I. prema IV. grupi banaka. U suprotnom smjeru kreće se udio ostalih izvora sredstava, uglavnom primljenih kredita, koji se postupno smanjuje krećući se od I. prema III. grupi, dok je IV. grupa nešto manji udio depozita nadoknađivala razmjerno višom ostalom pasivom.

Tablica 3.5. Struktura pasive banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2003.			2004.			2005.		
	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
1. Krediti od financijskih institucija	7.112,9	3,5	74,1	8.462,0	3,7	19,0	13.843,8	5,3	63,6
1.1. Kratkoročni	3.689,1	1,8	211,5	3.592,1	1,6	-2,6	7.409,8	2,8	106,3
1.2. Dugoročni	3.423,8	1,7	18,1	4.869,9	2,1	42,2	6.434,0	2,5	32,1
2. Depoziti	143.692,8	70,4	15,4	155.277,5	67,7	8,1	171.731,7	65,9	10,6
2.1. Na žiroračunima i tekućim računima	25.285,1	12,4	8,6	25.560,0	11,1	1,1	29.175,2	11,2	14,1
2.2. Štedni	24.770,7	12,1	3,3	25.223,3	11,0	1,8	26.114,3	10,0	3,5
2.3. Oročeni	93.637,0	45,9	21,3	104.493,4	45,6	11,6	116.442,2	44,7	11,4
3. Ostali krediti	25.080,3	12,3	28,7	31.368,3	13,7	25,1	36.191,2	13,9	15,4
3.1. Kratkoročni	3.429,0	1,7	-23,0	5.265,3	2,3	53,6	8.213,9	3,2	56,0
3.2. Dugoročni	21.651,3	10,6	43,9	26.103,0	11,4	20,6	27.977,3	10,7	7,2
4. Derivatne financijske obveze i ostale financijske obveze kojima se trguje	—	—	—	238,8	0,1	—	249,5	0,1	4,5
5. Izdani dužnički vrijednosni papiri	97,0	0,0	0,0	3.535,1	1,5	3.543,9	3.396,9	1,3	-3,9
5.1. Kratkoročni	0,0	0,0	—	0,0	0,0	—	0,0	0,0	—
5.2. Dugoročni	97,0	0,0	395,3	3.535,1	1,5	3.543,9	3.396,9	1,3	-3,9
6. Izdani podređeni instrumenti	813,6	0,4	26,9	818,3	0,4	0,6	770,7	0,3	-5,8
7. Izdani hibridni instrumenti	2.261,6	1,1	-0,3	1.642,8	0,7	-27,4	886,6	0,3	-46,0
8. Kamate, naknade i ostale obveze	6.899,4	3,4	3,8	8.280,3	3,6	20,0	9.957,6	3,8	20,3
Ukupno obveze	185.957,6	91,1	18,0	209.623,4	91,4	12,7	237.028,1	91,0	13,1
Ukupno kapital	18.157,3	8,9	10,0	19.681,8	8,6	8,4	23.565,5	9,0	19,7
Ukupno obveze i kapital	204.115,0	100,0	17,2	229.305,2	100,0	12,3	260.593,7	100,0	13,6

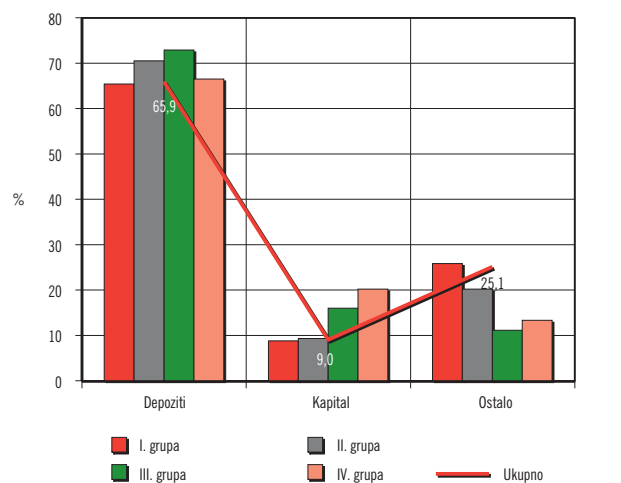
Izvor: HNB

Udjeli pojedinačnih vrsta depozita u ukupnim depozitima nisu doživjeli veće izmjene. Ukupni oročeni depoziti na kraju 2005. godine činili su više od dvije trećine ukupnih depozita (67,8%), a u odnosu na kraj 2004. godine njihov je udio u ukupnim depozitima neznatno povećan (za 0,5 postotnih bodova), isto kao i depozita na žiroračunima i tekućim računima. Zbog niskog rasta od 3,5% smanjio se udio štednih depozita u ukupnim depozitima za jedan postotni bod, te on sada čini 15,2% ukupnih depozita.

U sektorskoj strukturi pojedinih vrsta depozita došlo je do znatnih promjena. Tako su oročeni depoziti financijskih institucija, koji su na kraju 2005. godine činili 3,8% oročenih odnosno 5,6% ukupnih depozita, porasli za 73,0% u odnosu na stanje na kraju 2004. U okviru samih oročenih depozita financijskih institucija, depoziti ostalih bankarskih institucija¹³ porasli su gotovo četiri puta, odnosno za 398,4%, a depoziti nebankarskih financijskih institucija¹⁴ za 73,6%. Najveće stavke među oročenim depozitima, depoziti stanovniš-

3.5.

Struktura pasive, po grupama banaka usporedivih značajki na kraju 2005.

Izvor: HNB

13 Prema odredbama Upute za primjenu Kontnog plana za banke (NN, br. 115/2003. i 39/2004.) u depozite ostalih bankarskih institucija ubrajaju se na primjer, depoziti stambenih štedionica, štedno-kreditnih zadruga, investicijskih fondova i dr.

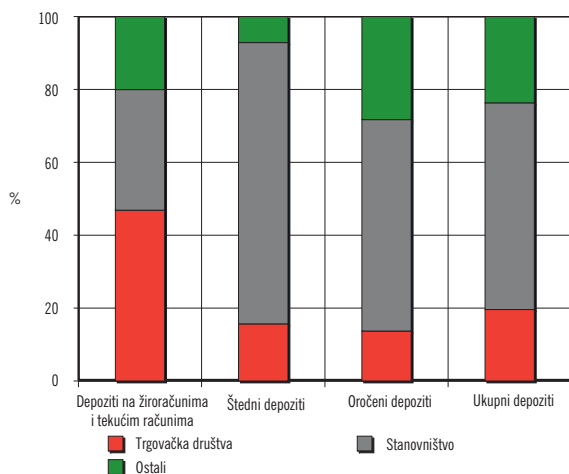
14 Prema odredbama Upute za primjenu Kontnog plana za banke u depozite nebankarskih financijskih institucija ubrajaju se na primjer, depoziti osiguravateljskih društava, mirovinskih fondova (obveznih i dobrovoljnih), društava za lizing i slično.

tva i depoziti nerezidenata, porasle su u odnosu prema kraju 2004. godine za 13,9% odnosno 7,2%, dok su se u istom razdoblju depoziti ostalih trgovačkih društava smanjili za 4,4%.

Štedni su depoziti financijskih institucija na kraju 2005. godine u odnosu prema kraju 2004. godine bili manji za 33,3%, a štedni su depoziti stanovništva (koji su činili 77,2% ukupnih štednih depozita), ostalih trgovačkih društava i nerezidenata porasli za 2,3%, 5,0% i 21,2%.

3.6.

Struktura depozita banaka po vrstama i sektorima na kraju 2005.

Izvor: HNB

Kod depozita na žiroračunima i tekućim računima promjene nisu bile toliko izražene. Depoziti ostalih trgovačkih društava, koji su činili 45,5% depozita na žiroračunima i tekućim računima, porasli su za 10,0%. Depoziti stanovništva povećali su se za 22,6%, a depoziti ostalih bankarskih institucija i depoziti nebankarskih financijskih institucija također su porasli za 67,3% odnosno za 13,2% (Slika 3.6.).

Promatrajući sektorsku podjelu ukupnih depozita na kraju 2005. godine, može se ustvrditi da u odnosu na kraj 2004. godine nije bilo znatnijih promjena njihovih pojedinačnih udjela u ukupnim depozitima. Udio sektora stanovništva povećao se za 0,7 postotnih bodova, odnosno na 56,7% ukupnih depozita. Slijede depoziti sektora ostalih trgovačkih društava i depoziti nerezidenata, čiji su se udjeli u ukupnim depozitima smanjili na 15,5% odnosno na 18,8%. Depoziti nerezidenata rasli su sporije od ukupnih depozita, tj. porasli su za 7,9%, dok su depoziti ostalih trgovačkih društava rasli po stopi od 2,1%. Udio depozita većinskoga stranog vlasnika

u depozitima nerezidenata smanjio se, i to sa 71,5% na kraju 2004. godine na 68,5% na kraju 2005. godine. Ukupni depoziti financijskih institucija imali su visoki rast od 55,6%. Ukupni depoziti nebankarskih financijskih institucija, koji su na kraju 2005. godine činili gotovo polovinu svih depozita financijskih institucija, odnosno 49,6%, porasli su u odnosu prema kraju 2004. godine za 58,6%, a ukupni depoziti ostalih bankarskih institucija (20,0% depozita financijskih institucija) za čak 224,8%.

Prema podacima koje su banke iskazale u propisanim statističkim izvješćima ukupan iznos depozita stanovništva koji je osiguran kod Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka porastao je za 16,1% i iznosi 56,1 mlrd. kuna te je na kraju 2005. godine činio 57,6% ukupnih depozita stanovništva.

Ukupni primljeni krediti porasli su u odnosu na kraj 2004. godine za 25,6% (što je za 12,0 postotnih bodova više nego što su porasle ukupne obveze i kapital) pa je na kraju 2005. godine i njihov udio u ukupnoj pasivi banaka bio veći. Godišnji rast kredita primljenih od nerezidenata bio je 16,2%. Usprkos znatnom porastu, njihov se udio u primljenim kreditima smanjio, i to sa 76,9% na kraju 2004. godine na 71,2% na kraju 2005. godine. Krediti od stranih financijskih institucija, koji su na kraju 2005. godine činili 98,7% kredita nerezidenata, rasli su nešto brže, odnosno porasli su 16,8%, a znatan rast od 45,9% zabilježen je i kod primljenih kredita od većinskoga stranog vlasnika, koji su činili gotovo polovinu iznosa primljenih kredita od nerezidenata, tj. 49,7%. Krediti od financijskih institucija porasli su za čak 63,6% i njihov se udio u ukupnim primljenim kreditima povećao na 27,7%. Ova je promjena prouzročila veliki rast ostalih kredita od financijskih institucija, a u okviru njih osobito nominalno najveće stavke, kredita od HBOR-a, za 48,7%. Veliki utjecaj ostvaren je i zbog znatnog rasta obveza s osnove obratnih repo operacija od Hrvatske narodne banke od čak 970,0% (uglavnom u drugoj polovini godine), čime su ti krediti na kraju 2005. godine dosegli drugo

mjesto u okviru stavke ostalih kredita od financijskih institucija, te su činili 8,4% ukupnih primljenih kredita.

3.1.3. Kapital banaka

Na kraju 2005. godine bilančni kapital banaka iznosio je 23,6 mlrd. kuna i bio je za 19,7% veći nego na kraju 2004. godine (Tablica 3.6.). Na rast bilančnoga kapitala, apsolutno i relativno, najviše je utjecao rast kapitalnih rezervi.

Dionički kapital povećao se u odnosu na kraj 2004. godine za značajnih 36,3% (nominalno za 1,4 mlrd. kuna) zbog pretvaranja podređenih i hibridnih instrumenata u obične dionice i povećanja uplaćenih običnih dionica. Usprkos nominalnom rastu dioničkoga kapitala, nije zaustavljen trend opadanja njegova udjela u ukupnome bilančnom kapitalu (u 2004. godini dionički kapital činio je 51,4% ukupnoga bilančnoga kapitala, a u 2005. godini čini samo 48,9%).

Tablica 3.6. Struktura bilančnoga kapitala banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postotcima

	2003.			2004.			2005.		
	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
Dionički kapital	9.945,6	54,8	1,8	10.113,1	51,4	1,7	11.523,3	48,9	13,9
Dobit/gubitak tekuće godine	2.351,6	13,0	22,1	3.036,8	15,4	29,1	3.369,1	14,3	10,9
Zadržana dobit/gubitak	1.415,0	7,8	64,5	1.899,0	9,6	34,2	2.505,2	10,6	31,9
Zakonske rezerve	711,2	3,9	21,9	718,1	3,6	1,0	796,9	3,4	11,0
Statutarne i ostale kapitalne rezerve	3.824,0	21,1	13,6	3.918,2	19,9	2,5	5.353,7	22,7	36,6
Nerealizirani dobitak/gubitak s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju	0,0	0,0	0,0	-2,8	0,0	-	17,4	0,1	-
Rezerve proizašle iz transakcija zaštite	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Dobit/gubitak prethodne godine	-90,1	-0,5	0,0	-0,7	0,0	-99,2	0,0	0,0	-
Ukupno kapital	18.157,3	100,0	10,0	19.681,8	100,0	8,4	23.565,5	100,0	19,7

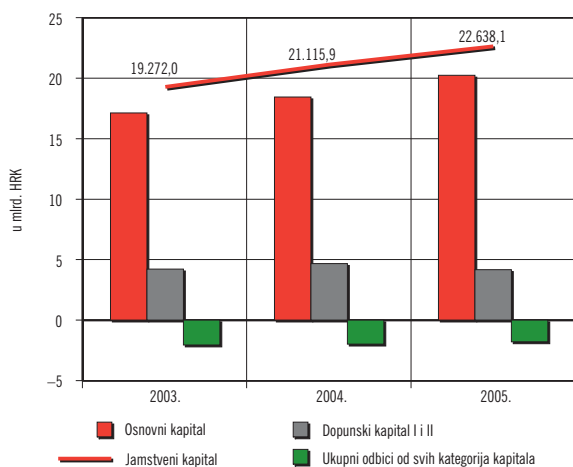
Izvor: HNB

Jamstveni kapital banaka iznosio je na kraju 2005. godine 22,6 mlrd. kuna, što je porast od 7,2% u odnosu prema stanju na kraju 2004. godine kad je iznosio 21,1 mlrd. kuna (Slika 3.7.). Najveće su promjene zabilježene upravo kod osnovnoga kapitala, koji je u odnosu na stanje na kraju 2004. godine uvećan za 9,8%. Na taj je rast kapitala, kao što je već navedeno, najviše utjecalo pretvaranje podređenih i hibridnih instrumenata u redovne dionice te povećana uplata običnih dionica.

Na kraju 2005. godine neto osnovni kapital činio je 84,6% bruto jamstvenoga kapitala. Dopunski kapital I, koji se uključuje u jamstveni kapital, imao je udio od 15,4% u bruto jamstvenom kapitalu, a dopunski kapital II u strukturi jamstvenoga kapitala zasad ima zanemariv udio (0,0003%).

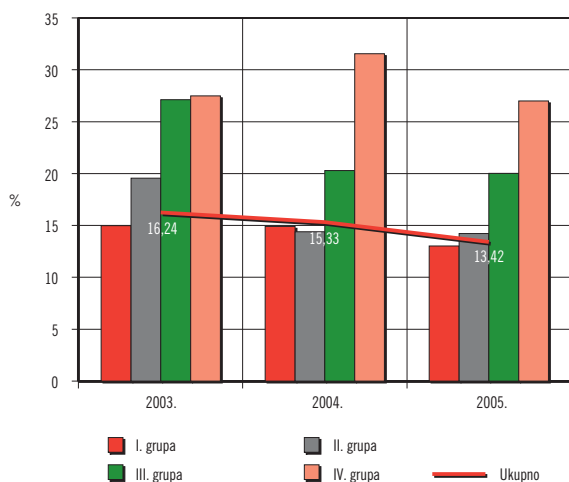
Premda jamstveni kapital u kontinuitetu raste, stopa adekvatnosti kapitala banaka smanjuje se, pa je tako na kraju 2003. godine ona iznosila 16,2%,

3.7.

Struktura bruto jamstvenoga kapitala banaka
na kraju razdoblja

Izvor: HNB

3.8.

Stopa adekvatnosti kapitala, po grupama
banaka usporedivih značajki
na kraju razdoblja

Izvor: HNB

3.9.

Bilančna aktiva banaka uključena
u ukupnu ponderiranu aktivu
na kraju razdoblja

Izvor: HNB

na kraju 2004. godine 15,3% te na kraju 2005. godine 13,4%. Razlog smanjenja te stope, kao i prethodnih godina, jest brži rast kreditnim rizikom ponderirane aktive od rasta jamstvenoga kapitala. Od ukupnog broja banaka osam banaka izračunava adekvatnost kapitala primjenom cjelokupnoga kapitalnog režima.

Na kraju 2005. godine samo je jedna banka iskazala adekvatnost kapitala nižu od zakonom propisane stope. Adekvatnost kapitala I. grupe banaka usporedivih značajki i u 2005. je godini bila najniža, i u odnosu na 2004. godinu dodatno je smanjena pa je na kraju 2005. godine iznosila 13,0%. Ova grupa banaka, udio čije je aktive u aktivi svih banaka 90,7%, ima najveći utjecaj na adekvatnost kapitala cijelog sustava. Sve ostale grupe banaka usporedivih značajki ostvarile su stopu adekvatnosti kapitala veću od stope iskazane na razini sustava (Slika 3.8.). Najvišu stopu adekvatnost kapitala, ali i najvišu stopu smanjenja koeficijenta u odnosu na 2004. godinu, imale su tzv. male banke, koje prema veličini aktive pripadaju IV. grupi banaka.

Ponderirana bilančna aktiva se u odnosu prema 2004. godini povećala za 13,4%. (Slika 3.9.). U strukturi bilančne aktive, koja se ponderira s obzirom na stupanj rizika, najveća su povećanja (porast za 23,5%) zabilježena kod dijela aktive koji ne nosi kreditni rizik (ponder 0%) što je rezultat bržeg rasta kredita sektoru države. Sljedeći značajan porast imaju dijelovi aktive koji nose najveći kreditni rizik (ponder 100%), koji su rasli po stopi od 20,3%.

Zbog takvih se stopa rasta povećava udio tih vrsta aktive u ukupnoj strukturi ponderirane aktive, i to za dio aktive s ponderom rizika 100% s 45,2% (na kraju 2004. godine) na 47,9% (na kraju 2005. godine), a za dio aktive s ponderom rizika 0% s 30,5% (na kraju 2004. godine) na 33,2% (na kraju 2005. godine). Zbog povećanja udjela stavki s ponderom 0% i 100% smanjili su se udjeli ostalih dijelova ponderirane aktive, osobito aktive uz ponder 20%.

Odnos ukupne ponderirane aktive i bilančne aktive također je porastao, i to s 51,8% na kraju 2004. godine na 53,1% na kraju 2005. godine, kao rezultat bržeg porasta aktive koja se ponderira ponderom rizika 100%.

3.1.4. Kvaliteta aktive banaka

Kreditu, čiji se udio u neto imovini kontinuirano povećava (2003.: 53,8%, 2004.: 54,6%, 2005.: 58,3% neto imovine), i nadalje su najznačajnije ulaganje banaka. Apsolutni rast kredita u posljednje dvije godine kumulativno je iznosio 42,2 mlrd. kuna, dok je rast ukupnih plasmana iznosio 68,0 mlrd. kuna.

Paralelno s povećanjem kredita porasla je i kvaliteta ukupnih plasmana, što se osobito vidi iz smanjenja udjela B i C plasmana s 5,1% u 2003. godini na 4% u 2005. godini (Tablica 3.7.).

Tablica 3.7. Klasifikacija plasmana i potencijalnih obveza banaka po rizičnim skupinama

na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2003.		2004.		2005.	
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	Iznos	Udio
Potpuno nadoknadivi plasmani	200.166,3	94,9	231.225,3	95,4	267.933,8	96,0
Djelomično nadoknadivi plasmani	7.475,8	3,5	6.722,6	2,8	6.869,0	2,5
Nenadoknadivi plasmani	3.371,5	1,6	4.386,2	1,8	4.227,1	1,5
Ukupno	211.013,6	100,0	242.334,1	100,0	279.029,9	100,0

Izvor: HNB

Navedeno se očituje u snažnijem rastu potpuno nadoknadivih plasmana – skupina A (od 36,7 mlrd. kuna) u odnosu na rast iz 2004. godine (od 31,1 mlrd. kuna) te u smanjenju ocijenjene rizičnosti kroz nominalno smanjenje nenadoknadivih plasmana (skupina C).

Za razliku od 2004. godine, kad su zabilježene znatne nominalne promjene kod dijela rizičnih plasmana (skupina B smanjena je za 753,2 mil. kuna, a skupina C porasla je za 1.014,7 mil. kuna), u 2005. su godini zabilježene nekoliko puta slabije promjene suprotna smjera: povećanje plasmana raspoređenih u skupinu B za nominalno 159,1 mil. kuna i smanjenje plasmana raspoređenih u skupinu C za 146,4 mil. kuna.

Posljedično su tijekom 2005. godine smanjeni troškovi vrijednosnog usklađenja plasmana za identificirane gubitke za ukupno 239,3 mil. kuna, a porasli su troškovi vrijednosnog usklađenja plasmana za neidentificirane gubitke za 310,6 mil. kuna. (Tablica 3.8.). U odnosu na ukupne troškove vrijednosnog usklađenja u 2004. godini banke su tijekom 2005. godine izdvojile 127,5 mil. kuna manje rezervacije (Tablica 3.9.).

Tablica 3.8. Ispravci vrijednosti i rezervacije banaka

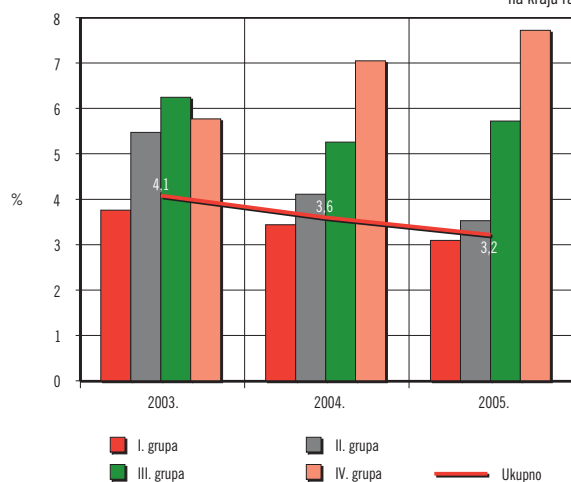
na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2003.	2004.	2005.
Ukupni ispravci vrijednosti plasmana i rezervacije za potencijalne obveze	8.611,5	8.909,9	8.981,2
– ispravci vrijednosti plasmana i rezervacije za potencijalne obveze	6.573,8	6.672,6	6.433,3
– rezervacije za neidentificirane gubitke	2.037,7	2.237,3	2.547,9
Ukupni plasmani i potencijalne obveze	211.013,6	242.334,1	279.029,9
Relativni omjer: ukupni ispravci vrijednosti i rezervacije/ukupni plasmani i potencijalne obveze	4,1	3,7	3,2

Izvor: HNB

3.10.

Pokrivenost plasmana i potencijalnih obveza ispravcima vrijednosti i rezervacijama, po grupama banaka usporedivih značajki na kraju razdoblja

Izvor: HNB

Takva je promjena utjecala i na nastavak smanjenja udjela ukupnih ispravaka vrijednosti i rezervacija za gubitke u ukupnim plasmanima i potencijalnim obvezama (doduše vrlo različito po pojedinim grupama banaka usporedivih značajki; Slika 3.10.) s 4,1% u 2003. godini na 3,7% na kraju 2004. godine te na 3,2% na kraju 2005. godine.

Značajno iznad prosjeka ukupnoga bankarskog sustava (s višim udjelom rezervacija) ostaju i dalje banke III. i IV. grupe banaka usporedivih značajki (ispod 1 mlrd. kuna potencijala).

3.1.5. Kvaliteta zarade banaka

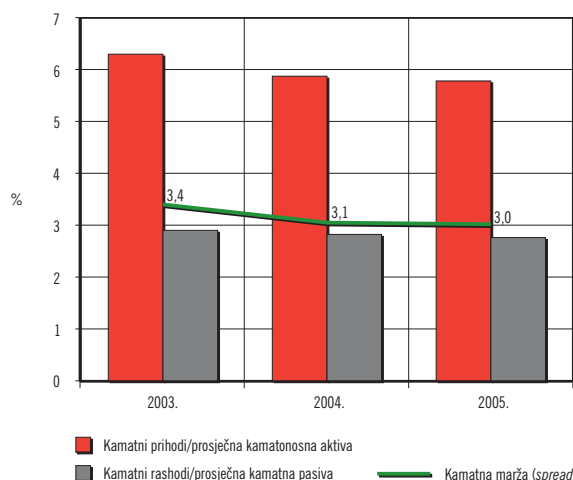
U 2005. godini banke su ostvarile, do sada nominalno najvišu, dobit prije oporezivanja – nešto veću od 4 mlrd. kuna. Trideset i tri banke ostvarile su ukupnu dobit prije oporezivanja u iznosu od 4.141,8 mil. kuna. Samo je jedna banka iskazala gubitak, i to od 50,3 mil. kuna (Tablica 3.9.)

Tablica 3.9. Račun dobiti i gubitka banaka
u milijunima kuna i postocima

	2003.		2004.		2005.	
	Iznos	Promjena	Iznos	Promjena	Iznos	Promjena
Ukupno kamatni prihodi	11.093,7	11,8	11.802,5	6,4	12.936,7	9,6
Ukupno kamatni rashodi	4.784,2	2,8	5.364,3	12,1	5.897,6	9,9
Neto kamatni prihod	6.309,5	19,9	6.438,2	2,0	7.039,1	9,3
Ukupno prihodi od provizija i naknada	3.010,5	15,3	3.082,9	2,4	3.325,6	7,9
Ukupno troškovi provizija i naknada	1.528,4	23,4	1.438,1	-5,9	1.384,7	-3,7
Neto prihod od provizija i naknada	1.482,1	8,0	1.644,8	11,0	1.941,0	18,0
Ostali nekamatni prihodi	1.493,8	-5,5	1.846,0	23,5	1.730,2	-6,3
Ostali nekamatni troškovi	788,2	13,7	618,8	-21,5	705,5	14,0
Neto ostali nekamatni prihod	705,6	-20,4	1.227,3	73,9	1.024,7	-16,5
Neto nekamatni prihod	2.187,8	-3,2	2.872,0	31,3	2.965,6	3,3
Opći administrativni troškovi i amortizacija	4.831,8	9,1	5.057,7	4,7	5.422,5	7,2
Neto prihod od poslovanja prije rezerviranja za gubitke	3.665,5	18,4	4.252,6	16,0	4.582,2	7,8
Troškovi vrijednosnog usklađivanja i rezerviranja za identificirane gubitke	435,6	179,2	402,1	-7,7	178,5	-55,6
Troškovi rezerviranja za neidentificirane gubitke	219,3	-44,6	216,2	-1,4	312,3	44,4
Ukupno troškovi rezerviranja za gubitke	654,8	18,7	618,3	-5,6	490,8	-20,6
Dobit/gubitak prije oporezivanja	3.010,7	18,3	3.634,3	20,7	4.091,4	12,6
Porez na dobit	504,0	7,2	597,5	18,5	722,3	20,9
Dobit/gubitak tekuće godine	2.506,7	20,8	3.036,8	21,1	3.369,1	10,9

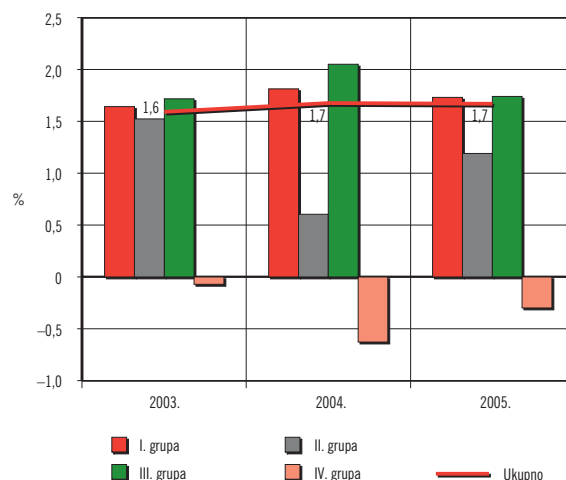
Izvor: HNB

3.11.

Prihod od kamatonosne aktive i
trošak kamatne pasive banaka
na kraju razdoblja

Izvor: HNB

3.12.

Prinos na prosječnu aktivnu, po grupama
banaka usporedivih značajki
na kraju razdoblja

Izvor: HNB

Neto kamatni prihod bio je na kraju 2005. godine u usporedbi sa stanjem na kraju 2004. godine za 9,3% veći, što je u odnosu na rast iz 2004. godine značajan oporavak (rast u 2004. godini bio je samo 2%) a posljedica je ponovnog ubrzanja rasta plasmana. Udio kamatnih prihoda u prosječnoj kamatonosnoj aktivni neznatno je smanjen u odnosu prema 2004. godini – s 5,9% na 5,8% u 2005. godini, dok je udio rashoda u kamatonosnoj pasivi ostao isti (Slika 3.11.). Kamatna se marža (engl. *spread*) zbog navedenoga minimalno smanjila (s 3,1% u 2004. godini na 3,0% u 2005. godini).

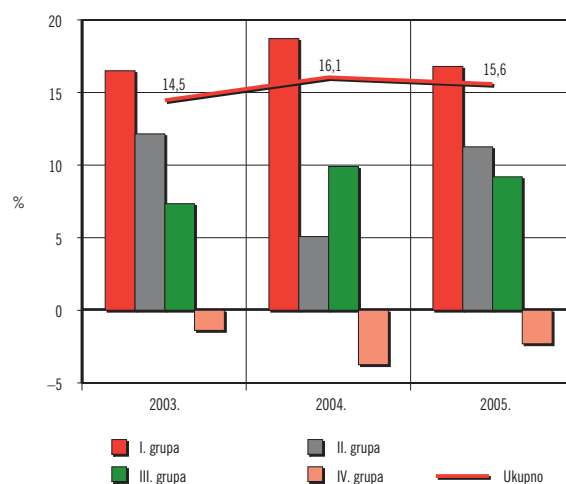
Ovakva “neutralna” promjena, koja slijedi razinu rasta ukupne bilance banaka i rezultira približno jednakim porastom ukupne dobiti sustava, samo prividno navodi na zaključak da račun dobiti i gubitka nije pretrpio značajne promjene.

Naime, smanjenje kamatnog *spreada* kao i izrazito negativni trend neto ostalih neamatnih prihoda (pad od 16,5%) te ubrzanje rasta troškova poslovanja banke su morale neutralizirati kako bi zadržale prihvatljivu razinu profitabilnosti. Dio povećanih troškova neutraliziran je znatnim rastom neto prihoda od provizija i naknada (za 18% u odnosu prema 2004. godini) što je dalo oko 7,8% višu neto operativnu dobit od poslovanja. Drugi dio neutraliziran je snižavanjem troškova rezerviranja za gubitke za čak 20,6%, što je rezultat porasta kvalitete odobrenih plasmana.

Ostvarena neto dobit ili dobit poslije oporezivanja rasla je u 2005. godini po upola nižoj stopi (10,9%) nego u dvije godine koje su prethodile izvještajnoj (2003.: 20,8%; 2004.: 21,1%) što je utjecalo na snižavanje pokazatelja profitabilnosti. Prinos na prosječnu aktivnu smanjio se s 1,68% na kraju 2004. godine na 1,67% na kraju 2005. godine, a pokazatelj prinosa na prosječni kapital sa 16,1% na 15,6% (Slike 3.12. i 3.13.).

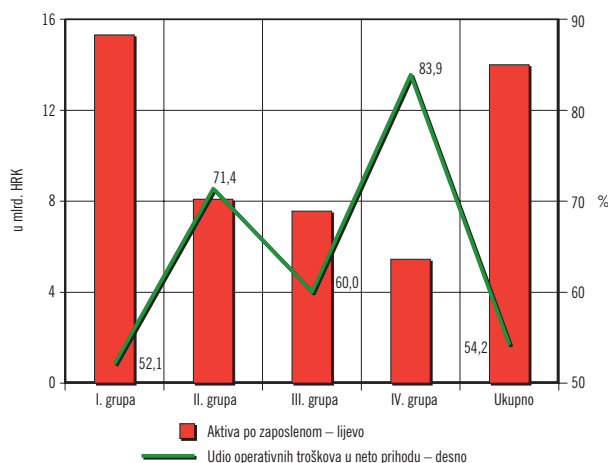
Napominjemo da se znatan negativan financijski rezultat poslovanja jedne banke iz IV. grupe banaka negativ-

3.13.

Prinos na prosječni kapital, po grupama
banaka usporedivih značajki
na kraju razdoblja

Izvor: HNB

3.14.

Efikasnost poslovanja, po grupama banaka
usporedivih značajki
na kraju 2005.

Izvor: HNB

no odrazio na profitabilnost cijele te grupe banaka.

Najveći utjecaj na efikasnost sustava u cjelini imale su velike banke iz I. grupe usporedivih značajki, koje su ostvarile 93,4% ukupne dobiti prije oporezivanja te su mnogo bolje upravljale resursima od banaka iz preostale tri grupe (Slika 3.14.).

3.1.6. Likvidnost banaka

Bankarski sustav u 2005. godini bio je likvidan, a banke nisu imale teškoća u podmirivanju dospjelih obveza, što je utjecalo i na stabilnost kamata na tržištu novca. Početak godine obilježila je visoka likvidnost sustava, koja je u drugom i trećem tromjesečju smanjena zbog pojačane kreditne aktivnosti banaka i potražnje za novcem, ali i mjera HNB-a za povlačenje likvidnosti putem instrumenata obvezne pričuve i povećanja stope granične obvezne pričuve.

Glavni instrument kreiranja kunske likvidnosti od lipnja pa do kraja 2005. godine bile su redovite obratne repo operacije, pri čemu je prosječna vrijednost kreiranja likvidnosti po aukciji iznosila 2.281,8 mil. kuna. HNB je prihvaćao sve ponude, i to po jednakoj graničnoj stopi od 3,5%.

Banke su se u razdobljima povećane likvidnosti koristile u travnju uvedenim instrumentom stalno raspoložive mogućnosti prekonoćnog deponiranja sredstava kod HNB-a uz kamatnu stopu od 0,5%.

Primljeni depoziti banaka na kraju 2005. godine iznosili su 171,7 mlrd. kuna, što je 10,6% više nego u 2004. godini. Istodobno su se odobreni krediti u aktivni povećali za 21,4%, a odnos danih kredita i primljenih depozita nastavio je rasti te je povećan s 80,7% na kraju 2004. na 88,5% na kraju 2005.

Ukupni iznos primljenih kredita u obvezama na kraju 2005. godine prosječno je bio za jednu četvrtinu veći nego na kraju 2004. godine, a zbog njihova gotovo dvostruko bržeg rasta od rasta aktive omjer primljenih kredita i aktive povećan je, i to sa 17,4% na kraju 2004. godine na 19,2% na kraju 2005. (Tablica 3.10.). Najveći dio od ukupnih primljenih kredita tijekom 2005. godine banke su primile od stranih financijskih institucija. Zbog uvođenja granične obvezne pričuve, koja je poskupila izvore iz inozemstva, došlo je do pada udjela kredita od nerezidenata s početnih 76,9% na kraju 2004. godine na 71,2% na kraju 2005. godine. Paralelno ne opada udio kredita primljenih od većinskoga stranog vlasnika, već je on prosječno na gotovo 10% višoj razini (prosjeck 2004.: 24,0%; prosjeck 2005.: 36,1%)¹⁵.

Tablica 3.10. Pokazatelji likvidnosti banaka

na kraju razdoblja, u postocima

	2003.	2004.	2005.
Dani krediti/primljeni depoziti	76,6	80,6	88,5
Primljeni krediti/ukupna aktiva	15,8	17,4	19,2
Neto međubankovna pozicija	13,2	10,0	2,0

Izvor: HNB

15 Godišnji prosjeci kalkilirani su na bazi tromjesečnih stanja kredita primljenih od većinskoga stranog vlasnika.

Navedeno navodi na zaključak da su banke smanjile tzv. indirektne kanale zaduživanja i usmjerile se direktno na većinske vlasnike (Tablica 3.11.). Uzevši u obzir rast izvanbilančnih rizičnih stavki, posebno izdanih garancija, sasvim je sigurno da je dio (in)direktnog zaduživanja banaka supstituiran izdavanjem garancija za direktna zaduživanja klijenata u inozemstvu.

Tablica 3.11. Struktura primljenih kredita banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2003.			2004.			2005.		
	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
Kredit od državnih jedinica	961,6	3,0	-30,5	679,2	1,7	-29,4	528,0	1,1	-22,3
Kredit od financijskih institucija	7.112,9	22,1	74,1	8.462,0	21,2	19,0	13.843,8	27,7	63,6
Kredit od trgovačkih društava	90,5	0,3	104,9	40,3	0,1	-55,5	40,8	0,1	1,2
Kredit od stranih financijskih institucija	22.869,3	71,0	36,7	30.081,9	75,5	31,5	35.143,1	70,2	16,8
Kredit od ostalih nerezidenata	1.158,9	3,6	-13,3	566,8	1,4	-51,1	479,3	1,0	-15,4
Ukupno primljeni krediti	32.193,3	100,0	36,5	39.830,3	100,0	23,7	50.035,0	100,0	25,6
Kredit od većinskoga stranog vlasnika	–	–	–	12.131,2	30,5	–	17.705,0	35,4	45,9

Izvor: HNB

Za potrebe upravljanja likvidnošću banke prate i usklađuju imovinu i obveze prema dospijeću. (Ne)usklađenost ročne strukture jest razlika između neto imovine i obveza (u koje nije uključen kapital) s istim preostalim vremenom do dospjeća.

Glavna je značajka bilance banaka prema preostalom vremenu do dospjeća za promatrane robove na razini sustava bipolarnost imovine i obveza, odnosno izraženi manjak imovine nad obvezama (negativni jaz) od 26,9 mlrd. kuna na najkraćem roku, te značajni višak obveza nad imovinom na najdužem roku (pozitivni jaz) u iznosu od 46,6 mlrd. kuna. (Slika 3.15.).

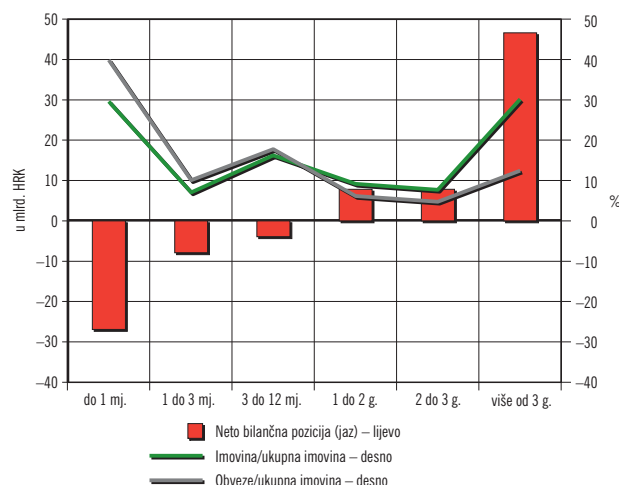
Promatrano kumulativno banke manjak imovine nad obvezama (negativni jaz) kompenziraju tek na roku preko 3 godine.

Ukupne kratkoročne obveze s preostalim vremenom do dospjeća do jedne godine bile su na kraju 2005. godine za 38,7 mlrd. kuna veće od kratkoročne imovine, odnosno 78,2% kratkoročnih obveza banaka bilo je pokriveno njihovom kratkoročnom imovinom. U odnosu na 2004. godinu navedeno pokazuje povećanje negativnog jaza (2004. godine pokrivenost je iznosila 85,3%).

Pri svim rokovima dospjeća duljim od jedne godine (1 do 2 godine, 2 do 3 godine i preko 3 godine) banke ostvaruju višak imovine nad obvezama, što u cijelosti anulira kumulativni manjak sredstava kratkog roka dospjeća. Ako u kalkulaciju uključimo izvanbilančne stavke raspoređene po preostalom vremenu do dospjeća, gotovo sve se pozicije uravnotežuju, osim pozicija rokova preko 2 do 3 godine i preko 3 godine.

3.15.

Ročnost imovine i obveza banaka prema preostalom dospjeću na kraju 2005.

Izvor: HNB

3.2. Poslovanje stambenih štedionica

Na području Republike Hrvatske tijekom 2005. godine, jednako kao i u prethodnoj godini, poslovale su četiri stambene štedionice. Njihova ukupna imovina na kraju 2005. godine iznosila je 6,1 mlrd. kuna i u odnosu na kraj 2004. godine porasla je za 14,5%. Stambene štedionice sudjelovale su na kraju 2005. godine u ukupnoj imovini bankarskog sektora s udjelom od 2,3%. Usprkos činjenici da je spomenuti udio relativno nizak, iznos ukupne imovine pojedinačnih stambenih štedionica veći je od imovine niza poslovnih banaka. Tako bi se dvije stambene štedionice mogle prema svojoj aktivni svrstati u II. grupu, a preostale dvije u III. grupu banaka usporedivih značajki. Sve stambene štedionice u većinskom su, direktnom ili indirektnom, vlasništvu stranih dioničara.

3.2.1. Struktura bilance stambenih štedionica

Ukupna imovina svake od ukupno četiri stambene štedionice bila je na kraju 2005. godine veća nego na kraju 2004. godine, a povećanje se kretalo od najmanje 8,7% do najviše 74,1%.

Stambene štedionice su na kraju 2005. godine više od polovine svoje imovine plasirale u vrijednosne papire i druge financijske instrumente. Tako je u ukupnoj imovini najveći udio imao portfelj vrijednosnih papira i drugih financijskih instrumenata kojima se aktivno ne trguje, a koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka (22,6%). Slijedili su vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se drže do dospeljeka (14,2%) te portfelj raspoloživ za prodaju (11,5%). Najmanji udio u ukupnoj imovini imao je portfelj namijenjen trgovanju (6,4%). Slobodnom imovinom stambene su se štedionice najviše koristile za kupnju dugoročnih državnih vrijednosnih papira, te u njihovim ukupnim vrijednosnim papirima s udjelom od 80,8% prevladavaju obveznice Republike Hrvatske. Udio trezorskih zapisa MF-a u ukupnim vrijednosnim papirima činio je 18,9%, a preostali dio od 0,3% odnosio se na ulaganja u dužničke vrijednosne papire banaka.

Neto krediti stambenih štedionica odobreni financijskim institucijama i ostalim komitentima povećali su se u odnosu na stanje na kraju 2004. godine za 17,7%, te su na kraju 2005. godine oni činili 16,2% ukupne imovine. Stambeni su štedište tijekom 2005. godine povećali korištenje namjenskih kredita na osnovi stambene štednje, što je utjecalo na rast neto kredita stambenih štedionica dodijeljenih stanovništvu od 54,1% u odnosu na kraj 2004. godine.

Tablica 3.12. Struktura aktive stambenih štedionica
na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2003.			2004.			2005.		
	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
1. Gotovina i depoziti kod HNB-a	0,0	0,0	-100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
1.1. Gotovina	0,0	0,0	-56,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
1.2. Depoziti kod HNB-a	0,0	0,0	-100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
2. Depoziti kod bankarskih institucija	25,9	0,7	-4,9	332,3	6,2	1.185,2	720,5	11,8	116,8
3. Trezorski zapisi MF-a i blagajnički zapisi HNB-a	748,9	21,3	33,4	780,8	14,6	4,3	782,0	12,8	0,2
4. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se drže radi trgovanja	766,8	21,8	-33,3	250,2	4,7	-67,4	390,6	6,4	56,1
5. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti raspoloživi za prodaju	-	-	-	2.148,0	40,1	-	706,8	11,5	-67,1
6. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se drže do dospeljeća	1.527,9	43,4	450,1	548,2	10,2	-64,1	869,6	14,2	58,6
6.1. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti kupljeni prilikom emisije izravno od izdavatelja	-	-	-	74,9	1,4	-	-	-	-
7. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti kojima se aktivno ne trguje, a koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz RDG	-	-	-	-	-	-	1.382,4	22,6	-
8. Derivatna financijska imovina	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9. Krediti financijskim institucijama	211,4	6,0	2.002,7	468,9	8,8	121,8	263,7	4,3	-43,8
10. Krediti ostalim komitentima	187,8	5,3	105,6	372,9	7,0	98,6	727,6	11,9	95,1
11. Ulaganja u podružnice i pridružena društva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
12. Preuzeta imovina	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
13. Materijalna imovina (minus amortizacija)	19,0	0,5	-7,4	8,7	0,2	-54,2	8,2	0,1	-5,7
14. Kamate, naknade i ostala imovina	39,1	1,1	27,1	389,3	7,3	895,6	312,3	5,1	-19,8
15. Manje: Posebne rezerve za neidentificirane gubitke	6,3	0,2	297,8	23,1	0,4	268,7	37,2	0,6	61,0
Ukupno imovina	3.520,4	100,0	61,0	5.351,3	100,0	52,0	6.126,7	100,0	14,5

Izvor: HNB

Struktura izvora sredstava stambenih štedionica nije se znatnije promijenila, a glavninu izvora (s rastom od 787 mil. kuna u odnosu na stanje na kraju 2004. godine) i nadalje čine oročeni depoziti, koji zajedno s kamatama, naknadama i ostalim obvezama imaju 96,5% udjela u ukupnoj pasivi.

Tablica 3.13. Struktura pasive stambenih štedionica
na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2003.			2004.			2005.		
	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
1. Krediti od financijskih institucija	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1. Kratkoročni	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Dugoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Depoziti	3.265,1	92,7	62,2	4.728,2	88,3	44,8	5.514,7	90,0	16,6
2.1. Na žiroračunima i tekućim računima	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Štedni	0,1	0,0	13.000,0	0,0	0,0	-100,0	0,0	0,0	0,0
2.3. Oročeni	3.265,0	92,7	62,2	4.728,2	88,3	44,8	5.514,7	90,0	16,6
3. Ostali krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.1. Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.2. Dugoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Derivatne financijske obveze i ostale financijske obveze kojima se trguje	-	-	-	4,9	0,1	100,0	4,1	0,1	-15,8
5. Izdani dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.1. Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.2. Dugoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

	2003.			2004.			2005.		
	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
6. Izdani podređeni instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Izdani hibridni instrumenti	10,7	0,3	0,0	10,7	0,2	-0,1	10,3	0,2	-3,7
8. Kamate, naknade i ostale obveze	89,4	2,5	146,2	452,6	8,4	406,3	383,0	6,2	-15,4
Ukupno obveze	3.365,6	95,6	64,2	5.196,5	97,1	54,4	5.912,2	96,5	13,8
Ukupno kapital	154,8	4,4	12,9	154,8	2,9	0,0	214,5	3,5	38,6
Ukupno obveze i kapital	3.520,4	100,0	61,0	5.351,3	100,0	52,0	6.126,7	100,0	14,5

Izvor: HNB

3.2.2. Kapital stambenih štedionica

Ukupni bilančni kapital stambenih štedionica iznosio je na kraju 2005. godine 214,5 mil. kuna i u odnosu prema stanju na kraju 2004. godine povećan je za 38,6%. Na povećanje bilančnoga kapitala najviše je utjecalo povećanje dobiti tekuće godine. Kao rezultat spomenutih velikih ulaganja u vrijednosne papire, stambene štedionice su na kraju 2005. godine iskazale nerealiziranu dobit s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju, koja je za još 31 mil. kuna povećala bilančni kapital.

Tablica 3.14. Struktura bilančnoga kapitala stambenih štedionica
na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2003.			2004.			2005.		
	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
1. Dionički kapital	193,4	124,9	18,4	203,4	131,4	5,2	203,4	94,8	0,0
2. Dobit/gubitak tekuće godine	-9,3	-6,0	-127,6	11,4	7,4	-222,2	45,4	21,2	298,3
3. Zadržana dobit/gubitak	-51,5	-33,2	-29,7	-63,4	-41,0	23,2	-53,6	-25,0	-15,5
4. Zakonske rezerve	1,5	1,0	400,0	3,5	2,3	133,3	1,9	0,9	-45,7
5. Ukupno statutarne i ostale kapitalne rezerve	20,7	13,4	61,1	0,0	0,0	-100,0	0,0	0,0	0,0
5.1. Statutarne i ostale kapitalne rezerve	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.2. Nerealizirani dobitak/gubitak s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju	-	-	-	-	-	-	31,0	14,5	100,0
5.3. Rezerve proizašle iz transakcija zaštite	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Dobit/gubitak prethodne godine	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-13,6	-6,3	100,0
Ukupno kapital	154,8	100,0	12,9	154,8	100,0	0,0	214,5	100,0	38,6

Izvor: HNB

Unatoč povećanju jamstvenoga kapitala za 12,8% (stanje na kraju 2005. godine prema stanju na kraju 2004. godine) stopa adekvatnosti kapitala stambenih štedionica u istom je razdoblju smanjena s 27,7% na 21,3%. Prvi je razlog tome znatnije povećanje ukupne kreditnim rizikom ponderirane aktive, koja je na kraju 2005. godine bila veća za 41,3% nego na kraju 2004. godine. Drugi je razlog povećana izloženost stambenih štedionica tržišnom riziku za 75,1%, na što je najviše utjecalo povećanje ulaganja stambenih štedionica u vrijednosne papire, a time i izloženosti općem kamatnom riziku.

3.2.3. Kvaliteta aktive stambenih štedionica

Tablica 3.15. Klasifikacija plasmana i potencijalnih obveza stambenih štedionica po rizičnim skupinama na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Plasmani	2003.		2004.		2005.	
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	Iznos	Udio
Potpuno nadoknadivi plasmani	2.717,3	100,0	2.648,8	100,0	3.516,6	100,0
Djelomično nadoknadivi plasmani	0,2	0,0	0,7	0,0	2,1	0,0
Nenadoknadivi plasmani	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0
Ukupno	2.717,5	100,0	2.649,6	100,0	3.519,1	100,0

Izvor: HNB

Ukupni plasmani i potencijalne obveze stambenih štedionica bili su na kraju 2005. godine veći za 32,8% nego na kraju 2004. godine. U istom su razdoblju nominalno povećane sve vrste plasmana koji se raspoređuju u rizične skupine. Međutim, zbog većih ulaganja u državne vrijednosne papire te novoodobrenih kredita stambenim štedišama, najveći se dio povećanja ipak odnosio na potpuno nadoknadive plasmane. Zbog toga su ukupne plasmane i potencijalne obveze na kraju 2005. godine gotovo u potpunosti činili samo plasmani rizične skupine A, čiji je udio bio veći od 99,9%. Tek se neznatni dio plasmana i potencijalnih obveza, u ukupnom iznosu od 3,5 mil. kuna, s udjelom u ukupnim plasmanima i potencijalnim obvezama manjim od 0,1%, odnosio na djelomično nadoknadive i nenadoknadive plasmane.

Tablica 3.16. Ispravci vrijednosti i rezervacije stambenih štedionica na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2003.	2004.	2005.
Ukupni ispravci vrijednosti plasmana i rezervacije za potencijalne obveze	6,5	23,3	38,1
– ispravci vrijednosti plasmana i rezervacije za potencijalne obveze	0,1	0,2	0,9
– rezervacije za neidentificirane gubitke	6,4	23,1	37,2
Ukupni plasmani i potencijalne obveze	2.717,5	2.649,6	3.519,1
Relativni omjer: ukupni ispravci vrijednosti i rezervacije/ukupni plasmani i potencijalne obveze	0,2	0,9	1,1

Izvor: HNB

Omjer ukupnih ispravaka vrijednosti plasmana i rezervacija za potencijalne obveze prema ukupnim plasmanima i potencijalnim obvezama stambenih štedionica iznosio je na kraju 2005. godine 1,1%. Približno isti bio je i odnos rezervacija za pokriće neidentificiranih gubitaka (koje su stambene štedionice izdvojile po prosječnoj stopi od 1,1%) zbog izloženosti kreditnom riziku prema potpuno nadoknadivim plasmanima. Razlog tome je mali udio loših plasmana u ukupnim plasmanima, a time i ispravaka vrijednosti plasmana u ukupnim ispravcima vrijednosti i rezervacijama za potencijalne obveze. Zbog toga se većina, odnosno 97,6% ukupnih ispravaka vrijednosti plasmana i rezervacija za neidentificirane gubitke na kraju 2005. godine odnosila na procijenjene latentne gubitke.

3.2.4. Kvaliteta zarade stambenih štedionica

Stambene štedionice iskazale su na kraju 2005. godine ukupnu dobit prije oporezivanja u iznosu od 49,4 mil. kuna. Sve stambene štedionice iskazale su dobit.

Neto kamatni prihod stambenih štedionica na kraju 2005. godine u odnosu prema kraju 2004. godine povećao se za 15,3%. U strukturi kamatnih prihoda najviše su se povećali prihodi od depozita plasiranih bankama, i to za 19,1 mil. kuna. Povećanje iznosa kredita odobrenih stambenim štedišama utjecalo je i na veće kamatne prihode od kredita odobrenih stanovništvu za 10,5 mil. kuna, odnosno za 63,8%. Istodobno, povećanje obveza s osnove primljenih depozita stambenih štediša utjecalo je na povećanje kamatnih troškova za depozite, a zatim na povećanje ukupnih kamatnih troškova za 18,3%. Stambene štedionice ostvarile su manje neto prihoda od provizija i naknada u odnosu prema 2004. godini, ali je ostvarena dobiti od aktivnosti trgovanja vrijednosnim papirima utjecala na povećanje neto nekamatnog prihoda za 17,3%.

Ostvareni prihodi iz poslovanja stambenih štedionica znatno su povećali dobit u 2005. godini, koja se u odnosu prema dobiti ostvarenoj na kraju 2004. godine povećala za 298,7%.

Tablica 3.17. Račun dobiti i gubitka stambenih štedionica
u milijunima kuna i postocima

	2003.		2004.		2005.	
	Iznos	Promjena	Iznos	Promjena	Iznos	Promjena
Ukupno kamatni prihodi	152,0	60,1	205,3	35,1	240,9	17,4
Ukupno kamatni rashodi	90,2	74,4	143,5	59,1	169,7	18,2
Neto kamatni prihod	61,8	43,0	61,8	0,0	71,3	15,3
Ukupno prihodi od provizija i naknada	84,7	39,0	90,2	6,5	75,9	-15,8
Ukupno troškovi provizija i naknada	21,5	3,8	7,6	-64,6	8,0	5,0
Neto prihod od provizija i naknada	63,2	57,1	82,6	30,6	67,9	-17,8
Ostali nekamatni prihodi	-3,1	-	45,6	-	65,3	43,2
Ostali nekamatni troškovi	29,4	17,8	40,7	38,5	30,6	-24,8
Neto ostali nekamatni prihod	-32,5	-	4,9	-	34,7	613,3
Neto nekamatni prihod	30,7	-	87,5	184,9	102,6	17,3
Opći administrativni troškovi i amortizacija	96,7	24,9	118,1	22,1	109,3	-7,4
Neto prihod od poslovanja prije rezerviranja za gubitke	-4,2	-	31,2	-	64,5	107,0
Troškovi vrijednosnog usklađivanja i rezerviranja za identificirane gubitke	0,1	-	0,1	-35,3	0,7	645,6
Troškovi rezerviranja za neidentificirane gubitke	4,8	269,3	16,9	255,3	14,4	-14,6
Ukupno troškovi rezerviranja za gubitke	4,9	285,5	17,0	246,6	15,1	-11,0
Dobit/gubitak prije oporezivanja	-9,1	-	14,2	-	49,4	248,1
Porez na dobit	0,3	0,0	2,8	898,2	4,0	41,9
Dobit/gubitak tekuće godine	-9,3	-	11,4	-222,2	45,5	298,7

Izvor: HNB

PLATNI PROMET

4

RODNA BANKA
VJESCE 2005.

4.1. Međubankovni platni sustavi

Obračun međubankovnih platnih transakcija preko Hrvatskog sustava velikih plaćanja (HSVP) i Nacionalnoga klirinškog sustava (NKS) provodio se u skladu s definiranim pravilima obračuna za rad u međubankovnim platnim sustavima bez znatnijih odstupanja u odnosu na vremena obračuna propisana terminskim planom izvršenja plaćanja. U protekloj godini nisu zabilježeni značajniji problemi koji bi na bilo koji način utjecali na stabilnost i sigurnost rada međubankovnih sustava kao temeljne infrastrukture platnog prometa u zemlji.

Prikaz provedenih plaćanja (statistički pokazatelji)

Analiziraju li se statistički pokazatelji o međubankovnom platnom prometu u zemlji, u odnosu na 2004., uočljiv je trend porasta vrijednosti platnih transakcija provedenih preko oba međubankovna sustava. Broj platnih transakcija provedenih preko HSVP-a također je imao trend porasta u odnosu na prethodnu godinu, a broj je platnih transakcija provedenih preko NKS-a smanjen.

Hrvatski sustav velikih plaćanja

Preko HSVP-a u 2005. je godini namireno 127.688 platnih transakcija, a prosječna vrijednost platne transakcije iznosila je 14,3 mil. kuna. U odnosu na 2004. broj platnih transakcija namirenih preko HSVP-a povećao se za 12%, dok se što se tiče vrijednosti transakcija, bilježi povećanje od 34% u odnosu na prethodnu godinu. Najviše platnih transakcija, prema broju i vrijednosti, izvršeno je preko HSVP-a u prosincu.

Tablica 4.1. Transakcije u HSVP-u u 2005.

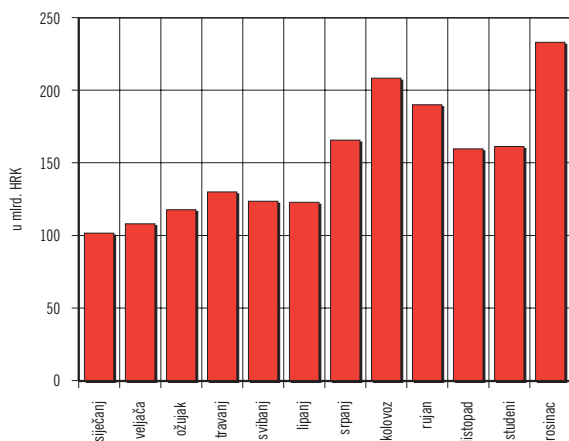
u kunama

Mjesec	HSVP	
	Vrijednost transakcija	Broj transakcija
Siječanj	101.546.035.527	8.325
Veljača	108.026.300.055	8.462
Ožujak	117.745.968.072	9.429
Travanj	129.936.624.396	8.544
Svibanj	123.582.505.741	8.473
Lipanj	122.716.114.402	9.336
Srpanj	165.691.809.178	11.801
Kolovoz	208.223.868.323	12.683
Rujan	189.971.025.968	13.069
Listopad	159.625.382.320	11.924
Studen	161.154.432.809	11.729
Prosinac	232.924.257.793	13.913
Ukupno	1.821.144.324.584	127.688

Izvor: HNB

4.1.

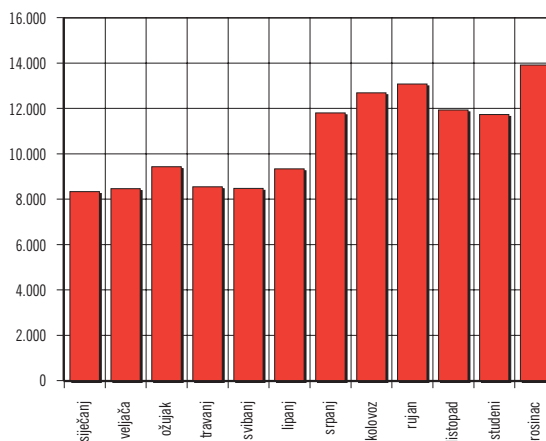
Vrijednost transakcija u HSVP-u u 2005.

Izvor: HNB

4.2.

Broj transakcija u HSVP-u u 2005.

Izvor: HNB

Tablica 4.2. Pregled izvršenih transakcija u HSVP-u
u kunama

	2004.	2005.
Vrijednost transakcija	1.362.098.692.595	1.821.144.324.584
Broj transakcija	114.021	127.688
Prosječna vrijednost transakcija	11.946.034	14.262.455

Izvor: HNB

Središnja depozitarna agencija (SDA) – poseban sudionik HSVP-a

Dana 4. srpnja 2005. započeo je obračun platnih transakcija preko HSVP-a kojima se provode plaćanja na osnovi namire trgovanja vrijednosnim papirima. Takva plaćanja sudionici provode isključivo preko HSVP-a, čime se omogućava izvršavanje platnih transakcija u realnom vremenu preko računa u HSVP-u. Tako su ostvarene pretpostavke za provođenje konačne namire vrijednosnih papira i novčanih sredstava u skladu s principom DVP (engl. *Delivery Versus Payment*) i standardnim procedurama koje vrijede na tržištima kapitala u zemljama Europske unije. Za potrebe SDA, posebnog sudionika u HSVP-u, operativno je podržana mogućnost odobrenja unutardnevnih kredita bankama na osnovi zaloga vrijednosnih papira.

Nacionalni klirinški sustav

Preko NKS-a u 2005. je izvršeno 109,3 milijuna platnih transakcija, a prosječna vrijednost jedne platne transakcije iznosila je 6.547 kuna. Statistički podaci za plaćanja izvršena preko NKS-a upućuju na neznatan pad broja obračunatih transakcija, dok je evidentirano povećanje vrijednosti transakcija od 9% u odnosu na prethodnu godinu.

Najveći broj platnih transakcija u NKS-u (75%) obračunat je u II. i III. obračunskom ciklusu, dok je ukupno najveća vrijednost transakcija (50%) obračunata u III. ciklusu. Najviše platnih transakcija, prema broju i vrijednosti, izvršeno je preko NKS-a u prosincu.

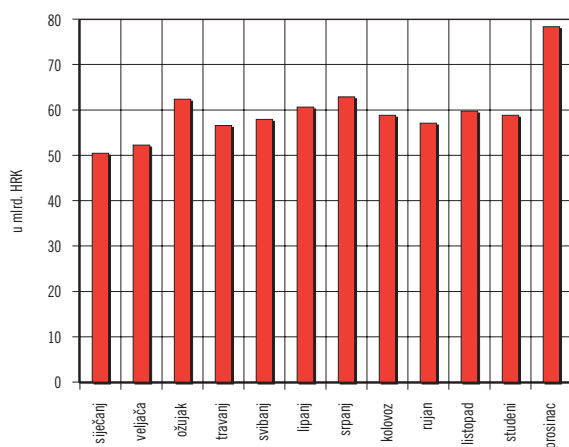
Tablica 4.3. Transakcije u NKS-u u 2005.
u kunama

Mjesec	NKS	
	Vrijednost transakcija	Broj transakcija
Siječanj	50.442.753.492	8.225.448
Veljača	52.227.022.062	8.404.500
Ožujak	62.379.342.583	9.418.796
Travanj	56.535.320.590	9.284.722
Svibanj	57.883.141.988	9.244.858
Lipanj	60.623.481.731	9.157.541
Srpanj	62.847.242.594	9.278.834
Kolovoz	58.815.172.579	8.958.748
Rujan	57.048.979.891	9.079.033
Listopad	59.684.339.276	9.120.635
Studenj	58.811.883.039	9.208.919
Prosinac	78.319.264.182	9.931.007
Ukupno	715.617.944.008	109.313.041

Izvor: Fina

4.3.

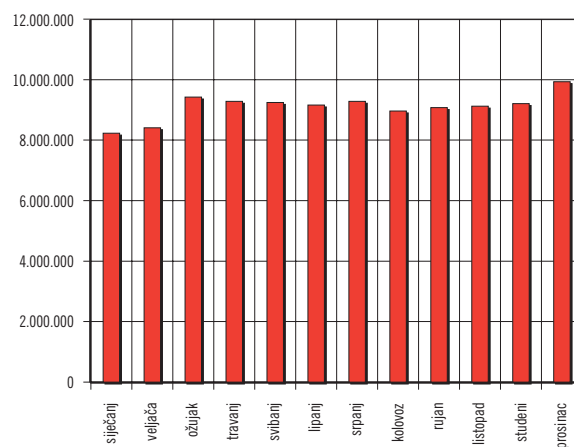
Vrijednost transakcija u NKS-u u 2005.

Izvor: Fina

4.4.

Broj transakcija u NKS-u u 2005.

Izvor: Fina

Tablica 4.4. Pregled izvršenih transakcija u NKS-u
u kunama

	2004.	2005.
Vrijednost transakcija	653.951.821.633	715.617.944.008
Broj transakcija	111.619.938	109.313.041
Prosječna vrijednost transakcija	5.859	6.547

Izvor: Fina

Tablica 4.5. Ukupna vrijednost i broj transakcija po ciklusima NKS-a u 2005. u kunama i postocima

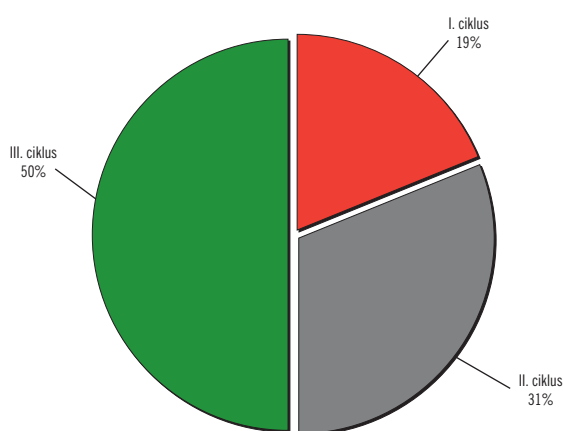
	I. ciklus	II. ciklus	III. ciklus	Ukupno
Vrijednost transakcija	136.903.194.349	224.118.510.184	354.596.239.474	715.617.944.008
Udio	19	31	50	100
Broj transakcija	27.266.416	43.838.932	38.207.693	109.313.041
Udio	25	40	35	100

Napomena: I. obračunski ciklus – od 18.15 T-1 do 8.30 TO
 II. obračunski ciklus – od 8.30 TO do 12.30 TO
 III. obračunski ciklus – od 12.30 TO do 18.15 TO

Izvor: Fina

4.5.

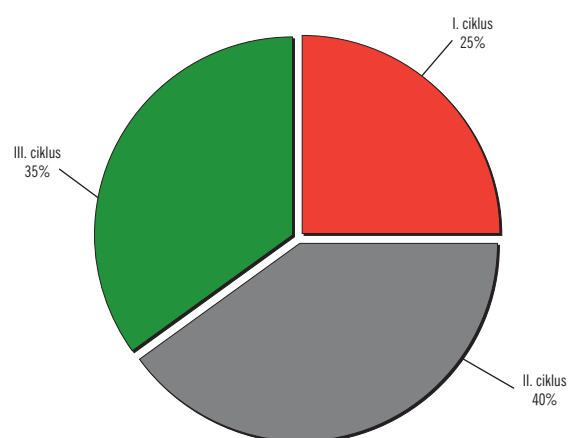
Udio transakcija prema vrijednosti,
po ciklusima NKS-a u 2005.

Izvor: Fina

4.6.

Udio transakcija prema broju,
po ciklusima NKS-a u 2005.

Izvor: Fina

4.2. Međubankovna/ međuinstitucionalna suradnja u području platnog prometa

Nacionalni odbor za platni promet

Nacionalni odbor za platni promet, u čijem radu sudjeluju predstavnici Hrvatske narodne banke, Ministarstva financija, Hrvatske udruge banaka i Sektora za banke i druge financijske institucije pri Hrvatskoj gospodarskoj komori, održao je u 2005. godini dvije sjednice, na kojima je, između ostaloga, podržao Projekt skraćivanja roka namire vrijednosnih papira, koji je u suradnji sa Središnjom depozitarnom agencijom pripremila Hrvatska narodna banka.

Članovi Odbora raspravljali su o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona. Budući da su predložene izmjene Ovršnog zakona u nekim dijelovima bile u suprotnosti s važećim propisima o platnom

prometu u zemlji, a da bi se spriječile negativne posljedice takvog dvojakog reguliranja zasebnih zakonskih propisa, Odbor je Ministarstvu pravosuđa predložio pravna rješenja za izbjegavanje sukoba između navedenih propisa.

Savjet Vijeća sudionika Nacionalnoga klirinškog sustava

Savjet Vijeća sudionika NKS-a, u čijem radu sudjeluju predstavnici Hrvatske narodne banke, banaka i Financijske agencije, održao je u 2005. godini tri sjednice (dvije tematske i jednu godišnju). Na sjednicama su predstavljene konkretne aktivnosti vezane uz projekt reinženjeringa NKS-a kojima se namjerava unaprijediti (uvođenje novih funkcija) i redizajnirati sustav klirina.

Tijekom rasprava i usklađivanja međusobnih stavova članovi Savjeta prihvatili su i novi cjenik, na osnovi kojega se, od 1. srpnja 2005., bankama obračunavaju usluge iz NKS-a.

4.3. Statistička izvješća o podacima iz platnog prometa

U skladu s Odlukom o obvezi dostavljanja Izvješća o podacima platnog prometa¹ Hrvatska narodna banka od 1. travnja 2005. prati statističke podatke iz platnog prometa. Obveznici su dostavljanja Izvješća banke i pravne osobe koje obavljaju djelatnost izdavanja platnih kartica kojima njihovi korisnici izvršavaju plaćanja u skladu s ugovorenim načinom (kartične kuće). U nastavku se daje pregled dijela pojedinih statističkih izvješća zaprimljenih od banaka i kartičnih kuća.

1 NN, br. 189/2004.

Tablica 4.6. Podaci o broju transakcijskih računa, 31. prosinca 2005.

Računi poslovnih subjekata	361.171
Računi za redovno poslovanje poslovnih subjekata	334.508
Podračuni poslovnih subjekata	26.663
Računi građana	4.176.976
Žiroračuni	708.472
Tekući računi	3.372.786
Ostali računi građana ^a	95.718
Ukupno	4.538.147

^a Računi građana za posebne namjene i računi nerezidenata – fizičkih osoba s prebivalištem u inozemstvu

Izvor: HNB

Od ukupnog broja računa poslovnih subjekata čak 92,6% računa otvoreno je u bankama za redovno poslovanje, dok se samo 7,4% računa odnosi na podračune poslovnih subjekata.

Građani imaju u bankama otvoreno ukupno 4.176.976 računa, od čega se 80,7% računa odnosi na tekuće račune građana, 17% na žiroračune, a 2,3% čine “ostali računi građana”.

Tablica 4.7. Broj poslovnih jedinica banaka, bankomata prema funkcijama i POS (EFTPOS) uređaja, 31. prosinca 2005.

	Ukupno
1. Poslovne jedinice	1.114
2. Bankomati	2.307
– isplatni	2.307
– uplatno-isplatni	135
– transakcijski	0
– za punjenje e-novca	0
– s videonadzorom	635
– u osiguranom prostoru	959
– u vlasništvu druge pravne osobe	0
3. POS (EFTPOS) uređaji	48.001

Napomena: Jedan bankomat može imati više funkcija.

Izvor: HNB

Svi bankomati na području Republike Hrvatske (2.307) imaju korisničku funkciju isplata, a samo 5,8% bankomata ima i funkciju uplate gotovog novca. U Republici Hrvatskoj nema evidentiranih bankomata koji se koriste kao transakcijski bankomati (mogućnost provođenja bezgotovinskih plaćanja) i bankomata s funkcijom e-novca (pohranjivanje određene novčane vrijednosti na platnu karticu).

Tablice 4.8. i 4.9. prikazuju raspoložive tehničko-tehnološke usluge kojima banke svojim klijentima omogućuju dodatne načine plaćanja na teret njihovih transakcijskih računa u banci. U odnosu na prethodna izvještajna razdoblja zamjetan je rast statističkih pokazatelja koji se odnose na plaćanje pomoću usluge elektroničkog bankarstva zasnovanog na internetskoj tehnologiji. Iz tabličnih prikaza, u apsolutnom iznosu, vidi se da se građani znatno više koriste navedenim uslugama nego poslovni subjekti.

Tablica 4.8. Broj korisnika prema vrsti usluge, 31. prosinca 2005.

Građani	
Internet	276.170
Telebanking	0
Mobilni telefon	28.134
Fiksni telefon	197.997
Direktni debitni transfer	240.004
Trajni nalog	595.509
POS (EFTPOS)	3.109.991
Ostalo	7.966
Poslovni subjekti	
Internet	83.527
Telebanking	2.514
Mobilni telefon	797
Fiksni telefon	11.725
Direktni debitni transfer	1.465
Trajni nalog	1.370
POS (EFTPOS)	133.081
Ostalo	47.902

Izvor: HNB

Tablica 4.9. Broj računa korisnika prema vrsti usluge, 31. prosinca 2005.

Građani	
Internet	310.545
Telebanking	0
Mobilni telefon	29.938
Fiksni telefon	203.137
Direktni debitni transfer	238.590
Trajni nalog	591.840
POS (EFTPOS)	3.349.155
Ostalo	7.615
Poslovni subjekti	
Internet	87.620
Telebanking	2.914
Mobilni telefon	807
Fiksni telefon	12.276
Direktni debitni transfer	1.476
Trajni nalog	1.579
POS (EFTPOS)	133.578
Ostalo	70.204

Izvor: HNB

Tablica 4.10. Platne kartice prema funkcijama, 31. prosinca 2005.

u postocima

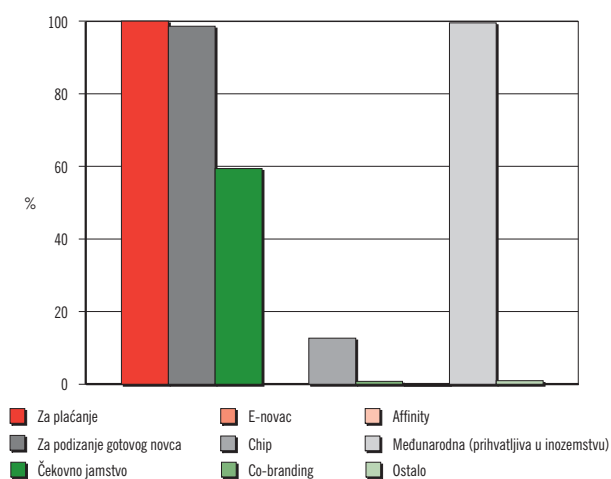
	Opće		Poslovne	
	Broj kartica prema funkciji	Udio pojedine funkcije u ukupnom broju	Broj kartica prema funkciji	Udio pojedine funkcije u ukupnom broju
Ukupan broj platnih kartica u optjecaju	6.324.028		330.382	
Funkcija				
Za plaćanje	6.324.028	100,00	330.382	100,00
Za podizanje gotovog novca	6.237.468	98,63	329.392	99,70
Čekovno jamstvo	3.758.718	59,44	4.572	1,38
E-novac	0	0,00	0	0,00
Chip	801.675	12,68	39.499	11,96
Co-branding	51.425	0,81	4.875	1,48
Affinity	4.009	0,06	0	0,00
Međunarodna (prihvatljiva u inozemstvu)	6.292.320	99,50	205.303	62,14
Ostalo	64.648	1,02	678	0,21

Napomena: Jedna platna kartica može imati više funkcija.

Izvor: HNB

4.7.

Funkcije općih platnih kartica

Izvor: HNB

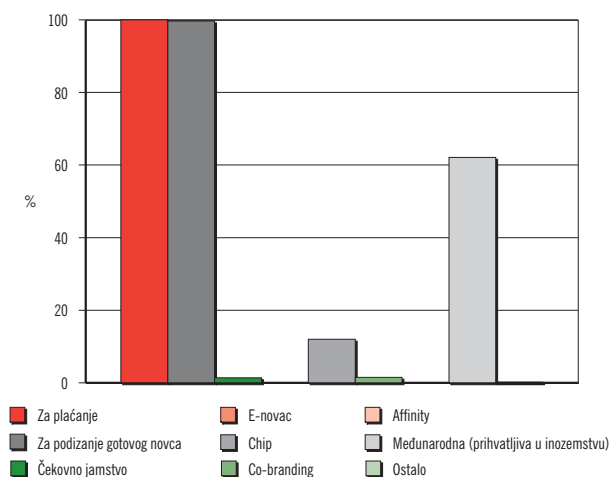
U Republici Hrvatskoj bilo je na kraju 2005. godine 6.324.028 općih platnih kartica u optjecaju i sve se one koriste za izvršenje plaćanja za kupljenu robu ili usluge na prodajnim mjestima. Isto tako, 98,63% platnih kartica ima funkciju podizanja gotovog novca i gotovo sve su platne kartice prihvatljive u inozemstvu (99,50%).

U Republici Hrvatskoj nema platnih kartica s funkcijom e-novca.

Od 330.382 poslovnih platnih kartica u optjecaju u Republici Hrvatskoj sve platne kartice imaju funkciju izvršenja plaćanja za kupljenu robu ili usluge na prodajnim mjestima. Gotovo sve poslovne platne kartice (99,70%) omogućuju i funkciju podizanja gotovog novca, dok je prihvatljivost poslovnih kartica u inozemstvu 62,14%. U Republici Hrvatskoj nema poslovnih platnih kartica s funkcijom e-novca.

4.8.

Funkcije poslovnih platnih kartica

Izvor: HNB

POSLOVANJE TREZORA

5

RODNA BANKA
VJESCE 2005.

5.1. Stanje i kretanje gotovog novca u optjecaju

Na dan 31. prosinca 2005. stanje gotovog novca u optjecaju iznosilo je 12,16 mlrd. kuna i bilo je za 11,0% više nego na kraju 2004. godine. Ostvareni rast gotovog novca od 11,0% u 2005. bio je za 7,4 postotna boda veći nego u 2004. godini kad je stopa rasta iznosila 3,6%.

U optjecaju je, tj. izvan trezora Hrvatske narodne banke i izvan gotovinskih centara, na dan 31. prosinca 2005. bilo 109,8 mil. komada novčanica u vrijednosti od 11,56 mlrd. kuna.

U usporedbi sa stanjem na kraju 2004. godine, u 2005. je količina novčanica izvan trezora povećana za 9,4%, dok je ukupna vrijednost svih novčanica izvan trezora HNB-a i gotovinskih centara povećana za 11,1%.

Ukupna količina novčanica u optjecaju povećana je u 2005. godini u usporedbi s 2004. za 9,8 mil. kom., od čega se 3,6 mil. kom. ili 36,7% odnosi na apoen od 200 kuna. Realni porast broja svih novčanica u apoenima od 100, 50, 20 i 10 kuna u optjecaju (razlika između ukupnog porasta količine novčanica tih apoenova u optjecaju – izdanja 2001. i 2002. – i povučenih količina dotrajalih novčanica istih apoenova – izdanja 1993.) iznosi 5,6 mil. kom. ili 57,2%. Kod apoenova od 1000 i 500 kuna ukupno povećanje iznosi 0,6 mil. kom. ili 6,1%. Ukupna količina novčanica od 5 kuna u optjecaju smanjena je za 0,4 mil. kom. jer se za podmirivanje potreba za tim apoenom koristi prije svega kovani novac istog apoenova.

U optjecaju su u 2005. godini količinski najviše bile zastupljene novčanice u apoenima od 200 kuna (udio od 23%) i od 100 kuna (udio od 21%), čija je ukupna vrijed-

5.1.

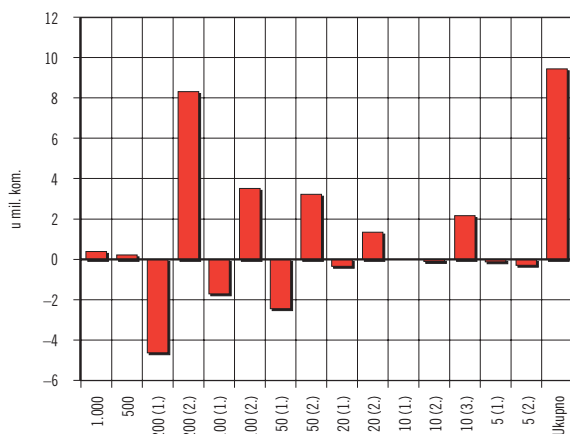
Gotov novac u optjecaju
na kraju razdoblja

Izvor: HNB

5.2.

Promjena broja komada novčanica u optjecaju u 2005.
u usporedbi s 2004.

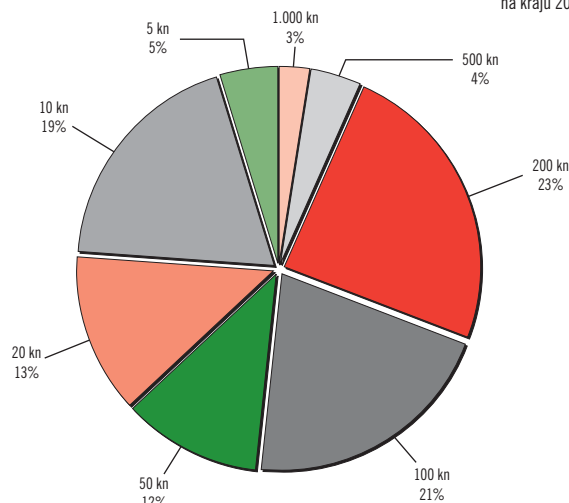

Napomena: Redni brojevi u zagradama uz apoen označavaju seriju izdanja.

Izvor: HNB

5.3.

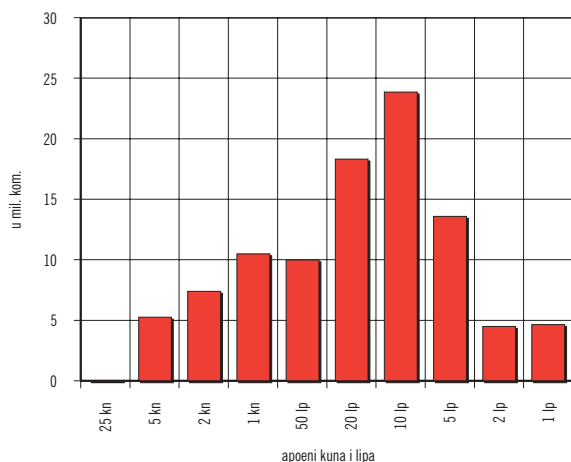
Struktura ukupne količine novčanica
u optjecaju prema apoenima
na kraju 2005.

Izvor: HNB

5.4.

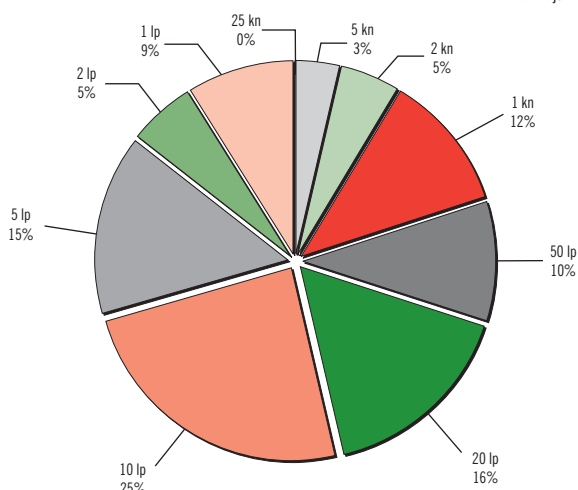
Povećanje broja komada kovanog novca u optjecaju u 2005. u usporedbi s 2004.

Izvor: HNB

5.5.

Struktura ukupne količine kovanog novca u optjecaju prema apoenima na kraju 2005.

Izvor: HNB

dnost iznosila 7,5 mlrd. kuna ili 64,8% ukupne vrijednosti novčanica u optjecaju te godine. Navedenim dvama apoenima banke se najviše koriste pri isplati putem bankomata što je i rezultiralo visokom zastupljenošću tih apoeni u strukturi novčanica u optjecaju.

Količina kovanog novca izvan trezora na dan 31. prosinca 2005. iznosila je 1,145 mlrd. kom., a njihova ukupna vrijednost 0,603 mlrd. kuna.

U odnosu na stanje na kraju 2004. godine količina kovanog novca izvan trezora bila je na kraju 2005. veća za 9,3%, a njegova ukupna vrijednost bila je veća za 11,8%.

Količina kovanog novca u optjecaju tijekom 2005. godine ukupno je povećana za 98 mil. kom. Najveći udio u tom povećanju imao je apoen od 10 lipa, kojega je u 2005. godini u optjecaju bilo za 23,8 mil. kom. ili 9,4% više nego u 2004.

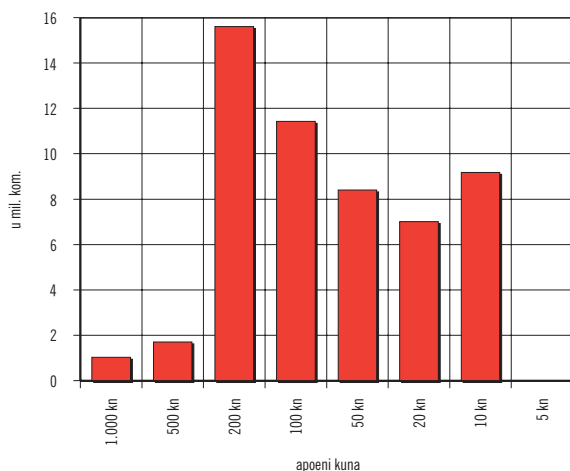
Među kovanicama količinski je u 2005. godini u optjecaju bio najviše zastupljen apoen od 10 lipa (277 mil. kom., što čini 25% ukupne količine kovanog novca u optjecaju), dok je vrijednosno u optjecaju najviše bio zastupljen apoen od 5 kuna (u iznosu od 196,8 mil. kuna, što čini 32,6% ukupne vrijednosti kovanog novca u optjecaju).

5.2. Opskrba gotovim novcem

U podmirivanju potreba banaka za gotovim novcem na osnovi njihovih narudžaba izdano je tijekom 2005. godine iz trezora HNB-a gotovinskim centrima ukupno 6,7 mlrd. kuna u novčanicama (54,3 mil. kom.) i 0,055 mlrd. kuna kovanog novca (97,1 mil. kom.). Ukupna vrijednost izdanih novčanica bila je za 30,6% veća u odnosu na 2004. godinu, dok je povećanje u broju komada iznosilo 15,1%. Ukupna vrijednost izdanoga kovanog novca povećana je za 84,3%, a broj komada kovanog novca za 22,8%.

5.6.

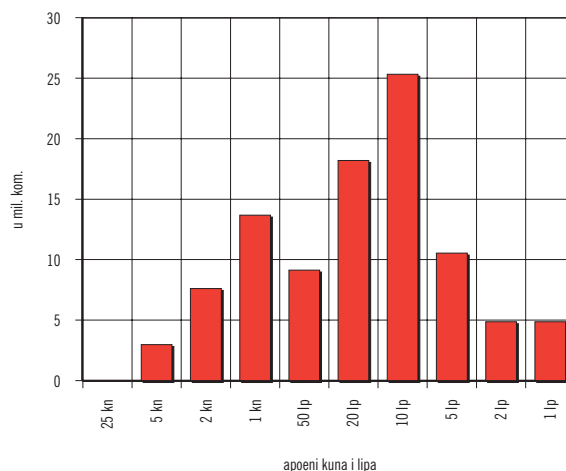
Novčanice izdane gotovinskim centrima u 2005.

Izvor: HNB

5.7.

Kovani novac izdan gotovinskim centrima u 2005.

Izvor: HNB

Znatan dio zahtjeva gotovinskih centara za kovanim novcem podmiren je prijenosom viška kovanog novca iz jednoga gotovinskog centra u drugi, a na taj je način tijekom 2005. preneseno 17,7 mil. kom. kovanog novca u iznosu od 0,043 mlrd. kuna.

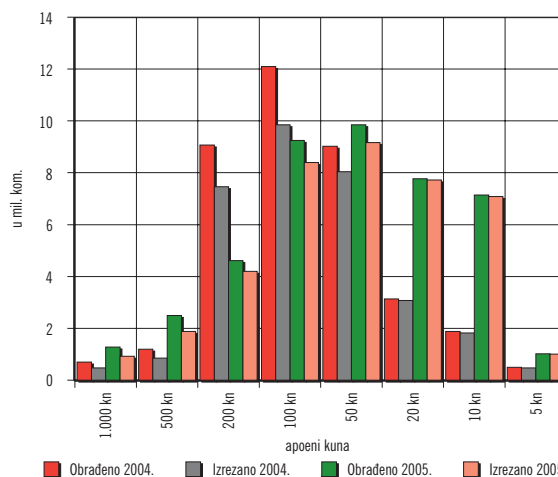
5.3. Povlačenje i obrada dotrajalih novčanica

Tijekom 2005. godine Direkcija trezora preuzela je iz gotovinskih centara ukupno 42,8 mil. kom. novčanica u ukupnoj vrijednosti od 5,6 mlrd. kuna. Na sustavu za obradu novčanica ukupno je obrađeno 43,4 mil. kom. novčanica, od čega je 92,9% ili 40,3 mil. kom. (u vrijednosti od 4,2 mlrd. kuna) automatski izrezano jer novčanice svojom kakvoćom nisu zadovoljile utvrđene kriterije za daljnje podmirivanje optjecaja.

Prema iskazanim podacima indeks obnove optjecaja tijekom 2005. iznosio je 37 (uništene novčanice/optjecaj x 100), s obzirom na to da je količina novčanica u optjecaju na dan 31. prosinca 2005. iznosila 109,8 mil. kom., a uništeno je 40,3 mil. kom.

5.8.

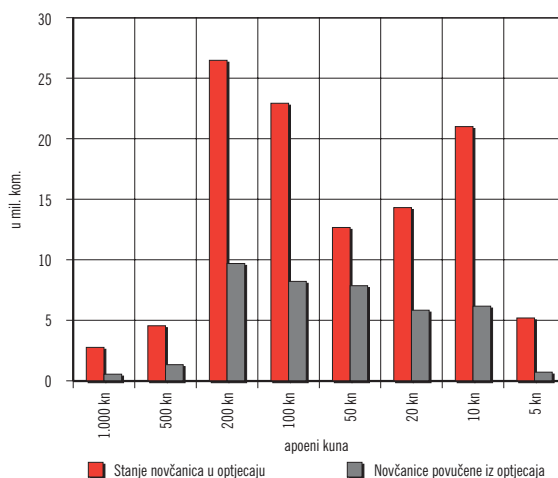
Obradene i izrezane novčanice

Izvor: HNB

5.9.

Odnos povučenih novčanica i novčanica
u optjecaju u 2005.

Izvor: HNB

5.4. Vještačenje novčanica

U 2005. godini postupkom vještačenja sumnjivih primjeraka novčanica registrirana su 4.734 komada krivotvorenih novčanica u ukupnoj vrijednosti od 1.284.815 kuna. U odnosu na 2004. godinu broj registriranih krivotvorina povećan je za 105,7%. Najviše su krivotvorene novčanice u apoenu od 200 kuna, tako da na njega otpadaju 2.433 komada krivotvorenih novčanica ili 51,4%. Kako je HNB tijekom 2005. bio suočen s izrazitim porastom registriranih krivotvorina novčanica, to su u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova Republike Hrvatske poduzete mjere kojima je otkriven počinitelj na kojeg se odnosi 77% ukupne količine registriranih krivotvorina, te je u najvećoj mjeri spriječena daljnja izrada i raspačavanje krivotvorina. Tijekom 2005. nastavljeno je intenzivno upoznavanje javnosti i korisnika novčanica (posebno maloprodajne mreže) sa zaštitnim obilježjima novčanica kako bi se spriječilo raspačavanje krivotvorenih novčanica. Na osnovi navedenih pokazatelja može se ustvrditi da su tijekom 2005. na 1 mil. kom. novčanica u optjecaju registrirana 43 kom. krivotvorenih novčanica. Analiza izrade primljenih krivotvorina pokazala je da su krivotvorine u 99% slučajeva izrađene uz pomoć računala, ispisom na pisaču u boji.

Tablica 5.1. Registrirane krivotvorine novčanica kuna u 2005.

Apoeni	1.000	500	200	100	50	20	10	5	
Komadi	280	853	2.433	721	366	51	29	1	4.734,0
Udio	5,9	18,0	51,4	15,2	7,7	1,1	0,6	0,0	100,0

Izvor: HNB

5.5. Izdavanje prigodnoga kovanog novca

Tijekom 2005. godine HNB je izdao numizmatički komplet optjecajnoga kovanog novca kuna i lipa s godinom izdanja "2005." u količini od 2000 kompleta te prigodni optjecajni kovani novac od 25 kuna naziva "Republika Hrvatska kandidat za članstvo u Europskoj uniji" u količini od 30.000 komada.

U suradnji s Hrvatskim novčarskim zavodom d.o.o., Zagreb, HNB je također izdao i dva izdanja prigodnoga srebrnoga kovanog novca od 150 kuna posvećena manifestacijama Svjetskom nogometnom prvenstvu 2006. u Njemačkoj i Zimskim olimpijskim igrama 2006. u Italiji.

5.6. Ustroj gotovinskih centara

Koncem lipnja 2004. HNB i Fina, u suradnji sa sedam banaka s najvećim obujmom gotovinskog poslovanja, okončali su izradu projekta vezanog uz ustroj gotovinskih centara u Republici Hrvatskoj. Projekt je obuhvatio dvije faze, od kojih se prva odnosila na utvrđivanje postojećeg stanja, dok su drugom fazom definirani koncept mreže gotovinskih centara, koncept proizvoda i usluga, koncept tijeka radnih procesa, koncept strojeva, koncept pohrane i internog transporta, koncept informatičke tehnologije, koncept osoblja, količinski model te troškovni i poslovni model gotovinskih centara.

Tijekom 2005. na temelju rezultata postignutih provedbom projekta između HNB-a, Fine i banaka odvijao se proces usklađivanja stavova o načinu ustroja mreže gotovinskih centara, posebno što se tiče organizacijske sheme, vlasničkog udjela te nadzora i upravljanja budućim gotovinskim centrima.

JAVNOST RAIDA

6

RODINA BANKA
VJESCE 2005.

6.1. Javnost rada

Hrvatska narodna banka smatra javnost rada važnom pretpostavkom za vjerodostojnost svog djelovanja. Stoga ulaže značajne i kontinuirane napore usmjerene na što potpunije i razumljivije upoznavanje domaće i međunarodne javnosti sa svojim ciljevima, mjerama novčane politike i drugim aktivnostima iz nadležnosti središnje banke te s obilježjima i pokazateljima ekonomskog okružja u kojemu djeluje. Tako je i u 2005. godini Hrvatska narodna banka, primjenjujući različite oblike komuniciranja, nastojala redovito i ažurno obavještavati javnost o svim važnijim aspektima svog djelovanja.

Priopćenja za javnost o odlukama Savjeta HNB-a, najvišeg tijela hrvatske središnje banke, objavljujuna su neposredno nakon sjednica na kojima su odluke donesene. Priopćenjima je javnost izvještavana i o intervencijama Hrvatske narodne banke na deviznom tržištu, kao i o drugim mjerama koje su poduzimane u ostvarivanju zadaća središnje banke. Takve informacije objavljujane su u javnim medijima, a svim zainteresiranim i trajno su dostupne, na hrvatskom i na engleskom jeziku, i na internetskoj stranici HNB-a www.hnb.hr. Na toj su stranici objavljujani i rezultati operacija na otvorenom tržištu, koje je HNB počeo provoditi u 2005. godini.

Nakon donošenja posebno važnih odluka vezanih uz instrumente monetarne politike organizirani su sastanci s novinarima koji prate financije i bankarski sektor, kako bi se pobliže upoznali s promjenama te o njima što potpunije i razumljivije izvijestili širu javnost. Intervjui i izjave za javnost najviših dužnosnika Hrvatske narodne banke za brojna domaća i inozemna javna glasila te njihovi nastupi na domaćim i međunarodnim stručnim skupovima u zemlji i inozemstvu također su dio nastojanja HNB-a da javnost detaljnije i kvalitetnije informira o aktivnostima hrvatske središnje banke.

U 2005. godini paleta publikacija središnje banke (mjesečni i tromjesečni bilteni o gospodarskim i novčanim kretanjima te o stanju u bankarstvu, godišnja izvješća, raznovrsna istraživanja i analize stručnjaka HNB-a, statistička izvješća) nadopunjena je novom redovitom publikacijom. Riječ je o polugodišnjoj *Makrobonitenoj analizi*, koja se bavi funkcioniranjem hrvatskoga financijskog sustava te njegovom povezanošću s gospodarstvom, javnim sektorom i međunarodnim okružjem. U središtu je pozornosti te publikacije prepoznavanje mogućnosti razvoja financijskog sustava u njegovoj osnovnoj ulozi sigurnog čuvara nacionalne štednje te izvora likvidnosti i kapitala potrebnih za djelotvorno poslovanje i daljnji razvoj hrvatskoga gospodarstva.

U hrvatsku središnju banku svakog dana pristižu mnogi upiti na koje se nastoji odgovoriti odmah ili u najkraćem mogućem roku, ne samo zbog poštivanja relevantnih zakonskih odredba već, prije svega, zbog osjećaja odgovornosti Hrvatske narodne banke kao javne institucije prema različitim strukturama javnosti. Tijekom 2005. godine Ured za odnose s javnošću odgovorio je telefonskim i pisanim putem (telefaksom ili elektroničkom poštom) na više od tisuću upita građana – štetiša, poslovnih ljudi, učenika i studenata, kao i poduzeća, banaka, veleposlanstava i drugih domaćih i inozemnih institucija. Više od dvije stotine odgovora na upite novinara iz zemlje i svijeta pripremljeno je u suradnji s različitim stručnim službama HNB-a, a svakodnevno se pružaju i izravne informacije i odgovori na mnogobrojne telefonske upite iz djelokruga središnje banke koje upućuju zainteresirane pravne i fizičke osobe.

Radi boljeg upoznavanja s radom središnje banke u HNB-u je prošle godine

održano nekoliko predavanja za srednjoškolce te domaće i inozemne studente na dodiplomskom i poslijediplomskom studiju. Međunarodna Dubrovačka ekonomska konferencija, koju je 2005. Hrvatska narodna banka uspješno organizirala 11. put zaredom, doprinos je upoznavanju domaće i međunarodne javnosti s izazovima s kojima se u kreiranju monetarne politike i obavljanju drugih zadaća susreću suvremene središnje banke, pa tako i hrvatska središnja banka.

MEĐUNARODNI ODNOSI

7

RODNA BANKA
VJESCE 2005.

7.1. Aktivnosti HNB-a u okviru odnosa Republike Hrvatske s Europskom unijom

Dvije godine nakon podnošenja zahtjeva Republike Hrvatske za članstvo u Europskoj uniji Vijeće Europske unije donijelo je 2005. godine odluku o otvaranju pregovora za pristupanje Hrvatske u EU. Sazivanjem bilateralne međuvladine konferencije o pristupanju Hrvatske u EU pregovori su i formalno započeli 3. listopada 2005. Početku pregovora prethodila je procedura uobičajena za sve zemlje koje žele postati članicama Unije. Nakon što je u veljači 2003. godine predala zahtjev za članstvo, te odgovorila na Upitnik Europske komisije, Republika Hrvatska je u travnju 2004. dobila pozitivno Mišljenje (Avis) Europske komisije o svom zahtjevu za članstvo u Uniji. Vijeće Europske unije prihvatilo je Mišljenje Komisije i u lipnju 2004. dodijelilo Hrvatskoj status kandidatkinje za članstvo.

Nakon formalnog otvaranja pregovora slijedio je analitički pregled i ocjena usklađenosti nacionalnog zakonodavstva RH s pravnom stečevinom EU (franc. *acquis communautaire*), poznatiji pod nazivom screening. Screening se obavlja za 35 pregovaračkih područja, a dijeli se u dvije faze: eksplanatorna faza, tijekom koje na zajedničkom sastanku stručnjaci Europske komisije prezentiraju odredbe pravne stečevine EU za to područje članovima odnosno hrvatske radne skupine, i bilateralna faza, tijekom koje hrvatski predstavnici daju pregled nacionalnog zakonodavstva na tom području. Stručnjaci Hrvatske narodne banke sudjeluju u radu radnih skupina za tri područja: Sloboda kretanja kapitala, Financijske usluge i Ekonomska i monetarna unija. Imenovani su voditelji i formirane radne skupine za svako od navedenih područja, a u radu tih skupina sudjeluje više od 30 zaposlenika Hrvatske narodne banke. Uz imenovane članove radnih skupina, na poslovima vezanim uz pripremu pregovora sudjeluju i drugi zaposlenici HNB-a. Sam zamjenik guvernera Hrvatske narodne banke, pregovarač je za navedena područja, a ujedno je i zamjenik glavnog pregovarača. U 2005. godini proveden je screening za poglavlje Sloboda kretanja kapitala, a početkom 2006. godine provodi se screening za preostala dva područja: Financijske usluge i Ekonomska i monetarna unija.

U veljači 2005. godini stupio je na snagu Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, potpisan u Luxembourgu još u listopadu 2001. godine, a višegodišnji proces ratifikacije Sporazuma završen je 2004. godine, nakon što je procedura bila proširena i na deset novih država članica EU. Prikaz svih aktivnosti u provedbi obveza preuzetih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, kao i ostalih aktivnosti vezanih za proces pridruživanja sadržan je u dokumentu pod nazivom Nacionalni program Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji. Na sjednici Vlade 3. siječnja 2006. prihvaćen je Nacionalni program za 2006. godinu. Hrvatska narodna banka sudjeluje u izradi dijela ovog dokumenta koji se odnosi na gospodarske kriterije, slobodu kretanja kapitala, financijske usluge te Ekonomsku i monetarnu uniju.

Status kandidata za članstvo u Europskoj uniji Hrvatsku je obvezao na izradu tzv. Pretpristupnoga ekonomskog programa (PEP) na godišnjoj razini. U tom smislu, PEP za razdoblje od 2006. do 2008. godine drugi je po redu

PEP koji je izradila Republika Hrvatska, a prihvaćen je na sjednici Vlade 8. prosinca 2005. PEP se izrađuje kako bi se državu kandidatkinju pripremilo za sudjelovanje u procedurama multilateralnog nadzora i koordinacije ekonomske politike koje trenutačno postoje u Europskoj uniji, u dijelu Ekonomske i monetarne unije. Sam cilj Programa jest kreiranje adekvatnoga srednjoročnog okvira za ekonomsku politiku, koji je komplementaran s postizanjem zacrtanih makroekonomskih ciljeva, u koje su uključeni ciljevi javnih financija i prioriteta na području strukturnih reformi. Stručnjaci Hrvatske narodne banke sudjelovali su u izradi tog dokumenta u dijelu koji se odnosi na tekuća ekonomska kretanja, makroekonomski program i financijski sektor.

Izvješće Europske komisije o napretku Republike Hrvatske u 2005. godini, koji je Komisija prezentirala u studenome 2005. godine, potvrđuje zaključke iz Mišljenja iz travnja 2004. koji se odnose na gospodarske kriterije za članstvo u EU. U Izvješću se ističe kako je makroekonomska politika orijentirana stabilnosti pridonijela ostvarivanju relativno niske inflacije i održavanju stabilnog tečaja, te značajnom smanjivanju proračunskog manjka i deficita na tekućem računu platne bilance.

Hrvatska narodna banka djeluje i na ostvarivanju pravne konvergenije nastavljajući usklađivanje zakonodavstva iz svoje nadležnosti s pravnom stečevinom Europske unije, a koje je već dobrim dijelom usklađeno s propisima EU, te je aktivna u okviru institucionalnih prilagodbi. U tome valja istaknuti pripreme aktivnosti za imenovanje predstavnika HNB-a u Misiji RH pri Europskim zajednicama u Bruxellesu, koje je početkom 2006. godine realizirano.

7.2. Međunarodni monetarni fond (MMF)

Kvota Republike Hrvatske pri MMF-u je u 2005. ostala nepromijenjena (365,1 mil. SDR), kao i njezina glasačka prava (0,18% ukupnih glasačkih prava). Interesi Republike Hrvatske u MMF-u i nadalje se kontinuirano ostvaruju posredstvom Konstitutivne skupine u čijem se sastavu, uz Republiku Hrvatsku, nalazi još 11 zemalja: Armenija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Cipar, Gruzija, Izrael, Makedonija, Moldavija, Nizozemska, Rumunjska i Ukrajina, a na čelu Skupine je nizozemski predstavnik prof. dr. Jeroen Kremers, koji obnaša dužnost izvršnog direktora. Glasačka snaga Skupine iznosi 4,85% cjelokupne glasačke snage, što je čini sedmom skupinom po glasačkoj snazi od ukupno 24 skupine u MMF-u.

Tijekom 2005. godine nastavljeni su intenzivni kontakti sa stručnjacima MMF-a, i preko Predstavništva te institucije u Republici Hrvatskoj, i posjetima izaslanstava MMF-a Hrvatskoj i izaslanstava HNB-a MMF-u, a bili su usmjereni prije svega na provođenje *stand-by* aranžmana koji je Odbor izvršnih direktora MMF-a odobrio Republici Hrvatskoj 2004. godine u iznosu 97 mil. SDR na rok od 20 mjeseci. Kao i prethodna dva aranžmana, s obzirom na dobru financijsku poziciju Republike Hrvatske, ovaj aranžman bio je do-

govoren kao mjera opreza pa Republika Hrvatska nije povlačila odobrena sredstva.

U rujnu 2005. godine uspješno je završena prva provjera *stand-by* aranžmana. Tom prilikom, Odbor izvršnih direktora potvrdio je da su ispunjeni svi kvantitativni kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa, osim kriterija koji se odnosi na manjak proračuna konsolidirane opće države i dospjele neplaćene obveze proračuna opće države za kraj 2004. godine. Provedba makroekonomske politike u okviru programa MMF-a ocijenjena je pozitivno, uz stabilan gospodarski rast i razboritu monetarnu politiku. Međutim, uočeno je daljnje povećanje udjela inozemnog duga u BDP-u te slabija fiskalna prilagodba od prvotno planirane za 2005. godinu. To je potaknulo hrvatske vlasti da poduzmu određene korektivne mjere stavljajući pritom snažan naglasak na ubrzanje provedbe strukturnih reformi. Izvršni odbor MMF-a drži da će u predstojećem razdoblju naglasak ponovo trebati biti na daljnjem provođenju plana strukturnih reformi, te fiskalnoj prilagodbi, i vezano s njome, pronalaženju načina neutraliziranja makroekonomskih učinaka podmirivanja duga države prema umirovljenicima, čiji se početak očekuje početkom druge polovine 2006. godine.

Druga provjera *stand-by* aranžmana uspješno je završena 29. ožujka 2006. Odbor izvršnih direktora prihvatio je obrazloženje hrvatskih vlasti glede neispunjenja kvantitativnoga kriterija za kraj prosinca 2005. koji se odnosi na stanje dospjelih neplaćenih obveza proračuna opće države, te odobrio produljenje aranžmana do 15. studenoga 2006. i povećao pravo pristupa sredstvima na 99 mil. SDR. Ponovo je provedba makroekonomske politike ocijenjena pozitivno; ostvaren je stabilan gospodarski rast, niska inflacija, smanjenje vanjskih osjetljivosti, napredak u provođenju strukturnih reformi i uspješna fiskalna prilagodba. Istaknuto je osnivanje Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga te je naglašena potreba buduće uske suradnje HNB-a i novoosnovane agencije. HNB pak nadalje uspješno izvršava svoju zadaću održavanja cjenovne stabilnosti i stabilnosti tečaja te nastoji, sa svoje strane, utjecati na smanjenje rasta inozemnog duga. Slijedom navedenoga, a kao i pri prethodnoj provjeri, upozoreno je na rast udjela inozemnog duga u BDP-u u 2005. uzrokovanog prije svega prekomjernim zaduživanjem privatnog sektora, i na, posljedično, još uvijek visoku razinu inozemnog duga. Izvršni direktori drže da će hrvatske vlasti daljnji napredak postići nastavkom provođenja fiskalne konsolidacije i ključnih strukturnih reformi, poglavito na području sustava zdravstvene zaštite, zatim daljnjom privatizacijom i smanjenjem subvencija i državnih potpora te restrukturiranjem brodogradilišta.

Redovito sudjelovanje hrvatskih predstavnika u radu upravljačkih tijela MMF-a (Konstitutivne skupine, Međunarodnoga monetarnog i financijskog odbora te Odbora guvernera) nastavljeno je i u 2005. godini. Tom prigodom hrvatski predstavnici imali su se prilike pobliže upoznati s nizom tema kojima se MMF bavi kako bi mogao što uspješnije pomoći svojim članicama, primjerenim savjetom, ali i financijski. Posebnu pozornost MMF je u tom smislu u protekloj godini posvetio studiji o svojoj ulozi u svjetskoj ekonomiji, te načinu na koji bi se trebao mijenjati i prilagoditi globalnoj ekonomiji. Rezultat toga rada jest tzv. srednjoročna strategija MMF-a, iznesena na Godišnjoj skupštini MMF-a i Svjetske banke 2005. godine.

Nadalje, Hrvatska narodna banka slijedom svoje uloge fiskalnog agenta Republike Hrvatske i depozitara MMF-a, što je regulirano Zakonom o prihvatanju članstva Republike Hrvatske u Međunarodnom monetarnom fondu i drugim međunarodnim financijskim organizacijama na temelju sukcesije¹,

1 NN, br. 89/1992.

vodi depozitne račune MMF-a te uredno podmiruje obveze koje proizlaze iz aranžmana koje je Republika Hrvatska sklopila sa MMF-om. Tijekom 2005. godine ove su se obveze odnosile na pripadajuće troškove spomenutog *stand-by* aranžmana zaključenog 2004. godine (0,16 mil. SDR). Također, kao članica Odjela specijalnih prava vučenja pri MMF-u, Hrvatska je tijekom 2005. uredno servisirala i obveze koje proizlaze iz sukcesijom naslijeđenih obveza po alokaciji specijalnih prava vučenja (1,09 mil. SDR).

7.3. Banka za međunarodne namire (BIS)

Na redovitoj Godišnjoj općoj skupštini BIS-a održanoj 27. lipnja 2005., na kojoj je kao predstavnik Hrvatske narodne banke sudjelovao guverner, prihvaćeno je Godišnje izvješće BIS-a i donesena je odluka o isplati dividende u iznosu od 235 SDR po dionici.

Istodobno s redovitom skupštinom, održana je i Izvanredna opća skupština, na kojoj su donesene Izmjene i dopune Statuta BIS-a, s ciljem daljnjeg unaprjeđenja transparentnosti poslovanja te međunarodne financijske institucije, ovoga puta na području upravljanja. Prihvaćenim izmjenama i dopunama Statuta Banke smanjen je broj najviših rukovodećih organa s tri na dva: ukinuta je pozicija predsjednika te najviši organi upravljanja BIS-om ostaju predsjedavajući Odbora direktora i generalni direktor. Nadalje, jasnije su definirane postojeće ovlasti Odbora direktora, a generalnom direktoru, kao najvišem izvršnom organu zaduženom za provođenje politike koju određuje Odbor direktora, dodano je ovlaštenje predlaganja unutarnje organizacije i uvedena je Izvršna komisija kao savjetodavno tijelo generalnog direktora.

U 2005. godini završen je i proces preuzimanja dionica BIS-a od strane središnjih banaka započet odlukom Izvanredne opće skupštine BIS-a iz siječnja 2001. godine da dionice BIS-a posjeduju isključivo središnje banke. Naime, početkom 2005. godine BIS je ponudio središnjim bankama svojim članicama, a time i HNB-u, na prodaju dionice koje su ostale raspoložive nakon što je BIS otkupio dionice u vlasništvu privatnih dioničara u skladu s navedenom odlukom. Riječ je o 35.933 dionice tzv. američkog izdanja, što znači da glasačka prava na osnovi ovih dionica, prema odredbama Statuta BIS-a, ostaju središnjoj banci Sjedinjenih Američkih Država. Na osnovi ove ponude i Hrvatska narodna banka kupila je 31. svibnja 2005. godine 161 dionicu BIS-a, proporcionalno svom dotadašnjem udjelu u ukupnom kapitalu BIS-a.

Redoviti sastanci guvernera središnjih banaka BIS-a, na kojima se raspravlja o nizu aktualnih tema iz područja međunarodnog bankarstva i financija, i dalje su značajan poticaj suradnji središnjih banaka na tim područjima. U razvoju te suradnje važno mjesto zauzima i rad niza odbora i stručnih tijela koja djeluju pod okriljem BIS-a, u čijem radu sudjeluju i predstavnici Hrvatske narodne banke, a kao primjer navodimo sudjelovanje u radu regionalne

grupe supervizora zemalja srednje i istočne Europe i suradnju na području tehničke pomoći.

Zaseban i ujedno značajan oblik suradnje HNB i BIS ostvaruju na području upravljanja međunarodnim pričuvama.

7.4. Suradnja s ostalim međunarodnim financijskim institucijama

Najveći dio suradnje Hrvatske narodne banke s ostalim međunarodnim financijskim institucijama odnosi se na suradnju s razvojnim bankama u kojima je Republika Hrvatska članica: Grupacijom Svjetske banke, Europskom bankom za obnovu i razvoj i Međumeričkom bankom za razvoj. Članstvo Republike Hrvatske u tim je bankama regulirano posebnim zakonima, čijim je odredbama Ministarstvo financija Republike Hrvatske određeno kao nadležno tijelo za suradnju s Grupacijom Svjetske banke, Europskom bankom za obnovu i razvoj, Međumeričkom bankom za razvoj, te je ovlašteno u ime Republike Hrvatske obavljati sve poslove i transakcije koje su dopuštene prema sporazumima o osnivanju ovih institucija, a Hrvatska narodna banka obavlja funkciju depozitara, tj. vođenja svih depozitnih računa u vlasništvu tih međunarodnih financijskih organizacija, a u ime i za račun tih financijskih institucija, te obavlja financijske transakcije s tim organizacijama kao platni agent države – Republike Hrvatske. Preko Hrvatske narodne banke također se koriste i otplaćuju sredstava na osnovi strukturnih zajmova koje je Međunarodna banka za obnovu i razvoj odobrila Republici Hrvatskoj.

Osim obavljanja zakonski propisanih zadataka, predstavnici HNB-a su u okviru sastanaka s predstavnicima Svjetske banke i Europske banke za obnovu i razvoj i u 2005. godini međusobno razmjenjivali informacije o makroekonomskoj situaciji u Republici Hrvatskoj te o planiranoj strategiji tih razvojnih banaka u RH.

Hrvatska narodna banka surađivala je tijekom 2005. godine i s brojnim drugim međunarodnim financijskim institucijama. Tako je nastavljena intenzivna suradnja s Europskom investicijskom bankom. Kao i prethodnih godina, radi praćenja ekonomske i političke situacije, Hrvatsku narodnu banku i ostale nadležne institucije posjetili su i predstavnici Instituta za međunarodne financije.

7.5. Devizni sustav i mjere devizne politike Republike Hrvatske

Pravni temelj deviznog sustava Republike Hrvatske jest Zakon o deviznom poslovanju², a podzakonskim propisima iz toga područja definirani su instrumenti i mjere za provođenje devizne politike.

Mjerama devizne politike određuje se stupanj ograničavanja kretanja kapitala između rezidenata i nerezidenata, a propisima se uređuje procedura izdavanja odobrenja na osnovi zahtjeva za prijenos kapitala iz Republike Hrvatske, kao i uvjeti i način korištenja stranih sredstava plaćanja i kuna između rezidenata te između rezidenata i nerezidenata.

7.5.1. Sloboda kretanja kapitala

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, koji je stupio na snagu 1. veljače 2005., obvezuje Republiku Hrvatsku na uklanjanje ograničenja u plaćanjima i prijenosu sredstava po tekućim poslovima, te na uklanjanje ograničenja u plaćanjima i prijenosu sredstava kod preostalih kapitalnih poslova.

Početkom listopada 2005. godine započeti su pregovori o pristupanju Republike Hrvatske u Europsku uniju te je tijekom studenoga i prosinca obavljen screening nacionalnog zakonodavstva u poglavlju 4. Sloboda kretanja kapitala, a screening je uključivao i podzakonsku regulativu u nadležnosti Hrvatske narodne banke koja uređuje kretanje kapitala i platni promet s inozemstvom. Hrvatska narodna banka predviđa da će do kraja 2008. godine uskladiti svoje propise s pravnom stečevinom Europske unije u ovom području.

U tijeku procesa liberalizacije kapitalnih transakcija Hrvatska narodna banka je u 2005. godini ukinula najveći dio kapitalnih ograničenja iz područja poslovanja vrijednosnim papirima. Ograničenja koja su bila propisana Odlukom o načinu i uvjetima pod kojima rezidenti ulažu u strane vrijednosne papire i u udjele u stranim investicijskim fondovima, uklonjena su donošenjem nove odluke³ koja je stupila na snagu 24. ožujka 2005.

Prema novoj odluci rezidenti slobodno ulažu u strane vrijednosne papire neovisno o kreditnom rejtingu izdavatelja ili o sjedištu izdavatelja vrijednosnog papira. Prilikom ulaganja u strane vrijednosne papire rezidenti fizičke osobe obvezni su ulaganja provesti posredstvom domaćih posrednika u poslovanju vrijednosnim papirima, a kupljene vrijednosne papire obvezni su dati u skrbništvo kod domaće banke skrbnika.

² NN, br. 96/2003. i br. 140/2005.

³ NN, br. 34/2005.

Hrvatska narodna banka donijela je također Odluku o prestanku važenja Odluke o uvjetima pod kojima nerezidenti izdaju kratkoročne vrijednosne papire u Republici Hrvatskoj⁴, kojom je potpuno liberalizirala izdavanje vrijednosnih papira od strane nerezidenata na domaćem tržištu.

Nadalje, donošenjem Odluke o prestanku važenja Odluke o načinu i uvjetima pod kojima nerezidenti ulažu u domaće vrijednosne papire i udjele u domaćim investicijskim fondovima⁵ i portfeljna ulaganja nerezidenata u Republici Hrvatskoj su slobodna. Jedina preostala restrikcija pri ulaganju nerezidenata u domaće vrijednosne papire odnosi se na ulaganja nerezidenata u blagajničke zapise Hrvatske narodne banke i trezorske zapise Ministarstva financija Republike Hrvatske.

Ograničenja kapitalnih transakcija preostala su još jedino pri odobravanju kratkoročnih financijskih kredita nerezidentima od strane rezidenata, otvaranja računa u inozemnim financijskim institucijama od strane rezidenata, unošenja i iznošenja gotovog novca u prekograničnom prometu, gotovinskog poslovanja po računima nerezidenata u domaćim bankama te plaćanja i naplate u gotovom novcu između rezidenata i nerezidenata.

Hrvatska narodna banka je u srpnju 2005. donijela i Odluku o uvjetima i načinu obavljanja platnog prometa s inozemstvom⁶, a u rujnu 2005. Uputu⁷ za provedbu te Odluke, s primjenom od 1. lipnja 2006. Navedeni podzakonski akti hrvatsko su zakonodavstvo u području obavljanja platnog prometa s inozemstvom uvelike uskladili s pravnom stečevinom Europske unije.

7.5.2. Mjenjačko poslovanje

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju⁸, koji je stupio na snagu 6. prosinca 2005., uveo je obvezu ovlaštenim mjenjačima da pribave odobrenje Hrvatske narodne banke za obavljanje svojih mjenjačkih poslova.

Za izdavanje odobrenja propisani su dokumentacija i uvjeti koje mora ispuniti rezident koji želi obavljati poslove ovlaštenog mjenjača te razlozi za oduzimanje odobrenja za obavljanje mjenjačkih poslova ovlaštenom mjenjaču.

Tijekom 2005. godine u mjenjačkom poslovanju ostvaren je promet u vrijednosti od 3,8 mlrd. EUR. Poslove je obavilo oko 1.200 ovlaštenih mjenjača pa se stoga u sljedećem razdoblju očekuje približno 1.200 zahtjeva u Hrvatskoj narodnoj banci za izdavanje odobrenja za obavljanje mjenjačkih poslova.

Hrvatska narodna banka je tijekom 2005. godine, u okviru provedbe devizne politike i ostvarenja svojih zadataka izdala 31 certifikat za zaštićene računalne programe, kojima se ovlašteni mjenjači obvezno moraju koristiti. Korištenje certificiranih računalnih programa za ovlaštene mjenjače uvedeno je radi jačanja fiskalne i financijske discipline ovlaštenih mjenjača i u izravnoj je vezi s provođenjem politike sprječavanja pranja novca.

4 NN, br. 34/2005.

5 NN, br. 34/2005.

6 NN, br. 88/2005.

7 NN, br. 136/2005.

8 NN, br. 140/2005.

FINANCIJSKA IZVJEŠĆA HRVATSKE NARODNE BANKE

8

HRVATSKA NARODNA BANKA
IZVJEŠĆE 2005.

Deloitte.

Office Address:
Nile house
Karolínská 654/2
186 00 Prague 8
Czech Republic

Tel: + 420 246 042 500
Fax: + 420 246 042 010
DeloitteCZ@deloitteCE.com
www.deloitte.cz

Deloitte s.r.o.
Registered address:
Týn 641/4
110 00 Praha 1
Czech republic

Registered at the Municipal Court
in Prague, Section C, File 24349
Id. Nr.: 49620592
Tax Id. Nr.: CZ49620592

Izveštaj nezavisnog revizora

Guverneru i Savjetu Hrvatske narodne banke, Zagreb

Obavili smo reviziju priložene Bilance Hrvatske narodne banke na dan 31. prosinca 2005. godine te pripadajućeg Računa dobiti i gubitka, Izvješća o promjenama u kapitalu i Izvješća o novčanom toku za godine zaključno s navedenim datumima, te sažetka značajnih računovodstvenih politika i drugih bilježaka. Financijska izvješća potpadaju u djelokrug odgovornosti rukovodstva Hrvatske narodne banke. Naša odgovornost je izraziti mišljenje o financijskim izvješćima temeljeno na našoj reviziji.

Reviziju smo obavili sukladno Međunarodnim revizijskim standardima. Navedeni standardi zahtijevaju da reviziju planiramo i obavimo na način kojim ćemo steći razumno uvjerenje da financijska izvješća ne sadrže materijalno značajne pogreške. Revizija uključuje i ispitivanje testiranjem podataka iz evidencija na temelju kojih su objavljeni iznosi i drugi podaci u financijskim izvješćima. Revizija također uključuje i ocjenjivanje primijenjenih računovodstvenih načela i značajnih procjena uprave, kao i ocjenjivanje prikaza financijskih izvješća u cjelini. Uvjereni smo da nam revizija koju smo obavili pruža razumnu osnovu za naše mišljenje.

Po našem mišljenju, priložena financijska izvješća prikazuju realno i objektivno, u svim značajnim odrednicama, financijski položaj Hrvatske narodne banke na dan 31. prosinca 2005. godine, kao i rezultate njezinog poslovanja, novčani tok i promjene u kapitalu za godine zaključno s navedenim datumima sukladno Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja.

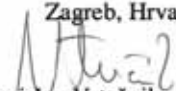
Deloitte s.r.o.

Prag, Češka republika

10. ožujka 2006.

Deloitte d.o.o.

Zagreb, Hrvatska

Branislav Vrtačnik, ovlaštteni revizor

10. ožujka 2006.

Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka Hrvatske narodne banke
za godinu koja je završila 31. prosinca 2005., u tisućama kuna

	Bilješka	Za godinu koja je završila 31. prosinca 2005.	Za godinu koja je završila 31. prosinca 2004.
Kamatni i srodni prihodi	3	1.193.860	928.050
Kamatni i srodni rashodi	4	(361.048)	(400.264)
Neto kamatni prihod		832.812	527.786
Prihodi od naknada i provizija		5.744	4.796
Troškovi naknada i provizija		(3.157)	(3.124)
Neto prihod od naknada i provizija		2.587	1.672
Prihodi od dividenda		4.740	4.549
Neto rezultat financijskog poslovanja	5	86.421	141.604
Neto rezultat revalorizacije plem. metala	5	724	(104)
		87.145	141.500
Neto negativne tečajne razlike	6	(400.824)	(379.155)
Ostali prihodi	7	7.458	7.814
Prihod iz poslovanja		533.918	304.166
Troškovi poslovanja	8	(279.552)	(246.634)
Smanjenje/(povećanje) rezervacija	9	7.342	(1.043)
Višak prihoda nad rashodima		261.708	56.489
– raspoređeno u opće pričuve		(52.342)	(56.489)
– raspoređeno u državni proračun		(209.366)	–

Bilanca

Bilanca Hrvatske narodne banke
na dan 31. prosinca 2005., u tisućama kuna

	Bilješka	Na dan 31. prosinca 2005.	Na dan 31. prosinca 2004.
Imovina			
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	10	8.716	7.063
Depoziti kod drugih banaka	11	28.250.507	24.319.677
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	12	26.572.991	25.023.661
Kredit	13	4.201.237	394.134
Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda	14	3.259.112	3.200.964
Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire	15	57.541	33.085
Obračunate kamate i ostala imovina	16	156.545	134.953
Materijalna i nematerijalna imovina	17	373.858	361.388
Ukupno imovina		62.880.507	53.474.925
Obveze			
Novčanice i kovani novac u optjecaju		14.374.538	12.826.645
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	18	39.621.119	31.862.457
Obveze prema državi i državnim institucijama	19	294.126	284.120
Obveze prema Međunarodnome monetarnom fondu	20	3.251.453	3.194.754
Obračunate kamate i ostale obveze	21	316.942	343.421
Ukupno obveze		57.858.178	48.511.397
Kapital			
Temeljni kapital	22	2.500.000	2.500.000
Pričuve	22	2.522.329	2.463.528
Ukupno kapital		5.022.329	4.963.528
Ukupno kapital i obveze		62.880.507	53.474.925

Financijska izvješća prikazana na stranicama 157 do 179 odobrili su dana 10. ožujka 2006.:

Direktor Direkcije računovodstva:
Ivan Branimir Jurković

Guverner:

dr. sc. Željko Rohatinski

Izvješće o promjenama u kapitalu

Izvješće o promjenama u kapitalu Hrvatske narodne banke
za godinu koja je završila 31. prosinca 2005., u tisućama kuna

	Temeljni kapital	Opće pričuve	Revalorizacijske pričuve	Nerealizirana dobit	Višak prihoda nad rashodima	Ukupno kapital
Stanje 1. siječnja 2004.	2.500.000	2.149.374	257.665	–	–	4.907.039
Preneseno u opće pričuve iz revalorizacijskih pričuva	–	5.588	(5.588)	–	–	–
Višak prihoda nad rashodima	–	–	–	–	56.489	56.489
Višak prihoda nad rashodima raspoređen u opće pričuve	–	56.489	–	–	(56.489)	–
Stanje 31. prosinca 2004.	2.500.000	2.211.451	252.077	–	–	4.963.528
Preneseno u opće pričuve iz revalorizacijskih pričuva	–	5.102	(5.102)	–	–	–
Tečajne razlike po financijskoj imovini raspoloživoj za prodaju	–	–	–	1.346	–	1.346
Promjena vrijednosti ulaganja u vlasničke vrijednosne papire	–	–	–	5.113	–	5.113
Višak prihoda nad rashodima	–	–	–	–	261.708	261.708
Višak prihoda nad rashodima raspoređen u opće pričuve	–	52.342	–	–	(52.342)	–
Višak prihoda nad rashodima raspoređen u proračun	–	–	–	–	(209.366)	(209.366)
Stanje 31. prosinca 2005.	2.500.000	2.268.895	246.975	6.459	–	5.022.329

Izvješće o novčanom toku

Izvješće o novčanom toku

za godinu koja je završila 31. prosinca 2005., u tisućama kuna

	2005.	2004.
Novčani tok od poslovnih aktivnosti		
Primljene kamate	1.192.580	896.181
Plaćene kamate	(382.916)	(403.857)
Primljene provizije	5.670	4.062
Plaćene provizije	(2.917)	(2.970)
Primljene dividende	4.741	4.549
Ostali primici	10.163	11.335
Plaćeni troškovi	(216.613)	(192.833)
	610.708	316.467
Promjene u poslovnim sredstvima i obvezama		
(Povećanje)/smanjenje depozita kod drugih banaka	(4.140.498)	630.885
(Povećanje)/smanjenje kredita	(3.797.626)	571.142
Kupnja vrijednosnih papira namijenjenih trgovanju	(1.759.814)	(594.692)
Neto (povećanje)/smanjenje ostalih sredstava/obveza	(261.643)	214.154
Smanjenje obveza prema MMF-u	(1.428)	(2.525)
Povećanje novca u optjecaju	1.548.933	570.248
Povećanje obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama	7.868.194	4.620.383
Povećanje/(smanjenje) obveza prema državi	17.598	(1.150.445)
	(526.284)	4.859.150
Neto novac od poslovnih aktivnosti	84.424	5.175.617
Novčani tok od ulagačkih aktivnosti		
Kupnja nekretnina i opreme	(33.149)	(64.525)
Stjecanje vlasničkih uloga	(18.256)	–
Neto novac od ulagačkih aktivnosti	(51.405)	(64.525)
Novčani tok od financijskih aktivnosti		
Neto emisija blagajničkih zapisa	–	(5.036.313)
Neto novac od financijskih aktivnosti	–	(5.036.313)
Učinak promjene tečaja	(29.942)	(74.841)
Neto povećanje/(smanjenje) novca	3.077	(62)
Novac na početku godine	11.900	11.962
Novac na kraju godine (bilješka 24)	14.977	11.900

Bilješke koje slijede sastavni su dio ovih financijskih izvješća.

Računovodstvene politike i bilješke uz financijska izvješća

Bilješka br. 1 – Opći podaci i računovodstveni standardi

1.1. Opći podaci

Hrvatska narodna banka središnja je banka Republike Hrvatske i njezin je status utvrđen zakonom. Hrvatska narodna banka u vlasništvu je Republike Hrvatske, koja jamči za njezine obveze, a sjedište joj je u Zagrebu, Trg hrvatskih velikana 3. Osnovni cilj Hrvatske narodne banke jest, u okviru njezinih ovlasti, postizanje i održavanje stabilnosti cijena. U svom je poslovanju nezavisna i odgovorna Hrvatskom saboru, koji je potvrdio njezin Statut, a zastupa je guverner Hrvatske narodne banke.

Zadaci koje Hrvatska narodna banka obavlja u okviru Ustava i zakona su:

- utvrđivanje i provođenje monetarne i devizne politike,
- držanje međunarodnih pričuva Republike Hrvatske i upravljanje njima,
- izdavanje novčanica i kovanog novca,
- izdavanje i oduzimanje odobrenja za rad banaka te nadziranje poslovanja banaka,
- vođenje računa banaka i obavljanje platnog prometa po tim računima, davanje kredita bankama i primanje u depozit sredstava banaka,
- reguliranje, unapređenje i nadziranje platnog sustava,
- obavljanje zakonom utvrđenih poslova za Republiku Hrvatsku,
- donošenje podzakonskih propisa u poslovima iz svoje nadležnosti te
- obavljanje ostalih, zakonom utvrđenih poslova.

1.2. Računovodstveni standardi i konvencije

Ova financijska izvješća sastavljena su primjenom obračunske metode i načela povijesnog troška. Financijska imovina i obveze te nabavna vrijednost materijalne imovine revaloriziraju se prema fer vrijednosti u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja.

Financijska izvješća izražena su u tisućama kuna.

Izrada financijskih izvješća prema općeprihvaćenim računovodstvenim načelima zahtijeva upotrebu procjena i pretpostavki koje utječu na iznose sredstava i obveza na dan financijskih izvješća te na iznose prihoda i rashoda za izvještajno razdoblje. Te se procjene temelje na najboljim saznanjima rukovodstva o aktualnim događajima i radnjama, a stvarni se rezultati na kraju mogu razlikovati od tih procjena.

Bilješka br. 2 – Sažetak značajnih računovodstvenih politika

2.1. Kamatni prihodi i rashodi

Kamatni prihodi i rashodi priznaju se u Računu dobiti i gubitka na obračunskoj osnovi.

U kamatne prihode uključuju se i prihodi od kupona na financijske instrumente s fiksnim prinosom te obračunati diskont na kupljene vrijednosne papire.

Obračunati diskont na izdane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke i premije za kupljene vrijednosne papire smatraju se kamatnim rashodima.

2.2. Prihodi od naknada i provizija i troškovi naknada i provizija

Prihodi od naknada i provizija zarađeni pružanjem usluga Hrvatske narodne banke priznaju se u trenutku pružanja usluge.

Troškovi naknada i provizija iskazuju se u Računu dobiti i gubitka u razdoblju u kojem su usluge primljene.

2.3. Prihodi od dividenda

Prihodi od dividenda na vlasničke vrijednosne papire priznaju se u Računu dobiti i gubitka u trenutku nastanka prava na primitak dividende.

2.4. Prihodi i rashodi na osnovi tečajnih razlika

Transakcije u stranim valutama pretvaraju se u kune po tečaju važećem na dan transakcije. Monetarna imovina i obveze iskazani u stranim valutama ponovo se preračunavaju na dan bilance primjenom tečaja važećeg na taj datum. Dobici i gubici nastali preračunavanjem iskazuju se u Računu dobiti i gubitka za razdoblje u kojem su nastali. Preračunavanje se vrši po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke, osim posebnih prava vučenja (SDR), koja se preračunavaju u kune po tečaju Međunarodnoga monetarnog fonda.

Tečajne razlike nastale kao posljedica promjene valutnih tečajeva iskazuju se u Računu dobiti i gubitka kao nerealizirani dobiti ili gubici u razdoblju kada se pojave.

Tečajne razlike za vlasničke vrijednosne papire klasificirane u portfelj raspoloživ za prodaju priznaju se direktno u kapitalu.

Prihodi i rashodi nastali pri kupoprodaji deviza uključuju se u realizirane prihode i rashode razdoblja u kojem su nastali.

Tečajevi najznačajnijih valuta na dan 31. prosinca 2005. iznosili su:

- 1 USD = 6,233626 HRK (2004.: 5,636883 HRK)
- 1 EUR = 7,375626 HRK (2004.: 7,671234 HRK)
- 1 XDR = 8,912040 HRK (2004.: 8,754136 HRK).

2.5. Prihodi i rashodi rezerviranja za rizike i troškove

Hrvatska narodna banka priznaje rezerviranje za rizike i troškove ako ima sadašnju pravnu ili izvedenu obvezu koja je nastala na temelju prošlih događaja, ako postoji vjerojatnost da će za podmirenje obveze biti potreban odljev resursa te ako je moguće pouzdano procijeniti iznos obveze. Ako sva tri navedena uvjeta nisu ispunjena, rezervacija se ne priznaje.

2.6. Financijski instrumenti

2.6.1. Klasifikacija

Financijska imovina Hrvatske narodne banke razvrstava se u sljedeće kategorije:

- a) *Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka*
Ova kategorija obuhvaća utržive dužničke vrijednosne papire u koje Hrvatska narodna banka ulaže sredstva međunarodnih pričuva kojima upravlja, radi stjecanja dobiti od kamatnih prihoda ili promjene fer vrijednosti financijskog instrumenta.
- b) *Zajmovi i potraživanja*
Ova kategorija obuhvaća kredite koje je Hrvatska narodna banka odobrila bez namjere kratkoročnog ostvarivanja dobiti.
- c) *Financijska imovina raspoloživa za prodaju*
Ova kategorija financijske imovine obuhvaća ulaganja Hrvatske narodne banke u vlasničke vrijednosne papire.

2.6.2. Priznavanje

Hrvatska narodna banka priznaje financijske instrumente na datum namire. Svi dobici i gubici nastali zbog promjene fer vrijednosti financijskih instrumenata priznaju se zadnjeg dana izvještajnog razdoblja.

2.6.3. Utvrđivanje vrijednosti

Vrijednost financijskih instrumenata početno se priznaje prema trošku ulaganja, koji uključuje i transakcijske troškove.

Poslije početnog priznavanja, vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja naknadno se mjere prema fer vrijednosti, koja odgovara kotiranoj tržišnoj cijeni na aktivnom financijskom tržištu. Financijski instrumenti koji nemaju kotiranu tržišnu cijenu i koji imaju fiksno dospijee, mjere se amortiziranim iznosom primjenom metode efektivne kamatne stope.

Financijski instrumenti koji nemaju fiksno dospijee i kotirane tržišne cijene i čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti, mjere se prema trošku umanjenom za umanjenje vrijednosti (ako postoji).

2.7. Umanjenje vrijednosti financijske imovine

Financijska imovina procjenjuje se na datum bilance kako bi se utvrdilo postoji li objektivni dokaz umanjenja vrijednosti financijske imovine. Ako postoji takav dokaz, procjenjuje se nadoknadivi iznos te imovine i priznaje gubitak od umanjenja vrijednosti imovine.

2.8. Repo ugovori i obratni repo ugovori

Hrvatska narodna banka ugovara kupnje/prodaje vrijednosnih papira ugova-

rajući ponovnu prodaju/kupnju u biti istih instrumenata na određeni datum u budućnosti po fiksnoj cijeni. Vrijednosni papiri koji su kupljeni s obvezom ponovne prodaje u budućnosti, ne priznaju se u Bilanci. Izdaci koji se temelje na tim ugovorima priznaju se kao dani depoziti bankama ili drugim financijskim institucijama, a osigurana su odgovarajućim vrijednosnim papirima iz ugovora o reotkupu. Vrijednosni papiri prodani na temelju ugovora o reotkupu ne isknižuju se, već se i dalje iskazuju u Bilanci u skladu s računovodstvenom politikom za tu financijsku imovinu. Primici od prodaje vrijednosnih papira priznaju se kao obveze prema bankama ili financijskim institucijama. Razlika između cijene kod prodaje i cijene kod ponovne kupnje raspodjeljuje se tijekom razdoblja transakcije i uključuje u kamatne prihode ili kamatne rashode.

2.9. Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda

Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda nominirana su u posebnim pravima vučenja (SDR).

2.10. Zlato i drugi plemeniti metali

Zlato i drugi plemeniti metali priznaju se prema tržišnoj vrijednosti. Dobici i gubici nastali zbog promjene fer vrijednosti priznaju se u Računu dobiti i gubitka izvještajnog razdoblja u kojem su nastali.

2.11. Gotovina u optjecaju

Zakonito platno sredstvo Republike Hrvatske je kuna. Novčanice i kovani novac u optjecaju iskazuju se u nominalnoj vrijednosti.

2.12. Oporezivanje

Hrvatska narodna banka nije obveznik poreza na dobit.

2.13. Materijalna i nematerijalna imovina

Materijalna i nematerijalna imovina priznaje se u Bilanci prema trošku nabave ili prema procijenjenoj vrijednosti imovine umanjenoj za akumuliranu amortizaciju. Pri obračunu amortizacije upotrebljava se linearna metoda.

Revalorizaciju imovine provode nezavisni stručnjaci radi usklađenja s tržišnom vrijednošću. Revalorizacijski dobitak iskazuje se kao posebna stavka u kapitalu. Gubici iz revalorizacije terete revalorizacijske rezerve do visine ranije priznatih revalorizacijskih viškova, a gubici iznad ranije priznatih viškova terete račun dobiti i gubitka izvještajnog razdoblja.

Primijenjene su sljedeće godišnje stope amortizacije:

u postocima

Stavka	2005.	2004.
Poslovne zgrade	2,5	2,5
Stanovi	5,0	–
Garaže	2,5	2,5
Sustav za grijanje i hlađenje	20,0	10,0
Sustav za vatrodojavu	20,0	20,0

Stavka	2005.	2004.
Mobilni telefoni	50,0	25,0
Telefonska centrala i aparati	25,0	25,0
Uredska oprema	25,0	25,0
Oprema restorana	25,0	25,0
Strojevi i ostala oprema	20,0	25,0
Namještaj	20,0	20,0
Sigurnosni sefovi	10,0	20,0
Vozila	25,0	25,0
Poslužitelji i ostala računalna oprema	25,0	25,0
Programska podrška	33,3	25,0
Nematerijalna imovina	25,0	20,0
Sustav za sigurnost i videonadzor	25,0	–

2.14. Raspoređivanje

Višak prihoda nad rashodima raspoređuje se u skladu s člankom 53. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci.

Bilješka br. 3 – Kamatni i srodni prihodi

u tisućama kuna

Stavka	2005.	2004.
Depoziti	668.668	428.133
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	460.907	492.103
Međunarodni monetarni fond	36	21
Kreditni domaćim bankama	59.068	5.903
Ostalo	5.181	1.890
	1.193.860	928.050

Bilješka br. 4 – Kamatni i srodni rashodi

u tisućama kuna

Stavka	2005.	2004.
Obvezna pričuva u kunama	166.290	234.897
Obvezna pričuva u stranoj valuti	125.497	118.938
Blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama	–	254
Obvezni blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama	–	128
Blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u stranoj valuti	–	9.488
Međunarodni monetarni fond	1.403	2.533
Repo transakcije	64.721	32.229
Ostalo	3.137	1.797
	361.048	400.264

Bilješka br. 5 – Neto rezultat financijskog poslovanja i revalorizacije plemenitih metala

u tisućama kuna

Stavka	2005.	2004.
Neto rezultat od kupoprodaje i promjena fer vrijednosti vrijednosnih papira namijenjenih trgovanju	86.421	141.604
Neto rezultat revalorizacije plemenitih metala	724	(104)
	87.145	141.500

Bilješka br. 6 – Neto tečajne razlike

Budući da međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine više od 90% bilance Hrvatske narodne banke, neminovno je da promjene valutnih tečajeva imaju presudan utjecaj i na Bilancu i na Račun dobiti i gubitka.

S obzirom na valutnu strukturu međunarodnih pričuva, na sljedeća tri grafikona prikazuje se kretanje tečaja važnijih valuta (USD, EUR, XDR) prema kuni tijekom 2005. i 2004. godine.

8.1.

Kretanje tečaja kune prema USD u 2004. i 2005. godini

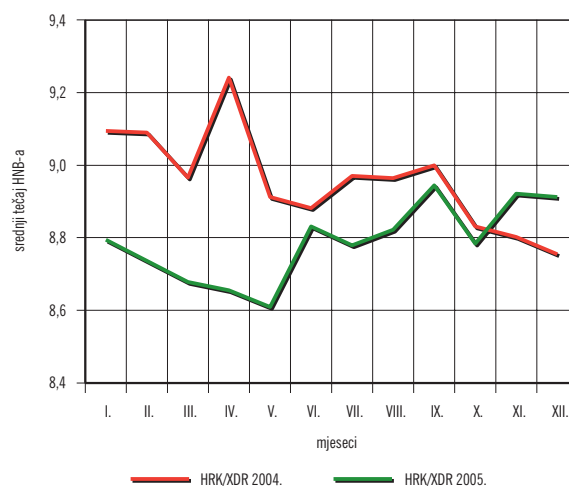
8.2.

Kretanje tečaja kune prema EUR u 2004. i 2005. godini

8.3.

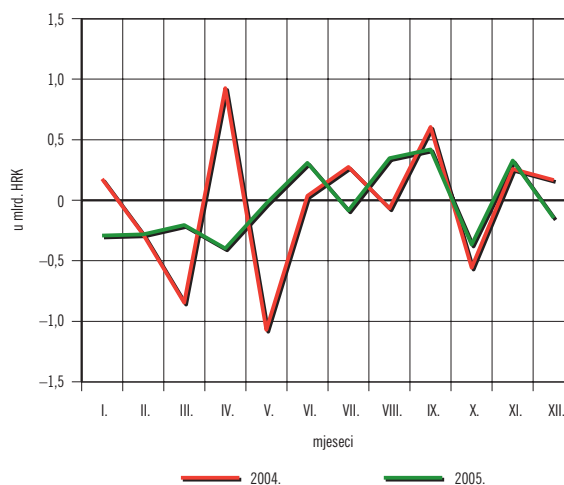
Kretanje tečaja kune prema XDR u 2004. i 2005. godini

Kretanje neto tečajnih razlika za 2005. i 2004. godinu prikazuje se na sljedećem grafikonu.

8.4.

Kretanje neto tečajnih razlika za razdoblje
od 1.I.2004. do 31.XII.2005.

Kretanje neto gubitka s osnove usklađivanja vrijednosti pozicija Bilance s promjenama tečaja u posljednjih pet godina:

Godina	Neto gubitak
2001.	261.309
2002.	1.240.948
2003.	609.737
2004.	379.155
2005.	400.824

Bilješka br. 7 – Ostali prihodi

u tisućama kuna

Stavka	2005.	2004.
Prihodi od prodaje numizmatičkih zbirki	1.194	1.337
Ostali prihodi	6.264	6.477
	7.458	7.814

Bilješka br. 8 – Troškovi poslovanja

u tisućama kuna

Stavka	2005.	2004.
Troškovi za zaposlenike (bilješka 8.1)	133.706	125.832
Materijalni i administrativni troškovi i usluge	89.124	68.202
Troškovi izrade novčanica i kovanog novca kuna	34.217	34.795
Amortizacija	22.505	17.805
	279.552	246.634

Bilješka br. 8.1. – Troškovi za zaposlenike

u tisućama kuna

Stavka	2005.	2004.
Neto plaće	58.063	53.714
Doprinosi iz plaća i na plaće	34.206	32.224
Porezi i prirezi	16.614	16.515
Ostali troškovi za zaposlenike	24.823	23.379
	133.706	125.832

Prosječan broj zaposlenih u 2005. godini bio je 561 (2004.: 541).

Bilješka br. 9 – Smanjenje/povećanje rezervacija

u tisućama kuna

Stavka	2005.	2004.
Kredit		
Novi ispravci vrijednosti	–	4
Naplaćeni iznosi	(9.481)	(10.688)
Obračunate kamate		
Naplaćeni iznosi	–	(385)
Rezervacije za rizike i troškove		
Nove rezervacije	7.444	16.123
Ukinute rezervacije	(5.305)	(4.011)
	(7.342)	1.043

Bilješka br. 10 – Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2005.	31. 12. 2004.
Novac u blagajni	5.157	5.529
Sredstva na tekućim računima kod stranih banaka	3.559	1.534
	8.716	7.063

Bilješka br. 11 – Depoziti kod drugih banaka

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2005.	31. 12. 2004.
Depoziti kod stranih središnjih banaka	373.395	564.816
Depoziti kod stranih poslovnih banaka	27.863.021	23.740.579
Depoziti kod domaćih poslovnih banaka	14.091	14.282
	28.250.507	24.319.677

Bilješka br. 12 – Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2005.	31. 12. 2004.
Vrijednosni papiri nominirani u EUR	21.643.381	19.754.380
Vrijednosni papiri nominirani u USD	4.929.610	4.961.664
Potvrde o depozitu	–	307.617
	26.572.991	25.023.661

Bilješka br. 13 – Krediti

a) Krediti prema namjeni

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2005.	31. 12. 2004.
Kreditima domaćim bankama		
– repo krediti	4.201.100	393.985
– interventni krediti	63.228	63.228
– krediti za likvidnost	9.342	18.823
Ostali krediti	818	830
Bruto iznos kredita	4.274.488	476.866
Ispravci za umanjenje vrijednosti kredita	(73.251)	(82.732)
	4.201.237	394.134

b) Promjene u ispravcima za umanjenje vrijednosti

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2005.	31. 12. 2004.
Stanje 1. siječnja	82.732	93.416
Novi ispravci vrijednosti	–	4
Naplaćeni iznosi	(9.481)	(10.688)
Stanje 31. prosinca	73.251	82.732

Bilješka br. 14 – Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda

u tisućama kuna

Stavka	31.12.2005.	31.12.2004.
Članska kvota u MMF-u	3.252.851	3.196.127
Sredstva u posebnim pravima vučenja (SDR) i depoziti	6.261	4.837
	3.259.112	3.200.964

Bilješka br. 15 – Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2005.	31. 12. 2004.
Članski ulozi u ostalim međunarodnim institucijama	44.374	25.031
Ulaganja u domaća trgovačka društva	13.167	8.054
	57.541	33.085

Članski ulozi u ostalim međunarodnim institucijama odnose se na dionice Banke za međunarodne namire u Baselu i dionice SWIFT-a (međunarodnoga međubankovnog telekomunikacijskog servisa). Ulaganja u domaća trgovačka društva čini udio Hrvatske narodne banke u kapitalu Hrvatskoga novčarskog zavoda.

Bilješka br. 16 – Obračunate kamate i ostala imovina

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2005.	31. 12. 2004.
Obračunate kamate	70.975	59.732
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja	67.075	65.947
Numizmatika	10.293	10.666
Zlato i drugi plemeniti metali	2.726	1.948
Ostala imovina	83.364	74.548
	234.433	212.841
Ispravak vrijednosti	(77.888)	(77.888)
	156.545	134.953

Stavka	31. 12. 2005.	31. 12. 2004.
Promjene u ispravcima vrijednosti		
Stanje 1. siječnja	(77.888)	(78.342)
Novi ispravci vrijednosti	–	–
Naplaćeni iznosi	–	385
Otpisi	–	69
Stanje 31. prosinca	(77.888)	(77.888)

U okviru plaćenih troškova budućeg razdoblja najveći udio imaju unaprijed plaćeni troškovi izrade novčanica i kovanica kuna, koji iznose 63.823 tisuće kuna (2004.: 62.893 tisuće kuna).

Bilješka br. 17 – Materijalna i nematerijalna imovina

u tisućama kuna

	Zemljište i zgrade	Računala	Namještaj i oprema	Motorna vozila	Ostala imovina	Investicije u tijeku	Softver i licencije	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2004.								
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	306.052	53.845	30.525	6.922	3.124	44.299	6.015	450.782
Akumulirana amortizacija	(24.133)	(35.603)	(20.940)	(5.032)	–	–	(3.686)	(89.394)
Neto knjigovodstvena vrijednost	281.919	18.242	9.585	1.890	3.124	44.299	2.329	361.388
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2005.								
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	281.919	18.242	9.585	1.890	3.124	44.299	2.329	361.388
Nove nabavke	–	–	–	–	173	34.798	–	34.971
Prijenos u upotrebu	86	12.725	5.420	407	–	(27.073)	8.435	–
Revalorizacija	–	–	–	–	–	–	–	–
Neto otpisi i isknjiženje	–	(194)	183	–	53	–	(38)	4
Amortizacijski trošak za razdoblje	(5.932)	(9.226)	(4.018)	(719)	–	–	(2.610)	(22.505)
Zaključno neto knjigovodstveno stanje	276.073	21.547	11.170	1.578	3.350	52.024	8.116	373.858
Stanje 31. prosinca 2005.								
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	306.138	65.683	34.703	6.999	3.350	52.024	14.450	483.347
Akumulirana amortizacija	(30.065)	(44.136)	(23.533)	(5.421)	–	–	(6.334)	(109.489)
Neto knjigovodstvena vrijednost	276.073	21.547	11.170	1.578	3.350	52.024	8.116	373.858

Dugotrajna materijalna imovina Hrvatske narodne banke nije opterećena hipotekarnim niti fiducijarnim teretom.

Bilješka br. 18 – Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2005.	31. 12. 2004.
Obvezna pričuva u kunama	17.605.236	14.674.409
Obvezna pričuva u stranoj valuti	13.492.115	10.755.318
Ostali primljeni depoziti domaćih banaka	8.462.135	6.409.404
Primljeni depoziti stranih banaka i drugih financijskih institucija	18.944	18.071
Sredstva izdvojena po nalogu suda	42.689	5.255
	39.621.119	31.862.457

Bilješka br. 19 – Obveze prema državi i državnim institucijama

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2005.	31. 12. 2004.
Kunski depoziti	280.908	248.923
Devizni depoziti	13.218	35.197
	294.126	284.120

Bilješka br. 20 – Obveze prema međunarodnome monetarnom fondu

u tisućama kuna

Stavka	31.12.2005.	31.12.2004.
Mjenice nominirane u kunama	3.243.301	3.186.744
Ostali računi Međunarodnoga monetarnog fonda	8.152	8.010
	3.251.453	3.194.754

Kunske mjenice odnose se na članstvo Republike Hrvatske u Međunarodnome monetarnom fondu.

Bilješka br. 21 – Obračunate kamate i ostale obveze

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2005.	31. 12. 2004.
Obračunate kamate	15.251	29.166
Obveze prema zaposlenicima	5.064	4.886
Porezi i doprinosi	4.578	4.343
Obveze prema Ministarstvu financija	215.418	6.356
Obveze prema dobavljačima	11.516	10.440
Ostale obveze	65.115	288.230
	316.942	343.421

U okviru ostalih obveza su i dugoročne rezervacije za troškove i rizike, od čega se na rezervacije za sudske sporove odnosi 14.040 tisuća kuna (2004.: 12.747 tisuća kuna), a na rezervacije za primanja zaposlenika 12.163 tisuće kuna (2004.: 11.317 tisuća kuna).

Bilješka br. 22 – Kapital i pričuva

Kapital Hrvatske narodne banke sastoji se od temeljnoga kapitala i pričuva. Temeljni kapital u iznosu od 2.500.000 tisuća kuna drži isključivo Republika Hrvatska, nije prenosiv i ne može biti predmetom zaduživanja.

Porast pričuva Hrvatske narodne banke na temelju raspodjele viška prihoda nad rashodima iznosi 52.342 tisuće kuna.

Bilješka br. 23 – Potencijalne i preuzete obveze i sustav trezorskih zaliha

Sudski sporovi: Na dan 31. prosinca 2005. u tijeku je bilo nekoliko pravnih sporova. Prema mišljenju rukovodstva i internih pravnih savjetnika Hrvatske narodne banke postoji mogućnost da Hrvatska narodna banka izgubi neke sporove, te su stoga rezervirana sredstva za potencijalne gubitke u tim sporovima u iznosu od 14.040 tisuća kuna (vidi bilješku br. 21).

Preuzete obveze za kapitalna ulaganja: Na dan 31. prosinca 2005. Hrvatska narodna banka imala je preuzetih obveza za kapitalna ulaganja u iznosu od 29.424 tisuće kuna (2004.: 13.219 tisuća kuna).

Sustav trezorskih zaliha:

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2005.	31. 12. 2004.
Novčanice i kovani novac koji nisu u optjecaju	82.666.032	86.339.863
Zalihe državnih biljega i obrazaca mjenica	250.429	297.619
	82.916.461	86.637.482

Bilješka br. 24 – Novac

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2005.	31. 12. 2004.
Gotovina	5.157	5.529
Sredstva na tekućim računima kod stranih banaka	3.559	1.534
Sredstva u posebnim pravima vučenja (SDR) i depoziti kod MMF-a	6.261	4.837
	14.977	11.900

Bilješka br. 25 – Raspoređivanje

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2005.	31. 12. 2004.
Višak prihoda nad rashodima	261.708	56.489
Raspored viška u korist općih pričuva	(52.342)	(56.489)
Raspored viška u korist državnog proračuna	(209.366)	–
	–	–

Bilješka br. 26 – Upravljanje rizicima

Hrvatska narodna banka ulaže u financijske instrumente primjerene za središnje banke. Pozornost se pridaje praćenju kreditnoga, valutnoga, kamatnoga i ostalih vrsta rizika. Dobit od ulaganja imovine Hrvatske narodne banke u skladu je s preuzetim rizicima, a odražava osnovna načela ulaganja Hrvatske narodne banke – sigurnost i likvidnost.

Bilješka br. 27 – Kreditni rizik

Hrvatska narodna banka izložena je kreditnom riziku koji proizlazi iz mogućnosti da druga ugovorna strana ne ispuni svoje obveze, te stoga kontinuirano prati kreditne rejtinge država i financijskih institucija kod kojih ulaže međunarodne pričuve.

Hrvatska narodna banka ulaže devizna sredstva samo kod država i financijskih institucija najvišega kreditnog rejtinga, uz utvrđivanje limita ulaganja za pojedine države i pojedine financijske institucije.

Zemljopisna koncentracija imovine i obveza:

u tisućama kuna

Stavka	Ukupna imovina	Ukupne obveze
Stanje 31. prosinca 2005.		
Hrvatska	4.724.539	54.605.765
Zemlje OECD-a	54.430.764	18
SAD	3.725.192	3.252.395
Ostale zemlje	12	—
	62.880.507	57.858.178

u tisućama kuna

Stavka	Ukupna imovina	Ukupne obveze
Stanje 31. prosinca 2004.		
Hrvatska	886.007	45.310.397
Zemlje OECD-a	46.535.907	6.183
SAD	6.052.979	3.194.817
Ostale zemlje	32	—
	53.474.925	48.511.397

Bilješka br. 28 – Valutni rizik

Hrvatska narodna banka većinu svoje imovine drži u stranoj valuti (međunarodne pričuve). Zbog toga je izloženost Hrvatske narodne banke valutnom riziku velika, posljedica čega su velike oscilacije Računa dobiti i gubitka, i to zbog utjecaja tečajnih razlika na konačni financijski rezultat.

Slijedi analiza značajnih sredstava i obveza po pojedinim valutama:

u tisućama kuna

Stavka	EUR	USD	XDR	Ostale strane valute	HRK	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2005.						
Imovina						
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	3.994	2.212	—	2.487	23	8.716
Depoziti kod drugih banaka	25.030.213	3.206.203	—	—	14.091	28.250.507
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	21.643.381	4.929.610	—	—	—	26.572.991
Kredit	—	—	—	—	4.201.237	4.201.237
Sredstva kod MMF-a	—	—	3.259.112	—	—	3.259.112
Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire	78	—	44.296	—	13.167	57.541
Obračunate kamate i ostala imovina	28.923	8.836	8	23	118.755	156.545
Materijalna i nematerijalna imovina	1.807	—	—	—	372.051	373.858
Ukupna imovina	46.708.396	8.146.861	3.303.416	2.510	4.719.324	62.880.507
Obveze						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	—	—	—	—	14.374.538	14.374.538
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	13.301.123	190.992	—	—	26.129.004	39.621.119
Obveze prema državi i državnim institucijama	10.552	569	—	2.097	280.908	294.126
Obveze prema MMF-u	—	—	3.251.453	—	—	3.251.453
Obračunate kamate i ostale obveze	3.719	1.069	—	834	311.320	316.942
Ukupne obveze	13.315.394	192.630	3.251.453	2.931	41.095.770	57.858.178
Neto bilanca	33.393.002	7.954.231	51.963	(421)	(36.376.446)	5.022.329
Stanje 31. prosinca 2004.						
Ukupna imovina	37.024.075	12.343.699	3.225.915	741	880.495	53.474.925
Ukupne obveze	6.305.931	4.499.404	3.194.754	846	34.510.462	48.511.397
Neto bilanca	30.718.144	7.844.295	31.161	(105)	(33.629.967)	4.963.528

Bilješka br. 29 – Kamatni rizik

Hrvatska narodna banka izložena je učincima promjena tržišnih kamatnih stopa na svoj financijski položaj i novčane tokove. Zbog primjene vrlo strogo definiranih smjernica izloženost Hrvatske narodne banke kamatnom riziku vrlo je mala i u skladu je s osnovnim načelom ulaganja međunarodnih pričuva – sigurnošću i likvidnošću.

u tisućama kuna

Stavka	Do 1 mjesec	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mj. do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Beskamatno	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2005.						
Imovina						
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	–	–	–	–	8.716	8.716
Depoziti kod drugih banaka	23.171.808	5.064.608	–	–	14.091	28.250.507
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	26.572.991	–	–	–	–	26.572.991
Kredit	4.201.237	–	–	–	–	4.201.237
Sredstva kod MMF-a	1.634	–	–	–	3.257.478	3.259.112
Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire	–	–	–	–	57.541	57.541
Obračunate kamate i ostala imovina	–	–	–	–	156.545	156.545
Materijalna i nematerijalna imovina	–	–	–	–	373.858	373.858
Ukupna imovina	53.947.670	5.064.608	–	–	3.868.229	62.880.507
Obveze						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	14.374.538	14.374.538
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	31.097.351	–	–	–	8.523.768	39.621.119
Obveze prema državi i državnim institucijama	208.849	–	–	–	85.277	294.126
Obveze prema MMF-u	–	–	–	–	3.251.453	3.251.453
Obračunate kamate i ostale obveze	–	–	–	–	316.942	316.942
Ukupne obveze	31.306.200	–	–	–	26.551.978	57.858.178
Neto bilanca	22.641.470	5.064.608	–	–	(22.683.749)	5.022.329
Stanje 31. prosinca 2004.						
Ukupna imovina	44.892.227	4.831.255	–	–	3.751.443	53.474.925
Ukupne obveze	25.430.854	–	–	–	23.080.543	48.511.397
Neto bilanca	19.461.373	4.831.255	–	–	(19.329.100)	4.963.528

U tablici su sažeto prikazane važeće kamatne stope na dan 31. prosinca 2005. za najznačajnije monetarne financijske instrumente:

u postocima

Stanje 31. prosinca 2005.	EUR	USD	XDR	HRK
Sredstva				
Tekući računi kod drugih banaka	1,25	3,44	–	–
Posebna prava vučenja (SDR)	–	–	3,03	–
Depoziti kod drugih banaka	2,31	4,31	–	–
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	2,76	4,40	–	–
Kredit	–	–	–	3,50
Obveze				
Obveze prema domaćim bankama	1,13	2,13	–	0,75
Obveze prema MMF-u	–	–	–	–
Obveze prema stranim bankama	–	–	–	–

u postocima

Stanje 31. prosinca 2004.	EUR	USD	XDR	HRK
Sredstva				
Tekući računi kod drugih banaka	1,00	1,79	–	–
Posebna prava vučenja (SDR)	–	–	2,22	–
Depoziti kod drugih banaka	2,02	2,33	–	–
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	2,28	2,80	–	–
Kredit	–	–	–	9,50
Obveze				
Blagajnički zapisi HNB-a	–	–	–	2,51
Obveze prema domaćim bankama	1,50	1,69	–	1,25
Obveze prema MMF-u	–	–	–	–
Obveze prema stranim bankama	–	–	–	–

Bilješka br. 30 – Likvidnosni rizik

Likvidnosni rizik proizlazi iz nemogućnosti podmirenja dospjelih obveza ili ostalih obveza iz poslovanja Hrvatske narodne banke. Zbog toga Hrvatska narodna banka svojom strategijom upravljanja deviznom likvidnošću mora dnevno osigurati dostatnu raspoloživost sredstava za namiru svih dospjelih i ugovorenih obveza.

U sljedećoj tablici financijska imovina i financijske obveze Hrvatske narodne banke razvrstani su prema preostalom vremenu od datuma bilance do ugovornog roka dospeljeća.

u tisućama kuna

Stavka	Do 1 mjesec	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mj. do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Dulje od 5 godina	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2005.						
Imovina						
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	8.716	–	–	–	–	8.716
Depoziti kod drugih banaka	23.171.808	5.064.608	–	–	14.091	28.250.507
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	26.572.991	–	–	–	–	26.572.991
Kredit	4.201.100	–	–	–	137	4.201.237
Sredstva kod MMF-a	1.634	–	–	–	3.257.478	3.259.112
Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire	–	–	–	–	57.541	57.541
Obračunate kamate i ostala imovina	39.030	5.292	34.941	63.823	13.459	156.545
Materijalna i nematerijalna imovina	–	6.422	–	–	367.436	373.858
Ukupna imovina	53.995.279	5.076.322	34.941	63.823	3.710.142	62.880.507
Obveze						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	14.374.538	14.374.538
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	39.602.174	–	–	–	18.945	39.621.119
Obveze prema državi i državnim institucijama	294.126	–	–	–	–	294.126
Obveze prema MMF-u	–	–	–	–	3.251.453	3.251.453
Obračunate kamate i ostale obveze	36.409	209.366	33.041	38.126	–	316.942
Ukupne obveze	39.932.709	209.366	33.041	38.126	17.644.936	57.858.178
Neto neusklađenost likvidnosti	14.062.570	4.866.956	1.900	25.697	(13.934.794)	5.022.329
Stanje 31. prosinca 2004.						
Ukupna imovina	44.926.886	4.837.865	10.815	87.813	3.611.546	53.474.925
Ukupne obveze	32.402.584	–	7.152	62.191	16.039.470	48.511.397
Neto neusklađenost likvidnosti	12.524.302	4.837.865	3.663	25.622	(12.427.924)	4.963.528

RUKOVODSTVO I
UNUTRAŠNJI
USTROJ HRVATSKE NARODNE BANKE

HRVATSKA NARODNA BANKA
VJESCE 2005.

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke

Predsjednik Savjeta
dr. sc. Željko Rohatinski

prof. dr. sc. Mate Babić
dr. sc. Alen Belullo
prof. dr. sc. Božidar Jelčić
dr. sc. Branimir Lokin
Čedo Maletić
Relja Martić
mr. sc. Adolf Matejka
mr. sc. Damir Novotny
prof. dr. sc. Silvije Orsag
mr. sc. Tomislav Presečan
dr. sc. Sandra Švaljek
dr. sc. Boris Vujčić
dr. sc. Branko Vukmir

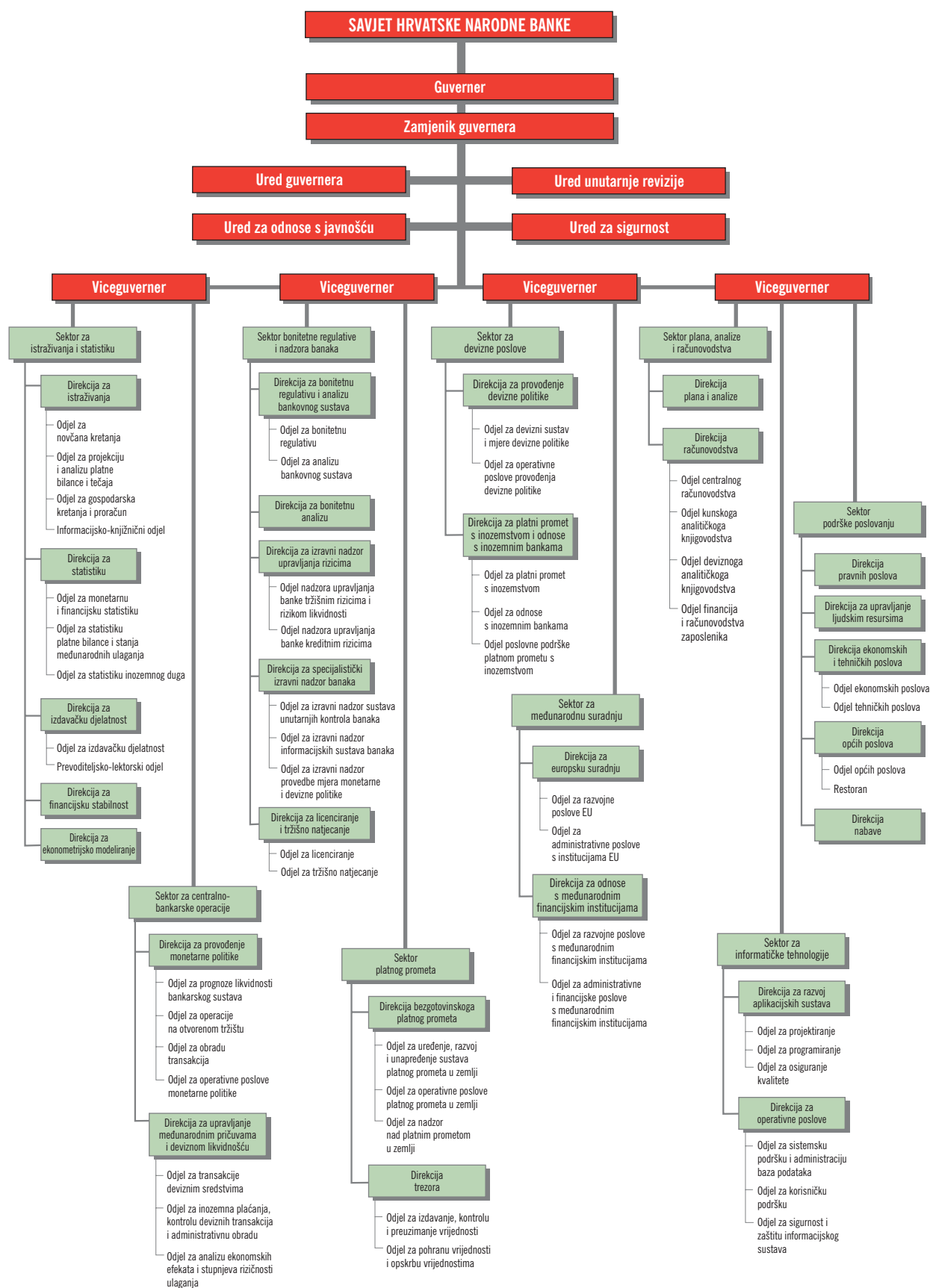
Rukovodstvo Hrvatske narodne banke

dr. sc. Željko Rohatinski, guverner
dr. sc. Boris Vujčić, zamjenik guvernera
Čedo Maletić, viceguverner
Relja Martić, viceguverner
mr. sc. Adolf Matejka, viceguverner
mr. sc. Tomislav Presečan, viceguverner

Izvršni direktori

Sektor za istraživanja i statistiku – mr. sc. Ljubinko Jankov
Sektor za centralnobankarske operacije – Irena Kovačec
Sektor za devizne poslove –
Sektor bonitetne regulative i nadzora banaka – Marija Mijatović-Jakšić
Sektor plana, analize i računovodstva – mr. sc. Diana Jakelić
Sektor platnog prometa – Neven Barbaroša
Sektor za informatičke tehnologije – mr. sc. Mario Žgela
Sektor podrške poslovanju – Boris Ninić
Sektor za međunarodnu suradnju – mr. sc. Michael Faulend

Unutrašnji ustroj Hrvatske narodne banke

POPIS BANAKA I
STAMBENIH ŠTEDIONICA
31. PROSINCA 2005.

RODNA BANKA
VJESCE 2005.

Popis banaka

BANKA BROD d.d.¹

I. pl. Zajca 21
35000 Slavonski Brod

Tel.: + 385 35/ 445-711, 445-766

Telefaks: + 385 35/ 445-755

SWIFT: BBRD HR 22

ERSTE & STEIERMÄRKISCHE BANK d.d.

Jadranski trg 3a
51000 Rijeka

Tel.: + 385 51/208-211

Telefaks: + 385 51/330-525

SWIFT: ESBC HR 22

BANKA KOVANICA d.d.¹

P. Preradovića 29
42000 Varaždin

Tel.: + 385 42/403-403

Telefaks: + 385 42/212-148

SWIFT: SKOV HR 22

GOSPODARSKO KREDITNA BANKA d.d.

Draškovićeve 58
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4802-666

Telefaks: + 385 1/4802-571

SWIFT: CCBZ HR 2X

BANKA SONIC d.d.

Savska 131
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/6345-666

Telefaks: + 385 1/6190-615

SWIFT: SONI HR22

HRVATSKA POŠTANSKA BANKA d.d.

Jurišićeva 4
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4804-539

Telefaks: + 385 1/4804-528

SWIFT: HPBZ HR 2X

BANKA SPLITSKO-DALMATINSKA d.d.¹

Matice hrvatske 1
21000 Split

Tel.: + 385 21/540-280

Telefaks: + 385 21/540-290

SWIFT: DALM HR 22

HVB SPLITSKA BANKA d.d.

R. Boškovića 16
21000 Split

Tel.: + 385 21/304-304

Telefaks: + 385 21/312-586

SWIFT: BACX HR 22

CENTAR BANKA d.d.

Jurišićeva 3
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1 /4803-444

Telefaks: + 385 1/4803-441

SWIFT: CBZG HR 2X

HYPO ALPE-ADRIA-BANK d.d.

Koturaška 47
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/6103-666

Telefaks: + 385 1/6103-555

SWIFT: HAAB HR 22

CREDO BANKA d.d.

Zrinsko-Frankopanska 58
21000 Split

Tel.: + 385 21/380-655

Telefaks: + 385 21/380-682

SWIFT: CDBS HR 22

IMEX BANKA d.d.

Tolstojeva 6
21000 Split

Tel.: + 385 21/406-100

Telefaks: + 385 21/348-453

SWIFT: IMXX HR 22

CROATIA BANKA d.d.

Kvaternikov trg 9
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/2391-111

Telefaks: + 385 1/2391-470

SWIFT: CROA HR 2X

ISTARSKA KREDITNA BANKA UMAG d.d.

Ernesta Miloša 1
52470 Umag

Tel.: + 385 52/702-300

Telefaks: + 385 52/702-388

SWIFT: ISKB HR 2X

¹ Banka je na temelju članka 190. Zakona o bankama dužna uskladiti visinu svoga temeljnog kapitala sa Zakonom o bankama propisanom dinamikom do 31. prosinca 2006.

JADRANSKA BANKA d.d.

A. Starčevića 4
22000 Šibenik

Tel.: + 385 22/242-242
Telefaks: + 385 22/335-881
SWIFT: JADR HR 2X

KARLOVAČKA BANKA d.d.

I. G. Kovačića 1
47000 Karlovac

Tel.: + 385 47/614-200
Telefaks: + 385 47/614-206
SWIFT: KALC HR 2X

KREDITNA ZAGREB d.d.

Ul. grada Vukovara 74
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/6167-300
Telefaks: + 385 1/6116-466
SWIFT: KREZ HR 2X

KVARNER BANKA d.d.

Mljekarski trg 3
51000 Rijeka

Tel.: + 385 51/353-555
Telefaks: + 385 51/353-566
SWIFT: KVRB HR 22

MEĐIMURSKA BANKA d.d.

V. Morandinića 37
40000 Čakovec

Tel.: + 385 40/370-500
Telefaks: + 385 40/370-623
SWIFT: MBCK HR 2X

NAVA BANKA d.d.

Tratinska 27
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/3656-777
Telefaks: + 385 1/3656-700
SWIFT: NAVB HR 22

OTP BANKA HRVATSKA d.d.

Domovinskog rata 3
23000 Zadar

Tel.: +385 23/201-500
Telefax: +385 23/201-859
SWIFT: DBZD HR 2X

PARTNER BANKA d.d.

Vončinina 2
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4602-260
Telefaks: + 385 1/4602-288
SWIFT: PAZG HR 2X

PODRAVSKA BANKA d.d.

Opatička 1a
48300 Koprivnica

Tel.: + 385 48/65-50
Telefaks: + 385 48/622-542
SWIFT: PDKC HR 2X

POŽEŠKA BANKA d.d.

Republike Hrvatske 1b
34000 Požega

Tel.: + 385 34/254-200
Telefaks: + 385 34/254-258
SWIFT: POBK HR 2X

PRIMORSKA BANKA d.d.

Scarpina 7
51000 Rijeka

Tel.: + 385 51/355-704
Telefaks: +385 51/332-762
SWIFT: SPRM HR 22

PRIVREDNA BANKA ZAGREB d.d.

Račkoga 6
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1 /4723-344
Telefaks: + 385 1/4723-131
SWIFT: PBZG HR 2X

RAIFFEISENBANK AUSTRIA d.d.

Petrinjska 59
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4566-466
Telefaks: + 385 1/4566-481
SWIFT: RZBH HR 2X

SAMOBORSKA BANKA d.d.

Trg kralja Tomislava 8
10430 Samobor

Tel.: + 385 1/3362-530
Telefaks: + 385 1/3361-523
SWIFT: SMBR HR 22

SLATINSKA BANKA d.d.

Vladimira Nazora 2
33520 Slatina

Tel.: + 385 33/551-526
Telefaks: + 358 33/551-138
SWIFT: SBSL HR 2X

SLAVONSKA BANKA d.d.

Kapucinska 29
31000 Osijek

Tel.: + 385 31/231-231
Telefaks: + 385 31/201-039
SWIFT: SLBO HR 2X

ŠTEDBANKA d.d.

Slavonska avenija 3
10000 Zagreb

Tel.: 385 1/6306-666
Telefaks: 385 1/6187-016
SWIFT: STED HR 22

VOLKSBANK d.d.

Varšavska 9
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4801-300
Telefaks: + 385 1/4801-365
SWIFT: VBCR HR 22

VABA d.d. BANKA VARAŽDIN

Anina 2
42000 Varaždin

Tel.: + 385 42/215-300
Telefaks: + 385 42/215-315
SWIFT: VBVZ HR 22

ZAGREBAČKA BANKA d.d.

Paromlinska 2
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/6104-000
Telefaks: + 385 1/6110-555
SWIFT: ZABA HR 2X

Popis predstavništva inozemnih banaka

BANK FÜR KÄRNTEN UND STEIERMARK AG, Zagreb

COMMERZBANK AKTIENGESELLSCHAFT, Zagreb

DEUTSCHE BANK AG, Zagreb

KOMERCIJALNA BANKA A.D., Zagreb

LHB INTERNATIONALE HANDELSBANK AG, Zagreb

SAN PAOLO IMI S.p.A, Zagreb

Popis stambenih štedionica

PBZ STAMBENA ŠTEDIONICA d.d.

Savska 28
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/6349-053
Telefaks: + 385 1/6349-781

RAIFFEISEN STAMBENA ŠTEDIONICA d.d.

Radnička cesta 43
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/6006-100
Telefaks: +385 1/6006-199

PRVA STAMBENA ŠTEDIONICA d.d.

Savska 60
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/6065-111
Telefaks: + 385 1/6065-120

WÜSTENROT STAMBENA ŠTEDIONICA d.d.

Heinzlova 33a
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4803-788
Telefaks: + 385 1/4803-798

STATISTIČKI PREGLED

RODNA BANKA
VJESCE 2005.

Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama

Podaci o potraživanjima i obvezama financijskih institucija klasificiraju se prema institucionalnim sektorima i financijskim instrumentima. Institucionalni sektori su sljedeći: financijske institucije, središnja država, ostali domaći sektori i inozemstvo. Sektor financijske institucije obuhvaća sljedeće podsektore: središnju banku, banke, ostale bankarske institucije i nebankarske financijske institucije. Središnja banka je Hrvatska narodna banka. Banke su institucije kojima je Hrvatska narodna banka izdala odobrenje za obavljanje bankarskih poslova u skladu sa Zakonom o bankama, uključujući i štedionice u prijelaznom razdoblju. U sektor banke ne uključuju se banke u stečaju i bivše filijale banaka čije je sjedište izvan Republike Hrvatske. Ostale bankarske institucije su stambene štedionice, štedno-kreditne zadruge i investicijski fondovi. Nebankarske financijske institucije su financijske institucije koje nisu klasificirane kao banke ili kao ostale bankarske institucije (npr. društva za osiguranje, mirovinski fondovi).

Središnja država obuhvaća podsektor Republika Hrvatska i podsektor republički fondovi. Do prosinca 2003. godine podsektor Republika Hrvatska obuhvaćao je organe državne uprave, uključujući Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste, Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, a podsektor republički fondovi obuhvaća Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski fond za privatizaciju, Hrvatske vode i Hrvatsku banku za obnovu i razvitak.

Od siječnja 2004. godine Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste, Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka reklasificirani su iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi.

Ostali domaći sektori su: organi lokalne države, državna i ostala trgovačka društva te stanovništvo, uključujući obrtnike i neprofitne institucije koje pružaju usluge stanovništvu. Podsektor ostala trgovačka društva obuhvaća i banke u stečaju. U pojedinim tablicama ostali domaći sektori dijele se u sljedeće podsektore: lokalnu državu, koja obuhvaća jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, trgovačka društva koja obuhvaćaju državna i ostala trgovačka društva, te stanovništvo, koje uključuje i obrtnike i neprofitne institucije.

Sektor inozemstvo obuhvaća strane fizičke i pravne osobe.

Svi podaci o potraživanjima i obvezama odnose se na stanje na kraju razdoblja, pri čemu se devizne pozicije iskazuju u kunskoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani	Mjesečne stope rasta					
								Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani
1997.	prosinac	10.346,1	13.731,4	13.848,8	50.742,0	33.829,0	48.863,4	7,86	3,93	3,85	2,16	4,98	4,96
1998.	prosinac	9.954,2	13.531,4	13.615,2	57.340,3	44.626,8	59.792,0	7,24	6,92	6,59	2,51	3,73	0,25
1999.	prosinac*	10.310,0	13.858,9	13.965,7	56.659,3	40.003,8	55.875,8	4,53	5,46	5,48	2,28	0,35	-4,58
2000.	prosinac	11.717,3	18.030,3	18.256,4	73.061,1	44.043,9	60.883,8	7,32	10,04	9,89	3,66	10,46	2,66
2001.	prosinac	17.803,2	23.703,5	23.936,5	106.071,4	57.410,0	74.964,5	8,01	13,00	11,96	11,65	3,40	1,16
2002.	prosinac	23.027,9	30.869,8	31.876,7	116.141,8	83.324,4	97.463,7	10,72	6,11	6,79	1,65	7,92	2,15
2003.	prosinac	30.586,2	33.888,7	34.630,9	128.893,1	96.121,7	111.661,4	8,90	1,78	1,93	0,14	3,11	0,66
2004.	prosinac	33.924,4	34.562,1	35.186,5	139.947,7	108.205,1	127.308,6	8,69	2,86	2,68	0,23	2,15	1,99
2005.	siječanj	32.618,7	34.908,8	35.381,4	138.919,6	109.215,0	127.047,2	-3,85	1,00	0,55	-0,73	0,93	-0,21
	veljača	32.483,7	34.386,9	34.957,3	138.850,4	111.148,3	128.084,1	-0,41	-1,49	-1,20	-0,05	1,77	0,82
	ožujak	33.070,9	34.547,4	35.149,4	137.974,5	115.802,7	128.059,8	1,81	0,47	0,55	-0,63	4,19	-0,02
	travanj	33.358,8	34.818,5	35.449,7	137.878,6	116.713,4	129.723,4	0,87	0,78	0,85	-0,07	0,79	1,30
	svibanj	33.230,9	36.034,9	36.681,9	140.608,0	119.838,9	131.713,7	-0,38	3,49	3,47	1,98	2,68	1,53
	lipanj	35.529,7	36.735,0	37.395,6	142.609,9	121.230,6	133.670,3	6,92	1,94	1,95	1,42	1,16	1,49
	srpanj	37.057,8	38.304,6	39.027,4	145.578,3	122.331,7	134.993,7	4,30	4,27	4,36	2,08	0,91	0,99
	kolovoz	36.828,9	37.768,4	38.601,7	151.113,8	124.090,7	138.196,0	-0,62	-1,40	-1,09	3,80	1,44	2,37
	rujan	35.658,2	36.708,3	37.779,2	151.609,3	124.482,3	140.748,2	-3,18	-2,81	-2,13	0,33	0,32	1,85
	listopad	36.784,0	37.105,1	38.243,2	152.518,1	126.970,1	143.067,6	3,16	1,08	1,23	0,60	2,00	1,65
	studen	36.927,6	37.204,1	38.371,2	154.677,8	128.971,3	146.322,5	0,39	0,27	0,33	1,42	1,58	2,28
	prosinac	40.390,8	38.817,1	39.855,4	154.647,0	131.343,2	149.168,3	9,38	4,34	3,87	-0,02	1,84	1,94

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

U tablici se iskazuju podaci o nekim osnovnim monetarnim i kreditnim agregatima te njihove mjesečne stope rasta. U rujnu 1999. godine provedena je revizija svih monetarnih agregata. U starijim publikacijama HNB-a podaci o potraživanjima i obvezama štedionica nisu obuhvaćeni u izračunu monetarnih agregata. Primarni novac u cijelosti je preuzet iz Balance Hrvatske narodne banke (Tablica C1).

Novčana masa M1 definirana je jednako kao i istoimena pozicija u Bilanci monetarnih institucija (Tablica B1) te obuhvaća gotov novac izvan banaka, depozite ostalih bankarskih institucija i ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke te depozitni novac kod banaka. Novčana masa M1a obuhvaća gotov novac izvan banaka i depozitni novac kod banaka uvećan za depozitni novac središnje države kod banaka.

Ukupna likvidna sredstva M4 obuhvaćaju novčanu masu M1, štedne i oročene depozite, devizne depozite te obveznice i instrumente tržišta novca (navedene komponente preuzete su iz Balance monetarnih institucija (Tablica B1)).

Neto domaća aktiva definirana je kao razlika između ukupnih likvidnih sredstava i inozemne aktive (neto).

Plasmani su potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. udio tih banaka u monetarnom agregatu M1 iznosio je 259,3 mil. kuna, a u monetarnom agregatu M4 iznosio je 4.035,8 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se stavka Plasmani banaka poveća za iznos od 3.513,5 mil. kuna.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
AKTIVA													
1. Inozemna aktiva (neto)	31.742,6	29.704,6	27.702,1	22.171,9	21.165,1	20.769,0	21.379,3	23.246,6	27.023,0	27.127,0	25.548,0	25.706,6	23.303,8
2. Plasmani	141.278,1	142.771,9	144.673,8	149.340,5	150.347,2	153.543,9	155.203,9	156.555,7	159.194,6	160.437,4	163.708,3	166.784,6	168.427,7
2.1. Potraživanja od središnje države (neto)	13.969,6	15.724,7	16.589,7	21.280,7	20.623,8	21.830,3	21.533,6	21.561,9	20.998,6	19.689,2	20.640,7	20.462,1	19.259,4
2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	125.790,7	125.591,8	126.627,0	126.371,2	127.949,0	130.054,5	132.088,1	133.449,2	136.102,0	138.938,9	141.276,4	144.473,6	147.414,3
2.3. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	624,0	499,0	481,4	537,2	541,9	565,6	588,3	639,6	1.247,6	702,4	562,7	815,4	592,2
2.4. Potraživanja od nebankarskih financijskih institucija	893,9	956,4	975,7	1.151,4	1.232,5	1.093,6	993,9	904,9	846,5	1.106,9	1.228,5	1.033,4	1.161,8
Ukupno (1 + 2)	173.020,7	172.476,6	172.376,0	171.512,3	171.512,4	174.313,0	176.583,2	179.802,3	186.217,6	187.564,4	189.256,3	192.491,2	191.731,5
PASIVA													
1. Novčana masa	34.562,1	34.908,8	34.386,9	34.547,4	34.818,5	36.034,9	36.735,0	38.304,6	37.768,4	36.708,3	37.105,1	37.204,1	38.817,1
2. Štedni i oročeni depoziti	22.479,2	22.456,2	22.745,1	22.531,9	23.268,6	24.426,2	24.957,6	25.748,8	27.264,2	27.459,9	28.062,8	29.002,3	27.992,1
3. Devizni depoziti	81.742,9	80.340,7	80.287,0	79.977,3	78.744,7	78.903,1	79.752,8	80.974,4	85.025,4	86.863,8	86.361,1	87.324,7	86.760,8
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	1.163,5	1.214,0	1.431,5	918,0	1.046,8	1.243,8	1.164,5	550,4	1.055,7	577,3	989,1	1.146,7	1.077,0
5. Ograničeni i blokirani depoziti	2.067,0	2.102,3	2.230,5	2.408,0	2.341,9	2.333,3	2.023,2	2.148,5	2.121,6	2.039,8	2.095,3	2.256,3	2.092,3
6. Ostalo (neto)	31.006,1	31.454,7	31.295,0	31.129,7	31.291,9	31.371,7	31.950,1	32.075,5	32.982,3	33.915,3	34.642,9	35.557,0	34.992,2

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Bilanca monetarnih institucija prikazuje konsolidirane podatke iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1) i Konsolidirane bilance banaka (Tablica D1).

Inozemna aktiva (neto) jest razlika između zbroja inozemnih aktiva Hrvatske narodne banke i banaka i zbroja inozemnih pasiva Hrvatske narodne banke i banaka.

Plasmani su zbroj odgovarajućih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke i Konsolidirane bilance banaka, s tim da su potraživanja od središnje države iskazana neto, tj. umanjena za depozite središnje države kod Hrvatske narodne banke i kod banaka.

Novčana masa zbroj je gotovog novca izvan banaka, depozita ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke, depozita ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke i depozitnog novca kod banaka (stavka Depozitni novac iz Konsolidirane bilance banaka, Tablica D1.).

Stavke Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca u cijelosti su preuzete iz Konsolidirane bilance banaka, dok je stavka Ograničeni i blokirani depoziti zbroj pripadnih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke (isključujući blokirane depozite banaka kod Hrvatske narodne banke) i Konsolidirane bilance banaka. Ostalo (neto) su neraspoređene stavke pasive umanjene za neraspoređene pozicije aktive.

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija po veličini bilančne aktive

Godina	Mjesec	Ukupan broj banaka	Banke klasificirane po veličini bilančne aktive						Ukupan broj štedionica	Štedionice klasificirane po veličini bilančne aktive		
			Manje od 100 mil. kn	Od 100 do manje od 500 mil. kn	Od 500 mil. do manje od 1 mlrd. kn	Od 1 do manje od 2 mlrd. kn	Od 2 do manje od 10 mlrd. kn	10 i više mlrd. kn		Manje od 10 mil. kn	Od 10 do manje od 100 mil. kn	100 i više mil. kn
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1997.	prosinac	60	4	28	9	8	9	2	33	12	18	3
1998.	prosinac	60	3	26	8	11	10	2	33	4	25	4
1999.	prosinac	53	4	23	7	7	10	2	30	5	21	4
2000.	prosinac	45	3	15	9	6	10	2	29	5	19	5
2001.	prosinac	44	3	13	7	7	10	4	21	4	12	5
2002.	prosinac	46	4	13	7	9	8	5	10	3	5	2
2003.	prosinac	42	2	13	8	5	8	6	7	3	2	2
2004.	prosinac	39	1	12	9	6	5	6	6	3	3	–
2005.	siječanj	38	1	12	8	6	5	6	6	3	3	–
	veljača	38	1	12	8	6	5	6	6	3	3	–
	ožujak	38	2	11	8	6	5	6	3	2	1	–
	travanj	37	1	11	9	5	5	6	3	2	1	–
	svibanj	37	1	11	9	5	5	6	3	2	1	–
	lipanj	36	1	10	8	6	5	6	3	2	1	–
	srpanj	36	–	11	9	5	5	6	3	2	1	–
	kolovoz	36	1	10	9	5	5	6	3	2	1	–
	rujan	36	1	10	9	5	5	6	3	2	1	–
	listopad	36	1	10	9	5	5	6	3	2	1	–
	studenj	36	1	10	9	5	5	6	3	2	1	–
	prosinac	36	1	10	6	8	5	6	3	2	1	–

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

U tablici se iskazuje ukupan broj banaka i štedionica u prijelaznom razdoblju, koje mjesečno izvješćuju Hrvatsku narodnu banku i čije je poslovanje prikazano u Konsolidiranoj bilanci banaka. Monetarnom statistikom obuhvaćene su i institucije u likvidaciji, a do veljače 2005. godine i institucije koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije.

Posebna pravila izvješćivanja vrijedila su za štedionice do lipnja 1995. godine. Štedionice nisu bile obvezne izvješćivati središnju banku o svom poslovanju, tako da su u podacima do lipnja 1995. obuhvaćene samo štedionice koje su o svom poslovanju dragovoljno izvješćivale Hrvatsku narodnu banku. Od srpnja 1995. godine podacima su obuhvaćene sve registrirane štedionice. Štedionice koje su dobile odobrenje za rad kao banke, dužne su do 31. prosinca 2006. uskladiti svoje poslovanje s odredbama Zakona o bankama. U tablici se također iskazuje klasifikacija banaka i štedionica prema veličini bilančne aktive.

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
AKTIVA													
1. Inozemna aktiva	49.373,4	49.508,2	49.415,6	49.863,2	49.871,8	51.082,1	51.653,6	51.526,6	52.122,6	52.061,3	52.616,7	53.432,2	54.862,5
1.1. Zlato	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1.2. Posebna prava vučenja	4,8	7,5	5,3	5,3	7,0	4,7	4,8	10,1	6,2	6,3	8,8	6,3	6,3
1.3. Pričuvna pozicija kod MMF-a	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
1.4. Efektivna i depoziti po viđenju u stranim bankama	5,7	5,9	5,5	5,5	5,9	5,4	5,4	5,3	5,5	5,8	6,7	80,7	7,7
1.5. Oročeni depoziti u stranim bankama	24.337,7	24.313,4	24.427,0	25.410,2	25.795,7	26.594,8	26.710,8	26.924,7	27.192,5	26.830,3	27.371,4	27.900,1	28.274,1
1.6. Plasmani u vrijednosne papire u devizama	25.023,7	25.180,0	24.976,3	24.440,9	24.061,8	24.475,8	24.931,1	24.585,1	24.916,9	25.217,4	25.228,4	25.443,6	26.573,0
1.7. Nekonvertibilna devizna aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Potraživanja od središnje države	3,3	0,6	2,3	1,7	2,2	0,7	—	1,2	0,6	0,5	—	0,6	1,4
2.1. Potraživanja u kunama	3,3	0,6	2,3	1,7	2,2	0,7	—	1,2	0,6	0,5	—	0,6	1,4
2.2. Potraživanja u devizama	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	82,9	80,1	80,1	77,5	77,5	77,5	77,5	77,5	77,5	77,4	77,4	73,4	73,4
4. Potraživanja od banaka	408,9	15,0	14,7	14,6	15,9	14,4	1.574,1	3.572,7	3.107,4	2.356,1	2.172,7	2.361,8	4.215,6
4.1. Krediti bankama	408,9	15,0	14,7	14,6	14,5	14,4	1.574,1	3.572,7	3.107,4	2.356,1	2.172,7	2.361,8	4.215,6
Lombardni krediti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kratkoročni kredit za likvidnost	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ostali krediti	15,0	15,0	14,7	14,6	14,5	14,4	14,5	14,5	14,7	14,8	14,8	14,8	14,5
Obratne repo transakcije	394,0	—	—	—	—	—	1.559,6	3.558,2	3.092,7	2.341,3	2.157,9	2.347,0	4.201,1
4.2. Dospjela nenaplaćena potraživanja	—	—	—	—	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ukupno (1+2+3+4+5)	49.868,5	49.603,9	49.512,7	49.957,1	49.967,4	51.174,7	53.305,2	55.178,0	55.308,1	54.495,3	54.866,8	55.867,9	59.153,0
PASIVA													
1. Primarni novac	33.924,4	32.618,7	32.483,7	33.070,9	33.358,8	33.230,9	35.529,7	37.057,8	36.828,9	35.658,2	36.784,0	36.927,6	40.390,8
1.1. Gotov novac izvan banaka	10.955,6	10.789,4	10.905,2	11.061,7	11.408,0	11.535,9	12.161,5	13.142,6	12.659,9	12.247,4	11.948,2	11.719,9	12.163,8
1.2. Blagajna banaka	1.871,0	1.807,7	1.663,2	1.665,0	1.805,6	1.908,6	1.855,9	2.063,8	1.975,1	2.021,7	1.956,3	1.741,4	2.210,7
1.3. Depoziti banaka	21.082,6	19.963,4	19.889,6	20.344,0	20.124,1	19.767,5	21.503,1	21.851,4	22.193,9	21.389,1	22.879,5	23.466,3	26.016,3
Računi za namirenje banaka	6.408,2	5.249,8	5.001,0	5.582,3	4.265,0	5.008,6	5.388,5	5.319,3	5.488,7	4.366,0	5.612,7	6.117,5	8.411,1
Izdvojena obvezna pričuvna	14.674,4	14.713,6	14.888,6	14.761,7	14.317,7	14.558,1	16.114,6	16.422,1	16.645,2	16.943,1	17.216,8	17.348,8	17.605,2
Obvezno upisani blagajnički zapisi HNB-a	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Prekonoćni depoziti	—	—	—	—	1.541,4	200,8	—	110,0	60,0	80,0	50,0	—	—
1.4. Depoziti ostalih bankarskih institucija	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1.5. Depoziti ostalih domaćih sektora	15,1	58,1	25,6	0,3	21,1	18,9	9,2	—	—	—	—	—	—
2. Ograničeni i blokirani depoziti	10.777,1	11.248,9	11.901,9	12.301,7	12.094,6	13.219,2	12.770,8	13.149,1	13.291,2	12.752,4	12.852,7	13.002,4	13.551,8
2.1. Izdvojena devizna obvezna pričuvna	10.764,7	11.236,9	11.889,7	12.289,7	12.082,6	13.207,4	12.762,1	13.140,6	13.274,7	12.739,4	12.797,3	12.943,3	13.495,9
2.2. Ograničeni depoziti	12,4	12,0	12,2	12,0	12,0	11,8	8,6	8,5	16,4	13,0	55,4	59,1	55,9
2.3. Blokirani devizni depoziti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Inozemna pasiva	18,1	16,8	16,7	15,2	13,9	19,4	18,7	17,7	16,2	14,9	14,7	21,0	18,9
3.1. Krediti MMF-a	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3.2. Obveze prema međunarodnim organizacijama	18,1	16,8	16,7	15,2	13,9	19,4	18,7	17,7	16,2	14,9	14,7	21,0	18,9
3.3. Obveze prema stranim bankama	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Depoziti središnje države	263,2	1.297,5	975,4	590,7	807,8	983,6	872,5	913,3	678,7	1.132,8	640,2	973,9	332,2
4.1. Depozitni novac	228,0	1.297,5	975,3	590,7	807,8	983,6	872,5	913,3	678,6	1.125,9	627,9	685,7	319,0
Depozitni novac Republike Hrvatske	123,0	1.139,6	797,7	186,0	578,8	580,8	552,4	646,4	468,7	770,6	396,7	402,5	246,3
Depozitni novac republičkih fondova	105,0	157,9	177,6	404,7	229,0	402,8	320,1	266,9	210,0	355,3	231,2	283,2	72,7
4.2. Devizni depoziti Republike Hrvatske	35,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	6,9	12,3	288,2	13,2
4.3. Blagajnički zapisi HNB-a	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Blagajnički zapisi HNB-a	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5.1. Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5.2. Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6. Kapitalni računi	5.096,5	4.869,4	4.583,1	4.426,6	4.134,9	4.181,9	4.580,5	4.511,3	4.959,5	5.406,9	5.043,9	5.419,1	5.357,4
7. Ostalo (neto)	-210,8	-447,4	-448,0	-448,0	-442,7	-460,3	-467,0	-471,1	-466,4	-469,8	-468,7	-476,1	-498,2
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	49.868,5	49.603,9	49.512,7	49.957,1	49.967,4	51.174,7	53.305,2	55.178,0	55.308,1	54.495,3	54.866,8	55.867,9	59.153,0

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

U tablici se iskazuju podaci o potraživanjima i obvezama monetarnih vlasti.

Inozemna aktiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: zlato, posebna prava vučenja, pričuvnu poziciju kod Međunarodnoga monetarnog fonda, efektivni strani novac u trezoru, sredstva na tekućim računima kod stranih banaka, oročene depozite kod stranih banaka i pripadajuće obračunate kamate, plasmane u vrijednosne papire u devizama i ostala potraživanja.

Potraživanja od središnje države su krediti i dospjela potraživanja od državnog proračuna Republike Hrvatske. Prema Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci, koji je na snazi od travnja 2001. godine, Hrvatska narodna banka ne može odobravati kredite Republici Hrvatskoj, pa se u okviru te stavke iskazuju samo dospjela potraživanja od državnog proračuna nastala na osnovi obavljanja platnog prometa, te na osnovi obveza izvršenih prema Međunarodnome monetarnom fondu i stranim bankama. Do travnja 2001. godine u kunske kredite državnom proračunu bili su svrstavani kratkoročni krediti odobreni za premošćivanje neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja rashoda državnog proračuna, dugoročni krediti odobreni na osnovi posebnih uredbi Vlade Republike Hrvatske i dospjela potraživanja od državnog proračuna, dok je stavka Devizni kredit državnom proračunu bila protustavka obvezi prema Međunarodnome monetarnom fondu nastaloj na osnovi sukcesije članstva u toj instituciji.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora su krediti i dospjela nenaplaćena potraživanja od ostalih domaćih sektora, uključujući banke u stečaju.

Potraživanja od banaka su krediti bankama i dospjela nenaplaćena potraživanja od banaka. Krediti bankama su lombardni krediti, kratkoročni krediti za likvidnost, ostali krediti te obratne repo transakcije. U stavku Lombardni krediti uključeni su i krediti bankama za premošćivanje nelikvidnosti, koji su u prosincu 1994. godine zamišljeni lombardnim kreditima. Kratkoročni krediti za likvidnost, koji se odobravaju od početka 1999. godine, također služe za premošćivanje nelikvidnosti. Ostali krediti jesu: interventni krediti, specijalni krediti za premošćivanje nelikvidnosti banaka odobravani prijašnjih godina (inicijalni krediti, predsanacijski krediti), dospjeli, a nenaplaćeni krediti te depoziti banaka kod HNB-a. Od travnja 2005. godine obratne repo transakcije provode se tjedno. Dospjela nenaplaćena potraživanja od banaka uključuju prekoračenja raspoloživih sredstava na njihovim računima za namirenje (do polovice 1994.) te neurednosti banaka pri izdavanju i održavanju obvezne pričuve. Od svibnja 1999. potraživanja od ostalih domaćih sektora uključuju i potraživanja HNB-a po kreditima iz primarne emisije nenaplaćenih od banaka nad kojima je pokrenut stečajni postupak. Pri

reklasifikaciji štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Potraživanja od banaka i Potraživanja od ostalih bankarskih institucija.

Primarni novac čine gotov novac izvan banaka, novčana sredstva u blagajnama banaka, depoziti banaka kod Hrvatske narodne banke, depoziti ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke i depoziti ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke. Depozite banaka čine novčana sredstva na računima za namirenje banaka, sredstva obvezne pričuve izdvojena na posebne račune kod Hrvatske narodne banke (u koja je u od ožujka 2006. uključena i posebna obvezna pričuva izdvojena na obveze po izdanim vrijednosnim papirima), obvezno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke te prekonoćni depoziti banaka. Depoziti ostalih bankarskih institucija su do rujna 2003. godine novčana sredstva na računima za namirenje stambenih štedionica. Depoziti ostalih domaćih sektora su novčana sredstva na žiroračunima ostalih domaćih sektora, koji se na temelju zakona i drugih pravnih propisa uključuju u depozit kod Hrvatske narodne banke.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju izdvojenu deviznu obveznu pričuvu i pripadajuću obračunatu kamatu, ograničene depozite i blokirane devizne depozite. Na određene devizne izvore sredstava banke izdvajaju na posebne račune HNB-a deviznu obveznu pričuvu, a od kolovoza 2004. i graničnu obveznu pričuvu. Ograničeni depoziti su kunska sredstva izdvojena po nalogu suda ili na osnovi propisa te u razdoblju od svibnja 1999. do travnja 2002. i depoziti banaka u stečaju. Blokirani devizni depoziti su sredstva koja su bila izdavana na posebne račune kod Hrvatske narodne banke za podmirenje dospjelih neplaćenih obveza prema inozemnim vjerovnicima.

Inozemna pasiva obuhvaća kredite primljene od Međunarodnoga monetarnog fonda, obveze prema međunarodnim financijskim institucijama i stranim bankama s pripisanim obračunatim kamatama.

Depoziti središnje države su depozitni novac i devizni računi Republike Hrvatske i republičkih fondova kod Hrvatske narodne banke, te blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Blagajnički zapisi su dragovoljno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama i stranoj valuti, osim blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Kapitalski računi uključuju pričuve, rezervacije i račune prihoda i troškova.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjene za neraspoređene račune aktive Bilance Hrvatske narodne banke.

Radi reklasifikacije štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Gotov novac izvan banaka, Blagajne banaka, Depoziti banaka i Depoziti ostalih bankarskih institucija.

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
AKTIVA													
1. Pričuve banaka kod središnje banke	33.718,2	33.007,3	33.443,4	34.295,8	34.013,4	34.886,7	36.163,5	37.069,9	37.461,9	36.156,3	37.686,9	38.218,2	41.775,2
1.1. Kunske pričuve kod središnje banke	22.962,9	21.779,2	21.562,5	22.016,4	21.939,1	21.688,8	23.406,7	23.934,6	24.192,9	23.421,8	24.894,9	25.280,4	28.283,1
1.2. Devizne pričuve kod središnje banke	10.755,3	11.228,0	11.880,9	12.279,5	12.074,2	13.197,9	12.756,8	13.135,4	13.269,0	12.734,5	12.792,0	12.937,8	13.492,1
2. Inozemna aktiva	43.551,0	39.071,1	35.450,1	34.971,7	33.298,1	32.136,8	33.246,2	34.420,9	35.716,1	35.902,0	34.784,0	37.361,8	35.572,5
3. Potraživanja od središnje države	21.051,3	23.300,7	24.073,2	28.786,7	28.458,0	29.863,6	29.975,8	29.845,0	29.415,7	29.229,4	30.338,5	30.372,5	28.877,2
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	125.707,9	125.511,7	126.546,9	126.293,7	127.871,5	129.977,0	132.010,6	133.371,8	136.024,5	138.861,6	141.199,0	144.400,3	147.340,9
4.1. Potraživanja od lokalne države	1.787,9	1.708,3	1.732,2	1.750,7	1.729,8	1.733,0	1.758,2	1.678,1	1.682,5	1.685,3	1.677,9	1.732,5	1.767,2
4.2. Potraživanja od trgovačkih društava	58.643,3	58.723,9	59.252,8	58.215,3	58.946,0	60.035,7	60.490,6	60.577,9	61.333,5	62.206,3	63.407,3	65.372,0	67.017,9
4.3. Potraživanja od stanovništva	65.276,7	65.079,5	65.561,8	66.327,7	67.195,6	68.208,3	69.761,9	71.115,8	73.008,4	74.969,9	76.113,8	77.295,7	78.555,7
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	624,0	499,0	481,4	537,2	541,9	565,6	588,3	639,6	1.247,6	702,4	562,7	815,4	592,2
6. Potraživanja od nebankarskih financijskih institucija	893,9	956,4	975,7	1.151,4	1.232,5	1.093,6	993,9	904,9	846,5	1.106,9	1.228,5	1.033,4	1.161,8
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	225.546,2	222.346,2	220.970,7	226.036,5	225.415,3	228.523,2	232.978,3	236.252,1	240.712,2	241.958,5	245.799,6	252.201,5	255.319,8
PASIVA													
1. Depozitni novac	23.591,3	24.061,2	23.456,0	23.485,4	23.390,0	24.480,0	24.564,3	25.162,0	25.108,5	24.460,9	25.157,0	25.484,2	26.653,3
2. Štedni i oročeni depoziti	22.479,2	22.456,2	22.745,1	22.531,9	23.268,6	24.426,2	24.957,6	25.748,8	27.264,2	27.459,9	28.062,8	29.002,3	27.992,1
3. Devizni depoziti	81.742,9	80.340,7	80.287,0	79.977,3	78.744,7	78.903,1	79.752,8	80.974,4	85.025,4	86.863,8	86.361,1	87.324,7	86.760,8
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	1.163,5	1.214,0	1.431,5	918,0	1.046,8	1.243,8	1.164,5	550,4	1.055,7	577,3	989,1	1.146,7	1.077,0
5. Inozemna pasiva	61.163,7	58.857,9	57.146,8	62.647,9	61.990,9	62.430,5	63.501,8	62.683,2	60.799,5	60.821,4	61.838,0	65.066,3	67.112,3
6. Depoziti središnje države	6.821,8	6.279,1	6.510,4	6.917,0	7.028,6	7.050,4	7.569,7	7.371,0	7.739,0	8.407,9	9.057,6	8.937,0	9.287,0
7. Krediti primljeni od središnje banke	408,9	15,0	14,7	14,6	14,5	14,4	1.574,1	3.572,7	3.107,4	2.356,1	2.172,7	2.361,7	4.215,6
8. Ograničeni i blokirani depoziti	2.054,6	2.090,2	2.218,3	2.396,1	2.329,9	2.321,5	2.014,5	2.140,0	2.105,2	2.026,9	2.039,9	2.197,2	2.036,4
9. Kapitalni računi	28.666,4	29.094,6	29.294,2	29.301,6	29.519,8	29.727,5	29.758,0	30.010,2	30.448,4	31.290,7	32.072,7	32.393,2	32.665,7
10. Ostalo (neto)	-2.546,3	-2.062,6	-2.133,3	-2.153,3	-1.918,3	-2.074,1	-1.879,0	-1.960,7	-1.941,1	-2.306,4	-1.951,2	-1.711,9	-2.480,4
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	225.546,2	222.346,2	220.970,7	226.036,5	225.415,3	228.523,2	232.978,3	236.252,1	240.712,2	241.958,5	245.799,6	252.201,5	255.319,8

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka

U konsolidiranu bilancu banaka uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama banaka. Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između banaka.

Pričuve banaka kod središnje banke su kunske i devizne. Kunske pričuve su novčana sredstva banaka u blagajnama i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke. Devizne pričuve su devizna novčana sredstva na deviznim računima Hrvatske narodne banke.

Inozemna aktiva su sljedeći oblici deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: strani efektivni novac u blagajnama, sredstva na tekućim računima i oročeni depoziti kod inozemnih banaka (uključujući loro akreditivne i ostala pokrića), vrijednosni papiri, krediti i dionice.

Potraživanja od središnje države su sljedeći oblici kunskih i deviznih potraživanja: vrijednosni papiri i krediti.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju sljedeće oblike kunskih i deviznih potraživanja: instrumente tržišta novca, obveznice, kredite (uključujući akceptne kredite) i dionice.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija obuhvaćaju iste oblike kunskih i deviznih potraživanja, s tim da potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju još i depozite.

Stavke Depozitni novac, Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca obuhvaćaju obveze banaka prema ostalim domaćim sektorima, ostalim bankarskim institucijama te nebankarskim financijskim institucijama.

Depozitni novac uključuje novčana sredstva na žiroračunima i tekućim računima te obveze banaka po izdanim kunskim instrumentima plaćanja, a umanjuje se za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama banaka i čekove poslane

na naplatu).

Štedni i oročeni depoziti su kunske štedne depozite po viđenju te kunske oročeni depoziti i kunske depoziti s otkaznim rokom.

Devizni depoziti su devizni depoziti po viđenju, oročeni devizni depoziti i devizni depoziti s otkaznim rokom.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze banaka po izdanim vrijednosnim papirima i primljeni krediti. Izdani podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori nisu obuhvaćeni ovom stavkom.

Inozemna pasiva obuhvaćaju sljedeće oblike deviznih i kunskih obveza prema stranim fizičkim i pravnim osobama: žiroračune i tekuće račune, štedne depozite (uključujući loro akreditivne i ostala pokrića), oročene depozite, primljene kredite i dospjele obveze. U sklopu primljenih kredita iskazuju se i izdani podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori.

Depoziti središnje države su svi oblici kunskih i deviznih obveza (osim ograničenih i blokiranih depozita) banaka prema središnjoj državi.

Kreditni primljeni od središnje banke su krediti primljeni od Hrvatske narodne banke i depoziti Hrvatske narodne banke kod banaka, pri čemu se kao krediti tretiraju i poslovi reotкупа vrijednosnih papira.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju sljedeće obveze banaka: kunske i devizne ograničene depozite ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, nebankarskih financijskih institucija, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba i blokirane devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Kapitalni računi su dionički kapital, dobit ili gubitak prethodne i tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve, rezerve proizašle iz transakcija zaštite, nerealizirana dobit (gubitak) s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju te ispravci vrijednosti i

posebne rezerve za neidentificirane gubitke.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjani za neraspoređene račune aktive, uključujući fer vrijednost deriviranih financijskih instrumenata.

Tablice D2 – D12

Ovaj skup tablica (osim Tablice D5) razrađeni je prikaz odgovarajućih pozicija aktive i pasive Konsolidirane bilance banaka (Tablica D1).

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Devizna inozemna aktiva	43.428,1	38.920,6	35.104,0	34.892,1	33.194,3	32.010,5	33.071,4	34.129,2	35.511,8	35.781,4	34.590,6	37.196,7	35.457,9
1.1. Potraživanja od stranih banaka	35.911,0	31.573,8	27.810,5	27.732,8	25.909,2	24.949,0	25.440,3	26.023,3	27.147,6	27.510,5	26.353,2	28.886,2	27.228,5
Efektivni strani novac	1.190,0	918,5	926,6	1.069,4	979,5	1.054,2	1.206,8	1.416,6	1.287,4	1.046,2	1.015,3	1.033,3	1.136,1
Tekući računi	906,2	934,4	711,6	862,9	1.284,8	956,6	972,1	1.000,3	824,7	934,1	1.285,9	969,3	860,2
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	30.943,7	26.957,5	23.224,4	22.843,4	20.882,9	19.821,0	19.982,1	20.211,7	20.873,2	21.452,3	19.630,5	22.613,4	20.874,6
Vrijednosni papiri	2.674,1	2.567,7	2.753,3	2.763,5	2.549,4	2.920,0	3.080,4	3.194,9	3.960,4	3.988,7	4.091,6	4.108,5	4.197,0
Kredit	189,0	187,8	186,6	185,7	204,7	189,4	191,2	192,1	194,1	81,4	322,2	154,0	152,9
Dionice stranih banaka	8,1	7,9	7,9	7,8	7,7	7,7	7,7	7,7	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8
1.2. Potraživanja od stranaca	7.517,1	7.346,8	7.293,5	7.159,3	7.285,1	7.061,5	7.631,1	8.105,9	8.364,3	8.270,8	8.237,3	8.310,5	8.229,4
Potraživanja od stranih država	7.066,6	6.910,5	6.921,6	6.805,0	6.936,1	6.685,6	7.220,4	7.701,1	7.869,2	7.798,4	7.747,7	7.802,0	7.735,7
Potraživanja od stranih osoba	450,2	436,0	371,5	353,9	348,6	375,6	410,2	404,3	494,6	471,9	489,1	507,9	493,1
Vrijednosni papiri	77,4	76,0	—	—	—	—	—	—	36,8	37,2	36,9	68,2	68,0
Kredit	372,8	360,0	371,5	353,9	348,6	375,6	410,2	404,3	457,8	434,7	452,2	439,7	425,1
Dionice stranih osoba	0,3	0,2	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
2. Kunska inozemna aktiva	122,9	150,5	346,1	79,6	103,7	126,3	174,8	291,6	204,2	120,7	193,4	165,1	114,6
2.1. Potraživanja od stranih banaka	77,8	106,0	302,3	33,9	58,6	81,9	133,6	248,4	160,5	76,5	153,0	125,5	71,3
2.2. Potraživanja od stranaca	45,1	44,4	43,8	45,6	45,1	44,4	41,2	43,2	43,7	44,1	40,4	39,6	43,4
U tome: Kredit	44,3	43,6	43,0	44,8	44,3	43,6	40,4	42,3	42,9	43,3	39,6	38,8	42,6
Ukupno (1+2)	43.551,0	39.071,1	35.450,1	34.971,7	33.298,1	32.136,8	33.246,2	34.420,9	35.716,1	35.902,0	34.784,0	37.361,8	35.572,5

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka

U tablici se iskazuju potraživanja banaka od stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna aktiva banaka obuhvaća deviznu inozemnu aktivu i kunsku inozemnu aktivu. I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne aktive posebno su prikazana potraživanja od stranih banaka i potraživanja od stranaca (ukupno i po financijskim instrumentima).

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Kunska potraživanja	16.270,2	18.571,3	19.387,3	20.413,0	20.074,4	21.584,7	21.717,2	21.826,0	21.256,3	20.874,4	22.214,9	22.199,2	20.532,7
1.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	14.465,6	16.673,3	17.509,5	17.673,9	17.390,2	18.295,5	18.014,4	18.040,1	17.492,1	17.005,7	18.053,4	18.046,9	17.352,6
Vrijednosni papiri	11.779,1	11.846,9	11.719,9	14.970,1	15.244,8	15.401,6	15.057,0	15.824,6	16.027,9	15.650,7	15.770,6	15.669,4	16.037,7
U tome: Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana	532,0	22,5	22,3	22,3	21,9	21,7	21,7	21,6	21,5	21,1	21,3	20,8	20,6
Kredit	2.686,5	4.826,4	5.789,6	2.703,8	2.145,5	2.893,9	2.957,4	2.215,5	1.464,2	1.355,0	2.282,8	2.377,6	1.314,9
1.2. Potraživanja od republičkih fondova	1.804,6	1.898,0	1.877,8	2.739,1	2.684,1	3.289,1	3.702,8	3.786,0	3.764,3	3.868,6	4.161,6	4.152,2	3.180,1
Vrijednosni papiri	621,1	605,6	613,8	652,2	687,4	690,4	710,9	579,8	596,8	619,2	595,7	577,8	-
Kredit	1.183,5	1.292,4	1.264,0	2.086,9	1.996,7	2.598,7	2.991,9	3.206,2	3.167,5	3.249,4	3.565,9	3.574,4	3.180,1
2. Devizna potraživanja	4.781,1	4.729,5	4.685,9	8.373,7	8.383,7	8.278,9	8.258,6	8.019,0	8.159,3	8.355,0	8.123,6	8.173,3	8.344,5
2.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	3.548,4	3.500,8	3.443,9	7.137,3	7.127,9	7.032,4	7.021,4	6.885,0	7.004,4	7.179,0	7.230,1	7.270,4	7.241,0
Vrijednosni papiri	1.117,0	1.106,8	1.067,5	1.058,9	1.107,3	1.085,1	997,3	896,0	952,6	1.072,4	1.218,7	1.233,3	1.248,1
Kredit	2.431,3	2.394,0	2.376,3	6.078,4	6.020,6	5.947,3	6.024,0	5.989,0	6.051,8	6.106,6	6.011,4	6.037,1	5.992,8
2.2. Potraživanja od republičkih fondova	1.232,8	1.228,6	1.242,0	1.236,4	1.255,8	1.246,5	1.237,3	1.134,0	1.155,0	1.176,0	893,5	902,9	1.103,5
Vrijednosni papiri	163,1	187,2	206,7	209,4	203,9	198,8	178,0	157,0	159,9	144,3	144,6	144,7	144,2
Kredit	1.069,7	1.041,4	1.035,3	1.026,9	1.051,9	1.047,7	1.059,3	977,1	995,1	1.031,7	748,9	758,2	959,3
Ukupno (1+2)	21.051,3	23.300,7	24.073,2	28.786,7	28.458,0	29.863,6	29.975,8	29.845,0	29.415,7	29.229,4	30.338,5	30.372,5	28.877,2

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja banaka od središnje države. U kuskim potraživanjima od Republike Hrvatske stav-

ka Vrijednosni papiri obuhvaća i Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana izdane na osnovi Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Kunska potraživanja	114.635,7	114.594,0	115.476,8	115.132,8	116.435,4	118.038,7	119.920,6	121.376,3	123.860,0	126.225,5	127.628,6	130.293,4	133.603,5
1.1. Instrumenti tržišta novca	2.510,0	2.689,9	2.871,5	1.600,3	1.630,6	1.696,3	1.635,3	1.567,0	1.639,5	1.560,3	1.604,9	1.771,7	2.329,9
1.2. Obveznice	559,8	560,5	547,7	554,1	523,1	501,1	457,0	337,3	312,7	277,2	263,9	343,4	361,6
1.3. Kredit	109.523,9	109.331,4	110.039,9	110.959,3	112.288,0	113.846,3	115.787,9	117.436,4	119.869,3	122.336,3	123.721,1	126.171,6	128.882,3
1.4. Dionice	2.042,0	2.012,2	2.017,6	2.019,1	1.993,7	1.995,0	2.040,4	2.035,5	2.038,5	2.051,7	2.038,7	2.006,7	2.029,6
2. Devizna potraživanja	11.072,2	10.917,7	11.070,1	11.160,9	11.436,1	11.938,3	12.090,0	11.995,5	12.164,4	12.636,0	13.570,4	14.106,8	13.737,4
2.1. Vrijednosni papiri	213,5	243,6	252,0	265,5	253,8	268,8	295,8	314,5	311,0	318,6	313,7	312,7	307,6
2.2. Kredit	10.858,6	10.674,2	10.818,1	10.895,4	11.182,4	11.669,5	11.794,1	11.681,0	11.853,5	12.317,4	13.256,7	13.794,1	13.429,8
Ukupno (1+2)	125.707,9	125.511,7	126.546,9	126.293,7	127.871,5	129.977,0	132.010,6	133.371,8	136.024,5	138.861,6	141.199,0	144.400,3	147.340,9

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja banaka od ostalih

domaćih sektora, klasificirana prema financijskim instrumentima: instrumenti tržišta novca (uključujući faktoring i forfaiting od siječnja 2004. godine), krediti (uključujući akceptne kredite i kupljena potraživanja) i dionice.

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
KUNSKI KREDITI													
1. Krediti središnjoj državi	3.870,0	6.118,8	7.053,6	4.790,7	4.142,1	5.492,7	5.949,4	5.421,6	4.631,6	4.604,4	5.848,6	5.952,0	4.495,0
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	2.686,5	4.826,4	5.789,6	2.703,8	2.145,5	2.893,9	2.957,4	2.215,5	1.464,2	1.355,0	2.282,8	2.377,6	1.314,9
1.2. Krediti republičkim fondovima	1.183,5	1.292,4	1.264,0	2.086,9	1.996,7	2.598,7	2.991,9	3.206,2	3.167,5	3.249,4	3.565,9	3.574,4	3.180,1
2. Krediti lokalnoj državi	1.701,9	1.635,7	1.661,9	1.666,1	1.647,7	1.646,1	1.673,0	1.616,7	1.621,7	1.586,6	1.577,4	1.588,3	1.613,9
3. Krediti trgovačkim društvima	42.844,7	42.919,1	43.112,7	43.266,9	43.750,1	44.303,5	44.704,2	45.048,1	45.595,9	46.163,0	46.403,3	47.657,9	49.105,9
4. Krediti stanovništvu	64.977,2	64.776,5	65.265,3	66.026,2	66.890,2	67.896,7	69.410,7	70.771,6	72.651,7	74.586,7	75.740,4	76.915,3	78.162,4
U tome: Stambeni krediti	21.397,9	21.400,1	21.634,8	21.865,2	22.161,1	22.535,3	23.239,5	23.931,4	24.898,0	25.701,3	26.224,6	26.924,5	27.571,1
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	154,5	43,4	28,1	51,8	86,6	42,0	53,8	77,9	684,3	150,9	64,6	286,7	46,5
6. Krediti nebankarskim financijskim institucijama	558,0	382,3	364,8	525,3	562,0	567,2	517,1	626,8	502,8	619,4	700,5	387,2	591,8
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	114.106,4	115.875,9	117.486,4	116.327,2	117.078,6	119.948,2	122.308,1	123.562,7	125.688,0	127.711,1	130.334,8	132.797,5	134.015,6
DEVIZNI KREDITI													
1. Krediti središnjoj državi	3.501,0	3.435,4	3.411,6	7.105,4	7.072,5	6.995,1	7.083,4	6.966,1	7.046,8	7.138,3	6.760,2	6.795,3	6.952,1
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	2.431,3	2.394,0	2.376,3	6.078,4	6.020,6	5.947,3	6.024,0	5.989,0	6.051,8	6.106,6	6.011,4	6.037,1	5.992,8
1.2. Krediti republičkim fondovima	1.069,7	1.041,4	1.035,3	1.026,9	1.051,9	1.047,7	1.059,3	977,1	995,1	1.031,7	748,9	758,2	959,3
2. Krediti lokalnoj državi	31,9	23,8	23,7	23,5	23,2	23,0	23,1	15,7	15,9	63,4	63,0	63,2	63,0
3. Krediti trgovačkim društvima	10.527,3	10.347,3	10.497,9	10.570,4	10.853,7	11.334,9	11.419,9	11.321,1	11.480,9	11.870,8	12.820,4	13.350,5	12.973,5
4. Krediti stanovništvu	299,5	303,0	296,6	301,5	305,4	311,6	351,2	344,1	356,7	383,2	373,4	380,4	393,3
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	52,9	34,0	15,8	6,0	—	8,1	—	55,5	51,9	70,0	51,4	39,7	19,9
6. Krediti nebankarskim financijskim institucijama	255,3	492,0	523,3	567,8	613,5	470,0	421,7	222,0	287,2	430,6	470,5	588,9	512,3
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	14.667,8	14.635,6	14.768,8	18.574,6	18.868,4	19.142,7	19.299,2	18.924,6	19.239,4	19.956,3	20.538,9	21.218,0	20.914,1
UKUPNO (A+B)	128.774,2	130.511,5	132.255,2	134.901,8	135.947,1	139.090,9	141.607,3	142.487,2	144.927,4	147.667,3	150.873,7	154.015,5	154.929,7

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima

U tablici se iskazuju podaci o kuskim i deviznim kreditima banaka

domaćim sektorima, pri čemu krediti obuhvaćaju i akceptne kredite, financijski najam (leasing), izvršena plaćanja na osnovi garancija i drugih jamstva i kupljena potraživanja, a do prosinca 2003. godine i faktoring i forfaiting.

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Lokalna država	2.020,7	1.943,0	1.924,4	1.878,0	2.069,1	2.070,8	1.913,7	1.739,7	1.812,1	1.837,4	1.890,0	1.899,5	1.688,7
2. Trgovačka društva	12.036,9	12.263,0	11.300,6	11.455,3	10.984,7	11.759,1	11.728,9	12.201,4	12.240,0	11.674,5	12.256,0	12.406,8	13.344,2
3. Stanovništvo	8.773,0	9.025,1	9.297,7	9.476,7	9.612,9	9.835,3	10.092,5	10.403,4	10.365,6	10.317,2	10.164,2	10.323,3	10.728,3
4. Ostale bankarske institucije	245,4	216,6	149,7	139,4	256,0	286,0	265,6	351,1	152,7	163,5	250,3	209,8	322,1
5. Nebankarske financijske institucije	517,5	615,4	785,5	537,7	469,3	530,8	565,3	468,2	539,8	469,9	598,3	646,3	571,3
6. Manje: Čekovi banaka i obračun čekova banaka	-2,2	-2,0	-1,9	-1,8	-2,0	-1,9	-1,8	-1,8	-1,7	-1,6	-1,8	-1,6	-1,3
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	23.591,3	24.061,2	23.456,0	23.485,4	23.390,0	24.480,0	24.564,3	25.162,0	25.108,5	24.460,9	25.157,0	25.484,2	26.653,3

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka

U tablici se iskazuje depozitni novac kod banaka, klasificiran prema domaćim institucionalnim sektorima. Depozitni novac je zbroj novčanih sredstava na žiroračunima i teku-

ćim računima ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija umanjeno za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama banaka i čekove poslane na naplatu). Obveze banaka po izdanim kuskim instrumentima plaćanja uključene su u sektor stanovništvo.

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Štedni depoziti	2.233,9	2.332,5	2.365,0	2.327,6	2.341,6	2.321,5	2.335,8	2.390,6	2.417,4	2.412,9	2.398,6	2.402,0	2.493,6
1.1. Lokalna država	4,6	5,1	4,4	4,7	4,8	4,7	4,8	4,7	4,9	5,0	4,9	3,9	2,7
1.2. Trgovačka društva	38,8	41,0	39,9	45,5	44,2	61,4	62,0	78,0	96,9	96,0	108,0	105,0	101,6
1.3. Stanovništvo	2.190,5	2.286,4	2.320,7	2.277,4	2.292,6	2.255,4	2.269,1	2.307,9	2.315,5	2.311,8	2.285,7	2.293,1	2.388,3
1.4. Ostale bankarske institucije	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1.5. Nebankarske financijske institucije	0,0	0,0	0,0	0,0	–	0,0	0,0	0,0	–	–	0,0	–	1,0
2. Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	20.245,4	20.123,6	20.380,1	20.204,3	20.927,0	22.104,7	22.621,8	23.358,2	24.846,8	25.047,1	25.664,1	26.600,3	25.498,4
2.1. Lokalna država	550,8	624,6	680,5	695,6	693,0	676,7	675,8	702,1	749,1	779,1	744,6	708,4	508,7
2.2. Trgovačka društva	8.698,5	8.154,4	7.558,2	7.522,2	7.712,5	8.320,8	8.346,1	8.601,9	9.557,0	9.303,0	9.126,6	9.641,1	8.222,5
2.3. Stanovništvo	9.321,4	9.715,1	10.164,2	10.455,7	10.660,4	10.884,8	11.190,4	11.508,8	11.822,7	12.180,5	12.433,1	12.874,5	13.254,9
2.4. Ostale bankarske institucije	215,9	274,8	418,4	143,7	283,0	571,6	532,4	898,8	906,2	839,5	1.164,5	1.076,1	931,9
2.5. Nebankarske financijske institucije	1.458,8	1.354,7	1.558,8	1.387,1	1.578,2	1.650,7	1.877,1	1.646,5	1.811,8	1.944,9	2.195,3	2.300,4	2.580,4
Ukupno (1 + 2)	22.479,2	22.456,2	22.745,1	22.531,9	23.268,6	24.426,2	24.957,6	25.748,8	27.264,2	27.459,9	28.062,8	29.002,3	27.992,1

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka

U tablici se iskazuju kunski štedni i oročeni depoziti ostalih doma-

ćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija kod banaka.

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Štedni depoziti	22.144,6	21.813,5	21.239,2	21.005,7	20.716,7	21.238,6	21.410,7	21.865,7	23.475,5	23.555,7	23.301,6	23.270,7	22.641,0
1.1. Lokalna država	15,6	14,5	14,3	14,6	14,5	14,5	14,8	13,3	13,6	13,3	13,3	12,6	11,9
1.2. Trgovačka društva	4.273,2	4.283,7	4.030,6	3.948,4	3.889,6	4.277,4	4.230,0	4.182,2	4.984,3	4.727,1	4.770,4	4.755,5	4.408,3
1.3. Stanovništvo	17.708,9	17.320,0	17.036,7	16.864,1	16.675,2	16.834,7	17.069,2	17.407,5	18.226,2	18.504,4	18.233,9	18.221,0	17.933,6
1.4. Ostale bankarske institucije	15,4	9,7	9,9	16,2	15,7	11,9	11,1	25,8	37,1	26,7	90,6	69,9	116,0
1.5. Nebankarske financijske institucije	131,6	185,6	147,8	162,3	121,7	100,2	85,6	236,9	214,4	284,3	193,4	211,7	171,3
2. Oročeni depoziti	59.598,3	58.527,2	59.047,7	58.971,7	58.028,0	57.664,5	58.342,1	59.108,7	61.549,9	63.308,1	63.059,5	64.054,0	64.119,7
2.1. Lokalna država	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	31,8	31,7	32,8	33,1	34,9	35,0	3,2
2.2. Trgovačka društva	8.518,6	7.802,1	8.194,3	8.267,1	7.698,6	7.206,2	7.125,9	6.953,1	7.954,2	8.265,8	8.259,2	8.271,2	8.154,2
2.3. Stanovništvo	50.636,0	50.322,4	50.364,9	50.298,2	49.936,5	49.977,4	50.617,7	51.304,2	52.703,1	53.913,8	53.762,0	54.329,8	55.036,1
2.4. Ostale bankarske institucije	20,7	54,0	100,3	81,8	66,0	94,0	120,2	122,8	159,4	258,5	310,3	275,2	242,0
2.5. Nebankarske financijske institucije	422,7	348,5	388,0	324,3	326,6	386,7	446,5	696,9	700,3	836,9	693,0	1.142,7	684,2
Ukupno (1 + 2)	81.742,9	80.340,7	80.287,0	79.977,3	78.744,7	78.903,1	79.752,8	80.974,4	85.025,4	86.863,8	86.361,1	87.324,7	86.760,8

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka

U tablici se iskazuju štedni i oročeni devizni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih

institucija kod banaka. Devizni štedni depoziti su svi devizni depoziti po viđenju i izdani devizni instrumenti plaćanja, a oročeni devizni depoziti obuhvaćaju i devizne depozite s otkaznim rokom.

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Instrumenti tržišta novca (neto)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Obveznice (neto)	170,5	176,7	175,6	170,3	166,7	167,1	159,6	161,4	160,1	160,8	173,8	167,8	164,9
3. Primljeni krediti	993,0	1.037,3	1.255,9	747,6	880,2	1.076,7	1.005,0	389,0	895,6	416,5	815,3	978,9	912,1
3.1. Lokalna država	–	–	–	–	–	–	–	–	0,0	–	–	–	–
3.2. Trgovačka društva	40,3	40,7	52,0	49,3	49,3	81,3	80,3	91,8	74,8	74,8	59,9	56,4	40,8
3.3. Ostale bankarske institucije	842,8	683,5	854,4	494,2	515,4	565,1	623,4	226,6	772,1	317,7	695,7	867,9	828,1
3.4. Nebankarske financijske institucije	109,9	313,2	349,5	204,2	315,5	430,3	301,2	70,7	48,6	24,0	59,7	54,6	43,2
Ukupno (1+2+3)	1.163,5	1.214,0	1.431,5	918,0	1.046,8	1.243,8	1.164,5	550,4	1.055,7	577,3	989,1	1.146,7	1.077,0

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

U tablici se iskazuju neto obveze banaka na osnovi izdanih vrijednosnih papira i krediti primljeni od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija. Instrumenti tržišta novca (neto) obuhvaćaju neto obveze banaka na osnovi izdanih blagajničkih zapisa, izdanih mjenica, akceptiranih

mjenica i ostalih izdanih vrijednosnih papira.

Obveznice (neto) obuhvaćaju neto obveze banaka na osnovi izdanih kunskih i deviznih obveznica, te izdanih podređenih i hibridnih instrumenata, osim onih koje su upisali inozemni investitori.

Primljeni krediti iskazani su ukupno i klasificirani su prema institucionalnim sektorima.

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Devizna inozemna pasiva	54.536,7	51.469,0	49.614,7	53.735,4	52.424,1	52.238,8	52.808,8	51.219,1	49.711,8	49.145,4	49.270,9	50.837,2	52.073,3
1.1. Obveze prema stranim bankama	48.967,5	45.870,3	44.078,4	47.936,1	46.644,1	46.445,7	46.774,5	45.103,7	43.517,4	42.943,1	43.046,3	44.553,3	45.747,7
Tekući računi	127,6	120,8	108,0	96,2	118,6	95,7	106,6	112,6	96,8	133,6	103,5	107,6	156,3
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	16.056,8	12.358,4	12.458,5	14.254,3	13.426,6	13.647,9	13.554,8	12.410,9	10.261,5	10.454,4	10.636,6	11.369,9	12.523,1
Kredit	29.369,5	30.027,3	28.167,0	30.269,7	29.804,5	29.432,6	29.841,7	29.314,6	29.856,8	29.025,7	29.002,3	29.770,7	29.775,6
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	2.399,4	2.119,1	2.106,9	2.088,4	1.917,0	1.902,1	1.902,9	1.899,3	1.920,6	1.820,6	1.168,3	1.171,3	1.167,4
Obveznice	3.413,6	3.363,8	3.344,8	3.315,9	3.294,5	3.269,4	3.271,4	3.265,5	3.302,2	3.329,4	3.303,9	3.305,2	3.292,6
1.2. Obveze prema strancima	5.569,2	5.598,7	5.536,3	5.799,3	5.780,0	5.793,2	6.034,3	6.115,4	6.194,5	6.202,3	6.224,6	6.283,9	6.325,6
Štedni i oročeni depoziti	5.002,2	5.072,4	5.013,0	5.280,5	5.264,5	5.280,9	5.516,2	5.641,5	5.714,6	5.718,3	5.744,7	5.802,3	5.846,3
Depoziti po viđenju	1.052,5	1.160,6	1.066,7	1.073,3	1.064,6	1.131,1	1.156,6	1.197,8	1.275,0	1.195,7	1.146,6	1.133,2	1.172,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	3.949,6	3.911,8	3.946,4	4.207,1	4.199,9	4.149,8	4.359,7	4.443,7	4.439,5	4.522,6	4.598,1	4.669,1	4.673,4
Kredit	567,1	526,3	523,2	518,8	515,4	512,2	518,1	473,9	479,9	484,0	479,9	481,6	479,3
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	–	–	–
2. Kunska inozemna pasiva	6.627,0	7.388,9	7.532,1	8.912,5	9.566,8	10.191,7	10.693,0	11.464,1	11.087,6	11.676,0	12.567,1	14.229,1	15.039,1
2.1. Obveze prema stranim bankama	6.103,9	6.826,4	6.942,4	8.293,2	8.931,3	9.524,8	9.992,7	10.755,2	10.363,8	10.822,6	11.739,4	13.377,9	14.099,6
Depozitni novac	145,1	191,8	203,3	199,8	248,0	162,0	223,4	159,0	176,8	163,6	191,7	112,8	179,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	2.846,9	3.571,6	3.693,6	4.471,8	4.225,7	4.097,8	4.136,9	4.978,4	5.098,7	5.312,0	6.234,5	6.297,3	6.979,5
Kredit	3.111,9	3.063,1	3.045,5	3.621,6	4.457,6	5.265,0	5.632,3	5.617,9	5.088,2	5.347,0	5.313,1	6.967,9	6.940,5
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	–	–	–	–	–	–	–	–	–	223,2	221,4	407,0	405,7
2.2. Obveze prema strancima	523,1	562,5	589,8	619,3	635,5	666,9	700,4	708,9	723,9	853,4	827,7	851,2	939,5
Depozitni novac	95,9	106,4	98,1	108,3	111,6	119,8	121,6	113,2	103,2	147,1	110,8	118,5	180,3
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	419,2	448,3	483,8	503,2	519,9	543,1	574,8	591,7	616,7	702,3	713,0	728,7	755,2
Kredit	8,0	7,9	7,8	7,7	4,0	3,9	3,9	3,9	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	8,0	7,9	7,8	7,7	4,0	3,9	3,9	3,9	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Ukupno (1+2)	61.163,7	58.857,9	57.146,8	62.647,9	61.990,9	62.430,5	63.501,8	62.683,2	60.799,5	60.821,4	61.838,0	65.066,3	67.112,3

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka

U tablici se iskazuju ukupne devizne i kunske obveze banaka prema stranim fizičkim i pravnim osobama, osim ograničenih kunskih i deviznih depozita stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna pasiva banaka obuhvaća deviznu inozemnu pasivu i kun-

sku inozemnu pasivu.

I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne pasive posebno su prikazane obveze prema stranim bankama i obveze prema strancima (ukupno i po financijskim instrumentima). Stavke Krediti obuhvaćaju i izdane podređene i hibridne instrumente koje su upisali inozemni investitori.

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Kunski depoziti	5.627,2	5.290,9	5.414,7	5.961,7	5.897,0	5.864,9	6.105,4	6.205,3	6.633,0	6.912,1	7.628,8	7.580,4	7.596,1
1.1. Depoziti Republike Hrvatske	445,1	395,0	398,1	426,4	454,3	512,0	554,8	502,2	529,3	710,9	512,5	531,5	605,0
Depozitni novac	373,3	309,7	309,5	330,4	372,8	390,4	428,4	376,9	397,2	529,8	318,5	334,3	458,1
Štedni depoziti	4,2	4,1	4,1	3,3	3,2	2,9	2,1	2,0	2,1	2,1	1,9	1,9	1,8
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	66,5	80,1	83,4	91,7	77,3	117,7	123,2	122,2	129,1	178,0	191,1	194,3	144,0
Kredit	1,1	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
1.2. Depoziti republičkih fondova	5.182,2	4.895,8	5.016,6	5.535,4	5.442,7	5.352,9	5.550,6	5.703,1	6.103,6	6.201,2	7.116,4	7.048,9	6.991,1
Depozitni novac	266,3	221,0	286,5	271,9	279,7	275,6	241,5	345,9	436,1	541,1	819,6	832,9	580,2
Štedni depoziti	3,5	6,0	2,5	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	262,3	180,1	143,8	638,9	428,7	176,9	251,0	143,0	270,1	177,2	477,1	363,9	251,7
Kredit	4.650,0	4.488,7	4.583,8	4.622,7	4.732,5	4.898,6	5.056,2	5.212,4	5.395,6	5.481,1	5.817,7	5.850,2	6.157,3
2. Devizni depoziti	1.194,6	988,2	1.095,7	955,3	1.131,6	1.185,5	1.464,3	1.165,6	1.106,0	1.495,7	1.428,8	1.356,6	1.690,9
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	891,0	828,9	808,3	818,6	787,3	816,9	887,7	761,5	732,0	915,5	858,5	804,5	906,2
Štedni depoziti	189,7	212,9	200,6	206,5	188,5	189,0	236,6	224,2	193,8	370,2	315,3	243,9	340,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	23,2	23,6	23,6	23,7	17,1	30,1	30,1	26,6	27,4	23,6	29,7	31,1	38,7
Refinancirani kredit	678,1	592,4	584,0	588,3	581,7	597,8	620,9	510,6	510,8	521,6	513,6	529,6	527,0
2.2. Depoziti republičkih fondova	303,6	159,3	287,3	136,7	344,3	368,5	576,6	404,2	374,0	580,3	570,3	552,1	784,7
Štedni depoziti	156,5	139,6	201,8	136,7	148,9	138,4	172,1	205,7	189,5	177,1	186,5	215,7	139,4
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	147,1	19,6	85,5	—	195,4	120,6	240,8	—	73,8	180,0	162,4	114,4	25,8
Kredit	—	—	—	—	—	109,6	163,8	198,5	110,7	223,2	221,4	222,0	619,6
Ukupno (1+2)	6.821,8	6.279,1	6.510,4	6.917,0	7.028,6	7.050,4	7.569,7	7.371,0	7.739,0	8.407,9	9.057,6	8.937,0	9.287,0

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka

U tablici se iskazuju ukupne kunske i devizne obveze banaka prema središnjoj državi, osim ograničenih (kunskih i deviznih) depozita središnje države kod banaka.

U tablici su odvojeno iskazani kunski i devizni depoziti Republike

Hrvatske i republičkih fondova. Kunski depoziti obuhvaćaju depozitni novac, štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te kredite primljene od središnje države. Devizni depoziti obuhvaćaju štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te refinancirane kredite.

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Ograničeni depoziti	2.014,6	2.089,8	2.218,2	2.396,0	2.329,9	2.321,4	2.014,5	2.140,0	2.105,2	2.026,9	2.039,9	2.197,2	2.036,4
1.1. Kunski depoziti	1.267,4	1.439,2	1.475,0	1.473,5	1.515,3	1.344,4	1.221,6	1.190,1	1.179,0	1.186,6	1.215,4	1.153,3	1.277,1
1.2. Devizni depoziti	747,2	650,7	743,3	922,5	814,6	977,0	792,9	949,9	926,2	840,2	824,5	1.043,9	759,3
2. Blokirani devizni depoziti stanovništva	40,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	—	—	—	—	—
Ukupno (1+2)	2.054,6	2.090,2	2.218,3	2.396,1	2.329,9	2.321,5	2.014,5	2.140,0	2.105,2	2.026,9	2.039,9	2.197,2	2.036,4

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka

U tablici se iskazuju ograničeni depoziti (kunski i devizni) i blokira-

ni depoziti stanovništva.

Blokirani devizni depoziti uključuju devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
AKTIVA													
1. Pričuve kod središnje banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Potraživanja od središnje države	3.779,1	3.813,9	3.759,2	3.660,1	3.644,2	3.646,5	3.666,1	3.676,3	3.759,5	3.842,0	4.021,2	4.068,7	4.274,3
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	373,2	375,7	386,3	557,4	571,1	588,6	610,9	627,8	653,0	673,0	676,3	692,1	575,5
U tome: Potraživanja od stanovništva	373,2	375,7	386,3	403,0	418,2	436,5	458,9	476,6	499,0	518,8	523,3	538,7	575,5
4. Potraživanja od banaka	824,2	759,8	902,4	666,0	663,7	659,1	693,0	684,6	716,0	693,7	798,9	807,2	994,4
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	4.976,6	4.949,4	5.048,0	4.883,5	4.879,0	4.894,3	4.970,1	4.988,7	5.128,6	5.208,7	5.496,4	5.568,0	5.844,2
PASIVA													
1. Oročeni depoziti	4.728,2	4.731,4	4.713,5	4.686,9	4.663,4	4.647,9	4.678,9	4.696,9	4.793,0	4.878,2	5.166,0	5.226,0	5.514,7
2. Obveznice i instrumenti tržišta novca	10,7	10,6	10,5	10,4	10,3	10,2	10,2	10,2	10,3	10,4	10,3	10,4	10,3
3. Kapitalni računi	206,7	191,6	188,6	172,4	206,3	228,5	238,1	243,3	262,0	286,0	279,4	260,0	258,0
4. Ostalo (neto)	30,8	15,9	135,4	13,8	–1,0	7,7	42,9	38,3	63,3	34,1	40,7	71,7	61,1
Ukupno (1+2+3+4)	4.976,6	4.949,4	5.048,0	4.883,5	4.879,0	4.894,3	4.970,1	4.988,7	5.128,6	5.208,7	5.496,4	5.568,0	5.844,2

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

U agregiranu bilancu stambenih štedionica uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama stambenih štedionica. Sva potraživanja i sve obveze stambenih štedionica odnose se isključivo na domaće sektore.

Pričuve stambenih štedionica kod središnje banke su novčana sredstva stambenih štedionica u blagajnama, a do rujna 2003. godine i kunska novčana sredstva stambenih štedionica na računima kod središnje banke.

Potraživanja od središnje države su kunska potraživanja od Republike Hrvatske i republičkih fondova.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju prije svega kunske kredite dane lokalnoj državi i stanovništvu.

Potraživanja od banaka obuhvaćaju kredite dane bankama kao i depozite kod banaka, uključujući, od listopada 2003. godine, račune

za redovno poslovanje kod banaka.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju plasmane u investicijske fondove.

Stavka Oročeni depoziti su oročeni depoziti lokalne države i stanovništva.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze stambenih štedionica na osnovi izdanih obveznica i primljeni krediti.

Kapitalni računi su dionički kapital, dobit ili gubitak prethodne i tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve, rezerve proizašle iz transakcija zaštite, nerealizirana dobit (gubitak) s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju te ispravci vrijednosti i posebne rezerve za neidentificirane gubitke. Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjani za neraspoređene račune aktive.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Eskontna stopa HNB-a	Repo stopa HNB-a ^a	Aktivne kamatne stope					
				Na lombardne kredite ^b	Na interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti	Na kredite korištene unutar jednog dana ^c	Na kratkoročni kredit na likvidnost	Na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu ^b	Na nepropisno korištena sredstva i dospjele nenaplaćene obveze
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1997.	prosinac	5,90	–	9,50	19,00	17,00	–	19,00	18,00
1998.	prosinac	5,90	–	12,00	19,00	7,00	14,00	19,00	18,00
1999.	prosinac	7,90	–	13,00	19,00	–	14,00	19,00	18,00
2000.	prosinac	5,90	–	12,00	18,00	–	13,00	18,00	18,00
2001.	prosinac	5,90	–	10,00	–	–	11,00	15,00	18,00
2002.	prosinac	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
2003.	prosinac	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
2004.	prosinac	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
2005.	siječanj	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	veljača	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	ožujak	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	travanj	4,50	4,75	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	svibanj	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	lipanj	4,50	3,61	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	srpanj	4,50	3,52	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	kolovoz	4,50	3,50	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	rujan	4,50	3,50	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	listopad	4,50	3,50	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	studenj	4,50	3,50	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	prosinac	4,50	3,50	7,50 ^a	–	–	8,50 ^a	15,00	15,00

^a Kamatna stopa je vagani prosjek vaganih repo stopa ostvarenih na redovnim obratnim repo aukcijama HNB-a u izvještajnom mjesecu.^b Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a opisani su u metodološkim obrazloženjima.^c Od 14. prosinca 2005.**Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke**

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i naplaćuje kamate na plasmane iz primarne emisije i na sva druga potraživanja.

Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukama Savjeta Hrvatske narodne banke na godišnjoj razini. Iznimno, od lipnja 1995. godine Hrvatska narodna banka je na lombardne kredite obračunavala i naplaćivala kamate po stopi koja je za 1,5 postotnih bodova bila veća od vagane prosječne kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, koji su služili kao zalag za lombardne kredite, onda kada je ta vagana prosječna kamatna stopa bila veća od 16,5%. U skladu s tim, u tablici se od lipnja 1995. godine do kolovoza 1996. godine iskazuje vagana prosječna kamatna stopa na lombardne kredite.

Vremenske serije iskazane u tablici sadrže određene lomove zbog izmjena instrumentarija Hrvatske narodne banke.

U stupcu 4 prikazane su vagane kamatne stope vaganih repo stopa ostvarenih na redovitim obratnim repo aukcijama Hrvatske narodne banke u izvještajnom mjesecu.

Podaci iskazani u stupcu 7 se do rujna 1994. godine odnose na kamatne stope na posebne kredite za isplate štednih uloga i za

plaćanja s tekućih računa građana, a od listopada 1994. godine do rujna 1997. godine na kamatne stope na dnevne kredite za štedne uloge i tekuće račune građana u kunama. Za razliku od posebnih kredita, dnevni se krediti vraćaju istoga dana. Od listopada 1997. godine taj instrument zamjenjuje se dnevnim kreditom za premošćivanje tekuće nelikvidnosti do visine nominalne vrijednosti blagajničkih zapisa HNB-a založenih u tu svrhu, a od prosinca 1998. godine do travnja 1999. godine inkorporira se u lombardni kredit, s diferenciranim kamatnom stopom za njegovo korištenje tijekom jednoga dana.

Podaci iskazani u stupcu 8 odnose se, za razdoblje do prosinca 1994. godine, na kamatne stope na inicijalne kredite za premošćivanje nelikvidnosti, a od 18. ožujka 1998. na kamatnu stopu na kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke, a od veljače 1999. godine na kamatnu stopu na kratkoročni kredit za likvidnost. Od prosinca 1999. godine ta se kamatna stopa odnosi na kratkoročne kredite za likvidnost korištene s rokom dužim od 3 mjeseca te se određuje kao kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 1 postotni bod. Za korištenje kratkoročnoga kredita za likvidnost s rokom do 3 mjeseca primjenjuje se kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 0,5 postotnih bodova.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na sredstva izdvojene obvezne pričuve ^a	Kamatne stope na obvezno upisane blag. zapise HNB-a	Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a s rokom dospijeća ^a				Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a u stranoj valuti s rokom dospijeća					Kamatne stope na prekonoćne depozite kod HNB-a
				Od 7 dana	Od 35 dana	Od 70 dana	Od 105 dana	Od 35 dana	Od 63 dana	Od 91 dana	Od 182 dana	Od 364 dana	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1997.	prosinac	4,50	–	–	8,00	9,00	10,00	–	–	–	–	–	–
1998.	prosinac	5,90	–	–	9,50	10,50	11,00	–	4,60	3,12	3,08	–	–
1999.	prosinac	5,90	–	–	10,50	11,55	12,50	–	4,83	3,56	–	–	–
2000.	prosinac	4,50	–	–	6,65	7,00	7,70	–	5,51	4,83	–	–	–
2001.	prosinac	2,00	–	–	3,36	4,26	4,85	–	2,62	3,06	–	–	–
2002.	prosinac	1,75	–	–	2,08	–	–	2,30	2,68	–	–	–	–
2003.	prosinac	1,25	0,50	–	–	–	–	1,75	1,48	–	–	–	–
2004.	prosinac	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2005.	siječanj	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	veljača	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	ožujak	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	travanj	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
	svibanj	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
	lipanj	0,75 ^b	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
	srpanj	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
	kolovoz	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
	rujan	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
	listopad	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
	studen	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
	prosinac	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a opisani su u metodološkim obrazloženjima.

^b Od 8. lipnja 2005.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i plaća kamate na sredstva deponirana kod Hrvatske narodne banke te na izdane vrijednosne papire.

Kamatne stope Hrvatske narodne banke na sredstva izdvojene obvezne pričuve utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Do travnja 2005. godine izdvojena sredstva obvezne pričuve obuhvaćaju sredstva obračunate obvezne pričuve izdvojena na posebnom računu obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke te sredstva koja se, u svrhu održavanja obvezne pričuve u prosjeku, izdvajaju na račune za namirenje banaka i na poseban račun u Hrvatskoj narodnoj banci za namirenje neto pozicije iz Nacionalnoga klirinškog sustava, a od travnja 2005. godine obuhvaćaju sredstva obračunate obvezne pričuve izdvojena na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (stupac 3).

Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske na-

rodne banke utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke formira se na aukcijama blagajničkih zapisa. U stupcima 5, 6 i 7 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke.

Od studenoga 1994. godine do siječnja 2001. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospijeća od 91 dan (stupac 7), odnosno 182 dana (stupac 8).

Od travnja 1998. godine u stupcima od 9 do 13 iskazuju se prosječne vagane kamatne stope postignute na aukcijama dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa u stranoj valuti. Blagajnički zapisi upisuju se u eurima i američkim dolarima (do prosinca 1998. godine u njemačkim markama i američkim dolarima). Kamatna stopa izračunata je kao vagani prosjek upisanih iznosa tih dviju valuta.

U stupcu 14 iskazuje se kamatna stopa na prekonoćni depozit kod Hrvatske narodne banke.

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka

Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Vagana prosječna stopa obvezne pričuve	Obračunata obvezna pričuva			Ostali obvezni depoziti kod HNB-a	Izdvojena obvezna pričuva		Prosječna stopa remuneracije na kunška imobilizirana sredstva	Prosječna stopa remuneracije na devizna izdvojena sredstva
			Ukupno	U kunama	U stranoj valuti		U kunama	U stranoj valuti		
1	2	3	4=5+6	5	6	7	8	9	10	11
1997.	prosinac	32,02	4.348,8	4.348,8	—	0,0	3.914,2	—	4,05	—
1998.	prosinac	29,57	13.112,7	3.967,2	9.145,4	57,4	3.469,8	1.467,6	5,28	
1999.	prosinac	30,50	13.579,0	4.210,1	9.368,9	37,3	3.695,1	4.606,5	5,62	
2000.	prosinac	23,22	16.245,8	4.646,8	11.599,0	5,0	4.191,6	5.544,6	4,05	
2001.	prosinac	19,67	21.187,1	8.691,5	12.495,5	—	6.287,8	5.950,0	1,97	2,73
2002.	prosinac	19,00	25.985,1	11.447,1	14.538,0	—	8.156,7	7.139,9	1,72	2,16
2003.	prosinac	19,00	31.009,4	18.023,8	12.985,6	109,4	12.459,8	6.850,2	1,17	1,47
2004.	prosinac	18,00	33.615,7	20.040,9	13.574,8	430,1	14.664,1	10.171,3	1,22	1,36
2005.	siječanj	18,00	33.813,7	20.138,1	13.675,7	844,2	14.702,2	10.263,1	1,22	1,49
	veljača	18,00	34.231,3	20.353,1	13.878,2	1.341,2	14.844,8	10.444,8	1,21	1,41
	ožujak	18,00	34.369,6	20.506,3	13.863,3	1.752,0	14.790,3	10.436,4	1,21	1,30
	travanj	18,00	34.273,3	20.475,9	13.797,4	1.769,2	14.421,3	10.403,7	0,95	1,41
	svibanj	18,00	34.619,1	20.713,2	13.905,9	2.426,0	14.496,1	10.542,8	0,87	1,24
	lipanj	18,00	34.918,4	22.506,3	12.412,1	3.447,3	15.751,4	9.427,2	0,61	0,86
	srpanj	18,00	35.414,2	23.365,0	12.049,2	3.921,7	16.352,7	9.151,9	0,52	0,74
	kolovoz	18,00	35.792,5	23.710,5	12.082,0	4.024,6	16.594,8	9.150,1	0,52	0,68
	rujan	18,00	36.249,8	24.107,1	12.142,7	3.710,2	16.873,6	9.130,9	0,52	0,75
	listopad	18,00	36.832,9	24.483,3	12.349,6	3.542,4	17.137,4	9.233,1	0,52	0,74
	studen	18,00	37.147,1	24.741,3	12.405,8	3.631,8	17.318,0	9.254,3	0,52	0,68

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka

U tablici se iskazuju osnovni podaci o mjesečnim prosjecima dnevnih stanja obveznih pričuva banaka kod Hrvatske narodne banke u kunama i u stranoj valuti. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

U stupcu 3 iskazana je ukupna vagana prosječna stopa obvezne pričuve kao postotni udio ukupno obračunate obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti (stupac 4) u osnovici za obračun obvezne pričuve.

Obračunata obvezna pričuva (stupac 4) jest propisani iznos sredstava koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati u prosjeku na svojim računima za namirenje i u blagajni, odnosno na računima likvidnih deviznih potraživanja (koja uključuju efektivni strani novac i čekove u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajničke zapise Hrvatske narodne banke u stranoj valuti).

U stupcu 5 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u kunama. Od siječnja 1995. godine do prosinca 2000. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, dok je do prosinca 1994. godine obuhvaćao dva instrumenta: obveznu pričuvu i zahtjev za održavanje minimalne likvidnosti banaka (osim u dijelu u kojem su banke tom zahtjevu udovoljavale dragovoljnim upisom blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke). U prosincu 2000. obavljena je unifikacija obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti. U smislu unificirani su stopa obvezne pričuve, obračunska razdoblja te rokovi izdvajanja i održavanja obvezne pričuve, kao i postotak minimalnog izdvajanja obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke. Od rujna 2001. godine stupac 5 obuhvaća i dio obvezne pričuve u stranoj valuti koji se izdvaja/održava u kunama.

U stupcu 6 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u stranoj valuti, tj. propisani iznos sredstava koje su banke dužne izdvojiti na devizne račune Hrvatske narodne banke ili održavati u prosjeku na računima likvidnih potraživanja. Do studenoga 2000. godine osnovicu za obračun čini prosječno stanje devizne štednje stanovništva s preostalim rokom dospijeća do 3 mjeseca, a od prosinca 2000. godine osnovica se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih de-

viznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti (osim vlasničkih vrijednosnih papira banke). Od studenoga 2001. godine osnovica uključuje i hibridne i podređene instrumente.

U stupcu 7 iskazuje se ukupan iznos ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke koji obuhvaća obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koji su banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti, posebnu obveznu pričuvu (do srpnja 1995. godine), obveznu pričuvu na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite te graničnu obveznu pričuvu (od kolovoza 2004. godine).

U stupcu 8 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve u kunama koji su banke izdvojile na račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, a od siječnja 1995. godine utvrđuje se minimalni postotak obračunate obvezne pričuve koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke). Od travnja 2005. godine postotak izdvajanja kunskog dijela obvezne pričuve je fiksni i iznosi 70%.

U stupcu 9 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve u stranoj valuti koji su banke izdvojile na devizne račune Hrvatske narodne banke. Postotak izdvajanja deviznog dijela obvezne pričuve obračunatog na osnovi deviznih sredstava nerezidenata i deviznih sredstava primljenih od pravnih osoba u posebnom odnosu prema banci iznosi 100%, a postotak izdvajanja preostalog deviznog dijela obvezne pričuve iznosi 60%.

U stupcu 10 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije svih oblika kunskih imobiliziranih sredstava, koja uključuju obračunatu obveznu pričuvu i ostale obvezne depozite kod HNB-a.

U stupcu 11 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije na izdvojena sredstva u stranoj valuti uključujući sredstva granične obvezne pričuve (od kolovoza 2004. godine). Od siječnja 2004. godine Hrvatska narodna banka plaća naknadu po stopi koja je za izdvojena sredstva u američkim dolarima jednaka 50% U.S. Federal Funds Target Rate, a u eurima 50% ECB Minimum Bid Refinance Rate na dan izdvajanja deviznog dijela obvezne pričuve.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka

Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Slobodna novčana sredstva		Stopa primarne likvidnosti	Korišteni sekundarni izvori likvidnosti	Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	Trezorski zapisi MF-a u kunama
		U kunama	U stranoj valuti					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1997.	prosinac	396,3		2,92	32,7	728,9	–	260,7
1998.	prosinac	221,9		1,65	445,5	850,4	1.377,4	141,3
1999.	prosinac	179,6		1,30	1.183,6	1.311,1	1.507,6	373,9
2000.	prosinac	638,8	10.721,4	3,32	80,1	2.485,3	1.692,7	2.006,5
2001.	prosinac	794,4	17.247,4	3,23	2,6	2.656,2	2.630,8	3.360,9
2002.	prosinac	1.225,0	10.398,0	3,53	0,6	4.965,5	1.273,9	4.279,5
2003.	prosinac	451,6	20.561,4	0,98	501,6	0,0	4.316,0	3.073,2
2004.	prosinac	1.495,5	26.126,1	2,64	0,0	0,0	0,0	4.581,7
2005.	siječanj	1.592,1	24.923,7	2,80	0,0	0,0	0,0	4.859,1
	veljača	1.472,0	23.212,0	2,57	0,0	0,0	0,0	5.266,7
	ožujak	1.132,5	21.380,6	1,95	0,0	0,0	0,0	6.050,3
	travanj	683,1	19.812,8	1,17	1,1	0,0	0,0	7.164,1
	svibanj	542,2	18.697,5	0,92	0,0	0,0	0,0	7.253,5
	lipanj	577,5	19.221,1	0,95	0,0	0,0	0,0	5.476,5
	srpanj	504,7	20.669,4	0,80	0,0	0,0	0,0	4.370,8
	kolovoz	605,3	21.540,2	0,94	0,0	0,0	0,0	3.639,2
	rujan	424,6	21.862,5	0,64	0,0	0,0	0,0	4.666,5
	listopad	409,1	21.124,8	0,61	0,0	0,0	0,0	4.721,6
	studenj	354,4	20.976,2	0,52	0,0	0,0	0,0	5.014,3
	prosinac	672,5	20.493,4	0,96	0,2	0,0	0,0	4.163,3

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka

U tablici se iskazuju mjesečni prosjeci dnevnih stanja nekih indikatora likvidnosti banaka. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

Stupac 3 iskazuje slobodna novčana sredstva u kunama, definirana kao ukupna novčana sredstva banke (na računu za namirenje i u blagajni) umanjena za minimalno prosječno stanje na računu za namirenje i u blagajni, propisano instrumentima Hrvatske narodne banke.

U stupcu 4 iskazuju se slobodna novčana sredstva u stranoj valuti, definirana kao sredstva za održavanje obvezne pričuve u stranoj valuti (efektivni strani novac i čekovi u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajnički zapisi u stranoj valuti) umanjena za minimalno potrebno stanje tih sredstava u istom razdoblju.

U stupcu 5 iskazuje se stopa primarne likvidnosti kao postotni udio mjesečnoga prosjeka dnevnih stanja slobodnih novčanih sredstava u kunama (stupac 3) u mjesečnom prosjeku dnevnih stanja depozita

koji čine osnovicu za obračun obvezne pričuve.

U stupcu 6 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja korištenih sekundarnih izvora likvidnosti. Sekundarni izvori likvidnosti obuhvaćaju: lombardne kredite (od prosinca 1994. godine), kratkoročne kredite za likvidnost (od veljače 1999. godine) te nepodmirene dospjele obveze prema Hrvatskoj narodnoj banci.

U stupcu 7 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama (do prosinca 1994. godine taj je iznos bio umanjen za dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kojima su se banke služile za održavanje propisane minimalne likvidnosti).

U stupcu 8 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u stranoj valuti (u eurima i američkim dolarima).

U stupcu 9 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih trezorskih zapisa Ministarstva financija u kunama. Do rujna 2002. iskazuje se diskontirana vrijednost trezorskih zapisa, a od listopada 2002. godine iskazuje se njihova nominalna vrijednost.

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na tržištu novca		Kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule								
		Na prekonoćne kredite	Na ostale kredite	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite						Na dugoročne kredite	
					Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu
							Ukupni prosjek	Okvirni	Ostali			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1997.	prosinac	8,46	9,49	14,06	14,12	13,17	19,26	19,34	18,11	13,24	12,98	13,75
1998.	prosinac	10,00	15,91	16,06	16,22	14,89	20,77	20,80	19,92	11,73	11,48	13,16
1999.	prosinac	9,92	12,78	13,54	13,52	10,55	20,83	20,84	20,39	15,14	15,31	14,16
2000.	prosinac	2,39	4,45	10,45	10,45	6,81	20,30	20,33	19,05	9,90	9,64	12,97
2001.	prosinac	2,49	2,18	9,51	9,49	5,43	18,81	18,85	14,88	11,42	10,06	13,14
2002.	prosinac	1,58	1,89	10,91	11,24	7,44	15,16	15,28	9,84	7,32	6,48	7,88
2003.	prosinac	5,47	7,02	11,45	11,80	8,02	14,89	15,01	12,38	8,51	6,14	10,69
2004.	prosinac	3,55	6,02	11,44	11,71	8,33	14,19	14,27	12,29	9,31	6,90	11,16
2005.	siječanj	2,26	4,21	11,80	11,95	8,21	14,16	14,26	12,09	10,39	6,63	11,15
	veljača	2,55	4,94	11,88	12,03	8,31	14,05	14,27	9,81	9,97	6,68	10,88
	ožujak	2,04	5,60	11,82	12,08	8,37	14,16	14,25	11,93	9,24	6,42	11,33
	travanj	0,89	5,14	11,57	11,79	8,21	13,74	14,02	9,50	10,07	6,30	11,62
	svibanj	0,77	4,50	11,38	11,44	7,95	13,43	14,15	6,96	10,66	6,13	11,63
	lipanj	1,96	5,01	11,21	11,26	8,19	13,00	13,86	6,59	10,71	6,75	11,74
	srpanj	3,38	4,50	11,42	11,52	8,16	13,39	13,89	7,51	10,21	7,43	11,25
	kolovoz	5,55	5,19	11,17	11,32	7,85	13,32	13,88	7,26	9,38	5,38	11,34
	rujan	1,83	4,21	10,66	10,72	8,01	12,04	13,86	5,47	9,98	6,26	11,32
	listopad	2,12	3,84	10,95	10,98	7,98	12,35	13,92	5,41	10,30	6,89	11,22
	studeni	2,29	3,95	10,54	10,56	7,71	11,96	13,77	5,37	10,08	7,61	11,02
	prosinac	2,29	4,03	9,91	9,99	7,71	11,26	13,18	5,35	8,75	6,48	10,35
Relativna važnost*		—	—	59,96	55,86	19,98	35,88	27,08	8,80	4,10	1,70	2,41

* Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Napomena: Zbog promjene metodologije statistike kamatnih stopa od 1. siječnja 2002. došlo je do loma u vremenskoj seriji, što se posebice odražava na kamatne stope prikazane u kolonama 5, 6 i 7. Naime, iz kratkoročnih kredita trgovačkim društvima isključeni su, između ostalog, međubankovni krediti, odobravani uz relativno niske kamatne stope. Na porast kamatnih stopa utječe i metodologija ponderiranja, pri čemu se za sve komponente koriste iznosi novoodobrenih kredita, uz iznimku okvirnih kredita, za koje se kao ponder koriste knjigovodstvena stanja, a čiji je relativan udio novim obuhvatom porastao.

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene samo trgovačkim društvima i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Do veljače 1996. godine u stupcima 3 i 4 iskazuju se kamatne stope na međubankovnom tržištu novca, prema podacima Tržišta novca Zagreb. Od ožujka 1996. godine nadalje iskazuju se kamatne

stope na tržištu novca izračunate kao vagani mjesečni prosjek vaganih dnevnih stopa ostvarenih posebno u trgovini prekonoćnim kreditima, a posebno u trgovini ostalim kreditima na Tržištu novca Zagreb. U razdoblju od svibnja 1998. godine do siječnja 2001. godine povrat kredita dobivenih na prekonoćnom međubankovnom tržištu bio je osiguran sredstvima obvezne pričuve banaka izdvojene kod HNB-a. U stupcima od 5 do 13 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospijecom na zahtjev.

Podaci o kamatnim stopama banaka na kunske kredite bez valutne klauzule dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu, osim kamatnih stopa na okvirne kredite na žiroračunima i tekućim računima, za koje su vagani prosjeci izračunavani na osnovi stanja tih kredita na kraju izvještajnog mjeseca.

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom									Kamatne stope na kredite u eurima		
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite			Na dugoročne kredite							
			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu	Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu			Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1997.	prosinac	14,40	16,92	17,00	14,02	12,25	13,00	11,02			13,61	14,95	9,71
1998.	prosinac	13,04	14,28	14,25	13,64	11,15	10,55	12,12			6,95	8,37	5,71
1999.	prosinac	12,53	13,66	13,54	17,21	10,81	10,46	11,65			6,75	7,43	6,07
2000.	prosinac	10,74	11,17	11,10	13,59	10,52	9,41	11,64			7,70	7,49	8,05
2001.	prosinac	9,29	9,45	9,45	11,30	9,20	7,52	10,79			5,94	5,70	7,27
2002.	prosinac	8,25	9,34	8,72	11,37	7,98	6,37	9,50	7,42	10,11	5,91	6,66	5,44
2003.	prosinac	7,07	7,21	7,00	8,66	7,03	5,76	8,04	6,02	9,70	5,62	6,22	5,18
2004.	prosinac	6,89	7,25	7,09	8,47	6,77	5,55	7,73	5,71	8,79	5,34	5,92	4,83
2005.	siječanj	6,97	7,03	6,86	8,13	6,95	5,91	7,52	5,71	8,51	5,45	5,63	5,29
	veljača	6,89	6,95	6,80	7,92	6,87	5,66	7,52	5,52	8,42	5,46	6,22	4,65
	ožujak	7,44	6,86	6,72	7,65	7,55	4,97	8,31	5,44	8,79	5,47	5,80	5,03
	travanj	6,92	7,11	7,04	7,50	6,89	5,64	7,38	6,33	8,41	5,53	5,85	5,21
	svibanj	6,71	6,73	6,62	7,54	6,70	5,24	7,43	5,30	8,34	5,31	5,33	5,25
	lipanj	6,60	6,56	6,49	6,94	6,62	5,47	7,22	5,14	8,21	5,20	5,62	4,64
	srpanj	6,29	6,09	5,96	7,16	6,36	5,22	7,06	5,02	8,05	5,13	5,14	5,09
	kolovoz	6,67	6,78	6,77	6,84	6,63	5,40	7,22	5,03	8,51	4,71	6,10	4,15
	rujan	6,68	6,69	6,59	7,37	6,68	5,42	7,40	5,14	8,56	5,01	5,78	4,33
	listopad	6,46	6,27	6,22	6,87	6,54	5,09	7,27	5,04	8,36	4,94	5,28	4,38
	studenj	6,49	6,73	6,64	7,38	6,42	5,36	7,12	5,01	8,20	4,84	4,94	4,70
	prosinac	6,17	6,48	6,34	7,65	6,07	5,18	6,95	5,00	8,10	5,29	5,28	5,30
Relativna važnost*		34,66	8,13	7,26	0,88	26,53	13,20	13,33	4,92	8,41	5,37	2,42	2,96

* Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite s valutnom klauzulom i kredite u eurima (odnosno njemačkim markama) odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima odobrene samo trgovačkim društvima i stanovniš-

tvu, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu.

U stupcima od 3 do 11 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospijećem na zahtjev.

Kamatne stope na kredite odobrene u eurima, prikazane u stupcima 12, 13 i 14, odnose se do prosinca 2001. godine na kredite puštene u tečaj u njemačkim markama u izvještajnom mjesecu, a od siječnja 2002. godine na kredite puštene u tečaj u eurima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Krediti pušteni u tečaj u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni ovom tablicom.

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske depozite bez valutne klauzule								
		Ukupni prosjek	Na žiroračunima i tekućim računima	Na oročene depozite						
				Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite			Na dugoročne depozite		
					Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava	Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1997.	prosinac	4,35	2,19	9,10	9,08	9,30	8,96	9,48	11,24	8,06
1998.	prosinac	4,11	2,31	7,73	7,63	9,47	7,15	10,19	10,72	9,56
1999.	prosinac	4,27	2,24	8,87	8,79	9,62	8,38	10,96	11,56	10,18
2000.	prosinac	3,40	1,64	7,20	7,13	7,44	7,03	8,89	9,19	8,63
2001.	prosinac	2,76	1,40	5,68	5,60	6,35	5,38	7,35	7,93	6,70
2002.	prosinac	1,55	0,94	3,64	3,53	4,39	2,86	6,05	7,24	3,23
2003.	prosinac	1,66	0,75	4,46	4,46	3,62	4,69	4,58	4,90	2,82
2004.	siječanj	1,83	0,74	4,11	4,11	3,93	4,13	4,10	4,65	3,30
2005.	siječanj	1,79	0,74	4,13	4,13	4,06	4,14	3,87	4,28	3,17
	veljača	1,73	0,74	4,05	4,06	4,04	4,06	3,73	4,39	2,74
	ožujak	1,75	0,74	3,87	3,87	3,90	3,86	4,03	4,93	2,99
	travanj	1,70	0,73	3,46	3,44	3,98	3,32	4,09	4,97	2,78
	svibanj	1,66	0,72	3,34	3,31	3,94	3,17	4,53	5,17	4,01
	lipanj	1,72	0,70	3,55	3,54	4,01	3,45	4,04	4,88	3,34
	srpanj	1,68	0,62	3,92	3,91	4,00	3,90	4,18	5,29	2,93
	kolovoz	1,83	0,63	4,78	4,79	3,99	4,90	4,09	4,97	2,95
	rujan	1,73	0,63	3,93	3,93	4,01	3,92	4,04	5,03	2,94
	listopad	1,69	0,64	3,66	3,65	3,98	3,60	3,91	4,95	3,01
	studenj	1,71	0,63	3,60	3,56	3,97	3,47	4,86	5,73	3,70
	prosinac	1,58	0,61	3,36	3,34	3,89	3,23	4,12	5,04	3,49
Relativna važnost*		45,72	32,58	9,80	9,56	1,61	7,95	0,25	0,10	0,15

* Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od trgovačkih društava i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite bez valutne klauzule banaka dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite (depozite na žiroračunima i tekućim raču-

nima, štedne depozite stanovništva po viđenju i oročene depozite) bez valutne klauzule. U stupcu 4 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na depozite na žiroračunima i tekućim računima trgovačkih društava bez valutne klauzule (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcu 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne oročene depozite bez valutne klauzule.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunkskih oročenih depozita bez valutne klauzule su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod žiroračuna i tekućih računa osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite bez valutne klauzule (stupac 3) sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Kunski i devizni depoziti koji služe kao polog za odobravanje kredita obuhvaćeni su podacima u tablici, dok se ograničeni depoziti (sredstva deponirana za plaćanje uvoza i ostali ograničeni depoziti) ne uključuju u izračunavanje vaganih prosjeka.

Tablica G4a: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom			Kamatne stope na devizne depozite						
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite	Na dugoročne depozite	Ukupni prosjek	Na štedne depozite po viđenju					
						Ukupni prosjek	Stanovništva		Trgovačkih društava		
							EUR	USD	EUR	USD	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1997.	prosinac	7,63	7,24	11,77	4,77	1,75	1,89	2,43	0,83	1,40	
1998.	prosinac	7,47	7,67	5,58	3,98	2,09	2,38	2,40	0,72	0,74	
1999.	prosinac	6,62	6,91	1,10	4,23	1,80	1,95	2,04	0,78	1,30	
2000.	prosinac	5,54	5,94	2,16	3,47	1,03	0,99	1,23	0,65	1,29	
2001.	prosinac	4,58	4,92	2,56	2,60	0,71	0,71	0,81	0,82	0,40	
2002.	prosinac	2,92	3,45	1,48	2,55	0,50	0,52	0,41	0,52	0,38	
2003.	prosinac	3,48	3,74	5,55	2,22	0,31	0,35	0,23	0,23	0,15	
2004.	prosinac	4,17	3,61	5,19	2,65	0,31	0,34	0,22	0,22	0,21	
2005.	siječanj	4,27	3,65	5,02	2,59	0,29	0,32	0,21	0,24	0,30	
	veljača	4,24	3,74	4,98	2,65	0,29	0,32	0,21	0,24	0,27	
	ožujak	4,31	3,69	5,27	2,67	0,29	0,31	0,21	0,24	0,31	
	travanj	4,19	3,61	4,80	2,70	0,29	0,31	0,21	0,24	0,40	
	svibanj	4,13	3,66	4,64	2,67	0,29	0,30	0,21	0,27	0,41	
	lipanj	3,86	3,54	3,82	2,55	0,30	0,30	0,21	0,31	0,47	
	srpanj	4,00	3,41	4,53	2,53	0,27	0,27	0,18	0,31	0,47	
	kolovoz	4,05	3,59	4,83	2,53	0,28	0,27	0,18	0,33	0,50	
	rujan	4,03	3,54	4,66	2,45	0,26	0,26	0,18	0,29	0,59	
	listopad	4,01	3,51	4,71	2,54	0,26	0,26	0,18	0,25	0,58	
	studenj	4,06	3,71	4,68	2,50	0,30	0,32	0,17	0,30	0,59	
	prosinac	3,99 ^a	3,63	4,77	2,61	0,27	0,27	0,17	0,27	0,76	
Relativna važnost ^a		2,41	1,92	0,48	51,87	27,75	19,40	3,19	4,33	0,83	

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

^b Od ukupnog iznosa depozita na koje se odnosi ova kamatna stopa, 16,34 posto odnosi se na trgovačka društva.

Tablica G4 a i b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od trgovačkih društava i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite banaka dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom trgovačkih društava (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcima 4 i 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na kratkoročne odnosno dugoročne oročene depozite.

Kamatne stope na devizne depozite odnose se do prosinca 2001. godine na depozite primljene u njemačkim markama i američkim

dolarima, dok se od siječnja 2002. godine odnose na depozite primljene u eurima i američkim dolarima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Depoziti primljeni u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni podacima iskazanim u ovoj tablici.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunskih oročenih depozita s valutnom klauzulom i oročenih deviznih depozita su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod štednih depozita po viđenju s valutnom klauzulom osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite s valutnom klauzulom (stupac 3), od siječnja 2002. godine sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Prosječna kamatna stopa na ukupne devizne depozite, prikazana u stupcu 6, odnosi se na vagani prosjek mjesečnih kamatnih stopa na štedne depozite po viđenju i na oročene depozite s valutnom klauzulom, pri čemu su sve komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih kamatnih stopa na ukupne devizne štedne depozite po viđenju (stupac 7) su stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih kamatnih stopa na ukupne devizne oročene depozite (stupac 12) su iznosi pripadajućih depozita koji su primljeni tijekom izvještajnog mjeseca. Isto se odnosi i na vagane prosjeke mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kratkoročne devizne oročene depozite (stupac 13) i na ukupne dugoročne devizne oročene depozite (stupac 18).

Tablica G4b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na devizne depozite											
		Na oročene depozite											
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite						Ukupni prosjek	Na dugoročne depozite			
			Ukupni prosjek	Stanovništva		Trgovačkih društava		Stanovništva		Trgovačkih društava			
		EUR		USD	EUR	USD		EUR	USD	EUR	USD		
1	2	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
1997.	prosinac	6,36	6,07	6,03	6,42	5,09	7,10	7,32	7,87	8,71	5,09	6,76	
1998.	prosinac	4,89	4,49	5,42	6,16	2,84	5,37	7,29	7,68	8,59	4,93	6,92	
1999.	prosinac	5,43	5,17	4,93	6,39	3,97	6,00	6,59	6,64	8,09	3,66	6,77	
2000.	prosinac	4,57	4,36	3,65	5,15	4,59	6,62	5,56	5,17	6,61	5,97	8,53	
2001.	prosinac	3,54	3,35	3,42	3,23	3,60	2,44	4,59	4,72	4,42	4,58	0,23	
2002.	prosinac	3,13	2,96	3,27	2,21	2,89	1,43	4,59	4,69	3,84	3,46	2,30	
2003.	prosinac	2,64	2,46	2,83	1,65	2,29	1,08	3,69	4,71	3,13	2,85	1,64	
2004.	prosinac	2,85	2,65	3,01	1,69	2,46	2,28	4,20	4,85	3,13	3,61	2,65	
2005.	siječanj	2,97	2,71	3,03	1,72	2,48	2,26	4,16	4,82	2,93	3,74	2,33	
	veljača	2,89	2,72	3,05	1,76	2,47	2,50	4,60	4,84	3,23	3,39	1,57	
	ožujak	2,82	2,67	3,03	1,73	2,37	2,73	4,47	4,79	2,92	2,95	3,47	
	travanj	3,05	2,83	3,02	1,75	2,45	3,30	4,18	4,81	2,83	3,77	4,69	
	svibanj	3,02	2,87	3,05	1,70	2,69	3,04	4,60	4,78	3,00	3,71	5,95	
	lipanj	2,86	2,79	3,02	1,74	2,42	3,12	3,61	3,91	1,62	3,65	2,20	
	srpanj	2,93	2,79	3,04	1,75	2,40	3,32	3,63	4,05	1,54	3,47	3,20	
	kolovoz	2,99	2,91	3,11	1,73	2,44	3,60	3,71	4,01	1,52	3,40	0,79	
	rujan	2,88	2,84	3,02	1,71	2,36	3,72	3,22	3,26	2,64	3,31	4,02	
	listopad	2,95	2,84	3,04	1,93	2,40	3,96	3,47	4,08	0,91	3,67	4,01	
	studen	2,91	2,86	3,02	1,80	2,51	3,98	3,45	3,48	3,05	3,13	4,31	
	prosinac	3,07	2,94	2,99	1,76	2,63	4,34	3,69	4,25	0,48	4,39	—	
Relativna važnost*		24,12	20,03	9,35	1,03	7,45	2,21	4,09	1,92	0,66	1,51	—	

* Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja

U milijunima EUR, tekući tečaj

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
A. Kupnja stranih sredstava plaćanja													
1. Pravne osobe	7.465,3	561,5	546,2	705,1	650,8	655,8	762,0	685,6	626,3	723,4	687,4	701,4	1.137,9
2. Fizičke osobe	3.934,4	268,0	254,1	298,0	326,9	375,6	436,3	456,0	511,3	505,7	447,3	568,4	484,2
2.1. Domaće fizičke osobe	3.586,1	262,3	249,5	289,5	316,6	356,2	407,8	399,8	432,6	475,2	433,9	560,8	478,2
2.2. Strane fizičke osobe	348,3	5,6	4,6	8,5	10,2	19,4	28,5	56,2	78,7	30,5	13,3	7,6	6,0
3. Domaće banke	10.799,3	943,5	625,8	724,4	560,8	630,5	546,6	724,3	902,0	695,6	712,2	881,9	1.122,5
4. Strane banke	1.426,2	165,7	130,9	421,8	218,3	126,3	146,5	386,0	153,8	173,9	133,8	310,8	234,5
5. Hrvatska narodna banka	33,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	24.110,1	1.938,7	1.557,1	2.149,2	1.756,7	1.788,2	1.891,4	2.251,9	2.251,9	2.098,7	1.980,6	2.462,5	2.979,1
B. Prodaja stranih sredstava plaćanja													
1. Pravne osobe	11.280,3	823,6	749,1	1.230,7	885,3	959,3	1.188,6	1.292,1	1.300,4	1.283,0	1.056,8	1.013,5	1.239,9
2. Fizičke osobe	1.671,1	119,8	138,8	153,7	147,4	209,4	232,5	208,9	240,0	329,2	241,4	384,4	317,2
2.1. Domaće fizičke osobe	1.654,5	118,3	137,8	152,9	145,2	207,2	231,0	205,1	233,4	325,9	239,7	382,3	315,1
2.2. Strane fizičke osobe	16,6	1,4	1,0	0,8	2,1	2,2	1,5	3,7	6,6	3,3	1,8	2,1	2,1
3. Domaće banke	10.799,3	943,5	625,8	724,4	560,8	630,5	546,6	724,3	902,0	695,6	712,2	881,9	1.122,5
4. Strane banke	1.001,1	130,3	190,5	122,4	80,6	74,7	74,9	76,5	163,6	55,6	99,5	100,4	238,0
5. Hrvatska narodna banka	543,2	108,5	0,0	108,5	90,8	0,0	85,4	0,0	0,0	0,0	115,7	0,0	161,9
Ukupno (1+2+3+4+5)	25.295,0	2.125,7	1.704,2	2.339,6	1.764,9	1.873,9	2.127,9	2.301,8	2.605,9	2.363,6	2.225,6	2.380,2	3.079,5
C. Neto kupnja stranih sredstava plaćanja banaka (A-B)													
1. Pravne osobe	-3.815,1	-262,0	-202,9	-525,5	-234,6	-303,5	-426,5	-606,5	-674,0	-559,6	-369,4	-312,1	-102,1
2. Fizičke osobe	2.263,3	148,2	115,4	144,2	179,5	166,3	203,8	247,1	271,3	176,5	205,9	184,0	167,1
2.1. Domaće fizičke osobe	1.931,6	144,0	111,7	136,6	171,4	149,1	176,8	194,7	199,2	149,3	194,3	178,5	163,1
2.2. Strane fizičke osobe	331,7	4,2	3,6	7,7	8,1	17,2	27,0	52,5	72,1	27,2	11,6	5,5	3,9
3. Strane banke	425,1	35,3	-59,6	299,4	137,7	51,6	71,6	309,5	-9,8	118,3	34,3	210,4	-3,5
4. Hrvatska narodna banka	-510,2	-108,5	0,0	-108,5	-90,8	0,0	-85,4	0,0	0,0	0,0	-115,7	0,0	-161,9
Ukupno (1+2+3+4)	-1.636,9	-187,0	-147,1	-190,4	-8,2	-85,7	-236,5	-49,9	-412,5	-264,9	-245,0	82,3	-100,4
Bilješka: Ostale transakcije Hrvatske narodne banke													
Kupnja stranih sredstava plaćanja	145,1	-	-	-	-	0,0	0,0	-	-	-	-	-	-
Prodaja stranih sredstava plaćanja	239,3	78,3	9,0	13,3	0,7	-	4,8	61,4	-	-	-	-	-

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja

Podaci o trgovanju banaka stranim sredstvima plaćanja obuhvaćaju promptne (spot) transakcije kupnje i prodaje stranih sredstva plaćanja na domaćem deviznom tržištu. Promptni poslovi su ugovorene transakcije kupoprodaje deviza koje se realiziraju najkasnije u roku

od 48 sati.

Transakcije su klasificirane prema kategorijama sudionika (pravne i fizičke osobe, domaće i strane banke i Hrvatska narodna banka). Izvor podataka su izvješća banaka o trgovanju stranim sredstvima plaćanja i podaci iz statistike platnog prometa s inozemstvom. Ostale transakcije HNB-a obuhvaćaju prodaje i kupnje stranih sredstava plaćanja koje Hrvatska narodna banka obavlja za Ministarstvo financija.

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica

U milijunima EUR

	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2005.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-817,7	-2.097,2	-1.866,2	-1.458,0	-1.963,6	-1.542,0	-1.153,6	2.261,2	-1.529,2
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-1.917,2	-3.249,4	-3.110,7	-2.649,8	-3.139,9	-1.841,6	-1.474,7	1.991,7	-1.815,2
1.1. Prihodi	11.272,5	11.583,7	13.588,3	14.897,2	15.947,5	2.310,2	3.871,6	6.712,3	3.053,4
1.2. Rashodi	-13.189,7	-14.833,1	-16.699,0	-17.547,0	-19.087,4	-4.151,8	-5.346,3	-4.720,6	-4.868,6
2. Roba i usluge (3+4)	-1.301,0	-2.675,6	-2.041,2	-2.012,8	-2.165,7	-1.565,0	-956,9	2.118,9	-1.762,8
2.1. Prihodi	10.800,1	11.125,4	13.137,6	14.239,8	15.296,1	2.176,1	3.682,2	6.542,0	2.895,7
2.2. Rashodi	-12.101,1	-13.801,0	-15.178,7	-16.252,6	-17.461,8	-3.741,1	-4.639,1	-4.423,1	-4.658,6
3. Roba	-4.603,8	-5.960,3	-6.974,2	-6.727,8	-7.482,9	-1.569,2	-2.084,8	-1.849,0	-1.979,9
3.1. Prihodi	5.318,8	5.293,1	5.571,7	6.603,1	7.244,3	1.523,5	1.891,2	1.871,2	1.958,4
3.2. Rashodi	-9.922,6	-11.253,5	-12.545,9	-13.330,9	-14.727,1	-3.092,7	-3.975,9	-3.720,3	-3.938,3
4. Usluge	3.302,8	3.284,8	4.933,0	4.715,0	5.317,1	4,2	1.127,9	3.968,0	217,1
4.1. Prihodi	5.481,3	5.832,3	7.565,9	7.636,7	8.051,8	652,6	1.791,1	4.670,8	937,3
4.2. Rashodi	-2.178,5	-2.547,5	-2.632,8	-2.921,7	-2.734,7	-648,4	-663,2	-702,8	-720,3
5. Dohodak	-616,2	-573,8	-1.069,5	-637,0	-974,2	-276,7	-517,8	-127,3	-52,4
5.1. Prihodi	472,4	458,3	450,7	657,4	651,4	134,1	189,4	170,3	157,7
5.2. Rashodi	-1.088,6	-1.032,1	-1.520,2	-1.294,4	-1.625,6	-410,8	-707,2	-297,6	-210,1
6. Tekući transferi	1.099,5	1.152,2	1.244,5	1.191,8	1.176,3	299,6	321,1	269,5	286,1
6.1. Prihodi	1.333,3	1.453,2	1.538,7	1.584,6	1.624,6	401,1	427,1	388,0	408,3
6.2. Rashodi	-233,8	-301,1	-294,2	-392,8	-448,3	-101,5	-106,0	-118,5	-122,3
B. KAPITALNE I FINACIJSKE TRANSAKCIJE	1.051,1	2.732,0	2.996,5	2.342,3	2.896,0	1.180,2	1.279,0	-542,5	979,4
B1. Kapitalne transakcije	154,1	501,2	72,4	23,1	50,9	2,3	2,0	3,8	42,8
B2. Financijske transakcije, isključujući međ. pričuve	2.446,0	2.972,7	4.159,5	2.362,3	3.666,9	1.365,9	1.559,4	-613,8	1.355,4
1. Izravna ulaganja	1.326,9	597,2	1.695,4	709,0	1.184,9	174,6	638,0	308,2	64,1
1.1. U inozemstvo	-175,6	-597,8	-93,0	-280,3	-142,9	-29,9	-63,1	-14,3	-35,6
1.2. U Hrvatsku	1.502,5	1.195,1	1.788,4	989,3	1.327,8	204,5	701,1	322,5	99,7
2. Portfeljna ulaganja	666,0	-440,2	868,8	244,5	-1.049,0	-433,8	-165,9	-415,5	-33,7
2.1. Sredstva	-143,2	-650,6	121,3	-752,5	-475,4	24,6	-174,5	-301,6	-23,9
2.2. Obveze	809,2	210,4	747,5	997,1	-573,5	-458,4	8,6	-113,9	-9,8
3. Finacijski derivati	0,0	0,0	0,0	0,0	-88,4	-88,4	0,0	0,0	0,0
4. Ostala ulaganja	453,2	2.815,6	1.595,3	1.408,7	3.619,4	1.713,5	1.087,4	-506,6	1.325,1
4.1. Sredstva	394,3	451,9	-2.214,0	-420,8	971,4	1.005,3	296,9	-261,0	-69,8
4.2. Obveze	58,9	2.363,8	3.809,3	1.829,5	2.647,9	708,1	790,4	-245,5	1.394,9
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-1.549,0	-741,9	-1.235,5	-43,0	-821,8	-188,1	-282,4	67,6	-418,9
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-233,4	-634,8	-1.130,3	-884,3	-932,5	361,8	-125,4	-1.718,7	549,8

NAPOMENA: U poziciji neto pogrešaka i propusta nalazi se i protustavka dijela prihoda od usluga putovanja koji se odnosi na takve prihode koji nisu zabilježeni u evidenciji banaka.

Tablice H1 – H6: Platna bilanca

Platna bilanca Republike Hrvatske sistematičan je prikaz vrijednosti ekonomskih transakcija hrvatskih rezidenata s inozemstvom u određenom vremenskom razdoblju. Sastavlja se u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond (Priručnik za sastavljanje platne bilance, 5. izdanje, 1993.). Tri su vrste izvora podataka za sastavljanje platne bilance: 1. izvješća državnih institucija (Državnog zavoda za statistiku i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje), 2. specijalizirana izvješća Hrvatske narodne banke (o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom, dužničkim odnosima s inozemstvom, monetarnoj statistici i međunarodnim pričuvama) te 3. procjene i statistička istraživanja koje provodi Hrvatska narodna banka.

Platna bilanca Republike Hrvatske iskazuje se u tri valute: u euru (EUR), u američkom dolaru (USD) i kuni (HRK). U sva tri slučaja koriste se isti izvori podataka i primjenjuju se ista načela obuhvata transakcija i kompiliranja pojedinih stavki. Izvorni podaci iskazani su u raznim valutama pa je vrijednost transakcija potrebno preračunati iz originalne valute u izvještajnu valutu upotrebom tečajeva s tečajnice Hrvatske narodne banke na jedan od sljedećih načina: primjenom srednjih tečajeva na dan transakcije, primjenom prosječnih mjesečnih ili tromjesečnih srednjih tečajeva kada nije poznat datum transakcije, primjenom tečaja na kraju razdoblja za izračun promjene vrijedno-

sti transakcija između dva razdoblja; iz stanja iskazanih na kraju razdoblja u originalnoj valuti izračunava se vrijednost promjene u originalnoj valuti, koja se primjenom prosječnoga srednjeg tečaja u promatranom razdoblju preračunava u vrijednost promjene u izvještajnoj valuti.

Stavke platne bilance koje se odnose na izvoz i uvoz robe slažu se od podataka Državnog zavoda za statistiku o ostvarenoj robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom. Ti se podaci u skladu s preporučenom metodologijom prilagođuju za obuhvat i klasifikaciju. U skladu s tom metodologijom, izvoz i uvoz robe iskazuju se u platnoj bilanci prema paritetu fob. Vrijednost izvoza prema tom paritetu već je sadržana u spomenutom izvješću DZS-a, dok se vrijednost uvoza prema paritetu fob procjenjuje uz pomoć istraživanja Hrvatske narodne banke koje se provodi na stratificiranom uzorku uvoznika, na osnovi čijih se rezultata procjenjuje udio usluga prijevoza i osiguranja za koji se umanjuje originalna vrijednost uvoza prema paritetu cif iz navedenog izvješća DZS-a. U razdoblju od 1993. do 2001. godine taj je udio iznosio 7,10% (procijenjen samo na uzorku najvećih i velikih uvoznika), dok od 2002. godine on iznosi 5,73%. U razdoblju od 1993. do 1996. vrijednost uvoza dopunjavala se procjenom uvoza u slobodne carinske zone, koji je od 1997. uključen u statistiku robne razmjene. Od 1996. godine izvoz i uvoz robe dopunjuju se podacima o popravcima robe i opskrbi brodova i zrakoplova u pomorskim i zračnim lukama. Osim toga, od 1999. godine, na osnovi rezultata istraživanja o potrošnji inozemnih putnika u Hrvat-

Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge

U milijunima EUR

	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2005.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.
Roba	-4.603,8	-5.960,3	-6.974,2	-6.727,8	-7.482,9	-1.569,2	-2.084,8	-1.849,0	-1.979,9
1. Prihodi	5.318,8	5.293,1	5.571,7	6.603,1	7.244,3	1.523,5	1.891,2	1.871,2	1.958,4
1.1. Izvoz (fob) u vanjskotrgovinskoj statistici	5.214,1	5.188,2	5.464,4	6.453,8	7.097,1	1.492,8	1.845,5	1.832,3	1.926,5
1.2. Prilagodbe za obuhvat	104,7	105,0	107,3	149,3	147,2	30,7	45,6	38,9	31,9
2. Rashodi	-9.922,6	-11.253,5	-12.545,9	-13.330,9	-14.727,1	-3.082,7	-3.975,9	-3.720,3	-3.938,3
2.1. Uvoz (cif) u vanjskotrgovinskoj statistici	-10.244,8	-11.327,0	-12.538,0	-13.354,4	-14.937,9	-3.097,1	-4.054,0	-3.778,3	-4.008,5
2.2. Prilagodbe za obuhvat	-405,3	-348,9	-475,6	-474,7	-346,4	-111,1	-73,1	-82,9	-79,3
2.3. Prilagodbe za klasifikaciju	727,4	422,5	467,7	498,1	557,2	115,5	151,2	140,9	149,5
Usluge	3.302,8	3.284,8	4.933,0	4.715,0	5.317,1	4,2	1.127,9	3.968,0	217,1
1. Prijevoz	186,1	172,0	252,2	245,5	376,3	71,0	107,4	127,1	70,9
1.1. Prihodi	658,6	622,8	696,3	791,3	880,3	172,6	237,7	265,4	204,6
1.2. Rashodi	-472,5	-450,8	-444,1	-545,8	-504,0	-101,7	-130,4	-138,2	-133,7
2. Putovanja – turizam	3.072,9	3.138,6	4.976,6	4.822,3	5.394,9	53,4	1.128,3	3.889,9	323,3
2.1. Prihodi	3.749,3	3.960,8	5.572,7	5.505,6	5.998,9	214,4	1.274,3	4.075,5	434,7
2.1.1. Poslovni razlozi	305,8	341,2	260,9	328,2	504,0	43,5	157,7	211,3	91,5
2.1.2. Osobni razlozi	3.443,6	3.619,7	5.311,8	5.177,4	5.494,9	170,9	1.116,6	3.864,3	343,2
2.2. Rashodi	-676,5	-822,2	-596,1	-683,3	-604,1	-161,0	-146,0	-185,6	-111,4
2.2.1. Poslovni razlozi	-322,7	-482,6	-292,3	-297,3	-267,4	-66,2	-72,7	-77,2	-51,3
2.2.2. Osobni razlozi	-353,8	-339,6	-303,8	-386,0	-336,7	-94,8	-73,3	-108,5	-60,1
2.3. Ostale usluge	43,9	-25,9	-295,8	-352,7	-454,0	-120,1	-107,8	-49,1	-177,1
2.3.1. Prihodi	1.073,4	1.248,6	1.296,9	1.339,8	1.172,6	265,6	279,0	329,9	298,1
2.3.2. Rashodi	-1.029,5	-1.274,5	-1.592,7	-1.692,5	-1.626,6	-385,7	-386,8	-378,9	-475,2

skoj i domaćih putnika u inozemstvu, stavka izvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe prodane stranim putnicima i turistima i iznesene iz Republike Hrvatske, a stavka uvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe koju su hrvatski građani osobno uvezli iz susjednih zemalja (troškovi za tzv. shopping).

Na računu usluga zasebno se vode usluge prijevoza, putovanja – turizma i ostale usluge. Prihodi i rashodi s osnove usluga prijevoza su u razdoblju od 1993. do 1998. preuzimani iz evidencije platnog prometa s inozemstvom. Počevši od 1999. godine, prihodi i rashodi s osnove prijevoza robe i putnika, kao i vrijednost pratećih usluga, koji zajedno čine ukupnu vrijednost tih usluga, sastavljaju se na osnovi rezultata Istraživanja o transakcijama povezanim s uslugama međunarodnog prijevoza, što ga provodi HNB. Zbog izrazito velike populacije cestovnih prijevoznika, prihodi i rashodi s osnove cestovnog prijevoza ne preuzimaju se iz toga istraživanja, nego se sastavljaju upotrebom podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom. Kod usluge prijevoza robe rashodi se dopunjuju dijelom troškova prijevoza i osiguranja koji se odnosi na uvoz robe koji pripada nerezidentima, a koji se procjenjuje na osnovi svođenja vrijednosti uvoza prema paritetu cif na vrijednost uvoza prema paritetu fob.

Prihodi od usluga pruženih stranim putnicima i turistima, kao i rashodi koje su domaći putnici i turisti imali u inozemstvu prikazuju se na poziciji Putovanja – turizam. U razdoblju od 1993. do 1998. ta se pozicija procjenjivala upotrebom različitih izvora podataka koji nisu osiguravali potpuni obuhvat u skladu s preporučenom metodologijom, pa je stoga Hrvatska narodna banka od druge polovice 1998. godine počela provoditi Istraživanje o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu i koristiti se njegovim rezultatima pri kompilaciji stavaka na poziciji Putovanja – turizam. Od početka 1999. godine rezultati toga istraživanja, koje se zasniva na anketiranju putnika (stratificirani uzorak) na graničnim prijelazima, kombiniraju se s podacima Ministarstva unutarnjih poslova o ukupnom broju stranih i domaćih putnika te s podacima o distribuciji stranih putnika prema državama iz priopćenja o turizmu Državnog zavoda za statistiku kako bi se procijenile odgovarajuće stavke platne bilance.

Pozicija Ostale usluge sastavlja se upotrebom različitih izvora podataka: osim prihoda i rashoda koji se odnose na usluge osiguranja

i komunikacijske usluge, koji se od 2001. utvrđuju uz pomoć specijaliziranih statističkih istraživanja HNB-a, vrijednosti svih ostalih usluga preuzimaju se iz statistike ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom.

Na računu dohotka transakcije se raspoređuju u četiri osnovne grupe. Stavka Naknade zaposlenima sastavlja se na osnovi ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom. Dohoci od izravnih ulaganja, portfeljnih ulaganja, odnosno ostalih ulaganja prikazuju se odvojeno. U okviru dohotka od izravnih ulaganja, koji se izračunava na osnovi Istraživanja Hrvatske narodne banke o izravnim i ostalim vlasničkim ulaganjima, posebno se iskazuje podatak o zadržanoj dobiti. Za razliku od podataka o dividendama, taj podatak ne postoji za razdoblje od 1993. do 1996. jer se onda nije posebno iskazivao. Na osnovi statističkih podataka o dužničkim odnosima s inozemstvom, počevši od 1997., dohodak od izravnih ulaganja uključuje i podatke o kamatama za kreditne odnose između vlasnički izravno povezanih rezidenata i nerezidenata. Dohodak od vlasničkih portfeljnih ulaganja sastavlja se na osnovi istog istraživanja, dok se podaci o dohotku od dužničkih portfeljnih ulaganja sastavljaju od 1999. godine na osnovi plaćenog dohotka iz evidencije kreditnih odnosa s inozemstvom, koja obuhvaća i plaćanja koja se odnose na dužničke vrijednosne papire u vlasništvu nerezidenata. Dohodak od ostalih ulaganja obuhvaća sva plaćanja i naplate kamata prema evidenciji kreditnih odnosa s inozemstvom.

Tekući transferi odvojeno se prikazuju za sektor države i za ostale sektore. Evidencija platnog prometa s inozemstvom koristi se kao glavni izvor podataka o tekućim transferima za oba sektora. Osim poreza i trošarina, mirovina, te novčanih pomoći i darova, koji su uključeni u tekuće transfere oba sektora, sektor države obuhvaća još i podatke o međudržavnoj suradnji, a ostali sektori sadrže i podatke o radničkim doznakama. U tekuće se transfere kod sektora države također dodaju podaci o uvozu i izvozu robe bez plaćanja, koje dostavlja Državni zavod za statistiku. U razdoblju od 1993. do 1998. tekući transferi ostalih sektora obuhvaćali su i procjenu neregistriranih deviznih doznaka, koja je činila 15% pozitivne razlike između neklasificiranog priljeva i neklasificiranog odljeva sektora stanovništva. Od 1993. do drugog tromjesečja 1996. Hrvatska narodna banka procjenjivala je i dio odljeva s osnove tekućih transfera. Od 2002. priljevi i odljevi po tekućim transferima

Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi

U milijunima EUR

	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2005.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.
Dohodak	-616,2	-573,8	-1.069,5	-637,0	-974,2	-276,7	-517,8	-127,3	-52,4
1. Naknade zaposlenima	143,1	167,6	183,9	233,9	259,7	61,1	68,5	59,8	70,3
1.1. Prihodi	157,4	187,2	217,3	268,3	289,2	66,1	74,0	71,7	77,4
1.2. Rashodi	-14,3	-19,5	-33,4	-34,4	-29,5	-5,0	-5,5	-11,9	-7,1
2. Dohodak od izravnih ulaganja	-357,8	-353,4	-839,9	-431,6	-741,3	-107,8	-462,8	-123,7	-47,0
2.1. Prihodi	22,8	23,6	37,9	174,7	90,2	9,7	56,3	22,4	1,7
Od čega: Zadržana dobit	17,1	7,4	34,8	165,8	44,3	9,0	33,2	1,6	0,5
2.2. Rashodi	-380,6	-377,1	-877,8	-606,3	-831,5	-117,5	-519,1	-146,1	-48,8
Od čega: Zadržana dobit	-188,4	-161,8	-588,9	-291,4	-567,8	-83,4	-408,2	-70,7	-5,5
3. Dohodak od portfeljnih ulaganja	-241,8	-214,8	-239,6	-256,6	-306,4	-190,4	-53,8	-35,7	-26,5
3.1. Prihodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.2. Rashodi	-241,9	-214,9	-239,6	-256,6	-306,4	-190,4	-53,8	-35,7	-26,5
4. Dohodak od ostalih ulaganja	-159,6	-173,2	-173,9	-182,8	-186,2	-39,5	-69,8	-27,7	-49,2
4.1. Prihodi	292,2	247,4	195,5	214,3	272,0	58,3	59,0	76,2	78,5
4.2. Rashodi	-451,8	-420,6	-369,4	-397,1	-458,2	-97,8	-128,8	-103,9	-127,7
Tekući transferi	1.099,5	1.152,2	1.244,5	1.191,8	1.176,3	299,6	321,1	269,5	286,1
1. Država	65,3	32,2	70,5	2,6	2,2	35,8	0,6	-18,8	-15,5
1.1. Prihodi	142,7	143,4	213,1	180,1	215,8	80,3	49,9	44,4	41,2
1.2. Rashodi	-77,4	-111,2	-142,6	-177,5	-213,6	-44,5	-49,3	-63,2	-56,6
2. Ostali sektori	1.034,2	1.120,0	1.174,0	1.189,2	1.174,1	263,9	320,5	288,2	301,5
2.1. Prihodi	1.190,6	1.309,8	1.325,6	1.404,5	1.408,8	320,8	377,2	343,5	367,2
2.2. Rashodi	-156,4	-189,8	-151,6	-215,3	-234,6	-56,9	-56,7	-55,3	-65,6

ostalih sektora dopunjuju se podacima specijaliziranoga statističkog istraživanja HNB-a o međunarodnim transakcijama povezanim s uslugama osiguranja.

Kapitalni račun zasniva se na evidenciji platnog prometa s inozemstvom, i to na onom njegovom dijelu koji se odnosi na transfere iseljenika. Osim toga, u kapitalni račun se uključuju i transferi koji se ne mogu klasificirati u tekuće transfere, kao što su alokacija zlata bivše SFRJ ili ulaganja u prava i patente.

Inozemna izravna ulaganja obuhvaćaju vlasnička ulaganja, zadržanu dobit i dužničke odnose između vlasnički povezanih rezidenata i nerezidenata. Izravna vlasnička ulaganja su ulaganja kojima strani vlasnik stječe najmanje 10% udjela u temeljnom kapitalu trgovačkog društva, bez obzira je li riječ o ulaganju rezidenta u inozemstvo ili nerezidenta u hrvatske rezidente. Istraživanje Hrvatske narodne banke o inozemnim izravnim ulaganjima započelo je 1997. godine kada su poduzeća obuhvaćena istraživanjem dostavila i podatke o izravnim vlasničkim ulaganjima za razdoblje od 1993. do 1996. godine. Za isto razdoblje ne postoje podaci o zadržanoj dobiti i ostalom kapitalu izravnih ulaganja u koji se klasificiraju svi dužnički odnosi između povezanih rezidenata i nerezidenata (osim za bankarski sektor) i koji su postali dostupni tek nakon početka provođenja spomenutog istraživanja. Od 1999. godine podaci o dužničkim odnosima unutar izravnih ulaganja prikupljaju se na osnovi evidencije dužničkih odnosa s inozemstvom.

Podaci o portfeljnim vlasničkim ulaganjima prikupljaju se iz istog izvora kao i podaci o izravnim vlasničkim ulaganjima. Portfeljna dužnička ulaganja obuhvaćaju sva ulaganja u kratkoročne i dugoročne dužničke vrijednosne papire koja se ne mogu klasificirati u izravna ulaganja. U razdoblju od 1997. do 1998. ti su se podaci prikupljali istraživanjem Hrvatske narodne banke o izravnim i portfeljnim ulaganjima, dok se od 1999. godine koriste podaci o dužničkim odnosima s inozemstvom i podaci monetarne statistike za ulaganja banaka. Počevši od 2002. godine, ova se pozicija sastavlja i za investicijske fondove, a od 2004. i za mirovinske fondove.

Ostala ulaganja obuhvaćaju sva ostala nespomenuta dužnička ulaganja, osim ulaganja koja čine međunarodne pričuve. Ostala se ulaganja klasificiraju prema instrumentima, ročnosti i sektorima.

Trgovinski krediti u razdoblju od 1996. do 2002. obuhvaćaju procjenu Hrvatske narodne banke za avansna plaćanja i odgode plaćanja koja je napravljena na osnovi uzorka najvećih i velikih uvoznika i izvoznika. Podaci o avansima procjenjuju se od 1996., dok se podaci o kratkoročnim odgodama plaćanja (najprije do 90 dana, zatim do 150 dana, a danas od 8 dana do 1 godine) prikupljaju od 1999. Od 2003. godine to je istraživanje zamijenjeno novim istraživanjem, a podatke za njega obvezna su dostavljati izabrana poduzeća bez obzira na svoju veličinu (stratificirani uzorak). Podaci o odgodama plaćanja s originalnim dospeljem dužim od godine dana preuzimaju se iz evidencije Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom. Krediti koje su rezidenti odobrili nerezidentima, odnosno inozemni krediti koje koriste rezidenti, a odobrili su ih nerezidenti, a koji se ne mogu svrstati u izravna ulaganja ili u trgovinske kredite, svrstani su prema institucionalnim sektorima i ročnosti u odgovarajuće pozicije ostalih ulaganja. Izvor podataka tih pozicija je evidencija Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom. Pozicija valuta i depozita pokazuje potraživanja rezidenata od inozemstva za stranu efektivu i depozite koji se nalaze u stranim bankama, kao i obveze hrvatskih banaka za depozite u vlasništvu nerezidenata. Izvor podataka za sektore države i banaka je monetarna statistika, iz koje se na osnovi podataka o stanjima i valutnoj strukturi inozemne aktive i pasive procjenjuju transakcije iz kojih je uklonjen utjecaj tečaja. U razdoblju od 1993. do 1998. podaci o potraživanjima ostalih sektora na ovoj poziciji kompilirali su se na osnovi procjene Hrvatske narodne banke koja se zasnivala na dijelu neto deviznog priljeva stanovništva koji nije klasificiran u tekuće transfere. Od 1999. godine ova pozicija sadrži samo podatke prema tromjesečnim podacima Banke za međunarodne namire, dok se podaci u četvrtom tromjesečju 2001. i prva dva tromjesečja 2002. odnose na efekt promjene valuta država članica EMU-a u euro.

U razdoblju od 1993. do 1998. procjena transakcija u pozicijama međunarodnih pričuva napravljena je tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u dolare primjenom prosječnih mjesečnih tečajeva valuta sadržanih u pričuvama. Promjene salda međunarodnih pričuva od 1999. godine izračunavaju se na osnovi računovodstvenih podataka Hrvatske narodne banke.

Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja

U milijunima EUR

	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2005.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.
Izravna ulaganja	1.326,9	597,2	1.695,4	709,0	1.184,9	174,6	638,0	308,2	64,1
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	-175,6	-597,8	-93,0	-280,3	-142,9	-29,9	-63,1	-14,3	-35,6
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	-139,4	-594,1	-101,9	-259,4	-90,2	-19,2	-43,7	-12,5	-14,9
1.1.1. Sredstva	-139,4	-597,0	-101,9	-259,7	-90,2	-19,2	-43,7	-12,5	-14,9
1.1.2. Obveze	0,0	2,9	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostala ulaganja	-36,2	-3,7	8,9	-20,9	-52,7	-10,7	-19,4	-1,9	-20,7
1.2.1. Sredstva	5,5	-6,4	-12,8	-25,6	-42,3	-1,8	-19,3	-2,4	-18,7
1.2.2. Obveze	-41,7	2,7	21,7	4,7	-10,4	-8,9	-0,1	0,6	-2,0
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	1.502,5	1.195,1	1.788,4	989,3	1.327,8	204,5	701,1	322,5	99,7
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	1.087,8	873,8	1.345,1	605,1	1.263,9	380,6	535,5	201,6	146,2
2.1.1. Sredstva	-8,0	0,0	-1,2	-25,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Obveze	1.095,8	873,8	1.346,4	630,1	1.263,9	380,6	535,5	201,6	146,2
2.2. Ostala ulaganja	414,7	321,2	443,3	384,2	63,9	-176,1	165,5	121,0	-46,5
2.2.1. Sredstva	0,1	-0,3	-1,5	-17,4	1,5	-34,5	0,0	36,0	0,0
2.2.2. Obveze	414,5	321,6	444,8	401,6	62,4	-141,6	165,6	85,0	-46,5
Portfeljna ulaganja	666,0	-440,2	868,8	244,5	-1.049,0	-433,8	-165,9	-415,5	-33,7
1. Sredstva	-143,2	-650,6	121,3	-752,5	-475,4	24,6	-174,5	-301,6	-23,9
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	0,3	-78,4	-58,0	-32,9	-140,5	-13,8	-60,8	-65,9	-0,1
1.1.1. Država	0,0	-2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Banke	0,4	-2,8	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.3. Ostali sektori	-0,1	-72,7	-58,3	-32,9	-140,5	-13,8	-60,8	-65,9	-0,1
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	-143,5	-572,2	179,4	-719,6	-334,9	38,4	-113,8	-235,7	-23,9
1.2.1. Obveznice	-128,8	-586,9	165,9	-585,0	-359,0	30,9	-127,4	-229,5	-33,0
1.2.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.1.2. Banke	-128,8	-566,6	180,1	-592,9	-322,8	25,6	-113,7	-201,6	-33,0
1.2.1.3. Ostali sektori	0,0	-20,3	-14,1	7,9	-36,2	5,3	-13,6	-27,9	0,0
1.2.2. Instrumenti tržišta novca	-14,8	14,7	13,5	-134,6	24,1	7,5	13,6	-6,2	9,1
1.2.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2.2. Banke	-14,8	20,9	7,3	-134,7	24,1	7,5	13,6	-6,2	9,1
1.2.2.3. Ostali sektori	0,0	-6,2	6,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	809,2	210,4	747,5	997,1	-573,5	-458,4	8,6	-113,9	-9,8
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	15,1	44,2	13,5	141,6	81,7	45,1	10,2	10,8	15,6
2.1.1. Banke	-5,2	4,7	-2,1	-0,4	-13,6	-10,3	-6,5	4,0	-0,8
2.1.2. Ostali sektori	20,3	39,5	15,6	142,0	95,3	55,4	16,7	6,8	16,4
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	794,1	166,2	734,0	855,5	-655,3	-503,5	-1,6	-124,7	-25,4
2.2.1. Obveznice	774,2	197,2	700,0	889,3	-655,3	-503,5	-1,6	-124,7	-25,4
2.2.1.1. Država	774,2	67,2	527,3	417,8	-645,2	-513,9	8,1	-114,7	-24,8
2.2.1.2. Banke	0,0	0,0	0,0	444,4	4,5	2,5	2,0	0,0	0,0
2.2.1.3. Ostali sektori	0,0	130,0	172,6	27,2	-14,6	7,8	-11,7	-10,1	-0,6
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	19,9	-30,9	34,0	-33,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.2. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.3. Ostali sektori	19,9	-30,9	34,0	-33,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja

U milijunima EUR

	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2005.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.
Ostala ulaganja, neto	453,0	2.815,5	1.595,2	1.408,7	3.619,4	1.713,5	1.087,4	-506,6	1.325,1
1. Sredstva	394,3	451,9	-2.214,0	-420,8	971,4	1.005,3	296,9	-261,0	-69,8
1.1. Trgovinski krediti	57,9	-88,4	-167,2	-188,6	-145,2	37,5	-16,9	-113,7	-52,0
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,0	0,0	-0,3	0,0
1.1.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,0	0,0	-0,3	0,0
1.1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	57,9	-88,4	-167,2	-188,6	-144,9	37,5	-16,9	-113,5	-52,1
1.1.2.1. Dugoročni krediti	9,2	-16,3	-23,0	17,5	15,1	13,2	4,2	-1,8	-0,5
1.1.2.2. Kratkoročni krediti	48,7	-72,1	-144,1	-206,1	-160,0	24,2	-21,1	-111,6	-51,5
1.2. Krediti	39,2	-54,7	-84,7	43,9	-104,2	3,5	-19,1	-21,5	-67,1
1.2.1. Država	-3,4	0,6	-1,0	-1,7	-1,6	0,1	0,0	0,6	-2,3
1.2.1.1. Dugoročni krediti	-3,4	0,6	-1,0	-1,7	-1,6	0,1	0,0	0,6	-2,3
1.2.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2. Banke	-10,0	-22,0	4,3	3,8	-16,8	1,3	-7,8	-6,5	-3,7
1.2.2.1. Dugoročni krediti	-3,4	-16,5	5,0	-0,1	-8,8	1,3	-6,7	0,4	-3,7
1.2.2.2. Kratkoročni krediti	-6,6	-5,5	-0,6	3,9	-8,0	0,0	-1,1	-6,9	0,0
1.2.3. Ostali sektori	52,6	-33,3	-88,1	41,9	-85,8	2,1	-11,3	-15,6	-61,1
1.2.3.1. Dugoročni krediti	52,6	-33,2	-88,2	43,2	-87,0	1,8	-11,6	-15,8	-61,5
1.2.3.2. Kratkoročni krediti	0,0	-0,1	0,1	-1,3	1,2	0,3	0,3	0,2	0,4
1.3. Gotovina i depoziti	297,3	594,9	-1.962,1	-276,1	1.220,8	964,4	332,9	-125,8	49,3
1.3.1. Država	-18,1	-24,2	30,3	72,7	-44,4	-68,6	53,3	-9,7	-19,4
1.3.2. Banke	-1.790,9	1.516,5	-1.964,5	-368,7	1.313,5	1.019,2	339,2	-113,7	68,8
1.3.3. Ostali sektori	2.106,3	-897,4	-27,9	19,8	-48,2	13,7	-59,5	-2,5	0,0
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	58,7	2.363,6	3.809,2	1.829,5	2.648,0	708,2	790,4	-245,5	1.394,9
2.1. Trgovinski krediti	96,3	501,3	-226,9	-54,5	-52,2	-7,2	105,3	-77,9	-72,4
2.1.1. Država	1,2	-0,1	1,5	-0,3	-0,5	-0,2	-0,1	-0,2	-0,1
2.1.1.1. Dugoročni krediti	1,2	-0,1	1,5	-0,3	-0,5	-0,2	-0,1	-0,2	-0,1
2.1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	95,1	501,4	-228,4	-54,3	-51,7	-7,0	105,4	-77,7	-72,4
2.1.2.1. Dugoročni krediti	-22,1	-1,2	-47,4	-16,7	25,6	7,6	2,5	9,8	5,6
2.1.2.2. Kratkoročni krediti	117,2	502,6	-181,0	-37,5	-77,2	-14,6	102,9	-87,5	-77,9
2.2. Krediti	-260,5	653,8	2.896,1	1.636,5	2.329,9	542,7	783,2	98,5	905,6
2.2.1. Hrvatska narodna banka	-4,1	-177,2	354,2	-369,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1. Krediti i zajmovi MMF-a	-34,3	-129,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.1. Povučena kreditna sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.2. Otplate	-34,3	-129,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.2. Kratkoročni krediti	30,3	-47,6	354,2	-369,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Država	-212,2	433,9	502,9	411,7	232,4	-0,1	117,9	66,6	47,9
2.2.2.1. Dugoročni krediti	185,4	433,9	502,9	411,7	232,4	-0,1	117,9	66,6	47,9
2.2.2.1.1. Povučena kreditna sredstva	363,2	598,2	697,8	706,8	475,1	59,4	179,0	127,8	108,9
2.2.2.1.2. Otplate	-177,8	-164,3	-194,9	-295,1	-242,7	-59,5	-61,1	-61,2	-60,9
2.2.2.2. Kratkoročni krediti	-397,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.3. Banke	87,2	79,3	1.005,7	647,4	842,2	327,1	306,3	-231,3	440,1
2.2.3.1. Dugoročni krediti	93,0	81,6	927,2	737,9	276,5	8,8	109,6	-166,0	324,1
2.2.3.1.1. Povučena kreditna sredstva	829,3	656,9	1.644,7	1.165,8	1.135,6	250,8	407,8	53,3	423,6
2.2.3.1.2. Otplate	-736,3	-575,3	-717,5	-427,8	-859,0	-242,0	-298,3	-219,3	-99,5
2.2.3.2. Kratkoročni krediti	-5,8	-2,3	78,5	-90,6	565,7	318,3	196,7	-65,3	116,0
2.2.4. Ostali sektori	-131,5	317,8	1.033,4	947,0	1.255,4	215,7	359,0	263,2	417,5
2.2.4.1. Dugoročni krediti	-133,6	335,4	983,0	909,0	1.024,3	161,2	283,4	141,7	438,2
2.2.4.1.1. Povučena kreditna sredstva	818,1	1.326,0	1.962,1	2.046,4	2.156,2	333,3	537,2	451,2	834,4
2.2.4.1.2. Otplate	-951,7	-990,7	-979,1	-1.137,4	-1.131,9	-172,2	-253,9	-309,6	-396,2
2.2.4.2. Kratkoročni krediti	2,1	-17,6	50,4	38,0	231,0	54,5	75,6	121,5	-20,6
2.3. Gotovina i depoziti	223,0	1.209,4	1.140,7	244,5	367,5	172,0	-98,8	-266,9	561,2
2.3.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	50,0	-50,0	0,0	0,0
2.3.2. Banke	223,0	1.209,4	1.140,7	244,5	367,5	122,0	-48,8	-266,9	561,2
2.4. Ostale obveze	-0,1	-0,9	-0,7	3,0	2,8	0,7	0,7	0,7	0,6

Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica

U milijunima kuna

	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2005.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1 + 6)	-6.083,1	-15.509,0	-14.210,5	-11.022,5	-14.363,5	-11.473,0	-8.389,4	16.695,9	-11.197,0
1. Roba, usluge i dohodak (2 + 5)	-14.276,1	-24.285,8	-23.915,9	-20.308,0	-23.451,2	-13.816,8	-10.843,6	14.614,7	-13.405,5
1.1. Prihodi	84.083,8	85.563,6	102.470,1	111.108,2	117.680,0	17.345,6	28.422,5	49.365,1	22.546,8
1.2. Rashodi	-98.359,9	-109.849,4	-126.386,0	-131.416,2	-141.131,2	-31.162,5	-39.266,1	-34.750,4	-35.952,3
2. Roba i usluge (3 + 4)	-9.950,0	-20.004,4	-15.694,7	-15.516,8	-16.253,6	-11.740,5	-7.038,5	15.542,9	-13.017,6
2.1. Prihodi	80.321,0	82.188,2	99.169,2	106.198,2	112.864,1	16.337,8	27.032,0	48.112,0	21.382,3
2.2. Rashodi	-90.270,9	-102.192,6	-114.863,9	-121.715,0	-129.117,8	-28.078,3	-34.070,5	-32.569,1	-34.399,9
3. Roba	-34.323,1	-44.135,8	-52.782,7	-50.354,9	-55.309,3	-11.768,2	-15.306,8	-13.614,3	-14.620,0
3.1. Prihodi	39.695,8	39.198,3	42.167,2	49.480,4	53.574,2	11.439,2	13.893,7	13.780,0	14.461,3
3.2. Rashodi	-74.018,9	-83.334,1	-94.949,9	-99.835,3	-108.883,5	-23.207,4	-29.200,5	-27.394,2	-29.081,4
4. Usluge	24.373,1	24.131,4	37.088,0	34.838,1	39.055,7	27,7	8.268,4	29.157,1	1.602,5
4.1. Prihodi	40.625,2	42.989,9	57.002,0	56.717,8	59.289,9	4.898,7	13.138,3	34.332,0	6.921,0
4.2. Rashodi	-16.252,1	-18.858,5	-19.914,0	-21.879,7	-20.234,3	-4.870,9	-4.870,0	-5.174,9	-5.318,5
5. Dohodak	-4.326,1	-4.281,4	-8.221,2	-4.791,2	-7.197,6	-2.076,4	-3.805,1	-928,1	-388,0
5.1. Prihodi	3.762,9	3.375,4	3.300,8	4.910,0	4.815,9	1.007,8	1.390,4	1.253,1	1.164,5
5.2. Rashodi	-8.089,0	-7.656,8	-11.522,1	-9.701,2	-12.013,5	-3.084,2	-5.195,6	-2.181,3	-1.552,5
6. Tekući transferi	8.192,9	8.776,7	9.705,4	9.285,6	9.087,7	2.343,8	2.454,2	2.081,2	2.208,5
6.1. Prihodi	9.934,0	10.761,2	11.639,9	11.872,9	12.018,6	3.010,9	3.136,6	2.856,6	3.014,5
6.2. Rashodi	-1.741,1	-1.984,4	-1.934,6	-2.587,4	-2.930,9	-667,1	-682,4	-775,4	-805,9
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	7.345,0	20.662,7	23.316,6	17.940,9	21.297,5	8.788,4	9.267,9	-3.940,8	7.182,1
B1. Kapitalne transakcije	1.145,1	3.695,6	546,9	172,8	375,8	17,5	14,7	27,6	315,9
B2. Financijske transakcije, isključujući med. pričuve	17.696,9	22.455,6	32.122,1	18.104,6	26.997,1	10.181,6	11.326,7	-4.471,5	9.960,3
1. Izravna ulaganja	9.839,3	4.888,5	13.293,9	5.547,5	8.471,1	1.176,5	4.557,3	2.300,9	436,3
1.1. U inozemstvo	-1.278,4	-4.419,4	-713,8	-2.086,9	-1.050,1	-224,1	-460,1	-103,1	-262,9
1.2. U Hrvatsku	11.117,7	9.307,9	14.007,7	7.634,4	9.521,2	1.400,6	5.017,4	2.404,0	699,3
2. Portfeljna ulaganja	4.978,9	-3.227,3	6.669,8	1.747,5	-7.717,5	-3.202,9	-1.215,2	-3.048,4	-251,0
2.1. Sredstva	-1.081,7	-4.839,8	936,8	-5.688,0	-3.481,8	185,7	-1.277,3	-2.213,5	-176,7
2.2. Obveze	6.060,6	1.612,6	5.733,0	7.435,4	-4.235,7	-3.388,6	62,1	-834,9	-74,3
3. Financijski derivati	0,0	0,0	0,0	0,0	-659,4	-659,4	0,0	0,0	0,0
4. Ostala ulaganja	2.878,7	20.794,4	12.158,4	10.809,6	26.903,0	12.867,4	7.984,7	-3.724,1	9.775,0
4.1. Sredstva	2.569,6	3.261,5	-16.835,7	-3.086,3	7.344,4	7.584,2	2.186,4	-1.915,0	-511,2
4.2. Obveze	309,0	17.532,9	28.994,0	13.895,9	19.558,6	5.283,2	5.798,3	-1.809,0	10.286,1
B3. Međunarodne pričuve	-11.497,0	-5.488,5	-9.352,4	-336,5	-6.075,4	-1.410,8	-2.073,6	503,1	-3.094,1
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-1.261,9	-5.153,7	-9.106,1	-6.918,5	-6.934,0	2.684,7	-878,5	-12.755,1	4.014,9

NAPOMENA: U poziciji neto pogrešaka i propusta nalazi se i protustavka dijela prihoda od usluga putovanja koji se odnosi na takve prihode koji nisu zabilježeni u evidenciji banaka.

Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka^a

Na kraju razdoblja, u milijunima EUR

Godina	Mjesec	Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke							Devizne pričuve banaka
		Ukupno	Posebna prava vučenja	Pričuvena pozicija u MMF-u	Zlato	Devize			
						Ukupno	Valuta i depoziti	Obveznice i zadužnice	
1997.	prosinac	2.303,7	133,4	0,1	—	2.170,2	1.825,2	345,0	2.078,9
1998.	prosinac	2.400,2	197,1	0,1	—	2.203,0	1.642,6	560,4	1.607,0
1999.	prosinac	3.012,7	188,7	0,2	—	2.823,7	2.449,8	373,9	1.344,7
2000.	prosinac	3.783,2	158,5	0,2	—	3.624,5	2.763,0	861,5	2.310,7
2001.	prosinac	5.333,6	122,9	0,2	—	5.210,5	3.469,7	1.740,7	4.056,0
2002.	prosinac	5.651,3	2,3	0,2	—	5.648,8	3.787,8	1.861,0	2.581,6
2003.	prosinac	6.554,1	0,7	0,2	—	6.553,2	3.346,0	3.207,2	3.927,1
2004.	prosinac	6.436,2	0,6	0,2	—	6.435,4	3.173,3	3.262,0	4.220,1
2005.	siječanj	6.556,4	1,0	0,2	—	6.555,3	3.220,6	3.334,6	3.718,0
	veljača	6.582,1	0,7	0,2	—	6.581,3	3.254,4	3.326,8	3.235,6
	ožujak	6.700,5	0,7	0,2	—	6.699,6	3.415,3	3.284,3	3.298,1
	travanj	6.772,0	0,9	0,2	—	6.770,8	3.503,5	3.267,3	3.021,9
	svibanj	6.990,6	0,6	0,2	—	6.989,8	3.640,3	3.349,5	2.937,7
	lipanj	7.065,7	0,7	0,2	—	7.064,8	3.654,5	3.410,3	2.974,7
	srpanj	7.061,6	1,4	0,2	—	7.060,0	3.690,7	3.369,3	3.051,0
	kolovoz	7.064,3	0,8	0,2	—	7.063,2	3.686,2	3.377,0	3.084,6
	rujan	6.998,7	0,8	0,2	—	6.997,7	3.607,6	3.390,0	3.064,9
	listopad	7.128,5	1,2	0,2	—	7.127,1	3.709,2	3.417,9	2.864,8
	studenj	7.220,4	0,8	0,2	—	7.219,3	3.781,1	3.438,2	3.242,7
	prosinac	7.438,4	0,9	0,2	—	7.437,3	3.834,5	3.602,8	2.938,4

^a Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine samo devizne pričuve HNB-a.**Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka**

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke iskazuju se u skladu s Priručnikom za sastavljanje platne bilance (Međunarodni monetarni fond, 1993.) i uključuju ona potraživanja Hrvatske narodne banke od inozemstva koja se mogu koristiti za premošćivanje neusklađenosti

međunarodnih plaćanja. Međunarodne pričuve sastoje se od posebnih prava vučenja, pričuvene pozicije u MMF-u, zlata, strane valute i depozita kod stranih banaka, te obveznica i zadužnica. Devizne pričuve banaka uključuju stranu valutu i depozite domaćih banaka kod stranih banaka. Te su devizne pričuve dopunska rezerva likvidnosti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja.

3. Neiskorišteni okvirni krediti ugovoreni s:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- BIS (+)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- MMF (+)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih opcija prema domaćoj valuti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3+4)	-1.772,9	-1.815,9	-2.012,0	-2.091,4	-2.050,4	-2.164,0	-2.201,0	-2.214,3	-2.225,9	-2.087,6	-2.162,1	-2.176,1	-2.273,1	-
IV Bilješke														
(a) kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
U tome: Središnja država (bez republičkih fondova)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(b) devizni financijski instrumenti koji se ne honoriraju u devizama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(c) založena imovina	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(d) repo poslovi s vrijednosnim papirima	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- posuđeni ili repo i uključeni u Dio I.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- posuđeni ili repo ali nisu uključeni u Dio I.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- primljeni ili stečeni i uključeni u Dio I.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- primljeni ili stečeni ali nisu uključeni u Dio I.	180,7	89,1	271,6	244,2	185,5	279,4	310,3	276,0	180,5	176,6	100,0	100,0	88,5	-
(e) financijski derivati (neto, po tržišnoj vrijednosti)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(f) valutna struktura službenih međunarodnih pričuva														
- SDR i valute koje čine SDR	6.436,2	6.556,4	6.582,1	6.700,4	6.772,0	6.990,6	7.065,7	7.061,6	7.064,2	6.998,7	7.128,3	7.220,1	7.438,1	-
- valute koje ne čine SDR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,3	0,3	-
- po pojedinim valutama:														
USD	1.609,1	1.349,1	1.337,4	1.379,1	1.117,9	1.146,6	1.104,1	1.089,3	1.079,8	1.100,5	1.093,8	1.131,5	1.104,5	-
EUR	4.826,3	5.206,2	5.243,8	5.320,4	5.652,9	5.843,2	5.960,7	5.970,7	5.983,4	5.897,1	6.033,1	6.087,5	6.332,5	-

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

Međunarodne pričuve i inozemna likvidnost iskazuju se u skladu s Predložkom o međunarodnim pričuvama i inozemnoj likvidnosti, koji je sastavio MMF. Detaljno objašnjenje Predložka nalazi se u materijalu MMF-a "International reserves and foreign currency liquidity: guidelines for a data template, 2001".

Prvi dio Predložka prikazuje ukupnu imovinu Hrvatske narodne banke u konvertibilnoj stranoj valuti. Službene međunarodne pričuve (I. A) prikazuju one oblike imovine koje HNB može u bilo kojem trenutku koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Službene međunarodne pričuve uključuju: kratkoročne inozemne utržive dužničke vrijednosne papire, efektivni strani novac, devizne depozite po viđenju, oročene devizne depozite koji se mogu razročiti prije dospeljeća, oročene devizne depozite s preostalim rokom dospeljeća do godine dana, pričuvnu poziciju u MMF-u, posebna prava vučenja, zlato i obratne repo poslove s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Drugi dio Predložka prikazuje fiksno ugovorene devizne neto obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (isključujući republičke fondove), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (II. 1.) uključuju buduća plaćanja kamata na deviznu obveznu pričuvenu banaka kod HNB-a (uključeno je samo plaćanje kamata za idući mjesec), plaćanja budućih dospeljeća izdanih blagajničkih zapisa HNB-a u stranoj valuti, buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na kredite primljene od MMF-a, te buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na devizne dugove središnje države (isključujući republičke fondove). Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminskih poslova (II. 2.) uključuje buduće naplate (predznak +) ili plaćanja (predznak -) koje rezultiraju iz međuvalutnih swapova između HNB-a i

domaćih banaka (privremene prodaje ili privremene kupnje deviza). Ostalo (II. 3.) uključuje buduća plaćanja s osnove repo poslova s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Treći dio Predložka prikazuje ugovorene potencijalne neto devizne obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (bez republičkih fondova), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Potencijalne devizne obveze (III. 1.) uključuju buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na inozemne kredite za koje jamči središnja država, te stanje devizne obvezne pričuvene banaka kod HNB-a (uključivanje devizne obvezne pričuve zasniva se na pretpostavkama da u budućnosti neće biti promjena stope ni promjena osnovice za obračun devizne pričuve, koja se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti, osim vlasničkih vrijednosnih papira banke, te hibridnih i podređenih instrumenata). Neiskorišteni okvirni krediti prikazuju potencijalne priljeve (predznak +) ili odljeve (predznak -) koji bi nastali korištenjem tih kredita.

Četvrti dio Predložka prikazuje bilješke. Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom (IV. (a)) prikazuje obveze na osnovi Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske, koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Založena imovina (IV. (c)) prikazuje oročene devizne depozite s ugovorenim dospijećem dužim od 3 mjeseca iz stavke I. B, koji također čine zalag. Repo poslovi s vrijednosnim papirima prikazuju vrijednost kolaterala koji su predmet repo poslova i obrnutih repo poslova s vrijednosnim papirima, kao i način evidentiranja tih poslova u Predložku. Valutna struktura međunarodnih i ostalih deviznih pričuva odnosila se do prosinca 2000. godine na valutnu strukturu ukupne devizne imovine HNB-a (dio I.). Od siječnja 2001. godine valutna se struktura odnosi na službene međunarodne pričuve (dio I.A).

Tablica H9: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1997.		6,959708	0,505322	1,056355	0,361942	4,246962	10,081567	6,157050	3,555932
1998.		7,136608	0,514421	1,079581	0,366683	4,395149	10,539883	6,362292	3,619321
1999.		7,579622	0,550834	1,155501	0,391455	4,738375	11,504100	7,112441	3,875409
2000.		7,634973	0,554855	1,163944	0,394313	4,901679	12,529639	8,276819	3,903700
2001.		7,468966	0,542791	1,138637	0,385740	4,946376	12,010492	8,339074	3,818822
2002.		7,406773				5,050089	11,788895	7,863712	
2003.		7,563414				4,977823	10,945665	6,701390	
2004.		7,495169				4,855608	11,048232	6,035494	
2005.		7,400185				4,780459	10,819398	5,947999	
2005.	siječanj	7,563796				4,891373	10,811869	5,741322	
	veljača	7,516931				4,849005	10,904242	5,780433	
	ožujak	7,459512				4,814920	10,770658	5,653121	
	travanj	7,395276				4,778072	10,818158	5,716584	
	svibanj	7,327121				4,743797	10,714655	5,758623	
	lipanj	7,313364				4,755423	10,937565	6,006567	
	srpanj	7,304871				4,690760	10,635671	6,062091	
	kolovoz	7,348095				4,732522	10,723305	5,975191	
	rujan	7,431614				4,799039	10,960855	6,051621	
	listopad	7,386248				4,767000	10,830645	6,136078	
	studen	7,374972				4,775183	10,863376	6,251617	
	prosinac	7,388962				4,774591	10,879743	6,234090	

Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1997.		6,947200	0,499445	1,050510	0,357700	4,332003	10,475600	6,303100	3,511000
1998.		7,329100	0,531546	1,114954	0,377700	4,567584	10,451000	6,247500	3,739700
1999.		7,679009	0,558055	1,170657	0,396588	4,784268	12,340257	7,647654	3,926215
2000.		7,598334	0,552192	1,158359	0,392421	4,989712	12,176817	8,155344	3,884966
2001.		7,370030	0,535601	1,123554	0,380630	4,977396	12,101856	8,356043	3,768237
2002.		7,442292				5,120256	11,451442	7,145744	
2003.		7,646909				4,901551	10,860544	6,118506	
2004.		7,671234				4,971314	10,824374	5,636883	
2005.		7,375626				4,744388	10,753209	6,233626	
2005.	siječanj	7,551070				4,882683	10,924580	5,784488	
	veljača	7,507513				4,873743	10,888344	5,702630	
	ožujak	7,441756				4,794019	10,808651	5,744312	
	travanj	7,364438				4,792060	10,870019	5,679807	
	svibanj	7,307220				4,728980	10,648820	5,837370	
	lipanj	7,310503				4,728045	11,003165	6,062782	
	srpanj	7,296747				4,679202	10,588807	6,040353	
	kolovoz	7,378355				4,762380	10,804444	6,042879	
	rujan	7,438696				4,773291	10,897592	6,170631	
	listopad	7,381207				4,773772	10,829236	6,075067	
	studen	7,400190				4,783575	10,803197	6,264446	
	prosinac	7,375626				4,744388	10,753209	6,233626	

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeksi 2001. = 100

Godina	Mjesec	Nominalni efektivni tečaj kune	Realni efektivni tečaj kune; deflator	
			Indeks cijena pri proizvođačima	Indeks potrošačkih cijena
1997.	prosinac	87,73	93,01	98,79
1998.	prosinac	91,08	95,99	95,39
1999.	prosinac	99,23	102,76	102,08
2000.	prosinac	101,51	99,96	101,79
2001.	prosinac	99,07	98,63	98,89
2002.	prosinac	95,97	95,63	96,24
2003.	prosinac	94,09	94,46	94,62
2004.	prosinac	90,43	90,61	90,85
2005.	siječanj	91,00	91,70	91,00
	veljača	90,76	91,56	90,21
	ožujak	89,73	91,06	89,10
	travanj	89,44	91,03	89,40
	svibanj	89,01	90,26	89,13
	lipanj	89,91	91,67	90,22
	srpanj	90,06	91,73	90,66
	kolovoz	90,08	92,10	90,97
	rujan	91,16	93,58	92,34
	listopad	91,10	94,12	91,72
	studenj	91,47	93,96	91,59
	prosinac	91,52	94,33	90,98

Napomena: od 1.1.2001. serija cijena koja se odnosi na eurozonu uključuje i Grčku.

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih nominalnih tečajeva kune prema euru, američkom dolaru, švicarskom franku, funti sterlinga i slovenskom tolaru. Počevši od Biltene HNB-a broj 94 (lipanj 2004.) prikazane serije indeksa efektivnih tečajeva kune izračunate su u skladu s modifikacijama osnovne metodologije HNB-a za izračunavanje indeksa nominalnoga i realnoga efektivnog tečaja kune, koja je objavljena u Okviru 2. Biltene HNB-a broj 64 (listopad 2001.). Ponderi su određeni na osnovi prosječnog udjela pojedine inozemne valute u strukturi tekućeg dijela devizne bilance platnog prometa s inozemstvom u razdoblju od siječnja 2000. do prosinca 2003. godine (prije od srpnja 1996. do siječnja 2000.). Tako novi ponder pripisan euru iznosi 70,6% (prije 66,2%), američkom dolaru 27,2% (prije 30,7%), funti sterlinga 1,0% (prije 1,2%), švicarskom franku 1,0% (prije 1,6%) te slovenskom tolaru 0,2% (kao i prije). Bazno razdoblje za izračunavanje indeksa efektivnih tečajeva kune je 2001.

godina (prije 1995. godina). Indeks nominalnoga efektivnog tečaja je agregatni pokazatelj prosječne vrijednosti domaće valute prema košarici stranih valuta. Povećanje indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune u određenom razdoblju pokazatelj je deprecijacije tečaja kune prema košarici valuta i obratno. Indeks realnoga efektivnog tečaja je ponderirani geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune korigiranih odgovarajućim indeksima relativnih cijena (odnos indeksa cijena u zemljama partnerima i domaćih cijena). Za deflaciranje se koriste indeksi cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima i indeksi potrošačkih cijena, odnosno ukupni harmonizirani indeks potrošačkih cijena za zemlje članice eurozone. Serija potrošačkih cijena u Hrvatskoj konstruirana je tako da se do prosinca 1997. godine koriste indeksi cijena na malo, a od siječnja 1998. indeksi potrošačkih cijena. Podaci za posljednja dva mjeseca su preliminarni. Također su moguće određene korekcije prijašnjih podataka u skladu s naknadnim izmjenama podataka koje objavljuju statistički uredi zemalja čije cijene ulaze u izračun indeksa realnoga efektivnog tečaja kune.

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima

U milijunima EUR

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Država	7.251,8	7.240,5	7.217,6	6.730,7	6.784,5	6.879,1	7.003,0	7.069,6	6.923,2	6.982,3	6.935,0	6.997,1	7.047,4
Kratkoročni	2,6	2,5	2,6	1,4	2,2	1,6	1,6	165,5	1,8	1,8	2,1	2,1	2,1
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	163,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	2,6	2,5	2,6	1,4	2,2	1,6	1,6	1,8	1,8	1,8	2,1	2,1	2,1
Kašnjenja otplate glavnice	2,4	2,2	2,4	1,2	1,9	1,3	1,3	1,5	1,5	1,5	1,8	1,7	1,7
Kašnjenja otplate kamata	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	7.249,2	7.238,1	7.215,0	6.729,3	6.782,3	6.877,6	7.001,4	6.904,1	6.921,4	6.980,5	6.932,9	6.995,1	7.045,3
Obveznice	4.648,1	4.639,9	4.573,7	4.036,2	4.063,3	4.107,8	4.163,0	4.094,8	4.100,9	4.064,9	4.033,9	4.057,4	4.065,5
Kredit	2.599,0	2.595,2	2.638,3	2.690,1	2.716,1	2.766,8	2.835,4	2.806,5	2.817,7	2.912,8	2.896,3	2.935,0	2.977,2
Trgovinski kredit	2,1	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	2,9	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,6
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Središnja banka (HNB)	2,4	2,2	2,2	2,0	1,9	2,7	2,5	2,4	2,2	2,0	2,0	2,8	2,6
Kratkoročni	0,0	2,2	2,2	2,0	1,9	2,7	2,5	2,4	2,2	2,0	2,0	2,8	2,6
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	2,2	2,2	2,0	1,9	2,7	2,5	2,4	2,2	2,0	2,0	2,8	2,6
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Banke	7.701,6	7.568,9	7.391,7	8.188,5	8.202,4	8.349,4	8.485,4	8.389,1	8.033,8	7.974,3	8.270,1	8.608,0	8.993,5
Kratkoročni	1.964,8	1.992,6	1.813,7	2.278,6	2.271,1	2.305,7	2.275,8	2.197,3	2.159,7	2.030,9	2.071,3	2.130,8	2.512,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	513,6	694,4	496,7	832,1	868,5	890,1	1.029,7	959,9	1.035,1	963,1	942,8	967,2	1.079,7
Gotovina i depoziti	1.438,9	1.294,6	1.313,4	1.442,9	1.399,6	1.412,5	1.243,1	1.233,8	1.121,6	1.064,8	1.125,4	1.160,5	1.429,3
Ostale obveze	12,4	3,5	3,6	3,5	3,0	3,0	3,0	3,6	3,0	3,0	3,0	3,1	3,0
Kašnjenja otplate glavnice	12,4	3,5	3,6	3,5	3,0	3,0	3,0	3,6	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	5.736,7	5.576,3	5.578,0	5.909,9	5.931,2	6.043,7	6.209,5	6.191,7	5.874,1	5.943,3	6.198,8	6.477,2	6.481,5
Obveznice	444,4	444,7	444,7	446,9	448,5	448,5	448,8	449,8	451,5	453,1	454,7	455,3	456,7
Kredit	3.512,3	3.530,0	3.508,5	3.558,1	3.635,0	3.730,5	3.688,8	3.685,6	3.553,3	3.512,7	3.654,0	3.866,7	3.844,8
Gotovina i depoziti	1.780,1	1.601,6	1.624,8	1.904,9	1.847,7	1.864,7	2.071,9	2.056,3	1.869,3	1.977,5	2.090,1	2.155,2	2.180,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Ostali domaći sektori	5.809,2	5.840,7	5.983,9	6.104,0	6.167,4	6.346,2	6.476,8	6.615,2	6.792,4	6.772,4	6.769,0	6.937,6	7.156,4
Kratkoročni	530,3	546,2	568,6	604,7	642,1	668,5	728,0	859,7	885,5	895,6	803,2	798,1	856,2
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	100,2	101,0	122,2	141,8	144,8	162,4	205,7	336,4	362,3	322,3	264,9	256,7	291,2
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	23,2	22,3	24,9	29,7	28,0	29,1	30,8	33,8	29,5	29,2	27,2	26,6	27,8
Ostale obveze	407,0	423,0	421,5	433,2	469,3	477,0	491,5	489,5	493,7	544,0	511,2	514,9	537,2
Kašnjenja otplate glavnice	376,6	393,8	392,2	402,6	438,8	446,1	457,7	454,7	458,7	506,2	472,8	475,6	490,6
Kašnjenja otplate kamata	30,3	29,2	29,3	30,6	30,5	31,0	33,8	34,8	35,0	37,8	38,4	39,3	46,6
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	5.278,8	5.294,5	5.415,4	5.499,3	5.525,3	5.677,7	5.748,8	5.755,5	5.906,9	5.876,8	5.965,8	6.139,4	6.300,1
Obveznice	380,6	383,1	385,9	398,5	375,7	378,8	371,3	374,7	378,8	371,5	374,5	378,0	378,1
Kredit	4.769,7	4.783,6	4.902,7	4.963,4	5.009,0	5.164,0	5.234,3	5.234,9	5.379,8	5.353,1	5.437,3	5.610,0	5.764,1
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	128,5	127,8	126,7	137,4	140,6	134,9	143,2	145,9	148,2	152,2	154,0	151,4	158,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Izravna ulaganja	2.015,7	2.019,1	2.077,5	2.119,9	2.167,4	2.252,5	2.293,9	2.319,6	2.348,3	2.376,2	2.311,9	2.369,4	2.340,9
Kratkoročni	120,3	128,2	126,1	130,9	145,6	168,3	181,5	177,8	176,2	178,6	191,1	187,2	206,2
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	36,1	40,5	36,7	37,8	42,3	53,7	60,6	58,8	55,0	53,1	63,3	65,1	59,8
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	84,2	87,8	89,4	93,1	103,3	114,6	120,9	119,0	121,2	125,5	127,8	122,1	146,4
Kašnjenja otplate glavnice	76,5	80,1	81,7	85,1	95,3	106,5	112,3	110,0	110,7	114,5	116,6	110,5	132,6
Kašnjenja otplate kamata	7,6	7,6	7,7	7,9	8,0	8,1	8,5	9,0	10,5	11,0	11,2	11,5	13,8
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	1.895,5	1.890,9	1.951,4	1.989,0	2.021,8	2.084,2	2.112,5	2.141,8	2.172,1	2.197,6	2.120,8	2.182,2	2.134,7
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	1.866,5	1.861,8	1.922,0	1.955,2	1.987,1	2.049,2	2.079,2	2.108,4	2.139,2	2.165,1	2.088,8	2.150,3	2.104,0
Trgovinski kredit	28,9	29,1	29,4	33,9	34,7	35,0	33,3	33,4	32,9	32,5	32,0	31,9	30,7
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	22.780,6	22.671,5	22.672,9	23.145,3	23.323,6	23.829,9	24.261,6	24.395,7	24.099,9	24.107,1	24.287,9	24.914,9	25.540,8

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima

Inozemni dug obuhvaća sve obveze rezidenata na osnovi: dužničkih vrijednosnih papira izdanih na inozemnim tržištima (po nominalnoj vrijednosti), kredita (uključujući repo ugovore) neovisno o ugovorenom dospeljeću, depozita primljenih od stranih osoba te trgovinskih kredita primljenih od stranih osoba s ugovorenim dospeljećem dužim od 180 dana (do 11. srpnja 2001. taj je rok iznosio 90 dana, a do 31. prosinca 2002. 150 dana).

Struktura inozemnog duga prikazuje se po domaćim sektorima identično kao u financijskom računu platne bilance. Sektor država prikazuje inozemne dugove opće države, koja uključuje Republiku Hrvatsku, republičke fondove (uključujući Hrvatsku banku za obnovu i razvitak, Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, Hrvatske ceste i Hrvatske autoceste) te lokalnu državu. Sektor središnja banka prikazuje dugove Hrvatske narodne banke. Sektor banke prikazuje dugove banaka. Ostali domaći sek-

tori prikazuju dugove ostalih bankarskih institucija, nebankarskih financijskih institucija, trgovačkih društava, neprofitnih institucija i stanovništva, uključujući obrtnike. Izravna ulaganja prikazuju dužničke transakcije između kreditora i dužnika ostalih sektora, koji su međusobno vlasnički povezani (minimalni vlasnički ulog je 10%).

Unutar svakoga sektora podaci se razvrstavaju prema ugovorenom dospeljeću, na kratkoročne i dugoročne dugove, te prema dužničkom instrumentu na osnovi kojega je nastala dužnička obveza. Pri tome je ročnost instrumenata koji se uključuju u poziciju Gotovina i depoziti za sektor banaka raspoloživa od početka 2004. godine te se za ranija razdoblja ova pozicija u cijelosti iskazuje kao dugoročna.

Stanje bruto inozemnog duga uključuje nepodmirene dospjele obveze s osnove glavnice i kamata, obračunate nedospjele kamate te buduće otplate glavnice.

Stanja duga iskazuju se prema srednjem deviznom tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Objavljeni podaci preliminarini su do objave konačnih podataka platne bilance za izvještajno tromjesečje.

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor

U milijunima EUR

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Bruto inozemni dug javnog sektora	8.560,2	8.539,6	8.527,3	8.050,1	8.105,3	8.224,8	8.341,9	8.479,4	8.332,0	8.396,9	8.246,9	8.325,2	8.428,2
Kratkoročni	26,8	28,0	21,3	20,1	21,0	28,3	30,4	294,9	129,9	172,7	75,1	69,1	69,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,7	7,7	1,5	1,5	1,5	8,6	9,5	111,4	110,3	111,6	54,7	48,2	48,1
Gotovina i depoziti	0,0	2,2	2,2	2,0	1,9	2,7	2,5	166,1	2,2	2,0	2,0	2,8	2,6
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	26,1	18,1	17,5	16,5	17,6	17,0	18,3	17,4	17,4	59,1	18,5	18,1	18,3
Kasnjenja otplate glavnice	25,8	17,8	17,3	16,2	17,3	16,7	18,0	17,1	17,1	58,3	17,7	17,3	16,9
Kasnjenja otplate kamata	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,8	0,8	0,8	1,3
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	8.533,2	8.511,4	8.505,8	8.029,8	8.084,0	8.196,3	8.311,3	8.184,3	8.201,9	8.224,0	8.171,6	8.255,9	8.359,2
Obveznice	4.648,1	4.639,9	4.573,7	4.036,2	4.063,3	4.107,8	4.163,0	4.094,8	4.100,9	4.064,9	4.033,9	4.057,4	4.065,5
Kredit	3.829,0	3.815,7	3.860,6	3.875,5	3.947,8	4.019,4	4.072,4	4.008,8	4.016,7	4.068,6	4.042,8	4.104,1	4.188,7
Gotovina i depoziti	2,4	0,0	15,0	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	53,7	55,8	56,5	68,1	72,9	69,0	75,8	80,7	84,3	90,5	94,9	94,5	105,1
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0
2. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor	320,0	325,0	324,6	323,9	324,7	328,0	329,9	305,4	305,8	304,8	305,1	307,9	306,1
Kratkoročni	26,5	34,4	33,7	34,5	35,0	35,4	37,1	36,8	36,6	36,8	37,8	38,1	39,9
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	26,5	34,4	33,7	34,5	35,0	35,4	37,1	36,8	36,6	36,8	37,8	38,1	39,9
Kasnjenja otplate glavnice	18,8	26,2	25,4	26,3	26,6	26,9	28,4	27,7	27,5	27,7	28,5	28,8	30,5
Kasnjenja otplate kamata	7,7	8,2	8,2	8,2	8,4	8,5	8,7	9,1	9,1	9,1	9,3	9,3	9,4
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	293,5	290,5	290,9	289,4	289,6	292,7	292,8	268,6	269,3	268,0	267,3	269,7	266,2
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	292,0	289,0	289,5	288,1	288,3	291,4	290,5	266,4	267,2	266,0	265,4	267,8	264,4
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	1,5	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3	2,3	2,2	2,1	2,0	1,9	1,9	1,8
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor	13.900,4	13.806,9	13.821,1	14.771,2	14.893,7	15.277,1	15.589,8	15.611,0	15.462,0	15.405,4	15.735,9	16.281,8	16.806,5
Kratkoročni	2.444,5	2.481,0	2.332,2	2.832,2	2.861,2	2.914,7	2.940,5	2.893,2	2.882,8	2.720,8	2.765,7	2.826,5	3.264,1
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	613,0	787,7	617,4	972,4	1.011,7	1.043,9	1.225,8	1.184,9	1.287,1	1.173,8	1.153,0	1.175,7	1.322,8
Gotovina i depoziti	1.438,9	1.294,6	1.313,4	1.442,9	1.399,6	1.412,5	1.243,1	1.233,8	1.121,6	1.064,8	1.125,4	1.160,5	1.429,3
Trgovinski kredit	23,2	22,3	24,9	29,7	28,0	29,1	30,8	33,8	29,5	29,2	27,2	26,6	27,8
Ostale obveze	369,4	376,4	376,5	387,2	421,9	429,2	440,7	440,7	444,6	452,9	460,1	463,7	484,2
Kasnjenja otplate glavnice	346,8	355,5	355,5	364,8	399,8	406,7	415,6	415,1	418,6	424,6	431,4	434,2	448,0
Kasnjenja otplate kamata	22,6	21,0	21,1	22,4	22,0	22,5	25,1	25,7	25,9	28,3	28,7	29,5	36,3
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	9.440,4	9.307,0	9.411,6	9.819,3	9.865,3	10.110,1	10.355,6	10.398,4	10.231,1	10.308,6	10.658,5	11.086,0	11.201,5
Obveznice	824,9	827,9	830,7	845,4	824,3	827,3	820,2	824,5	830,3	824,6	829,1	833,3	834,8
Kredit	6.760,0	6.804,0	6.884,3	6.998,0	7.123,8	7.350,3	7.395,5	7.451,7	7.466,8	7.444,0	7.679,4	8.039,7	8.132,9
Gotovina i depoziti	1.780,1	1.601,6	1.624,8	1.904,9	1.847,7	1.864,7	2.071,9	2.056,3	1.869,3	1.977,5	2.090,1	2.155,2	2.180,0
Trgovinski kredit	75,4	73,5	71,9	71,0	69,5	67,7	68,1	65,9	64,7	62,5	59,9	57,8	53,8
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	2.015,5	2.018,9	2.077,3	2.119,7	2.167,2	2.252,3	2.293,7	2.319,4	2.348,1	2.376,0	2.311,7	2.369,2	2.340,9
Ukupno (1+2+3)	22.780,6	22.671,5	22.672,9	23.145,3	23.323,6	23.829,9	24.261,6	24.395,7	24.099,9	24.107,1	24.287,9	24.914,9	25.540,8

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor

Tablica prikazuje bruto inozemni dug strukturiran s obzirom na ulogu javnog sektora.

Javni sektor pritom obuhvaća opću državu (koja uključuje Republiku Hrvatsku, republičke fondove i lokalnu državu), središnju banku te javna i mješovita poduzeća. Javna poduzeća su poduzeća u 100%-tnom vlasništvu poslovnih subjekata iz javnog sektora. Mješovita

poduzeća su poduzeća u kojima poslovni subjekt iz javnog sektora sudjeluje u vlasništvu mješovitog poduzeća s više od 50%.

Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor čine inozemni dugovi poslovnih subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje je jamstvo izdao bilo koji poslovni subjekt iz javnog sektora.

Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor čine inozemni dugovi poslovnih subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje ne postoji jamstvo javnog sektora. Vrednovanje pozicija provedeno je jednako kao u Tablici H12.

Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima

U milijunima EUR

	Bruto inozemni dug 31.12.2005.	Trenutačno dospijeće	Projekcija otplate glavnice												
			1.tr.2006.	2.tr.2006.	3.tr.2006.	4.tr.2006.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	Ostalo
1. Država	7.047,4	2,1	740,5	72,9	118,7	84,9	1.017,0	688,5	739,2	1.032,8	823,8	1.397,5	214,5	166,8	965,3
Kratkoročni	2,1	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	2,1	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	1,7	1,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	7.045,3	0,0	740,5	72,9	118,7	84,9	1.017,0	688,5	739,2	1.032,8	823,8	1.397,5	214,5	166,8	965,3
Obveznice	4.065,5	0,0	651,4	0,0	57,5	0,0	708,9	344,5	250,3	712,2	556,5	1.009,8	16,2	0,0	467,0
Kredit	2.977,2	0,0	88,9	72,8	61,0	84,7	307,4	343,3	488,3	320,4	267,3	387,6	198,1	166,7	498,0
Trgovinski kredit	2,6	0,0	0,2	0,1	0,2	0,2	0,7	0,7	0,5	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Središnja banka (HNB)	2,6	0,0	2,6	0,0	0,0	0,0	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni	2,6	0,0	2,6	0,0	0,0	0,0	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	2,6	0,0	2,6	0,0	0,0	0,0	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Banke	8.993,5	3,0	1.693,8	1.179,1	437,8	569,7	3.880,4	1.191,9	938,9	833,8	538,4	67,0	128,1	58,1	1.353,8
Kratkoročni	2.512,0	3,0	1.515,5	380,9	312,5	300,1	2.508,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	1.079,7	0,0	986,3	80,9	12,5	0,1	1.079,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	1.429,3	0,0	529,2	300,0	300,0	300,0	1.429,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	3,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	3,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	6.481,5	0,0	178,3	798,2	125,3	269,6	1.371,5	1.191,9	938,9	833,8	538,4	67,0	128,1	58,1	1.353,8
Obveznice	456,7	0,0	9,1	0,0	0,0	0,0	9,1	0,0	0,0	448,8	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,2
Kredit	3.844,8	0,0	109,3	738,3	65,4	209,7	1.122,6	581,6	742,7	385,0	538,4	67,0	128,1	58,1	221,4
Gotovina i depoziti	2.180,0	0,0	59,9	59,9	59,9	59,9	239,8	610,4	196,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1.133,6
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Ostali domaći sektori	7.156,4	537,2	326,2	312,3	337,5	400,4	1.376,4	1.049,6	923,3	819,8	576,4	350,0	233,0	194,1	1.096,6
Kratkoročni	856,2	537,2	88,4	39,0	116,7	74,9	319,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	291,2	0,0	88,4	39,0	88,9	74,9	291,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	27,8	0,0	0,0	0,0	27,8	0,0	27,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	537,2	537,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	490,6	490,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	46,6	46,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	6.300,1	0,0	237,8	273,3	220,8	325,5	1.057,4	1.049,6	923,3	819,8	576,4	350,0	233,0	194,1	1.096,6
Obveznice	378,1	0,0	19,8	0,0	0,0	0,0	19,8	182,5	5,7	5,7	6,5	6,5	8,2	8,2	134,9
Kredit	5.764,1	0,0	209,9	237,6	211,2	298,3	957,1	832,7	897,7	795,3	565,8	343,2	224,8	185,8	961,6
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	158,0	0,0	8,1	35,7	9,5	27,2	80,5	34,4	19,8	18,8	4,1	0,2	0,1	0,1	0,1
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Izravna ulaganja	2.340,9	146,4	73,8	93,6	42,6	275,8	485,8	259,0	223,1	220,5	269,2	59,3	32,9	37,3	607,5
Kratkoročni	206,2	146,4	23,6	24,6	5,5	6,2	59,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	59,8	0,0	23,6	24,6	5,5	6,2	59,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	146,4	146,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	132,6	132,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	13,8	13,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	2.134,7	0,0	50,3	69,0	37,1	269,6	426,0	259,0	223,1	220,5	269,2	59,3	32,9	37,3	607,5
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	2.104,0	0,0	49,4	68,0	36,3	268,3	422,0	254,2	218,7	213,4	262,5	58,0	32,0	36,7	606,4
Trgovinski kredit	30,7	0,0	0,9	1,0	0,8	1,3	4,0	4,8	4,4	7,1	6,6	1,3	1,0	0,6	1,1
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	25.540,8	688,7	2.837,0	1.657,8	936,6	1.330,8	6.762,2	3.189,0	2.824,4	2.906,9	2.207,8	1.873,8	608,5	456,3	4.023,2
Dodatak: Procjena plaćanja kamata			33,1	177,2	123,9	164,4	498,7	593,4	502,5	432,6	307,8	235,1	136,8	134,8	438,5

Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima

Tablica prikazuje stanje bruto inozemnog duga i projekciju otplate glavnice te procijenjena plaćanja kamata po srednjem tečaju HNB-a na kraju razdoblja. Projekcija otplate glavnice gotovine i depozita nerezidenata izrađena je na temelju dostupnih podataka monetarne statistike o izvornom i preostalom dospelju.

Procijenjena plaćanja kamata ne uključuju kamate na depozite ne-

rezidenata, repo poslove te hibridne i podređene instrumente niti zatezne kamate s tih osnova. Buduća plaćanja kamata procijenjena su na osnovi kamatne stope koja vrijedi u trenutku zaključenja ugovora i ne obuhvaćaju varijacije kamatnih stopa koje su moguće kod kredita ugovorenih uz varijabilnu kamatnu stopu.

Projekcija otplate obračunatih nedospjelih kamata, koja je sastavni dio bruto inozemnog duga, uvećava projekciju otplate glavnice u prvom tromjesečnom razdoblju te, posljedično, umanjuje iznose procijenjene otplate kamata u prvom tromjesečnom razdoblju.

Tablica H15: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica

U milijunima EUR

	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2005.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.
1. Stanje međunarodnih ulaganja, neto	-4.544,7	-7.905,4	-11.731,6	-15.556,3	-17.702,1	-17.227,9	-17.125,6	-17.758,8	-17.702,1
2. Sredstva	12.793,2	12.550,4	14.804,8	14.954,6	15.476,2	14.437,6	14.784,5	15.068,9	15.476,2
2.1. Izravna ulaganja u inozemstvo	1.095,9	1.753,2	1.646,4	1.631,3	1.831,5	1.760,9	1.867,2	1.899,8	1.831,5
2.2. Portfeljna ulaganja	253,0	810,1	603,1	1.317,5	1.666,8	1.324,5	1.448,9	1.630,3	1.666,8
2.2.1. Vlasnička ulaganja	25,5	39,3	40,6	39,8	42,2	41,0	42,3	43,2	42,2
2.2.2. Dužnička ulaganja	227,5	770,9	562,5	1.277,7	1.624,6	1.283,5	1.406,6	1.587,1	1.624,6
Obveznice	196,4	761,0	560,0	1.142,5	1.508,4	1.151,8	1.286,2	1.462,8	1.508,4
Instrumenti tržišta novca	31,1	9,9	2,4	135,1	116,2	131,7	120,4	124,3	116,2
2.3. Izvedeni financijski instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Ostala ulaganja	6.110,7	4.335,8	6.001,2	5.569,7	4.539,5	4.651,7	4.402,7	4.540,1	4.539,5
2.4.1. Trgovinski krediti	206,1	181,0	178,1	183,3	188,7	177,3	183,5	185,6	188,7
2.4.2. Krediti	121,6	128,7	113,9	100,9	138,2	105,7	116,5	131,7	138,2
2.4.3. Gotovina i depoziti	5.782,9	4.026,0	5.709,2	5.285,6	4.212,6	4.368,7	4.102,8	4.222,8	4.212,6
2.4.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.5. Međunarodne pričuve HNB-a	5.333,6	5.651,3	6.554,1	6.436,1	7.438,4	6.700,5	7.065,7	6.998,7	7.438,4
3. Obveze	17.337,8	20.455,8	26.536,3	30.510,9	33.178,3	31.665,4	31.910,1	32.827,7	33.178,3
3.1. Izravna ulaganja u Hrvatsku	4.806,1	6.634,4	8.398,2	9.462,6	9.746,0	10.325,9	9.685,1	10.827,4	9.746,0
3.2. Portfeljna ulaganja	4.495,2	4.282,3	4.862,0	5.756,5	5.158,0	5.190,1	5.233,6	5.176,8	5.158,0
3.2.1. Vlasnička ulaganja	164,8	173,6	172,3	283,4	259,7	308,5	250,4	287,3	259,7
3.2.2. Dužnička ulaganja	4.330,4	4.108,7	4.689,7	5.473,1	4.898,3	4.881,6	4.983,2	4.889,5	4.898,3
Obveznice	4.299,3	4.108,7	4.656,2	5.473,1	4.898,3	4.881,6	4.983,2	4.889,5	4.898,3
Instrumenti tržišta novca	31,1	0,0	33,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.3. Izvedeni financijski instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.4. Ostala ulaganja	8.036,5	9.539,1	13.276,1	15.291,8	18.274,2	16.149,4	16.991,4	16.823,5	18.274,2
3.4.1. Trgovinski krediti	268,4	258,4	176,1	153,8	183,7	169,1	174,6	181,7	183,7
3.4.2. Krediti	6.722,9	6.981,2	9.949,9	11.494,7	13.931,3	12.196,9	13.016,5	13.059,4	13.931,3
3.4.3. Gotovina i depoziti	719,9	1.898,6	2.738,7	3.221,4	3.611,9	3.349,9	3.317,6	3.044,4	3.611,9
3.4.4. Ostala pasiva	325,3	400,9	411,3	421,9	547,4	433,5	482,8	538,2	547,4

Tablica H15: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica

Tablica se sastavlja u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond u Priručniku za platnu bilancu (Balance of Payments Manual, peto izdanje, 1995.). Izvori podataka su izvješća banaka, trgovačkih društava, Hrvatske narodne banke i Zagrebačke burze.

Međunarodna ulaganja Republike Hrvatske i u Republiku Hrvatsku iskazuju se u eurima (EUR) i američkim dolarima (USD). Ovisno o izvoru podataka, preračunavanje vrijednosti iz izvornih valuta u izvještajne obavlja se:

primjenom tekućeg tečaja ili prosječnoga mjesečnog srednjeg tečaja Hrvatske narodne banke za transakcije, primjenom srednjih tečajeva Hrvatske narodne banke na izvještajni datum za stanja.

Podaci o inozemnim izravnim i portfeljnim vlasničkim ulaganjima preuzimaju se iz statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke. Stanja vlasničkih ulaganja prate se od početka 2001. godine i koriste se za promjene službenog indeksa Zagrebačke burze (CRO-BEX).

Portfeljna dužnička ulaganja i ostala ulaganja klasificirana su prema sektorima: Hrvatska narodna banka, država, banke i ostali sektori. Sektor države obuhvaća središnju državu i organe lokalne države. Sektor banke uključuje banke.

Pozicija Portfeljna dužnička ulaganja – Sredstva i obveze obuhvaćaju podatke o ulaganjima rezidenata u dužničke vrijednosne papire koje se izdali nerezidenti (sredstva) i ulaganja nerezidenata u dužničke vrijednosne papire koje su izdali rezidenti (obveze). Podaci o tim ulaganjima zasnovani su na registru inozemnih kredita Hrvatske narodne banke, u kojem se nalaze i potraživanja i obveze za obveznice i instrumente tržišta novca.

Pozicija Ostala ulaganja – Trgovinski krediti – Sredstva i obveze

obuhvaća potraživanja spomenutih sektora od inozemstva i dugovanja spomenutih sektora inozemstvu s osnove trgovinskih kredita. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Pozicija Ostala ulaganja – Krediti – Sredstva i obveze obuhvaća podatke o odobrenim i primljenim kreditima između rezidenata i nerezidenata grupirane po sektorima. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Pozicija Ostala ulaganja – Gotovina i depoziti – Sredstva pokazuje stanja ukupnih likvidnih deviznih sredstava banaka ovlaštenih za poslovanje s inozemstvom umanjena za dio deviznih sredstava koja

banke deponiraju kao dio obvezne pričuve. Osim potraživanja banaka od inozemstva, prikazana su i potraživanja sektora države od inozemstva. Izvor podataka su izvješća države i banaka.

Pozicija Ostala ulaganja – Gotovina i depoziti – Obveze pokazuje stanja ukupnih deviznih i kunskih obveza prikazanih sektora prema inozemstvu po osnovi tekućih računa, oročenih depozita i depozita s otkaznim rokom, depozita po viđenju te depozitnog novca. Izvor podataka su izvješća banaka.

Pozicija Međunarodne pričuve HNB-a sastavlja se na osnovi izvješća Direkcije računovodstva Hrvatske narodne banke koje sadrži podatke o njihovim stanjima i promjenama.

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja

U milijunima EUR

	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2005.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.
Izravna ulaganja, neto	-3.710,2	-4.881,2	-6.751,8	-7.831,3	-7.914,5	-8.565,0	-7.817,8	-8.927,6	-7.914,5
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	1.095,9	1.753,2	1.646,4	1.631,3	1.831,5	1.760,9	1.867,2	1.899,8	1.831,5
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	1.050,2	1.712,8	1.583,2	1.526,9	1.683,8	1.616,8	1.697,4	1.758,9	1.683,8
1.1.1. Sredstva	1.050,2	1.712,8	1.583,2	1.526,9	1.683,8	1.616,8	1.697,4	1.758,9	1.683,8
1.1.2. Obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostala ulaganja	45,6	40,4	63,2	104,4	147,8	144,1	169,9	140,9	147,8
1.2.1. Sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2. Obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	4.806,1	6.634,4	8.398,2	9.462,6	9.746,0	10.325,9	9.685,1	10.827,4	9.746,0
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	3.714,7	5.227,4	6.553,4	7.446,8	7.411,0	8.213,8	7.399,5	8.460,0	7.411,0
2.1.1. Sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Obveze	3.714,7	5.227,4	6.553,4	7.446,8	7.411,0	8.213,8	7.399,5	8.460,0	7.411,0
2.2. Ostala ulaganja	1.091,4	1.407,0	1.844,8	2.015,7	2.335,0	2.112,1	2.285,5	2.367,4	2.335,0
2.2.1. Sredstva									
2.2.2. Obveze									
2.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja

U milijunima EUR

	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2005.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.
Portfeljna ulaganja, neto	-4.242,2	-3.472,2	-4.258,9	-4.439,0	-3.491,2	-3.865,6	-3.784,7	-3.546,5	-3.491,2
1. Sredstva	253,0	810,1	603,1	1.317,5	1.666,8	1.324,5	1.448,9	1.630,3	1.666,8
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	25,5	39,3	40,6	39,8	42,2	41,0	42,3	43,2	42,2
1.1.1. Banke	8,0	8,1	4,2	4,5	4,6	4,5	4,7	4,8	4,6
1.1.2. Ostali sektori	17,5	31,1	36,4	35,3	37,6	36,5	37,6	38,5	37,6
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	227,5	770,9	562,5	1.277,7	1.624,6	1.283,5	1.406,6	1.587,1	1.624,6
2. Obveze	4.495,2	4.282,3	4.862,0	5.756,5	5.158,0	5.190,1	5.233,6	5.176,8	5.158,0
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	164,8	173,6	172,3	283,4	259,7	308,5	250,4	287,3	259,7
2.1.1. Banke	41,1	36,2	40,4	44,4	39,2	45,1	38,7	44,1	39,2
2.1.2. Ostali sektori	123,8	137,3	132,0	239,1	220,5	263,4	211,7	243,1	220,5
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	4.330,4	4.108,7	4.689,7	5.473,1	4.898,3	4.881,6	4.983,2	4.889,5	4.898,3
2.2.1. Obveznice	4.299,3	4.108,7	4.656,2	5.473,1	4.898,3	4.881,6	4.983,2	4.889,5	4.898,3
2.2.1.1. Država	4.268,2	3.947,6	4.310,9	4.648,1	4.074,4	4.036,2	4.163,0	4.064,9	4.074,4
2.2.1.2. Banke	0,0	0,0	0,0	444,4	457,9	446,9	448,8	453,1	457,9
2.2.1.3. Ostali sektori	31,2	161,2	345,3	380,6	366,0	398,5	371,3	371,5	366,0
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	31,1	0,0	33,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.1. Ostali sektori	31,1	0,0	33,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja

U milijunima EUR

	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2005.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.
Ostala ulaganja, neto	-1.849,1	-5.180,2	-6.909,9	-9.720,3	-13.732,7	-11.496,3	-12.586,8	-12.282,1	-13.732,7
1. Sredstva	6.110,7	4.335,8	6.000,5	5.569,1	4.538,9	4.651,1	4.402,1	4.539,5	4.538,9
1.1. Trgovinski krediti	206,1	181,0	178,1	183,3	188,7	177,3	183,5	185,6	188,7
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,3	0,3
Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,3	0,3
1.1.2. Ostali sektori	206,1	181,0	178,1	183,3	188,5	177,3	183,4	185,2	188,5
Dugoročni krediti	180,2	169,6	173,5	178,9	183,6	172,7	178,6	180,5	183,6
Kratkoročni krediti	25,9	11,4	4,6	4,4	4,8	4,6	4,8	4,8	4,8
1.2. Krediti	121,6	128,7	113,3	100,3	137,5	105,1	115,8	131,1	137,5
1.2.1. Država	6,1	5,6	5,2	6,8	8,8	6,8	7,0	6,4	8,8
Dugoročni krediti	6,1	5,6	5,2	6,8	8,8	6,8	7,0	6,4	8,8
1.2.2. Banke	82,7	93,6	79,9	81,0	100,7	80,7	90,0	96,4	100,7
Dugoročni krediti	46,9	60,2	57,5	61,9	72,8	61,4	69,2	68,6	72,8
Kratkoročni krediti	35,8	33,4	22,4	19,0	27,9	19,3	20,9	27,8	27,9
1.2.3. Ostali sektori	32,8	29,5	28,2	12,5	28,1	17,6	18,8	28,3	28,1
Dugoročni krediti	32,8	29,4	28,2	11,2	28,0	16,6	18,1	27,8	28,0
Kratkoročni krediti	0,0	0,1	0,0	1,3	0,1	1,0	0,7	0,5	0,1
1.3. Gotovina i depoziti	5.782,9	4.026,0	5.709,2	5.285,6	4.212,6	4.368,7	4.102,8	4.222,8	4.212,6
1.3.2. Država	94,7	115,7	81,9	8,9	54,2	77,8	25,0	34,6	54,2
1.3.3. Banke	4.438,8	2.754,3	4.551,9	4.317,0	3.110,4	3.333,8	3.049,4	3.159,6	3.110,4
1.3.4. Ostali sektori	1.249,4	1.156,0	1.075,4	959,7	1.048,0	957,2	1.028,4	1.028,6	1.048,0
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	7.959,7	9.515,9	12.910,4	15.289,5	18.271,6	16.147,4	16.988,8	16.821,6	18.271,6
2.1. Trgovinski krediti	268,4	258,4	176,1	153,8	183,7	169,1	174,6	181,7	183,7
2.1.1. Država	1,3	1,1	2,3	2,1	1,6	2,0	1,9	1,8	1,6
Dugoročni krediti	1,3	1,1	2,3	2,1	1,6	2,0	1,9	1,8	1,6
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	267,1	257,4	173,8	151,7	182,1	167,1	172,7	179,9	182,1
Dugoročni krediti	226,7	209,9	151,7	128,5	155,8	137,4	141,9	150,7	155,8
Kratkoročni krediti	40,4	47,5	22,2	23,2	26,3	29,7	30,8	29,2	26,3
2.2. Krediti	6.647,8	6.959,7	9.586,8	11.494,7	13.931,3	12.196,9	13.016,5	13.059,4	13.931,3
2.2.1. Hrvatska narodna banka	138,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit i zajmovi MMF-a	138,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Država	1.672,7	1.950,8	2.286,4	2.599,0	2.983,8	2.705,7	2.849,7	2.922,5	2.983,8
Dugoročni krediti	1.672,7	1.950,8	2.286,4	2.599,0	2.983,8	2.705,7	2.849,7	2.922,5	2.983,8
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.3. Banke	1.813,5	1.878,7	3.372,0	4.025,8	4.909,7	4.375,7	4.703,7	4.461,1	4.909,7
Dugoročni krediti	1.810,8	1.878,4	2.767,7	3.512,3	3.830,0	3.543,5	3.674,0	3.498,0	3.830,0
Kratkoročni krediti	2,6	0,3	604,2	513,6	1.079,7	832,1	1.029,7	963,1	1.079,7
2.2.4. Ostali sektori	3.022,9	3.130,1	3.928,5	4.869,9	6.037,8	5.115,5	5.463,0	5.675,8	6.037,8
Dugoročni krediti	2.969,0	3.103,0	3.858,3	4.769,7	5.720,9	4.961,7	5.239,7	5.330,2	5.720,9
Kratkoročni krediti	53,9	27,2	70,1	100,2	316,9	153,8	223,3	345,6	316,9
2.3. Gotovina i depoziti	718,3	1.896,9	2.736,2	3.219,0	3.609,2	3.347,9	3.315,0	3.042,4	3.609,2
2.3.1. Banke	718,3	1.896,9	2.736,2	3.219,0	3.609,2	3.347,9	3.315,0	3.042,4	3.609,2
2.4. Ostale obveze	325,3	400,9	411,3	421,9	547,4	433,5	482,8	538,2	547,4

Tablica I1: Konsolidirana središnja država prema razinama državne vlasti

U milijunima kuna

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.*
1. PRIHODI (A+B)	10.158,0	6.395,4	6.324,5	7.041,1	7.430,8	7.576,9	7.698,8	7.710,2	8.580,4	8.261,9	7.734,8	7.816,1	10.074,2
A) Državni proračun	9.515,2	5.928,1	5.884,3	6.623,4	7.027,6	6.975,7	7.167,6	7.101,8	7.660,2	7.624,4	7.113,6	7.197,2	9.350,9
B) Izvanproračunski korisnici	642,7	467,3	440,1	417,7	403,1	601,1	531,1	608,4	920,1	637,5	621,2	618,9	723,3
1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	7,7	4,8	3,1	1,7	2,9	4,5	3,0	4,0	2,7	2,4	2,3	1,6	5,4
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	39,3	59,4	44,1	88,7	42,9	58,8	58,2	101,1	47,4	77,3	80,0	78,0	128,1
3. Hrvatski zavod za zapošljavanje	0,4	1,2	1,5	2,4	2,4	1,0	2,0	0,6	1,2	2,3	1,5	0,6	2,1
4. Hrvatske vode	191,0	119,2	60,1	34,6	70,9	67,9	107,2	100,4	118,6	102,3	135,2	151,8	158,0
5. Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost	16,6	13,5	11,0	15,6	21,4	23,0	22,4	18,3	22,1	16,7	15,3	18,9	16,6
6. Hrvatske autoceste	236,6	149,4	158,0	163,4	155,2	217,4	208,3	250,2	312,5	259,9	230,0	185,5	258,7
7. Hrvatske ceste	124,1	105,1	87,4	99,8	102,7	122,0	126,5	122,1	165,1	151,4	139,4	118,9	134,1
8. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	23,4	13,0	71,2	10,8	4,2	80,3	1,4	2,6	84,6	7,3	15,3	62,4	14,3
9. Hrvatski fond za privatizaciju	3,6	1,6	3,6	0,7	0,5	26,3	2,3	9,3	165,8	17,8	2,2	0,9	6,0
2. RASHODI (A+B)	8.133,8	7.723,1	7.670,7	8.835,2	7.026,2	7.456,1	7.249,4	7.733,2	7.023,8	7.194,9	8.136,6	7.474,5	8.807,1
A) Državni proračun	7.407,0	7.221,0	7.351,5	8.516,9	6.685,7	6.895,7	6.816,1	7.290,5	6.567,5	6.723,6	7.657,0	6.999,9	7.991,4
B) Izvanproračunski korisnici	726,8	502,1	319,3	318,3	340,5	560,4	433,2	442,7	456,3	471,3	479,5	474,6	815,7
1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	30,7	26,9	30,5	30,5	30,6	30,0	31,5	34,1	26,6	31,2	31,4	30,5	47,4
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	100,8	68,3	65,7	74,9	81,9	214,5	-82,2	84,9	70,6	66,8	77,6	86,8	104,4
3. Hrvatski zavod za zapošljavanje	13,0	11,9	11,6	11,0	11,4	11,7	10,9	13,1	13,2	10,2	13,7	13,2	14,1
4. Hrvatske vode	314,9	154,5	51,8	48,3	75,4	70,7	97,5	109,1	116,5	144,2	140,7	182,8	304,8
5. Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost	5,7	33,8	30,5	12,1	7,1	5,8	6,9	11,5	15,7	12,3	5,5	5,1	24,6
6. Hrvatske autoceste	103,5	63,3	63,7	79,5	63,0	103,0	85,0	85,4	77,1	98,0	124,3	82,7	161,3
7. Hrvatske ceste	76,7	134,3	59,1	50,7	62,2	114,9	110,6	94,8	85,0	102,5	92,7	66,5	89,5
8. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	68,6	0,8	1,5	1,7	0,9	1,9	63,4	4,2	46,8	1,0	-11,6	1,5	62,0
9. Hrvatski fond za privatizaciju	12,9	8,3	4,9	9,5	8,0	7,9	109,6	5,6	4,8	5,2	5,2	5,5	7,7
NETO/BRUTO OPERATIVNI SALDO (1-2)	2.024,2	-1.327,7	-1.346,3	-1.794,0	404,6	120,8	449,4	-23,0	1.556,6	1.067,0	-401,8	341,6	1.267,1
3. PROMJENA NETO VRJEDNOSTI: TRANSAKCIJE (3.1.+3.2.-3.3.)	2.024,2	-1.327,7	-1.346,3	-1.794,0	404,6	120,8	449,4	-23,0	1.556,6	1.067,0	-401,8	341,6	1.267,1
3.1. PROMJENA NETO NEFINANCIJSKE IMOVINE	711,3	313,5	329,3	821,2	574,4	538,7	472,2	755,4	539,5	489,9	516,8	298,0	1.008,1
Nabava	743,4	333,6	349,8	844,6	604,8	558,8	529,6	775,1	558,7	529,5	539,3	321,7	1.035,8
A) Državni proračun	368,7	129,6	74,1	137,4	115,8	88,6	85,7	156,4	155,0	127,8	170,9	223,4	363,9
B) Izvanproračunski korisnici	374,7	204,1	275,6	707,2	488,9	470,2	443,9	618,6	403,7	401,7	368,4	98,2	671,9
Prodaja	32,2	20,1	20,5	23,4	30,3	20,1	57,4	19,6	19,2	39,6	22,5	23,6	27,7
A) Državni proračun	28,6	19,3	20,2	20,8	17,8	18,4	54,3	19,4	18,7	15,7	19,9	23,1	27,3
B) Izvanproračunski korisnici	3,6	0,8	0,3	2,6	12,5	1,7	3,1	0,2	0,5	23,9	2,6	0,5	0,3
NETO POZAJMLJIVANJE/ZADUŽIVANJE (1-2-3.1.)	1.312,9	-1.641,2	-1.675,6	-2.615,2	-169,8	-417,8	-22,9	-778,4	1.017,1	577,1	-918,6	43,5	259,0
TRANSAKCIJE U FINANCIJSKOJ IMOVINI I OBAVEZAMA (FINANCIJIRANJE) (3.3.-3.2.)	-1.312,9	1.641,2	1.675,6	2.615,2	169,8	417,8	22,9	778,4	-1.017,1	-577,1	918,6	-43,5	-259,0
3.2. PROMJENA NETO FINANCIJSKE IMOVINE	-420,8	965,0	-201,9	152,8	-5,3	-65,1	-21,3	393,5	-4,4	464,4	174,5	93,3	-291,9
3.2.1. Tuzemna imovina	-420,8	972,6	-201,9	152,8	-5,3	-65,1	-24,0	393,5	-4,4	464,4	174,5	93,3	-291,9
A) Državni proračun	-119,4	1.021,2	-333,1	-358,0	224,3	135,0	30,8	415,4	-128,3	550,4	-293,7	-110,1	595,8
B) Izvanproračunski korisnici	-301,4	-48,6	131,2	510,8	-229,6	-200,1	-54,9	-21,9	123,9	-86,1	468,2	203,4	-887,7
3.2.2. Inozemna imovina	0,0	-7,6	0,0	0,0	0,0	0,0	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A) Državni proračun	0,0	-7,6	0,0	0,0	0,0	0,0	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
B) Izvanproračunski korisnici	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.2.3. Monetarno zlato i SDR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.3. PROMJENA NETO OBEZA	-1.733,7	2.606,2	1.473,7	2.768,1	164,6	352,7	1,5	1.171,9	-1.021,5	-112,7	1.093,0	49,8	-550,9
3.3.1. Tuzemne obveze	-1.966,5	3.125,7	1.398,4	6.319,4	45,5	346,5	32,6	1.608,5	-1.153,2	-249,0	924,6	36,8	-394,3
A) Državni proračun	-2.061,6	2.998,8	1.243,5	5.533,2	77,8	274,1	-63,2	1.329,3	-1.077,6	-299,4	548,8	32,6	-6,3
B) Izvanproračunski korisnici	95,1	126,9	154,9	786,2	-32,3	72,4	95,8	279,2	-75,6	50,4	375,9	4,2	-388,0
3.3.2. Inozemne obveze	232,7	-519,5	75,3	-3.551,4	119,1	6,2	-31,1	-436,6	131,7	136,2	168,4	13,0	-156,6
A) Državni proračun	113,2	-513,7	22,7	-3.775,3	2,5	-73,1	-159,5	-498,7	45,0	125,0	-21,2	-39,1	-195,1
B) Izvanproračunski korisnici	119,5	-5,8	52,6	223,9	116,5	79,2	128,4	62,2	86,8	11,2	189,6	52,1	38,6

* Preliminarni podaci

Napomena: Na gotovinskom načelu

Izvor: Ministarstvo financija

Metodološka obrazloženja nalaze se u Mjesečnom statističkom prikazu Ministarstva financija.

Tablica I2: Operacije državnog proračuna

U milijunima kuna

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.*
1. PRIHODI	9.515,2	5.928,1	5.884,3	6.623,4	7.027,6	6.975,7	7.167,6	7.101,8	7.660,2	7.624,4	7.113,6	7.197,2	9.350,9
1.1. Porezi	4.484,8	3.336,2	3.097,0	3.897,0	4.360,6	4.250,8	4.384,7	4.231,6	4.896,4	4.789,7	4.327,8	4.458,0	4.657,9
1.2. Socijalni doprinosi	2.767,9	2.485,6	2.463,7	2.516,9	2.539,9	2.543,5	2.619,3	2.691,4	2.619,7	2.634,5	2.602,4	2.611,7	2.972,8
1.3. Pomoći	8,0	0,0	0,1	3,2	4,2	5,7	0,9	0,0	3,3	3,3	6,8	0,0	0,1
1.4. Ostali prihodi	2.254,5	106,3	323,5	206,4	122,9	175,8	162,8	178,8	140,9	196,9	176,6	127,5	1.720,1
2. RASHODI	7.558,8	7.289,4	7.429,7	8.622,7	6.777,3	6.971,5	6.879,7	7.379,9	6.619,6	6.787,5	7.783,9	7.099,2	8.217,0
2.1. Naknade zaposlenima	2.120,9	1.875,9	1.860,8	1.880,7	1.904,4	1.882,0	1.879,4	2.162,4	1.875,3	1.883,8	1.939,7	1.926,8	2.111,5
2.2. Korištenje dobara i usluga	409,7	378,2	436,0	621,6	294,2	401,1	368,0	409,7	337,4	353,9	378,6	330,6	642,5
2.3. Potrošnja dugotrajne imovine	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Kamate	256,3	241,7	700,9	971,3	300,3	342,9	271,9	252,1	271,0	303,7	198,5	315,1	217,6
2.5. Subvencije	435,1	582,2	402,2	831,0	283,5	373,9	286,1	469,3	264,7	235,6	640,0	334,5	545,6
2.6. Pomoći	504,4	493,0	234,9	293,6	234,8	240,1	202,2	283,2	236,6	253,3	443,2	284,4	597,5
2.7. Socijalne naknade	3.199,5	3.328,7	3.300,9	3.612,3	3.472,3	3.426,2	3.571,3	3.419,1	3.358,7	3.528,1	3.420,7	3.417,1	3.503,1
2.8. Ostali rashodi	632,8	389,7	493,9	412,1	287,7	305,3	300,8	384,3	276,0	229,2	763,2	490,6	599,1
3. PROMJENA NETO VRIJEDNOSTI: TRANSAKCIJE	1.956,5	-1.361,3	-1.545,3	-1.999,3	250,3	4,2	288,0	-278,2	1.040,6	836,9	-670,3	98,0	1.133,9
3.1. Promjena neto nefinancijske imovine	340,1	110,2	54,0	116,6	98,0	70,2	31,4	137,0	136,3	112,1	151,0	200,3	336,6
3.1.1. Dugotrajna imovina	329,2	109,1	51,4	115,6	94,9	68,0	30,0	133,5	136,0	107,8	149,3	199,2	322,0
3.1.2. Zalihe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.1.3. Pohranjene vrijednosti	0,0	0,2	1,6	0,9	0,8	0,7	0,5	0,7	0,0	0,1	1,0	0,6	0,1
3.1.4. Ne proizvedena imovina	10,8	1,0	1,0	0,1	2,3	1,5	0,9	2,8	0,2	4,1	0,7	0,4	14,5
3.2. Promjena neto financijske imovine	-332,0	1.013,6	-333,1	-358,0	232,6	135,0	33,9	415,4	-128,3	550,4	-293,7	-108,8	595,8
3.2.1. Tuzemna imovina	-332,0	1.021,2	-333,1	-358,0	232,6	135,0	31,2	415,4	-128,3	550,4	-293,7	-108,8	595,8
3.2.2. Inozemna imovina	0,0	-7,6	0,0	0,0	0,0	0,0	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.2.3. Monetarno zlato i SDR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.3. Promjena neto obveza	-1.948,3	2.485,1	1.266,2	1.757,9	80,3	201,0	-222,7	830,6	-1.032,6	-174,4	527,5	-6,5	-201,5
3.3.1. Tuzemne obveze	-2.061,6	2.998,8	1.243,5	5.533,2	77,8	274,1	-63,2	1.329,3	-1.077,6	-299,4	548,8	32,6	-6,3
3.3.2. Inozemne obveze	113,2	-513,7	22,7	-3.775,3	2,5	-73,1	-159,5	-498,7	45,0	125,0	-21,2	-39,1	-195,1

* Preliminarni podaci

Napomena: Na gotovinskom načelu

Izvor: Ministarstvo financija

Tablica I3: Dug središnje države

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2004.	2005.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Unutarnji dug središnje države	41.517,0	44.300,0	45.386,4	51.545,6	51.333,3	52.078,3	52.552,1	53.839,3	53.125,3	53.870,4	54.754,1	54.980,4	55.028,8
1.1 Unutarnji dug Republike Hrvatske	37.223,7	39.928,9	41.040,2	46.375,7	46.253,1	46.419,0	46.495,7	47.675,8	46.958,4	47.583,2	48.447,0	48.650,7	50.559,5
Trezorski zapisi	9.022,5	10.482,2	10.891,8	13.021,3	13.648,4	13.449,1	13.442,1	12.977,0	12.780,0	12.820,5	12.859,8	13.035,0	12.533,4
Instrumenti tržišta novca	—	—	—	—	—	—	—	0,7	0,7	0,7	0,7	1,0	0,9
Obveznice	23.080,1	22.225,7	21.980,2	24.570,5	24.436,4	24.127,9	24.072,1	26.492,4	26.661,2	27.299,9	27.292,4	27.199,5	30.716,0
Krediti Hrvatske narodne banke	3,3	0,6	2,3	1,7	2,2	0,7	0,0	1,2	0,6	0,5	0,0	0,6	1,4
Krediti banaka	5.117,8	7.220,4	8.165,9	8.782,3	8.166,1	8.841,3	8.981,5	8.204,5	7.515,9	7.461,6	8.294,1	8.414,6	7.307,8
1.2 Unutarnji dug republičkih fondova	4.293,3	4.371,1	4.346,2	5.169,9	5.080,2	5.659,3	6.056,4	6.163,5	6.166,9	6.287,2	6.307,1	6.329,7	4.469,2
Instrumenti tržišta novca	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Obveznice	2.040,1	2.037,2	2.046,9	1.901,7	1.878,7	1.860,7	1.853,2	1.829,1	1.850,4	1.851,9	1.839,3	1.843,6	176,9
Krediti banaka	2.253,2	2.333,8	2.299,3	3.268,2	3.201,5	3.798,6	4.203,3	4.334,4	4.316,5	4.435,3	4.467,8	4.486,1	4.292,3
2. Inozemni dug središnje države	55.384,4	54.452,3	53.967,3	49.876,6	49.754,5	50.059,1	50.991,0	51.406,8	50.902,4	51.716,5	50.967,1	51.557,8	51.760,6
2.1 Inozemni dug Republike Hrvatske	42.095,7	41.552,0	40.883,1	36.414,2	36.232,4	36.428,8	36.836,8	36.141,9	36.648,6	36.884,0	36.314,0	36.710,6	36.433,6
Instrumenti tržišta novca	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Obveznice	32.899,3	32.346,7	31.676,1	27.258,8	27.159,2	27.257,4	27.652,2	27.069,1	27.405,0	27.335,0	26.883,4	27.113,6	27.112,3
Krediti	9.196,4	9.205,3	9.207,0	9.155,3	9.073,2	9.171,4	9.184,5	9.072,7	9.243,6	9.549,0	9.430,7	9.597,0	9.321,2
2.2 Inozemni dug republičkih fondova	13.288,7	12.900,3	13.084,3	13.462,4	13.522,2	13.630,3	14.154,2	15.264,9	14.253,8	14.832,4	14.653,0	14.847,3	15.327,0
Instrumenti tržišta novca	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Obveznice	2.757,7	2.689,2	2.660,8	2.777,9	2.764,7	2.759,4	2.781,5	2.809,6	2.853,2	2.902,8	2.891,5	2.912,0	2.873,3
Krediti	10.531,0	10.211,1	10.423,5	10.684,5	10.757,5	10.870,9	11.372,7	12.455,3	11.400,6	11.929,7	11.761,5	11.935,3	12.453,7
3. Ukupno (1+2)	96.901,5	98.752,3	99.353,8	101.422,2	101.087,9	102.137,4	103.543,1	105.246,0	104.027,7	105.586,8	105.721,1	106.538,2	106.789,4
Dodatak: Izdana jamstva Republike Hrvatske													
— domaća	4.632,4	4.746,8	4.780,6	4.823,6	5.245,0	5.340,9	5.177,4	4.711,0	5.118,4	5.138,1	6.033,0	6.206,7	5.345,9
— inozemna	7.671,4	7.601,4	7.609,8	7.550,1	7.508,7	7.582,8	7.526,9	7.173,2	7.264,0	7.323,4	7.309,2	7.276,1	7.179,6

Tablica I3: Dug središnje države

Podaci o dugu središnje države sastavljeni su iz raspoloživih podataka i nisu usklađeni s Ministarstvom financija Republike Hrvatske. Dug središnje države sastoji se od unutarnjeg i inozemnog duga. Izvori podataka za unutarnji dug središnje države su Mjesečni statistički prikaz Ministarstva financija, Bilanca Hrvatske narodne banke i

Konsolidirana bilanca banaka. Izvor podataka za inozemni dug središnje države je statistika inozemnog duga, koju sastavlja Hrvatska narodna banka. U dodatku je naveden podatak o izdanim jamstvima Republike Hrvatske. Izvor podataka o domaćim jamstvima su banke, a o inozemnim jamstvima statistika inozemnog duga, koju sastavlja Hrvatska narodna banka.

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2001. = 100			Lančani indeksi				Godišnji mjesečni indeksi			
		Indeksi potrošačkih cijena			Indeksi potrošačkih cijena ^a			Cijene pri proizvođačima	Indeksi potrošačkih cijena ^a			Cijene pri proizvođačima
		Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge		Ukupno	Dobra	Usluge	
1997.	prosinac				100,7	100,3	102,3	99,9	103,8	102,7	108,2	101,6
1998.	prosinac	89,6	90,6	86,2	100,3	100,4	100,0	100,0	105,4	104,3	109,2	97,9
1999.	prosinac	93,1	93,4	91,8	100,6	100,8	100,0	100,3	103,9	103,1	106,5	105,9
2000.	prosinac	98,2	98,5	96,9	100,4	100,4	100,1	100,2	105,5	105,5	105,5	111,2
2001.	prosinac	100,5	99,8	103,5	100,4	100,4	100,5	99,0	102,4	101,3	106,8	96,9
2002.	prosinac	102,4	100,9	108,3	100,4	100,6	99,6	99,9	101,8	101,1	104,6	102,3
2003.	prosinac	104,1	102,5	110,6	100,3	100,2	100,5	100,0	101,7	101,6	102,2	101,0
2004.	prosinac	106,9	105,0	114,6	100,7	100,9	100,2	99,3	102,7	102,5	103,6	104,8
2005.	siječanj	107,3	105,3	114,8	100,3	100,3	100,2	100,0	102,0	101,6	103,5	104,4
	veljača	108,5	106,8	115,2	101,1	101,4	100,3	100,3	103,3	103,2	103,3	105,1
	ožujak	109,3	107,8	115,3	100,7	100,9	100,1	100,3	103,9	104,1	103,2	105,1
	travanj	109,0	107,3	115,8	99,8	99,6	100,3	100,3	103,5	103,5	103,5	104,5
	svibanj	109,0	107,2	116,2	100,0	99,9	100,4	100,1	102,8	102,9	102,4	102,3
	lipanj	108,8	106,8	116,8	99,9	99,7	100,5	99,8	102,9	103,1	102,2	102,4
	srpanj	108,6	106,1	118,1	99,8	99,4	101,1	100,8	103,1	103,4	102,1	102,3
	kolovoz	108,7	106,2	118,2	100,1	100,1	100,1	100,1	103,1	103,4	102,1	101,5
	rujan	109,2	107,3	117,0	100,5	101,0	99,0	100,8	103,8	104,5	101,8	102,1
	listopad	110,0	108,0	117,8	100,7	100,7	100,7	100,5	104,1	104,4	103,1	101,8
	studenj	110,2	108,1	118,7	100,2	100,1	100,7	100,0	103,8	103,8	103,8	102,3
	prosinac	110,8	108,7	119,3	100,5	100,5	100,5	99,7	103,6	103,5	104,1	102,7

^a Od siječnja 1992. do prosinca 1997. godine podaci se odnose na indeks cijena na malo.

^b Od siječnja 1992. do prosinca 1998. godine podaci se odnose na indeks cijena na malo.

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Početkom 2004. godine Državni zavod za statistiku je uveo indeks potrošačkih cijena. Taj je pokazatelj kretanja cijena izrađen u skladu s metodološkim načelima koja su postavili Međunarodna organizacija rada (ILO) i Statistički ured Europske unije (Eurostat). Dana 17. veljače objavljeno je priopćenje o kretanju indeksa potrošačkih cijena u siječnju 2004. te vremenska serija indeksa

potrošačkih cijena od siječnja 2001. DZS je naknadno izračunao i vremensku seriju indeksa potrošačkih cijena od siječnja 1998. do prosinca 2000. godine. U skladu s tim DZS je prestao objavljivati indeks cijena na malo i indeks troškova života, čija metodologija izračuna nije u zadovoljavajućoj mjeri bila usklađena s međunarodno prihvaćenim standardima. Osnovne značajke indeksa potrošačkih cijena prikazane su u Okviru 1. u Biltenu HNB-a broj 91 (2004). Prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena prikazana je u tablici Ekonomski indikatori u Biltenu HNB-a.

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2001. = 100			Lančani indeksi			Godišnji indeksi		
		Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge
1998.	prosinac	93,2	93,7	90,6	99,9	99,9	100,0			
1999.	prosinac	95,9	96,4	93,3	100,1	100,1	100,1	102,9	102,9	103,0
2000.	prosinac	99,1	99,3	98,0	100,4	100,4	100,2	103,3	103,0	105,0
2001.	prosinac	100,3	100,1	101,8	99,8	99,7	100,3	101,2	100,8	103,8
2002.	prosinac	101,5	101,1	104,2	100,0	100,1	99,4	101,2	101,0	102,4
2003.	prosinac	102,7	102,0	107,3	100,2	100,1	101,0	101,2	100,9	103,0
2004.	prosinac	105,1	104,2	110,4	100,1	100,1	100,4	102,3	102,2	102,9
2005.	siječanj	104,7	103,8	110,7	99,6	99,5	100,2	102,0	101,9	102,4
	veljača	105,2	104,2	111,2	100,5	100,5	100,5	102,7	102,7	102,5
	ožujak	105,7	104,9	110,8	100,5	100,6	99,6	103,1	103,3	102,0
	travanj	106,4	105,5	111,6	100,7	100,6	100,8	103,6	103,7	102,9
	svibanj	106,8	105,9	112,6	100,4	100,3	100,9	103,5	103,6	103,0
	lipanj	107,2	106,1	113,7	100,4	100,2	101,0	103,5	103,7	102,6
	srpanj	107,3	105,8	116,4	100,1	99,7	102,3	103,4	103,5	103,1
	kolovoz	107,1	105,6	116,7	99,9	99,8	100,3	102,7	102,6	103,3
	rujan	107,3	106,2	114,1	100,2	100,6	97,7	103,0	103,1	102,6
	listopad	107,8	106,9	113,9	100,5	100,6	99,9	103,0	102,9	103,7
	studen	108,2	107,3	114,0	100,3	100,4	100,0	103,1	103,0	103,6
	prosinac	108,3	107,2	114,5	100,1	100,0	100,5	103,0	102,9	103,7

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena

Temeljni indeks potrošačkih cijena izračunava se u Državnom zavodu za statistiku, a dobiva se tako da se iz košarice dobara i usluga za izračunavanje ukupnog indeksa potrošačkih cijena isključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i administrativno regulirane cijene (među ostalim, tu su svrstane i cijene električne struje i naftnih derivata).

Ukupno je isključeno 111 dobara i usluga, čiji udio u košarici za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena u 2005. godini iznosi 30,06% (od toga 6,93 postotnih bodova otpada na poljoprivredne proizvode, a 23,13 postotnih bodova na proizvode čije se cijene administrativno reguliraju). Isključivanje se provodi metodom nultog pondera.

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće

U tekućim cijenama, u kunama

Godina	Mjesec	Prosječne mjesečne neto plaće	Lančani indeksi	Godišnji mjesečni indeksi	Godišnji kumulativni indeksi
1997.	prosinac	2.544,0	100,8	114,8	116,9
1998.	prosinac	2.935,0	104,6	115,4	112,8
1999.	prosinac	3.262,0	100,9	111,2	114,0
2000.	prosinac	3.499,0	99,9	107,3	108,9
2001.	prosinac	3.582,0	96,6	102,4	106,5
2002.	prosinac	3.839,0	98,0	107,2	105,0
2003.	prosinac	4.045,0	99,8	105,4	105,9
	prosinac	4.312,0	99,1	106,6	105,9
	siječanj	4.236,0	98,2	104,1	104,1
	veljača	4.193,0	99,0	104,8	104,4
	ožujak	4.390,0	104,7	105,7	104,9
	travanj	4.287,0	97,7	103,8	104,6
	svibanj	4.436,0	103,5	106,4	105,0
	lipanj	4.432,0	99,9	104,9	104,9
	srpanj	4.352,0	98,2	103,4	104,7
	kolovoz	4.417,0	101,5	105,7	104,8
	rujan	4.352,0	98,5	105,3	104,9
	listopad	4.339,0	99,7	105,1	104,9
	studen	4.595,0	105,9	105,6	105,0
	prosinac	4.473,0	97,3	103,7	104,9

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J4: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača

Indeksni bodovi, originalni podaci

Godina	Mjesec	Kompozitni indeksi			Indeksi odgovora						
		Indeks pouzdanja potrošača	Indeks očekivanja potrošača	Indeks raspoloženja potrošača	I1	I2	I3	I4	I7	I8	I11
1999.	listopad	-33,7	-14,9	-46,3	-38,4	-12,1	-49,9	-17,6	35,5	-50,7	-69,7
2000.	listopad	-20,9	3,5	-32,2	-26,2	1,2	-22,0	5,7	26,9	-48,3	-63,6
2001.	listopad	-27,0	-11,4	-35,6	-29,6	-10,0	-35,9	-12,7	22,9	-41,3	-62,3
2002.	siječanj	-12,9	6,2	-24,4	-14,7	3,7	-21,4	8,6	3,9	-37,1	-60,1
	travanj	-30,8	-12,8	-39,1	-31,2	-9,7	-42,7	-15,9	28,1	-43,4	-69,3
	srpanj	-29,7	-15,1	-35,7	-29,1	-12,1	-38,3	-18,1	21,4	-39,7	-67,2
	listopad	-25,2	-8,3	-29,3	-22,6	-5,1	-31,2	-11,5	20,1	-34,1	-64,0
2003.	siječanj	-20,6	-4,0	-25,4	-23,1	-2,8	-26,5	-5,1	14,7	-26,7	-59,6
	travanj	-20,4	-4,3	-26,6	-24,5	-3,0	-27,9	-5,6	9,9	-27,3	-63,0
	srpanj	-18,6	-1,8	-20,8	-20,0	-1,1	-22,0	-2,5	12,6	-20,4	-58,0
	listopad	-22,2	-4,5	-25,0	-21,5	-2,6	-26,5	-6,4	14,7	-27,1	-65,2
2004.	siječanj	-10,5	11,4	-12,5	-12,3	11,2	-12,1	11,6	5,5	-13,0	-59,2
	travanj	-23,0	-4,0	-22,8	-20,6	-3,0	-20,2	-4,9	20,4	-27,6	-63,6
	srpanj	-21,7	-5,8	-22,4	-19,6	-2,8	-23,4	-8,8	16,4	-24,3	-58,8
	listopad	-23,9	-7,9	-22,0	-19,1	-4,1	-30,5	-11,6	22,5	-16,5	-57,3
2005.	siječanj	-19,4	-1,9	-22,4	-17,9	0,2	-27,1	-4,0	15,6	-22,3	-58,2
	travanj	-27,2	-10,7	-29,3	-26,6	-6,0	-36,1	-15,3	25,1	-25,3	-62,3
	svibanj	-26,4	-13,1	-28,6	-20,8	-7,1	-37,8	-19,1	25,0	-27,1	-54,4
	lipanj	-26,2	-11,7	-29,1	-23,8	-7,2	-36,7	-16,1	23,9	-26,8	-57,6
	srpanj	-28,1	-15,4	-27,7	-20,3	-7,3	-38,7	-23,5	25,6	-24,2	-56,1
	kolovoz	-27,4	-13,6	-27,0	-19,3	-7,9	-35,2	-19,2	26,7	-26,5	-55,8
	rujan	-29,4	-14,7	-28,7	-19,9	-7,8	-38,8	-21,6	34,3	-27,4	-54,0
	listopad	-22,9	-9,1	-24,7	-19,1	-4,3	-29,2	-13,9	23,6	-25,8	-49,8
	studenj	-23,0	-9,1	-23,1	-17,0	-4,0	-28,8	-14,1	23,1	-23,5	-50,6
	prosinac	-26,4	-13,7	-25,6	-16,4	-5,9	-34,4	-21,5	27,6	-25,9	-50,6

Tablica J4: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača

HNB-ova anketa pouzdanja potrošača provodi se od travnja 1999. godine prema metodologiji Europske komisije pod nazivom Zajednički harmonizirani program europskih anketa pouzdanja. Ovo se HNB-ovo anketno istraživanje do travnja 2005. godine provodilo jednom u tromjesečju (u siječnju, travnju, srpnju i listopadu). Od svibnja 2005. godine Hrvatska narodna banka anketno istraživanje provodi svakoga mjeseca, u suradnji s Europskom komisijom, koristeći njezinu tehničku i financijsku pomoć. Za izradu i provedbu Ankete odgovorna je jedino Hrvatska narodna banka.

Upitnik sadrži ukupno 23 pitanja kojima se ispituje percepcija potrošača glede promjena ekonomskih pojava s kojima se oni svakodnevno susreću. Na osnovi odgovora iz Ankete o pouzdanju potrošača utvrđuje se vrijednost indeksa odgovora prema zadanoj metodologiji. Iz vrijednosti indeksa odgovora izračunava se i prati kretanje triju kompozitnih indeksa: indeksa pouzdanja potrošača (IPP), indeksa raspoloženja potrošača (IRP) i indeksa očekivanja potrošača (IOP). Svaki navedeni kompozitni indeks za sebe aritmetička je sredina indeksa odgovora (I), tj. prosjek prethodno kvantificiranih odgovora na pojedina pitanja iz ankete:

$$I_i = \sum_{j=1}^k r_{ij} \cdot w_j$$

gdje je: r vrijednost odgovora, w udio ispitanika koji su se opredijelili za pojedini odgovor (ponder), i pitanje iz upitnika, z ponudeni/oda-

brani odgovor, k broj ponuđenih odgovora na pojedino pitanje.

Vrijednosti navedenih indeksa kreću se u rasponu $-100 < I_i < 100$. Veće vrijednosti indeksa u odnosu na prethodno razdoblje upućuju na porast očekivanja (optimizma) u pogledu specifičnog područja obuhvaćenog pojedinim pitanjem.

U tablici su prikazane vrijednosti odabranih indeksa odgovora na pitanja:

I1: Kako se tijekom proteklih 12 mjeseci promijenila financijska situacija u vašem kućanstvu?

I2: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti financijska situacija u vašem kućanstvu?

I3: Što mislite, kako se tijekom posljednjih 12 mjeseci promijenila ukupna ekonomska situacija u Hrvatskoj?

I4: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti ukupna ekonomska situacija u Hrvatskoj?

I7: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti broj nezaposlenih?

I8: S obzirom na ukupnu ekonomsku situaciju, mislite li da je sada pravo vrijeme za kupnju trajnih dobara za domaćinstvo (namještaja, stroja za pranje rublja, televizora i sl.)?

I11: Koliko je vjerojatno da ćete tijekom sljedećih 12 mjeseci uspjeti išta uštedjeti?

Komponente kompozitnih indeksa su:

IPP: I2, I4, I7'(-1), I11

IOP: I2, I4

IRP: I1, I3, I8

Kratice i znakovi

BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
BIS	– Banka za međunarodne namire
blag.	– blagajnički
BZ	– blagajnički zapisi
CPI	– Consumer Price Index
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
DVP	– Delivery Versus Payment
DZS	– Državni zavod za statistiku
EMU	– Europska monetarna unija
ESB	– Europska središnja banka
EU	– Europska unija
Fina	– Financijska agencija
g.	– godina
GFS	– metodologija MMF-a za statistiku javnih financija (Government Finance Statistics)
GOP	– granična obvezna pričuva
HAC	– Hrvatske autoceste
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HC	– Hrvatske ceste
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HIPC	– harmonizirani indeks potrošačkih cijena
HNB	– Hrvatska narodna banka
HSVP	– Hrvatski sustav velikih plaćanja
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
IPDT	– Indeks pritiska na devizno tržište
kn	– kuna
lp	– lipa
međ.	– međunarodne
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mj.	– mjesec
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond
m.p.	– međunarodne pričuve
MRS	– Međunarodni računovodstveni standardi
MSFI	– Međunarodni standardi financijskog izvješćivanja
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti
NKS	– Nacionalni klirinški sustav
NN	– Narodne novine
OP	– obvezna pričuva
osig.	– osiguravajuća
PDV	– porez na dodanu vrijednost
PEP	– Pretpristupni ekonomski program
PPI	– Producer Price Indeks
pr.	– proizvodi
RDG	– račun dobiti i gubitka
plem.	– plemeniti

RH	– Republika Hrvatska
SDA	– Središnja depozitarna agencija
SDR	– posebna prava vučenja
SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
soc.	– socijalni
tis.	– tisuća
TNZ	– Tržište novca Zagreb
tr.	– tromjesečje
TZ	– trezorski zapisi
WTO	– Svjetska trgovinska organizacija (engl. World Trade Organization)

Kratice za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– hrvatska kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– japanski jen
SIT	– slovenski tolar
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Znakovi

–	– nema pojave
....	– ne raspolaze se podatkom
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere
Ø	– prosjek
a, b, c,...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
*	– ispravljen podatak
()	– nepotpun, odnosno nedovoljno provjeren podatak

